

D. FRANCISCI
SALGADO
DE SOMOZA,
IN REGALI CANCELLARIA
VALLISOLETANA SENATORIS,
LABYRINTHUS
CREDITORUM

CONCURRENTIUM AD LITEM,
per debitorem communem, inter illos causatam:

PARS QUARTA ET ULTIMA

*Opus posthumum ex ipso Authoris intricatissimo Authographo, non sine
ingenti labore, & multâ industriâ erutum, lucique vindicatum.*

Huic accessit Tractatus DE LIBERTATE BENEFICIORUM, &
Capellaniarum recuperanda; ab eodem Authore aliâ concinnatus.

Nunc secundum in lucem prodit, cum Indicibus necessariis.

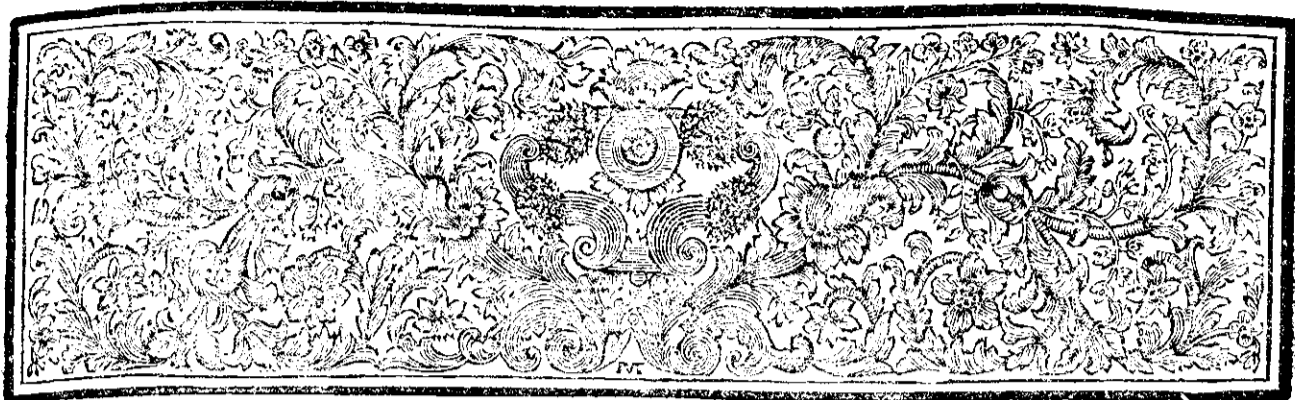

LUGDUNI,
Sumptibus LAURENTII ANISSON:

M. DC. LXXII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

1875
1876
1877

EXCELLENTISS. PRINCIPI
ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,
D. GARCIAE DE HARO
ET SOTOMAYOR,

COMITI DE CASTRILLO, VICE-REGI
quondam Regni Neapolitani, nunc Castellæ Præsidi,
& à consilio Status,

HOC OPUSCULUM

Dicat & consecrat P. Lector M. Fr. ALVARUS SALGADO,
Rector Collegii S. P. N. August. Aggrippinensis.

Auspiciis res cæpta bonis malè cedere nescit. Alcibus.

PRÆCLARI ingenii, Præclarissimi, & illustrissimi Domini D. Francisci Salgado de Somoza patris mei incliti, & naturæ vinculo alligati Fratris charissimi Patris mei Domini D. Garciae Salgado advocati Regii nuncupati defuncti, & defuncti officio Auditoris Generalis totius Regni Gallæciae in regia patria nostra Civitate Corunæ, veluti columnam regio utpote (de nube lumen) moderamini aptam, utilitati publicæ patrocinium, & Ecclesiasticæ libertati (si fas sit dicere) refrigerium non tam posthumum, quam posthumatum opus tibi Domine non dicam commendamus, donamus, dico (Illustrissime & Excellentissime Princeps) non posthumum, opus dixi, sed opus posthumatum, namque vivus author expressum, & impressum reliquit, sine licentia pro tunc obtenta regia pro voluminis manuali, & controversiali sine litisque pendentia tractatione; crevit illico tunc popolare erga auctorem studium, decorata tum affectio, tum virtualis ambitio inter doctas tam Prælatorum illustrium, quàm decoratorum Magistratum classes tanti Doctoris Magistri majestuosam doctrinam appetendi, & repetendi,

Epistola Dedicatoria.

petendi, ut pro regali nutu adipiscendo ad universalem cursum, & concursum, regium nostrum authorem Doctorem, & Magistrum concitarint.

Obiit tandem; est ego hoc, inter cetera, opus opera contexui, & licet pervigili, ut excuderetur indigebat lucubratione, communem, privatamque sapientum utilitatem retardare non placuit, imò amicorum votis ad hæc propensorum studia respondere fas esse duxi: quamobrem iteratis undique charorum monitis circumventus tanti fructus ingenii omnibus nati, omnibus noti in lucem prodere constitui, iniquum etenim nostra judicaret tempestas, indignumque lamentaretur, in opera omnium plausu, ac probatione dignatam temporis æribus, quàm immortalis hominum memoriæ commendarentur, dum modico ipsemet parcens labori, oblivionis tenebris lumen oblitterari paterer inextinguendum.

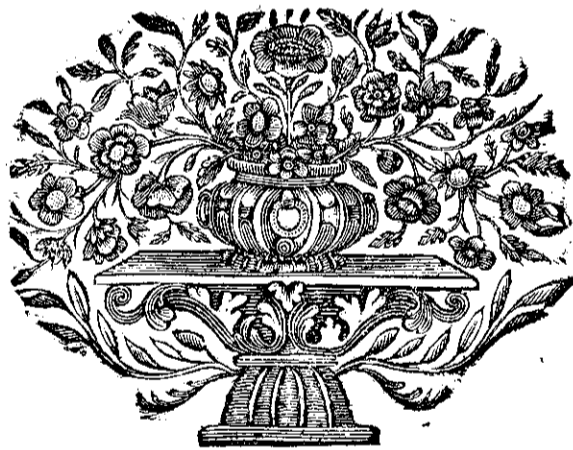
Obiit meus, inquam, Patruus, sed minimè ejus deperit fama nominis, attamen ingenita querit nobilitatis specimen, litterarum exposcit patronum, æquitatis repetit asyllum, frugalitatis exoptat normam, incolumitatis denique sibi vendicat propugnaculum, sed si humanam Celsitudinem investigemus prudentiæ, neminem (Excellentissime Princeps) potiori quam te jure tanti operis decet patrocinium, nam si te ad Magistratum speculam proVectum, imperatoris clavum potestatis tenentem; Neapolitani dudum regni munia mirifico terrarum orbis plausu obeuntem spectem, muneris erit tui, hujus usum doctrinæ cunctis patere provinciis, quæ sub tanti regimine Principis continentur; si integerrimi animi tui judicium consulam, jura cuique sua reddi (quis neget) exoptabis; si naturalem tuam gravitatem, morumque honestatem commemorem, tutiorem utique hæc scripta Mecenatem aternis stabilienda sæculis, diuturnioribus decoranda insignibus nec reperire valebunt, si inclitæ tuæ prosapiæ stemmata solo saloque notissimi celebrem, silentio potius, quam enarratione memorare auserim. Accedit insuper (Excellentissime Princeps) charitas illa, qua authorem (nec immerito quidem) complectebare, quapropter hoc opus tot tibi nominibus obnoxium, mirificoque pectori debitum accipe, neque tamen minoris subsidij stabilitate muniretur, quam imaginis tuæ claro nobilitaretur obtutu, ut inoffenso decurrat pede; & licet authoris lumina inexorabilis claudantur jaculo mortis, ejusdem tamen opera te auspice numquam intermoritura videbuntur, ut doctrinæ series judicibus monita, Dynastis jura, legibus propinet effectum, cujus adhuc scholia, Divini dixerim spolia ingenii pietati sacrandæ tuæ emulandam posteris testantur æquitatem, & quoniam regia protectio vigorem primitus sortitur suum, quem alium (Integerrime Princeps) quam te suæ evocabit proVectiois exactorem? Si Homero placuit dicere: Magnis magna para, parvis dispone minora, opus magnum magno paratur Principi, nec indignum quisquam reputabit oculis quod omnium integro sedebit judicio: Modum verò dicendi faciam, non, quod tuarum affluentia laudum exhauriatur, nec obsequij mei iterandus, refugiat animus, nam ait Enodius? Numquam pauper vena timetur ingenii, ubi est dives causa dicendi. Sed ne modestiæ tuæ sanctitatem innarrabili

Epistola Dedicatoria.

narrabili videar offendisse contextu. Vive & vince (Excellentissime Princeps) ut vita functis beata superstitem honorem, viventibus tuae beneficentiam ingenuitatis, posteris vestigia tuis impertiare, teque tua caelitibus, ut par est, adscribant merita. Vale.

Excellentissime Domine,

Obsequio tuo deditissimus semper
Fr. ALVARUS SALGADO.

In laudem Auctoris , & Collectoris

P. M. FR. ALVARI SALGADO,

PRIORIS RECTORISQUE COLLEGII

Agrippinensis S. P. N. Augustini : Frater Hieronymus .

de Añoa in eodem Collegio Lector

Sacrae Theologiae.

Genes. 41.

LARESCIT jam è latebris erutum hoc clarissimum opus ab Illustrissimò D. D. Francisco Salgado apprimè conditum. Desiit universæ literaturæ Princeps: proh dolor! Gemit Hispania fatali oppressa calamitate. *Nunquid sapientiore (sic Pharaon Joseph alloquitur) & consimilem huic invenire potero?* Haud dubie fateor tantum virum non raptum è

sæculo; immortalis clamat ipse,

Ennius.

Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu

Faxit; cur? Volito vivus in ora virum.

Cassiod. lib. 3. Epistolarum Epistola 3. Prosper. lib. de ingratis.

De hujus vivacis ingenii foetibus nimis ingenuè studiosi sapientiæ exclamant cum Cassiodoro: *Nescit inde aliquid nasci mediocre, tot probati, quod geniti; atque ego cum D. Prospero personabo.*

Flumina librorum mundi effluxere per orbem,

Qua mites humilèsq; bibunt, campisque animorum,

Certam vitales doctrinae emittere rivos.

Ambrosius Coranus in vita Sancti Augustini.

Demùmque dicam quod de Patre nostro excelso Augustino Coranus disertè cantavit.

Quamvis multorum placeant volumina libri,

Si Augustinus adest sufficit ipse tibi.

Si Salgadus adest sufficit ipse tibi.

Huic ergo operi aureo pondus doctissimus Abbas dedit, accipit verò splendorem à Patre Magistro Frater Alvaro Salgado Priore ac Rectore meritissimo hujus Augustiniadum Collegii, assiduo evulgatus labore thesaurus hic patruus, utriusque juris peritis cupiditat. indulgendo. Ignoro quidem cui prius gratulari debeam, primone sapientissimo opifici, an tibi cujus religiosæ activitatis expensis, occultatum disposuisti volumen in lucem prodire: merito te operis venerabor Auctorem consulendo Abulensem. *In secundo die fecit Deus firmamentum: quomodo fecit (inquit) si in prima die creavit Deus omnes caelos in suis formis substantialibus sive Empyreum, sive alios simul: fecit Deus (respondet) firmamentum, id est disposuit illos caelos quantum ad aliquam qualitatem, accipitur ergo facere, id est disponere.* Propera igitur: cum Martiali precabor.

Abulensis in Genesim. 1. c.

Martialis. 32.

Ede tuos tandem populo (Prior) hosce libellos,

Et cultum docto pectore profer opus.

Age, aliaque monumenta à tuo celeberrimo Senatorum prototypo culta, sed abdita pande, compulsus saltem communis utilitatis usura. Nec despero prælo cuedendas tuas expositivas lucubrationes avidè à præconibus Evangelicæ veritatis spectatas. Quid mirum, si non impar Patruo mira eruditione & eloquentia, plausu communi extolleris. Invitus, sed inductus Favorini Philosophi consilio, desistam: *Turpius est frigide & exiguè quemquam laudare, quàm insectanter, & graviter vituperare: vel mei Hieronymi verbis assentiendo: super quo melius tacere puto, quam pauca scribere. Vale.*

Favorinus apud Athenarum. Hieron. ad Paulinum.

V. Paternitatis,

Affectus subditus

FR. HIERON. DE AÑO A.

SAPIEN-

Silentio prætermiserunt tribunalia) affluens scientiæ flumen in Ill. D. scriptis re-
vertitur ; Et quia ad te pertinent ut ad primogenitum , honores namque inge-
nio professionis voto non cessisti. Amplissimos tui studii labores ampliori gloria
remunerari fac. Protinus perge ut te tanquam exemplar ad amplectendum stu-
Eccle. c. i. dium ponamus , de te sic loquentes : *Ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut
literum fluant.* Salgado qui erat naturæ terror & imitationi horror , Ill. Salgado
scriptæ manu vel solum scripta , ideo ad locum unde exierunt revertuntur , ut ite-
rum fluant.

Mandas pro nunc typis volumen ne tanti laboris obnubiletur fastidium , sed an-
gore , lassitudinèque fruatur. Magnum erga ipsum amorem tua in volumine osten-
dit voluntas , sed quid mirum ? Cum taliter ardeat propinquitatis flagratio , quod
Jerem. 20. poteris dicere cum Jeremia : *factus est in corde meo quasi ignis astuans.* Sed licet
oratio tua cum suis non congruat studiis , de ejus literarum manifestatione solus
contractas : Probe affectus , nam à suis degenerares operibus , si alienis picturæ
coloribus tam niidam inspectionem depingere velles : Opera tam magnifica non
attingo , neque ad me pertinet opus ; Cæterum ad tanti Magistri stuporem acies
ingenii obtunditur (sic me erudit fama) obmutescat ergo cuiusque alterius
lingua , & nominis sui celebritas usque ad extremas terras , te superstite , perve-
niat , quia ut Valerius in Ciceronis morte : *Invalide ad hoc monstrum sugillandum
litteræ ; quoniam alius Cicero non extat , invalidæ pennæ laborant si alius Salgado
non extat.* Vale.

Valer.
Maxim.
lib. 5. c. 3.
num. 4.

P. M. R.

Vestræ Paternitatis obnoxius.

FR. ALVARUS OSSORIO DEL AGUILA.

EL REY.

PO R quanto por parte de Vos el lizenziado D. Francisco Salgado del nuestro Consejo y Abad de la Ciudad de Alcala la Real Nos fue echa, relacion abia des escripto un libro de que haçia des præsentacion intitulado, *Traçtatus de Libertate Beneficiorum & Capellaniarum recuperanda*, y tenia des dispuesto imprimirlo en el Reyno de Francia por la mejor disposicion de letra y papel, y para poder lo hazer nos pidisteis y suplicasteis os mandafemos dar liçençia para poderlo hazer imprimir y privilejo por diez años; O como la nuestra merced fuesse lo qual Visto por lo del nuestro Consejo por quanto en el dicho libro hiço la delijençia que le premita por nos sobre ello fecha dispone fue acordado que deviamos mandar dar esta nuestra Zedula para bos en la dicha razon y nos tubimoslos por bien: Por la qual os damos liçençia y facultad para que por tiempo y espacio de diez años primeros siguientes que corrian y se quenten desde el dia de la fecha desta Nuestra Zedula en adelante podais hazer imprimir el dicho libro que de suso se haçe menzion Fuera destos nuestros Reinos por el Original que en el nuestro Consejo se bio que babricado y firmado al fin de Luis Vazquez de Vargas nuestro escrivano de Camara de los que en el nuestro Consejo residen con que antes que le benda lo traigais al nuestro Consejo Juntamente con el dicho Original para que se bea si la dicha impressiõ esta conforme a el Guardando como os mandamos guardar en todo el tenor y forma de lo contenido en el Privilejo que para imprimir el dicho libro en estos nuestros Reinos por nos os fue conçedido sin exceder dello en Cosa alguna de la misma forma y manera que si lo hubierades de imprimir e imprimierades en estos nuestros Reinos que para en quanto à lo suso dicho y por esta vez nos dispensamos con lo Contenido en las leyes y premiticas de estos nuestros Reynos que zerca de lo referido disponen para que sin embargo dellas podais usar desta nuestra Zedula por el dicho tiempo que dando en todo lo demas en su fuerça y bigor para en lo de adelante: Fecha en Buen Retiro, a tres dias del mes de Julio de Mill. y seiscientos y dos Años.

YO EL REY.

De su Majestad.

Por mandado del Rey nuestro Señor.

JUAN DE CABRERA.

Liçençia

Licencia al licenciado D. Francisco Salgado del Conf. d. V. M. para que pueda imprimir fuera de estos Reinos un libro intitulado, *Tractatus de Libertate Beneficiorum & Capellaniarum recuperanda*, y Privilegio por diez años.

S. V A R G A S. Corregda.

Summa Privilegij Regis Christianissimi.

Cautum est auctoritate Regis, ne quis in Provinciis suæ ditioni subiectis intra quinque proximos annos librum qui sic inscribitur, D. FRANCISCI SALGADO, *Labyrinthus Creditorum ad litem concurrentium*, &c. absque LAURENTII ANISSON Bibliopolæ Lugdunensis permisso imprimat, aut divendat, à die publicationis horum exemplarium, qui secus fecerit, multâ indictâ, prout amplius in diplomate regio continetur, multabitur. Datum Parisiis, die 22. Maij 1671.

De mandato Regis.

Signatum,

LE COQ.

*Desit Pralum die secunda Decembris,
Anno 1671.*

INDEX

I N D E X

C A P I T U M Q U Æ I N H A C quarta Parte Labyrinthi Creditorum continentur.

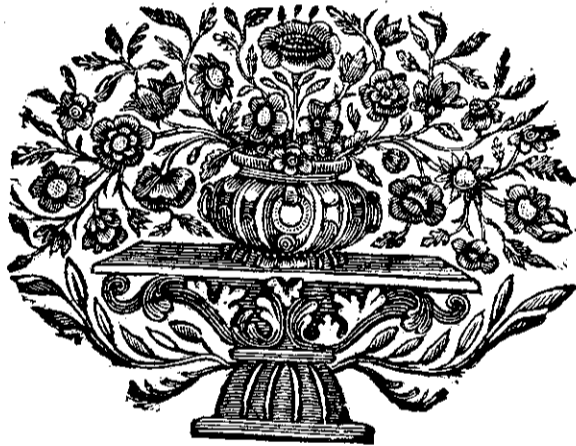
Numerus paginam indicat.

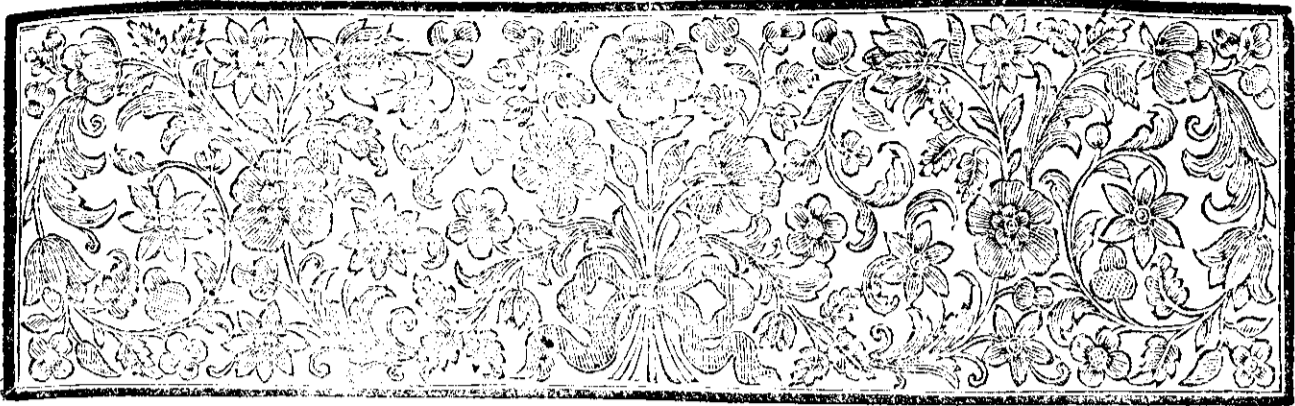
- CAP. I. R E D I T O R E S con-
cursus an egeant
cessionem ad agen-
dum, excipiendum
& defendendum jura & bona, debi-
toris communis. p. 1
Et de discrimine inter cessionem bono-
rum, & cessionem juris & actionis.
§. 1. An creditores donatoris jus habeant
ad deducendam portionem ex donatione
ipsi competentem ne egeat; & an ea ex-
ceptione debitori eorum competente uti
possint contra donatarium. p. 7
§. 2. An creditores possint intentare le-
sionem enormem, vel enormissimam con-
tra emptores honorum debitoris? &
quid in pignore vendito à priore credi-
tore vili precio, utrum posterior lesio-
nem intentare possit. p. 9
II. Creditores bona majoratus in concur-
sum deducta ex facultate regia discu-
tientes, an jus hypotheca habeant ad
bona postmodum illi aggregata, &
per alium incorporata, aliudve quodli-
bet augmentum contingens?
Et an facultas regia impetrata ad hy-
pothecandum bona majoratus, & hy-
potheca inde sequuta extendantur ad
bona jam eidem majoratui eo tempore
aggregata, p. 13
III. De thesaurario regi recipiente so-
lutionem absque decreto Senatus, &
interventu aliorum consociorum habentium
singulas claves ejusdem arca re-
gia, an fiscus excludatur à concursu
debitoris sic solventis tempore rumoris
mutationis monete.
Et an fiscus insuper graduari debeat tam
pro sorte, quam pro interesse, etiam
deficiente interpellatione,
Et an unus ex thesaurariis possit va-
lide asseverare, solutionem factam
fuisse cum interventu sociorum in of-
ficio. p. 26
IV. Hypotheca super usufructu ad debi-

- tozem spectante imposta an extingua-
tur proprietate rei per debitorem ac-
quisita. p. 33
V. Esto quod hypotheca super usufructu
acquisita per debitorem proprietate du-
ret, an morte debitoris finiat, vel us-
que ad solutionem perpetuetur, p. 40
VI. Pensionarius per acquisitionem titu-
li beneficii Ecclesiastici pensione gra-
vati, an vi consolidationis pensionem
amittat in perpetuum.
Vel an iterum beneficio à se dimisso, &
alteri, collato possit in concursu per no-
vum possessorem peracto, pro eadem
pensione graduari. p. 43
VII. Hypotheca super pensione Ecclesia-
stica an extinguatur, acquisito per
pensionarium debitorem titulo beneficii.
Et an hypotheca super pensione nulliter
imposita ex consensu non habentis jus
ad beneficium convalescat postea ac-
quisito per istum legitimo titulo ejus-
dem beneficii. p. 50
VIII. Hypotheca super pensione Eccle-
siastica imposta per debitorem habentem
facultatem Apostolicam, illam
transferendi, an simul transeat in
translatarium. p. 53
IX. In mercibus prohibitis qua per con-
trabannum, vel aliter incidunt in com-
missum, an creditores quilibet delin-
quentis preferantur fisco. p. 59
X. Hypotheca ex facultate Regia legiti-
me imposta super bonis majoratus, an
extinguatur perveniente majoratu ad
ultimum familiae consanguineum, pe-
nes quem vinculum dissolvitur, & bo-
na libera remanent. p. 76
XI. Bonis majoratus absque Regia fa-
cultate hypotheca subjectis ab eo penes
quem postea tanquam ultimum familiae
consanguineum bona ipsa libera reman-
serunt, an hypotheca convalescat.
Et quid si iste possessor uni prius absque
facultate Regia, & postmodum alteri

Index Capitum.

- ex eadem facultate hypotheavit quis horum creditorum in concursu preferendus super bonis ad libertatem reductis.* p. 80
- XII. *Conkursu creditorum introducto, an solutio facta debitori liberet solventem, sive scientem, sive ignorantem decoctionem.*
- Et an sententia lata in favorem ejus qui concursum ignorabat sustineatur.*
- Et quid in emptore bonorum, concursus pendentiam ignorante, an valeat emptio.* p. 84
- XIII. *Creditor contrahens cum possessore majoratus sub pacto impetranda facultatis, quam possessore jam decocto, & lite concursus formata, impetravit an graduari debeat,* p. 90
- XIV. *Utrum creditor possit gradum assequi in concursu & agere ex priori contractu postea novato, quando novatio vel nulla fuit vel rescissa,* p. 96
- XV. *Patre privato administratione bonorum adventitiorum filii, vel majoratus, propter ipsorum dilapidationem, an teneatur filius creditoribus patris viventiis satisfacere ex fructibus,* p. 99
- XVI. *Quid in concursu operetur rescriptum Principis circa mutationem praelationis inter creditores.*
- Et quid si impetretur ab uno ex correis in solidum obligatis, ad hoc ut non nisi pro sua rata conveniatur.*
- Et quantum hac rescripta dissent à moratoriis. Et an rescriptum obtentum per unum creditorem personalem, ceteris similiter personalibus aut tertiis possessoribus præjudicet,* pag. 103
- XVII. & ult. *Utrum pendente concursus judicio, debitor liberetur ab interesse, lucri cessantis alioqui propter moram debito,* p. 107.

LABYRINTHUS CREDITORUM CONCURRENTIUM AD LITEM, PER DEBITOREM Communem inter illos causatam.

PARS QUARTA.

CAPUT PRIMUM.

Creditorum concursus an egeat cessione ad agendum, excipiendum, & defendendum jura & bona debitoris communis.

Et de discrimine inter cessionem bonorum, & cessionem juris & actionis.

§. 1. An creditores donatoris jus habeant ad deducendam portionem ex donatione ipsi competentem ne egeat? & an ea exceptione debitori eorum competente uti possit contra donatarium?

§. 2. An creditores possint intentare lationem enormissimam contra emptores bonorum debitoris? Et quid in pignore vendito à priore creditore vili pretio, utrum posterior lationem intentare possit?

SUMMARIUM.

- 1 Cessio bonorum, & Cessio juris, vel actionis, differunt: & de un. ad al. non fit illatio.
- 2 Cessio juris in se est in cessionario jus competentis cedenti, ubi ac significatione verbi, cedere.
- 3 Cessio bonorum non est translativa & abdicativa

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

juris; sed consignativa, & destinativa: agitur de utriusque differentia ibidem.

4 Pendente concursu, debitor omnia jura retinet, dominium & possessionem, & movet actiones cum interventu creditorum.

5 Creditores ex cessione bonorum trahunt dumtaxat de suorum creditorum justificatione. Expenditur ad id Doctor Oica, exponitur, & notatur.

6 Proprietur questio principalis hujus Capitis.

7 Ex jure alterius fundum alium experiri non posse, secundum Cancet. Secus si quis agit jure proprio à jure Tertii dependente. Explicatur in rationibus infra, num. 38.

8 Secus etiam secundum eundem, excipiendo; potest enim creditor deducere jus suum, invito debitor.

9 10. & 11. Exemplificatur in diversis exceptionibus, pluribus relatis.

12 Creditor potest repellere sivejussorem adversus debitorem agentem, eo quod omiserit exequutiones sibi, & principali competentes.

13 Peracto judicio Concursus ad bona mulieris, possunt creditores, qui eam proprio nomine obligam habent, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas cum marito contraxerat, ex eo quod sit in dote, ratione lationis ultimam dotis, quamvis hanc nullitatem omiserit.

14 Referuntur plures Doctores, docentes omnes exceptiones debitori competentes posse opponi à creditoribus.

15 Quoad jus agendi, an in creditores transeat, addu-

- adducitur Acoſta & merito refellitur : § n. 16. & 17.
- 18 Creditores in concuſſu legitime formato poſſunt abſque ceſſione movere omnes actiones debitori competentes contra quoslibet , ad effectum ut ea bona , & jura ad concuſſum introducantur.
- 19 Hujusmodi poteſtas non competit creditoribus omnino ex ceſſione bonorum imbibita in judicio concuſſus.
- 20 Adducuntur plures effectus , in quibus ceſſio bonorum operatur in favorem creditorum , & numer. 22.
- 21 Assignatur ratio discriminis inter depositum ex ceſſione bonorum , & alia quoad acquirendam actionem creditori ad exigendum depositum.
- 22 Traditur ratio ob quam creditores poſſunt movere actiones , & opponere exceptiones tangentes debitorem & ejus bona. Interest plurimum creditorum , conſervari jura debitoris communis , ibid.
- Singuli creditores , ad excluſionem aliorum , inter ſe ipſos admittuntur. ibid.
- 24 Creditores in hac actionum & exceptionum uſu , nihil ſibi exigunt , ſed debitori , & corpori concuſſus.
- 25 Creditores , juris cenſura , dicuntur procuratores debitoris de quibus tanquam intereſſe habentibus , conſidit lex.
- 26 Creditor ratione ſui intereſſe poteſt ſtipulari debitori.
- 27 Creditores ad recuperationem bonorum debitoris , non egent mandato expreſſo debitoris , quia illud jam habent tacitum à jure.
- 28 Dominus cogitur recipere penſionem de manu creditoris , abſque mandato debitoris emphyteuticarii.
- 29 Actus ſolvendi Domino , eſt actionem intentare , non exceptionem.
- 30 Si haeres inſtitutus , & ſucceſſor ab inſtato , tranſigant ſuper hereditatis bonis , poſſunt creditores & legatarii agere contra tranſactionem , & dicere validum teſtamentum.
- 31 Hypothecata re communi , poteſt creditor provocare alterum dominum ad diſiſionem , & debitor tenetur ſtare diſiſioni facta à ſuo creditore.
- Sicut debitori datur facultas ad recuperandum pignus venditum per ſuum creditorem ; ita creditoribus ex perſona ſui debitoris , ibidem.
- 32 Creditores poſſunt intentare actionem laſionis contra emptorem rei debitoris , vel venditorem rei empta à debitore ſuo.
- 33 Idem procedit in re data in ſolutum.
- 34 Creditores poſſunt agere virtute pacti de retrovendendo appoſiti in favorem debitoris.
- 35 Actio iſta ad retractum competens creditoribus ex pacto de retrovendendo , intelligitur in ſubſidium.
- 36 Creditores contra debitores debitoris ſui poſſunt movere actiones personales.
- 37 Creditor donatarii poteſt petere inſinuationem , pro validitate donationis.
- Si debitor fuit negligens in petenda facultate Regia ſuper contractu bonorum Majoratus , vel in feuda libus , poteſt creditor impetrare facultatem nam pendente concuſſu , ibid.
- 38 Declaratur doctrina Cancercii relata ſuprà numer. 7.
- 39 Creditores ſive agendo , ſive excipiendo , poſſunt comparere ex perſona debitoris in judicio

abſque ceſſione , ad conſervanda bona & jura debitoris.

- 40 Quandoque quis conſequitur ex perſona alterius , quod ex ſua conſequi non poterat.

INTER ceſſionem bonorum (maxime in noſtro Concūſſu creditorum noviter invento & introducto in Hiſpania , ſub quo imbibita ineſt ceſſio bonorum , ut ſæpè diximus in hoc Labyrintho , & ſignanter part. 1.

cap. 1. per tot.) & inter ceſſionem juris ſeu actionis privatim factam de una perſona in aliam , longum eſt diſcrimen , & differentia ; nec una ceſſio ab alia regulatur , nec ex regulis unius , ad alterius regulas argumentari licet.

Nam ceſſio juris & actionis tranſfert in ceſſionarium & ad ejus utilitatem directe jus illud competens cedenti , qui nomine proprio & ſibi ipſi conſequitur jus cedentis , utili ſaltem actione ſibi per hanc ceſſionem à jure conceſſa ; juxta leg. 3. Cod. de novat. In hunc etenim ſenſum , cedere jus , idem ſignificat quod tranſferre , & jus de una in alteram perſonam tranſmutare , l. non ſolum 2. ff. de noxalib. action. Olibanus de actionib. part. 2. lib. 1. cap. 4. num. 2. cedere namque & tranſferre , idem ſignificant , l. quod ſi ſervus , §. idem Labeo ait , ff. de in rem verſo : l. penult. & final. Cod. mandati : ubi promiſcue his verbis Jurisconſultus utitur : l. in depositi , ff. de re judic. l. item in fin. cum l. ſeqq. ff. de alienat. judic. l. cum fundo , §. divorſio , ff. de jur. dot. l. 2. Cod. de litigioſ. Donell. lib. 15. Commentar. cap. 43. Joan. Bapt. Thoro , 2. part. compendii deciſion. verb. libetatio pretii , circa principium , Galerat. de renunciat. lib. 1. cap. 4. num. 3. Bertazol. clauſ. 27. gloſſ. 4. ex num. 2. ubi quod idem importat Cedere , quam à ſe abdicere ; ſeu ut alii dicunt , Cedere , dicitur , qualiſ diſcedere , & alium ſui loco ponere , ut ex multis Doctoribus relatis tradit Gratianus diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 310. num. 2. Poſthius de manutent. obſervat. 55. num. 8. Joan. Bapt. Thoro in compen. deciſion. tom. 2. verb. creditores ceſſionarii , ante medium : quibus convenit vulgata definitio , ut Ceſſio ſit qualiſ traditio & juris & actionis ex aliquo titulo in alium facta tranſlatio : quam pulchre exornat noviſſime Olea de ceſſion. jur. & act. titul. 1. quaſt. 2. ex num. 86. cum ſeqq. pluribus Doctoribus exornans.

Ceſſio autem bonorum , imbibita in concūſſu creditorum peracto per debitorem communem , nullum jus ad exigenda illa bona tranſfert in creditores , quia non eſt juris abdicativa & tranſlativa ; ut de alia juris particulari ceſſione diximus ; ſed eſt ceſſio quædam conſignativa & deſtinativa , ex qua creditores convocati ad concūſſum , novam actionem utilem , vel directam , non conſequuntur ad exigenda aut petenda ea bona & jura per debitorem communem ceſſa ; ſed dumtaxat iſta ceſſio conſiſtit in diſiſſione bonorum penes Curiam , ut ab ea deponantur & ſequeſtrentur penes fidum depositarium & ſequeſtrum , ut in tuto ſint , ne à debitore moleſtiis creditorum indignato diſſipentur impune , nevé creditores , qui concūſſu pendente impediti ſunt exigere ſua credita , defraudentur , ſed ſecuri ſint , concūſſu finito , quod ex illis bonis ſequeſtratis & tandem ſubhaſtatis , quæ ſibi debentur conſequantur. Nec tamen

tamen interim debitor amittit jus in bonis, nempe dominium nec possessionem, sed omnia retinet, & movet actiones adversus tertios possessores rerum suarum, & convenit debitores suos, sicut antea, cum interventu creditorum formato concursui assistentium. De his omnibus plurimum scripsimus in hoc Labyrintho, variis in locis, part. I. cap. I. num. 28. 13. & à num. 11. cum seqq. & eadem par. I. c. 14. per tot. & cap. 40. à princ. & in d. c. 14. ex n. 50. traditur communis & verior intellectus ad leg. item si unus, 17. ff. de recept. arbitr. ex quo aliqui fuerunt decepti, dicentes, post cessionem bonorum debitorem agere non posse in iudicio: cum hoc procedat quando cum effectu perficitur cessio, nempe quando sunt subhastata bona, vel creditoribus in solutum data, ut ex aliis videbis d. n. 59. cum seqq.

Non enim creditores ex hac cessione prætendunt hæc bona cessa, nec instant pro illis consequendis; sed tractant dumtaxat de suorum creditorum justificatione, ut finito iudicio concursus, sua credita ex bonis illis subhastatis seu pecunia inde redacta consequantur, & sibi satisfiat. Ex quibus, à fine & effectibus utriusque cessionis, manifesta est utriusque cessionis differentia, & clarè dignoscitur quod una sit cessio juris & actionis translativa, altera verò bonorum consignativa tantum; & unaquaque proprios operatur effectus juxta cujuslibet naturam, finem & destinationem qua diriguntur: atque ideo rectè agnoscit Olea de cess. jur. tit. I. quest. 1. num. 7. & 8. cessionem bonorum factam à debitore inter suos creditores, nihil commune habere cum cessione juris & actionis.

Quatenus autem ipse Olea ibid. d. num. 7. & seqq. dicit, post cessionem bonorum debitorem non posse agere in iudicio, & exceptionem cessionis bonorum impedire ingressum iudicii, ex l. item si unus 17. ff. de recept. arbitr. & aliquibus Doctoribus allegatis; cautè legendus erit, juxta verum & committere receptum dict. leg. item si unus, intellectum, ut tunc procedat, quando cum effectu bona debitoris subhastata fuerunt, vel creditoribus in solutum data non tamen antea: quoniam interim debitor retinet eorum dominium & possessionem & actiones, ut paulò antè notavimus, num. 4.

Quatenus autem ipsemet Olea allegat ad idem Acoftam de privileg. credit. in præfat. ad reg. numer. 96. in fin. ad hoc quod debitor cedendo bonis cedat actiones suis creditoribus: aliter se habet Acofta dicendo quod in cessione bonorum facta à debitore includuntur omnes actiones & jura: quod verum est, quia sub universali bonorum & patrimonii cessione, jura & actiones comprehendendi, dubium non est: & ideo quando pervenitur ad subhastationem bonorum, cogendus est debitor cedere actiones suas activas pro satisfactione creditorum, ut ipse Acofta dicit.

Similiter ipse Olea allegat Nogueroi. alleg. 16. num. 101. qui tamen nullo modo dicit debitorem cedentem bonis non posse agere, Gratianus autem tom. 3. discept. 486. licèt ex num. 19. dicat ea quæ refert Olea ex num. 10. nihilominus statim ex num. 24. ex variis juribus & Doctoribus agnoscit contrarium, videlicet per hanc bonorum cessionem, debitorem retinere dominium, & actiones, & pœnitendo re integra ante bonorum venditionem, posse agere & se defendere. Tandem Amatis & Pascalis citati

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

ab Olea, expressè tenent contrarium, & respondent ad dict. leg. item si unus; ut procedat post distractionem bonorum, non antea; sed interim posse debitorem agere & conveniri: Amatis ad hoc allegat Barr. Brun. & Casell. Tholos. Videantur, si lubet, ea quæ nos ipsi tradidimus in hoc Labyrintho, 1. part. cap. 14. ex numer. 46. cum multis seqq. ubi copiosè disceptavimus, & sic tandem resolvimus.

Quibus ita præcognitis, videndum erit, an pendente iudicio concursus, creditores facultatem à jure habeant agendi, vel excipiendi, tam contra seiplos, quàm contra alios tertios detentores bonorum & jurium debitoris communis, non expectata cessione sui debitoris communis? In qua difficultate variè loquutos fuisse quosdam Doctores reperio. Nam Jacobus Cancerius variar. resol. lib. 2. cap. 16. num. 131. & à num. 126. in fin. & num. 128. movet questionem, & dicit, ex jure alterius fundato, alium excipiendi non posse propter suum interesse: ex l. si pupilli, §. videamus, ff. de negot. gest. quando verò jure proprio quis ageret, eisi à jure Tertii dependeret, admitteretur: per l. si post mortem, §. fin. ff. de bonor. poss. contr. tab. quæ doctrina mirabiliter declaratur inferiùs, num. 38.

Excipiendo tamen affirmat posse creditorem adversus alium creditorem in causa graduationis bonorum debitoris, etiam ipso invito, deducere omne jus quod debitor posset habere; veluti præscriptionis, vel non numeratæ pecuniæ exceptionem, vel quamlibet aliam peremptoriam.

Acofta autem de privileg. credit. in præfat. ad reg. 1. n. 94. & seqq. asserit creditorem posse in iudicio deducere jus excipiendi, sive omnes exceptiones & defensiones proponere, quibus debitor ipse impugnare posset creditum aliquod; ut in exceptione non numeratæ pecuniæ, ex l. penult. Cod. de non num. pecun.

Mantica de tacit. convent. lib. II. tit. 23. num. 2. multis relatis. Gaitus de credito, c. 4. à num. 1756. Hermosill. ad leg. 9. tit. I. part. 5. gl. 5. nu. 22. & 45. Francisc. Merlin. contrav. cent. I. contrav. 19. cap. 18. num. 4. idem affirmant in præscriptionis exceptione, ultra Cancerium loco proxime citato: Acoftametiple in d. præfat. ad reg. 1. nu. 69. 118 & reg. 3. ampliatis. 5. n. 63. & ead. reg. 3. limit. 3. num. 17. & 21. & exceptionem nullitatis adversus contractum, quo aliquis se juvare præendit contra debitorem, potest opponere creditor, idem Acofta in præfat. ad d. reg. 3. num. 101.

Consonat quod Gratianus discept. 580. n. 16. tom. 3. & discept. 730. n. 31. tom. 4. ubi si debitor legitime hypothecæ subjecit officium suo creditori, si postea illud renunciaverit in manibus Principis, vel Papæ, non extinguitur hypothecæ; cum hæc renunciatio sit mere voluntaria, & nulla cogente necessitate facta: per Gloss. in l. bonum 43. §. aliquando, in verb. pignus, ff. de adil. edict. & Bartol. in l. ubi autem 4. ff. de in diem adject. & ex hoc possunt creditores ratione sui juris quæsiti & interesse, dare de subreptione & nullitate adversus hanc renuntiationem voluntariam; quia Princeps recipiendo seu admittendo talem renuntiationem, censetur nolle præjudicare juri creditorum quæsito in officio: sequitur Merlinus de pignorib. l. 2. qu. 14. ex n. 22. Et de hac exceptione nullitatis, vide alios citatos infr. nu. 14.

12 posse similiter creditorem repellere fidejussorem agentem contra debitorem, virtute cessionis, ex eo quod non opposuerit exceptiones sibi & principali debitori competentes, tradit idem Acoſta d. regula 3. ampliat. 2. num. 90.

Acoſtam in locis supra citatis refert & sequitur Olea in suo erudito & utili tractatu, de cess. jur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 25. qui nu. 26. allegat Tondutum part. 1. resol. civil. cap. 45. à n. 1. usque ad 8. afferentem, quod si ad bona mulieris iudicium concursus sit peractum, possunt creditores qui eandem proprio & privato nomine obligatam habebant, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas ipsa simul cum suo marito contraxerat, ex eo quod ultra suæ dotis medietatem læsa & indotata sit, quamvis hanc nullitatem omiserit mulier: Gratianus etiam tom. 4. discept. 691. à num. 15. & 24. quod respectu exceptionis multi alii Doctores probant, omnes scilicet exceptiones debitori competentes posse à creditoribus opponi, ex l. si cui, C. de non numer. pecun. & post Cynum, Baldum, Angelum, Salycetum, Fulgesium, Paulum de Castro, & Alciatum, observat Carleval de Iudiciis tom. 2. tit. 3. disput. 30. n. 11. Item Laderic. conf. 8. n. 19. & ex Paulo de Castro, & Mandello de Alba Cyriacus tom. 2. controvers. 252. n. 42. Alex. Ludov. decis. 312. n. 10. Item etiam Rota decis. 80. num. 4. post tractat. de subhastat. Ludov. Posthii. Et quod creditores ratione sui interesse possunt ex persona sui debitoris opponere de nullitate contractus adversus alium creditorem, post plures DD. tenet Gratianus discept. forens. tom. 4. cap. 691. num. 15. & 16. Joan. Anton. Mangil. in tract. de Eviction. quest. 126. num. 8. ubi ad idem alios allegant.

Et quod Fiscus creditor, ratione sui interesse, possit se opponere & deducere omnes exceptiones omiffas per suum debitorem litigantem cum alio Tertio super aliqua re, vel jure, sicut potest quilibet alius privatus, probat Fontanella tom. 2. decis. 557. n. 21. & 22. ex d. l. si cui, & Paul. de Castr. in l. 1. C. de fisc. vel privat. & Peregrinus de jur. fisc. lib. 4. tit. 6. n. 47. atque ita decisum testatur in Senatu Catalaun. in quo, quantum attinet ad exceptiones opponendas per creditores absque aliqua cessione faciendâ à debitore, omnes communiter conveniunt.

15 Sed quod attinet ad jus agendi, an in creditores transeat quando debitor formavit concursum, quaerit & dubitat Acoſta regula 3. ampliat. 25. nu. 96. vers. tum etiam: ubi tam nihil quam ineptè resolvit, dicens, debitoris personam in concursu considerabilem non esse, cum creditoribus propalare & relinquere teneatur omnia bona, sub quibus jura & actiones includuntur, quas si cedere recuset, officio iudicis ad cedendum compellitur.

16 Certè nescio quò iste Author tendat, nec percipio quid dicere voluerit. Quis enim tam fatuus sit, ut possit affirmare debitorem in concursu creditorum non esse personam considerabilem, cum sit Pars in eo principalis & formalis contra quem omnes creditores comparentes dirigunt sua jura & actiones; & adversus quos ipse suas exceptiones opponit, vel compensationes, vel convenit alios tertios possessores, vel debitores; ut latius in hoc Labyrinth. 1. part. cap. 14. per tot. & à princip. huius cap. 1.

17 Et insuper quid ad rem, de qua agitur, attinet, quod ipse Acoſta dixit, debere debitorem

omnia sua bona manifestare suis creditoribus, vel compellendum à iudice; nonne in hac difficultate (An creditores possint actiones movere?) tractatur de bonis existentibus penes debitorem; Imo verò agitur solummodò de actionibus competentibus debitori ad aliqua jura, vel bona existentia apud alios tertios possessores, & an contra istos possint creditores ex persona debitoris actionem movere.

Olea in tract. de cess. jur. & act. tit. 4. quest. 3. nu. 18 30. & 31. melius resolvit, creditores concursu legitime formato, posse absque cessione movere actiones competentes debitori contra quoslibet, ex persona ipsius debitoris. Quod cum iudicio resolvit ex juris Regulis, & attento universali omnium Tribunalium stylo, & verustissimâ consuetudine, ex qua creditores assidue admittuntur ad agendum contra quoslibet tertios debitores, aut possessores bonorum debitoris, ut ad corpus concursus ea bona & jura introducuntur & incorporantur.

Quod non omninò attribuendum est cessionibus bonorum imbibitæ in iudicio creditorum; cum hæc non destinetur ad effectum cedendi, & transferendi jura & actiones debitoris in creditores; ipse enim solum dimittit & abdicat à se administrationem suorum bonorum, non dominium: aut possessionem, nec actiones tam utiles quam directas nec earum exercitium, ut à principio huius cap. diximus, & latissimè videre est supra part. 1. cap. 14. per tot.

Licet quoad plurimos alios effectus cessionibus bonorum efficaciter operetur in favorem creditorum: nam facta cessione, bona deponuntur sub fida custodia ad commodum seu utilitatem & securitatem creditorum. Et quamvis regulariter ex deposito tam iudiciali, quam extrajudiciali ad favorem creditoris facto per debitorem, ipsi creditori adquiratur actio utilis ad exigendum depositum contra depositarium, ut ex Gratiano discept. forens. tom. 1. cap. 8. à num. 17. & Donello lib. 16. commentarior. cap. 14. à vers. hoc jure: & ex Neguzantio Merlinus de pignorib. 16. l. 4. quest. 84. n. 128. Olea de cess. bonor. tit. 4. quest. 9. num. 13. & tit. 1. quest. c. num. 18. per leg. acceptam, Cod. de usur. & præter hos, alios plures allegat August. Barbof. in remiss. ad eand. leg. acceptam, num. 48. Id tamen non statim operatur hoc depositum ex cessione bonorum; sed suspenditur quoad hoc ejus affectus in finem litis, quousque creditores graduentur, & bona subhastentur, vel in solum creditoribus dentur.

Operatur etiam ad favorem creditorum huiusmodi depositum & sequestrum bonorum debitoris cedentis, prohibitionem alienationis eorum, quæ nulla redderetur ob defectum personæ, quæ prorsus caret administratione: ex late adductis part. 1. huius tract. d. cap. 14. ex n. 8. & n. 11. cum seqq.

Quapropter ex alio capite & causa, quærenda est ratio ex qua creditores possint movere actiones, & opponere exceptiones tangentes debitorem & ejus bona; quæ non alia est quam in te esse maximum & valde considerabile quod habent creditores in conservatione & recuperatione bonorum & jurium debitoris communis, ut commodus habeant unde consequi & exigere possint sua credita, neque ex eorum defectu & inopia, creditorum jura periclitentur & inania reddantur: quapropter singuli admittuntur ad exclusionem aliorum inter seipsos: juxta text.

Pars IV. Cap. I.

5

text. in cap. 1. de concess. prob. lib. 6. ibi: *quantióque inter pauciores cuiusvis Ecclesia dividuntur proven- zua, tanto majores fieri possunt singulorum percipien- zium portiones*: l. duobus filiis, in princ. in illis ver- bis: *si verò ex filiis alter non petat, tam fratri quàm nepotibus id prodest: nam tunc duo semisses fiunt, ex quibus alterum filius, alterum nepotes consequentur* ff. de honor. poss. contr. tabul. Alia jura singularia ad rem adduximus part. 1. c. 3. n. 11. quibus adstipula- tur doctrina Baldi *conf. 27. vol. 1.* ubi agendo de interesse & Jamno ementis officium à principe, la- tère tradit, Principem hoc facere non posse augendo officiorum numerum, quia tunc minùs æstimantur, cum negotia & emolumenta distribuuntur inter cæ- tera officia aucta, & sic emptor multo minùs per- cipiet respectu sui officii, qui ob suum interesse & damnum potest impugnare hoc officiorum aug- mentum: sequitur Paulus de Castro in l. si eadem, n. 4. ff. de offic. Assessor. Baldum sequuntur Tell. Fernand. in leg. 29. Tauri, n. 10. Maurus allegat. 59. part. 2. & ibi Addit: ubi tradit sic fuisse judicatum in Regia Camera Neapolitana, ubi nulla declarata fuit venditio officiorum, quæ fuerant noviter crea- ta ob interesse & præjudicium antiquorum: quam decisionem refert Thoro in compend. part. 1. vers. *Princeps an possit numerum* Jacob. Gallus *conf. 59. per tot.* Gratian. *discept. tom. 5. c. 891.* & ex Tello Fernand. idem observat Thom. Sanchez in *opusc. mor. lib. 2. cap. 1. dub. 37. n. 3.* Regens Salernita- nus *dec. 10. per tot.* amplissimè & doctè Noguero. *alleg. 5. ex num. 25. & seqq. qui num. 33.* adducit si- mile de augmento novorum Canonicorum non admittendo, ob diminutionem emolumentorum & reddituum antiquorum Canonicorum, cum decrescant ex distributione inter plures: ad quod multos allegat Doctores, & facit optimè textus in *d. c. 1. de concess. prob. lib. 6.* prædictis etiam adde Sot. *de just. & jur. lib. 3. quest. 6. art. 9. col. 6. vers. demus Rempublicam*: Cravet. *conf. 95. part. 1. Roland. conf. 45. n. 6. l. 3. Surd. conf. 532. n. 11. lib. 4. Berojum conf. 224. n. 39. & 40. lib. 3. Mastrill de magistr. l. 1. c. 22 à n. 32. & 38. Capiblan. de baron. tom. 2. cap. 20. à num. 8.* & princeps gabellam quam locavit non potest augere ob damnum & in esse conductoris, Menoch. *conf. 1105. n. 16. volum. 12. & Larream alleg. fiscali n. 2. per tot. & alleg. 30. & 31. etiam per totas.* De quo interesse creditorum in conservatione & recuperatione ac defensione bonorum debitoris, aliùs egimus & fundavimus in hoc *Labyrintho part. 1. cap. 40. ex num. 1. & per tot.* & ex *Rota* decisione Mellinus de *pignor. lib. 4. quest. 176. num. 1. & 2.* Petrus Surd. *dec. 262. n. 6. vers. Tertia ratio.*

24 Quæ ratio eodem modo militat in creditori- bus agentibus, sicuti in excipientibus; nam suo jure & interesse mediante, nulla egent debito- ris speciali cessione, cum hæc cessio solum re- quiratur quando creditores tractassent de sibi ali- quid recuperando & adquirendo; omnia enim jura desiderantia cessionem in Tertio volente agere & exigere aliquid debitum alteri, loquuntur quando Tertius iste vult sibi ipsi, & non ceden- ti, exigere, & ad suum dumtaxat commodum & utilitatem: sed nostri creditores in hoc actio- num & exceptionum usu & exercitio nihil sibi exigunt, sed debitori, & corpori concursus; licet in consequentiam, bonorum recuperatio re- sultet in eorum commodum & utilitatem, nam ipsi creditores ex persona & jure debitoris agunt, de quibus tanquam interesse habentibus confi- dit lex, & juris censurâ dicuntur procurato-

res debitoris, quia quantum ad agendum pro debitore communi sufficit creditoribus simplex quodlibet mandatum, quod tacitum habent à jure; text. in l. si pignori 30. in fin. ff. famil. er- cisc. ibi: quod creditor egit, pro eo habendum est ac si debitor per procuratorem egisset, l. cre- ditor 42. ff. de pignor. act. & textus etiam ex- pressus in l. si cum venderet, dicto tit. ubi ex pacto redimendiposito per creditorem vendentem pig- nus in favorem debitoris, huic utilis actio acqui- ritur, quia creditor à jure consideratur tanquam procurator debitoris, circa ea quæ tangunt rem ip- sius debitoris, l. si creditor, in princ. ff. de distract. pign. prout notant Jal. in l. si creditori 9. n. 2. per text. *ibid.* ff. de nov. oper. nunt. Bartol. in l. si pignori 30. n. 8. ff. famil. ercisc. Bald. in l. unic. n. 7. C. si servus extero se emi mand. & in l. 1. n. 2. C. credentem evict. pign. non deb. Negusantius de *pignorib. 6. par. membr. 1. num. 13.* Mudeus, de *pignorib. tit. de pactis pign. & hypoth. num. 10. & 23.* & ex innumeris aliis probavimus in hoc *Labyrinth. 2. part. cap. 26. n. 46.* ubi quamplurimas auctoritates congesimus, qui- bus adde Pinellum in l. 2. Cod. de bonis matern. part. 2. cap. 2. num. 2. Carleval. de *judic. tom. 2. disp. 21. num. 4. 5. & seqq.* & est text. in l. credi- tori, cui pignoris nomine pignus tenetur, *permiten- dum est de jure, id est de servitute opus novum nun- ciare, nam ei vendicatio servitutis datur.* ff. de oper. nov. nunciat. per quam text. & Paul. de Castro, & Jal. *ibid.* nec non Negusant. de *pignor. part. 6. membr. 1. n. 11. 12. & 13.* & Merlin. de *pign. l. 4. q. 95.* dicunt, quod creditor in pignore dicitur procu- rator debitoris: facit lex *quid de creditore*, ff. de *damn. infect.* Olea de *cess. jur. & act. tit. 4. q. 9. ex n. 6. cum seqq. & n. 21.* quò loci latè agit de intelle- ctu & concordia *leg. si cum venderet, de pign. act. cum d. leg. si creditor. ff. distr. pign.* Hinc fit quod²⁶ creditor ratione sui interesse potest stipulari de- bitori, & valet stipulatio, quia sua interest ac- quirere debitori: optimè Cardinalis Mantica. de *con- t. act. tom. 2. lib. 14. tit. 28. num. 4. 5. & 6. fol. mibi 171.*

Quapropter in his quæ tangunt conservatio-²⁷ nem bonorum debitoris, creditores ex persona illius, & personam ejus representantes possunt agere tanquam procuratores ratione proprii inter- esse, licet tales non sint constituti ex mandato debitoris expresso, nam illud habent à jure taci- tum, quod idem operatur atque expressum, & ex quo creditores posse movere & exercere ac- tiones & exceptiones competentes debitori, pro- bat ex Salyceto, Castrenf. Abbat. Surdo & Ro- tæ decisionib. Merlin. de *pignorib. lib. 2. tit. 1. quest. 29. num. 5. & 6.* & latius post quamplurimos Do- ctiores in *quest. 30. præcipuè ex n. 22. cum seqq.* prout videmus in creditore emphyteutæ, qui vel ipse, vel ejus procurator cum speciali mandato tenetur solvere Domino pensionem, ita ut aliter Dominus non cogatur eam recipere ab extraneo, cum pensio præcipuè dirigatur ad recognitionem domini: & tamen Dominus ipse cogitur pensio-²⁸ nem recipere de manu creditoris absque mandato expresso debitoris emphyteutæ; quia cum ha- beat creditor interesse circa conservationem em- phyteutis, & ne per commissum amittatur, admitti debet tanquam procurator absque alio mandato, etiam invito Domino, qui si recipere recusset, per depositum pensionis liberat creditor debitorem à commissio, juxta *leg. lex vectigalis* 23 ff. de *pign. rib. ibi, cum in solutione vectigalis taxæ debitor quam creditor cessassent, innumerabiles*

penè Doctores cumulavit Giurba in *decif. 91. per tot.* Anton. de Amat. *var. resol. l. 1. c. 37. à num. 1. usque ad num. 6.* Merlin. *de pignor. lib. 4. quest. 76. à num. 8.* Olea *de cess. jur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 22.* & ex *num. 17. cum seqq.* latissime etiam Joan. de Amicis *in tract. de jur. emphyt. qu. 98. per tot. & signanter num. 10. & 11.* Pyrr. Maur. Aretin. *de solut. cap. 33. ex n. 5. cum seqq. & per tot.* Petr. Surd. *dec. 286. n. 11. & 12.* Merlin. *de pignor. l. 2. quest. 11. num. 64.* ubi plures allegat.

Et iste actus solvendi Domino, est actionem intentare, non exceptionem quia solvens, actor dicitur, non reus, in solvendo & deponendo debitum: ita per plures alios Doctores probavimus in hoc *Labyrintho*, par. 1. cap. 2. ex *nu. 27. per duas columnas, & eadem part. 1. cap. 7. ex n. 87. cum seqq.* ubi etiam agitur de redemptione census, ut redimens tanquam agens teneatur sequi forum creditoris: adde Oleam *de cess. jur. tit. 3. quest. 12. n. 16.* & veriore dicit August. Barbol. *in remiss. ad leg. acceptam, num. 29. Cod. de usur. tom. 2. fol. 157.* Ergo falsò desideratur cessio actionis facienda creditoribus, qui ratione proprii interesse agunt ex persona debitoris & tanquam ejus procuratores; quia lex in agente pro alio solum desiderat mandatum simplex, expressum vel tacitum; nunquam tamen appetit cessionem, quoniam procurator iste non sibi exigit sed omnino Domino tantum.

30 Quò pertinet, quod si inter hæredem institutum & successorem ab intestato superveniat controversia super nullitate testamenti & transigent super bonis hæreditatis, possunt creditores hereditarii & legatarii agere contra transactionem & probare validitatem testamenti; tenent Bald. in *l. controversia 14. ff. de transact. sub num. 2. vers. attende: & n. 10.* Jason. *sub n. 2. vers. dicit tamen notabiliter: & ibidem* Jacobin. *in prima lect. sub num. 2. & in 2. lect. sub numer. 5.* Trigonus *singular. 94. prope fin.* Petr. Surd. *conf. 92. num. 30.* Francisc. Nig. *Cyriacus controvers. tom. 1. cap. 17. numer. 19.*

31 Cujus est farina, quod hypothecata re communi, potest creditor agere & provocare alterum Dominum communem ad divisionem ratione sui interesse, & debitor tenetur stare pro divisione facta à suo creditore, *l. si debitor 7. ff. communi divid. ubi Bartolus & communiter alii notant, Negusant. de pignorib. par. 2. membr. 3. num. 39. 40. & 41. cum seqq.* Merlin. *de pignor. lib. 2. q. 37. ex num. 15. cum seqq.*

Hinc etiam est quod in his casibus, in quibus debitori datur actio & facultas agendi ex jure offerendi & recuperandi pignus venditum per suum creditorem; quos refert Merlin. *de pignorib. l. 4. quest. 45. ex n. 47.* in eisdem inquam casibus possunt alii creditores hanc actionem movere ex persona sui debitoris: ut ex *Negusantio* firmat Merlinus *d. quest. 45. n. 53. & 54.*

32 Quò etiam pertinet, quod creditores possunt intentare actionem læsionis enormis, vel enormissimæ contra emptorem rei debitoris, vel rei emptæ à debitoribus suo. Maynard. *decif. Tholosana 70. l. 3.* Vincent. de Franchis *decif. 224. num. 4.* Hermosill. *ad leg. 56. gl. f. 4. num. 70. tit. 5. part. 5. tom. 2. fol. 286.* quem retulimus in hoc *Labyrintho*. 3. par. cap. 10. ex *num. 6.* Marius Cutell. *de donationib. tract. 1. disc. 2. part. 6. à n. 184.* ubi plures refert: Olea *de cess. jur. tit. 4. quest. 3. n. 2.* Cyriacus *controvers. tom. 1. cap. 53. num. 3.* de quibus alius erit agendum *infra hoc cap. §. 2.*

Idem procedit, quando res debitoris alicui³ creditori data fuit in solutum, ut pro læsione enormi, vel enormissima interveniente possint ceteri creditores reclamare, & de læsione agere: plures retulimus in hoc *Labyrintho*. part. 2. cap. 11. ex *numer. 11.*

Eodem modo creditores possunt agere virtute³⁴ pacti de retrovendendo apposti in favorem debitoris, ut post Rodriguez & Mastrill. probat Mar. Cutell. *d. tract. 1. discurs. 2. part. 6. n. 284.* Merlinus *de pignorib. lib. 2. quest. 30. num. 28.* ex Castrensi *conf. 1. n. 3. lib. 2.* Aretino *conf. 28. n. 23.* Tiraquell. *de retract. par. 1. §. 26. glos. 1. num. 12. & 13 & Rotæ* decisione: & iterum latius ipse Merlinus *eod. l. 2. quest. 31. per tot.* dicens *num. 2.* quia hæc actio personalis competens debitori, est pretio æstimabilis, & ad heredem transit, ideo eodem modo transire debet cum hypotheca ad creditores, ut ex Rotæ *decif. & Tiraquello de retract. §. 20. glos. 1. num. 20.* Castrensi *conf. 1. in fin. l. 2.* Buratt. *decif. 937. n. 5.* Olea *de cess. jur. & act. tit. 4. quest. 3. num. 2.* quidquid reclamet Messa. *lib. 1. variar. resol. cap. 49. num. 27.* & istam actionem ad retractum ex pacto de retrovendendo, dicit Aditio ad Buratt. *decif. 793. num. 12. & decif. 937. 35. num. 24.* creditoribus competere in subsidium: sequitur Merlinus *d. quest. 31. in fin.*

Hinc etiam est, quod creditores actionem etiam³⁶ personalem movere possunt contra debitores debitoris & ex persona sui debitoris semper habent exercitium actionum etiam personalium: ad latè comprobata per Merlin. *de pignorib. lib. 2. quest. 30. ex n. 35. & seqq.*

Similiter etiam creditor donatarii, cui facta fuit³⁷ donatio indigens insinuatione post acceptationem, potest ratione sui interesse, ne admittatur donatio, petere insinuationem: ut post alios plures tenet Olea *de cess. jur. & act. tit. 4. qu. 3. n. 16. & à n. 12.* & post Bartol. Monteferell. Rebuff. Monter. Alexand. & alios firmat Giurba *observat. 37. num. 7. & 8.* quoniam annullata, vel rescissa donatione ob defectum insinuationis, resolvitur hypotheca medio tempore contracta, vel aliter acquisita creditoribus ex obligatione generali antecedente, ut ex Alberico, Ripa, Pinello, Tiraquello, & Pacifico tenet Merlinus *de pignorib. lib. 5. qu. 19. per tot. fol. 587.*

Idem quoque est, si debitor sit negligens in consequendo assensu, aut Regia facultate, quando sub pacto de ea impetranda contraxit super bonis majoratus, vel feudalibus, poterunt creditores ratione sui interesse facultatem impetrare, etiam pendente concursus judicio, ne jura debitoris amittantur, ex *Ifernia* tenent Camill. de Curte *in diversor. jur. feudal. cap. 5. ex n. 131. par. 2.* ubi firmat ita judicatum, adducens fundamentum: ipsumque Camillum refert & sequitur Camill. de Laratha *in Theatro feudal. 8. par. dilucidat. 76. num. 4. tom. 1. fol. 265.*

Ex juribus & doctrinis hæcenus adductis pro³⁸ nostra vera resolutione, venit declaranda assertio Jac. Cancerii *var. resolut. lib. 2. c. 26. ex n. 126. cum seqq.* dicentis, neminem ob interesse proprium posse experiri & agere, ex jure alterius fundamentum, per *leg. si pupillus, §. videamus, ff. de negot. gest.* quando verò jure proprio quis ageret, quamvis penderet à jure Tertii, admittitur, per *leg. si post mortem, §. fin. ff. de bonor. possess. contr. tab.* cujus Authoris mentionem fecimus superius, *num. 7.* quæ doctrina vera est, generaliter sumpta, quia ex solo suo interesse movere actionem Tertii non

non potest, deficiente cessione sive mandato domini expresso vel tacito; at creditores ratione sui interesse agunt non ex propria persona; sed ex persona debitoris sui, à quo tacitum mandatum habere dicuntur juris censurâ & dispositione; quo casu cessat omnino doctrina Cancerii ex hæctenus comprobatis.

- 39 Ex quibus omnibus satis probatum videtur, creditores posse comparere in judicio, sive excipiendo, sive agendo, ex persona sui debitoris, ratione sui interesse in conservando & recuperando bona & jura debitoris; quia eadem ratio interesse proprii quod consideratur in excipiendo, omnino militat in agendo absque cessione, cum in his à jure habeant mandatum & agant nomine debitoris ad suum commodum & utilitatem; quod non est novum in jure, quod quis consequatur ex persona alterius quod ex sua consequi non poterat, juxta text. in l. Arist. 3. ff. quæ res pignori oblig. non poss. ibi, quod admittendum existimo: sæpe enim quod quis ex sua persona non habet, hoc per extraneum habere potest; ubi Glossa verb. potest, plura jura adducit concordantia, l. si post mortem, & §. bi qui propter alios, ibi, cum enim semel beneficio aliorum ad id beneficium fuerint admissi, jam non curant petant illi, nec ita bonorum possessionem, ff. de bonor. poss. cont. tab. notat Bartol. in d. l. si post mortem, §. bi & Jas. in l. filio emancipato ff. de lib. & posthu. & in l. si emancipati, n. 5. Cod. de collat. ubi latè adducit multa exempla, & in l. posthumo 2. n. 8. 9. & 10. & ibid. Alexand. nu. 45. & 46. Cod. de bonor. poss. cont. tab. Franchis decis. 106. n. 5. & dec. 269. ex nu. 2. & dec. 667. nu. 4. Ricc. in praxi rer. quotidian. par. 4. resol. 162 n. 1. Monter. dec. 14. num. 84. Carleval. de judic. tom. 2. disput. 30. sub num. 13. tit. 3.

CAPITIS I.

§. Primus.

Creditores donatoris an jus habeant ad portionem deducendam ex donatione, ne donator egeat? Et an ea exceptione debitori competente uti possint contra donatarium?

SUMMARIUM.

- 1 Proponitur questio disputanda.
- 2 Qui teneantur partem negativam.
- 3 Privilegium competens donatori, marito, socio, ne ultra quam facere possint conveniantur, non prodest fidejussoribus, nec heredibus.
- 4 Donans, noviter promittens Creditori donarii deleganti, non utitur hoc privilegio.
- 5 Hoc Privilegium est merè personale, & n. II.
- 6 Quod non est transmissibile, Cessibile non est.
- 7 E converso, quod est transmissibile, admittit Cessionem.
- 8 Proponitur verior opinio scilicet Creditores donantis habere jus ad portionem deducendam ex donatione, ne donator egeat.
- 9 Creditores satisfaciendi sunt ex actione quam habet donator ad deducendam portionem suæ sustentationis.
- 10 Hanc partem affirmativam qui teneant.
- 12 Privilegium hoc extinguitur cum persona dona-

toris, nec ad ejus heredes transit.

- 13 Sicuti nec ad fidejussores, cum postea possint recuperare, quod solvunt, à donatore.
- 14 Hanc exceptionem, ne egeat, opponunt Creditores ex persona donatoris, & tanquam procuratores.
- 15 Defendere, est eandem vicem, quam reus subire.
- 16 Fidejussor ex propria obligatione convenitur; Defensor ex illa qua tenetur reus.
- 17 Creditores non agunt jure cesso, sed tanquam procuratores donantis.
- 18 Omnium Creditorum aqualiter interest defendere bona debitoris: imo multo magis eorum, qui personalem tantum actionem habent.
- 19 Inter Creditores Hypothecarios ex causa lucrativa & onerosa, an servetur regula, Qui prior est tempore, &c.

EX resolutione & materia hujus Capituli r. resultat difficultas præsens, specificum requirens examem ob Doctorum controversiam, An creditores donatoris possint prætere jus super illa portione, quæ deduci debet ex donatione facta applicanda debitori donanti, scilicet ne egeat, quia ipsi competit à jure beneficium, ut non teneatur ultra quam facere possit, ex juribus mox citandis? Et nunquid creditores hac exceptione uti possint contra donatarium ex persona sui debitoris ejusdemque donatoris.

In qua quæstione partem negativam acerrimè defendit Gaitus de credito, in appendice, par. 2. resol. 2. per tot. & iterum 3. par. resol. 1. per tot. Francisc. Merlin. controversiar. centur. 2. c. 19. quos, licet obiter referens, sequi videtur Olea in pulchro tractatu de cess. jur. & act. tit. 4. qu. 3. n. 28.

Hi Doctores eo unico & forti mœventur fundamento, quod hoc privilegium ne quis conveniatur ultra quam facere possit, donatario, socio, marito, & similibus à jure concessum, adeo sit merè personale, ut nec ad eorum fidejussores, nec heredes transire possit, jura sunt expressa in leg. 24. ff. de re judic. cujus hæc verba: *Et si fidejussor acceptus sit rei, vel actionu, non proderit ei si persona, qua fidejussit in quantum facere potest, comdamnanda est.* & in §. seq. ejusd. leg. ita continuatur: *si maritus non fuerit solvendo, licet ipsi marito prosit quod facere non possit, id enim mariti persona præstat, heredi ejus hoc non prodest.* Idem probat text. in l. sciendum 25. eod. tit. sciendum est (inquit textus) heredes earum personarum non in id quod facere possunt, sed in integrum teneri; l. verum, §. 1. pro socio: l. in omnibus, ff. de reg. jur. ponderat Gait. ad idem, legem, Nefennius, de re judicata, & l. qui id quod 34. §. fin. ff. de donat. quod scilicet hoc privilegium non transit in cessionarium donantis, quæ tamen jura id non probant, nec loquuntur de cessione, nec de cessionario donantis, sed de donatore delegato; qui adversus eum cui à donatario fuit simpliciter delegatus, non potest opponere hanc exceptionem, ne conveniatur ultra quam facere possit, cum ipse donans noviter per stipulationem promiserit creditori donarii delegantis, ex quo primus donans nihil secundo, cui fuit facta delegatio, donavit, ut fatetur Gaitus in append. part. 2. d. resol. 2. n. 48. & 49. sic mutata causa & persona; contra quam donans non utitur suo privilegio & beneficio; qui termini sunt valde diverfi.

Ex quorum jurium determinatione infert Gaitus, & sequaces locis proximè citatis n. 2. hæc jura esse expressa ad exclusionem creditorum donatoris

donatoris, ne possint ex persona ejus hanc exceptionem limitativam & modificativam donationis opponere contra donatarium petentem suam donationem, cum sit privilegium merè personale, quod ad eos transire non potest, sicuti nec ad fidejussores, nec ad hæredes transit donantis.

- 6 Quoniam quod non est transmissibile ad hæredes nec est cessibile, nec in alium transmissibile. *l. ex pluribus, ff. de administr. tutor. Crotus in l. 1. ff. solut. matrim. plures per Tiraquel. de retract. lineag. §. 26. glos. 1. ex n. 44. Surd. de aliment. tit. 8. privileg. 55. n. 7. Monter. à Cueva decis. 35. n. 21. Petra de fideicom. 31. num. 28. Joan. Anton. Mangil. de imputat. quæst. 77. n. 67. cum seqq. sicuti è converso,*
- 7 quod est transmissibile, pariter & cessibile est: plurimos cumulat Antonin. de Amat. *variar. resol. 19. ex n. 3. cum seqq.* ergo impossibile erit quod hæc exceptio transeat ad creditores donantis.
- 8 Sed his minimè refragantibus, contraria opinio longè verior est, & sequenda: quia Doctores contrariam tenentes inadvertenter ponderarunt & applicarunt jura præallegata ad casum de quo agimus, prout manifestè apparebit: & ideo hanc nostram resolutionem plurimi alii Doctores tenuerunt, ut scilicet creditores donantis habeant jus ad illam portionem deducendam ex donatione, *ne donator egeat*, & sibi applicandam: quia respectu donatarii non tenetur ultra quam facere potest, aliorum autem creditorum respectu in solidum tenetur: & cum donator habeat à jure exceptionem ad deducendam ex donatione partem sufficientem ad sui sustentationem, ex ea satisfaciendi sunt creditores, quos omnes exceptiones debitori competentes opponere posse, abundè probatum reliquimus *supra hoc capit. 1. ex num. 6. usque ad fin.*
- 10 Et ideo hanc partem affirmativam tenuerunt Cumanus, Jason, Alciatus, & Alinius *de executione. §. 7. cap. 47.* quos referens sequitur, copiosè agens contra Gaitum, Scipio Rovitus *dec. 48. ex n. 15. usque ad num. 25. & in appendice ad decisiones, n. 35.* Angel. Stephanus Garon. *in Commentar. ad constit. Milanenses; in tit. de jur. fisc. Carleval. de judic. tom. 2. tit. 3. disput. 30. ex n. 11.* Anton. de Amat. *var. resol. 10. 1. res. 26. sub num. 19. ex Alinio loc. cit.* licet isti non ex integro satisfaciant juribus in contrarium adductis *ex num. 3. sup.*
- 11 Sed ut omnis cesset difficultas, & clarissima pateat nostra resolutio, fatendum erit, privilegium, ne quis conveniatur ultra quàm facere possit, esse merè personale, quod profitemur in *hoc Labyrinth. par. 1. cap. 26. ex n. 26. seqq.* & ex aliis Hermosilla *ad leg. 54. tit. 4. p. 5. gloss. 2. n. 10.* & sunt ipsa jura expressissima. Item quod non transeat ad fidejussores donantis, mariti vel socii, nec ad eorum heredes, fatemur *ex eisdem juribus.* Applicationem tamen negamus. Ad heredes namque donatoris ideo non transit hoc privilegium, quando donatarius & similes volunt ab eis exigere donationem à defuncto promissam, quia cum privilegium illud sit personale, & personæ donantis cohæreat, statim cum sua vita extinguitur, *ex regula juris, Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona, de regul. jur. lib. 6. cum concordantibus.* sicut dicimus de usufructu pertinente ad alionem ut ipso defuncto, non transeat ad ejus heredem, qui cum defuncto extinctus fuit, §. *finitur, Inst. de usufruct. cum similib.* ideo impossibile est, quod hoc beneficium transire possit ad heredem,

quia jus semel extinctum nunquam reviviscit: quia propter heres eo beneficio uti non potest, quia ex defuncto ad eum non fuit transmissum, nec potuit transmitti.

Idem de fidejussore donatoris, qui ex propria persona, & ex sua obligatione debitor est, de suo tenetur satisfacere, quando ad solvendum erit conventus, & cum nec ipse sit donator, nec ex aliquo ei sit concessum beneficium, ne conveniatur ultra quàm facere possit, merito in solidum condemnatur, nec sua interest uti exceptione modificativa competente suo principali; quia ipse totum interesse quod solvit, consequetur postea à principali donatore, pro quo fidejussit, ut eleganter latè prosequitur Joan. Gutierrez *de juramento confirmat. 3. part. cap. 15. num. 16.* ubi *ex num. 14.* adducit duas singulares cautelas, ut fidejussor possit uti hac exceptione modificativa, & ne conveniatur in solidum, sed ex donatione deducatur aliquid ad congruam sustentationem ne donator egeat: ubi ad longum videre poteris.

Sed procul dubio hæc omnia cessant in creditoribus donatoris, opponentibus contra donatarium hanc exceptionem deductionis, *ne donator egeat*, quia ipsi eam non opponunt ex proprio jure & nomine suo, sed jure & nomine debitoris, non tanquam principales, sed tanquam procuratores, & defensores bonorum debitoris sui, quorum conservatio & recuperatio ad eos pertinet ratione sui interesse, qui non petunt sibi nec id, quod consequuntur ex hac exceptione, sibi quærunt, sed debitori suo, & corpori concursus applicatur, sed defensorio & procuratorio nomine agunt & excipiunt, ex juribus expressis in *l. si pignori 30. in fin. ff. famil. ercisc. l. si cum venderet, ff. de pignor. act. l. creditor 42. eod. tit.* quæ jura exactissimè exornavimus *hoc eod. cap. 1. ex num. 24. usque ad fin. & ex n. 5. cum seqq.*

Qua propter ex persona & nomine debitoris tanquam ejus procuratores & defensores ratione sui interesse debent omnino admitti ad opponendum hanc exceptionem contra donatarium, ut clarè probant jura omnia in contrarium allegata superius *ex num. 3.* à contrario sensu, & à ratione legis cessante, quod quàm validum sit argumentum in nostro jure, nemo est qui nesciat.

Hunc nostrum discursum & legitimam considerationem, quod quando defensoris vel procuratoris nomine quis agit pro eo cui competit hoc beneficium ne conveniatur ultra quàm facere possit, qualis est donator, maritus, socius; sunt jura expressa tam in defensore quàm in procuratore, text. in *l. si cum procuratore mariti de dote actum fuerit, siquidem vivo marito condemnatio fieret, in quantum facere potest, condemnabitur: nam & defensor mariti in id quod facere potest damnatur: mortuo vero marito, in solidum, ff. de re judic. textus etiam in l. verum 64. vers. videndum, ff. pro socio.*

Ubi postquam dixit quod hoc beneficium est personale, & quod fidejussori non prodest, ita loquitur: *videndum est an & fidejussori socii prestare id debeat, an verò personale beneficium sit; quod magis verum est: sed si hic fidejussor qui socii judicium suscepit, proderit sibi: namque Julianus lib. 7. Digestor. scribit, defensorem socii in id quod socius facere potest condemnari oportere. Idem & in patroni defensore accipi debere.*

debere ait, & utique: & idem erit in universis qui in id quod facere possunt conveniuntur, &c.

Et est ratio, quia defendere est eandem viam, quam reus subiret in se suscipere: *l. m. n. v. r.*, *Verf. quoniam ff. de procurat.* unde inquit ille textus, ideoque defensor mariti amplius quam maritus facere possit non est condemnandus, & ibi *Glof. verb. quam reus subire*, allegat *dict. leg. verum*, §. 1. & alia jura.

Et idem de defensore mariti probat text. in *l. alia*, in princip. *ff. solut. matrim.* & *Glof. in dict. l. si cum procuratore*, *ff. de re judic. in verb. defensor*: intelligit quod defensor non habet mandatum: & idem tenet *Glof. 1. in d. l. alia*, in princip. ubi loquendo de defensore, intelligit cum mandato, vel sine eo ut in *l. sed & ha.*, §. *defenderet*, *ff. de procurat.* & in *d. l. minor*, §. *quoniam*, cum *duab. legib. seqq. de procur.*

16 Hanc doctrinam per hæc jura sequutus fuit *Joan. Gutierrez de juram. confirmat. 3. par. cap. 15. nu. 15.* ubi in fin. reddit differentiam inter fidejussorem & defensorem; quia fidejussor ex propria obligatione convenitur: sed defensor ex illa obligatione qua tenetur Dominus, ut tenet *Glof. 1. in dict. l. alia in princip.* quam dicit veram rationem, juxta *Bartol. in dict. l. verum*, in princip. n. 4.

Vides igitur quàm leviter fundarunt Doctores partem negativam in illis juribus ad rem non pertinentibus, & quàm faciliè convincuntur in applicatione, non penetrantes differentiam inter fidejussores vel heredes donatoris, qui agunt jure proprio; & inter procuratores & defensores ejusdem donatoris, qui ex persona & jure ipsius agunt & ei adquirunt.

17 Ex quo resultat responsum ad id quod in contrarium diximus *supr. num. 6. & 7.* ad exclusionem creditorum in hac exceptione, illud scilicet quod non est transmissibile ad heredes, non esse cessibile: quia hoc casu creditores non agunt, nec excipiunt ex jure cesso, vel transmissio, sed agunt uti procuratores donantis, & defensores, ex persona nomine & jure debitoris sui viventis,

18 Et denique considerandum erit in hoc articulo, quod ad effectum opponendi & agendi ex persona debitoris, non est necessarium quod creditores sint hypothecarii, vel merè personales & chirographarii: quia omnium aequaliter interest, defendere bona & jura debitoris communis: & multo magis creditorum personalium, quorum credita magis periclitantur ex inopia debitoris: cum inter hypothecarios priùs distribuuntur bona, & consumitur patrimonium ipsius; & ideo illorum magis interest querere inter tertios debitores & possessores, jura & bona debitoris, ne inanes remaneant: ad quod applicandæ sunt doctrinæ adductæ & jura *supra hoc cap. 1.* quæ ut plurimum indistinctè loquuntur de creditoribus, nulla facta mentione hypothecæ.

Et quod creditores anteriores ex causa lucrativa hypothecarii, non sint præferendi creditoribus posterioribus ex causa onerosa, neque inter eos servetur regula, *qui prior est tempore, prior est jure*: quin potius causa præpolleat & præferatur; ut veriore sententiam tradunt multi Doctores congesti ab *Olea de cess. jur. tit. 4. quest. 3. num. 27.*

CAPUT I.

§. Secundus.

Creditorum an possint intentare lesionem enormem, vel enormissimam contra emptores bonorum debitoris? Et quid in pignore vendito à priorè creditore, an scilicet posteriores possint lesionis remedio uti contra emptorem.

SUMMARIUM.

- 1 Absque cessione possunt creditores uti actionibus, & exceptis nibus contentibus debitori.
- 2 Creditores ex persona debitoris, possunt intentare lesionem enormem, vel enormissimam.
- 3 Creditor potest appellare à sententia lata contra debitorem intentantem lesionem.
- 4 Creditores posteriores possunt movere remedium lesionis contra aliud cautionem factam primo creditori, si adsit lesio.
Ob interesse creditorum admittitur novus licitator augens pretium, etiam post bona subastata & vendita, ibid.
- 5 Rejicitur Ant. Fab. qui requirebat in creditore agente ob lesionem, cessionem.
- 6 An secundus creditor possit intentare remedium leg. 2. Cod. de rei vind. vendit. in venditione pignoris facta à primo creditore sine dolo.
- 7 Remedium d. l. 2. non habet locum in venditione pignoris facta per creditorem.
Proponitur primum fundamentum Moroti, qui negativè respondet ad questionem, ibid.
- 8 Remedium dict. l. est personale competens ipsis contrahentibus, non verò Terii.
Ex eoditur secundum fundamentum Moroti.
- 9 Expenditur pro opinione Moroti, Antonii Faber, qui eam tenet.
- 10 Debitor adversus creditorem intentare debet lesionem.
- 11 Adducitur Olea distinguens inter enormem, & enormissimam lesionem: & ejus distinctio reprobatur.
- 12 Verus est, debitori, & creditoribus ex ejus persona competere remedium d. l. 2. contra venditionem ritè factam à primo creditore.
- 13 Jura quibus nituntur Morotus & sequaces, non probant eorum resolutionem.
- 14 L. 1. & fin. Cod. si vendito pign. agatur, sine antiquiores dict. l. 2. ut patet ex temporum chronologia.
Lex generaliter loquens trahitur ad terminos alterius specialiter loquentis, ibid.
Lex nova generaliter disponens, recipit omnes declarationes, & limitationes, quas lex antiqua, ibidem.
- 15 Nulla ratio specialitatis potest assignari, ad exclusionem debitoris ratione lesionis in pignore vendito à creditore ex dict. l. 1. & fin. Cod. si de pign. vendit. agatur.
- 16 Facultas concessa creditori ad vendendum pignus, intelligitur non ut destruat debitorem, sed ut rem agat tanquam procurator.

- 17 *Vendenti per procuratorem datur remedium d.l. 2. C. de rescind. vendit.*
- 18 *Remedium læsionis ultra dimidium conceditur debitori in bonis que venduntur in subhastatione ad instantiam creditorum.*
- 19 *Major est ratio ad concedendum remedium læsionis in pignore vendito per solum creditorem: quam in vendito auctoritate iudicis, presentibus creditore & debitore.*
- 20 *Aliud est non admitti Tertium ad læsionem; aliud admitti debere creditorem, cum agat nomine debitoris.*
- 21 *In iudicando, & consulendo, non est recedendum à nostra sententia, qua tenet admitti debere creditorem ad remedium læsionis.*
- 22 *Arius de Messa optime convincit Ant. Fabrum & alios, qui tuentur contrarium.*

S Apè diximus & abundè probavimus in hoc cap. 1. & in §. 2. anteced. posse creditores ex persona sui debitoris, ratione sui interesse, absque cessione movere actiones, & deducere in iudicium omnes quaslibet exceptiones debitori competentes super bonis suis, quorum defensio & conservatio seu recuperatio ad creditores spectat, cum tacitum à jure censeantur ad hoc habere mandatum, & tanquam procuratores, juris censurâ, hac parte habeantur.

- 2 Ex quo principio fluit communis & vera plurimorum Doctorum opinio, posse creditores intentare læsionem enormem ex l. 2. *Cod. de rescind. vend.* vel enormissimam, adversus emptores bonorum debitoris, absque cessione, quam nunquam appetit lex, neque illa egent creditores agentes ad læsionem cum tacito mandato pro interesse proprio, ex persona sui debitoris. Veram hanc resolutionem tenuere Maynad. *decif. Tolosan.* 70. lib. 3. Vincentius de Franch. *dec.* 224. n. 4.

- Sequuntur Georgius *alleg.* 6. n. 50. Thefaur. *dec. Pedemont.* 57. n. 8. Castillo *dec. Sicilie.* Carocius in *tract. de oblation.* par. 2. qu. 28. in fin. *Toto in compend. dec. verb. Jus offerendis fol. 302. solut. 1. in fin.* Riccius in *colleclan. decisionum, dec.* 11. eidem Ricc. in *addit. ad Franch. in d. dec.* 224. Mangrell, in l. 1. *Cod. si antiqu. credit.* & cum Maynardo & Vincentio de Franch. Hermosilla ad *leg.* 56. *glos.* 4. 70. tom. 2. tit. 5. par. 5. fol. 266. Marius Cotell. *de donat. tr.* 1. *discurs.* 2. par. 6. à cum 184. ubi plures refert, Cyriacus *contr. tom.* 1. c. 53. n. 3. & *segg.* ubi plus dicit ex aliis, creditorem scilicet ratione sui interesse posse appellare à sententia lata contra suum debitorem intentantem læsionem contra emptorem. Hanc eandem resolutionem probant alii quam plurimi Doctores asseverantes, posse creditores posteriores movere remedium læsionis contra bonorum adjudicationem facta primo creditori, cui in solutum fuerunt data villiori pretio, ut in excessu valoris & pretii sibi satisfiat, & sibi ex superfluo suo credita solvantur, Alexand. in l. *si constante, n.* 34. ff. *solut. matr.* Grammatic. *decif.* 92. num. 19. Muscatell. in *praxi civili, par.* 3. *glos. adjudicantur.* num. 76. Franch. *decif.* 54. sub nu. 4. & 5. Olasc. *decif. Pedemont.* 135. in fin. Mantic. *de contractib. lib.* 11. tit. 30. num. 24. Roland. à Valle *conf.* 9. nu. 4. vol. 1. Fachin. *controvers. lib.* 11. cap. 14. Colla *remedio subsid.* 1. nu. 12. in fin. Negulant. *de pignorib. par.* 5. *memb.* 1. num. 33. plenè Vivius *decif.* 413. à n. 1. usque ad fin. Fabius Anna *conf.* 63. n. 2. & 3. Tusch. *tit. D. conclus.* 762. num. 5. Morotus *de jur. offer.* num. 9. Carroc.

decif. 21. Cavalcan. *decif.* 13. num. 17. par. 4. Affinius *de execution.* §. 7. c. 109. Novell. *de dote, par.* 7. *privil.* 47. Thefaur. *decif.* 207. Marius Giubba *decif.* 17. ex num. 17. qui alios allegat ad hanc adjudicationem excessivam annullandam propter præjudicium creditorum, Nos in hoc *Labyr. par.* 12. cap. 11. num. 11.

Huc pertinet, quod ob interesse creditorum novus admittitur licitator ad bona debitoris communis semel perfectè & juridicè subhastatis & venditis alicui: si fortè tertius superveniat licitator qui plus offerat & meliorem faciat conditionem, cum in pretio aucto per ipsum, possint creditores commodius suam consequi solutionem seu satisfactionem, ut cum pluribus Doctoribus & fundamentis resolvimus in hoc *Labyrintho* 2. par. cap. 2. ex num. 12. cum *segg.* quibus adde Augult. Barbof. *voto* 81. num. 7. tom. 2. allegantem. Anton. *de Amat.* idemque tenet Fontanell. *decif.* 520. tom. 2. fol. 608.

Ex qua constanti tantorum Virorum resolutione, contemnenda venit doctrina Antonii Fabri *de errorib. Pragmat. de cad. errore.* 8. asseverantis, creditores non posse uti remedio læsionis enormis, vel enormissimæ: nisi sibi facta cessione per debitorem: quem (sub temperamento tamen) videtur sequi Olea *de cess. jur. & action. tit.* 4. *quest.* 3. num. 5.

Quandoquidem creditores non egent hac cessione, qui ratione sui interesse & damni, agunt & excipiunt ex persona sui debitoris, ex *supra dictis n.* 1. quis enim unquam audivit quod lex in aliquo casu desideret cessionem juris in procuratore agente nomine alterius, & exigente non sibi, sed Domino tantum: ad latissime comprobata hoc *cap.* 1. ex num. 23. cum *muleis segg.* Lex enim solum juris cessionem requirit in Tertio, qui nomine proprio, & ad suam dumtaxat utilitatem agit, & exigere vult jus ad alterum pertinens: prout ex *d. num.* 23. & *segg.* abundè videre poteris.

Major tamen difficultas versatur in læsione 6. enormi, seu enormissimæ, interveniente in venditione pignoris, facta à primo creditore jure creditoris, & alias ritè sine dolo aut fraude facta, an secundus creditor possit intentare remedium l. 2. *C. de rescind. venditione:* Hanc difficultatem movet Morotus in *opusculo de jure offerendi, num.* 23. & partem negativam amplexus est, duobus fundamentis. Primò quia remedium d. l. 2. non habet locum in venditione pignoris ritè, & solemniter facta per creditorem: lege permitte: Nec debitori, ipsi competit aliquod remedium ob quamlibet læsionem enormem, vel enormissimam intervenientem in hujusmodi venditione, juxta text. in l. 1. & 3. *C. si vendito pignore agatur:* ubi prorsus negatur debitori recursus recuperandi rem ob læsionem in pretio: Ergo multo magis debet denegari secundo creditori agere volenti ex jure & persona debitoris, cui nullum competit, Morot. solum referens sequitur Merlin. *de pign. lib.* 4. *quest.* 45. num. 55. & 56.

Secundò etiam fundamento movetur ad exclusionem secundi creditoris; quia remedium d. l. 2. personale est, quod solum contrahentibus inter se datur; non verò Tertio conceditur: ita ut secundus rei emptor non possit absque cessione sui authoris illud intentare contra primum venditorem ob læsionem enormem intervenientem in illa prima venditione: ad latissime tradita

dita [sub pluribus tamen limitationibus] per Hermosillam ad l. 56. gloss. 7. num. 58. cum seqq. tit. 5. tom. 2. fol. 310. ergo nec creditor absque cessione debitoris, læsionem ex d. l. 2. intentare poterit.

Hanc opinionem sequitur & Antonius Faber, in C. Fabrian. tit. 19. si vendito pignore agatur, definit. 1. fol. 1012. & de error. pragmat. decade 1. errore 6. & 8. ubi defendere conatur, emptorem pignoris, si fraudis particeps non fuit, esse securum, tametsi læsio enormissima in venditione intervenerit, consequenterque nec debitorem, nec ex ejus persona creditores posteriores quidquam petere posse: etsi creditor vendens solvendo non sit, quia debitor adversus eum intentare debet læsionem, & consequi superfluum pretij: & pro hoc ultimo allegat l. si. C. si vendito pignore agatur.

Olea de cessione Jurium, & act. tit. 5. quest. 3. num. 8. videndus ex num. 6. admittit doctrinam Ant. Fab. in locis citatis, sub distractione enormis, aut enormissima læsionis, ut in hac non procedat, sed posse debitorem, & creditores remedium enormissima intentare.

Quæ quidem distinctio prorsus refragatur iis, quæ dicta reliquit ex n. 6. & juribus pro expressis allegatis, nempe l. 1. & 3. C. si vendito pignore agatur. ubi ab omni recursu & remedio cujuslibet læsionis excluditur debitor cessante dolo & fraude.

Quo tamen fundamento possit fundari hæc distinctio, quæri potest? Et respondeo, nullo jure; & ideo vel absolute sequenda erit opinio Antonii Fabri, & Moroti locis supra citatis, num. 6. vel absolute neganda, quia in utroque distinctionis membro, una & eadem est ratio ab illis considerata.

Quibus tamen non obstantibus, contraria opinio verior est, nempe tam debitori, quam ejus creditoribus ex persona ipsius competere remedium læsionis ex l. 2. C. de rescind. vendit. contra emptorem pignoris alias ritè venditi à primo creditore.

Nam jura, quibus nituntur DD. ad excludendum debitorem à remedio læsionis nempe lex l. 3. & l. final. C. si vendito pign. agatur, nihil continent quo possint moveri ad tam absolutam resolutionem; perfunctoriè etenim præfata jura considerantur Morotus, & sequaces, ex quorum declaratione & plana intelligentia convincuntur aperte si consideres quod præfata leges non aperiunt de qua læsione loquantur, & ideo, ut jura juribus concordemus, de læsione infra dimidiam intelligi debent, juxta novam & æquissimam determinationem legis 2. C. de rescind. vendit. ad quam leges illæ reducendæ sunt, vel quia antiquiores sunt, cum ante d. l. 2. liceret contrahentibus ad invicem se decipere in emptione & venditione, nec per læsionem quantumvis enormem, vel enormissimam, cessante fraude & dolo, poterant contrahentes reclamare, nec ab emptionibus discedere, l. in causa 17. §. idem Pomponius, ff. de minor. l. item si pretio, §. ult. ff. locati. & in datione in solutum creditor, l. à diuo Pio, §. si pignora ff. de re judicata, cum aliis vulgaribus, & late considerat ac probat Pinellus in dict. l. 2. part. 1. cap. 1. per totum.

Et ut clarius convincantur Morotus, & Ant. Faber, qui in prædictis legibus suam fundarunt contrariam opinionem, attende, quod aut dictæ leges fuerunt promulgatæ ante ipsam legem 2. C. de rescind. vend. aut post, non est dare medium si ante eam: prout verè certum est,

dictas leges esse antiquiores ipsa lege 2. C. de rescind. vend. sicuti ex Imperatorum & temporum computatione apparet; nam Imperator Alexander author dictæ legis 1. C. si vendito pignore agatur, cepit imperare anno 224. post Christi adventum, & à Roma condita anno 975. ut constat ex Alexandro Freymonio in symphonia juris pag. 500. & Antonio Contio in chronologia super his annis.

Gordianus autem promulgator legis finalis C. d. tit. cepit imperare anno 239. adventus Christi, correspondente anno 990. à Roma condita, idem Freymonius pag. 688. & Contius in Chronologia super his annis. Diocletianus verò author dict. legis 2. C. de rescind. vendit. cepit imperare anno 285. ab adventu Christi, qui fuit annus 1036. à Roma condita, annoque sequenti cepit imperare Maximianus author simul cum Diocletiano d. leg. 2. ut observat idem Freymonius pag. 746. & Antonius Contius in chronologia, in his annis. Quæ quidem leges, cum antiquiores sint, debent trahi ad terminos & dispositionem dictæ legis 2. tanquam longè posterioris; ex Regula legis, Non est novum, ut priores leges ad posteriores trahantur, ff. de legibus: & ideo attento illo tempore, quo promulgatæ sunt, justè loquantur & determinant, denegantes remedium læsionis debitori ex causa pignoris venditi per creditorem dolo cessante: quia usque ad tempus dictæ legis 2. nullus ex contrahentibus admittebatur ad dissolutionem venditionis, ob quamlibet etiam enormissimam læsionem, ut dictum est: & ideo reformantur & abrogantur per ipsam legem 2.

Quod si post dictam legem 2. fuissent promulgatæ, ex quo non aperiunt de quo genere læsionis loquantur, sed generaliter de læsione in pretio decidant; adhuc præcisè de læsione infra dimidiam intelligi deberent; quia lex generaliter loquens, debet restringi ad terminos alterius specialiter & distinctè loquentis, l. sciendum, ff. qui satisfacere cogantur, l. quamvis, ff. de in jus vocando, l. 1. si filius, ff. de actionib. & obligat. junctâ l. 1. ff. ad Macedonianum, l. juris gentium, §. si paciscar. ff. de pactis, junctâ leg. transgredere, & ibi Glossa magna in fin. C. de transact. auth. offeratur, C. de litis contestatione, Joan. Mar. Bellet. disquisit. clerical. part. 1. tit. de bon. cleric. §. 1. n. 20. Vincentius de Franchis decis. 435. num. 24. Mantica de tacit. convent. lib. 25. tit. 34. num. 18. Nicolaus Intrigliolus dec. 13. num. 36. & 37. Ozascus dec. 304. num. 28. Giurba in Consuetudines Messanenſes, c. 1. gloss. 2. num. 9. part. 1. Et quia lex nova generaliter disponens, recipit omnes declarationes & limitationes quas lex antiqua habet in eodem casu, ut ex plurimis DD. probavimus in nostris comment. de Regiaprotectione, part. 1. c. 1. præludio 5. à n. 127. & in tractatu de supplicatione ad Sanctissimum, parte 1. cap. 5. §. 3. num. 5. quas considerationes si fecissent præfati DD. sine dubio à sua tam rigida opinione destitissent.

Imò nulla ratio etiam apparens specialitatis reddi potest, qua illa jura possint fundare exclusionem debitoris absolute ab omni læsione pignoris venditi à creditore; nisi vel quia procedant de jure antiquo, ut dictum est, & probatum; vel quando post novam decisionem dictæ legis 2. fuissent edita, adhuc intelligi deberent juxta eam de læsione infra dimidiam, juxta nostram concludentem & inevitabilem considerationem,

Non

Non enim ex eo solo quod creditor vendit jure creditoris ex permissione legis & debitoris, creditori attribuenda est talis potestas ut pignus dissipet, & damnum inferat debitori; sufficit enim ei facultas vendendi tanquam procuratori debitoris, *l. pignori 3. ff. familia erciscund. ibi, quod creditor egit, pro eo habendum est ac si debitor per procuratorem egisset, l. si cum venderet Creditor pignus, ff. de pignoratitia actione, l. Creditor 42. eod.* & Nos exactè comprobavimus in hoc cap. 1. ex
 17 num. 23. cum multis seqq. Qui enim vendit per alium, ipse vendere intelligitur: *Regula, Qui per alium facit, perinde est ac si faciat per se ipsum, de reg. Jur. l. 6.* & vendenti per procuratorem competit remedium læsionis ultra dimidiam, ex *l. 2. & l. si voluntate 8. C. de rescindenda vendit.* Hæc & alia plurima adducit Pinellus in *dist. leg. 2. part. 2. cap. 2. per totum.* ubi contra Cagnolum acerrimè defendit hanc opinionem, ut debitori detur remedium læsionis ultra dimidiam justipretii: & num. 2. & 3. alium intellectum & verum assignat textibus *d. l. 1. & l. finalis, C. si vendit. pign. agatur: & legis, si cessante, C. de distrac-tione pign.*

18 Ex hoc Pinelli opinione, & alia roboratur communiter recepta, quod læsio ultra dimidiam admittitur & conceditur debitori, cujus bona pignorata venduntur in subhastatione ad instantiam Creditorum: in quo, idem est vel ipsos vendere jure Creditoris, vel consensum præstare ut auctoritate judicis distrahantur, sine quorum consensu, assententia, & approbatione venditio nec fit, nec fieri potest: prout ad longum probavimus in hoc *Labyrintho, 3. parte c. 2. ex num. 7. & seqq.* & nihilominus remedium læsionis ex *d. l. 2.* admittitur in hujusmodi venditione, ut probant innumerabiles penè DD. quos refert & sequitur Hermosilla in *l. 56. gl. 4. ex n. 96. tit. 5. part. 5.* Antoninus de Amato *var. resolut. tom. 2. resol. 61. n. 2.* Acosta de privilegiis creditorum, *reg. 1. ampliatione 5. à num. 46.* Cancerius *var. resolut. part. 1. cap. 13. à num. 26.* Rodriguez de executione, *cap. 6. ex num. 58.*

19 Si enim in publica subhastatione Judicis auctoritate celebrata, exclusiva omnis fraudis, cum assistentia & citatione Creditorum & debitoris, quorum interest bona justo pretio distrahi, admittitur debitor ad dicendum de læsione enormi, vel enormissima; quanto magis admitti debet in venditione pignoris facta per solum creditorem absque præsentia debitoris, & aliorum Creditorum, nec non Judicis? quo casu facillimè potest intervenire collusio & fraus, & viliori pretio, quàm per subhastationem pignus vendi solet, ex *l. 3. C. si vendito pign. agatur.* Antonius Faber in *C. l. 8. tit. 17. de distract. pign. defn. 25. numer. 2.* Igitur contra omnem Jurisprudentiæ sensum videtur in isto casu negare læsionis remedium, quandoquidem in priori liberaliter conceditur debitoris.

Quo supposito ut debitori competat remedium enormis, vel enormissimæ læsionis, ad consequendum pignus à venditore creditum, non erit hæsitandum neque dubitandum quin eodem remedio simul uti possint creditores ex persona debitoris, ex firmissime adductis & probatis à principio hujus §.

20 Nec obstat fundamentum secundum adductum in contrarium per Morotum *suprà numer. 8.* ut hoc remedium sit personale, quo tertius adversus primum venditorem uti non potest, hoc

enim verum est regulariter ex Hermosilla *relato d. num. 8.* sed nos in hac quæstione non agimus de Tertio & extraneo, qui non contaxit cum venditore: imo verò agimus de Debitore ipso verè & realiter venditore, cujus nomine venditum fuit pignus, & de venditoris creditoribus ex ejus jure, persona, & nomine agentibus; quod nil aliud est, quàm si ipse per procuratorem comparuisset, læsionem deduxisset in Judicio: ad latissimè adducta in hoc capite, §. 1. ex num. 8. ac per totum caput 1.

Et hanc nostram resolutionem ultra Pinellum *21 loco citato supr. num. 17.* in nostris terminis tenuerunt alii quam plurimi DD. ut scilicet debitori & creditoribus ipsius ex persona & nomine debitoris liceat intentare remedium *de legis 2. C. de rescind. venditione,* adversus emptorem pignoris, atque ira decisum fuisse in senatu Neapolitano testatur Vincentius de Franchis *dec. 224. numer. 4.* (contra quem, ut vidisti, perperam locutus fuit Morotus: sequitur Thesaurus *decif. Pedemont. 57. num. 8.* Castillo *decif. Sicilia. 91. numer. 2.* Georgius *allegation. 6. num. 5.* Cartocius in *tract. de Oblationibus part. 2. quæst. 28. in fin.* Barbatus *gl. 2. num. 53.* Gallus in *sua praxi part. 3. c. 2. num. 49.* quos allegat Toro in *compend. decif. tom. 1. verb. jus offerendi pag. 202. col. 1. in fin.* ibi, *jus offerendi an competat secundo creditori in re vendita ad instantiam primi creditoris, fuit decisum quod non, sed bene existente læsione, fuit condemnatus possessor ad supplementum pretii, &c.* & ex Vincentio de Franchis citato, idem in istis terminis tenet Hermosilla *ad l. 56. gloss. 4. num. 70. tom. 2. tit. 5. part. 5. fol. 286.* & ex eodem Franchis idem tenet Ludovic. Postius de *subhastatione inspectione 59. num. 21.* & iterum in *tom. 2. in additionibus ad d. inspectionem 59. ex n. 13.* reprobato Antonio Fabro: idem quoque tenet ex Cutelli *decif. 29. numer. 29.* Arias de Messa *loc. proximè citando,* à qua resolutione nec in judicando, nec in consulendo, recedendum erit, quidquid (ut assolet contra mentem juris) autemet Antonius Faber ex apparentibus fundamentis, & ut plurimum contra omnem jurisprudentiam.

Et longè post hæc scripta vidi Ariam de Messa *22 sa variar. resol. lib. 1. cap. 35.* exactè per totum, disputantem hanc quæstionem, & omnibus contrariis fundamentis ab Antonio Fabro aliisque adductis satisfactentem, & manifestè convincit ac resolvit, *ex num. 4. usque ad finem capitis,* debitori semper competere remedium *legis 2. C. de rescindenda vendit.* & competere ipsi actionem utilem adversus emptorem rei pignorate venditæ per creditorem jure creditoris; & per consequens creditores non quidem jure pratorio, sed ex jure & persona sui debitoris posse intentare remedium *d. l. 2.* ubi eruditè & eleganter cunctis difficultatibus satisfacit omninò videndus, quia transcribere non licet.

Qui quidem Arias de Messa etiam in *cap. seq. 23 36.* accuratè reprobat Antonium Fabrum, inaniter & ex levissimo fundamento tenentem, contra communem DD. sententiam, debitorem non posse agere contra emptorem rei pignorate ritè venditæ à creditore, etiamsi in venditione intervenit enormissima læsio: resolvens ex communi & receptissima opinione ipsum agere posse tam ex enormi læsione, quàm ex enormissima.

CAPUT II.

Creditorum bona majoratus in concursum deducta ex facultate Regia discutientes, an jus hypothecæ habeant ad bona postmodum illi aggregata, & per alium incorporata, aliudvè quodlibet augmentum contingens?

Et an facultas Regia impetrata ad hypothecandum bona majoratus, & hypotheca inde sequuta, extendantur ad bona jam eidem majoratui eo tempore aggregata.

SUMMARIUM.

- 1 Hanc questionem à nemine tactam videt hæcenus Author.
  - 2 Augmentum rei principalis unum corpus efficitur cum ea, ejusdemque est natura, & utriusque idem est iudicium.
  - 3 Una & eadem res non debet diverso jure censerri.
  - 4 Idem est de parte quoad partem, quod de toto quoad totum.
  - 5 Hypotheca generalis non solum comprehendit bona acquisita, verum & noviter incorporata.
  - 6 Majoratus est nomen universale, prout est peculium, hæreditas, grex, &c. admittens augmentum & diminutionem.
  - 7 Jus universale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius juris.
  - 8 Sicut facultas ad hypothecanda bona majoratus est stricti juris, ita & ipsa hypotheca non admittens extensionem.
  - 9 In his que sunt stricti juris, ad augmentum rei principalis in obligatione & pacto deducta, dispositio extenditur, etiamsi nihil convenum sit, ex tacita partium voluntate & lege sic interpretante.
  - 10 In contractu, sententia, & privilegio, ea que sunt stricti juris trahuntur ad augmentum, ex multorum sententia.
  - 11 Pactum de lucranda dote extenditur ad ejus augmentum superveniens, etiamsi nihil inter partes dictum sit à principio.
  - 12 Statutum disponens super lucro dotis, extenditur ad augmentum ejus.
  - 13 Quando Princeps concessit territorium cum jurisdictione, si simpliciter augeatur, ad ejus augmentum extenditur jurisdictio antea concessa.
  - 14 Satisfactio & fidejussio operantur in portione aueta per jus accrescendi.
  - 15 Hypotheca contracta super fundo, qui per alluvionem, vel vigore consolidationis postea crevit, ad augmentum extenditur.
  - 16 Tacita hypotheca dotalis pro principali dote ab initio constituta, trahitur ad augmentum dotis postea supervenienti.
  - 17 Expenditur textus in l. item quaeritur 13. §. qui impleto, ff. locati.
  - 18 Apud DD. communiter idem est iudicium de augmento temporis in tacita reconductione, ac de augmento rei hypothecata.
  - 19 De tempore ad rem, & de re ad tempus, valet argumentum.
- Salgado Labyr. Credit. Tom. III.

- 20 Reconductio tacita ejusdem est qualitatis, cujus est expressa: & eadem pacta & pignora videntur repetita.
  - 21 Hypotheca expressè pro vino, oleo, tritico promissa, extenditur ad valoris augmentum, si postea augeatur.
  - 22 Si tempore hypotheca res fuerit deteriorata, ad meliorationes in eadem postea factas hypotheca protrahitur.
  - 23 Ad eum spectat augmentum, ad quem spectat diminutio.
  - 24 Augmentum & diminutio pari passu ambulant.
  - 25 Facultas, & hypotheca procedens non extenditur ad augmentum proveniens ex aggregatione bonorum per Tertium extraneum. Pro qua conclusione multa deducuntur.
  - 26 Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum naturale per alluvionem, & ex natura rei proveniens, per consolidationem usufructus cum proprietate.
  - 27 Adiacia per alluvionem, naturaliter cum re ununtur.
  - 28 Dominus fundi occupati à flumine, Dominium amittit.
  - 29 Impossibile est alveum alterius juris esse, quam flumen.
  - 30 Alveus sequitur fluminis causam.
  - 31 Alveus à flumine derelictus eorum est qui prope ripam p. adia possident.
  - 32 Post contractam venditionem periculum rei pertinet ad emptorem, sicut & incrementum.
  - 33 Creditori hypotheca augmentum alluvionis accrescit.
  - 34 Et usufructuario.
  - 35 Et Emphyteuta, taliter ut Emphyteusi finita ad dominum redeat.
  - 36 Augmentum proveniens ex causa alluvionis, & ex causa consolidationis, equiparatur in Jure.
  - 37 Ex quacunque causa consolidatio provenit.
  - 38 Quando duo casus in Jure equiparantur, dispositum in uno subintelligitur in altero.
  - 39 Dominium utile consolidatum cum directo, & usufructus consolidatus cum proprietate, accrescunt majoratui, in quo Dominium directum comprehensum erat.
  - 40 Portio, que unius per consolidationem, eodem jure censetur quo res cui accedit.
  - 41 Dominium utile sic unitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcunque.
  - 42 Augmentum proveniens ex prescriptione quasi alluvio dicitur.
  - 43 Res acquisita per prescriptionem à possessore majoratus, fit majoratus.
  - 44 Quando res prescribitur ab herede titulo hereditario, hæreditati acquiritur, & in restitutione hæreditatis venit hoc augmentum.
  - 45 Prescriptio incepta in vita defuncti, & perfecta per heredem, pertinet ad hæreditatem.
  - 46 Quando finis habet necessariam consequentiam ad principium, non finis sed principium attenditur.
- Origo & causa prima in omni dispositione attenditur. ibid.
- 47 Creditor habens hypothecata bona majoratus, jus habet ad augmentum proveniens ex prescriptione.
- Creditor defuncti consequi potest creditum suum ex augmento proveniente hæreditati per prescriptionem. ibid.
- 48 Hypotheca contracta à possessore beneficii super fructibus

14 Labyrinth. Credit. concurr.

- fructibus ipsius, extenditur ad augmentum, quod ratione pensionis extincta advenit eidem.
- 49 Hypotheca procedens simpliciter contracta comprehendit augmentum proveniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re.
- 50 Veluti si aedificia, vel melioramenta facta fuerint in re hypothecata.
- 51 Tertius consequitur estimationem melioramentorum, quae fecit in re hypothecata.
- 52 Quid dicendum sit de melioramentis factis in rebus majoratus, stante lege 46. Tauri? remissivè.
- 53 Servitutes acquisite augent rem, & ejus naturam sequuntur.
- 54 Sicut augmentum separabile, & discretum, non auget rem; ita augmentum concretum & affixum rei hypothecatae, ipsam auget.
- 55 Augmentum rei principalis dedit esse in contractu, originem habens ab ipsis contrahentibus, subjicitur iisdem qualitatibus, & hypothecis quibus res subiecta erat.
- 56 Reconductione tacite contracta, renovantur pacta, qualitates, conditiones, & hypotheca expressè appositae per contrahentes in principali.
- 57 Repetitio omnium qualitatum, & hypothecarum, quibus res aucta per contrahentes fuerat celebrata subintelligitur in secundo contractu.
- 58 Tacita reconductio non inducitur à jure, quando in aliquo ex contrahentibus desit ut aptitudo consensus, ut in pugna, mente capto, & similibus.
- 59 Hypotheca data pro augmento Dotis, nova est.
- 60 Hypotheca adjecta augmento dotis, diversa est ab illa, quae doti principali adjecta erat.
- 61 Hypotheca augmenti dotis oritur ex nunc à tempore contractus augmenti.
- 62 Tacita contrahentium voluntas operatur novam reconductionem, & novam repetitionem hypothecae.
- 63 Tacita hypotheca renovatio non operatur à tempore prioris reconductionis, sed secundae.
- 64 Opponitur textus in l. item quaeritur, §. qui impleto. ff. locati.
- 65 In reconductione novus requiritur sensus qui praesumitur.
- 66 Durare idem est ac renovare.
- 67 In reconductione tacita prior hypotheca non manet in veritate, sed videtur manere.
- Exponitur text. in l. repetitionem 4. Cod. de usur. ibid.
- 68 Augmentum noviter proveniens ex facto eorundem contrahentium subjicitur qualitatibus, conditionibus, & hypothecis prioris contractus.
- 69 Non est constans argumentum: Est unitum rei hypothecatae; ergo est hypothecatum. Fallit enim in tribus casibus.
- 70 Aggregatio bonorum facta ab extraneo bonis alterius majoratus antea hypotheca subiectis, multum differt ab illis in tribus casibus.
- 71 Augmentum proveniens ex hac aggregatione, non est à natura.
- 72 Hoc augmentum est discretum & de per se stans.
- 73 Augmentum proveniens ex facto aggregationis Tertii, non provenit ex facto ipsorum contrahentium.
- 74 Augmentum non sequitur rei aucta, quando inter eam & illud datur diversa ratio.
- 75 Majoratus aggregatus Majoratus, manet dependens ab i. 10.
Partes accedunt Toti; non una pars alteri. ibidem.
- 76 Si in corpore unius rei cum re hypothecata eque principaliter sufficeret ad extendendam hypothecam ad rem unitam. sequeretur absurdum.
- 77 Hypotheca ex facultate Regia constituta super re majoratus, non extenditur ad liam quantumvis connexam.
Facultas concessa ad alienandum bona majoratus limitata, denegata intelligitur in aliis. ibidem.
- 78 Licet hypotheca contracta super re principali, renovata censeatur in augmento proveniente ab ipsis contrahentibus, hoc ideo est quia talis effectus causatur à voluntate contrahentium qui tacite consenserunt hypothecae, qui omnino abest à casu aggregationis factae à Tertio, & n. 79.
- 80 Tertius aggregans bona sua antiquo majoratus, non potest comprehendere in contractu antea facto inter hypothecarium & hunc possessorem majoratus celebrato.
- 81 Repetitio hypothecae solum adest inter ipsos principales contrahentes in tacite reconductione.
- 82 Hypotheca procedens non operatur respectu Tertii, qui rem suam pro securitate contractus hypothecavit.
- 83 Dispositio super augmento, est novus contractus respectu Tertii.
- 84 Fidjussio primi contractus non extenditur ad postea conventum.
Hypotheca contracta in augmento dotis non operatur in praedictum contrahentis cum marito inter dotem principalem & ejus augmentum. Ibid.
- 85 Facultas ad condendum majoratum concessa à Principe, non extenditur ad bona postmodum aggregata ab eodem conditore.
- 86 Augmentum non sequitur naturam rei auctae in praedictum Tertii.
- 87 Aggregatio solum assumit naturam primi majoratus in sua primitiva foundatione, quoad successiones, conditiones, & qualitates in ea contentas.
- 88 Ea est intentio aggregantis ut majoratus antiquus augeatur & illustretur.
- 89 Inducta ad augmentum non debent operari diminutionem.
- 90 Aggregans, ex actu aggregandi, prohibet bonorum suorum alienationem.
- 91 Hypotheca specialis non extenditur ad bona futura.
- 92 Hypotheca contracta super bonis majoratus ex facultate Regia, est specialis.
Idem est demonstrare personam per signum scriptum, vel ipsam nominatim exprimere. ibid.
Specialis hypotheca est, quae limitatur ad certum genus bonorum. ibid.
- 93 Hypotheca restricta ad certum genus bonorum, non comprehendit futura & noviter adquisita.
Genus habetur pro specie, quod non potest verificari nisi in una specie. Ibid.
- 94 In quacunque dispositione solum continentur ea jura quae existebant tempore dispositionis, non autem futura, maxime noviter creata.
- 95 Quando ex facultate Regia hypothecantur bona majoratus, ipse majoratus non cadit sub hypotheca.
- 96 Majoratus est nomen universale, sicuti Grex, mercimonium, &c.
- 97 Aliud est hypothecare jus universale, aliud res ipsas particulares sub eo contentas.
Pensio Ecclesiastica non imponitur super ipso beneficio, sed super fructibus. ibid.

- 98 *Sub nomine universali comprehenditur accessorium & augmentum.*
- 99 *In his que sunt stricti juris, extensio fit ad augmentum.*
- 100 *Quando augmentum provenit à trabentibus, pacta, conditiones, & hypotheca censentur repetita que erant in priori contractu.*
- 101 *Hypotheca contracta super fructibus beneficii, non extenditur ad fructus beneficii uniti.*
- 102 *Hypotheca contracta super bonis cotalibus, non extenditur ad augmentum dotis postea datum ab uxore, vel ab alio ejus nomine.*
- 103 *An facultas Regia ad hypothecanda bona majoratus, extendatur ad jam aggregata, nulla facta relatione ad Principem.*
- 104 *Idem & aequale judicium est rei principalis & unitæ.*
- 105 *Major est ratio ut trabatur hypotheca ad augmentum existens tempore facultatis Regiæ, quam ad subsequens.*
- 106 *In impetratione rei principalis non tenetur impetrans facere relationem Principi de re unita, cum tacite inesse dicatur.*
- 107 *Per unionem unius rei factam alteri, in istam omnia emolumenta transeunt.*
- 108 *In augmento rerum feudaliū nova investitura non requiritur.*
- 109 *Facultas ad hypothecanda bona majoratus, non trabitur ad jam aggregata, si non facta sit illorum mentio Principi.*
- 110 *Aggregatio facta majoratui non stat accessorie ad bona antiqui majoratus, sed aq̄e principaliter.*
- 111 *Quando una res est aq̄e principaliter unita alteri, in impetratione debet fieri relatio & mentio utriusque.*
- 112 *Casu quo accessorie majoratus unus alteri unitur, debet intelligi facta unio ipsi majoratui tanquam persona ficta.*
- 113 *Facultas nunquam conceditur ad hypothecandum majoratum, sed bona ipsius tantum.*
- 114 *Cum principale non est hypothecatum illud permancet accessorium.*
- 115 *Autor tenet, facultatem Regiam extendi ad bona jam aggregata sive accessorie sive principaliter, etiamsi Principi non fuerit facta eorum mentio.*
- 116 *Verbum, bona, adjectum genitivo, Majoratus, indicat omnia bona pertinentia ad majoratum, sive ex dominio, sive ex possessione.*
- 117 *Dispositio bonorum per nomina possessiva comprehenditur omnia bona mobilia, & immobilia, jura, & actiones.*

AN & quibus casibus bona censeantur aggregata, & per alium incorporata antiquo majoratui, & quos effectus hæc aggregatio producat, multa scripserunt Molina *de primogen. l. 1. c. 26. per tot. & ib.* Additionatores: Joan. Garcia *de expens. & meliorat. c. 22. per tot. Castillo controvers. l. 3. c. 10. per tot. Anton. de Amato variar. resol. tom. 1. resol. 14. ex n. 17. cum seq.* & quamplurimi alii ab eisdem citati.

Prædictorum assertionibus & resolutionibus nostra quæstio non eget, cum versetur super augmento & rebus indubitabiliter post hypothecam aggregatis & incorporatis antiquo majoratui, an scilicet ad ea extendatur hypotheca præcedens virtute facultatis Regiæ, legitimè contracta super bonis majoratus tunc existentibus, quando hoc augmentum & bonorum aggregatio postmodum super-

Saigado Labyr. Credit. Tom. III.

venit ex dispositione alterius? ardua est quæstio, & admodum difficilis viris doctis merito visa fuit, inextricabilibus & penè indissolubilibus ambagibus involuta, quam hæcenus à nemine scriptam nec tactam vidi, eandem ad partes disputabimus.

Et pro affirmativa, ut scilicet facultas Regiæ & hypotheca præcedens super bonis majoratus antiqui trahatur ad hoc augmentum; & bona per alium illi postmodum aggregata plurima & invincibilia urgent fundamenta.

Primum est; augmentum rei principalis ita unitum & incorporatum est cum ea, ut una & eadem sit, & pars ejus judicatur & unum facit corpus, & ejusdem efficitur naturæ & qualitatis, ita ut idem sit judicium in utroque, & quod in aucta disponitur, idem ad ejus augmentum superveniens protrahatur; super hoc axioma multa jura & Doctores cumularunt, & ad varios casus, doctrinas, & exempla huic nostro primo fundamento valde conducibilia intulerunt, quæ repetere fastidiosum foret; videantur August. Barbosa *axiom. 34. Bert. Valasc. in axiomat. lit. A. ex n. 622. & ultra eos Merez abundè de majoratu, l. par. qu. 10. per tot. & 2. par. qu. 8. Petr. Surd. conf. 397. ex n. 10. cum multis seqq. Ferdin. Arias de Messa var. resol. lib. 2. c. 42. per tot. & alii plurimi quos consulto omitterimus, & quamplurimi per discursum allegandi.*

Ergo si augmentum, una sit res cum re aucta, ad id debet extendi jus hypothecæ præcedentis, quia una & eadem res non debet diverso jure censerit, *l. eum qui edes ff. de usucapion. cap. quia circa, de privileg. cap. cum in tua, de decimis, Barbosa axiomat. 135. n. 7. & connexorum idem est judicium, jur. & Doct. per Barbof. axiom. 51. per tot. adductis, & cum sit pars rei principalis, idem debet ferri judicium de parte quoad partem, quod de toto quoad totum; l. que de tota, ff. de rei vindic. l. à Titio, ff. de verb. oblig. l. juris gentium §. adco, ff. de pact. Barbof. axiom. 132. num. fin. quia non dicitur pars que à suo toto discedit.*

Secundò, quia obligatio & hypotheca generalis non solùm comprehendit bona præsentia, sed etiam trabitur ad futura & noviter acquisita & incorporata cum patrimonio debitoris obligato, text. in *l. fin. Cod. qua res pign. oblig. poss. ibi, super qua generali hypotheca illud quoque ad conservandam contrahentium voluntatem sancimus, ut si res suas supponere debitor dixerit, non adjecto, tam presentes quam futuras: jus tamen generalis hypothecæ etiam ad futuras res producat. Exorunt latè Gaitus de credito, c. 4. quæsto 5. ex num. 53. cum seqq. sed bona majoratus generaliter hypothecæ subjiciuntur ex facultate Regiæ; ergo ad bona futura, quæ postmodum aggregata fuerunt ipsi majoratui, & de novo qualita, protrahi debet hypotheca.*

Tertiò fortiter pro hac parte pugnat, nam majoratus est nomen universitatis, & est titulus universalis, & quoddam jus universale prout est peculium, hæreditas, dos, grex, mercimonium, & similia, admittens in seipso augmentum & diminutionem, prout latè probat Molina *de primogen. l. 1. cap. 26. ex num. 26. usque ad fin.* sed jus universale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius juris, ut probant text. in *l. grege, in princ. ff. de pignorb.* ergo hypothecato majoratu tanquam jure universali debet hypotheca extendi ad ejus augmentum.

Quartò: nam licet facultas ad bona majoratus hypothecanda sit stricti juris, atque strictæ interpretationis, ita ut non extendatur de re ad rem,

de persona ad personam, nec de tempore ad tempus, ut latissimè comprobavimus in hoc Labyrintho 2. par. c. 4. n. 12. & cap. 10. ex n. 68. cum seqq. & cap. 11. ex n. 10. tom. 2. ac pariter ipsa hypotheca sit stricti juris non admittens extensionem, l. in pignore 55. l. si fidejussores 69. ff. de fidejussor. & Rotæ decisionem Merlin. de pignorib. l. 4. tit. 5. q. 147. Tamen etiam in iis quæ sunt stricti juris, ut stipulatio, l. quidquid adstringenda, ff. de verb. oblig. & similia, ad augmentum rei principalis in obligationem & pactum deductæ dispositio extenditur, ita ut omnia pacta & conditiones in contractu rei principalis appositæ, intelligantur tacitè repetitæ in augmento postea contracto, etiamsi inter partes contrahentes nihil de eo actum sit expressè, quia tacitè ex legis interpretatione deducitur eorum voluntas & consensus: sunt ad hoc jura singularia & expressa in l. si constante, 19. §. idem licere, Cod. de donat. ante nupt. l. etiam Cod. de jur. dot. his verbis: *Etiam si non dotem reddit sibi mater, sed ea que in dotem data sunt, ut eam sequentur vel ad se pertinerent durante matrimonio, filia decedente, actionem ex stipulatu videri questam, æquissimum esse judicamus: cui consequens est, ut etiam id quod additamenti causa in dotem datum est, eadem actione repetatur.* ubi celebris Glossa, verb. additamenti, text. optimus in l. inter, 26. §. cum inter, ff. de pact. dotalib. in hæc verba: *Cum inter patrem puella & generum convenit, ut in matrimonio sine liberis defuncta filia, dos patri restituatur; id actum inter contrahentes intelligi debet, ut liberis superstitibus filia defuncta dos retineatur, nec separabitur portio dotis additamenti causa data, si postea nihil aliud convenit.* item in l. quoties 10. §. constat autem, ff. de administrat. tutor. his verbis, *Constat autem, cum qui ad augmentum datur, ut puta ad bona materna, que postea acceperunt, vel ad quid aliud augmentum, administrare pristina bona non solere, &c. Per contrarium autem qui datus est simpliciter tutor pupillo, vel curatori si quid postea augmenti acceperit, periculo tenetur, quamvis soleat ad augmentum dari curator: quæ res non facit, ut ipsa augmenta non pertineant ad curam priorum tutorum, ad quos omnis utilitas pupillorum debet pertinere, sive igitur datus est, communicabitur periculum cum prioribus, sive datus non est, tenebitur administrationis necessitate is qui antea erat datus.* item in l. non quocunque modo, 84. §. Julianus ff. de legat. 1.

Ex quibus juribus deducit Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloss. 18. num. 53. videndus ex num. 50. ut ea quæ sunt stricti juris trahantur ad augmentum, & loquitur in contractu, sententia, & privilegio, quæ esse stricti juris probat: id ipsam probant Bald. in l. etiam, Cod. de jur. dot. notab. 2. reputat singulare Aretin. in l. si in testamento, ff. de vulg. & pupill. substit. Jas. in rubr. ff. de jur. dot. colum. fin. Roland. à Valle de lucro dot. quest. 100. num. 5. & 8. & iterum ex num. 11. cum sequentib. asserit quod pactum de lucranda dote habet locum non solum in ea dote, quæ est data à principio, sed etiam pro augmento dotis superveniente post pactum; ita ut si super augmento dotis non fuerit novum pactum adjectum, jungatur veteribus pactis adjectis dote principali, etiamsi de illis repetendis nihil in augmento per contrahentes dictum sit: per dict. l. inter socerum, §. cum inter, ff. de pact. dotalib. Cynus in dict. l. si constante: per text. ibidem not. 4. de donat. ante nupt. idem Cynus & Bald. in dict. l. etiam: Paul.

de Cast. in consil. 8. incip. Ad primum. Parisius consil. 126. & præter hos Doctor. ex aliis idem asserit Mierez de majorat. par. 1. quest. 10. num. 30. & 31.

Atque etiam Statutum, quod est stricti juris, & strictæ interpretationis, disponens super lucro dotis, extenditur ad augmentum, cum sit pars dotis, & una & eadem res cum dote, quæ ideo diverso jure non debet censerit: fuit doctrina originalis Abbatis in consil. 46. dubio 2. vol. 1. quem referunt & sequuntur Campegi. de dote, in par. quest. 9. Paris. consil. 126. colum. & consil. 62. col. 3. vol. 4. & Paul. de Castr. consil. 290. col. 3. in fin. vol. 1. & de Communi testatur Roland. à Vall. de lucro dot. quest. 100. num. 15. & per tot. sequitur Petr. Surd. consil. 297. ex n. 10. cum multis seqq. tom. 3.

Et iterum de privilegio, quod est stricti juris, l. si quando, Cod. de inoff. testam. ex quo Princeps concessit territorium quoddam cum jurisdictione, si postea simpliciter augetur territorium, ad augmentum extenditur jurisdictio antea concessa, etiamsi nihil dictum sit de jurisdictione, ut ex doctrina Angeli probat Roland. à Vall. d. quest. 100. num. 10. idem Angel. in l. item fundi, §. huic de usufruct. Covar. practicar. quest. c. 2. vers. eadem ratione: & n. 8. latè Nicol. Boëcius decis. 50. num. 17. Ant. de Quesada quest. ult. n. 36. conducunt scripta per Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. n. 15. Alia huic doctrinæ valde similia congerit August. Barbol. n. 8. & 9. & ex n. 37. cum seqq. in Voto 91. & Larrea allegat. fiscali 89. per tot. tom. 2.

Item satisfactio, & fidejussio, quæ sunt stricti juris, operantur in portione postea aucta per jus accrescendi: text. in l. fin. ff. quor. legator. cum concordantib. ut per Menoch. de adipisc. poss. remed. 2. Mierez de majoratu, 1. par. q. 10. n. 25. Ergo pari ratione, licet facultas ad hypothecandum bona majoratus, & ipsa hypotheca sint stricti juris, debent extendi ad bona postea aggregata, & ad quodlibet majoratus augmentum postea superveniens.

Quintò magis in terminis probatur: nam hypotheca contracta super fundo, & naturaliter per alluvionem, seu ex natura rei vigore consolidationis creverit ad augmentum trahitur præcedens hypotheca contracta text. est expressus in l. si convenerit: §. si nuda proprietas pignori data sit usufructus, qui postea accrevit, pignori cedit. Eadem causa est alluvionis: 13. ff. de pignor. act. text. etiam expressus in l. si fundus hypotheca datus sit, deinde alluvione major factus est, totus obligabitur: 16. ff. de pignorib. l. 4. ff. de jur. dot. his verbis: *si proprietati nuda in dotem data usufructus acceperit, incrementum videtur dotis, non alia dos, quemadmodum si quid alluvione acceperit: si est dos pars accrescens, & dotis augmentum, ergo & tacita hypotheca ad illa extenditur.* d. §. nuda, cum similibus.

Sextò & hæc pars affirmativa fortiter probatur: nam tacita hypotheca dotalis pro principali dote ab initio constituta, trahitur ad augmentum ipsius dotis postea superveniens: textus expressus in authen. de æquitate dotis §. aliud, collat. 8. ubi hypotheca concessa dote principali, conceditur & extenditur etiam ad augmentum ipsius dotis, ibi: *si autem non utrinque immobiles res fuerint, mulierem omnino per immobiles res celebrare augmentum, & ut dos & augmentum similiter habeat adversus antiquiores creditores privilegium, undique indubitato augmento existente, &c.* textus etiam expressus in l. si constante, §. jura autem hypothecarum qua in augenda dote, vel donatione fuerint, ex eo tempore initium accipiant, ex quo eadem

dem hypotheca contracta sunt, &c. Cod. de donat. ante nup. textus in l. etiam 8. Cod. de jur. dot. & per hæc jura ita post alios firmarunt Negulant. de pignorib. 4. membr. 2. par. princip. num. 46. & iterum 5. par. princip. memb. 2. num. 17. Tiraquel. in l. si unquam, verb. donatione largitus, num. 18. Cod. de revoc. donat. idem Tiraquel. in tractat. de retract. linager. §. 1. glos. 18. ex n. 53. Petr. Barbof. in 3. par. Rubrica, ex n. 65. ff. sol. matrim. Roland. à Vall. de lucro dot. quest. 100. n. 5. Acofta de privileg. creditor. regul. 2. ampliat. 6. ex n. 568. fol. 163. Fontanel. de pact. dotat. tom. 2. claus. 14. & fin. glos. unic. part. 1. num. 94. fol. 6. 7. Noguero. allegat. 30. ex n. 22. usque ad 27. Cardinal. Mantica. de contractib. lib. 11. tit. 19. n. 13. & tit. 26. ex num. 13. Gaitus de credito, cap. 4. questio 11. ex n. 1594. cum seq. fol. 413. Petr. Surd. l. 3. com. 397 n. 10. 17. & 18. Franchis dec. 603. Ant. Faber. in fo. Cod. de fin. 16. l. 8. tit. 8. Quia igitur ratione poterit augmentum & aggregatio bonorum superveniens antiquo majoratui relevari ab hypotheca contracta super bonis majoratus principalis, virtute facultatis Regiæ.

- 17 Septimo probatur hæc pars ex textu singulari in l. item quaritur, §. qui impleto, ff. locati: ubi hypotheca expressè contracta inter locatorem & conductorem pro certo tempore, renovata censetur in tacita reconductione & in augmento temporis tacite inter eisdem convento, ibi: qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, non solum reconduxisse videbitur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio: & hanc tacitam temporis extensionem & prorogationem, augmentum conductionis, communiter vocant Doctores, & promiscuè de hoc temporis augmento judicant
- 18 quod de augmento rei hypothecata Bertazol. in repetit. leg. si quis major, Cod. de transact. quest. 1. n. 17. Alvarez Valasc. in Axiomat. lit. A. n. 624. & optimè post alios Mierez de Majorat. 1. par. quest. 10. n. 20. & seqq. & ideo quamvis text. non loquatur in augmento rei hypothecata, sed in augmento & prorogatione temporis, & renovatione ejusdem contractus, adhuc tamen de tempore ad rem, & de re ad tempus valet argumentum; &
- 19 dispositio in uno, etiam procedit in altero, ut per jura & plurimes DD. probat Alvarez Valasc. in axiomat. lit. A. n. 517.

20 Et quod omnia pacta & conditiones quæ continentur in priori locatione, nec non hypotheca expressa tacite intelligantur renovata & repetita in augmento temporis & tacita reconductione, ex d. §. qui impleto: probat Bald. ibidem in 2. lectura, in sumario; notans quod reconductio tacita ejusdem est qualitatis cujus est expressa, quia eadem etiam pacta & pignora videntur esse repetita: idem scribit Angel. in l. cum satisfactione. §. caveant, Cod. de agruol. & censit. & ex aliis Mantica de tacit. & ambig. convent. tom. 1. lib. 5. tit. 15. num. 19. & seqq. exornant Acofta de privileg. creditor. regula 3. ampliat. 3. ex num. 53. Gaitus de credito, cap. 4. questio. 1. ex num. 2149. cum seqq. fol. 457. Noguero. allegat. 21. ex num. 20. qui plures

21 alios ad idem allegant. Et quod hypotheca expressa pro vino, oleo vel tritico, promissa, si valor post moram augeatur, ut extendatur ad hoc augmentum, & valoris incrementum, Bartol. in l. vinum, col. fin. ff. si cert. pet. Negulant. de pignor. 2. part. princip. memb. 1. num. 52. & post alios Mieres de majoratu, par. 2. quest. 10. n. 36. Igitur hypotheca expressè contracta super bonis majoratus ex facultate Regia, debet censeri repetita, & extendi ad bona postea per alium aggregata, tan-

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

quam ad majoratus & hypothecata rei augmentum. Octavo & denique quia hypotheca etiam expressa super aliqua re, trahitur ad augmentum ipsius rei hypothecata, ut puta si res tempore hypothecata sit deteriorata ad meliorationes in eadem postea factas etiam hypotheca protrahatur: probant text. in l. si fundus 16. §. si res, ff. de pignorib. in hæc verba, Si res hypotheca data postea mutata fuerit, aequè hypothecaria actio competit, veluti de domo data hypotheca, & horreo facta; item si de loco convenit, & domus facta sit: item de loco dato, deinde vineis in eo positus, text. in l. domo pignori data, & area ejus tenebitur, est enim pars ejus: & è contra, jus soli sequitur edificium, 21. ff. de pignorat. act. text. in l. Paulus 29. §. domo, ff. de pignorib. his verbis, Domo pignori data exusta est, eamque aream emit Lucius Titius, & extruxit, quæsitum est de jure pignoris? Paulus respondit, pignoris persecutionem perseverare, &c. Glossa & communiter Doctores in dictis jurib. & alibi passim, & allegandi infra ex n. 49. cum seqq.

22 Quorum jurium dispositio æquissima est, & rationi naturali consona, nam si rei hypothecata diminutio cedit in damnum creditoris, pariter rei augmentum debet cedere juri hypothecæ, & in creditoris utilitatem, quia ad eum spectat augmentum ad quem spectat diminutio, l. scribit, ff. ad Trebel. Fabian. in authent. novissima, num. 88. & seqq. Cod. de inoff. testam. Ruynus consil. 97. n. 10. circa med. & n. 13. lib. 5. Petr. Surd. Consil. 128. num. 10. Gratian. decis. 85. nu. 6. Alvarez Valasc. in Axiomat. lit. A. n. 628. quia augmentum & diminutio pari passu ambulant, juxta regulam leg. si ex toto, in princ. ff. de legat. 1. Barbof. axiom. 34. num. 10.

Hæc sunt jura & fundamenta, quæ viriliter sustinent hanc partem affirmativam, ut facultas & hypotheca bonorum majoratus præcedens extendatur ad quodlibet augmentum & aggregationem bonorum quomodolibet postmodum supervenientem.

23 Sed pro contraria parte, ut scilicet saltem in hoc casu particulari, de quo nostra disceptatio est, nullo modo facultas & hypotheca præcedens extendatur, nec protrahatur ad hoc genus augmenti provenientis ex aggregatione bonorum per Tertium extraneum facta antiquo majoratui, propter diversitatem rationis militantis in aliis augmenti generibus, multa urgent etiam fortissima fundamenta suo loco aptius scribenda in quarta conclusione ex n. 69. cum multis seqq.

Et ut perfectius in tam ardua & difficili questione veritas percipiatur, operæ pretium erit, genera varia augmentorum distinctè describere, & per quatuor conclusiones disceptare, & elucidare:

Prima Conclusio.

24 Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum proveniens à natura, puta per alluvionem, vel à natura rei, puta per consolidationem usufructus cum proprietate hypothecata, vel utilis domini cum directo: de quo jura sunt expressa in l. si convenerit, §. si nuda proprietatis, ff. de pignor. act. l. si fund. 16. ff. de pignorib. l. 4. ff. de jur. dot. quæ adduximus in 5. fundamentum supr. n. 15.

25 Quoniam adaucta per alluvionem rei principali naturaliter cum ea unipntur, l. in rem 23. §. idem

quacumque, ff. de rei vendic. qua de causa omnes qualitates & conditiones rei protinus augmento huic inseparabiliter communicantur, l. si ego, §. idem ait, ff. de publiciana, d. l. 4. ff. de jur. dot. l. fin. C. de alluvionib.

- 28 Nam quemadmodum fundus occupatus à flumine, fit fluminis, & prior Dominus fundi Dominium amittit, l. ergo 30. §. alluvio, vers. itaque, ff. de acquir. rer. dom. l. 1. §. si fossa, ff. de fluminib. quia impossibile est ut alveus alterius juris sit quam ipsum flumen, l. 1. §. simil. modo, ff. de fluminib. & propterea alveus semper sequitur fluminis causam, l. ergo 30. §. duobus, ff. de acquir. rer. dom. ut abundè probat Arias de Messa *variar. resol. lib. 2. cap. 43. n. 9. 10. & 12.* Caldas Pereira de *empt. & vendit. ex nu. 46. cum multis sequentib.* Ita pariter
- 31 alveus à flumine derelictus, & ab eo se junctus, eorum esse incipit, qui propè ripas prædia possident, & illis hoc naturale augmentum accrescit, l. *Attius* 38. ff. de acquir. rer. dom. post plures Arias de Messa *ubi proximè, ex n. 1. & n. 9.*
- 32 Qui num. 5. asserit per jura, & DD. quos allegat, quod quemadmodum post perfectam venditionem periculum rei emptæ pertinet ad emptorem, pariter incrementum hoc naturale ad eum debet pertinere: ubi etiam de creditore hypothecario, ut eidem hoc augmentum alluvionis accrescat. Similiter etiam ad usufructuarium hoc augmentum jure accessionis spectare, ex l. *item si fundi* 9. §. *sed si insula*, ff. de usufructu: abundè probat Castillo de *Usufructu. cap. 37. ex n. 22. cum seqq.*
- 35 Quare hoc augmentum naturale ad rem emphyteuticam, ab emphyteutæ industria & sumptu non proveniens, sed natura ipsa tantum de per se casu operante, sive pateat, sive lateat, dicitur commodo ipsius emphyteutæ cedere, & accrescere utili dominio, & ad emphyteutam pertinet toto eo tempore quo emphyteusis duraverit, ita tamen ut ipsa emphyteusi quomodolibet finita, ad Dominum directum redeat, de quibus latissimè post plurimorum Doctorum allegationes videndus erit Anton. de Amato *variar. resol. tom. 1. resol. 14. ex n. 22. cum seqq.*
- 36 Et cum à jure æquiparatum sit augmentum proveniens ex causa alluvionis, & ex causa consolidationis, ut sunt jura expressa in d. l. *si convenerit*, §. *si nuda proprietas pignori data sit*, usufructus, qui postea accrevit, pignori cedit: eadem causa est alluvionis. 18. ff. de pignorib. similis textus in l. 4. ff. de jur. dot. ibi: *si proprietati nuda in dotem data usufructus accesserit, incrementum videtur dotis, quemadmodum si quid alluvione accesserit.*
- 37 Idem dicendum erit in consolidatione ex quacumque causa proveniente, ut in utili dominio consolidato cum directo, nam prædicta jura licèt dumtaxat loquantur in consolidatione usufructus, exempli gratià id factum fuit, cum ratio decisionis & determinationis militet etiam in omni consolidatione unius rei dismembratæ, & postea ex sua natura consolidatæ, nam in utraque consolidatione admitti debet hypothecæ extensio: quia ubi duo casus sunt à jure æquiparati, dispositum in uno, subintelligitur etiam dispositum in altero: plures ad id Doctores citat Alvar. Valasc. in *axiom. lit. C. num. 20.* Et in terminis quod si cum directo dominio hypothecato consolidetur utile, ut ad hoc augmentum extendatur hypotheca probat Castillo *decis. 10. num. 4.* novissimè Mercur. Merlin. in *tract. de pignorib. & hypothec.*

lib. 2. tit. 1. quest. 2. sub n. 21. in fin. fol. 42. ubi etiam de consolidatione usufructus cum proprietate hypothecata.

Et ideo in hac materia Doctores promiscuè loquuntur de augmento rei per consolidationem usufructus cum proprietate, & domini utilitatis cum directo ut videre est ex Molina de *primogen. lib. 1. cap. 26. sub num. 28. vers. ex quibus inferitur*: asserens quod in rebus majoratus utile dominium consolidatum cum directo, & usufructus cum proprietate consolidatus, eidem majoratui accrescit, in quo proprietate seu dominium directum comprehensum erat: ex pluribus Doctoribus per eum allegatis: optimè etiam per multos Modernos Joan. Garcia de *expensis & meliorat. cap. 22. n. 10. 11. & 12.* multa etiam per Peregrin. de *fideicom. art. 10. n. 8.*

Nam ea quæ consolidantur, eodem jure, quo ipsa bona cum quibus fit consolidatio, acquiri dicuntur, quia per consolidationem una res efficitur cum illa cui inseparabiliter unita est, & eadem portio quæ unitur per consolidationem, eodem jure & titulo possidetur, quo res cui accedit & consolidatur; ut considerat Bald. *consil. 300. Statuto cavetur*: per text. in d. l. *si proprietati*, ff. de jur. dot. & l. *si tibi homo*, §. *si*, ff. de legat. 1. & l. *si heres*, ff. ad Trebell. quem sequitur Tiraquell. de *retract. linager. §. 1. glos. 3. n. 2. & glos. 7. n. 6. & in §. 32. glos. 1. 72. & num. 75.* Parisien. in *consuetud. paris. tit. 1. §. 30. n. 72. & 73.* Covar. in *epitom. super 4. Decretal. 2. par. cap. 7. §. 1. nu. 9.* Ludov. Molina *ubi proximè, num. 9. & 28. vers. ex quibus inferitur*: latissimè videndus Mieres de *majoratu, 1. part. quest. 10. ex n. 166. cum seqq. tom. 1.* optimè Peregrin. d. *art. 10. num. 8. & 9.* inferens quod hoc jus utile sic unitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcunque; quapropter dicendum erit, quod hypotheca super proprietate trahi debet ad hoc augmentum usufructus, & utilis domini consolidati cum proprietate, ex juribus expressis ad *princip. hujus primæ Conclusionis, adductis.*

Ad hanc etiam primam Conclusionem spectat augmentum proveniens ex temporis beneficio & præscriptione, quæ quasi alluvio dicitur: ut considerat Peregr. de *fideicom. d. artic. 10. sub n. 11.* Castill. *controvers. tom. 6. c. 155. n. 8.*

Et ideo res præscriptione acquisita per possessionem majoratus ex causa, jure, & titulo majoratus, & tanquam res majoratus, fit majoratus & hereditatis, & pertinet ad majoratum, & ejusdem fit qualitatis, in eaque sicut in cæteris bonis majoratus succeditur, cum attendatur causa primordialis, jus, & titulus ex quo res ipsa acquiritur & præscribitur, ita tenet & comprobatur Molina de *primogen. l. 1. c. 26. n. 7. & 8.* Joan. Garc. de *expensis & meliorat. c. 22. num. 12. cum seqq.* & in *tract. de conjug. ac quæstu. num. 9. & seqq.* qui inde ad alia similia inferunt: plurimos ad idem congerit Castill. *controvers. tom. 6. cap. 155. ex n. 8. & seqq.* & Addit. ad Molinam. d. n. 7.

Item quando res præscribitur per heredem titulo & jure hereditario, ut pertineat ad hereditatem, & quod istud augmentum cedat in utilitatem hereditatis, & non heredis; & quod in restitutione hereditatis ex præcepto testatoris veniat hoc augmentum, & res hoc modo & jure præscripta, doctè & latè fundat Peregrinus de *fideicommiss. art. 10. 11. & 12.* ubi etiam quod quando præscriptio cæpta fuit in vita defuncti, & perficitur per heredem, spectat ad hereditatem, &

& iudicatur res hereditatis & ejus augmentum : pro quo expendit textum in *l. veniunt, cum l. seq. ff. famil. ercisc.* ubi res per heredem bona fide usucapta ex persona defuncti, veniunt in iudicio familiae erciscundae, & quia praescribens heres, a defuncto intelligitur rem habere, non ab eo adversus quem praescribit: ut est casus in *l. si alienam, ff. de donat. caus. mort.* sequitur Castillo *controverf. tom. 6. d. cap. 155. ex n. 8. & seqq.*

46 Nam quando finis habet necessariam consequentiam ad principium, non finis, sed principium attenditur, plures adduximus in hoc *Labyrintho tom. 2. par. 3. c. 4. n. 11. & 51. & 52.* adde text. in *l. 3. §. scio, ubi Bald. ff. de minorib. l. damni infecti, §. Sabini, ff. de damno infecto: Mastrill. dec. 260. n. 6. Tusch. praet. conclus. lit. O. conclus. 200. ex n. 6. cum seqq. Petr. Surd. decis. 297. n. 12. Castill. d. cap. 155. n. 11. qui quidem a principio, & per tot. c. multa cumulavit ad probandum quod origo & causa primaria in omni dispositione sit semper attendenda.*

Ex quibus manifestè sequitur quod creditor habens hypothecata bona majoratus, jus etiam habere dicitur ad hoc augmentum proveniens ex legitima praescriptione, cum inter bona majoratus computetur.

47 Idem similiter erit dicendam de creditoribus defuncti, ut credita sua consequi possint ex hoc augmento proveniente hereditati per praescriptionem heredis, titulo & jure hereditario, cum inter bona haereditaria computetur, atque ad hanc rem praescriptam & augmentum extenditur hypotheca, & obligatio bonorum defuncti: prout expressè tenet Bald. in *l. Paulus, in princ. ff. de pignorib.* per text. in *d. l. qui alienam: & in l. si alienam, ff. de donat. caus. mort. l. veniunt, C. famil. ercisc. l. 1. in fin. Cod. commun. de legat.* sequitur Negulant. *de pignorib. 2. par. princip. memb. 2. num. 54.* quem etiam allegant Peregrin. *d. art. 10. n. 11. ad fin. & Castill. d. cap. 155. n. 8.*

48 Et ex iis quae dicta sunt in hac prima Conclusionem *ex n. 36. cum seqq. vers. Et cum a jure equiparatum sit;* rectè inferitur ad possessorem beneficii pensione gravati in favorem alterius, qui pro credito aliquo obligavit & hypothecae subjecit fructus sui beneficii, juxta ea quae copiosè egimus in hoc *Labyr. tom. 1. part. 1. cap. 3. per tot.* Quod si pro tempore pensio extinguatur, morte, matrimonio, vel renuntiatione, & similibus causis, ita ut consolidetur cum titulo beneficii, ad hanc portionem auctam, & augmentum consolidationis titulo superveniens, extendetur obligatio, & hypotheca praecedens, cum pars sit & portio fructuum accrescens unita & inseparabilis ex natura rei, juxta latius dicta haecenus.

Secunda Conclusio.

49 Augmentum rei hypothecatae proveniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re, cedit in utilitatem creditoris, & ipsum augmentum cohaerens & inseparabile comprehendit hypotheca praecedens simpliciter contracta.

50 Haec conclusio verificatur in aedificiis, & aliis necessariis, & utilibus melioramentis factis in rebus hypothecatae subjectis, quae tanquam augmentum concretum & affixum inseparabiliter in ipsa re, illam auget, & ad id extenditur hypotheca simpliciter contracta super re ante meliorationem factam ut probant jura expressa in *l. si fundus 16. §. si res, ff. de pignorib. l. domo 21. ff. de pignor. act.*

l. Paulus 29. §. domo 21. ff. de pignorib. quae superius adduximus in *8. fundamento, ex n. 22.* probant etiam hanc conclusionem plurimi relati à Molina quos & ipse sequitur *de primogen. lib. 1. cap. 26. n. 11. & 12.* quia melioramenta facta in hypotheca, sunt creditori hypothecata, sicut ipsa res, tanquam eidem cohaerentia, sive facta sint à debitore, sive ab alio Tertio possessore: optimè probat Negulant. *de pignorib. 4. membr. 5. part. princip. num. 8. 11. 18. & 21.* Vinc. de Franchis *decis. 38. in fin. & decis. 456. & decis. 506.* Marius Giurba *decis. 63. n. 16.* & per Negul. & Gail. *lib. 2. observ. 25. in fin. Pacif. de Salvian. interdict. inspect. 3. cap. 4. n. 644.* tenet novissimè Merlin. *de pignorib. & hypoth. lib. 2. tit. 2. quest. 69. nu. 1. & 9.* Covarr. *variar. resol. lib. 1. cap. 8. n. 3. vers. ceterum: Magonius decis. 51. num. 3.* Menoch. *de praesumpt. l. 3. pres. 32. n. 8. in fin.* Cencius *de censib. q. 98. sub n. 81. vers. valor autem.*

Ita tamen quod si haec melioramenta fiant à tertio possessore in re hypothecata, aestimationem eorum consequi Tertius debet: ut probatur *ex dict. l. Paulus, §. domo: Negulant. & Merlin. locis citat. & abundè diximus in hoc Labyrintho tom. 1. part. 1. c. 11. ex n. 64. cum multis sequentibus usque ad fin. c.*

Quid autem de aedificiis & melioramentis factis in rebus majoratus, stante lege 46. *Tauri,* eo quod cedunt majoratus, an saltem eorum aestimatio solvi debeat tam possessori majoratus, quam Tertio, aedificantibus & meliorantibus? consule Molinam *ubi proximè, & n. seqq.* & quos adducunt Additionatores. *ibid.*

Hinc etiam est, quod servitutes adquirentiae pro rebus hypothecatis; tanquam augmentum inseparabile, concretum, & rebus ipsis unitum; auget, & eam ex sui natura sequuntur, & ei accedunt, quia hoc augmentum de per se subsistere non potest: ad latè comprobata per Molinam *d. c. 26. ex n. 11. & 12.* ubi Additionatores, plurimos alios DD. allegant, nec non ad idem multos congregat Anton. de Amato *variar. resolut. cap. 14. num. 28.*

Nam quemadmodum augmentum separabile à re aucta, & quod de per se stat, non auget rem ipsam, nec eidem perpetuo remanet unita inseparabiliter, cum ideo dicatur augmentum discretum, & non concretum, prout abundè congerit Amatus *ubi proximè, ex num. 24. cum sequentib.* pariter augmentum concretum & affixum seu cohaerens rei hypothecatae, ipsam auget, & ipsum complectitur hypotheca praecedens; ex juribus à principio hujus conclusionis citatis, & juxta exempla haecenus scripta.

Tertia Conclusio.

Augmentum rei principalis deductae in contractu, originem habens ab ipsismet contrahentibus, & per ipsos novus fiat contractus super hoc augmento tacitè subicitur qualitatibus, conditionibus, pactis, & hypothecis, quibus res principalis subjecta erat. Hanc conclusionem probant expressè text. in *Auth. de equalit. dot. §. aliud, collat. 8. l. si constante, §. jura autem hypothecarum; Cod. de donat. ant. nupt. l. etiam 8. Cod. de jur. dot.* quae jura expressè loquuntur in augmento dotis facto per mulierem, vel alium ejus nomine, viro, inter quos similiter contractus dotis principalis praecesserat, ut pariter pacta & hypotheca tacitè renovata intelligantur in hoc augmento.

- 56 Et in hypotheca expressè contracta inter conductorem & locatorem, ut in tacita reconductione inter eisdem tacitè contracta, renoventur pacta, qualitates, conditiones & hypothecæ expressè appositæ per contrahentes in contractu principali, probat text. in *l. queritur*, §. *qui impleto ff. locati*, & in comprobationem hujus conclusionis adducendi sunt etiam Doctores superius cumulati in 6. fundamento, ex num. 16. usque ad num. 21. inclusive.
- 57 Ratio fundamentalis hujus conclusionis pariter specialis & dissimilis est à traditis in 1. & 2. conclusione: quia ex natura rei gestæ inter eisdem contrahentes super augmento, & ex eorum voluntate & consensu inducitur à jure tacitum pactum producens renovationem & repetitionem omnium qualitatum & hypothecarum sub quibus res aucta & principalis in contractum per eos deducta est: hæc ratio apertè evincitur ex juribus suprâ citatis, & Doctoribus in eorum exornationem cumulatis ex n. 16. cum seqq. quibus adde text. in *l. legum*, Cod. locati: ibi: *tacito consensu eandem locationem unâ cum vinculo pignoris renovare videtur*: ut notant Gait de credito, cap. 4. quest. II. num. 224. Noguierol. allegat. 21. n. 20. Acoſta de privileg. creditor. in præfat. ad regul. I. n. 36. fol. 17. à tergo: Mantica de contractib. lib. 5. tit. 15. n. 19. tom. I. & post Molinam & Mantica latè prosequitur Gait. de questio 11. ex n. 2153. cum multis seqq. Et ideo nihil mirum quod in hoc augmento proveniente ex facto hominis subintelligatur hypotheca, cum in ea, sicuti in cæteris pactis, interveniat novus consensus contrahentium inductivus renovationis & repetitionis, quo cessante, hypotheca non renovaretur, nec subintelligeretur in hoc tacito & novo contractu.
- 58 Et in tantum ratio hæc vera est, ut tacita reconductio non inducatur à jure quando in aliquo ex contrahentibus deficit aptitudo consensus, ut in pupillo, mente capto, & similibus; quia à lege nunquam fingitur consensus, *l. qui ad certum*, ff. locati: ut comprobatur post alios Mantica de contractib. lib. 5. tit. 15. num. 10. 11. & 12. & num. 20. & 25. quapropter cessat in illo casu hypothecæ repetitio.
- 59 Hæc ratio ex eo fortior redditur, quoniam hypotheca, quæ datur dotis augmento, nova est, & noviter contracta, nec est illamet, quæ doti principali inducta erat jam, ita ut nec ista trahatur ad augmentum, nec concessa augmento trahitur retrò ad tempus dotis principalis, sed tantum operatur, & habet effectum à tempore quo ipsi conjuges præliterunt consensum augmento dotis: pro hoc datur textus expressus in *l. si constante* 19. §. *jura autem*, C. de donat. ante nupt. cujus sunt verba: *Jura autem hypothecarum que in augenda dote vel donatione fuerint, eo tempore initium accipiant, ex quo eadem hypotheca contracta sunt & non ad prioris dotis, vel ante nuptias donationis tempora referantur.*
- 60 Ex quo textu mirabiliter consideravit Negusant. quod alia est hypotheca dotis principalis, alia hypotheca augmenti, in *tr. de pignor. & hypoth.* 4. membr. 2. princ. num. 46. cujus verba sunt: *Adde etiam, quod privilegium dicte tacite hypothecæ competens pro augmento dotis (ut dictum est) competit etiam cum privilegio prelationis, de quo in *l. assiduis* Cod. qui potior, in pignor. hab. ita loquitur Jason in rubric. ff. solut. matr. in ult. col. Adverte tamen, quod tacita hypotheca que competit pro augmento*
- dotis, non refertur ad initium tacite hypothecæ contractæ pro ipsa dote, sed sumit initium à die ipsius augmenti dotis: text. est, & ibi Bald. & Salycet. in *l. si constante*, Cod. de donat. ante nupt. & sic tacita hypotheca, que competit pro augmento dotis, non est illa que competit pro dote, &c. Et quamvis Doctores statim referendi adducant Negusant. in hoc loco; alius præstantior est ejusdem Authoris, cujus ipsi Doctores non meminere, in 1. membro 5. part. princip. num. 17. ubi sic loquitur: *Nec obstat dicte lex, si constante, Cod. de donat. ante nupt. quia hypotheca tacita, que à principio fuit constituta pro dote, non se extendit ad augmentum dotis: & ratio est quia tempore date dotis non erat in consideratione augmentum postea factum, sicut sunt augmenta dotis que accessorie veniunt ad ipsam dotem, ut expressè notat Paul. de Castro in d. conf. 8. Ad primum respondetur &c. in princ. & in fin. ubi vult, quod alia est hypotheca tacita que oritur pro dote data, & alia que oritur postea pro augmento dotis factò ex intervallo post dotem: quia prima oritur tempore dotis date; & secunda tempore augmenti facti: & prima habet hypothecata bona que maritus habebat tempore dotis, secunda autem habet hypothecata bona que maritus habebat tempore augmenti facti, & sic diversa est ratio in augmento dotis, quam sit in alimentis & augmentum non venit per modum accessorii, ad æquè principaliter ad dotem, sicut veniunt alimenta: ut colligitur ex notatis per Bartol. in *l. fin.* Cod. per quas person. nob. adqu. & per Dylum in Regula Accessorium, &c.**
- Mirabiliter quidem loquutus est Negusant. in 61. isto puncto, utroque in loco, & præsertim in hoc ultimo, eundem referentes sequuntur, adductis etiam Baldo, & Salyceto, Cardinalis Mantica de contractib. lib. 11. tit. 26. n. 13. & 14. Acoſta de privileg. creditor. regula. 2. ampliat. 6. n. 588. fol. 163. Fontanel. de pact. nuptial. t. 2. claus. 4. & fin. glof. univ. par. 1. n. 94. fol. 637. optimè Gaius de credito, cap. 4. quest. 11. ex n. 1594. cum seqq. fol. 143. Petr. Barboſ. in 3. par. Rubr. ff. sol. matrim. num. 65. 66. & seqq. Petr. Surd. conf. 397. n. 17. 18. & 19. l. 3. Franchif. dec. 613. ex quibus probatur, quod hypotheca tacita noviter inducta à jure pro augmento dotis in bonis viri, nova est, & diversa ab illa quæ concessa fuerat doti principali, cum noviter oriatur ex nunc à tempore contractus augmenti inter virum & uxorem, quia ex natura rei gestæ, & augmenti, tacitè inducitur à jure consensus contrahentium repetendi qualitates & conditiones in primo contractu super re aucta conjunctæ, effectum habentes à tempore contractus super augmento: & quod non sit eadem hypotheca præcedens, sed nova alia orta tempore augmenti dotis, sequutus Negusantium de membr. 4. novissimè dixit Mercurial. Merlin. de pignorib. l. 3. tit. 2. qua. 50. n. 15. & 16. fol. 181.
- Hoc idem fortius videmus in augmento reconductionis & tacita prorogatione temporis, juxta text. in *l. cum queritur*, §. *qui impleto*, ff. locati, & ea quæ in ejus exornationem scripta reliquimus suprâ ex n. 17. & seqq. nam in hoc reconductionis augmento tacita contrahentium voluntas & consensus non solum operatur novam reconductionem, sed etiam novam repetitionem & renovationem hypothecæ antea in priori contractu appositæ: text. in *d. §. qui impleto*: ibi: *non solum quis reconduxisse videtur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio* text. etiam in *l. legem* Cod. locati, ibi: *tacito consensu eandem locationem*
- cum

cum vinculo pignoris renovare videtur, & comprobant DD. adducti *supr. num. 57. & ex num. 16.* Ex quo sequitur, quod consensus & voluntas tacita in hoc augmento operantur hypothecæ renovationem & repetitionem, quo deficiente, secundus tacitus augmenti contractus maneret absque hypotheca, nova specificè non adjecta per ipsos contrahentes.

63 Hæc veritas eò magis suadetur, quod hæc tacita hypothecæ renovatio non operatur à tempore prioris conductionis contractus, nec ad illud trahitur, sed operatur dumtaxat à tempore augmenti & prorogate conductionis, eo quod illo tempore concurrunt conductoris & locatoris, ex perseverantia unius & patientia alterius, tacitus & fictus utriusque consensus, ita ut hypotheca prioris contractus non sit eadem verè quæ renovatur in augmento, & prorogatione, sed alia nova, initium & originem sumens à tempore augmenti taciti contractus, sicut diximus de hypotheca augmenti dotis *ex n. 59. cum seqq.* atque insuper in nostris terminis *d. §. qui impleto*, expressè probarunt Carnazan. *decis. 177. Rovitus ad pragmatic. de locato & conducto, num. 4. Gaitus latius in tract. de credito, cap. 4. questio 11. n. 2149. & 2150. Aosta de privileg. credit. reg. 3. ampliat. 3. n. 53. 54. & 55. fol. 218. Nogueroi alleg. 21. n. 21.*

64 Cui veræ resolutioni obviare videtur text. in *d. §. qui impleto*: ubi expressè dicitur, quod in tacita reconductione durat eadem hypotheca contenta in primo conductionis contractu, ibi, *pignorum videtur obligatio*: ergo non erit nova illa quæ tacitè repetitur in augmento conductionis, sed prior continuata.

65 Huic difficultati occurrit Gaius *ubi proximè, ex num. 2153.* dicens Doctores omnes communiter asseverare, primam hypothecam esse repetitam in secunda tacita conductione, quam ejusdem & similis qualitatis esse atque expressa in priori contractu: si igitur repetita censetur (arguit & rectè Gaitus) fatendum erit in repetitione novum requiri consensum locatoris & conductoris, cum in reconductione novus requiratur consensus, ut facta locatio censetur: ad text. in *l. 1. ff. locati & l. consensu, ff. de action. & oblig.* ideo in tacita reconductione consensus præsumitur, *ex d. §. qui impleto: & d. l. legem*; ergo hypotheca non potest operari nisi à tempore novi consensus, & non antea.

66 Idcirco (prosequitur Gaitus *ex num. 2157.*) benè concluditur, verbum, *durare*, positum in *d. §. qui impleto*, interpretandum esse, scilicet *renovare*; tum ex dictis Belloni *conf. 87.* tum etiam quia in eisdem terminis, verbo, *renovare*, usus fuit Imperator in *d. l. legem, Cod. de locato*: ibi, *una cum vinculo pignoris renovare videtur.*

67 Et licèt hæc responsio optimè congruat verbo *durare*, positum in *d. §. qui impleto*, aptiorem aliam consideravi: nam Consultus in *d. textu*, non dixit affirmativè, asseveranter durare hypothecam, sed fictè & improprie juxta verbum, *videtur*, quod sui naturâ denotat improprietatem, quo Consultus usus fuit, motus ex continuatione & vicinitate actuum, conductionis scilicet expressæ, cum tacita posteriore; & ideo nihil mirum, quod apparenter videatur eadem hypotheca, non quod in rei veritate eadem sit continuata, sed alia nova ex utriusque contrahentis novo & tacito consensu orta & renovata, *ex supra dictis hallenii.*

Sed contra has omnes doctrinas à principio hujus tertiæ conclusionis scriptas, facit *l. per reten-*

tionem 4. Cod. de usur. ubi debitor hypothecavit rem pro forte & usuris minoribus, postea per novum contractum inter eisdem creditorem & debitorem convénit de usuris majoribus, dubitatum an eadem hypotheca extenderetur ad novum hoc augmentum usurarum majorum? Et determinatum fuit non extendi, si expressè in novo contractu non fuit repetita, in hæc verba, *per retentionem pignoris usuris servari posse de quib. præstandis convenit &c.* hæc ratio cessat, liquidem tempore contractus de minoribus usuris convénit: postea autem cum se debitor præstaturum majores repromisit, non potest videri rata pignoris retentio, quando eo tempore quo in instrumento promittebantur non convenit ut pignus etiam ob hanc adjectionem teneatur. Cui difficultati facilimè respondetur, si consideres quod hoc augmentum in specie illius textus, non supervénit rei priùs hypothecatæ, sed dumtaxat credito, quod augmentatum fuit, estque aliud novum creditum, in quo requirebatur expressa repetitio hypothecæ prioris contractus: juxta quam plurima jura per Nos adducta in hoc *Labyrinth. 3. par. c. 13. §. unic. ex n. 86. cum seqq.*

Ex quibus firmissima remanet nostra conclusio 68 de qua *supr. ex num. 55.* quod augmentum noviter proveniens ex facto eorundem contrahentium super re aucta, subjiciatur ex tacito eorum consensu omnibus qualitibus, conditionibus, & hypothecis primi contractus.

Quarta Conclusio.

Ad augmentum bonorum majoratus antiqui postmodum contingens facto hominis extranei aggregantis sua bona, quantumvis sint unita & incorporata cum illis ex facultate Regia hypothecatis, hypotheca hæc nullo modo protrahitur nec extenditur.

Hanc conclusionem negativam multis & efficacissimis mediis roborabo. Primò, quia non est indistinctè & generaliter verum, nec constans argumentum, Est unitum rei hypothecatæ, ergo est hypothecatum: prout ex sequentibus clarè apparebit: solum enim in illis tribus casibus trium conclusionum præcedentium reperitur in jure extendi hypothecam præcedentem ad augmentum subsequens, ex peculiari ratione cuilibet attributa, juxta quæ in singulis conclusionibus *ex n. 26.* adnotata remanent.

Iste autem casus nostræ quartæ conclusionis, 70 quando ab extraneo facta fuit aggregatio & unio suorum bonorum, bonis alterius majoratus antea legitime hypothecæ subjectis, multum diversus est & distinctus, & nullo modo cadens sub ratione & dispositione alicujus ex relatis in dictis tribus conclusionibus præcedentibus. Nam hoc 71 augmentum factum per viam novæ aggregationis & unionis antiquo majoratus, non provenit à natura, sed à facto hominis; juxta jura in prima conclusione relata *ex n. 26.* Nec etiam consonant secundæ conclusioni *supr. ex n. 49.* quoniam non 72 est augmentum concretum adhærens alicui rei majoratus, inseparabile ab ipsa antea hypothecata, prout est ædificium & melioramenta tangenti rem ipsam hypothecatam inseparabiliter; sed est augmentum externum & discretum, de per se stans, unitum rebus majoratus æquè principaliter nullam trahens originem à rebus majoratus; nec à jure ipsius majoratus, sed à dispositione distincta noviter facta

- 73 facta ab extraneo. Nec denique convenit tertiæ conclusioni, de qua *ex n. 55.* cum hoc augmentum per viam aggregationis non proveniat ex facto ipsorum contrahentium & imponentium hypothecam in rebus primi majoratus, sed solum à Tertio extraneo independenter ab illorum contractu ad diversum finem & distinctum effectum. Quapropter nulla ex parte hoc augmentum per viam aggregationis superveniens potest cadere sub ratione alicujus ex tribus conclusionibus prædictis, cum omnino sit casus diversus & distinctus, ac proinde hypotheca bonorum majoratus antiqui, non potest extendi ad hæc bona noviter aggregata, quoniam augmentum non sequitur naturam rei auctæ cui unitur, quando inter augmentum, & rem auctam adest diversitas rationis: *text. in l. qui fundum, §. i. ff. pro emptore: Tiraquell de retract. consang. §. i. glos. 18. nu. 59. Menoch. con. 26. n. 35. Petr. Surd. conf. 255. num. 24. Fusar. de substitut. quest. 652. n. 6.*
- 74
- 75 Secundò, quia de horum bonorum augmento & aggregatione idem judicandum est respectu bonorum primi majoratus cui aggregatur, quod de bonis primi majoratus inter se ipsa, ut sint cum aliis aggregata & unita æquè principaliter, ita ut quælibet res de per se subsistat independenter ab aliis, ut mox probabitur: & facit pulchra consideratio Fachinei *controverf. lib. 10. c. 69. ad fin. vers. non obstat si dicatur:* asserens quod nullo jure probari potest, unam partem & portionem hæreditatis alterius partis esse sequelam & accessoriam, partes enim accedunt toti, & illud sequuntur, *ex l. malum, ff. de verb. signif. non autem una pars alteri parti accedere dicitur.* Et ideo hypotheca super bonis primi majoratus non trahitur ad augmentum & aggregationem bonorum postmodum contingentem, tanquam æquè principaliter aggregatorum, nisi adsit novus aggregantis consensus: ita eleganter tradit Negusant. *de pignorb. loco superius ad literam adducto, n. 60.* cui similiter conveniunt omnia jura & Doctores allegati in 3. *conclus. ex nu. 55. & seqq.* facit doctrina Bartoli in *l. cum fundus, ff. de legat. 2. & ibi Cumanus,* qui dicunt, quod quando augmentum est æquè principale, nunquam cedit rei augmentatæ, *Covar. practicar. q. 2. num. 5. vers. Decimo in hoc: quos sequitur Mierez de majoratu, 1. part. quest. 10. n. 50.*
- 76 Hoc fundamentum eò fortius redditur, quoniam si unio, & incorporatio unius rei cum re hypothecata æquè principaliter & independenter ab ea sufficeret ad extendendam hypothecam ad rem unitam; sequeretur absurdum maximum, quod hypotheca ex facultate Regia imposita super una re majoratus, traheretur & extenderetur ad alias ejusdem majoratus, cum quibus ab initio foundationis majoratus simul est vinculata, unita, & incorporata: sed hoc est falsum, quia hypotheca super una re majoratus ex facultate Regia non extenditur ad alias res ejusdem majoratus, quantumvis sit cum illis connexa & simul vinculata æquè principaliter: ad latè tradita in hoc *Labyrintho, 2. tom. par. 2. c. 4. num. 12. & 13. & uberiori ead. 2. par. cap. 10. ex n. 68. cum multis seqq. & signanter d. 2. par. c. 9. num. 4. & n. 63. & seqq.* quibus adde Mierez *de majoratu, 4. par. quest. 2. num. 205.* ubi post alios plures DD. asserit, quod licentia & facultas generaliter ad bona majoratus alienandum & hypothecandum petita & limitata concedatur ad certa bona ipsius majoratus, in cæteris bonis denegata intelligitur: ergo multo
- 77

minus permittenda erit hypothecæ extensio ad hæc bona noviter postmodum aggregata, quantumvis unita & connexa esse dicantur cum bonis primi majoratus hypothecatis antea, nisi adsit nova facultas, atque nova hypotheca super illis.

Tertiò, hæc conclusio roboratur, quoniam licet hypotheca contracta super re principali, renovata censeatur in augmento postea eveniente, & producta ab ipsismet contrahentibus; ex juribus & Doctoribus adductis *suprà num. 55. & 56.* tamen talis effectus non causatur à solo augmento superveniente, sed dumtaxat à consensu tacito noviter contrahentium super augmento, qui tacitè consenserunt in renovationem & repetitionem hypothecæ à consensu originem trahentis, ad latissimè comprobata superius *ex num. 57. cum multis seqq.* Sed hæc ratio prorsus cessat in hac nova bonorum aggregatione & augmento, quia nec fit inter contrahentes primam hypothecam; sed per Tertium extraneum, cujus consensus ad hypothecæ repetitionem & renovationem super augmento nullo tempore concurrat, ergo ad illud trahi nequit hypotheca præcedens.

Nec ipse aggregans bona sua antiquo majoratui tanquam extraneus & extrinseca persona potuit comprehendere in illo contractu antecedente celebrato inter tunc possessorem majoratus, & creditorem hypothecarium, *l. si unus, §. ante omnia, ff. de pact. l. 1. Cod. de pact. multos cumulat Anton. de Amato variar. resol. c. 13. n. 33.* ergo cessat hypothecæ repetitio.

Quartò fortiter urget, quia etiam in casu quo augmentum provenit ab ipsismet contrahentibus, adhuc non traheretur hypotheca præcedens ad hæc bona per Tertium aggregata, nec in præjudicium extranei aggregantis, nec successorum illum repræsentantium, ut in fortioribus terminis probat textus in *l. si cum Hermes, C. de locato, l. Labeo, §. hæc autem, & §. si per fidejussorem, ff. de recept. arbitr. l. item queritur. 13. §. qui impleto, ff. locati conducti:* quibus juribus probatur, quod in augmento & prorogatione conductionis tacitè vel expressè factæ inter locatorem & conductorem, solum operatur inter ipsosmet principales contrahentes, quorum propria bona in primo contractu hypothecata, intelliguntur renovata in augmento & conductione prorogata: sed minimè operatur respectu rei alienæ, quando Tertius pro securitate primi contractus hypothecavit rem suam, *d. §. qui impleto, ibi: non solum reconduxisse videbitur sed etiam pignorum videtur durare obligatio: sed hoc ita verum est, si non alius pro eo in priori conductione res obligaverat; hujus enim novus consensus erit necessarius.* Exornant præfata jura in utroque casu Negusant. *de pignorb. par. 3. membro 1. n. 22. Molina de contractib. disput. 498. num. 16. Mantica de tacit. & ambig. tom. 1. l. 5. tit. 15. n. 21. & 22. Carrocus de locato, par. 3. tit. de renovat. conduct. quest. 22. num. 3. & 7. pag. 159. & post Salycet. Alberic. & Castrenf. probat Nogueroi. allegat. 21. ex n. 20. cum seqq. Gaitus de credito, c. 4. questio 11. n. 2152. & 2158. & seqq. Cæs. Manent. decis. 31. n. 17. Marefcot. variar. resol. l. 1. cap. 5. quia dispositio super augmento licet censeatur una inter ipsosmet contrahentes, respectu tamen Tertii nova est, & diversus contractus, ut per plures probat Nogueroi *ubi proximè, n. 22.**

Qui omnes Doctores, præcipuè Nogueroi *ex nu. 20.* idem ficiant in fidejussore interveniente in primo contractu, ut in temporis augmento tacitè vel

vel expresse postea convento inter principales contrahentes nullo modo ad augmentum conductionis protrahatur fidejussionis præcedens obligatio, per text. expressum in *d. l. cum Hermes, Cod. de locato*: & in *d. l. Labeo, §. hæc autem, §. si per fidejussorem, ff. de recept. arbitr.*

Idem videmus in hypotheca noviter contracta in augmento dotis, ut minimè operetur in præjudicium Tertii contrahentis cum marito inter dotem principalem & ejus augmentum: plures doctores ad idem allegat Mierez *de majoratu* I. par. c. 10. n. 46. probant etiam expresse omnes Doctores citati *supr. n. 16.*

85 Si igitur bona Tertii hypothecata in primo contractu, & fidejussor in eo interveniens, non protrahuntur ad augmentum ejusdem contractus post modum inter principales conventum; multominus debet hypotheca præcedens trahi ad bona majoratus aggregata, quæ nullo tempore fuerunt in priori contractu, nec ad præjudicium Tertii, scilicet aggregantis, & ejus successorum, qui ex aggregatione & augmento novum jus adquisierunt independens à jure primi majoratus, nec ab eo derivatum, & ideo nisi interveniat successoris consensus cum nova Regis facultate, hypothecæ nulli subijci potest, stante nova aggregantis prohibitione alienandi. Pro quo facit, quod si à Principe patet obtinuit facultatem faciendi majoratum, cui condito aggregavit postmodum alia bona, ad hoc augmentum non extenditur facultas, cum non pendeat à sola voluntate aggregantis, sed principis, & aliorum filiorum; quibus præjudicari nequit, & ideo novam facultatem esse necessariam latissime probavit post plures Doct. Mierez *de majoratu* I. p. q. 10. ex n. 81. cum seqq. videndus à principio questionis.

86 Quibus addere poteris, quod augmentum nunquam sequitur naturam rei auctæ, quoties adest præjudicium Tertii, Covarruv. *prætic. quest. cap. 2. n. 7.* Matienz. in *l. 7. tit. II. l. 5. recopil.* post quod & alios idem comprobat Mierez *de majoratu*, par. I. d. quest. 10. n. 81. & 82. & cum Angelo, Alberto Buro, & Erasmo à Cokier, idem firmat August. Barbosa in *axiomat. 34. n. 7.*

87 Quod hæc nostra negativa conclusio fulcitur; nam nihil tan contrarium est huic hypothecæ repetitioni & extensioni ad bona noviter aggregata, quam finis & intentio ipsius aggregantis, tum quia ista aggregatio solum assumit naturam primi majoratus, cui bona aggregantur, in sua primitiva foundatione, quoad successionem, conditiones, & qualitates in ea contentas, prout aliunde probant Doctores superius allegati n. 1. sed hoc onus & hypotheca, nec est, nec pertinet ad naturam majoratus, nec continetur in illa priori foundatione, cum accidentaliter, & extrinsecè, & potius contra fundatoris intentionem & dispositionem, imo etiam foundationis naturam postmodum contigerit, igitur diversæ naturæ debet judicari, nec sub ea potest contineri, nec ad eam referri aggregatio, quia referens est in relato, & quod in isto non reperitur scriptum, ad id referens non extenditur, juxta vulgare axioma.

88 Tum etiam quia finis & intentio aggregantis solum tendit, ut vel sua vel antiqui fundatoris memoria conservetur, & ut majoratus antiquus dicitur, augeatur, & illustretur, atque inde successores decentius vivant & commodius; quapropter actus non debent operari ultra intentionem agentis, prout operaretur si admitteretur extensio hypothecæ super bonis primi majoratus

impositæ ad hæc postea addita & aggregata, cum facile per hanc extensionem consumi possent & distrahi per creditores: accedat quod diversum jus statuitur in augmento unito non simpliciter, sed secundum quid, quod in aucto, ac diversimodè de utroque judicatur ubi adest diversitatis ratio, Barbosa post plures Doctores quos refert, *axiom. 34. n. 2.*

Deinde, cum hæc aggregatio tendat ad augmentum majoratus antiqui, si hypothecæ antecedenti subijceretur, notissimam diminutionem pateretur, contra juris regulam, quod inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, *l. si à milite, §. 1. ff. de milit. testam. l. si Rufinus, Cod. eod. l. legata inutiliter, ff. de legat. 1. l. cum tale, ff. de condit. & demonstr. l. si mancipia, in vr. ff. de fundo instructo*: exornat August. Barbosa *d. axiom. 34. num. fin.*

Et insuper, quia ista hypothecæ extensio manifestè repugnaret dispositioni aggregantis, qui ex ipso actu aggregandi ex nunc prohibet suorum bonorum alienationem, cum ea subijciat clausulis & prohibitionibus majoratus antiqui, ex Doctoribus superius allegatis n. 1. ergo absque nova Regis facultate, justa causa interveniente concessa, & consensu possessoris, nulli subijci potest hypothecæ.

Sextò invincibiliter comprobatur nostra Conclusio negativa; nam licet verum sit quod hypotheca bonorum generalis præcedens comprehendat & extendatur ad bona futura & noviter postmodum acquisita per debitorem juxta textum expressum in *l. fin. Cod. quæ res pignor. oblig. poss.* tamen hypotheca specialis continetur intra suos limites specialitatis, ita ut nullo modo extendatur ad bona futura & noviter postea acquisita: ut tradit post alios Gaitus *de credito, cap. 1. questio 5. n. 210.* Pacific. *de salviano interd. inspect. 3. cap. 3. n. 7.* Merlinus *de pignorib.*

Sed hypotheca contracta super bonis majoratus ex facultate Regia non est generalis, sed specialis, prout probat Ludovic. Molina *de primogen. l. 4. cap. 7. ex n. 20. & 30.* legendus etiam ex *nu. 20.* quod & idem expresse supponunt Castillo *controvers. tom. 4. c. 26. n. 29. 31. & 32.* & Additionatores ad Molinam in *dict. c. 7. sub num. 17.* Nos *infra c. 10. n. 20. in hac 4. par.* ubi aliud & novum fundamentum adducitur.

Et hæc Molinae & sequacium propositio vera redditur, nam ex quo nominatim bona vinculata subijciuntur hypothecæ, signo hoc certo & indubitabili constat quod aliis debitoris bonis non convenit, nec cum illis confundi potest, eodem modo debet hæc hypotheca operari ac si nominatim & specificè bona singula exprimerentur, jura sunt expressa in *l. heredes palam, ff. de hered. instit. autb. & non observato, Cod. de testam.* ubi probatur non valere testamentum nisi persona heredis expresse & specificè nominetur; si tamen persona heredis signo indubitabili & certo demonstraretur, idem est ac si nominatim & specificè nominaretur, quia idem est demonstrare rem vel personam per signum certum & indubitabile, quod ipsam specificè & nominatim exprimere, ut probant expressa jura in *l. quoties, §. si quis nomen ff. de heredib. instit. l. nemo dubitat, eod. l. 1. ff. de l. & posthum. l. 1. in fin ff. de dot. preleg. l. certum ff. si e ritum pet. l. 10. & 11. tit. 3. par. 6.* exornat Ant. Gomez *tom. 1. variar. c. 2. n. 6.*

Specialis namque hypotheca illa semper dicitur quæ non est indefinitè & indeterminatè concepta sub

sub verbo omnium bonorum, sed potius determinatè pro certis bonis, sive limitata ad certum genus bonorum, sicuti per plura comprobatur Merlinus *de pignorib. lib. 1. tit. 2. quest. 11. num. 2. 3. 4. & seqq.* res etenim & bona obligata quæ per certam demonstrationem limitantur, & per specificam qualitatem restringuntur, faciunt & inducunt hypothecam specialem, ut putà quando obligo bona mea sita in tali civitate, ea sola veniunt in obligatione, non alia, quæ extra civitatem illam habeo, ut ex iuribus & autoritatibus probatur Merlinus *de pignorib. quest. 174. per tot.* Ergo similiter ad bona postea aggregata & augmentata seu noviter acquisita, hypotheca bonorum majoratus præcedens tanquam verè specialis trahi non potest.

93 Septimò (ex quo doctrina Molinæ & sequacium robor recipit) quia obligatio & hypotheca generalis restricta ad certum genus, & qualitatem, comprehendit & continet bona præsentia tempore hypothecæ contractæ, non tamen extenditur ab bona futura, & noviter postmodum per debitorem acquisita: ut probant Alexand. in *l. si constante, n. 24. vers. præterea, ff. solut. matrim.* latissimè multis mediis Pinell. in *Rubrica Cod. de bon. mater. par. 1. ex num. 40. Negusan. de pignorib. 2. par. membr. 2. nu. 16. Mantica de conjectur. ultim. volunt. l. 9. tit. 6. nu. 13. Gaitus de credito, cap. 4. questio 5. num. 149. & 150.* in tantum quod creditor nisi probet res specialiter obligatas fuisse in dominio debitoris tempore obligationis contractæ, non obtinebit *l. 1. in princ. ff. de pignorib.* ubi notant DD. & Merlin. *d. quest. 11. n. 9.* idem Gaitus *questio 7. n. 423.* nam genus, quod non potest verificari nisi in una specie, habetur pro specie: ex traditis à Bart. in *l. qui Romæ, §. duo fratres quest. 6. ff. de verb. oblig.* per text. *ibid.* docet Jason. *n. 2. & 4.* & omnes in *l. 2. ff. de lib. & posthum.* Peralta in *l. si quis in princ. n. 222. ff. de leg. 3. & in l. Mavius, §. duorum, num. 13. ff. de legat. 2. Ferrer. solut. matr. evidentia. 2. n. 130. Bimius conf. 71. n. 5. Castillo de usufructu, cap. 39. n. 31. Calanate conf. 57. n. 23. Giuba decis. 45. nu. 10. & observat. 7.*

94 n. 14. Sed hæc hypotheca, de qua agimus, licet apparenter generalis, est restricta ad certum genus & certam speciem bonorum, putà ad bona majoratus & vinculo qualificata, & sic verè specialis est, sicuti manifestè patet ex hætenus comprobatis: ergo sola bona majoratus præsentia tempore contractus existentia comprehendit, nec potest ad futura & noviter aggregata ipsi majoratus protrahi nec extendi.

Fulcitur, quoniam in quibuscunque concessionibus, donationibus, & dispositionibus, solum continentur ea jura & bona quæ fuerant & existebant tempore dispositionis, ita ut non includant nec comprehendant futura maximè noviter creata, *Clement. fin. de rescript.* Quatenus, inquit literas nostras super conferendo tibi beneficio vacaturo directa, ad beneficium postmodum creatum statuimus non extendi, *l. Rutilia Polla, 69. de contrah. empt. l. in lege, 77. eod. tit. l. damni 18. §. his qui ff. de damno infecto: l. fin. §. 1. ff. de legat. 2. l. si ita legatum 8. ff. de auro & arg. legat. l. non modus, Cod. de servit. & aqu.* notant in variis casibus & materiis, Afflic. *lib. 3. ad constit. Neapolit. rubr. 4. num. 10. Cabedo 2. par. decis. 22. per tot. Albert. in tit. de Statut. quest. 116. Petr. Antibol. in tract. de munerib. 3. par. princ. §. 4. à n. 139. & 144. Car. Ruyn. conf. 111. n. 17. l. 5. Olasc. decis. Pedemont. 91. Surd. conf. 27. n. 6. & conf. 127. n. 43. Gratian. discept. 89. ex n. 1. & d. scip. 68. num. 8. & in concess.*

tionibus Principum, ut non extendatur ad futura, sed ad ea jura restringantur quæ illi competeant tempore concessionis: plura tradit videntia, Larrea *allegat. fiscal. 89. per tot.*

Octavò, quia text. in *d. l. fin. Cod. qua res pign. 95. oblig. pass.* nullo modo adaptari potest nostræ controversiæ: ejus etenim dispositio procedit quando debitor obligat se & generaliter omnia bona sua, ut tunc extendatur obligatio ad bona futura per eundem postea adquisita: at quando ex facultate Regia hypothecæ subjiciuntur bona majoratus, non ipse majoratus (qui est persona ficta, ad latissimè per nos cumulata in *hoc Labyrintho, 2. par. c. 22. ex n. 92. cum multis seqq.*) obligatur, nec cadit sub obligatione & hypotheca, ut protinus effaciter probabimus *cum seqq.* ergo bona noviter aggregata & adquisita majoratus sub præfatam hypothecam cadere non possunt.

Nonò nec prædictis obstabit, quod majoratus est nomen universitatis, & quoddam jus universale importat: prout hereditas, peculium, grex, mercimonium, & similia quæ recipiunt in seipso augmentum & diminutionem, & ideo cum ex facultate Regia majoratus hypothecæ subjicitur, debet extendi ad augmentum comprehensum sub ipso jure universali, ex regula *leg. grege. ff. de pignor. juxta argumentum appositum superius nu. 6. & 7.*

Huic enim objectioni facilè respondetur negando Minorem, quia majoratus ipse qui est nomen universitatis, non hypothecatur; nec ab impetrante facultatem, id postulatur, nec in ipsa facultate continetur, sed tantum obligantur res particulares & bona ipsius majoratus, prout subtiliter consideratur *infra, n. 112. 113. & 114.* & ex simili probatur in hypotheca super pensione Ecclesiastica, quæ non imponitur super ipso beneficio, quatenus est jus percipiendi fructus propter divinum officium, juxta definitionem post plurimos Doctores traditam à Nicolao Garcia *de benefic. 1. par. cap. 2. ex nu. 2.* sed super fructibus & emolumentis provenientibus ex beneficio, & ad ipsum tanquam jus universale pertinentibus; ut bene considerat post Felin. & alios, Lotterius *de re benefic. l. 1. quest. 39. ex nu. 73. cum seqq.* Idem etiam videmus in jure usufructus, qui non hypothecatur ipsemet, sed commoditas proveniens ex ipso jure principali utendi fruendi: ad latissimè tradita in *hoc Labyrintho, par. 1. c. 43. per tot. maximè ex num. 5. cum seqq. & ex num. 21. cum seqq.*

Quia aliud est hypothecare jus universale per nomen universale, ut gregem, peculium, mercimonium; aliud verò hypothecare bona & species ipsius juris universalis, ita ut sub illa hypotheca cadat augmentum, sub ista verò minimè, ita declarat Glossa singularis in *l. cum tabernam, verb. obligasse, in addit.* & est similis Glossa *d. l. grege, verb. tenebitur,* & post Peregrin. & Pinellum, hanc distinctionem insinuavit Arias de Messa *variar. resol. l. 3. cap. 11. n. 25.* conducit Petr. Sardi *in conf. 397. n. 10. & 11. l. 3.* dum post plurimos dicit, quod dos est jus universale; & concessio quæ fit per nomina universalia, ut gregis peculii, & similibus, includit etiam futuras accessiones & augmenta supervenientia; & ideo cum dicitur dos data, intelligi debet cum omni accessorio & augmento, quia sub universali signo species accessoria continentur tanquam sub genere: igitur si non ipse majoratus sub hoc universali signo, sed bona ipsius sola sunt hypothecata, futura augmenta &

& bona aggregata non venient, nec ad ea extendenda erit hypotheca.

99 Nec denique obstat argumentum exactè à nobis consideratum supra ex n. 8. cum multis seqq. quod etiam in his quæ sunt stricti juris, ut facultas ad hypothecandum bona majoratus, extensio sit ad augmentum.

Quia respondetur, quod omnia jura, & doctrinæ in eodem argumento allegatæ, procedunt in terminis tertiæ conclusionis ex n. 55. nempe quando augmentum provenit ab ipsismet contrahentibus, 100 qui ratione novi consensus super argumento renovata & repetita intelliguntur pacta, qualitates, conditiones, & hypothecæ contentæ in priori contractû super re principali præcedenti, quæ ratio cessat omnino in hoc augmento per aggregationem factò prout abundè ex n. 69. supr. consideravimus. Atque ex his quæ in hac conclusione 4. à princip. scripta sunt, resolutæ & truncatæ remanēt difficultates omnes quæ illi poterant obstare, sigillatim non repeto, ne molestus videar.

Ex hac conclusione ad alia utilia potest inferri, 101 primò ad pensionem constitutam super fructibus beneficii cui postmodum aliud legitime unitum fuit, ut hypotheca contracta super fructibus primi non extendatur ad fructus uniti: quod ex scriptis in hac 4. conclusione facile comprobabis & accuratè adnotare poteris, quoniam istam difficultatem omnes DD. qui de pensione & unione beneficiorum tractaverunt, procius omiserunt.

Inferitur 2. ad augmentum dotis; ut scilicet hypotheca præcedens contracta super bonis dotalibus, 102 non extendatur ad augmentum dotis postea datum ab uxore, vel ab alio ejus nomine, viro suo: tum quia hoc augmentum non fuit gestum inter creditorem & conjuges, tum quia supervenit post perfectum principalem dotis contractum, & inter ipsos conjuges per novum actum, ex dictis in hac 4. conclusione.

Ad secundum perveniamus ad quæstionem non 103 minùs subtilem ac difficilem: nunquid facultas Regia ad hypothecandum bona majoratus & hypotheca inde secuta extendatur ad bona jam eidem majoratui aggregata, nulla facta Principi aggregationis relatione.

Pro parte affirmativa, nempe ut trahatur facultas ad hæc bona aggregata, faciunt omnia fere 104 fundamenta ad principium hujus capituli adducta, ex n. 1. usque ad n. 25. ubi quod incorporatio & augmentum adjectum rei principali, unum efficitur corpus unitum cum re principali, ejusdem naturæ, qualitatis, & conditionis, ita ut utriusque æquale sit judicium. Urgent etiam plurima jura, & doctrinæ adductæ ibid. ex n. 15. cum seqq. per argumentum à fortiori: nam si hypotheca præcedens trahitur ad augmentum subsequens, & noviter post illam contingens, de quo nec in facultate, nec in hypotheca prius contracta mentio fieri potuit, multò magis trahi debet ad augmentum tunc existens tempore facultatis impetra. æ, et si de eo nulla facta sit Principi relatio.

106 Secundò, quia in impetratione rei principalis, non tenetur impetrans facere Principi relationem de re unita & incorporata, cum tacitè & virtualiter in facultate includatur, & inesse dicatur, Felin. in cap. in nostra, de rescrip. col. 35. Caccialup. in tract. de unionib. artic. 8. quest. 11. Rebuff. in praxi, in forma nova provis. verb. cum annexis, Ferrer. conf. 236. & conf. 255. Menoch. de arbitrar. lib. 2. casu 206. num. 67. Corraf. 4. part. cap. 4. num. 58. Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

Hojeda de benefic. incompatib. 2. par. cap. 3. n. 2. & 11. Flamin. Paris. lib. 10. quest. 2. num. 36. Pacianus de probat. lib. 1. c. 27. num. 7. & 54. Azor. inst. moral. 2. par. lib. 6. cap. 28. quest. 20. & pures alii relati à Garcia de benefic. tom. 2. par. 12. cap. 2. ex n. 20. qui post plurimos ex n. 12. cum seqq. efficaces reddit rationes, quæ apud ipsum omnino videntur: ergo facultas & hypotheca absque alia mentione & expressione comprehendit bona tunc temporis jam aggregata majoratui.

Tertiò, quia quando una Ecclesia alteri uni 107 tur, ita bona & utilitates aggregantur, confunduntur, & inter ipsas communicantur, ut pro necessitatibus unius possint licitè alienari bona alterius, Bald. in authen. hoc jus porrectum, Cod. de sacros. Eccles. per Innocent. in cap. pastoralis, de privileg. notat Jafon. in l. 2. num. 5. ff. de offic. Assess. sequitur Mierez de majoratu, 3. par. quest. 8. sub num. 8. quia per unionem & aggregationem unius rei alteri factam, transeunt in istam omnia emolumenta & ad eam pertinent, Petr. de Perusio, de unionib. c. 2. n. 1. & n. 22. & per Rot. dec. 758. & 799. part. 1. divers. tenet Garcia de benefic. part. 12. cap. 2. num. 24 & augmento rerum feudalium val. 108 salus non eget nova investitura, cum includatur in antiqua jam facta, cap. sed si res, & ibi Alvarot. ut per quos fiat investit. Paris. conf. 23. n. 18. l. 1. Decius qui citat Andr. de Isernia, Alvarotum, & alios, conf. 144. num. 6. Mierez de majoratu, 3. par. quest. 8. n. 44. tom. 2. ergo facultas Regia & hypotheca amplectuntur bona tunc aggregata.

Sed pro contraria parte imò quod facultas Regia, & hypotheca bonorum majoratus, non trahantur ad bona per Tertium jam tunc aggregata majoratui: non facta Principi relatione aggregatorum, multa & ingentia urgent fundamenta. Primum quia omnia fundamenta, & doctrinæ adductæ in contrarium supr. ex num. 104. cum seqq. expressè loquuntur in unione rei facta alteri accessorie: quæ cum denominetur à principali, cui unitur, sufficit quod de solo principali fiat mentio in impetratione, in qua includitur unitum & 110 incorporatum accessorie, sed sic est quod aggregatio facta majoratui, non fiat accessorie ad bona antiqui majoratus, sed æquè principaliter, quia non dependet ab illis, sed per se stat, ut diximus supr. in 4. conc. ex n. 75. cum seqq. ergo bona aggregata egent Regia facultate expressa ut hypothecari valeant.

Secundum, quia quando una res alteri est unita 111 & aggregata æquè principaliter, in impetratione à Principe debet fieri relatio utriusque rei sic unitæ: ut probant Felin. Caccialup. Petr. de Perus. Rebuff. Ojeda, & Parisius citati supr. n. 106. & per Corraf. Pacian. Azor. & alios, probat Garcia de benefic. d. cap. 2. n. 43. legendus ex nu. 57. cum seqq.

Tertium quando diceremus quod bona aggregata sunt unita & incorporata accessorie, tamen hæc aggregatio fiat majoratui antiquo, non autem bonis ipsius, ut manifestum est; quia aggregans solum dicit, quod aggregat bona sua tali majoratui prout quotidie experimur, & supponunt omnes DD. de hac aggregatione loquentes, superius citati n. 1. & tunc cognoscitur quod aggregatio & unio est accessoria, & non æquè principalis, quando aggregans dicit, quod unit, incorporat vel aggregat unum alteri: secus quando asserit, Unio tale & 112 tale, ita ex pluribus DD. comprobatur Garcia de benefic. par. 12. c. 2. n. 55. & 56. & ideo certum est

- est quod hæc bona noviter aggregata astant unita & incorporata accessorie majoratus considerato uti capiuntur & personæ fictæ. Sed sic est quod facultas unquam conceditur ad hypothecandum majoratum, sed dumtaxat bona ipsius; in quo maximum versatur discrimen, juxta peracutè considerata *supr.* n. 96. 97. & 98. Ergo facultas non potest extendi ad bona aggregata, cum unita & aggregata non sint bonis majoratus hypothecata, sed dicitur majoratus, qui est instar personæ fictæ, in quo omnia jura majoratus radicatus resident, & verè dominium bonorum reperitur; prout latè probavimus in *hoc Labyrintho*, 2. part. cap. 22. ex num. 90. cum multis *seqq.* quo circa cum principale non sit hypothecatum, accessorium, quod illud sequitur, illud debet permanere.
- 113 Quod dicendum in tanta contrarietate & tam ancipiti quaestione? Ego arbitrator sub illa facultate ad hypothecandum bona alicujus majoratus, includi omnino bona quæ tunc jam erant aggregata & incorporata ab aliquo, sive dicantur incorporata & unita accessorie ad majoratum, prout certius & verius resolvimus *supr.* ex n. 112. sive æquè principaliter, quia respectu aliorum bonorum majoratus, semper inter se sunt unita æquè principaliter, non accessorie, nam ista omnia bona sunt partes majoratus, qui est Totum, & partes suum Totum sequuntur; non tamen una pars alteri est accessoria: ut ex Fachinæo diximus *supr.* num. 75. & *seqq.* Utrumque tamen genus bonorum est majoratus antiqui, & ad illum pertinet, & eorum omnium jura penes ipsum, uti personam fictam, ut diximus, resident; igitur si conceditur facultas ad hypothecandum bona alicujus majoratus generaliter, & non sit restricta ad ista vel illa bona, præcisè fatendum erit complecti omnia & quælibet bona tunc quolibet titulo & causa ad majoratum pertinentia, quia tam sua sunt bona prioris majoratus quam jam aggregata absque aliquo discrimine.
- 114 Et ideò illa facultatis Regiæ verba generalia, Bona, adjecta genitivo, Majoratus, indicant omnia bona pertinentia ad majoratum, sive ex dominio, sive ex possessione: Castillo *controvers.* l. 4. cap. 58. per tot. Mascard. de probationib. conclus. 841. t. 1. Surd. consil. 72. lib. 1. num. 1. & consil. 110. num. 6. & 8. & decis. 125. num. 8. Gratian. discept. 89. num. 7. & tom. 5. c. 651. à num. 10. & *seq.* Parlador. l. 2. quotidianar. quest. cap. 5. n. 15. quapropter facultas ad hypothecandum bona majoratus, procul dubio comprehendit bona quælibet, quæ eo tempore ipsi aggregata & unita extant, generica facta mentione bonorum majoratus, licet non specifica aggregatorum, cum omnia bona majoratus & ad majoratum spectantia permittantur ex facultate Regiæ hypothecæ subijci.
- 115 Ratio est, quia dispositio bonorum per nomina possessiva, v. g. bona mea, tua, sua, bona illius, vel ipsius, complectitur omnia bona ad illam pertinentia, mobilia, & immobilia, jura & actiones; *l. si legatus* 30. §. si quis, ibi, si quis bona sua, vel omnia sua rogaverit restituere, fideicommissariam restitutionem esse intelligendam est: nam meorum, & tuorum appellatione etiam actiones contineri dicendum est, *ff. ad Trebell. l. meorum*, & *l. princeps* 21 *ff. de verb. signific. infinitos DD. ad idem congerit Tiraquell. in l. si unquam, verb. bona, n. 11. & 12. & ex n. 8. Cod. de revocand. donation. Pinell. in rubric. Cod. de bon. matern. ex n. 2. cum *seqq.* & ex aliis Hermosilla in l. 9. tit. 4. part. 5. glof. 1. n. 23. nihil enim refert à quo,*

vel quo titulo ea illius resident, sed an sua sint tantum, ut in dispositione & facultate Regiæ generali bonorum majoratus inolequuta contineantur.

CAPUT III.

De Thesaurario Regis recipiente solutionem absque decreto Senatus, & interventu aliorum confociorum habentium singulas claves ejusdem arcæ Regiæ. An Fiscus excludatur à concursu debitoris sic solventis tempore rumoris mutationis monetæ. Et an Fiscus insuper graduari debeat tam pro sorte, quam pro interesse, etiam deficiente interpellatione. Et an unus ex Thesaurariis possit validè asseverare, solutionem factam fuisse cum interventu sociorum in officio.

SUMMARIUM.

- 1 Thesaurarius unus Arca regalis sine interventu aliorum non potest recipere solutiones.
- 2 Nec omnes tres possunt suscipere in Arca absque decreto Senatus, nec extrahere absque speciali decreto.
- 3 Ratio solutionis sumitur in libro rationum.
- 4 Solutione facta uni ex Thesaurariis, informis est, & non liberat debitorem à debito & interesse, & n. 17.
- 5 Thesaurarii arca Regiæ non possunt recipere solutiones absque decreto Senatus, quia eorum officium solum consistit in custodiendo & n. 6. & 9.
- 7 Exactores speciales creantur ad exactorem fiscalium pecuniarum, quæ mittuntur ad Thesaurarios, à quibus non exeunt, nisi sub certis solemnitatibus.
- 8 Thesaurarius Sedis Apostolicæ recipit pecunias Camera solvendas, & computum de illis reddit.
- 10 Solvens Thesaurario ignorans mandati formam, sibi imputet, quemadmodum contrahens non observata lege & forma præscripta, num. 11. & 19.
- 12 Solutio aliter facta quam vero creditori, vel ab eo mandatum habenti, non liberat debitorem.
- 13 Unus ex tribus Thesaurariis, etiam cum decreto Senatus non potest recipere solutiones absque concursu aliorum duorum simultaneo, cum unicujusque sit cumulativa potestas ad exercendum illud munus, & n. 14.
- 15 Rex qui tribus commissis unius muneris exercitium, de nullo separatim confidit, sed de omnibus simul.
- 16 Actus est nullus gestus ab uno, quando ad illum exercendum, datur pluribus mandatum simpliciter.
- 18 Solutio qua fieri debet cum certis circumstantiis, & interventu quarundam personarum: si aliter facta sit non liberat debitorem.
- 20 Apocha data ab uno ex Thesaurariis, absque aliorum subscriptione, non relevat debitorem, cum

- cum sine ea actus sit nullus, & num. 21.*
- 22 *Omnes Notarii debent notum facere, quod actus omnium interventu simultaneo fuerit factus, quando plures sunt ad illam deputati.*
- 23 *Uni soli Notario assumpto cum collega non creditur, nisi ambo scribant, vel unus scribat, & alter subscribat, & num. 2.*
- 25 *Licet plures Tutores debeant facere librum rationum, sufficit scriptura unius, & subscriptio ceterorum.*
- 26 *Si ex Statuto requiratur consensus mariti, aut interventio duorum propinquorum, ad auctorizandum contractum mulieris, vel minoris, non sufficit sola presentia cum taciturnitate, & num. 27.*
- 28 *Fortius procedit hac doctrina, quando agitur de prejudicio Tertii.*
- 29 *Apocha solutionis à fisco faciendæ, plures solemnitates & subscriptiones requirunt, quæ non suppleuntur per testium probationem, quia solutio per apochas solennes probanda est. Presumitur contra illum, qui cum posset probare per Instrumentum, vult probare per testes, ibid.*
- 30 *Actus, non servata forma simultanei concursus ad gerendum data, irritus est.*
- 31 *Contractus gestus à minore, vel muliere, sine consensu duorum propinquorum ab statuto requisito, nullus est, quemadmodum assertio in eo contenta.*
- 32 *Assertioni Principis, aut Notarii de facto alieno in prejudicium Tertii, non statuitur.*
- 33 *Verba collega, vel alterius qui non potest disponere de actu à se gesto, nullam inducunt presumptionem.*
- 34 *Dispositio etiam expressa ad possibilitatem disponentis adaptatur. Verba enunciativa in prejudicium Tertii nihil probant, ibid.*
- 35 *Via fraudibus aperiretur, si assertioni unius standum esset, quando actum gerere non valet sine consociis.*
- 36 *Quando Statutum aliquid disponit ultra jus commune, id censetur forma substantialis, quæ deficiente corrumpit actus.*
- 37 *Thesaurarius, qui sine solemnitatibus requisitis recipit solutionem, excuti primum debet; quo invento non solvendo, recurritur in subsidium contra debitorem.*
- 38 *Exceptio excussionis est dilatoria, & debet opponi intra terminum dilatoriarum.*
- 39 *Interesse non debetur nisi probata mora solvendi.*
- 40 *Mora non contrahitur nisi per interpellationem.*
- 41 *Dans litteras cambii, non tenetur reddere pecunias acceptas alio in loco à se solvendas accipienti litteras cambii, nisi certus sit fuisse intimatas suo mandatorio, cui fuerant directæ cum opponere possit vel solutam ab eo pecuniam, vel non fuisse petitam, vel quod pecunia erat parata in loco destinata solutionis, & n. 42.*
- 43 *In literis cambii traditis creditori non est locus penitentia unius, altero invito.*
- 44 *In casu de quo agitur, determinatum fuit debere usuras fisco à debitore.*
- 45 *Usura & interesse semper debentur fisco ob debita pecunia retardatam solutionem.*
- 46 *Fisco debetur interesse etiam sine interpellatione, quia in debitis fiscalibus contrahitur mora re ipsa.*
- 47 *Mora quæ ex persona fit, requirit vel diem, Salgado Labyrinth. Credit, Tom. III.*

- vel interpellationem.*
- 48 *Referuntur plures tenentes in debitis fiscalibus contrahi moram re ipsa, absque die, vel interpellatione.*
- 49 *Non facta solutione die & loco assignatis, scriptor litterarum cambii constituitur in mora.*
- 50 *Protestatio tunc est necessaria quando procedendum est contra scribentem litteras cambii non acceptatas.*
- 51 & 52. *Non requiritur protestatio, quando scribens litteras, sciens non fuisse acceptatas, nec solutis, libenter reddidit pecunias quas acceperat.*
- 53 *Ignorantia affectata vim habet vera scientia.*
- 54 *A principio recepta pecunie debitor fiscalis mansit obligatus fisco.*
- 55 *Certum per naturam est certum legi, etiam si per partes ignoretur.*
- 56 *Ignorantia ut excuset, debet ex omni parte esse excusabilis.*
- 57 *Ex traditione pecunie ex parte creditoris, & traditione litterarum cambii inducitur contractus perfectus.*
- 58 *Quoties unus ex contrahentibus ex sua parte complevit, istud adimplementum alteram partem constituit in mora re ipsa, absque interpellatione.*

Cum Rex noster indigeret quadam pecuniæ quantitate ad succursum & stipendia militiæ existentis in Cantabria; Senatus Regii patrimonii cum mercatore quodam convenit quod illi daret quantitatem cum certo interesse, ut ipse mercator daret litteras cambii ad eandem summam in Cantabria certo die solvendam; provisorio militiæ. Recepit dictus mercator quantitatem statim ex Arca trium clavium: correspondens, cui fuerant directæ litteræ cambii, nec acceptavit illas, nec solvit: post triennium circiter, idem mercator qui litteras dederat, comparuit coram uno ex Thesaurariis Arce Regalis, tempore rumoris mutationis monetæ, asserens litteras cambii à se datas & transmissas in Cantabriam, non fuisse acceptatas à suo correspondente, nec solutas, atque ideo ipse solvit eidem in constanti. Hic itaque Thesaurarius solus propria auctoritate & absque decreto senatus, Regii patrimonii recepit dictam quantitatem, asserens interventum aliorum duorum Clavigerorum; isti tamen non subscripsere instrumento receptionis. Postmodum reddita ratione per Thesaurarium illum, se oneravit hac partita prædictæ quantitatis, seque exoneravit cum diminutione post paucos dies superveniente, ita ut ad fiscum pervenerit quarta pars totius illius quantitatis hoc modo solutæ & à dicto Thesaurario sic receptæ.

Advocatus Fiscalis hoc detrimentum animadvertens, petit à debitore totam quantitatem à se receptam & non solutam in loco destinato, asserens litteras cambii non fuisse acceptatas, & opponens solutionem factam dicto Thesaurario nullam esse ex defectu formæ, & solemnitatum requisitarum in hujusmodi solutionibus, tum quia Thesaurarius unus sine interventu aliorum duorum nullam habet potestatem recipiendi solutiones à debitoribus fiscalibus, tum quia etiam omnes tres simul coadunati carent potestate aliquid recipiendi pro Arca Regia absque decreto Senatus Regii patrimonii, nec ab ea aliquid extrahendi absque speciali decreto ejusdem Senatus & liberatione

3 liberatione vulgo *libranca*. Tum etiam quia dictæ solutionis (prout etiam in cautione solutionis & liberationis dicebatur aperte) ratio in libro Rationum assumenda erat præcisè, quæ tamen nunquam habita nec assumpta fuit.

Quibus defectibus existentibus, concurrente rumore futuræ mutationis monetæ, quæ post sexdecim dies supervenit, solutio nulla exitit tanquam informiter facta, & ideo non liberavit debitorem, ideoque ipse Fiscalis assererat diminutionem monetæ supervenientem non esse imputandam nec tribuendam Fisco, sed debitori sic illegitimè & nulliter solventi, simulque concludebat ipsum condemnandum ad restituendam sortem cum interesse à tempore receptæ pecuniæ à Thesaurariis Regiis, ex quo factus est debitor illius summæ & semper remansit ob non acceptas literas cambii à se transmissas.

4 In hac quæstione, ego dixi, solutionem hanc factam uni ex Thesaurariis informem esse, & non liberare debitorem, quo minus post diminutionem valoris monetæ teneatur ad integram solutionem cum interesse. Motus fuit primò, quia Thesaurarii omnes Arcæ Regiæ nullam habent potestatem recipiendi aliquid absque decreto Senatus Regii patrimonii, quia eorum officium dumtaxat consistit in custodiendo fideliter pecunias Regias in Arcam congestas decreto Senatus, non ut propria autoritate & potestate eas recipiant; quia munus eorum ad hoc destinatum non est, cum administratio & gubernatio patrimonii Regii solum resideat penes Senatum ad hoc specialiter destinatum à Rege, ut notum est & communiter observatur juxta suorum officiorum creationem ab origine, quoniam ad exactionem debitorum fiscalium Exactores speciales nominantur per Senatum, & facta per ipsos exactione pecuniæ exactæ mittuntur ex decreto ad Thesaurum Regium, à quo deinde non exeunt nisi cum certis solemnitatibus, & sub certis requisitis & forma, cautio præstatur debitoribus solventibus *l. omnem summam, Cod. de Canone largitionis. tit. l. 10. l. duos Tabularios, Cod. de susceptorib. præpos. & Arcar. l. 10. l. 1. §. sed & aurum, Cod. de apoch. public. l. 10. & l. 2. ejusd. tit. leg. frumentaria, l. diu. l. susceptores, l. securitates, Cod. de suscept. præpos. & Arcar.* quibus etiam juribus probatur, ut ad liberandum debitorem fisci, solemnitates subscriptionum omnium eorum qui præpositi sunt debeant intervenire.

8 Nec obstat quod dicit Tusch. *præct. conclus. lit. T. conclus. 199. num. 1. ibi, offi. Thesaurarii Sedis Apostolicae est, pecunias Camera solvendas recipere, & computum de illis facere & rationes reddere*: idemque ex Francisco Marco Petr. *Surd. in conf. 391. n. 23. ibi, Thesaurarius enim nullam habet jurisdictionem, nec potest exigere ab invitis, sed recipit ab offerentibus, & solventibus.* Quia respondetur hic

9 non agi de Thesaurario Sedis Apostolicæ: nec de aliis habentibus potestatem ampliolem; sed agimus tantum de Thesaurario arcæ Theauri Regii habente certam formam in suis titulis præscriptam ad recipiendum pecunias, quam non potest excedere, & si excesserit limitatum mandatum & potestatem sibi à Rege datam, nihil agit, & nulliter operatur tanquam extraneus & privata persona: ad latissimè per Nos tradita, per jura expressa & DD. *in nostris Commentar. de Reg. protell. 4. par. cap. 3. ex n. 36. cum multis seqq.*

Nec excusatur solvens aut contrahens cum eo, quod ignoraverit potestatis & mandati formam, sed sibi debet imputare suam negligentiam in non examinando & perquirendo formam mandati Regii, & potestatem ejus qui pro alio deputatus est; juxta *Regul. qui cum alio contrahit, non debet esse ignarus conditionis ipsius, de reg. jur. plurimas doctrinas ad hoc idem propositum adduximus in hoc Labyr. 2. par. cap. 4. ex num. 27. cum seqq. usque ad n. 31. & est text. in l. sed & si pupillus, §. conditio; ff. de instit. act.* Adde quod dicit Paul. de Cast. *in l. 1. §. non autem, num. 4. ff. de exercit. action. & in d. l. sed & si pupillus, §. conditio, num. 2.* quod non excusantur contrahentes, si ignorant qua forma & lege fuerit institor præpositus, & cum eo contrahunt non observata forma & lege præscripta in mandato: idem scribi: Decius *in l. si socius, n. 4. vers. & notandum est, ff. si cert. petatur, Paris in conf. 93. n. 53. & conf. 94. n. 28. l. 1. Mantic. de ambig. conven. lib. 6. tit. 22. ex n. 8.*

Ex quibus indubiè infertur, quod solutio aliter facta quam vero creditori vel ab eo mandatum habenti, nulla est, & non liberat debitorem, quo minus ulterius possit conveniri à vero creditore & ei solvere, *l. si ego, ff. de negot. gest. l. 1. §. ante omnia, ff. de pact. l. non debet: de reg. jur. l. solutam & l. qui hominem, §. si nullo, ff. de solut. l. ejus qui in provincia, ff. si cert. pet. l. vero procuratori; in princ. ff. de solutionib. per quæ & alia jura, nec non plurimorum DD. autoritates abundè probavimus in hoc Labyrinth. par. 1. c. 36. n. 27. & 28. & ideo dicit text. in l. 2. Cod. de de apoch. publ. ibi, *semel securitatem de refusione munerum emissam, ab alio iudice non liceat refricari: & ideo Spectabilitas tua saluberrima ac justissima præceptionis formam secuta prohibebit in posterum eos ad discussionem transacti muneris constringi, quos claruis accepta securitatis prosperitate lasari: ubi Gloss. verb. emissam ibi, ab iis qui faciendi hoc jus habent, non ab alio, & hoc solemniter: ubi plura jura allegat: & ibi Bartol. dictam leg. ita summat, Qui habet instrumentum solutionis seu securitatis solemniter factum, non debet amplius molestari.* Ergo cum Thesaurarii careant mandato & potestate ad recipiendas solutiones quantitatum fisco debitarum, nullam liberationem possunt præstare debitoribus fisci, solventibus eisdem absque speciali Senatus decreto & mandato.*

Secundò: quia Thesaurarius Arcæ Regiæ, etiam cum decreto Senatus Regii patrimonii, nullo modo potest solus recipere solutiones absque interventu, simultaneo concursu, & subscriptionibus aliarum duarum personarum ad idem à Rege specialiter deputatarum; quia una & eadem Arca in quam immittuntur pecuniæ fiscales, tres seras habet, totidemque claves singulæ singulis personis à Rege traditæ sunt: ita ut una sine altera non possit introducere aut extrahere pecunias, sed omnes simul debent concurrere simultanè ad aperiendum & sigillandum, ita ut potestas & facultas exercendi illud munus, sit cumulativa & simultanea per omnium simul concursum, ut aperte patet ex ipsa clavium distributione & separatione, & nihil prodest si unus, vel duo aperiant: tertius verò nolit, quia omnes simul debent intervenire & aperire.

Ex quo colligitur, quod Rex qui tribus commisit unius muneris exercitium, de nullo separatim confidit, sed de omnibus simul: juxta text. in l. 1. §. plures, ff. de excitor. act. l. sed & si pupillus, l. 1. §. item si plures, ff. de instit. act. Gratian. *discip. forens. tom. 2.*

- 16 *rom. 2. c. 201. n. 1. & seqq. & num. 18.* Quia quando pluribus procuratoribus, pluribus Judicibus, vel pluribus Arbitris, pluribusve institoribus datur simpliciter mandatum commissio, aut potestas ad aliquid gerendum, cognoscendum, vel negotiandum; nullus de per se separatim recipit potestatem, sed simul omnes unam & eandem indivisibilem, ita ut unus sine altero non possit negotium gerere, nec exercere, nec persona cuiusque separatim sumpta legitima est, sed privata, & negotium ab uno gestum sine aliorum interventu & æquali concursu actus sit nullus, text. expressus in *c. si duo. 6. de procurator. l. 6. l. plurib. l. qui procuratorio, §. final. ff. de procurat. l. creditor, §. duo, Cod. mandati: quæ jura loquuntur in pluribus procuratoribus simpliciter datis absque clausula, in solidum: text. in cap. causam matrimonii de offic. delegati: cap. si contra unum, eod. tit. in 6. ubi de pluribus Judicibus delegatis datis absque clausula: quod si non omnes: text. in cap. 2. de Arbitr. & in cap. prudentium, de offic. deleg. ubi de pluribus Arbitris datis: text. in d. l. 1. §. plures, de exerc. act. ubi de pluribus institoribus à domino præpositis ad negotiandum, ut unus sine altero gerens negotium separatim, non præjudicet domino eos conjunctim præponenti.*
- 17 Si igitur Thesaurarius solus absque interventu cæterorum recepit à debitore fisci pecuniam debitam, nullo modo debitor consequitur liberationem, cum exercuerit munus sine qualitatibus substantialibus & requisitis ex defectu formæ, quæ dat esse rei, & ex qua creatum fuit illud officium: nam quando solutio debet fieri cum certis requisitis, & cum interventu aliquarum personarum, si
- 18 sine illo fiat, non liberat debitorem, sed manet ut antea obligatus ad solvendum iterum debito modo: ut probant Ludovic. Molina de primogen. l. 2. cap. 10. num. 6. alter Molina de just. & jur. tr. 2. disput. 306. ad med. vers. quamvis sola res perpetua, Rodriguez de annu. redditib. l. 2. quest. 15. num. 89. Hermosill. ad leg. 2. gloss. 4. n. 92. tit. 3. par. 5. tom. 1. fol. 289. à tergo. Avendan. de censib. cap. 106. n. 8. & 9. Amaya in l. 1 Cod. de susceptor. prepos. l. 10. n. 3. post quos, & Joseph. Sesse, Giurb. & alios adnotavimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 36. per tot. Ergo iste fisci debitor, qui non servata forma & requisitis essentialibus solvit, non liberatur, sed remanet debitor fisci ut antea, qui ex necessaria consequentia debet solvere in moneta currenti, tempore solutionis.
- 19 Quia debet sibi imputare quod cum uno solo contraxerit non habente potestatem legitimam separatim; sed tantum cumulativam cum aliis conjunctim, quorum interventus omnino necessarius erat, adeo ut unus sine aliis negotium gerere non possit, juxta supra dicta, & text. celebrem in l. 1. §. si plures magistris: ibi sed si sic preposuit, ut plerumque faciunt, ne alter sine altero quid gerat; qui contraxit cum uno sibi imputabit ff. de exercitor. act. text. etiam in l. sed & si pupil. §. conditio autem prepositionis servanda est, quid enim si certa lege vel interveniu cujusdam persona, vel sub pignore voluit cum eo contrahi, vel ad certam rem, æquissimum erit id servari in quo prepositus est ff. de institor. act. cum §. seq. ejusd. leg.
- 20 Neque supra dictis obstabit, quod in apocha facta debitori de recepta pecunia, ipse Thesaurarius asserat & renuntiet receptam à se fuisse quantitatem debitam in præsentia & cum interventione aliorum duorum deputatorum.

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

Quia huic oppositioni fit multipliciter & ciff. 21
 cacter responsum. Primò, quod apocha ipsa non fuit subscripta nec signata per deputatos, ex quorum subscriptione debebat probari eorum interventio, & non aliter; nam cum horum trium sit una æqualis & complexiva potestas, & non separata, ad exercitium illius muneris, ita ut unus sine altero nullam habeat facultatem exercendi illud, ut latè supra diximus ex n. 13. cum seqq. vers. secundo quia Thesaurarius, sequitur ut omnium trium debeat concurrere subscriptio ad quemlibet 22 actum ex eorum officio dependentem: aliter actus ipse nulliter gestus intelligetur, juxta celebrem Gloss. in cap. statutum, de descript. in 6. ubi notavit, quod si plures Notarii fuerint deputati ad aliquos actus, omnes debent subscribere, vel signo noto sigillare, aut alio modo simili legitime notum facere, quod ille actus omnium autoritate & interventu simultaneo factus fuit. Idem tradit Innocentius in cap. quoniam contra, num. 2. in verb. conscribant: Anton. de Butrio, n. 22. vers. quæro an sufficiat. Abbas num. 33. Felin. num. 43. vers. quarto quæro: Angel. in l. si quis ex argentariis, §. cogentur, n. 4. ff. de edendo: Alexand. in cons. 124. Viso, n. 4. vers. alia ratione, vol. 7. Ant. de Butrio in c. inter dilectos, n. 27. vers. quæro an quis possit scribere, col. penul. de fid. instrum. Guid. Pap. d. 122. An in frumentum, in fin. sequitur Pacianus de probationib. cap. 65. ex num. 23. cum seqq. & Ludov. Bologninus ad Ananiam, cons. 49. Dubium, in fin.

Mirabiliter docuit Bald. in l. jurusjurandi, n. 12. 23
 vers. an credatur: col. fin Cod. de testib. quod quando unus Notarius est assumptus cum collega, non creditur uni soli, sed oportet quod vel ambo scribant, vel unus scribat; & alter subscribat: quod & idem confirmavit in d. l. si quis ex argentariis: §. quod, in 5. notab. ff. de edendo: ubi tradit, quod si plures Notarii rogati fuerint de eodem intro- 24 mento, non est necesse ut omnes scribant, sed sufficiet quod unus scribat, & cæteri simul subscribant: subdens idem esse in pluribus Tutoribus, qui licet librum rationum debeant facere, sufficit tamen scriptura unius & subscriptio cæterorum; sequuntur Abbas in d. cap. quoniam contra, sub n. 32. vers. nota tamen ex primo, & Felin. ibid. n. 43. vers. quarto quæro, col. 23. & Pacianus d. cap. 65. ex num. 27. cum seqq. ubi dicit idem procedere in pluribus judicibus.

Cum igitur interventio consociorum sit proban- 26
 da ex eorum subscriptione, qua actus autoritari debet, si hæc ex eadem scriptura non apparet cum fuit exhibita & præsentata, frustra per testes probabitur non subscribentium præsentia, juxta Baldi doctrinam in l. 2. §. voluntatem, in princ. ff. sol. matr. quem sequuntur Alexand. ibid. in princ. Joan. de Imola n. 17. & Jason. n. 5. in 2. not. Felin. in c. nonne, vers. per istam regulam, col. 2. de præscript. Jason. in l. quæ dotis, num. 97. sub 4. casu, col. 16. ff. solut. matr. Tiraquel. de leg. connub. glos. 7. n. 16. usque ad n. 46. Pacianus l. 1. de prob. c. 29. n. 7. & 8. dicentes, quod quando Statutum requirit in 27 contractibus mulieris, vel minoris, consensum seu voluntatem & assistentiam duorum propinquorum, non sufficit probare eorum præsentiam cum taciturnitate, idem Tiraquel. ubi proximè, n. 5. & n. 14. & Pacian. d. cap. 29. num. 68. dicentes, quod quando ex Statuto requiritur interventio mariti, vel propinquorum ad authorizandum actum, non sufficit sola eorum præsentia cum taciturnitate.

28 Quæ doctrina maximè procedit quando agitur de præjudicio Tertii, nempe quando illi qui debent intervenire ad actum, non agunt de re propria & negotio suo, sed de alieno, ut quando administrant bona alterius, ut videmus in Tutoribus & Curatoribus, qui etsi in actu sint præsentés, si tamen taceant, nihil agunt, nisi expressè auctoritatem suam interponant: ut probat Glossa in l. 3. ff. de auctor. tutor. Jason. in l. qua dotis n. 95. vers. quartus casus est col. 15. ff. sol. matrim. & ibi ante ipsum Bartolus n. 23. in fin. vers. in 4. casu, col. 5. & Alexand. sub. n. 28. vers. circa quartum membrum, col. 9. Romano n. 40. vers. quinto in quantum dicit: egregiè Bartol. in l. gerit, in fin. ff. de acquir. hered. Pacian. de probat. lib. 1. d. c. 29. n. 63. Ergo per apocham receptæ pecuniæ non subscriptam ab omnibus simul, non debet probare interventum Collegarum & consociorum.

29 Imò cum apochæ solutionis à fisco faciendæ varias solemnitates & subscriptiones desiderent, per hujusmodi apochas solemniter factas solutio probanda est, & non admittitur probatio per testes: ita ex aliis probat Amaya in l. 1. z. Cod. de apoch. publ. l. 10. n. 16. his verbis: *nam apocha debet cum ea solemnitate fieri, ut in ea apponatur nomen ejus qui confert, dies, Consul, mensis, & ob quam causam fuit præstita pensio seu functio, & quanta fuit ejus summa*, l. 2. supr. de conven. fisc. debit. quo solum probatur solutio facta fisco, non testibus: ut docet Pleacea n. 4. vers. Tertio nota, & Valenzuel. n. 4. post Accurs. hic; & sic pro forma apocha dicta solemnitas requiritur, ut indicat verbum, debet, quod denotat necessitatem, quia videtur lex voluisse scripturam ita esse necessariam, ut defectus ejus, probationibus non suppleatur aliis, juxta doctrinam Bartoli, &c. & iterum in ead. l. 1. ex n. 26. prosequitur, & ex n. 27. sic ait. *Et ita in nostræ legis specie debet solutio facta fisco probari per scripturam, id est apocham cum supra dicta solemnitate confectam, nec sufficiet probatio per testes, l. 2. Cod. de conven. fisc. debit. quod in aliis causis non est admissum, imo testes sufficientes &c.* & cum debitor potuisset probare hanc interventionem per ipsam apocham; ex qua debebat constare de subscriptione consociorum, & eam in tempore probationis, nec postea, præsentavit, sed voluit per testes probare eorum præsentiam, præsumitur apocha defectuosa, nam præsumitur contra illum qui cum posset probare per instrumentum, vult probare per testes, Curt. jun. cons. 64. col. 3. Cravet. cons. 178. nu. 5. Menoch. de præsumpt. l. 2. præsumpt. 91. n. 11.

30 Nec obstat quod unus, qui solus recepit pecuniam fiscalem, asseveret recepisse cum interventu cæterorum. Nam cum ipse solus prorsus careat potestate & auctoritate ad actum principalem gerendum, ex supra dictis in princ. hujus cap. & actus, non servata formâ simultanei concursus ad gerendum præscriptâ, irritus sit & inanis, omninòque invalidus & illegitimus, Bartol. in l. cum lex, num. 6. vers. juxta prædicta, col. 2. ff. de fidejuss. Jason. in l. Gallus, num. 17. vers. Tertio adde col. 3. ff. de liber. & posthum. quos & alios refert Pacien. de probat. c. 35. n. 29. & 30. dicentes, quod stante Statuto, ut mulier, vel minor non possint contrahere sine consensu duorum propinquorum, adeo sentitur ablata illis potestas aliter contrahendi, ut omnis contractus contra prædictam formam celebratus, sit irritus, ita ut nulla obligatio sive civilis, sive naturalis exinde oriatur: multo minus debet valere ejus assertio in eo actu contenta:

nam cum principale non subsistit, non etiam valent ea quæ inde sequuntur: ex Reg. Jur.

Tum etiam quia si in præjudicium Tertii, assertioni principis de facto alieno non statatur, prout latè diximus in hoc Labyrinth. I. par. c. 39. ex num. 11. nec assertioni Notarii, Mascard. de probat. conclus. 143. & de assertione Principis, idem Mascard. conclus. 141. quantominus Collegæ, qui separatim consideratus nullam habet potestatem, sed prorsus habetur pro privata persona, denegabitur fides? quod adeo verum est, ut ejus assertio enuntiativè facta nec etiam præsumptionem aliquam inducat: Bald. cons. 49. n. 12. Honded. cons. 31. n. 28. & 29. Rudens. cons. 5. n. 2. Menoch. de præsumpt. l. 3. præsumpt. 133. ex num. 17. cum seqq. Soc. in l. ex hac scriptura, n. 50. Cod. de test. mil. & ex aliis Nicol. à Genua, de Enuntiatiois Verb. l. 1. quest. 3. n. 2. asserentes, quod quando disponens non potest disponere de actu à se gesto, verba enuntiativa super eo per ipsum prolata, nullam etiam minimam præsumptionem inducent: rationem reddentes, quia omnis dispositio, etiam expressa, ad possibilitatem disponentis debet adaptari, ex l. Lucius §. penult. ff. ad municipal. & l. si quis ita ff. de condit. instit. prout etiam verba enuntiativa nunquam attenduntur quando agitur de præjudicio Tertii, & sic Principis, in nostro casu: ut ex aliis Nicol. Genua loc. cit. ex n. 6. cum seqq. ubi ponderat bona jura ad hanc rem.

Et quia si in casibus, in quibus unus non possit actum gerere sine altero, vel aliis consociis, permetteretur assertio unius dicentis, cæteros fuisse præsentés, facilis aperiretur via fraudandi legem & dispositionem requirentem pro forma cæterorum præsentiam & concursum, quod lex prorsus abhorret.

Alter essentialis defectus reperiebatur in illa cautione solutionis, ut non fuerit scripta in libris Rationum cum sit requisitum admodum necessarium ad validitatem cautionis: imò in eadem cautione solutionis expressè dicebatur esse assumendam rationem, hoc est, *y se ha de tomar la razon desta carta de dago*: sed ista descriptio in libris Rationum nunquam facta fuit: quod quidem requisitum, sicut cætera relata hæctenus appetuntur, ut clarius appareat veritas introitus & exitus pecuniæ, ne veritas occultetur, & ut cunctis obvietur fraudibus, quæ requisita de jure communi aliis in solutionibus faciendis non reperiuntur, & ideo pro forma essentiali habenda sunt in hoc casu; quia quando Statutum disponit aliquid de novo ultra jus commune, id censetur forma substantialis, qua deficiente, actus corrui: Ancharan. cons. 241. in fin. Aretin. in l. 1. ff. de liber. & posthum. Felin. in cap. cum dilecta, col. 1. vers. novum signum: col. 16. vers. amplia nonò: de rescripti. Socin. jun. cons. 2. n. 7. vol. 2. & cons. 37. n. 6. & 11. Decius cons. 262. Roland. à Valle cons. 72. vol. 3. ex num. 60. Beccius cons. 12. num. 24. post Ja'onem, Decium, Socin. & alios tenet Peir. Surd. cons. 124. n. 3. qui, & Rolandus à Vall. post plurimos DD. asserunt quod dispositio seu Statutum aliquid introducens cum certis modificationibus, inducit formam: quod requisitum, sicut cætera, cum in hac pecuniæ receptione non fuerint servata, corrui solutio tanquam forma substantiali deficiente, ideoque non liberat debitorem, ex jam dictis supra: sequitur Virgil. Bocacius in consis. Marchia gloss. 6. n. 166. Pedemontan. decis. 164. num. 11. Farinac. in repertor. contract. quest. 7. n. 30.

Dicebatur

37 Dicebatur ex parte debitoris, casu quo solutio hæc facta Thefaurario fuerit nulla ob defectum solemnitatum, & inhabilitatem personæ recipientis, quod debebat saltem in primis excuti Thefaurarius, qui non servatis solemnitatibus requisitis & debitis quantitatem receperat, quo invento non solvendo, ad debitorem recurri posset, qui tenetur solum in subsidium, per textum ad propositum valde expressum in *l. 2. Cod. de conveniend. fisci. debitor.* in hæc verba: *Fisco quidem contra te manet actio, quod argentum quod inferre debebas, rationibus fueris relatum, si cautioni, quæ tibi super eo exposita est, Tabularius non subnotavit: equum tamen est, ut prius de bonis ejus, qui exactor fuit, si solvendo est, & conveniendi ejus facultas datur, indemnitati fisci satisfiat, tunc à te si servari hic modus non possit, reposcatur:* *Glof. Lucas de Penna, & Joannes de Platea ibi.*

38 Cui difficultati facile fuit responsum, hanc exceptionem excussionis juxta *d. leg. 2.* non fuisse à debitore oppositam, nec in prima, nec in secunda instantia in litis ingressu: & cum sit exceptio dilatoria, debuit proponi ante litis contestationem, & de jure Regio intra novem dies: igitur si debito tempore non fuerit opposita, ei renuntiatum videtur, ex innumeris Doctoribus per nos cumulatis in *hoc Labyrinth. par. 1. cap. 23. ex n. 76. cum multis seqq. & n. 72. & seqq.*

Ex quibus in Consilio Regii Patrimonii fuit determinatum ac decisum, solutionem hanc præfatto modo factam Thefaurario Arcæ thesauri Regii esse nullam, & ad totius quantitatis solutionem condemnandum debitorem Fisci, deducta ea parte, quæ facta totius quantitatis computatione, versa fuit in utilitatem fisci Regii.

39 Fuit insuper in hac causa valdè controversum, an debitor non solum ad sortem principalem sit condemnandus, verum etiam ad interesse pro damno fisci, ob non acceptatas & solutas literas cambii? In qua pro parte debitoris plura urgent. Primum, quod interesse non debetur nisi existente & probata mora in solvendo, ex *l. 2. §. ult. ff. de eo quod certo loco: l. vinum ff. si certum per. l. socium, in princ. ff. pro socio: l. nummis, ff. de in lit. jurand. l. 114. ff. de verb. oblig. l. 14. §. sed si ff. de constit. pecun. &*

40 mora non contrahitur nisi per interpellationem, aut diem in obligatione appositum, qui interpellat pro homine, *l. magnam, Cod. de contrab. stipul. l. quod te, ff. de reb. credit. l. si ex legati. 23. & l. 122. ff. de verb. oblig. l. qui decem, ff. de solut. l. 32. l. videamus, ff. de usuris:* sed utrumque defecit in hoc cambii contractu: ergo non debentur usuræ & interesse.

41 Secundò, quia dans litteras cambii, licet obligatus maneat ad restituendum creditori pecunias receptas, non solutas loco destinato, tamen non tenetur reddere pecunias acceptas in alio loco à se solvendas recipienti literas cambii, nisi certus sit non fuisse literas acceptatas per suum mandatarium, cui fuerunt directæ, facta scilicet protestatione super recusatione in acceptando, quæ protestatio debet fieri coram Notario & testibus, atque intimari mandatori: & non constituto de his diligentibus, recipiens literas cambii non potest habere regressum contra campforem qui illas dedit ad recuperandas pecunias à se illi datas: quia potest ipsi opponere; vel solutam fuisse quantitatem à mandatario, vel quod illa ab eo non petijt vel quod pecunia erat parata in loco destinatae solutionis, ita tenent Scaccia *de commerc. & camb.*

42

§. 2. glos. §. n. 318. cum seqq. mirabiliter Gaius de credito, c. 2. tit. 7. ex n. 2490. cum multis seqq. ubi ponit specificè exceptiones quas opponere potest qui dat literas, quando creditor recurrit contra ipsum scribentem dictas literas cambii, ad exigendam seu recuperandam suam pecuniam, Rota Genuens. *decis. 4. v. 7. Burlar. conf. 19. n. 18. Seraphin decis. 1419. n. 10. Turri. de camb. disput. 2. q. 1. §. 12. n. 20. Fontanell. dec. 125. n. 2. & ex n. 11. cum seqq.* per text. in *l. si literarum, Cod. de solut.* igitur si ad eum non potest recurri, neque repeti pecunia data, deficiente protestatione, non etiam potest dici esse in mora qui scripsit dictas literas, nec consequenter tenetur ad usuras & interesse.

Maximè quoniam in literis cambii traditis creditori non est locus pœnitentiæ ex parte unius, altero invito; quia est contractus reciprocus & perfectus respiciens utriusque contrahentis utilitatem, uti amplissimè post plurimos DD. resolvit Scaccia *de commerc. & camb. §. 2. glossa 5. qu. 8. ex n. 527 per tot.* ubi ponit aliquas declarationes videndas *ibid.* quapropter quousque literæ non acceptentur per mandatarium & protestatæ remittantur, & intimetur protestatio scriptori earum; nec eas recipiens potest pœnitere & repetere suam pecuniam, nec dans literas potest illas petere à creditore reddendo ipsi pecuniam acceptam nisi de ejus consensu: igitur non confilio de diligentibus prædictis, nec debitor dici potest in mora constitutus, nec ullam notitiam seu scientiam habere potest an fuerint literæ acceptatæ & solutæ.

His tamen non obstantibus, in casu de quo agimus, ex circumstantiis litis contrarium fuit determinatum, usuras videlicet etiam unà cum sorte fisco deberi per dantem has literas cambii.

Primò, quia debitores fisci semper debent usuras & interesse ob retardatam pecuniæ debitæ solutionem, ad quas usuras eo ipso quo quis est debitor fisci solvendas cogi potest: ut jura sunt expressa in *l. cum quidam 17. §. fisco ex suis contractibus usuras non dat, sed ipse accipit ut solet à fornicariis qui tardius pecuniam inferunt, item ex vectigalibus; cum autem in locum privati succedit, etiam dare solet, ff. de usur. & in §. seqq.* ita dicitur: *Debitores qui minores semissibus usuras præstabant, fisci esse coeperunt, postquam ad fiscum transierunt semisses cogendi sunt præstare.* Hierennius Modestinus, *la 2. ff. de usur. l. 20. Cod. de usur. fiscal. lib. 10. l. 1. C. de his quib. ut indign. post plures DD. Nogueroi. allegat. 11. ex n. 180. Leotardus de usuris, quest. 22. ex n. 1. cum seqq. & quest. 82. num. 8. præter quos, alios plures allegat Mar. Cotell. de donat. tom. 2. tract. 2. disc. 1. q. speciali 21. num. 24.*

Et in tantum debitor fisci ob retardatam solutionem tenetur ad usuras & interesse præstandum fisco, ut fisco non teneatur interpellare ad hoc ut tale interesse sui crediti exigere valeat; cum in debitis fiscalibus mora re ipsa contrahatur; mora namque dupliciter facta intelligitur, ex re scilicet, & ex persona: ex re, mora fit ipso jure & re ipsa absque aliqua interpellatione, aut die; in illis enim casibus, quibus mora fit ex re, ipso facto & à lege inducta intelligitur, & sine ullo examine, lex etenim semper opportunè debitorem admonet, *l. 8. C. de condic. furtiv. l. 23. ff. de usur. nec disceptationi locum relinquit, l. prope- xit, ff. qui & à quib. l. de pretio, ff. de publican. & per contrarium: mora, quæ ex persona fit, requirit vel diem vel interpellationem, aliàs non inducitur mora ad interesse petendum: hanc differen-*

tiam inter moram ex re, & moram ex persona latiffimè scripsit Leotardus *tract. de usur. quæst.* 81. 82. & 83. junctâ *quæst.* 22.

48 Et quod in debitis fiscalibus mora inducatur ex re, sive quod re ipsa & ipso jure inducatur mora absque die vel interpellatione, sed ex solo tempore retardatæ solutionis fisco, sicut minori, & Ecclesiæ, debeantur usuræ & interesse, latiffimè probavit idem Leotard. *d. quæst.* 22. *ex num.* 7. *cum seqq.* & *quæst.* 82. *num.* 8. *cum seqq.* ex Gloss. in *l. cum quidem.* 17. §. *fiscus.* ff. *de usur.* quam *ibidem* sequuntur ferè omnes DD. Bartol. in *l. 2. Cod. de his quib. ut indign.* Alex. in *l. quod re.* ff. *si cert.* Jason. in §. *ex maleficio.* num. 33. *Institut. de action.* Lucanus *de privileg. fisci.* par. 1. num. 34. Æmil. Ferret. in *tract. de mora.* num. 9. Menoch. *de arbitrariis casu* 220. num. 8. Peregrin. *de jur. fisco.* lib. 6. tit. 7. num. 1. Escobar. *de ratiocin. cap.* 15. num. 33. Marefcot. *var. resol. lib. 2. cap.* 124. n. 19. Ergo fiscus non cogitur interpellare debitorem in hoc casu, ut ab ipso consequi possit interesse suæ pecuniæ.

49 Deinde quia etiam istæ litteræ cambiï continebant certum diem & locum in quo faciendâ erat solutio, ad quam scriptor litterarum se obligavit ex quo recepit pecuniâ à fisco; quare transacto die statim non facta solutione, fuit constitutus in mora ex *juribus supr. alleg. n.* 39. *vers. fuit in super &c.*

50 Neque obstare dicebatur defectum protestationis litterarum, eo quod non fuit facta solutio juxta *d. l. si litterarum.* Cod. *de solut. & DD.* superius allegatos, num. 41. *vers. secundo quia* Quoniam variis modis fuit responsum, illam scilicet doctrinam tum demum habere locum, quando fiscus valisset recurrere contra scribentem literas non acceptatas, ut post plurimos DD. diximus in *hoc Labyr. part. 1. cap.* 10. n. 40. & *ead. part. 1. cap.* 26. §. *unico.* num. 19. Sed non procedit quando ipsemet

51 debitor agnoscens suas literas non fuisse acceptatas nec solutas à suo mandatario libenter obtulit & solvit pecuniâ fiscalem à se receptam Thesaurario Arcæ Regiæ, cum quo nec contraxerat, nec ei literas cambiï tradiderat, nec erat persona legitima ad recipiendum, prout ad longum probatum fuit à *princ. hujus cap. & hoc fecit tempore proximo mutationi monetæ omnibus notæ.*

52 Deinde quia in cautione solutionis hoc modo gestæ, ipse factus est eam solutionem facere, eo quod literæ suæ nec acceptatæ fuerant, nec solutæ: ex qua confessione clarè apparebat de scientia & notitia sua non tunc orta, sed à principio, & de tempore præterito, quia absoluta fuit illa confessio, non restricta ad tempus solutionis, sed omne tempus præteritum comprehendens: quo casu, ut dictum est *supr. ex n.* 50. *vers. nec obstare dicebatur*: non indigebat fiscus alias ostendere diligentias, imò ex abundantia eas intervenisse apparebat ex relatione Consilii computorum, ubi asseveratur in rationibus redditus à ministro militari, cui directæ fuerunt literæ cambiï ad exigendum, docuit de non exactione ob defectum acceptionis per sufficientes diligentias per ipsum gestas.

53 Quibus adjungebatur inverisimilitudo maxima hujus debitoris aliàs obligati ad solvendum certo die & loco, dicere volentis ignorasse defectum solutionis, qui cum suo correspondenti, cui directæ erant literæ, quotidie & frequenter correspondentiam habebat, & computa: & rationes inter ipsos fiebant, ut frequentissimum est inter merca-

tores ad invicem correspondentes; ac idè justè præsumebatur ignorantia affectata in hoc casu, vim habens certæ scientiæ, cum potuerit facilè scire, & etiam debebat, ratione suæ obligationis solvendi certo die: ut per plura probant Mascard. *de probationib. conclus.* 879. *ex n.* 31. *cum seqq.* & Pacianus *de probat. lib. 2. cap.* 19. *ex num.* 60. *cum seqq.*

Quapropter cum à principio receptæ pecuniæ 54 fiscalis debitor fuerit obligatus alibi solvere, semper ab eo die mansit obligatus, & fisci debitor: à qua obligatione cum per solutionem non fuisset liberatus, ut in his terminis litterarum cambiï post alios observat Leotardus *de usur. quæst.* 25. *ex n.* 24. *cum seqq.* & Doctores superius citati *nu.* 41. *vers. Secundo quia dans literas*: semper sicut antea remansit debitor fisci, quomodocumque & quandocumque constiterit & apparuerit non solvisse, nec fuisse extinctam suam obligationem, cum in rei veritate nunquam illam adimpleverit: quia quod est certum per naturam, est certum per 55 legem, etiamsi partes ignorent, *c. cum in apostolica.* de *sponsal. §. conditionis* 8. *Instit. de verb. oblig. l. cum ad presens* 37. *cum duab. seqq. ff. si cert. per. l. conditio* 100. ff. *de verb. oblig. l. si pupillus* 9. §. 1. ff. *de novat. l. heredi* 31. ff. *de acquir. hered. l. 1. & 2. ff. de condit. & demonstr. l. Titius* 25. §. *Lucius.* ff. *de liber. & posthum. l. si ita scriptum* 46. §. *fin. ff. de legat. 2. l. si jam* 11. ff. *de condit. & demonstr. 11. l. 12. ad fin. t. 11. part. 5.*

Ideoque supposita obligatione dantis literas 56 cambiï solvendi die & loco destinato, ad eum spectabat cura solutionis, & implementum suæ obligationis investigare, cessat enim ignorantia eo in casu quo quis diligentiam adhibere debet & inquirere, *l. regula, §. sed si facti, vers. diligenter.* ff. *de jur. & fact. ignor.* Anton. Gabriel. *t. de regul. jur. conclus.* 6. n. 40. Monald. *conf.* 6. n. 12. vol. 1. Bardell. *conf.* 85. num. 8. Pacific. *de salvian. interdict. in spec.* 4. c. 3. n. 32. Craveta *confil.* 225. *sub num.* 2. imò præsumitur tunc potius scientia Bardell. *d. conf.* 85. n. 20. Giurba *decis.* 91. num. 23. & 24. qui num. 25. post quamplurimos Doctores ait, ignorantia, ut proficiat, debet omni ex parte esse excusabilis.

Deinde quia cum ex traditione pecuniæ ex 57 parte creditoris, & traditione litterarum cambiï inducatur contractus perfectus & irrevocabilis, juxta tradita per Leotard. *de usur. quæst.* 25. *ex num.* 24. & idè ultro citroque obligatorius ob utilitatem utriusque contrahentis, Scaccia *de commerc. & cam. §. 2. gl. 5. quæst.* 8. *per tot. ex num.* 527. ubi plurimos laudat; sequitur quod mora contrahatur re ipsa, & ipso jure, absque aliqua interpellatione, quoties unus ex contrahentibus ex sua parte complevit, nam istud adimplemen- 58 tum, seu ejus defectus alteram partem constituit in mora re ipsa, & ipso jure, non expectata nec requisita alia interpellatione: ita per jura & Doctor. copiosè probat Leotardus *de usur. quæst.* 82. *ex num.* 46. *cum multis sequent.* Cum igitur fiscus ex parte sua contractum adimpleverit dando pecuniâ tradenti literas cambiï, iste omnino ex tunc fuit constitutus in mora ad eam fisco restituendam cum interesse, ob non implementum ex parte sua, ex hætenus comprobatis.

Et ita in facti contingentiâ determinavit Consilium Regii patrimonii, sortem cum interesse præstandam, à die receptæ pecuniæ à fisco: cui pro hoc credito & interesse dandum esse gradum

gradum in iudicio concursus formato per hunc debitorem dantem literas cambii.

CAPUT IV.

Hypotheca super usufructu ad debitorem spectante imposita an extinguatur proprietate rei per debitorem acquisita.

SUMMARIUM.

- 1 *Usufructu extincto, extinguatur hypotheca super eo constituta.*
- 2 *Hypotheca imposita super jure ex sua natura resolutivo, extinguatur, ipso extincto.*
- 3 *Extinguitur usufructus ex vi consolidationis, si usufructuarius nanciscatur rei proprietatem.*
- 4 *Mutata forma rei, super qua quis habet usufructum, extinguatur usufructus.*
- 5 *Per acquisitionem proprietatis, usufructus formalis transfunditur in causalem: & inter utrumque magna est distinctio, & n. 6.*
- 7 *Mutata forma rei super qua quis habet jus, istud amittit, si res transeat per commixtionem in aliam diversam speciem.*
- 8 *Aliud est materia, aliud materiatum, & jus habens ad materiam, non habet ad materiatum, & è contra.*
- 9 *Jus pignoris habens in materia, illud omittit in materiato.*
- 10 *Durat hypotheca super materia confusa, qua facta sit alia species, dummodo sit reducibilis ad priorem materiam. & n. 11.*
- 12 *Usufructus formalis translatus in causalem, non potest reduci ad priorem formam.*
- 13 *Jus semel extinctum amplius non reviviscit.*
- 14 *Usufructuarius dimittens voluntarie proprietatem, non recuperat usufructum semel consolidatum.*
- 15 *Nemo potest esse rei sue usufructuarius.*
- 16 *Verius est, hypothecam super usufructu constitutam non extinguere per acquisitionem proprietatis factam à debitore usufructuario, & n. 60.*
- 17 *Usufructuarius voluntarie dimittendo usufructum non potest prejudicare creditoribus, ipsis enim adversus illum competit actio ad interesse: & ex facto alterius nullus pręgravatur, & num. 18.*
- 19 *Confusio non admittitur in præjudicium Tertii, & num. 30.*
- 20 *Si ex voluntaria acquisitione, & causata confusione, admitteretur Tertii præjudicium, facile aperiretur via fraudandi creditores in suo jure & hypotheca.*
- 21 *Conclusio actionum nunquam extenditur ad hypothecam Tertii, qua semper manet illasa, & n. 22. & 23.*
- 24 *Jus usufructus non potest hypothecari, sicuti nec alienari, nec cedi; sed sola commoditas fructuum.*
- 25 *Commoditas fructuum, & eorum perceptio, eodem modo remanet penes debitorem quando consolidatus est usufructus, quod erat ante consolidationem.*
- 26 *Commoditatem fructuum percipit debitor ex vali-*

- diori titulo quando consolidatus est usufructus, quam quando erat separatus à proprietate, & n. 61.*
- Qui hypothecavit rem alienam tanquam suam, & postea dominium ejus adquisiverit, confirmat, & validiorem reddit hypothecam, ibid.*
- 27 *Debitor habens possessionem rei, quam hypothecavit creditori, postea adquirit proprietatem, confirmat hypothecam illam debilem priorem.*
  - 28 *Quidquid accrescit pignori, pignus est, & sub hypothecam contractam cadit.*
  - 29 *Aliud est extinguere hypothecam super usufructu appositam ob extinctionem usufructus, & consolidationem cum proprietate quam habet Tertius, aliud verò est, consolidari jus usufructus cum proprietate nunc reperta penes ipsum debitorem obligatum, & num. 30.*
- In hoc secundo casu, licet extinguatur jus usufructus, manet tota res in substantia penes ipsum debitorem, ibid.*
- Consolidatio contingens in persona debitoris, recipit separationem ad favorem ejus, qui habet jus ad usufructum, emphyteusim, vel aliud jus consolidatum, ibid.*
- 31 *Commoditas fructuum ex consolidatione, solum patitur mutationem extrinsecam, & fortius roborat jus antiquum debitoris.*
  - 32 *Jura loquentia de confusione, commixtione, & mutatione rei super qua quis habet jus aliquod, clare loquuntur quando transformatio contingit intus in ipsa re, & n. 33.*
  - 34 *Ut mutatio fructuum hypothecatorum operetur extinctionem hypotheca, debet materia ita transire in materiatum, ut prima materia esse desinat & incipiat nova alia species, & n. 46.*
- Hypotheca durat in re consolidata, quoties est reducibilis ad priorem formam, ibid.*
- 35 *Jurium confusio in persona debitoris est reducibilis ad priorem formam ad effectum præservandi hypothecam super fructibus.*
  - 36 *Hereditate adita, bona defuncti & heredis ita consolidantur, ut unicum fiat patrimonium adveniens.*
  - 37 *Ad petitionem creditorum defuncti petitur separatio bonorum, ut ex ejus bonis non satisfiat creditoribus heredis.*
  - 38 *Bona non possunt manere obligata pro eodem apud eundem.*
  - 39 *Dominus rei potest separare usufructum à proprietate ad effectum constituendi hypothecam in favorem creditoris super usufructu formali.*
  - 40 *Mutatio rei hypothecata in ejus qualitatibus non extinguit hypothecam.*
  - 41 *Quando dispositio contrahentium respicit substantiam & non formam rei hypothecata, manet hypotheca, formam rei mutatam.*
  - 42 *Procedit hac doctrina in usufructuario & creditore ejus, quando convenerunt ut commoditas fructuum hypotheca subjiceretur.*
  - 43 *Usufructuarius obligans usufructum, intelligitur obligare commoditatem.*
  - 44 *Contrahentes ex eodem facto non intelliguntur sibi ipsis & intentioni sua principali velle contradicere; & simul velle acquirere & velle perdere.*
  - 45 *Non potest quid iniustum capere ab eo casu quo finem accipere debet.*
  - 47 *Quando species est confusa cum eadem specie materia, dicitur adhuc res existere, & durat hypotheca.*

- 48 Creditor hypothecarius in frumento non amittit hypothecam, quamvis redactum sit ad farinam.
- 49 Gabella super tritico imposta debetur ex farina.
- 50 Statutum prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina.
- 51 Gabella qua debetur ex oleo, debetur pro oleo ex quo conficitur tertia species, puta pro sapone.
- 52 Gabella qua pro serico debetur, etiam pro serico contexto debetur.
- 53 Etiam si commoditas, acquisita proprietate, pateret mutationem, non est talis qualitatis ut extinguat hypothecam ab usufructuario constitutam.
- 54 Referuntur & expenduntur qui tenent sententiam Authoris, & n. 55.
- 56 Debitor hypothecans rem in qua habet aliquod jus, pro eo jure intelligitur hypothecare; & si postea nanciscatur dominium, manet adhuc hypotheca. Ad id expenditur Gaius, & n. 57. & 58.
- 59 Authores adducti pro sententia Authoris, loquuntur in casu quo Tertium pro suo interesse intermediat, nam in ejus prejudicium non consideratur consolidatio.
- 60 Usufructu consolidato cum proprietate apud Tertium, extinguitur hypotheca super ejus commoditate constituta, & n. 61. & 62.
- 63 Extincto usufructu, extinguitur hypotheca, nisi resultet damnum Tertii.
- 64 Mutata re quoad substantiam, extinguitur hypotheca; secus alias, & n. 65.
- 66 Commoditas usufructus solum hypothecata, non in substantia, nec in qualitate aut forma sua, non patitur mutationem per acquisitionem proprietatis.

Grandis est hujus quaestiones difficultas & prorsus omnia in tot tractatibus de pignori- bus, hypothecis, & usufructu: ejus tamen vera resolutio non nisi per disputationem apparebit. Quæritur itaque utrum extinguatur hypotheca super usufructu imposta à fructuario, si forte ipse proprietatem rei fructilis adquirat.

Et pro hypothecæ hujusmodi extinctione ac resolutione, varia urgent fortissima fundamenta. Primum est, quoniam licet hypotheca validè imponi possit super usufructu per debitorem usufructuarium, ejus tamen vita regulatur à vita usufructus, & tantum durat quantum usufructus: ita ut extinguatur & resolvatur hypotheca extincto seu finito usufructu: sicut contingit in hypotheca imposta super re, aut jure ex natura sua resolutorio aut variabili, ut extincta rei hypothecatae substantia, dissolvatur hypotheca, textus capitalis in *l. sicut* 8. ff. quib. modis pign. vel hypoth. solvit. ibi: sicuti re corporali extincta, ita etiam usufructu extincto pignus & hypotheca perit. & *l. servum* 27. ff. de pignoribus & hypoth. latissimè varia exempla cumulavimus in hoc Labyrinth. 3. part. cap. 15. ex num. 3. cum multis sequentibus. & per tot. & part. 1. cap. 43. ex nu. 14. cum sequentibus. adde Merlin. de pignor. l. 5. quaest. 34. per tot. Sed sic est quod usufructus finitur & extinguitur eo ipso quod usufructuarius acquirat quovis legitimo titulo proprietatem rei, super qua habet usufructum, ex vi confusionis & consolidationis, ut sunt jura expressa in

S. finitur usufructus, ibi: si usufructuarius proprietatem rei adquisierit, qua res consolidatio appellatur, *Instit. de usufr. l. si fructuarium* ff. de usufruct. quemadmod. cau. l. omnes 3. §. sed & si quis. ff. eod. tit. l. si sub conditione 16. l. si tibi fundum 17. quemadmod. usufr. amitt. l. is, cuius 26. & *l. cum filius* 78. §. dominus, ff. de legat. 2. l. si parè 4. ff. de usufr. leg. ergo impossibile erit, quod hypotheca imposta super usufructu, duret post adquisitam proprietatem à debitore, quia resolutio jure debitoris, resolvitur hypotheca super eo imposta, text. clatus in *l. lex vetigalis*, ff. de pignoribus.

Secundò, quia mutata forma rei super qua quis habet usufructum, usufructus prorsus finitur & extinguitur, *l. repeti* §. rei mutatione. l. quid tamen 10. in princ. & in §. 1. & §. navis, ff. quib. mod. usufruct. amitt. §. finitur, vers. eo amplius, *Instit. de usufr. l. 25. 2. 31. part. 3.* exornat latissimè Castillo, de usufr. cap. 70. ex num. 1. & per tot. Sed sic est quod usufructus formalis qui fuit hypothecatus, per acquisitionem proprietatis transfunditur & transmutatur in usufructum causalem, & cum eo consolidatur ita ut desinat esse usufructus formalis, & subito efficiatur causalis, nova forma recepta, & priore extincta, quia utraque stare & concurrere non potest in eadem persona, ex juribus & autoritatibus adductis *supr. nu. 2. & 3.* quam distinctionem inter utrumque usufructum, formalem & causalem, abundè probat & exornat Castillo de usufruct. cap. 1. per tot. ergo hypotheca restricta ad usufructum formalem, & super eo imposta, formà extinctà & mutatà, debet finiri & extinguì, quia qualitas sine subiecto esse non potest, & non entis nullæ sunt qualitates, & expressè probat *l. si convenerit* 18. §. si quis ff. de pignor. act. ibi: si quis caverit ut sibi Sylva pignori esset, navem ex ea materia factam non esse pignori, Cassius ait; quia aliud sit materia, aliud navis, &c.

Et generaliter verum est, quod mutata forma rei super qua quis habet jus aut dominium, illud amittit si res transeat per commixtionem & confusionem in aliam diversam speciem, quia alia res est, & non illa super qua, vel ad quam habebat jus, aut dominium, sed alia nova & diversa à prima: ut sunt jura expressa in *l. adeo*, §. cum quis ex aliena materia speciem aliquam suo nomine fecerit, *Nerva & Proculus putant hunc dominum esse qui fecerit, quia quod factum est, antea nullus fuerat* &c. cum §§. *ser. ff. de acqu. rer. dom. & §. cum ex aliena materia, cum trib. §. §. seq. Instit. de rerum divis. probatur etiam ex textu in l. lana* 86. ff. de legat. 3. l. si cui lana 68. eod. quoniam aliud est materia, aliud materiatum, & jus habens ad materiam, illud non habet ad materiatum, vel è contra, text. in *d. l. lana: & in l. Servius respondit, cui omnis materia legata sit, ei nec arcam, nec armarium legatum esse*, 55. l. librorum 50. §. chartis legatis, nec papyrus ad chartas paratum, nec charta nondum perfecta continebuntur. ff. de legat. 3. l. idem Pomponius §. idem scribit, si ex melle meo & vino tuo factum sit mulsum, quosdam existimasse id quoque communicari: sed puto verius [ut & ipse significat] ejus potius esse qui fecit; quoniam speciem pristinam non retinet, ff. de rei vindic. Igitur jus hypothecæ super usufructu formali, non potest trahi ad usufructum causalem, in quem fuit per confusionem, commixtionem & consolidationem transformatus, cum sit nova & diversa species priori extincta & suppressa; & in terminis; quod jus pignoris habens in

in materia, illud amittat in materiato ex d. §. si quis, probant plures adducti à Merlino, quos ipse sequitur in tr. de pignorib. lib. 2. q. 43. ex nu. 41. cum seqq.

- 10 Tertio, quoniam etsi verum sit, quod duret jus & hypotheca in eadem re & materia quantumvis commixta & confusa, ita ut sit facta nova & diversa species ex illa materia, quando scilicet species hæc sit reducibilis ad priorem formam & materiam, quia tunc durat adhuc jus & dominium in eadem nova specie reducibili ad priorem formam prout expressè probat l. 2. §. Pomponius, & l. idem Pomponius, §. sed si plumbum, ff. de rei vindic. & expressa sunt jura allegata supr. num. 7. Et in expresso quod hypotheca
- 11 super materia commixta & confusa cum alia materia, reducibili tamen ad suam pristinam formam, contracta duret, nec extinguatur, probat ex Bartolo in l. si convenerit, §. si quis caverit, n. 5. vers. aut verò, Capola cons. 7. Fulgosi in d. §. si quis num. 2. vers. tertius autem casus: Negulanti de pignorib. part. 2. memb. 2. n. 26. & Gaito de credito c. 4. questio 5. n. 192. & à n. 194. & seqq. Merlinus de pignorib. l. 2. quest. 54. num. 48.
- 12 Respondetur tamen fatendo propositam doctrinam, & negando applicationem: quoniam usufructus formalis semel legitimè consolidatus in eadem persona, & extinctus atque translatus in usufructum causalem, nulla arte reduci potest ad priorem formam, quia res sua nemini servire potest, l. si rem alienam, l. 2. ff. de pignor. act. l. in re communi, ff. de servit. urban. prad. l. uti frui, ff.
- 13 si usufruct. pet. cum aliis supr. allegatis n. 3. & quoniam illud jus usufructus per acquisitionem proprietatis extinctum fuit & finitum, ex prædictis jurib. & jus semel extinctum iterum non reviviscit, l. qui res, §. arcam, ff. de solut. l. inter stipulantem, §. sacram, vers. nec revocari, ff. de verbor. obligat. cum similib. Etiam si ipse fructuarius vellet iterum spontè proprietatem dimittere, non tamen idèd recuperabit usufructum semel consolidatum & extinctum: text. optimus in l. si quis ades 29. ff. de servit. urban. prad. quem copiosè & singulariter exornavimus in fin. in cap. 6. ex n. 42. cum
- 14 seqq. vers. & pro hac propositione & c. quia usufructus per acquisitionem proprietatis ad eum casum pervenit, à quo non potuit inchoari, cum rei suæ nemo possit esse fructuarius l. uti frui, in princ. ff. si usufruct. pet. ita in his terminis consideravit Tiraquell. de retr. act. §. 1. glos. 7. num. 63. sequitur Matienzo ad leg. 7. glos. 1. n. 36. tit. 11. l. 5. recapit. Ex quibus hæc pars negativa, ut hypotheca super usufructu non duret, sed extinguatur eo ipso quod fuit extinctus & finitus usufructus per acquisitionem proprietatis, undique probata videtur.
- 15 Quibus tamen [quantumvis fortia urgentissima, & verissima in se sint] minimè refragantibus, contraria opinio, imò quod hypotheca super usufructu non pereat propter acquisitionem proprietatis factam à debitore usufructuario, longè verior est, atque certioribus & validioribus roborabitur fundamentis.
- 16 Primo, quoniam debitor nec cedendo, nec renuntiando vel dimittendo voluntariè usufructum semel quæsitum, potest præjudicium aliquod inferre suis creditoribus, nec isti ex facto quolibet voluntario debitoris amittunt suum jus hypothecæ in re, vel usufructu renunciato: hoc idem in istis terminis amplissimè per jura & DD.

& Rote Decisiones comprobavimus in hoc abstr. par. 1. c. 43. ex num. 20. cum seqq. & per tot. c. & in 3. part. cap. 15. per tot. Cum itaque illa hypothecæ extinctio [casu quo dicatur extincta] proveniat ex facto voluntario & culpa debitoris, nihil ei prodest, sed manet creditori actio ad interesse in eum, ut probat l. servum 27. ff. de pignorib. ibi: quod deliberando aut vinciendo, persequatur nem pignoris exinanierit: exornat post alios Merlin. de pignorib. l. 5. qu. 24. n. 7. & 8. & à princ. quorum doctrina procedit, ut diximus, casu quo extinguatur pignus vel hypotheca, non verò quando non extinguatur, ut in casu nostro, ex comprobatis infra ex n. 24. cum seqq.

Et quando usufructuarius emit rem à proprietario, ei videtur consentire in amissione & renuntiatione usufructus, ex l. cum pater, §. libertis & ib. Bartol. quest. penult. & Imol. ff. de legat. 2. & l. Titius, in princ. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. l. si debitor, §. 1. & l. sicut §. venditionis, ff. eod. cum aliis similibus cumulatis à Tiraquello de legib. connub. glos. 5. limit. 3. Matienzo in l. 7. glos. 1. sub n. 35. vers. item quia usufructuar. emendo. Ergo non debet admitti in præjudicium creditoris hypothecarii, quia ex facto voluntario alterius nullus potest prægravari.

Nec in juribus superius allegatis num. 3. nec in ceteris quæ de confusione & consolidatione juris cujusvis, an usufructus, vel alterius servitutis, per acquisitionem proprietatis loquuntur, legitur confusionem admitti dato alterius Tertii, habentis jus aliquod in ipso jure consolidato, detrimento aut præjudicio, sed solum loquuntur inter usufructuarium & proprietarium, seu dominum fundi servientis & dominum fundi dominantis, sicut & inter creditorem & debitorem invicem succedentes: nam si ex hac voluntaria acquisitione à debitore facta admitteretur confusio in Tertii præjudicium, ampla aperiretur via fraudandi creditores in suo jure & hypotheca, cum facile posset debitor fructuarius vel verè vel fictè colludendo cum domino proprietatis, eam adquirere, vel fingere emptionem, ut creditorem excluderet à jure hypothecæ contractæ super usufructu ad ipsum debitorem pertinente; quod merito jura abhorrent: l. in fundo, ff. de rei vendic. Clement. 1. de usur. cum concord. Ergo in hoc casu perseverare debet hypotheca quam Tertius creditor habet in usufructu.

Secundò, quoniam confusio actionum semper restringitur inter creditorem & debitorem, & nunquam extenditur ad jus, & hypothecam Tertii, quæ semper manet illæsa & reservata: nam licet quando debitor succedit creditori, vel creditor debitori, confundantur actiones & credita post aditam hæreditatem, l. debitori. 7. Cod. de pact. l. Urancus 72. ff. de fidejussorib. l. Stichum 96. §. aditio ff. de solution. l. cum secundum. Cod. de fidei-comm. ff. l. si debitori 51. ff. de fidejussor. l. si adulia, Cod. de heredit. action. l. si uxor tua, Cod. de bon. ausb. judic. possid. l. debitor. 59. ff. ad Trebell.

Tamen si Tertius quispiam habeat hypothecatum nomen illud debitoris, quod per successionem confundi solet & extingui, nunquam confusio operatur extinctionem illius hypothecæ, nec extenditur ad præjudicium Tertii habentis hypothecam in illo nomine & jure, quæ remanet salva, præservata & illæsa sicut antea ac si nunquam contigisset successio, & aditio hæreditatis inter debitorem & creditorem, sic per text. in l. hæres à debitore, §. quod si hic servus, ff. de fidejussor. l. debitor

debito 3. ff. de separat. l. stichum aut Pamphilum 95. S. quod vulgo. ff. de solut. l. ex sextante, S. Latinus Largus, ff. de except. rei judic. Rota decis. 236. numer. 1. vers. & in omnem casum part. 4. reser. quam ad id adducit Moëlinus de pignoris. l. 5. quast. 15. num. 1. & 2. & per eandem decisionem collegit Duardus post tract. de censib. dec. 183. quæ tota est elegans ad propositum.

23 Et quod confusio hypothecæ adquisitæ etiam ab ipso creditore, cesset quoties ei, vel alteri Tertio allatura est aliquod damnum & præjudicium, vel quando debitor succedit creditori, ut semper duret hypotheca ad favorem Tertii creditoris, magnam Doctorem catervam concessimus in hoc Labyrinth. part. 2. cap. 7. ex num. 35. usque ad 39. & par. 3. cap. 11. ex n. 129. cum multis seqq. ergo impossibile est, quod confusio seu consolidatio usufructus cum proprietate possit extinguere hypothecam super eo antea impositam, in detrimentum creditoris hypothecarii.

24 Tertio invincibiliter iterum hæc pars roboratur, quoniam jus usufructus non fuit hypothecatum, quia nec hypothecari, nec aliter alienari vel cedi potest, sed sola commoditas fructuum, in quibus dumtaxat consistit utilitas creditoris & hypothecæ; ad abundè per nos tradita in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 43. ex nu. 22. cum multis seqq. usque ad n. 37.

25 Sed sic est, quod commoditas fructuum, & horum perceptio, & utilitas remanet eodem modo quo erat antea penes debitorem absque aliqua confusione aut consolidatione, quia ista solum tangit jus usufructus; quod tanquam servitus repugnat dominio noviter fructuario quæsito, ut probant omnia jura superius adducta num. 3. etenim per alienationem juris usufructus dumtaxat causatur consolidatio cum proprietate, juxta text. in S. finitur, Instit. de usufr. l. si usufructus 67. ff. de jure dot. l. unic. §. si autem usufructuarius, Cod. commun. de manumiss. l. usufructu, Cod. de usufr. l. 24. tit. 21. partit. 3.

Quod secus est in alienatione solius commoditatis respicientis fructuum perceptionem, ut tunc cesset consolidatio, ex l. arboribus 13. S. usufructuarius ff. de usufr. l. non videtur 45. eod. l. cui usufructus 74. ff. de tit. l. si is qui bona, l. 1. S. usufructus ff. de pignor. quæ jura ita conciliavit communis Doctorem opinio magis vera & recepta, quam ad longum retulimus in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 43. ex num. 25 cum multis seqq. Ergo cessante rei hypotheca adversus ipsum debitorem percipientem fructus, & eorum commoditatem ut antea, ratione cujus nulla supervenit mutatio nec alteratio.

26 Imò potius nunc debitor ipse fructuum commoditatem percipit ex validiori & efficaciori titulo: quia ex variabili, commutabili, & temporali transit in perpetuum & incommutabilem in persona ipsius debitoris: ergo hunc redundare debet in majorem utilitatem creditoris, cujus hypotheca fortius confirmatur & roboratur; ut videmus in hypothecante rem alienam tanquam suam, si postea dominium ejus adquisivit confirmatur & roboratur prior illa hypotheca, l. si Titio 22. & l. 1. ff. de pign. l. rem alienam 41. par. pr. ff. de pign. act. l. cum res, Cod. si aliena res pign. dat. sit l. rem alienam, C. de pignor. act. exactè scribit post plurimos Merlinus de pignoris. l. 2. quast. 2. per tot. ubi bene post jura prædicta, & communem DD. sententiam, distinguit inter creditoris scientiam vel igno-

rantiam quod res obligata esset aliena; optinè per Negul. de pignor. & hypoib. 3. membr. 2. par. nu. 51. Mangilius de eviction. quast. 29. n. 39. & ex n. 38. cum seqq. idem esse dicit in venditione rei alienæ; sive scienter, sive ignoranter ut convalidetur quomodocunque venditor adquirat ejusdem rei dominium, ex l. si à Titio, ff. de rei vindic. l. cum vir, ff. de usufr. & plurib. Doctores ab eo citatis.

Idem in debitore solum habente possessionem rei quam hypothecavit creditori, nam si postea adquirat rei proprietatem, confirmatur illa debilis hypotheca anterior, ut firma maneat, text. in l. satis notam 4. Cod. ex quib. caus. pign. vel hypoib. tacit. contrab. Alexand. conf. 112. num. 4. l. 6. Negul. de pignoris. part. 8. membr. 3. num. 17. per quos, & Rotæ decisionem firmat Merlin. de pignor. l. 2. quast. 2. num. 17.

Eodem modo hypotheca commoditatis usus fructus per novum titulum dominii & proprietatis supervenientem debitori, magis roborata & firma redditur, quia quicquid accedit seu accrescit pignus est, & sub pignore & hypotheca continetur, l. Paulus, §. domus, & l. fin. ff. de pignor. convenerit, §. si nuda proprietas, l. domo ff. de pignorat. act. l. si fundus, in princ. ff. de pign. & jure ad rem hypothecato, si res ipsa à debitore adquiratur vel recuperetur, de Amat. resol. 19. n. 8. & 9.

Quandò, quia aliud est extinguere hypothecam super usufructu appositam ob extinctionem usufructus, & consolidationem cum proprietate, quando proprietate residet penes Tertium extraneum, qui nec contraxit, nec fructus hypothecavit, ne aliter ex eadem causa est debitor creditoris, quo casu omnia jura tractantia de extinctione hypothecæ ob extinctionem usufructus aperte loquuntur ut supra n. 1. & 2. quia tunc commoditas fructuum simul perit & extinguitur cum ipso usufructu, & efficitur aliena, & ad extraneum non obligatum transit: Aliud verò est, consolidari jus usufructus cum proprietate nunc reperta penes ipsum debitorem obligatum & hypothecantem eodem fructus & commoditatem penes se simul manentem & fructus ipsos percipientem ut antea: nam illud jus usufructus, adquisitæ rei per debitorem proprietate licet extinguatur per consolidationem quoad formam, tamen tota res cum eodem jure consolidato simul remanet quoad substantiam penes ipsum debitorem, & ideo super ea perseverare debet hypotheca: ut ex Paulo de Castro, Mastrillo, Gaito, & Mellino comprobatur infra ex n. 74. & seqq.

Mirabiliter conducit illa plurimorum resolutio, an retractus habeat locum in proprietate, quam emphyteuta emit à domino? Bald. Tiraquell. Peregrin. & Bolognet. negarunt, quia consolidato utili cum directo dominio, ita supprimitur & extinguitur jus emphyteuticum, ut separatim considerari nec possit nec debeat amplius, ob mutatam formam.

Contrarium tamen verius est, etenim licet proprietate empta, extincta sit emphyteutis forma, extincta tamen non fuit ejus substantia seu effectus & emolumentum; ita mirabiliter probant Castrenf. conf. 36. num. 6. & 7. & 11. vol. 3. Cagnol. in l. 2. n. 192. Cod. de pact. int. empt. & vendit. Tiraquell. (sibi contrarius) de retract. l. 1. §. 1. Glos. 7. n. 17. Casanat. conf. 10. n. 171. Anton. Gomez ad leg. 70. Taur. num. 34. Matienzo ad leg. 7. glos. 1. num. 39. tit. 11. l. 5. recopil. Giutb. dec. 91. num. 6. dicentes ex hac ratione, quia cum substantia & emolumentum

emolumentum adhuc duret, directum dominium revendere debet, utili sibi retento, sicut apud eum erat antea, ne juri consanguinei fiat præjudicium, qui omnes manifestè probant consolidationem, contingentem, in persona promittentis vel debentis recipere & admittere separationem ad favorem ejus qui habet jus ad usumfructum, emphyteusim, vel aliud jus consolidatum.

31 Quintò roboratur hæc pars, quoniam falsum est asseverare, rem de qua agimus hypothecatum, hoc est commoditatem fructuum, aliquam pati mutationem per præsuppositam confusionem non egredientem personam debitoris, juxta abundè comprobata *supr. ex n. 19.* nam etsi mutetur titulus acquisitionis, hæc mutatio versatur extra rem quam non tangit nec in sua forma, nec in sua substantia, nec qualitate, quia extrinseca mutatio est quæ efficacius roborat jus antiquum debitoris, ut magis legitime ipsa re frui possit & potiri, cum eadem res maneat penes ipsum integra & immutata, quod sufficit ut jus creditoris super ea maneat præservatum, juxta *l. tutor datus, ff. de fidejussorib.* in illis verbis: *non titulus actionis, sed debiti causa inspicienda est, & l. 2. vers. parvique referre, ff. de privileg. credit.* nam titulus superveniens non mutat, nec alterat jus antiquum, sed auget: ad text. in *l. falsa, §. sed & si cui: ff. de condit. & demonstr. l. qui adoptionem, ff. de adopt.* Oldrad. *conf. 229. n. 1.* Mandos. *conf. 52. n. 9.* Rora ut per Merlin. *dec. 461. n. 26. & 27. tom. 1.*

32 Omnia etenim jura loquentia de mutatione, commixtione, & confusione rei, super qua quis habet jus aliquod, quando transformatur in aliam novam & diversam speciem; clarè & expressè loquuntur quando ista confusio & transformatio contingit in ipsa re & res ipsa, species seu materia patitur ipsam mutationem intus in seipsa; ut ex variis exemplis consideratis per tot jura superiùs cumulata *ex numer. 4. cum seqq.* apparet. Sed hæc titulorum mutatio ad justitiam retinendi eandem fructuum commoditatem solum respicit personam debitoris meliorantis per eam, suæ possessionis causam, non tamen in aliqua minima parte rem ipsam tangit, quod est requisitum præcisum ut dicta jura locum habeant, ergo & hypotheca super eadem commoditate fructuum pariter debet integra perseverare.

34 Et in individuo, quod ut mutatio fructuum hypothecatorum operetur extinctionem hypothecæ, debeat fructuum materia ita transire in materiatum, ut prima materia esse desinat, ac extinguatur omnino, & incipiat esse alia species nova & diversa, ut per plura jura & DD. latè comprobatur Merlin. *de pignorib. l. 2. q. 53. ex n. 41. cum seqq.* quod prorsus cessat in hac commoditate fructuum, seu fructibus hypothecatis nullam patientibus in se mutationem.

35 Sextò, quia quando verum foret, quod res ipsa hypothecata pateretur aliquam mutationem (quod firmiter negamus) adhuc multa urgent, quæ ipsam hypothecam sustinere possunt excludentia prorsus extinctionem: nam hypotheca semper durat in re & specie confusa & consolidata, quoties separari potest, & est reducibilis ad priorem formam & materiam, sicuti probatum remanet per jura & DD. superiùs adductos *ex n. 7. usque ad 12.*

36 Hæc itaque jurium confusio in persona de-

bitoris contingens (non obstante Negativa in contrarium considerata *supr. n. 12.*) prorsus est separabilis & reducibilis ad suam priorem formam, ad effectum præservandi hypothecam super fructibus: tum quia confusio jurium nihil operatur ubi intermediat Tertii damnum & detrimentum, ut apertissimè probavimus *suprà ex n. 19. cum seqq.* sed insuper accedendo magis individualiter ad punctum, allego textum singularem in *l. 3. ff. de separat.* ad cujus clariorem ponderationem breviter præmittendum erit, quod hereditate adita, bona defuncti & bona heredis ita commiscetur, confunduntur, & consolidantur, ut unicum in persona heredis efficiantur patrimonium, hereditatis nomine suppresso, & prorsus extincto, *l. debitor Cod. de pact. l. fructum, aditio ff. de solutionib. l. si creditori, ff. de fidejuss. l. si plures, §. 1. ff. de vulg. & pupi. l. 1. §. veteres, ff. de adquir. possess. l. 1. ff. de separat. l. procuratorem 90. §. 1. ff. de adquir. hered.* Sed quia patrimonium heredis non tenetur ad debita defuncti; ad petitionem creditorum defuncti petunt & obtinent separationem patrimonii hereditatis: non obstante tam efficaci consolidatione & patrimoniorum confusione, ne creditores ex ea detrimentum & præjudicium in juribus suis patiantur. Hæc est expressè *illius legis 3.* determinatio: textus etiam est in *l. 1. §. quod dictum, & in §. ex contrario*; ibi: *atque igitur adit hereditatem debitoris mei, non faciet meam conditionem deterioreme adendo; quia licet mihi separationem impetrare, ff. de separationib.* imò plus dicit *d. lex 3.* quod etiam si confusio contingat in juribus & obligationibus inter defunctum & heredem, separatio non impeditur ad favorem Tertii creditoris jus habentis in prædictis juribus consolidatis ibi: *debitor fidejussori heres exiit, ejuque bona venerunt, quamvis obligatio fidejussoris extincta sit, nihilominus separatio impetrabitur, petente eo, cui fidejussor fuerat obligatus.* Quæ jura exornavimus in *hec Labyr. par. 1. cap. 9. ex n. 10. cum seqq.* Igitur idem venit dicendum in nostro casu, ut horum jurium ususfructus & domini quantumvis consolidatorum in persona debitoris, propter jus & interesse creditoris hypothecam habentis in commoditate fructuum, debet admitti omnino separatio ut ad statum antiquum reducantur: ita comprobant mirabiles doctrinæ *suprà, ex n. 29.*

Comprobatur ista jurium separatio ad favorem rem creditoris hypothecarii, ea evidentissima & fortissima ratione deducta *ex l. Uranius 72. ff. de fidejussorib.* quæ dum reddit rationes confusionis & consolidationis jurium & hypothecarum inter defunctum & heredem, hanc inter alias Jurisconsultus reddit ibi: *propter illam rationem, quia non possunt pro eodem apud eundem obligati esse: ut quemadmodum incipere alias non possunt, ita nec remaneant:* hoc est, sicut dominus sibi ipsi non potest suam rem hypothecæ subicere, nec dominus servitutem ususfructus formalis sibi in re sua constituere; eodem modo ususfructus quem habet extraneus in re aliena, si ejus dominium adquisivit, non potest ususfructus formalis permanere nec continuari, quia res sua nemini servit.

Subintret ponderatio; sed sic est à contrario sensu quod dominus fundi potest separare ususfructum formalem à causali ad effectum constituendi hypothecam super ipso formali ususfructu à se licitè separato in favorem alicujus creditoris:

38 Labyrinth. Credit. concurr.

text. singularis in l. & qua nondum 15. in princ. ff. de pignorib. ibi, Et qua nondum sunt futura tamen sunt, hypotheca dari possunt, &c. idque servandum est, siue dominus convenerit aut de usufructu, aut de iis que nascentur, siue is qui usufructum habet, sicut Julianus scribit. Castillo, de usufruct. cap. 70. num. 3. Igitur eodem modo ac multo magis jam creatus & hypothecæ subiectus usufructus debet remanere, & transire cum sua causa, nihil impediendo confusione superveniente per acquisitionem dominii, cum respectu Tertii creditoris, & ad ejus favorem & cautionem, dominus ipse semper potest formare usufructum, & formalem separare à causali, cum non sibi, sed extraneo illum creat, & hoc liberè, & nullo jure repugnante.

40 Hæc insuper hypothecæ conservatio non obstante mutatione probatur, nam mutatio rei hypothecæ vel ratione adjectionis, vel detractionis qualitatum, nihil detrahit hypothecæ, nec eam extinguit, sed super eadem re semper subsistit & manet hypotheca: textus est formalis in l. fundus 16. §. si res, ff. de pignorib. Si res (inquit J.C.) hypothecæ data postea mutata fuerit, aequè hypothecaria actio competit: veluti de domo data hypothecæ, & horreo facta; idem de loco dato, deinde vineis in eo positis. Idem probat textus in l. Paulus 29. §. domus, ff. de pignorib. his verbis: Domus pignori data exusta est, eamque aream emit Lucius Titius, & extruxit: quasitum est de jure pignoris? Paulus respondit, pignoris persecutionem perseverare: & ideo jus soli superficiem sequitam videri &c. l. domo 21. ff. de pignor. act. notant Glossæ in eisdem jurib. & Doctores: Negulant. de pignorib. par. 6. membr. 3. n. 8. Mantica de tacit. convent. l. 11. tit. 31. nu. 18. Merlin. de pignorib. l. 5. quest. 33. per tot. Ergo quanto magis sustinenda erit hypotheca rei, quæ nullam mutationem in se ipsa patitur, nec in substantia, nec in forma, nec in qualitate, prout in nostro casu, cum eadem commoditas fructuum, emolumentum & substantia hypothecata integra permaneat apud debitorem obligatum.

41 Ulterius comprobatur discursus iste, quoniam quando dispositio & contrahentium intentio respicit non formam sed substantiam rei hypothecæ, licet contingat rei mutatio quoad formam, remanet jus & hypotheca super substantia rei formaliter mutata, ut per jura & DD. latè probat Petrus Surd. conf. 26. ex n. 10.

42 Quæ doctrina undique verificatur in usufructuario hypothecæ subjiciente commoditatem usufructus, & in creditore ita contrahente, qui nullo modo respexere ad formalitatem rei, hoc est ad jus principale usufructus, sed dumtaxat ad ipsos fructus, & juris ipsius substantiam consistentem in commoditate, in qua utilitas hypothecæ versatur, quia sola commoditas potuit deduci in obligatione & hypotheca, ut superius probavimus ex n. 24.

43 In tantum quod si contrahentes hypothecam specificè dixerint obligari usufructum, & sic videantur attendere & respicere formam commoditatis, adhuc tamen fit interpretatio, ut solum intendant deducere in obligationem & hypothecam fructus & commoditatem dumtaxat, ne actus frustraretur, & ad evitandam consolidationem cum proprietate, quam causaret alienatio juris principalis usufructus facta extraneo, sicuti ex communi Doctorum opinione com-

probavimus in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex num. 33.

Hic etiam contrahentium animus & intentio volentium respicere non formam usufructus, sed ipsos fructus & commoditatem rei hypothecæ manifestè patet: quoniam respiciendo formam, nihil agerent, inquit text. in §. finitur, inst. de usufruct. & alia jura adducta supr. n. 25. quia statim consolidaretur usufructus & devolveretur ad dominum proprietatis: non enim credendum est, velle contrahentes ex eodem facto sibi ipsis & suæ principali intentioni & fini repugnare, & simul velle acquirere & velle perdere, obligando usufructum eo modo & via per quam extinguitur, resolvitur, & finitur, in tam notabile detrimentum contrahentium, nec enim potest quid initium capere ab eo casu quo finem accipere debet, l. Titio cum moritur, ff. de usufruct. l. usufructum 5. ff. de usufr. legat. l. heres meus 78. §. quamvis, ff. de condit. & demonstr. Castill. de usufr. c. 61. plurimos Doctores secum ducit Thomas Sanchez in precept. Decalogi. tom. 1. l. 2. c. 14. num. 22. 31. & 33. Cyriac. controvers. tom. 2. c. 252. ex n. 53. & supra: Alvarez in Axiom. lit. A. n. 141. licet neminem alleget; non enim poterat subsistere hypotheca, nec etiam creari & ortum habere, cum eodem instanti quo contrahentes tractabant de ea imponenda super usufructu, respiciendo ad ejus formam, ipse usufructus resolvebatur & consolidabatur, & hypotheca non habebat materiam super qua cadere, aut figere pedes poterat, qualitas enim sine subiecto esse non potest, & idè utrumque extingueretur in eodem simul instanti & momento: sed qui actum gerit, magis præsumitur in dubio velle ut actus valeat quàm pereat, l. quoties, ff. de verb. oblig. l. quoties, ff. de reb. dub. l. quoties, de reg. jur. l. 3. ff. de milit. testam. nec præsumitur quod quis velit actum frustratorium facere, l. 1. in fin. ff. de ad municipal. leg. unic. Cod. de thesaur. quia actus à fine agentium judicatur, l. si quis in aliena, ff. de acquir. rer. dom. l. rem non novam, Cod. de judic. Ergo manifestè detegitur intentio contrahentium hypothecam super usufructu, velle potius attendere ad ejus substantiam consistentem in sola commoditate quàm formam & titulum usufructus, ut hypotheca operaretur, & non frustraretur suo effectu contra intentionem agentium.

In comprobationem hujus discursus, de quo ex n. 35. ut etiam ob mutationem rei hypothecæ subiectæ non pereat hypotheca, illud venit considerandum, quod ad effectum extinguendi illam, non quævis rei mutatio & specierum commixtio sufficit, sed illa tantum ex qua materia transit in materiaturum, ita ut desinat esse prima materia, & transeat in novam & diversam speciem inseparabiliter, l. si convenerit 18. §. si quis ff. de pignor. act. l. lana ff. de legat. 3. l. sed si ex meis tabulis, ff. de acquir. rer. dom. l. adeo, §. cum quis, ubi varia traduntur exempla, ff. dist. tit. & latius prosequitur post alios, Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 53. ex n. 41. cum seqq.

At si species esset cum eadem specie materiæ commixta & confusa, tunc eo quod non diceretur confusa, sed extare, durat hypotheca: text. est in l. Marcellus, Pomponius scribit: & in l. idem Pomponius scribit, in princ. & in §. sed si plumbum, ff. de rei vindic. ita declarat post alios Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 53. ex num. 46. cum sequentibus.

Hinc

48 Hinc est quod creditor hypothecarius in frumento, non amittit suam hypothecam ex eo quod redactum sit in farinam, quia idem est corpus, & eadem res, licet qualitas sit mutata, durat tamen in substantia, quia solum detegitur id quod erat absconditum, & inerat, non tamen quid novum producit; ut probant Castillo Siculus *decis. 9. num. 5.* Petr. *Surd. decis. 139. num. 6.* Merlin. *d. quest. 53. n. 47.* Cyriacus *tom. 3. controvers. cap. 468. ex num. 24.* Hodierna in *addit. ad Surd. d. decis. 139. ex n. 1.* post Gratian. *decis. 184. signanter n. 7.*

Et idem Cyriacus post Surdum, Bertachin. Camillum de Medicis in *conf. 97.* firmat & asserit *d. tom. 3. contro. 468. ex n. 25. cum seqq.* quod Gabella super tritico debetur ex farina: & ex 49 *num. 26.* quod Statutum prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina; & *n. 28.* quod 50 gabella quæ debetur pro oleo, debetur etiam pro oleo ex quo conficitur tertia species, puta 51 pro sapone: & *n. 30.* quod gabella quæ debetur pro serico, debetur etiam de serico contexto. 52

53 Quæ omnes doctrinæ & jura adducta in hoc sexto fundamento, ex *n. 35. cum seqq.* manifestè probant quod in casu quo commoditas usufructus hypothecata aliquam pateretur mutationem ob confusionem, acquisita proprietate à debitore fructuario, hæc tamen mutatio non est talis qualitatis ut possit alterare & extinguere hypothecam impositam per usufructuarium in favorem sui creditoris, sed semper durare & perseverare debet; quanto igitur magis cum talis commoditas hypothecata à fructuario nullam patiatur mutationem nec in qualitate, nec in forma, nec in substantia, ut latè comprobatum est *suprà ex n. 31. cum seqq.*

54 Et denique resolutionem nostram in hac questione difficillima feliciter disceptatam, totque invincibilibus sultam fundamentis, reperio tenuisse in valde similibus terminis post Paulum de Castro, Mastrillo in *decision. 71. per totum*, ubi de jure hypothecato creditori, consolidato cum proprietate penes debitorem, qui se hac consolidationis exceptione tuebatur, *nu. 4.* ubi ita ait.

*Sed fuit dictum, quod prædicta intelliguntur non quoad extinctionem in totum, sed quod tantum extinguatur forma illa census & directi domini, non autem substantia & ejus emolumentum, & effectus; illa enim semper manent, ut distinguendo dixit Paul. de Cast. in conf. 36. n. 6. 7. & II. l. 3. qui loquitur in usufructuario adquirente proprietatem: allegat. text. in l. si ex pretio, ff. si cert. per. in ratione illius legis, ibi, etiam obligationis non defecerit substantia, & nu. 8. adducit text. in l. 2. Cod. si antiq. creditor: ubi si debitor dedit rem pignoratam creditori, extinguatur pignus quoad formam tantum, non quoad substantiam & effectum &c. & paulo post, ipse Mastrillo sub eodem n. 4. ibi, Et faciebat, quia illa substantia fuerat confusa & mixta cum 55 substantia utilis domini, & factum unum corpus & ideo qui possidet corpus, verum erit dicere quod possideat substantiam utilis & directi &c. quod repetit num. 9. idem tenet Castillo Siculus in *decis. 10. num. 4.* quos sequitur obiter referens Merlin. *de pignorib. l. 2. q. 2. num. 21.* Marius Giurba etiam in similibus terminis, idem asserit in *decis. 63. num. 3.* his verbis: *quævis venditione, proprie lati consolidatus fuere usufructus, per acquisitionem namque extinguatur forma usufructus, non tamen substantia, seu effectus,* Salgado *Labyr. Credit. Tom. III.**

aut emolumentum &c.

Sed magis ad nostram resolutionem accedit 56 doctrina Gaiti in *tract. de credito, cap. 4. quasi- to 7.* qui postquam tractasset & resolvisset rei alienæ hypothecam non valere, ex *n. 586.* firmat quod si debitor habet in re aliquod jus, quod in eo dumtaxat subsistit hypotheca, quia proprietatem, quæ apud alium sit, cum sit aliena, non potuit debitor obligare, ac ideo sustinetur hypotheca in illo jure tantum quod habet in re; & exactè comprobatur hanc restrictionem obligationis.

Postmodum ipsemet Gaitus *loco cit. num. 595. 57* ita argumentatur ad propositum nostrum, in hæc: *Rursus dubitatur, nam si obligatio respectu illius juris valuit, tamen facta consolidatione illius juris cum re super acquisita, extinguatur hypotheca obligatio ob emptionem & extinctionem ejusdem juris per consolidationem causam, &c.*

Protinus *num. seq. 596.* sic huic difficultati satisfacit per hæc verba: *sed istud facilius resolvitur: nam reversa re ad debitorem super qua jus habebat, licet extinguatur illud jus per rei consolidationem, quoad formam tamen tota res cum jure consolidato remanet quoad substantiam; sicut si vas argenteum reduceretur ad massam: ita in terminis Castillo Siculus *decis. 10. tota, tom. 1. & Mastril. decis. 71. tom. 1. utriusque per tot.* hæc tenus Gaitus, cujus doctrina mirè convenit iis, quæ hæcenus consideravimus pro nostræ questionis resolutione. 58*

Hos tamen Doctores eo casu intelligas velim, quo acquisitio proprietatis sit aliquo modo revocabilis, vel intermediet Tertius, qui pro suo jure & interesse impedit confusionem, cujus respectu nihil considerari debet, nec operari confusio in persona debitoris: & sic in illis casibus loquuntur DD. adducti *sup. ex n. 54.* ut scilicet tunc nihil operetur consolidatio in alterius præjudicium, cum solum facta intelligatur quoad formam, non quoad substantiam, super qua remanet illæsum & præservatum jus Tertii, & alterius cujuscumque patientis detrimentum ex effectu talis consolidationis: ut ipsi Doctores profitentur & altiùs comprobavimus *ex nu. 16. & ex n. 21. cum seqq.*

Firmata igitur nostra conclusione ex tot fundamentis hæcenus adductis *suprà ex n. 16. cum totis seqq.* quod usufructuarius hypothecando commoditatem sui usufructus, non extinguatur hypotheca per acquisitionem proprietatis à debitore factam, eo quod talis consolidatio nihil attingat ipsam commoditatem, & emolumentum fructuum hypothecatum permanens ut antea penes ipsum debitorem, cum super substantia rei hypothecata permanente, & non mutata nec alterata, semper conservetur hypotheca, cum consolidatio usufructus penes ipsum debitorem non sit extinctiva, sed potius augmentativa, accumulativa, & juris sui conservativa; differentia consolidationis usufructus cum proprietate apud extraneum dominum existente; ex qua debitor usufructuarius non solum perdit jus, sed omne prorsus emolumentum, & fructuum commoditas translata est in Tertium non obligatum: quo casu non est dubium extinguere hypothecam extincto prorsus jure debitoris obligati: *ex juribus vulgaris.* 60 61 62

Quibus suppositis & feliciter expeditis, non obstant argumenta superius considerata in contrarium, quibus licet ex *num. 16. cum seqq.* satis fuerit

fuerit singulis per contrapositionem satisfactum; nihilominus responsum singulis indicandam duxi.

Non obstat igitur primum, de quo *num. 1. cum seqq.* ubi dicitur quod hypotheca super usufructu imposta, simul cum eo extinguitur. Quia Respondetur hoc verum esse, non interveniente Tertio creditore, cui ex confusione & acquisitione proprietatis à fructuario debitore facta, detrimentum fieri non potest, ipsius enim respectu talem confusionem & consolidationem nihil operari latè probavimus ex *n. 16. cum multis sequentibus.*

64 Nec obstat secundum, de quo ex *nu. 4. cum aliis seqq.* ubi dicitur quod mutata forma rei hypothecatae, hypotheca extinguitur. Nam respondetur hoc intelligi quando per talem mutationem forma & substantia rei penitus extinguuntur, & prima forma extincta & omnino translata fuit in diversam speciem & novam non reducibilem ad priorem materiam; secus iis omnibus cessantibus, ut verificatur in casu praesenti, quia tunc praeservatur hypotheca in rei substantia permanente, vel in materia mutata quidem, sed reducibili ad suam priorem formam & materiam; prout manifestè per varia jura & doctrinas abundantissimè probatum remanet *supr. ex n. 31. usque ad 62.*

66 Maximè quia commoditas usufructus, quae sola fuit hypothecata, per acquisitionem proprietatis, nullam passa fuit mutationem nec in substantia, nec in qualitate, aut forma sua, sed integra & meliorata per novum titulum remansit penes debitorem, ipsam hypothecantem: quo tantum abest ut hypotheca extingui possit, sed potius ex nova tituli acquisitione per debitorem fructuarium magis confirmata & efficacior remaneat; prout ad longum probavimus, & variis juris fundamentis roboravimus *supr. ex n. 24. cum seqq.* quia tempus perpetuitatis in debitore incipit cum titulo acquisitionis proprietatis, & sic in casu quo jam tempus usufructus est extinctum & finitum, quapropter novum tempus est, non antecedens prorogatum, ex jam dictis.

CAPUT V.

Est quod hypotheca super usufructu, adquisita per debitorem proprietate, durer, an morte debitoris finiatur, vel usque ad solutionem perpetuetur.

SUMMARIUM.

- 1 Proponitur agitata questio affinis antecedenti. & n. 2.
- 3 Intentio contrahentium super hypotheca usufructus videtur esse ut finiatur per mortem debitoris.
- 4 Et idem procedit, quamvis adquiserit debitor proprietatem.
- 5 Obligatio est stricti juris, & ultra expressa non extenditur.
- 6 Actus agentium ultra eorum intentionem non operantur.
- 7 Limitata causa limitatum producit effectum.
- 8 Permissum ad tempus, post tempus cenetur pro-

hibitum.

9 Hypotheca super usufructu constituta non se extendit ad proprietatem cum qua consolidatur.

10 Hypothecans rem, solum videtur eam hypothecare pro jure quod in ea habet.

11 Proprietas non acquiritur ex jure usufructus, sed e converso.

12 Vendens rem communem, solum intelligitur vendere id jus quod habet in ea.

13 Hypotheca usufructus nihil influit in proprietatem.

14 Actus legitimus alterari non debet, licet casus evenerit à quo non potuerit incipere.

15 Origo contractus obligationis semper inspicitur.

16 Verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus.

17 Inspicitur qualitas rei quae erat tempore contractus obligationis.

18 Expenditur textus l. fin. §. ult. ff. de liberat. legat.

Testator legans emphyteusim, non intelligitur legare dominium directum quod postea adquisit. *ibid.*

Testator legans usufructum, non intelligitur legare proprietatem postea adquisitam. *ibid.*

Si dominus nuda proprietatis leget usufructum, quamvis postea proprietati accedat usufructus, iste solum debetur legatario. *ibid.*

19 Hypotheca super usufructu finitur per mortem debitoris ex eo quod statim amittat omne jus in re.

20 Hypotheca super emphyteusi constituta, tantum durat, donec revertatur ad dominium directum.

21 Si prorogentur generationes quibus concessa est emphyteusis, prorogatur hypotheca super ea constituta.

22 Hypotheca constituta in locatione ad certum tempus extenditur ad reconductionem.

23 Officium obtentum à Rege ad vitam si vita durante fuerit prorogatum, idem est officium.

24 Prorogatio & extensio fit cum eisdem qualitatibus.

25 Augmentum debet esse ejusdem qualitatis cum suo principali.

26 Usufructus formalis hypothecatus post proprietatem adquisitam, unum corpus efficitur cum usufructu causali & proprietate.

27 Jus variabile adherens rei perpetuae & irrevocabili, pariter & ipsum sit perpetuum & irrevocabile.

28 Quidquid accrescit pignori, pignoris seu hypothecae vinculo subicitur.

29 Verior, & tenenda sententia est, hypothecam usufructus, qui fuit consolidatus cum proprietate, tantum durare per vitam debitoris.

30 Hypotheca à principio limitatè concepta ex voluntate utriusque contrahentis in suo primordiali statu manet, proprietate per debitorem adquisita.

31 Non sufficit debitorem habere dominium in bonis suis, si se non obligavit ad totum sed ad partem.

32 Usufructus non transgreditur vitam fructuarii.

De eo quod non est, non admittitur prorogatio, *ibid.*

Jus temporale adherens juri perpetuo, sit perpetuum quando utrumque durat. ibid.

EX resolutione præcedentis quæstionis, ut scilicet hypotheca super commoditate usufructus perseveret, quantumvis debitor ipse adquisierit postmodum proprietatem rei, super qua usufructum habebat, prout ad longum efficaciter disputavimus, & resolvimus, præsens nostra longè difficilior quæstio suboritur, an scilicet ista hypotheca eo casu subsistens, extinguatur morte debitoris, vel duret quo usque debitum solutum sit creditori.

Et pro parte Negativa, multa urgent: nam obligatio & hypotheca super usufructu regulatur à natura rei, & hæc subintelligitur, & fuit intentio & voluntas contrahentium à principio; debitoris quidem, qui non præsumitur plus juris voluisse obligare in hypotheca constituta super usufructu, quam haberet; & similiter creditoris, qui non creditur intendisse aliud quam quod duret hypotheca durante usufructu, & extinguatur quoque eo extincto per mortem debitoris: ad plurima jura, & doctrinas in *cap. antecedenti* citatas ex *num. 1. cum multis seqq.* Et quamvis non extinguatur prædicta hypotheca per acquisitionem proprietatis factam per debitorem, non tamen debet excedere vitam debitoris, juxta restrictam formam contractus, tum quia obligatio est stricti juris, quæ non extenditur ultra contenta in illa, *l. quidquid adstringenda*, ff. de verb. oblig. *l. si tam angusti*, ff. de servitutib. *l. 2. ff. de privileg. credit.* nec actus agentium ultra eorum intentionem aliquid operantur, *l. non omnis*, ff. si cert. per. *l. in agris*, ff. de acquir. rer. dom. *l. si idem servus*, ff. de legat. *2. l. si cui pure*, ff. ad Trebellian. *l. verbis*, ff. de vulg. & pupill. subst. *l. 2. ff. de his qua in testam. delent. l. legata inutiliter*, ff. de legat. *1. cum aliis vulgarib.* Ergo licet debitor adquisierit proprietatem in re, ipsam tamen ab initio nec hypothecavit, nec tanquam res aliena potuit hypothecæ subijci, *l. 1. vers. in speciem auream*, ff. de pignorb. cum vulgar. igitur nec ad eam jus creditoris extendi poterit; quamvis perseveret hypotheca in commoditate fructuum ut fuit demonstratum in *cap. 4. præcedenti*; sed non idem dicendum videtur, quando usufructus extinguitur per mortem fructuarii debitoris; ratio diversitatis est quia creditor hypothecarius sciebat talem usufructum sibi hypothecatum morte fructuarii extinguui, ex dispositione juris, cum tamen non potuerit prævidere certè extinctionem futuram per acquisitionem proprietatis à debitore quæ pendeat ex ejus voluntate.

Deinde quia hypotheca usufructus est limitata ad tempus vitæ debitoris, ut latè ex pluribus juribus & Doctoribus probavimus *hoc Labyrintho 3. par. cap. 5. per tot.* & ideo ultra illud tempus non operatur nec extendi potest, quia causa limitata limitatum producit effectum *d. l. in agris*; & *l. cancellaverat. 4. ff. de his qua in testam. delent. l. 2. ff. de serv. export. l. ex facto*, S. *item quæro*, ff. de vulg. & pupill. *l. age cum Geminiano*, Cod. de transact. Ergo non debet protrahi post illud tempus: quia permissum ad tempus, post tempus censetur prohibitum, *l. si unus*, S. *1. ff. de pactis*: *l. epistola*: S. *fin. ff. eod. l. Imperator*, ff. de postul. cum pater, S. *à filia* ff. de legat. *2. l. statu liberum*, S. *Stichum*, & *l. Titia cum testamento*; S. *fin. ff. eod. l. 2. Cod. de jur. emphyteut.*

Salgado Labyr. Credit. Tom. III.

Desuper probatur, quoniam etsi usufructuarius hypothecaverit totam rem, in qua solum habebat usufructum, si postea proprietatem adquisierit, non ideo proprietatem remanebit hypothecata, nec hypotheca confirmabitur in tota re & proprietate, sed solum in usufructu communitate ut antea; nam obligans simpliciter rem intelligitur & restringitur obligatio & hypotheca ad jus quod habebat in ea, nempe usufructum; in proprietate autem tanquam aliena, non valet, nec valere potest hypotheca, ideoque sustinetur tantum in illo jure quod debitor habebat in re obligata: at si debitor videatur velle tantum obligare jus illud quo potuit obligare, consequenter fatendum erit desinere consensum respectu partis quam non potuit obligare: & quamvis debitor proprietatem adquisierit, ad eam non extenditur hypotheca, quia non adquisivit proprietatem ex jure usufructus, nam usufructus non attrahit ad se proprietatem, sicut è converso proprietatem trahit ad se usufructum, super quo simul cadit hypotheca constituta à proprietario: hunc discursum amplissime post plures Doctores & jura comprobat Gaitus, de credito, cap. 4. *quæsto 7. ex num. 586. cum multis seqq.* de quo vide etiam Metlin. de pignor. lib. 2. *quæst. 2. ex n. 20.* licet minus explicitè quam Gaitus: Ergo fatendum erit quod titulus proprietatis noviter adquisitus per debitorem; nihil immutet, nec extendat jus limitatum antecederet hypothecatum, sed quod hypotheca se debeat continere intra limites illius juris ut antea, quod cum finiatur per mortem debitoris fructuarii, sequitur pariter hanc hypothecam super eo impositam extingui.

Confirmatur; nam vendens seu alienans rem communem, solum intelligitur alienare eam partem, jus & portionem quam in ipsa re habet: *l. qui tabernas*, ff. de contrah. empt. *l. quod in retum* S. *qui usufructum*, & *l. Titio & Marcio*, in princ. ff. de legat. *2. l. uxor. patroni*, Cod. de legat. plures Doctores & Rotæ decisiones congerit Duardus in tract. de censib. S. *1. quæst. 5. ex num. 18.* & Hermosil. latissime probat ad leg. *28. tit. 5. gloss. 1. ex n. 11. cum seqq. fol. 94. tom. 2.* conducent etiam quæ tradit Castillo de usufruct. c. *39. ex n. 16.*

Fulcitur ulterius hæc pars Negativa; quia si à principio dumtaxat fuit obligata commoditas usufructus limitata obligatione ad vitam debitoris, ex natura rei in obligationem deductæ; debitor licet postea adquirat proprietatem, non debet hypotheca effici perpetua; quia etiam à principio hypothecatis per dominum fructibus rei; seu etiam ejus usufructu, nihil hæc hypotheca influit in proprietatem tunc simul existentem penes dominum debitorem, juxta *l. & quæ nondum*, ff. de pignor. quam exornavimus *supr. cap. 4. anteced. ex n. 38.* igitur nec postea intelligitur hypothecata, deficiente consensu debitoris; quoniam actus legitimus immutari aut alterari non debet, licet casus postea evenerit; à quo non possit inchoari, *l. actus legitimi*, ff. de reg. jur. sed à principio, hypotheca in solo usufructu constituta per dominum rei, nihil influit nec extenditur ad proprietatem, cum fuerit limitata, ergo pariter limitata debet manere postquam debitor fructuarius ex diverso titulo adquisivit ejusdem rei dominium seu proprietatem, cessante ejus consensu de novo præstito, sed debet hypotheca suum primordiale statum con-

servare, & ultra non extendi.

- 15 Et quia origo temporis, quo contracta fuit obligatio, semper inspicitur, ideoque talis dicitur obligatio derivativa, qualis fuerit primitiva, l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig. nam status primordialis obligationis semper eam sequitur, nec ex tractu temporis, nec ex persona successoris immutatur, l. viam veritatis, Cod. locati: l. insulam, ff. de verb. oblig. unde verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus l. Rutilia, ff. de contrab. empt. & pacta sunt intelligenda secundum tempus quo facta sunt, l. tale pactum, §. ult. ff. de pactis: l. si procuratorem, in princ. ff. mandati. l. 1. §. non solum, ff. depositi:
- 17 l. si tamen, ff. ad Macedon. propterea debemus inspicere eam rei qualitatem, quæ erat tempore contractæ obligationis, l. in lege, & l. Rutilia Polla, ff. de contrab. empt. l. 2. §. 1. ff. de heredit. vel. act. vend. abundè comprobatur hæc omnia Mantica de tacit. & ambig. convent. lib. 3. tit. 15. ex num. 18. cum seqq. Mangil. etiam de imputat. quest. 90. nu. 28. Ex quibus deneganda venit extensio hypothecæ super usufructu ultra vitam debitoris non immutantis eam per acquisitionem proprietatis.
- 18 Et pro hac parte facit optimus text. in l. final. §. fin. de liberat. leg. ubi testator legavit mihi quod ei debebam: inter me & ipsum postea facta fuit novatio debiti, & augmentata fuit prior quantitas, quæsitum est, an possim capere hoc augmentum, an solum quantitatem debitam tempore testamenti? Et Consultus ita respondit: Item queritur, si postea novatione facta, & ampliata summa, cœperit debere, an id quod ex veteri contractu debebatur, nihilominus in causa legati duret; an verò novatione facta, quasi debitor novus ampliata summa possit conveniri? Respondi, id dumtaxat legatum videri quod tunc debuisset. Consonat l. nomen, §. filio, ff. de legat. 3. Consonat etiam Doctorum assertio, quod si testator emphyteusim, quam habebat, legavit alicui, si directum interim acquisivit dominium, illud legasse non censetur, quia non realis & concreta accessio est, sed separabilis, ad quam non extenditur legatum præcedens limitatum ad emphyteusim, Bald. in l. uxor. patrum, Cod. de legat. n. 2. Angel. & Castren. num. 3. Salycet. nu. fin. & post Bart. & Jason, ibid. n. 16. communem dicit Bimius conf. 175. num. 9. vol. 2. communem etiam dicit Casanate conf. 10. n. 159. & Bursat. conf. 6. n. 5. Grass. in §. legatum, quest. 71. nu. 3. Decian. conf. 64. n. 17. vol. 5.
- Item usufructuarius, si usumfructum rei à se possessæ legaverit, & medio tempore proprietatem adquirat, licet interim usufructus consolidatus sit, eo tamen mortuo, legatum non extenditur ad proprietatem, sed renascitur usufructus, & solus debetur: d. l. uxor. patrum, ubi Salycet. n. 1. Angel. & Castren. ibid. & in l. servum filii, ad fin. princ. ff. de legat. 1. Casanate. conf. 10. num. 158. & è contrà, si dominus nudæ proprietatis usumfructum simpliciter legaverit, & postea & usufructus proprietati accedat, & cum ea consolidetur, adita hæreditate, reviviscit usufructus, & deberi solus incipiet, Marcbur: conf. 67. n. 15. Ruyn. conf. 7. n. 5. vol. 1. Mierez de majoratu, par. 1. quest. 10. n. 17. Bursat. conf. 6. n. 5. Casanate. d. conf. 10. nu. 159. ex Jasone in d. l. servum filii num. 15. Giurba decis. 91. n. 5. quia attenditur tempus contractus & dispositionis, non augmentum postea contingens.

Sed adhuc contrariam partem plura sustinent validissima fundamenta, ut scilicet hypotheca super usufructu, non extinguatur morte debitoris usufructuarii, qui domo viveret acquisivit rei proprietatem, sed in ejus heredes & successores actio hypothecaria transeat, donec debitum integrè persolvatur.

Primò, quoniam etsi hypotheca imposita super usufructu morte debitoris regulatiter extinguatur, id tamen ex ea causa procedit, quia jus ipsius tunc finitur, & amplius emolumentis & fructibus rei non potitur, super quibus hypotheca subsistebat, ut probant l. lex vectigali ff. de pignor. l. sicut 8. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solv. §. finitur, instit. de usufr. & plurima alia iura in cap. anteced. allegata ex num. 1. cum seqq. Sed sic est quod acquisita proprietate, usufructuarius non amittit fructus & rei emolumenta per mortem suam, sed transfert ad heredes & successores: Ergo ad eos debet simul transire hypotheca, ex causa cessante; nam cessante ratione legis, cessat ipsius dispositio: ex jurib. vulg.

Secundò, quia licet hypotheca super jure emphyteutico à principio sit contracta, ut tandiu duret quamdiu vita, vel vitæ seu generationes comprehensæ in emphyteusi, ex l. fin. Cod. de jur. emphyt. juncta d. l. lex vectigali, ff. de pignor. tamen si hæ vitæ & generationes prorogentur, hypotheca pariter (licet à principio limitata ad certas vitas) prorogatur & durat toto novæ prorogationis tempore; secus tamen esset, si jam finito tempore & extincta emphyteusi prorogatio fieret: ut abundè in his & similibus terminis comprobavimus in hoc Labyrinth. par. 2. cap. 27. ex n. 47. cum multis seqq. Igitur idem asseverandum erit in nostro casu, ut facta prorogatione juris debitoris usufructuarii per acquisitionem proprietatis, quod de vitalicio sit perpetuum eadem hypotheca prius imposita, perpetua esse debeat, & non limitata ad vitam debitoris.

Tertid, hæc pars manifestè comprobatur ex singulari determinatione text. in l. item queritur, §. qui impleto, ff. locati: ubi conductor pro certo tempore limitato, locatori res suas hypothecavit, si permansit in rei conductione ultra tempus locationis, continuatur etiam & durat hypotheca præcedentis temporis, licet ad tempus conductionis fuerit limitata & restricta: verba text. sunt: Qui impleto tempore conductionis remansit in conductione, non solum reconduxisse videbitur, sed etiam pignorum videtur durare obligatio, &c. Ex quo textu inferunt Bart. & alii plurimi DD. quod si quis obtinuit à Rege officium ad vitam, & vita durante fuerit prorogatum, idem sit officium, non novum & diversum; & ideo hypotheca super eo imposita tempus limitatum prorogatur & continuatur pro tempore prorogato: per ea quæ latissimè congesimus in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 27. ex num. 61. cum multis seqq. & ex n. 47. & seqq. quia prorogatio & extensio fit cum omnibus suis qualitatibus, l. sed si manente ff. de precario, l. Labeo 2. in princ. ff. de arbitr. Et augmentum debet esse ejusdem qualitatis cum suo principali, quia qualitates rei censentur repetitæ in augmento, l. etiam, Cod. de jrr. dot. l. 3. ff. eod. l. inter socerum, ff. de pact. dotal. l. si convenerit, §. si nuda si. de pignor. act. l. cum fundus, ff. de legat. 2. & beneficium concessum principali trahitur ad augmentum. Diennas regul. 73. Fontan. de pact. nuptial. l. 2. p. claus. 6. glos. 2. par. 7. num. 69.

Igitur

Igitur cum juri temporali hypothecato accesserit jus perpetuum, etiam hypotheca debet esse perpetua.

- 26 Quartò fulcitur hæc pars Affirmativa, quoniam usufructus formalis hypothecatus post adquisitionem proprietatem à debitore, ita in ipso consolidatur cum dominio & usufructu causali, ut unum efficiatur corpus commixtum & coherens: ad latè tradita post plures DD. hæc 4. par. c. 4. ex n. 54. Sed sic est quod quando jus variabile & temporale adheret & adnectitur rei perpetuæ & irrevocabili, pariter & ipsum efficitur perpetuum & irrevocabile, l. in commodato, §. sicut, ff. commodati, l. sicut, Cod. de act. & oblig. l. aliud ff. de solut. l. vero procuratori, §. sed si quis, eod. tit. l. 1. §. sicut, ff. mandati: l. 1. Cod. eod. & ad varia exempla hujus doctrinæ, videndi sunt Mantica, de contractib. l. 7. tit. 21. ex num. 15. cum seqq. Florez de Mena in addit. ad Gamman, decis. 8. col. 3. ad fin. fol. mibi 13. Scaccia de appellat. q. 19. remedio 1. conclus. 6. n. 70. & quest. 17. limit. 47. membro 1. n. 35. Garc. de benefic. 6. par. c. 4. n. 31. Tiraquel, de retract. convent. §. 1. glof. 7. ex n. 115. ubi plura & bona jura allegat, Narbona in l. 59. glof. 1. num. 16. tit. 4. l. 2. recopil. Vivian. de jur. patron. l. 10. cap. 1. num. 25. & seqq. Sord. conf. 150. ex n. 72. Rotiq. de rebus l. 1. q. 19. a n. 9. Conducunt quæ latè tradit Mierrez de majoratu, l. p. q. 33. ex num. 29. cum seqq. Ergo licet usufructus tempore hypothecæ contractæ, variabilis & temporalis fuerit, tamen postquam incorporatus fuit cum jure proprietatis perpetuo in persona debitoris, perpetua debet esse hypotheca sicut jus debitoris perpetuatur ad commoditatem rei noviter acquisitæ.
- 28 Quin d, quia quidquid accedit pignori, vel accrescit, pignoris & hypothecæ vinculo subijcitur, l. si convenerit, §. si nuda proprietat, l. domo, ff. de pignorat. act. l. Paulus, §. domus, l. si fundus, in princ. l. si, ff. de pignorib. l. si constante 19. §. idem licere, C. de donat. ante nupt. l. etiam, Cod. de jur. dot. l. inter. 26. §. cum inter. ff. de pact. cum aliis quamplurimis per nos adductis hæc 4. par. cap. 2. ex n. 3. cum multis seqq. Ex quibus manifestè probata videtur hæc pars Affirmativa, ut scilicet hypotheca super usufructu imposta, si debitor postea rei proprietatem adquisierit, non solum duret usque ad mortem ipsius debitoris, sed etiam post, & perpetuò usque ad integram solutionem debiti.
- 29 Vides quàm ardua sit & difficilis hæc quæstio. Quid igitur in tanto conflictu & contrarietate resolvendum erit? Arbitror primam partem Negativam, de qua ex n. 1. & seqq. uti veriore, & juri ac rationi magis consonam esse sequendam, ut nempe hypotheca super usufructu imposta, post acquisitionem à debitore proprietatem, sub suis finibus contineatur & solum duret durante vita debitoris, & non ultra; quia talis hypotheca à principio limitatè concepta, ex voluntate & consensu utriusque contrahentis, nullam per acquisitionem proprietatis passa fuit mutationem, nec alterationem, sed semper permanet in suo statu primordiali, quia consolidatio usufructus in persona debitoris, non tangit nec percutit jus creditoris, sed ejus respectu semper remanet illæsum & præservatum, ac si consolidatio non contigisset, ut latissimè probavimus cap. 4. anteced. ex n. 19. & ex n. 24. cum seqq. ad finem usque cap. & satis ei fuerit jus suum sine detrimento & damno conservare,

nihilque ultra prætere debet contra usum debitorisque contrahentis intentionem, si novus ipsius debitoris consensus non accesserit: ex latè deductis sup. ex n. 3. pro hac parte Negativa.

Nec obstant argumenta pro affirmativa considerata ex n. 10. sup. quod dum durat jus debitoris in hypotheca, debet etiam ista durare: quia respondetur verum esse si à principio hypotheca non fuisset limitata ad certum tempus; quia non sufficit quod debitor habeat perpetuum dominium in suis rebus si se non obligavit ad totum, sed ad partem, juxta l. & quæ nondum, ff. de pignor. & l. ult. in fin. ff. de liber. legat. ut sup. n. 13. & 18.

Non obstant etiam secundum, & tertium, de quibus ex n. 20. usque ad n. 26. ubi agitur de prorogatione temporis in re antea limitata, ut pro tempore prorogato continuetur hypotheca. Quoniam hæc doctrinæ & jura ibi allegata non possunt locum habere in usufructu, qui ex sua natura non transgreditur vitam fructuarii, sed ejus morte extinguitur, ita ut si extendatur & prorogetur ad aliam vitam seu personam, novus & diversus dicatur usufructus, quia primus extinctus est, cum sit jus personale & personæ coherens, l. stipulatio ista, §. si quis ita, ff. de verb. oblig. Caldas de renovat. emphyt. qu. 4. num. 15. Bald. & Salycet. in l. antiquitas, Cod. de usufr. Nogueroi. allegat. 21. n. 18. Nos in hoc Labyrinth. par. 2. c. 17. n. 78. Tum etiam quia noster casus non potest admittere prorogationem usufructus, ut idem usufructus sit, quia per acquisitionem proprietatis usufructus fuit consolidatus & extinctus; & sic non admittitur prorogatio de eo quod non est, ut latè diximus in hoc Labyrinth. par. 2. c. 2. ex num. 47. cum multis seqq.

Nec obstat quartum sup. ex num. 26. de jure temporali adherente juri perpetuo. Quia procedit quando utrumque vivit: sed in nostro casu jus usufructus fuit extinctum per acquisitionem proprietatis, & creditor hypothecarius conservat suum jus in fructibus à debitore novo titulo domini percipiendis.

Nec denique obstat ultimum de quo ex n. 28: ut quidquid accedit & accrescit rei pignoratæ, accrescat pignori: quod utique verum est; sed in nostro casu nihil accrescit fructibus à fructuario hypothecatis; quia eodem & eodem modo absque aliquo augmento percipit, licet meliori & efficaciori titulo, cujus beneficio potitur etiam creditor; non tamen ratione temporis cum fuerit à principio limitatum per contrahentes, nec novus debitori supervenerit consensus in proroganda hypotheca, ex jam comprobatis hæctenus.

CAPUT VI.

Pensionarius per acquisitionem tituli Beneficii Ecclesiastici pensione gravati an vi consolidationis pensionem amittat in perpetuum.

Vel an iterum Beneficio à se dimisso, & alteri collato, possit in concursu per novum possessorem peracto, pro eadem pensione graduari.

Labyrinth. Credit. concurr.

SUMMARIUM.

- 1 Proponitur casus ad intelligentiam questionis.
- 2 Pensionarius dimittens beneficium, quod post pensionem impostam nactus fuerat, recuperat jus exigenda pensionis à novo possessore, & n. 3.
- 4 Expenditur lex, unus ex sociis, §. fin. juncta leg. & Atilicinus, seq. ff. de servit. urban. prædior. & uterque textus explicatur, num. 52.
- 5 Manente titulo beneficii apud pensionarium, interim pensio non extinguitur, sed dormit: expenditur ad id textus in l. si ager 23. ff. quib. mod. usufr. amitt. & explicatur, num. 53.
- 6 Ex vi attractiva res redit ad suum prioris statum.
- 7 Adducitur Rota Rom. decisio in una civitatis Plebis Pensionis, 15. Jun. 1616. coram Sacro; qua declaratur. infr. n. 24.
- 8 Certius est per acquisitionem legitimam beneficii factam à pensionario extingui pensionem ex vi consolidationis.
- 9 Pensionarius assimilatur usufructuario.
- 10 Sicut per mortem fructuarii finitur usufructus, ita per mortem pensionarii pensio. & n. 13.
- 11 Sicut fructus percepti ab usufructuario transeunt ad ejus heredes, ita fructus pensionarii.
- 12 Quemadmodum usufructus transit in Monasterium durante vita Monachi, ita & pensio.
- 13 Pensio non vacat, sed extinguitur per mortem pensionarii, sicut usufructus per mortem fructuarii.
- 14 Pensio dicitur à Pendeo, quia pendet à beneficio formaliter, sicut usufructus à proprietate, de qua extrahitur.
- 15 De equiparatione inter usumfructum & pensionem, nemo sane mentis dubitavit.
- 16 Materia pensionis est regulanda per leges & determinationes qua loquuntur de usufructu.
- 17 Pensio est servitus beneficio imposta, & per extinctionem pensionis dicitur beneficium restitui ad suam pristinam libertatem.
- 18 Usufructus est servitus pensionalis, unde ad ejus similitudinem Pensio servitus beneficii rectè dici potest.
- 19 Usufructus finitur per acquisitionem proprietatis perfectam illius rei in qua quis habebat usufructum, & n. 23.
- 20 Habens servitutem in re aliqua, si ejus proprietatem nanciscatur, amittit servitutem.
- 21 Res sua nemini servit.
Sicut usufructus extinguitur per acquisitionem proprietatis, ita pensio per acquisitionem tituli beneficii; quia actio & passio in eodem subiecto concurrere non possunt simul. ibid.
- 22 Debitor sui ipsius nemo esse potest.
- 23 Quando collatio beneficii non fuit firmiter facta neque obtenta à pensionario, cessat extinctio.
- 26 In casu præallegata decisionis Rotali sup. n. 7. potuit pensionarius dimittere possessionem Titulari spoliato.
- 27 Non potest extingui pensio per revocabilem beneficii acquisitionem.
- 28 Pendente lite potuit pensionarius renunciare regressui.
- 29 Pendente lite potuit Titularis spoliatus effugere regressum, solvendo pensionario debitam pensionem.
- 30 Nullitas actus ipso jure introducta in favorem alterius nihil operatur nisi parte volente, & n. 31.
- 32 & 33. Dum titulus beneficii non est irrevocabiliter acquisitus ei, qui super eo habet pensionem, & per litis pendentiã, extinctio pensionis est in suspensio; secus lite finita.
- 34 Expenditur lex, dominus usufructuario 67. ff. de usufruct. & lex, à liberto, ff. de bonis libertor.
- 35 Quoties quis habet jus in re aliqua, per cujus acquisitionem extinguitur tale jus, illud non amittit per acquisitionem rei revocabilem.
- Usufructuarius proprietatis emptor retinet usumfructum, si fuerit retracta à consanguineo proprietario. ibid.
- 36 Non extinguitur jus quod acquirens habebat in re, si acquisitio nulla fuerit & irrita. Licet pensio per contractum matrimonii extinguatur, non tamen quamdiu lis pendet super ejus validitate. ibid.
- 37 Non vacat beneficium ipso jure incompatible cum alio per adoptionem secundis litigiosam.
- 38 Justè determinavit Rota in d. decis. civitatis Plebis, non amitti pensionem per ingressum pensionarii in beneficio, sed tantum suspendi effectum extinctionis, dum lis super transmissioe pendet.
- 39 Quando beneficium pensione gravatum validè & perfectè fuit acquisitum à pensionario, si postea ultro dimiserit vel resignaverit beneficium, novus titularis non tenebitur ad antiquam pensionem.
- 40 Actus legitimi retractari non possunt, licet casus evenerit à quo incipere non potuerunt.
- 41 Jus semel amissum non recuperatur, nec jus semel extinctum reviviscere potest.
- 42 Expenduntur singulariter lex, siquis ædes 29. ff. de servit. urb. præd. lex, si tibi 17. ff. quib. mod. usufr. amit. lex, Mævius, §. duobus, ff. de legat. 2. & n. 43.
- 44 Per legitimam & irrevocabilem adeptionem tituli beneficii factam à pensionario, extinguatur pensio ipso jure; & quamvis postea illud dimiserit non poterit convenire cum novo possessore de continuanda pensione.
- 45 Pactum de continuanda pensione, nullum est de jure.
- 46 Resurrectio pensionis semel extincta non pendet à sola contrahentium voluntate, sed ex voluntate Pontificis, & n. 47.
- 48 Pensionarius, cujus pensio fuit extincta per affectationem tituli beneficii, si postea illud dimiserit, non dicitur creditor; & in concursu graduari non debet.
- 49 Quando pensionarius adquisivit titulum beneficii revocabiliter tantum, poterit excipere & exigere pensionem à novo possessore, & in concursu per eum formato debet graduari.
- 50 Explicatur lex, dominus fructuario 67. ff. de usufr.
- 51 Respondetur Rota decisioni in contrarium allegata.

UT faciliùs percipiantur fundamenta utriusque parti questionis applicanda, clarè & breviter

breviter casus præmittendus est. Franciscus resignavit suum beneficium in favorem Petri, sub annua pensione super ejusdem fructibus imposta, à resignatario & successoribus persolvenda; super qua resignatione expeditæ fuerunt literæ Apostolicæ. Resignatarius post adeptam possessionem decessit, & Pensionarius iterum obtinuit idem beneficium vacans, cui legitime facta fuit collatio, & in ejus possessione remansit per aliquod tempus. Postmodum tandem voluntariè illud dimisit, & alteri fuit noviter collatum: postquam collationem executioni mandatam Franciscus pensionarius instabat prætendebatque exigere pensionem olim impostam & sibi reservatam ab hoc novo possessore: iste ære alieno gravatus formavit judicium concursus inter suos creditores, qui fortiter denegabant graduationem Francisco pro pensione illa, contententes fuisse extinctam eo ipso quod adeptus fuit titulum & collationem beneficii. Ille è contrà non extinctam dicebat, sed suspensum dumtaxat fuisse effectum suæ gratiæ durante tempore suæ possessionis, ac per dimissionem beneficii subsequutam sublatum fuisse impedimentum, & reintegratum atque recuperatum jus exigendi ipsammet pensionem sicut antea.

2 Quæstio hæc subtilis est, & in utramque partem disceptanda. Ac primò, pro parte Francisci pensionarii plura urgent fundamenta, nam sive pensio sua extincta fuerit & consolidata per collationem & adeptionem tituli beneficii & pro tempore quo illud possedit, sive interim suspensum jus quod habebat ad pensionem; tamen eo ipso quod dimisit idem beneficium, recuperavit jus pensionis exigendæ & persolvendæ à novo possessore: juxta textum famosum in *l. dominus fructuario 67. ff. de usufruct.* ibi: *Dominus fructuario prædium, quod ei per usumfructum serviebat, legavit, idque prædium aliquandiu possessum legatarius restituere filio, qui causam inofficiosi testamenti rectè periculum, coactus est; mansisse ususfructus jus integrum ex post facto apparuit.* Ecce textum expressum impedimentem consolidationem & extinctionem ususfructus super fundo quem fructuarius jure dominii habuit & possedit, sed postea dimisit & restituit: Ergo idem dicendum erit in pensionario, qui omnino usufructuario assimilatur, & pensio usufructui æquiparatur, eisdemque regulis utrumque jus gubernatur, ut protinus latè probabimus.

4 Secundò, & pro eadem pensionarii parte urget text. in sui dispositione mirabilis in *l. unus ex sociis, §. fin. juncta l. & Atilicinus, seq. ff. de servit. rusticor. præd.* in quo §. fin. ita quæritur: *si fons exaruerit, ex quo ductum aqua habeo, isque post statutum tempus ad suas venas redierit, an aqua ductus amissus erit queritur?* & mox in *l. seq.* responsum fuit his verbis: *Et Atilicinus ait &c. Hi, qui ex fundo Sutriano aquam ducere soliti sunt, adierunt me, proposueruntque aquam, qua per aliquot annos usi sunt ex fonte, qui est in fundo Sutriano, ducere potuisset; quòd fons exaruisset: & postea ex eo fonte aquam fluere cœpisse; petieruntque à me, ut quòd jus non negligentia aut culpa sua amiserant, sed quia ducere non poterant, his restitueretur: quorum mihi postulatio cum non iniqua visa sit, succurrendum his putavi: itaque quòd jus habuerunt primum, cum ea aqua ad eos pervenire non potuit, id eis restitui placet.* Exornat hanc le-

gem latè Castillo *de Tertis, c. 19. ex n. 9. cum seqq.*

Igitur idem videtur dicendum in pensionario, qui vel retinuit, vel restituendus est ad jus pensionis olim constitutæ: postquam dimisit beneficium, & ab ejus possessione discessit, propter quam impediatur à jure illam interim ex fructibus exigere, ex eisdem plenius satisfactus, idcirco jus pensionis non potest dici extinctum, sed sopitum & dormiens: cui accedit text. in *l. si ager. 23. ff. quib. mod. usufr. amitt.* his verbis: *Si ager cujus usufructus noster sit, flumine vel mari inundatus fuerit, amittitur usufructus cum etiam ipsa proprietas eo casu amittatur; ac ne piscando quidem poterimus retinere usumfructum: sed quemadmodum si eodem impetu recesserit aqua, quo venit, restituitur proprietas, ita, usumfructum restituendum dicendum est.* Quapropter cum pensionarius per accessum ad titulum & possessionem beneficii pensione gravati, amiserit jus exigendi, per recessum ab eo recuperare debet; quia omnis res per quascunque causas nascitur, ita & per easdem dissolvitur, juxta *juris regulam.*

Deinde, quoniam acquisitio beneficii pensione gravati fuit impedimentum ne pensionarius posset uti jure suo, cum igitur per subsequentem dimissionem talis obex fuerit sublatus, bene sequitur ut jus suum recuperare possit ipso jure, quia res redit ad suum primævum statum ex vi attractiva, varias ad id & singulares admodum doctrinas huic quæstioni applicabiles adduximus in *nostris Commentariis de supplicat. ad Sanctiss. par. 2. cap. 12. ex n. 52. usque ad n. 57.* inclusivè: igitur successor beneficii non poterit evitare exactionem pensionis olim constitutæ.

Et hanc partem, negantem extinctionem pensionis ob titulum & collationem ejusdem beneficii pensione gravati obtentam à pensionario, si illud iterum dimisit, tenere, & amplecti videtur Rota Romana in *una causa civitatis Plebis pensionis, 15. Junii, 1616. coram bon. mem. Cardin. Sacrato*; in qua cum Fabius resignasset suum beneficium in favorem M. sub certa pensione sibi reservata, & facultate regressus ad beneficium casu quo pensio sibi annuatim non solveretur; contigit quòd resignatarius M. cessavit in solutione pensionis, Fabius resignans suo usus est jure & facultate regrediendi ad suum beneficium, & virtute suarum literarum Apostolicarum obtinuit se immitti in illius possessionem actualem, Resignatarius appellavit ab immiissione; & commissa causa in Rota, Resignans per concordiam dimisit beneficium, & remisit Resignatario possessionem à se apprehensam, qui illi per multum tempus solvit pensionem ut antea: mortuo demum Resignatario, beneficium fuit alteri collatum, iste denegavit pensionem, insistens fuisse extinctam, eo ipso quòd regressus fuit ad illud beneficium, & possessionem virtute regressus fuisse apprehensam asserens, & consequenter extinctam fuisse pensionem ad instar fructuarii adquirentis proprietatem rei super qua habebat usumfructum; adeo ut semel extincta pensio ex juris dispositione, per concordiam inter partes absque nova gratia sedis Apostolicæ non potuerit reviviscere: Rota superius allegata, nihilominus determinavit contrarium, nempe per immiissionem illam & possessionem ejusdem beneficii apprehensam à pensionario non fuisse extinctam pensionem, cum iterum bene-

ficium

ficiam ipsum dimiserit : quam decisionem adducit & testatur August. Barbol. *de univers. Eccles. lib. 3. cap. 11. n. 74. 75. & 76.* de qua iterum latius agendum erit inferius ex n. 24. cum seqq.

Cum igitur per apprehensionem possessionis & tituli ad beneficium factam à pensionario, si postea illud dimisit, non extinguatur pensio, justè poterit pensionarius exigere pensionem suam à quolibet ejusdem beneficii possessore & successore, & pro ea graduari in concursu ab ipso formato.

8 Quibus tamen minimè refragantibus contrariam sententiam & opinionem (quod scilicet per acquisitionem legitimam, certam, perfectam, & irrevocabilem factam à pensionario, ipso jure extinguatur pensio, quam super eodem beneficio habebat, ex vi consolidationis) longe veriore & probabiliorem existimo, quantumvis post factam semel legitimam tituli beneficii acquisitionem, ipsam voluntariè dimittat, ita ut contra novum possessorem, cui facta fuit beneficii hujusmodi dimissi collatio, jus aliquod prætere non possit ad exigendam pensionem olim sibi reservatam, & postmodum ex suo facto & voluntate extinctam, finitam, & consolidatam; ac per consequens cum non sit creditor pensionis, pro ea exigenda deneganda erit graduatio in judicio concursus per ultimum beneficii Titularem peracto.

9 Ad cujus resolutionis evidentiam unum præmittendum erit essenziale, ex quo facilè resolutio monstratur: nam pensio Ecclesiastica assimilatur & æquiparatur usufructui, per cujus regulas, omnes fere difficultates in pensione ortæ determinantur & resolvuntur: plurimos ad idem Doctores pluresque Rotæ Rom. decisiones adduximus in variis casibus, videndis in hoc *Labyrinth. par. 1. cap. 43. ex n. 4. & ex n. 21. cum multis seqq. & n. 43. per tot. cap. quibus adduntur Lotterius de re benefic. l. 1. quest. 36. n. 9. & 10. & n. 30. per Rot. coram Duran. decis. 448. n. 17. & obiter idem etiam dicit August. Barbol. in tract. de pensionib. in præm. n. 3. & in tract. de jur. Eccles. l. 3. c. 11. n. 42. & 43. & ex n. 75. & constanter variis in casibus Gigas de pensionib. qu. 12. ex n. 1. ubi quod per mortem pensionarii extinguatur pensio, sicut usufructus per mortem fructuarii, §. finitur, Instit. de usufruct. l. antiquitas, Cod. de usufr. & in quest. 52. ubi quod sicut fructus percepti ab usufructuario transeunt in heredem, idem in heredibus pensionarii ex æquiparatione: & in q. 57. à princip. ubi quemadmodum usufructus transit in monasterium,*

10 vita usufructuarii monachi durante, ita & pensio, ob utriusque casus similitudinem & æquiparationem. Idem Gigas in quest. 99. ex n. 8. & 9. quod pensio non vacat, sed finitur & extinguatur per mortem pensionarii, sicut usufructus: & post ipsum Gigantem quest. 1. & q. 5. & ex §. finitur, Instit. de usufr. idem dicit Hieron. Gonzal. de Alternat. glos. 5. §. 5. n. 37. Hieron. ipse Gigas in quest. 49. ex n. 1. & seqq. firmat, pensionarium & usufructuarium æquiparari: & in cap. 1. ejusd. tr. n. 9. quod pensio dicitur à verbo, *Pendeo*, quia pendet à beneficio

11 formaliter ex quo detrahitur sicut usufructus à proprietate, ad quod jura & Doctores allegat: & quod pensio nihil aliud sit quam certa portio ex beneficio separata, à quo extrahitur, sicut usufructus à proprietate, & inde dicatur pensio à *pendeo*, quia pendet à proprietate benefi-

cii: post Gigantem & Cardinal. firmat Vivianus *de jure patron. l. 13. cap. 9. n. 1. & 2.* sequitur Barbola *de jur. Eccles. l. 3. d. cap. 11. n. 2. & 3.* Rota ut per Farinac. in posthum. tom. 2. decis. 530. n. 2. ubi per Cardinal. in Clem. 1. §. eadem, n. 4. de suppl. neglig. prælator. Gigantem de pensionib. qu. 38. n. 2. Mohedan. decis. 4. n. 7. de locato, & Rotam decis. 401. n. 4. part. 1. divers. tenet in optimo casu, pensionem Ecclesiasticam æquiparari usufructui, & in hac æquiparatione ac similitudine nullus hæcenus sanæ mentis dubitavit.

15 Quapropter materiam pensionis Ecclesiasticæ esse regulandam tam activè quam passivè per juris dispositiones & regulas ac determinationes loquentes de usufructu, docuit Rota Rom. coram Duran. decis. 448. n. 27. Hieronym. Gabriel. conf. 191. l. 3. Lotter. de re benefic. l. 1. q. 42. ex n. 20. cum plurib. seqq. Nos in hoc *Labyrinth. par. 1. c. 43. n. 43.* adde August. Barbol. de pensionib. in præm. n. 3. & probant omnes ceteri DD. & Rotæ decisiones jam allegatæ, dum secundum hanc similitudinem & æquiparationem varios casus & difficultates in materia pensionis contingentes determinarunt per Regulas usufructus, juxta regul. leg. *non possunt omnes articuli singularim legibus aut senatus consultis comprehendere, sed cum in aliquo casu sententia eorum manifesta est, is qui jurisdictioni præest, ad similia producere, atque ita jus dicere debet, l. 2. ff. de legib.*

16 Supponitur secundò, quod pensio quatenus est onus impositum super fructibus beneficii, prout cuncti fatentur, dicitur servitus beneficii, ut expressè allerit Rota in decis. 341. n. 18. inter recollectas per Ludov. Posthum. post tract. de manutent. quia imponere pensionem beneficio, est illi servitatem injungere, cum sit quædam servitus pensio ipsa, ut affirmat Caccialup. in tract. de pensionib. quest. 8. & Paul. de Roma in eod. tract. de pension. in 8. & ult. quest. num. 22. post quos & alios idem tenet Gigas de pensionib. quest. 96. n. 1. Rota dec. 327. n. 3. inter recollectas per Farinac. fol. mibi 303. idem Farinac. in posthu. dec. 119. n. 2. tom. 2. post Caputaq. & Paul. Parisium, & per Gomezium, Caputaquensis in plurib. decision. idem firmat Gonzal. de Alternat. glos. 5. §. 5. n. 40. & è converso per pensionis extinctionem dicitur beneficium restitui ad pristinam libertatem, ut post plurimos DD. tradit Garc. benefic. par. 1. c. 4. n. 143.

18 Cum itaque in omnibus pensio æquiparetur usufructui, ex latè comprobatis, & usufructus sit servitus personalis, l. 1. ff. de servitut. ibi: *servitutes aut personarum sunt, ut usus, & usufructus; aut rerum, ut servitute rusticorum prædiorum & urbanorum, & ideo usufructus formalis non potest concurrere cum dominio ipsius rei: reddens rationem text. in l. utifruui §. ff. si usufr. petat.* ibi: nec enim potest ei suus fundus servire: qui loquitur de servitute usufructus: l. cum filius 78. §. dominus, ff. de legat. 2. ibi: *diversum est in ceteris prædiorum servitutibus: l. dominus usufructuario prædium quod ei per servitute serviebat, 64. ff. de usufr. abundè Castillo de usufructu, c. 1. n. 4. & c. 11. à princ. ideo ad ejus similitudinem pensio servitus beneficii rectè dici potest.*

19 Quibus ita suppositis, facilè potest percipi nostræ principalis quæstionis resolutio: nam quemadmodum jus usufructus amittitur, extinguatur, & finitur per acquisitionem proprietatis perfectæ

perfecta factam ab usufructuario, §. finitur, vers. item finitur usufructus si domino proprietatis ab usufructuario cedatur (nam cedendo extraneo nihil agitur:) vel ex contrario, si usufructuarius proprietatem rei adquisierit, qua res consolidatio appellatur: Insti. de usufr. l. si fructuarius 4. ff. usufructuar. quemadm. cau. ibi: si fructuarius proprietatem assequutus fuerit, desinet quidem usufructus ad eum pertinere propter confusionem, &c. l. omnes 3. §. sed & si quis usufructum tibi legaverit, & sub conditione, si liberos habueris, proprietatem, amisso usufructu, (per consolidationem, quia liberos habuisti, ut rectè Glossa ibi declarat) committitur quidem stipulatio, sed exceptio locum habebit, ff. usufructuar. quemadm. cau. l. si sub conditione 16. l. si tibi fundum 17. ff. quib. mod. usufruct. amitt. l. is cuius in seruo proprietatis erat 26. & l. cum filius 78. dominus, ff. de legat. 2. l. si purè 4. ff. de usufr. legat.

20 Idem erit in servitute, nam habens servitute in re, si ejus proprietatem adquirat, amittit servitute, & per confusionem & consolidationem extinguitur, l. 1. quemadmod. servit. amitt. ibi: servitutes prædiorum confunduntur, si idem utriusque prædii dominus esse coeperit, & l. si partem 19. ff. eod. l. quidquid ff. commun. prædior. l. si quis edes 29. ff. de servit. urb. præd. l. si communi, ff. de servit. rust. l. legatarius 38. §. si legatum, ff. de legat. 1. quia res sua nemini servit, l. si rem alienam, 2. ff. de pignor. act. l. in re communi, ff. de servit. urb. præd. l. utifruu, ff. si usufruct. pet. Surd. de aliment. 8. privileg. 49. n. 7. idem Surd. dec. 76. n. Scac. de commerc. §. 2. glos. 5. n. 89. inspect. 1. Gratian. discept. forensi. tom. 5. cap. 876. n. 10. Ovid. de Amicis, de jur. emphyteu. qu. 15. n. 3.

Ita pariter pensio super aliquo beneficio imposita, si pensionarius acquirit titulum & collationem ipsius, extinguitur & amittitur ipso jure per consolidationem, ob similitudinem & æquiparationem usufructui; quoniam actio & passio non possunt concurrere in eodem subjecto, seu eadem persona simul, l. prætor, ff. de tutor. b. & curator. l. fin. ff. de offic. prætor. l. Uranius 8. ff. de fidejussor. Jas. in l. debitori, n. 4. c. de pact. Pirhus Maur. Aretin. de fidejuss. sect. 8. c. 50. n. 1. & 2. fol. 495. Olascus dec. 95. à num. 2. Scaccia de commerc. §. 6. glos. 1. n. 24. Et quia debitor sui ipsius nemo esse potest, d. l. Uranius. l. frater à fratre 28. ff. de condiçt. indeb. cum traditis per Cald. Pereyram, de extrinçt. emphyteu. c. 14. n. 33. Scacc. de commerc. §. 2. g. 5. n. 89. inspect. 1. & §. 6. glos. 1. n. 12. Gutier. de gab. q. 45. n. 5.

23 Et per hæc fundamenta & similitudinem pensionis cum usufructu, in nostris terminis hanc quæstionem resolvit primus omnium eleganter Gigas in tr. de pensionib. q. 49. por tot. affirmans, quod sicut usufructus finitur & extinguitur per adquisitam proprietatem rei ab illo qui in ea habet usufructum, ita pensio extinguitur per acquisitionem tituli & collationem beneficii pensionis gravati obtentam à pensionario: Gigantem referens idem dixit Vivianus de jur. patron. l. 13. cap. 9. n. 59. tenet etiam Petr. Andr. Gambar. de Autho. Legati de latere, l. 6. tit. de pensionib. ex n. 480. cum seqq. plena manu declarat Ferentill. ad Buratt. dec. 528. n. 4. & 5. & expressè tenuisse Rotam, & latissimè disputatum & decisum articulum in una dec. civitatis Plebis, 15. Jun. 1616. coram Card. Sacrato, firmat Lotter. de re benef. l. 3. quæst. 16. n. 62. quem referens

sequitur etiam August. Barbof. de pension. b. p. r. t. quæst. 9. n. 18. qui utique idem tenet & affirmat de jur. Eccles. l. 11. n. 75. ubi hunc casum refert inter cæteros, per quos extinguitur pensio ob æquiparationem pensionis cum usufructu.

Pro hac eadem resolutione firmiter determinavit Rota in d. dec. civitatis Plebis, de qua testantur Ferentill. Lotter. & Barbof. locis proximè relatis, quam licèt pro contraria parte adduxerimus superiùs n. 7. vers. Et hanc partem negantem, &c. ipse tamen semper firmiter tenuit regulam, videlicet extingui pensionem per obtentionem beneficii pensionis gravati à pensionario, adinstar usufructuarii; quamvis negaverit intrare hanc regulam in illo casu particulari de quo agebatur, in quo titulus & collatio beneficii non fuit firmiter & cum effectu obtenta pensionario, quo casu nihil mirum quod tunc cesset extinctio & consolidatio pensionis sicuti nec usufructus ex rationibus infra adducendis & probandis.

Nam licèt pensionarius usus fuit facultate regrediendi ad beneficium sub pensione resignatum, tamen iudex nulliter & attentatè spoliavit resignatarium possessorem, justè appellantem ab iniquo processu, ex quo facilè resultaret revocatio immissionis attentatæ, cum debuisset expectare sententiam transactam in rem judicatam; ac ideo licèt potuisse pensionarium per concordatum dimittere beneficii possessionem titulari spoliato, & ab eo, & successoribus exigere suam pensionem, quæ non potuit extingui per revocabilem illam & inefficacem beneficii acquisitionem, & pendente lite potuisse pensionarium renuntiare regressui, prout latè hæc singula fundamenta comprobavit dicta Rota decisio, & repetit August. Barbosa de jure Eccles. l. 3. cap. 11. ex n. 74. cum seqq. idem probat Calanate in cons. 10. sub n. 149. vers. ita pensionarius: dicens quod si pensionarius assequutus est beneficium, super quo pensio sibi debebatur, & illud postea dimittit ex causa non voluntaria, sed necessaria præexistenti, potest sicut antea pensionem retinere, ex Gigante de pensionib. d. q. 49. n. 7. Et quia pariter ipse Titularis spoliatus poterat lite pendente effugere regressum solvendo pensionario pensiones debitas, ut bene probat dicta decisio, & Barbosa ibid. n. 77.

Et quod pensionarius potest renuntiare regressui, patet; quoniam fuit in bulla appositus in favorem pensionarii, probat latè Gonzal. in regul. 8. de Alternativ. glos. 56. n. 53. & 54. quia quando nullitas actus etiam ipso jure per legem vel contractum est appositæ & introducta in favorem alicujus, nihil operatur, nisi parte volente; de quo jura & innumerabiles pene doctrinas in variis materiis congestit accuratè Gonzal. loc. cit. ex n. 48. usque ad n. 107. & infer us ergo dum titulus beneficii non est efficaciter & irrevocabiliter quæsitus pensionario, pensio non extinguitur.

Ergo etiam sequitur quod dum titulus beneficii pensionis gravati non est efficaciter & irrevocabiliter adquisitus pensionario, sed per litem pendentiam suspensa extinctio, nullo modo consolidatur nec extinguitur pensio per acquisitionem revocabilem atque aliter resolvablem; nec lite jure finita. Utrumque post alios probat sigantur Lotter. de re benef. lib. 3. q. 17. c. n. 60. & n. 62. ita ait: Ut cunque verò contingat, resignantem regredi ad beneficium resignatum live

per actionem in spolio motam, si per canonizationem regressus sibi reservati in casu non soluta, vel in dubium revocate pensionis, constat pensionem ipsam extinguere, in tantum ut si ex nova concordia beneficium iterum cedat resignatio, ea non convalescat sine novo Papæ decreto, modò scilicet circa regressum nullæ remanserint reliquæ litis, ex quibus iste effectus videatur suspensus, ut latissimè fuit decisum in una civitatis Plebis 15. Jun. 1616. coram Cardin. Sacratio, & plena manu declarat D. Ferenti. ad Barat. decis. 528. n. 4. & 5. hoc idem transcribens, sequutus fuit Aug. Barbol. in tract. de pens. par. 1. q. 6. n. 18.

34 Et quod quando pensionarius acquirit idem beneficium sua pensione gravatum revocabiliter, non extinguatur pensio, sed duret, evictò, ablatò, seu dimisso beneficio, ita ut ab eo possessore, cui fuit collatum, possit exigere pensionem annuatim sicut antea, in terminis probavit Gigas, (cujus nullus meminit) de pensionib. & ast. 49. ex num. 5. usque ad fin. per similitudinem & æquiparationem ususfructus cum pensione; juxta text. in l. dominus usufructuario 67. ff. de usufr. quem pro contraria parte adduximus supr. n. 2. vers. Quæstio subtilis est &c. in quo ideo per aditionem hereditatis usufructuarius non amisit usufructum, quia hereditatem à principio adquisivit revocabiliter, quam postea abstulit filius agens de inofficioso contra testamentum: consonat text. in l. si maritus Cod. de inoff. testam. textus etiam similis & mirabilis in l. a libertò ff. de bon. libertor. ubi usufructuarius proprietate adquisita ex testamento, quod per contra tabulas postea fuit rescissum, non amittit usufructum licet virtute testamenti jam dominus factus fuerit proprietatis rei, super qua usufructum habebat, l. propter veneni, §. neptis, ff. ad Silaniam. l. heredem ff. de his quib. ut indign. l. cum qui: §. fin. ff. de inoff. testam. l. cum bonis, §. 1. ff. de adquir. hered.

35 Quæ doctrina universaliter vera est in cunctis casibus, in quibus quis habet jus aliquod in re aliena, per cujus acquisitionem jus extinguitur ut extincto non habeat locum quando res ipsa adquisita fuit revocabiliter, vel nulliter, ita ut ab eo aliquo modo vel jure evinci possit: & signanter de usufructuario proprietatis emptore, ut penes eum remaneat usufructus, proprietate à consanguineo retracta, communem firmat Tiracquell. de retract. l. 1. §. 1. glof. 7. n. 65. & Ant Gomez. ad leg. 70. Tauri, n. 34. communem etiam dicit Surd. dec. 51. n. 24. Carpam. ad statut. Mediol. 417. n. 461. & statut. 434. n. 113. & 114. r. 1. Castill. de usufr. c. 74. n. 23. Cancer. l. 3. resol. tit. 3. de privil. n. 309. Calanat. conf. 10. n. 171. Cavalcan. de usufr. n. 173. Covar. l. 3. variar. resol. c. 11. nu. 7. Cremenf. singula. 58. latissimè Matienzo ad leg. 7. tit. 11. glof. 1. ex n. 35. usque ad nu. 47. l. 5. recopil. Ovid. de Amic. de jur. emphyt. quest. 15. ex n. 3. & signanter n. 9. idem in nullitate acquisitionis ut non extinguatur jus quod ea habebat in re acquirens; vel etiam per secundum contractum nullum non inducatur novatio prioris validi: & de variis exemplis & doctrinis similibus videndus Giurba decis. 63. ex n. 1. usque ad 6. & omnino Matienzo in loc. mox cit. qui in variis casibus & materiis plurima jura & Doctores cumulavit: Nos in nostris Commentar. de supplicat. ad Sanctiss.

Quibus etiam convenit quod licet pensio per contractum matrimonii extinguatur, adhuc ta-

men dum lis pendet super validitate matrimonii, non extinguatur; etsi pensionarius instet pro ejus validitate, ut per Marchesan. & Rota decis. tenet Oliver. Beltramin. in adnotat. ad Alexand. Ludovis. decis. 18. n. 9.

37 Quod idem videmus in duobus beneficiis incompatibilibus ab uno obtentis, ut vacet primum ipso jure per impetrationem secundi, ad cap. de nulla, de prabend. cum aliis vulg. tamen hoc non procedit, nec vacat primum, quando secundum non fuit perfectè quæsitum, sed litigiosum, & super eo lis pendet, qua pendente, primum incompatible non vacat, cum secundi collatio & possessio non sit pacifica, sed controversa; ut latissimè plura referens jura & Doctores, tradit Garc. de benef. tom. 2. par. 11. c. 5. §. 1. per tot. quapropter jussè determinavit Rot. in d. decis. civitatis Plebis, coram Sacratio, non 38 extingui pensionem, quando pensionarius obtinuit idem beneficium pensione gravatum; sed suspendi effectum extinctionis, dum lis super ingressu & immissione pendet: ita ut si dimittat, vel renuntiet illud beneficium, possit absque aliquo impedimento pensionem suam, quæ hoc casu remansit illæsa, exigere à quolibet possessore, cui beneficium fuit postea collatum.

39 Quamquam secus erit quando beneficium pensione gravatum validè & perfectè fuit collatum & acquisitum à pensionario habente super ejusdem fructibus pensionem: nam iste si voluntariè & nullo jure cogente dimiserit idem beneficium, vel renuntiaverit in favorem alterius, novus Titularis nullo modo tenebitur ad solutionem pensionis, quam antea pensionarius habebat super ipso, quoniam cum per legitimam obtentionem tituli beneficii ejusdem, pensio fuerit extincta, ad latissimè comprobata supr. ex n. 8. cum multis, seqq. vers. Quibus tamen minime refragantibus &c. etiam post factam voluntariam dimissionem durat extincta, nec per talem dimissionem recuperare potest; Tum quia actus 40 legitimi retractari non possunt; licet casus evenierit à quo non possint inchoari; ex leg. actus, de regul. jur. Tum quia jus semel amissum non recuperatur; nec jus semel extinctum reviviscere potest, l. qui res, §. aream, ff. de solut. l. sumus 27. §. sed si stipulatus, ff. de pact. l. electio, cum ibi notatis, ff. de novatib. actio. l. inter stipulantem, §. sacram. vers. nec revocari, ff. de verb. oblig. l. Mevius, §. duorum, ff. de legat. 2. l. heredib. ubi Glof. 1 ff. ad Trebel.

41 Et pro hac propositione, adest singularis text. in l. si quis ades 29. ff. de servit. urb. prad. ubi qui vicini ædes emit suis servientes, extincta fuit servitus per confusionem: sed cum postea alienasset ædes emptas antea servientes; quærit Consultus an per dimissionem & alienationem ædium recuperabit servitutem quam ante emptionem habebat? Respondet, liberat ædes transire in secundum emptorem, nisi inter eos pactum sit ut servitus renovetur: verba textus sunt; Si quis ades, quæ suis adibus serviebant, cum emisset, traditas sibi accepit, confusa sublatæque servitus est, & si rursus vendere velit, nominatim imponenda servitus est, alioquin libera veniunt: textus etiam expressus in l. Mevius, §. duobus, ibi, nec postea parte alienata revocare actionem semel extinctam ff. de legat. 2. Consonat text. optimus in l. si tibi 17. ff. quib. mod. usufr. amitt. ubi legatus mihi fuit pure usufructus alicujus rei, & proprietas legata fuit Titio 42 lub

sub conditione: ego dum percipiebam usufructum, cui ab hærede, pendente conditione, proprietatem ejusdem rei: extinctaque fuit per consolidationem meus usufructus: postea purificata conditione, rem dimisi legatario cui sub illa conditione relicta fuit: dixit Consultus quod non possum retinere usufructum semel legitime consolidatum cum proprietate quam dimitto & restituo legatario, verba textus sunt: *Si tibi fundi usufructus pure, proprietas autem sub conditione Titio legata sit, & pendente conditione dominium proprietatis adquisieris, deinde conditio extiterit: pleno jure fundum Titium habebis nec interest quod detracto usufructu proprietas legata sit; ut enim dum proprietatem adquisieris, jus omne legati usufructus amisisti.* Ex quibus juribus aperte constat, quod semel per consolidationem usufructus cum proprietate ob legitimam & perfectam concurrentiam in eadem persona amissus & extinctus non reviviscit, nec recuperatur propter dimissam postea proprietatem, quando ex facto proprio & voluntate sua per acquisitionem proprietatis volui amittere usufructum; quæ jura cum loquantur in extinctione usufructus legitime facta, rectè conveniunt extinctioni pensionis, cujus dubia deciduntur & determinantur per regulas usufructus, cui assimilatur & adæquatur, ex abundè comprobatis *sup. ex n. 9. cum multis seqq. vers. Ad cujus resolutionis evidentiam &c.*

43 Et quod per acquisitionem tituli beneficii legitime obtentam, & irrevocabiliter semel quaesitam per pensionatum, extinguatur ipso jure pensio super eo imposita; ita ut si postmodum ipsamet beneficium voluntariè dimittat, vel in favorem alterius renuntiet, nullo modo reviviscat pensio semel extincta, nec possit eam exigere à novo Titulari & possessore ejusdem beneficii, quantumvis conveniat cum novo possessore de continuatione pensionis: expressè tenuerunt Gigas *de pensionib. quest. 49. ex n. 5.* & probarunt abundè per Rotæ decisiones Ferentill. Lotter. & Barbos. *in locis sup. citat. ex num. 32. cum seqq. vers. Ergo etiam sequitur quod dum titulus beneficii, &c.*

44 Ad quod obiter adnotandum est, quod quando legitime fuit titulus beneficii à pensionario adquisitus, & per consequens extincta pensio per confusionem, si postea idemmet beneficium dimiserit in favorem alterius cum pacto de continuanda & tenenda pensione sic extincta, tale pactum Titularem successorem non adstringit, nec de jure valet, quoniam pensionis semel legitime extinctæ resurrectio non pender à sola contrahentium voluntate, sed à voluntate & gratia Pontificis cum nova sit pensio quæ præteritur & ideo nova eget gratia Apostolica: in quo conveniunt dictæ Rotæ decisiones, Ferentill. Lotter. & Barbos. *proximè citati: idem Barbos. de jur. Eccles. lib. 3. quest. 11. num. 79. ad fin. ex Gambar. de offic. & potest. Legati de latere, lib. 6. n. 483. cum seqq.*

45 Quæ doctrina universaliter verissima est, quod quando pensio à Papa concessa fuit, si ex aliquo defectu sit nulliter constituta, vel ex post facto nulla reddatur & resolvatur ex defectu conditionis appositæ, sub qua ipsa gratia fuit expedita, ita ut consolidetur cum titulo beneficii, & legitime extincta sit, quamvis inter pensionarium & Titularem fiat concordatum de solvenda & exigenda pensione, & continent, perfe-

Salgado Labyr. Credit. Tom. III.

verent & consentiat in executione concordati inter ipsos initi, nullo modo revalidatur pensio semel extincta ex defectu nove gratiæ, quæ ad id præcisè requiritur auctoritate Apostolica; cum renovatio & convalidatio hæc non pendeat à sola voluntate & consensu partium, sed simul & principaliter à Papa; ut post plurimos Doctores firmavimus *in hoc Labyr. 2. p. c. 10. nu. 63.* & conducunt similes doctrinæ *ib. ex num. 58. cum seqq.*

Igitur ex supra dictis, duæ ad nostrum positum deducuntur conclusiones. Prima sit, quod quando pensionarius per assentionem beneficii, super quo habet pensionem reservatam, extinguitur pensio, quia legitime & irrevocabiliter de titulo ipsius beneficii fuit provisorius, & quamvis postmodum illud voluntariè dimittat seu renuntiet, nullo modo reviviscit pensio semel legitime extincta; & per consequens non potest dici creditor pro ea, nec comparari in concursu peracto per possessorem beneficii potest graduari: juxta latè comprobata *ex n. 39. & seq. vers. Quamquam factus erit &c.*

46 Secunda sit conclusio, quando pensionarius adquisivit beneficium sua pensione gravatum, non perfecte, sed revocabiliter, & quod aliquo modo potest evinci, & ab eo avelli, nunquam consideratur extinctio pensionis, sed semper durat & perseverat, & potest jussè eam exigere à novo possessore ejusdem beneficii, & in hujus concursu judicio tanquam verè creditor pro eadem graduari in eo loco & gradu, quem pensionarius assignavimus *in hoc Labyrinth. par. 1. c. 1.*

47 Quibus feliciter absolutis, nihil obstant argumenta in contrarium considerata à princip. *hujus cap. Non primum petitum ex l. dominus usufructuario, 67. ff. de usufr.* Nam loquitur in terminis secundæ conclusionis, quia in casu illius textus usufructuarius adquisivit proprietatem revocabiliter, & ob id ab eo fuit fundus ablatus, retento usufructu tanquam non extincto nec finitè, quem text. ita declaravimus per multa, *sup. ex n. 34. cum seqq. vers. Et quod quando pensionarius &c. & paulò superius ex n. 24. vers. pro eadem resolutione, &c.*

Eodem etiam modo respondetur Rotæ decisioni, de qua *ex n. 7.* pro contraria parte ponderata, cum procedat in casu speciali, in quo pensionarius minus perfecte & revocabiliter fuit immixtus in possessionem beneficii ob regressum; fatetur tamen dicta decisio, regulam generalem, nempe extingui pensionem quando pensionarius adeptus est collationem beneficii pensione gravati, perfecte & irrevocabiliter ad instar usufructuarii consequentis proprietatem rei super qua habebat usufructum, prout latè declaravimus *d. Rot. decis. sup. ex n. 24. cum multis seqq. vers. pro hac eadem resolutione, &c.*

48 Minus obstat text. *in l. unus ex sociis, §. fin. cum leg. seq. ff. de servit. urb. n. præd. de quibus n. 4. sup.* Quia in casu illorum jurium jus servitutis nunquam fuit extinctum nec amissum, sed suspensam pro tempore quo sors exaruit, quia non sua culpa aut negligentia usus aquæ suspensus fuit, sed quia cavit occasione & facultate utendi sua servitute, & ideo postquam aqua ad suas venas redire cepit, jus suum continuavit ut antea: vide Castill. *de Tertius, c. 19. ex n. 8. cum sequentibus* ubi latè de materia illius text.

§1 Ne. denique (blit. text. in d. l. si ager. 23. ff. quib. mod. ususf. amit. de quo supra n. 5. Quoniam in eo textu, fundus totus inundatus fuit fluminis vel maris impetu, ex quo proprietatis una cum usufructu amissa videbatur, postmodum vero eodem impetu recessit aqua, & sic restituta fuit proprietatis simul cum usufructu, & uterque tam proprietarius quam usufructuarius consequutus fuit jus suum, quia neuter fecit actum aliquem voluntarium, ex quo usufructus consolidari potuisset, sed quodam impedimento externo & violento flumen impedimentum apposuit utrique, & postea sustulit, ut ambo ad sua jura redirent; ut probat etiam clarè text. in l. adeo §. aliud sane est, si cujus ager totus inundatus fuerit, namque inundatio speciem fundi non mutat, & ob id cum recesserit aqua, palam est ejusdem esse, cujus & fuerat, ff. de acquir. rer. dom. ex quo sola possessio interim fundi ablata fuit, l. i. ff. de fluminib. §. si fossa: & text. in l. ergo, §. alluvio, ff. de acquir. rer. dom. text. optimus in l. 3. §. Labeo, ff. de acquir. possess.

CAPUT VII.

Hypotheca super pensione Ecclesiastica an extinguatur, adquisito per pensionarium debitorem titulo beneficii.

Et an Hypotheca super pensione nulliter imposita ex consensu non habentis jus ad beneficium, convalescat postea adquisito per istum legitimo titulo ejusdem beneficii.

SUMMARIUM.

- 1 Solutio prima partis questionis deducitur ex resolutis supra, hac par. 4. c. 4. per tot.
- 2 Consolidatio usufructus cum proprietate nihil officit juri creditoris habentis hypothecam super jure consolidato.
- 3 Commoditas usufructus super qua cadit hypotheca, non admittit mutationem ex substantia, aut forma aut qualitate, ex vi consolidationis.
- 4 Ea que dicta sunt de usufructu hypothecato consolidato, procedunt in pensione hypotheca subjecta, adquisito titulo beneficii per pensionarium.
- 5 Dubia circa pensiones Ecclesiasticas debent determinari & decidi per regulas usufructus.
- 6 Irrevocabiliter adquisito per pensionarium titulo beneficii pensione gravati, extinguatur pensio.
- 7 Hypotheca constituta super pensione, durat adhuc adquisito titulo beneficii à pensionario.
Aliud est consolidari usufructum, & pensionem, in persona alterius, qui non sit debitor illius: aliud verò consolidari in persona debitoris, quia tunc manet hypotheca, ibid.
- 8 Proponitur secunda questio agitanda.
- 9 Hypotheca constituta à non domino rei, super qua constituitur, est invalida.
- 10 Hypotheca à principio nulla, revalidatur si

debitor nanciscatur dominium rei, quo ante carebat.

Concessio facta alieni rei à non domino, convalescit si contingat concedentem postea dominum fieri. ibid.

11 Certior opinio est, hypothecam impositam super pensione ab initio invalida, non revalidari per acquisitionem tituli beneficii à pensionario factam.

12 Explicantur termini questionis ut videtur confusio.

13 Pensio ab initio nulla vel postea resoluta, non convalidatur ex solo consensu habentis titulum beneficii.

14 Pensio constituta super beneficio, ad quod possessor consentiens pensioni nullum jus habebat, est nulla, ita ut verus Titularis opponere possit de invaliditate ad liberandum suum beneficium.

15 Si pensioni consentiens non habebat jus legitimum in beneficio, tempore quo prestitum consensum pensioni, nihil proficiit titulus superveniens ad revalidandam pensionem.

16 Constitutio pensionis absque gratia Pontificis, est nulla & simoniaca.

17 Pensio nulla, vel jam extincta, non revalidatur ex solo consensu parvium.

Hypotheca constituta super pensione nulla, vel extincta, non reviviscit, si constituens adquirat titulum beneficii pensione gravati, quia nec ipsa pensio convalescit: quod latè firmatur, ibid.

Primam partem hujus questionis exaratam reperies superius in hac 4. par. cap. 4. per tot. ubi post exactam disputationem resolvimus, hypothecam super commoditate usufructus perseverare & durare, quantumvis usufructuarius debitor adquiserit rei proprietatem, non obstante consolidatione à jure inducta in tali casu, cum nihil operetur in prejudicium & detrimentum creditoris habentis hypothecam super jure consolidato; etenim consolidatio non egreditur personam debitoris adquirentis proprietatem rei: & quia commoditas usufructus, quæ sola cecidit in hypothecam, nullam recipit mutationem nec in ejus forma, nec in substantia, nec in qualitate; sed eandem in percipiendis fructibus obligatis retinet debitor, prout ante acquisitionem proprietatis: quod sufficit ut creditoris hypotheca persistat, & contra eundem debitorem continetur: quam questionem & resolutionem validissimis & impenetrabilibus juris fundamentis, contrariis destructis, roboratam & exornatam reperies in d. cap. 4. per totum.

Quo legitimo fundamento posito, facile evinces nostræ questionis difficultatem, An hypotheca super emolumentis pensionis (nam super jure ipso pensionis penes pensionarium debitorem existente, ejusque personæ cohærente imponi non potest; ad latè comprobata in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 43. num. 8. & num. 36. & ex num. 25. cum multis seqq.) extinguatur eo ipso quod pensionarius debitor adquisivit collationem & titulum ejusdem beneficii super quo habebat pensionem; eamque hypotheca gravatam, si ad memoriam revoces, quod pensio Ecclesiastica æquiparatur & adæquatur usufructui, adeo ut per regulas de usufructu loquentes decidi

decidi ac determinari debeant omnia dubia contingentia super pensione; prout ad longum per varias Rotæ Rom. decisiones, nec non innumerabiles penè Doctores firmavimus *supra*, hac 4. par. cap. 6. ex num. 8. cum sequentibus & usque ad fin.

6 Et quamvis in eodem cap. 6. resolvimus, quod pensionario acquirente validè & irrevocabili- ter titulum beneficii, extinguatur pensio, eo modo quo extinguatur usufructus acquisita proprietate rei per usufructuarium, adhuc tamen hypotheca super pensione extingui non debet, cum ipsemet debitor sit qui potitur fructibus hypothecatis, nec illos attingat consolidatio, quæ nihil operatur in damnum Tertii creditoris, qui hypothecam habebat etiam in eo jure, quod alioquin per acquisitionem proprietatis solet consolidari, sicut latissimè in usufructu hypotheca non extingui hypothecam, adquisita proprietate per fructuarium, validè fundavimus in d.c. 4. per tot. in hac 4. par. Ad cujus similitudinem idem erit resolvendum in hac prima parte nostræ quæstionis, ad quam trahenda sunt omnia fundamenta utriusque partis ibidem feliciter considerata, foret enim admodum fastidiosum repetere & transcribere omnia in omnibus: ea igitur per te videbis loco citato; quia aliud est extingui & consolidari usufructum & pensionem in persona alterius qui non est debitor, nec hypothecavit, ad quem usufructus, & pensio consolidata transit libera, & jus ad fructus & commoditatem amisit debitor, quo resoluta, resolvitur hypotheca: aliud verò est consolidari usufructum & pensionem in persona debitoris remanentis in eadem fructuum commoditate, illos percipiendo efficaciore titulo, quia tunc durat ipsamet res hypothecata, ex quo durare debet hypotheca in eisdem recipientibus novam proprietatis acquisitionem firmiorem & validiorem statum & existentiam.

8 Accedamus ad secundam partem nostri cap. An hypotheca super pensione Ecclesiastica nulliter ab initio imposita, eo quod qui in eam consensit, carebat jure ad beneficium super quo imponi pensionem consensit, an jus hypothecæ convalescat eo ipso quod consentiens adquisivit postea legitimum titulum ejusdem beneficii.

9 Cujus quæstionis difficultas videtur evicta ex notissimo illo juris principio, quod licet hypotheca rei alienæ, & constituta à debitore qui in ea nullum jus habebat, sit à principio nulla & invalida; *l. si probaveris, Cod. si aliena res pignor. dat. sit, l. 4. qui prædium, C. eod. l. 1. §. 1. ff. que res pign. obli. poss. l. 1. §. 1. l. que nondum, §. 1. & §. quod dicitur, ff. de pignor. l. rem alienam, & l. 41. ff. de pignor. act. l. ante omnia, ff. de probat. leg. 13. tit. 13. partit. 5. l. 8. eod. & partita.*

10 Adhuc tamen per acquisitionem postea domini invalidatur & confirmatur hypotheca præcedens, quantumvis invalida ab initio, *l. 1. ff. de pignor. l. rem alienam 41. ff. de pignor. act. de quorum jurium intelligentia & declaratione exactè post plurimos DD. agit Merlin. de pignor. lib. 1. quæst. 2. per tot. sicuti alia quævis concessio, quæ si fuerit facta ab eo, qui rei dominus non erat, convalescit, si contingat, concedentem ex post facto dominum fieri, Cald. Pereira de potest. eligen. c. 10. num. 23. ubi num. seqq. declarat: August. Barbof. in collect. ad l. Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.*

ventrici, per text. ibid. num. 4. Cod. de rebus alien. non alien. tom. 2. fol. 259. Igitur licet ab initio hypotheca super pensione fuisset nulliter constituta ex defectu consensus veri Titularis, tamen postquam consentiens pensioni adquisivit legitimum titulum ejusdem beneficii, pensio & hypotheca super ea convalescere & consumari debent.

His tamen minimè refragantibus contraria opinio verior & certior est, ut hoc casu hypotheca imposita super pensione ab initio invalida ob consensum ejus nulliter præstitum qui non habebat jus ad beneficium, nullo modo convalescat per novam tituli ad ipsummet beneficium acquisitionem manifestè probabimus.

Supponendo imprimis, ne termini confundantur, quod ad nostrum casum applicari non debent doctrinæ & jura, de quibus *supr. n. 10.* quia in hoc nostro casu non agitur de debitore hypothecæ subjiciente rem alienam, quam postmodum adquisivit; nam Titularis qui postea beneficium adquisivit in proprietate ac legitimo titulo, nec est debitor, nec imposuit hypothecam, sed alius Tertius, cui fuit inutiliter constituta pensio super beneficio, quod postea non adquisivit: & ideo aliunde quærenda erit difficultatis resolutio, an scilicet pensio nulliter sic imposita ex consensu non habentis tunc jus ad beneficium, revalidetur per legitimum titulum supervenientem consentienti, ut inde per consequentiam inferatur ad hypothecæ subsistentiam & convalidationem, quia jus hypothecæ derivatur ab existentia rei hypothecatæ.

In quo firmiter asseverandum erit, quod nec pensio ab initio nulla, etiamsi novus accesserit consensus legitimi Titularis, non potest convalidari, quando pensio sive ab initio nulliter constituta; sive postmodum ex alicujus conditionis in ejus constitutione & creatione appositæ defectu resolvatur & extinguatur, per solum consensum partium renovari & reviviscere non potest, non accedente nova Sedis Apostolicæ gratia, cum hoc non pendeat à sola voluntate partium, sed simul & præcipuè à gratia & voluntate Papæ; ex mox allegandis & latius comprobandis.

Constans est enim propositio, quod pensio constituta super beneficio ad quod consentiens possessor nullum jus habet, nulla est, & nullius momenti, ita ut verus Titularis opponere de ejus invaliditate & nullitate liberè possit; ad effectum se suumque beneficium liberandi à tali onere, Achill. de Grass. *decis. 9. de pensionibus seu 421. Guidobon. decis. 137. idem de Grass. dec. 6. de pension. & dec. 1. seu dec. 413. & 418. Cæsar. de Grass. dec. 103. num. 9. Grac. de benef. par. 1. c. 5. n. 512. cum seqq. t. 1. Verall. dec. 300. par. 2. Farinac. dec. 437. fol. 400. & t. 2. dec. 559. n. 2. in posthum. & iterum t. 1. dec. 337. num. 1. posthum. Lotter. obiter de re benefic. l. 1. quæst. 38. n. 130. Nos etiam in hoc Labyr. 2. par. cap. 9. n. 71. vers. Fulcitur hoc fundamentum.*

In tantum quod si consentiens pensioni, non habebat jus legitimum & validum in beneficio, tempore quo præstitit consensum pensioni, prout clarè firmant Doctores jam allegati, & decisiones proximè citatæ num. 14. nihil proficit titulus superveniens post suum consensum ad revalidationem pensionis, Rota ut per Farinac. in posthum. tom. 1. dec. 356. n. 1. ibi: *Domini perseverarunt in decis. in hac causa sub die 14. Martii*

proximi. quod scilicet pensio fuerit nulla, nisi probetur jus Julii qui consensu reservatori pensionis &c. & eodem n. in fin. ibi, Tertio quod potuit supervenisse jus Julio post praestitum consensum, quod non suffragaretur ad revalidandam pensionem, si ab initio fuit nulla, ut infra dicitur &c. & n. 2. ibi: secundo fuit dictum, quod ad effectum validitatis pensionis requiritur jus de tempore consensus praestiti; alias si pensio ab initio fuit nulla, non potuit per Julium in praedictum successoris convalidari: Cassiodor. decis. 4. n. 5. de pension. istud autem jus Julii de tempore consensus non probatur, per possessionem triennem, quia potuit supervenisse novus titulus post praestitum consensum; haec de singulari ad nostram materiam decisione.

16 Et ratio fundamentalis illa erit; quia sicut pensio à principio reservari non potest ex solo consensu contrahentium, cum principaliter pendeat ex voluntate & gratia Pontificis, sine qua pensionis constitutio est nulla & simoniaca, ut ad longum per Garciam de benefic. par. 1. cap. 5. §. 2. ex n. 273. cum multis seq. & Doctores omnes statim citandos.

17 Ita pariter pensio, vel à principio nulliter constituta seu reservata, vel ex post facto semel extincta, vel annullata ob defectum conditionis sub decreto irritanti & annullativo positae in eadem gratia reservationis, ex sola partium conventionione, vel per alium actum inducentem tacitum vel expressum consensum partium revalidari non potest, nisi denuò accedat simul nova gratia Sedis Apostolicae, cum nova pensio sit, ex quo prima fuit vel nulla, vel extincta, quae non reviviscit ex sola partium voluntate & consensu, à quo non pendet, sed principaliter à voluntate & gratia Papae, ita probat Rota in una Valent. decis. adducta per Garc. d. cap. 5. §. 4. n. 514. ibi: resolutum fuit, quod si pensiones de quibus agitur, sunt nulla, possunt nisi Canonici dicere de nullitate pensionis, quia cum ista materia non pendeat à voluntate & consensu partium (ut est regulariter in prophanis) sed ab auctoritate Pontificis, solum querendum est, an vere pensio sit, vel non, valida &c. & inferius, cum ut dicitur, totum hoc principaliter pendat ab auctoritate Pontificis, & non partium &c. Sarner. in compend. signat. num. 87. & alii quos refert & sequitur Flamin. Patif. de resign. benefic. l. 6. quest. 2. n. 8. optimè Mchedan. decis. 12. de renuntiat. Gambar. de offic. & pot. Legat. de lat. lib. 6. num. 483. cum seqq. August. Barbof. in voto 5. ex num. 22. & in tract. de jur. Eccles. l. 3. cap. 11. nu. 75. in fin. & num. 76. & in tract. de pensionib. quest. 9. num. 18. Nos in hoc Labyr. 2. par. c. 10. num. 63. & ex nu. 58. Gigas de pensionib. quest. 49. n. 5. & seqq. Lotter. de re benefic. l. 3. quest. 11. ex n. 60. & seqq. ubi allegat bonam Rotae decisionem; Ferentilius optimè ad Barratt. decis. 528. n. 4. & 5. Joan. Ant. Bellon. ex aliis, in conf. 27. nu. 7. 8. & 9. & nu. 40. qui omnes asseverant, quod pensio nulliter imposita, vel ex post facto nulla reddita & extincta, non potest ex solo facto partium & consensu tacito vel expresso, aut concordia, revalidari, & suscitari, quia validare pensionem invalidam, vel extinctam, non pendet ex facto partium, sed à potestate & gratia Papae. Quod ulterius comprobatur ex Rota decis. adducta per Barbof. de jur. Eccles. d. cap. 11. num. 31. qua fuit dictum, post contractum à pensionario matrimonium per verba de praesenti, non valere novam concordiam

inter Titularem & ipsum pensionarium super pensionis solutione absque Sedis Apostolicae beneplacito & auctoritate.

Ea moventur omnes ratione; quia ratificatio actus nullius, est novum actum celebrare, Barbof. in l. ab emptione, ff. de pact. Aretin. conf. 128. col. 2. vers. secunda specie, Menoch. conf. 88. num. 66. Petr. Sard. decis. 70. n. 14. Giurb. decis. 55. ex num. 16. Nos plurima, & plurimos ad id conduximus in hoc Labyr. 2. par. cap. 10. ex n. 58. cum multis seqq. ubi quod census impositio super bonis majoratus nulliter facta non potest validari ex consensu tacito vel expresso contrahentium, nisi nova & valida superveniat facultas Regia, quia in actu ratificationis hujusmodi debent concurrere omnes solemnitates & formae requisitae ad ipsum actum: atque ideo quemadmodum à principio non potuit constitui pensio ex sola partium voluntate absque auctoritate Papae, ut supra n. 16. ita, si sit nulla vel extincta, reviviscere non potest ex solo facto partium, non accedente voluntate & nova gratia Sedis Apostolicae: vide Barbofam d. vot. 5. ex n. 24.

Ex quo provenit, quod super pensione nulliter reservata à principio non potuit constitui hypotheca; ut post innumerabiles penè Doctores probavimus in d. cap. 10. num. 64. quia non entis nullae sunt qualitates, nec qualitas potest esse sine subiecto, & ideo cum per acquisitionem proprietatis beneficii subsequatam ab eo possessore qui consenserat pensioni tempore quo carebat jure ad illud beneficium; non revalidetur nec reviviscat pensio praecedens nulliter constituta, ex comprobatis supra ex n. 11. cum seqq. sequitur quod hypotheca minus potuit convalescere, nec revalidari seu reviviscere.

Indè potius quando in hac pensione concurrerent consensus pensionarii & Titularis cum auctoritate & nova gratia Pontificis; adhuc non potuisset convalescere, nec reviviscere hypotheca super ea nulliter imposita, quia haec est nova pensio, diversa à priori, super qua fuerat hypotheca per pensionarium imposita, quae nullo modo potest extendi & trahi ad hanc novam pensionem, ad latissimè tradita in hoc Labyr. 2. par. 27. ex num. 36. cum multis seqq. ubi de hypotheca super officio vitalitio extincto, quae non reviviscit si iterum idem officium ei à Rege concedatur; ad quod plures alias doctrinas adduximus.

Firmandum erit igitur in nostro dubio praesenti, hypothecam super pensione Ecclesiastica imposita, quae à principio nulliter reservata fuit ex defectu juris, quo carebat eo tempore consentiens reservationi, sicut non revalidatur pensio, adquisito postmodum legitimo titulo ad beneficium per consentientem, minimè posse convalidari, ac propterea creditorem non posse in concursu peracto per debitorem pensionarium gradum accipere super pensione, nec super ea molestare Titularem, qui ad illam non tenetur, sicuti nec etiam ipse pensionarius in concursu peracto per Titularem poterit graduari pro pensione, quae nulla fuit, nec unquam revalidata; quia neuter fuit creditor ad praedictam pensionem.

CAPUT VIII.

Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita per debitorem habentem facultatem Apostolicam illam transferendi, an simul transcat in translatarium.

SUMMARIUM.

- 1 Pars negativa proponitur.
- 2 Hypotheca super pensione tantum durat, quantum ipsa pensio.
Jus quodlibet regulariter extinguitur resoluta re sui natura resolubili super qua constitutum est. *ibid.* & n. 9.
- 3 Per translationem pensionis, virtute Indulti, prima pensio extinguitur, & nova creatur qua acquiritur translatario.
- 4 Pensio regulatur per regulas & naturam ususfructus.
- 5 Quando duobus successivè uni post alterum relinquuntur ususfructus, non idem ususfructus transit in secundam personam, sed alius novus. Declaratur *infra* n. 55.
- 6 Hypotheca super pensione extinguitur, extincta pensione, sicut extinguitur extincto usufructu. Limitatur, n. 56.
- 7 Hypotheca super officio temporali, feudo, vel emphyteusi non durat, illis extinctis, etiamsi jus illud extinctum alii cedatur. & n. 54.
- 8 Prorogatio rei hypothecatae non durat post jus prius extinctum.
- 10 Hypotheca imposita super juribus regalibus extinguitur per venditionem eorum, quia creantur alia nova jura in favorem emptoris: *vid.* *infra* n. 54.
- 11 Quando quis contrahit cum cessione juris luendi à Regia Curia ex pacto speciali inter emptorem & venditorem, omnes hypothecae intermediae contracta resolvuntur in praedictum creditorum.
- 12 Pensionarius si eodem tempore reservata pensionis obtinuit facultatem transferendi; creditor qui accepit eam in hypothecam, debet acquiescere sua hypothecae resolutioni, facta translatione.
- 13 Hypotheca non transit cum jure personali simpliciter cesso.
- 14 Pensio translata in veritate & re ipsa, non est distincta à prima, sed eadem, quemadmodum pluries decidit Rota.
- 15 Pensio translata dicitur diversa ab antiqua, respectu juris transferentis, ne ulterius pensionem exigat, non autem respectu substantiae ipsius pensionis, quae est eadem cum antiqua cum omnibus qualitatibus suis.
- 16 Adducitur in confirmationem decisio Rotae in una Carpen. pensionis, 29. Maii, 1602. coram Lancelloto: cujus verba referuntur. & n. 17. 18. & 19.
- 20 Adducitur alia decisio in una Papien. pensionis 11. Decembr. 1606. & num. 21. & 22.
- 23 Alia, in una Terul. pensionis, 15. Decembr. 1610.
- 24 Alia, in una Feron. pensionis 14. Januar. 1613. & n. 25.
Salgado Labyr. Credit. Tom. III.

- 26 Frequenter tenet Rota, pensionem translataam esse eandem cum antiqua, & referuntur etiam aliqui Doctores idem probantes.
- 27 Translatio pensionis de una persona in aliam, non est novum gravamen, sed quaedam delegatio solutionis alteri facienda.
- 28 Quantum ad jus, & actionem, quam transferens habebat ad exigendam pensionem, sit extinctio post factam translationem.
- 29 Ipsa pensio translata, prout est subjectum & materia, in qua jus exigendi exercetur, est eadem cum prima, quia in effectu non extinguitur.
- 30 Pensio translata, est eadem numero, & non alia à priore diversa.
- 31 Pensionis translatio non inducit mutationem in substantia, sed in persona tantum.
- 32 Si pensio translata, esset nova & diversa à priore, non tenerentur fidejussores ejusdem.
- 33 Hypotheca sustinetur, si res hypothecata non mutetur in substantia, licet mutetur in qualitate.
- 34 Hypotheca durat, si jus temporale super quo constituta est, ita prorogetur & perseveret in substantia, ut non dicatur jus novum & diversum.
- 35 Pensionis translatio non inducit novationem, & ideo remanent obligationes accessoriae fidejussorum, & hypothecarum & num. 36. & 37.
- 38 Argumentum de re ad personam, & è contra, valet.
- 39 Pensionis translatae identitas verificatur ex ipso actu transferendi, ratione juris, quod transfertur, cum translatio non inducat novum actum.
- 40 Pensio translata transit in eum ad quem transfertur cum sua qualitate, onere, hypotheca, & causa.
- 41 In qualibet juris translatione, idem jus, & non aliud diversum transit in translatarium.
- 42 Mutatio personae non inducit mutationem in re.
- 43 Hypotheca super pensione imposita sustinetur adversus eum ad quem pensio transfertur ex voluntate transferentis.
Secus si ex necessitate procedente & inhirente. n. 44.
- 45 Pensio hypothecata cedi vel remitti non potest in praedictum creditoris.
- 46 Translatio pensionis est actus merè voluntarius pensionarii.
- 47 Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem; potest ea uti, vel non uti, pro suo arbitrio.
- 48 Facultas alienandi boni majoratus à Rege obienta, remittitur arbitrio & voluntati impetrantis.
- 49 Hypotheca non extinguitur per alienationem voluntariam rei obligatae.
- 50 Facultas transferendi pensionem, non cogit pensionarium ad transferendum.
- 51 Explicatur text. in cap. I. §. rursus si fidelis: quib. mod. feud. amitt. in usib. feud.
- 52 Resoluto jure feudi, resolvitur hypotheca super eo imposita.
- 53 Hypotheca perit si pereat res hypothecata in sua substantia.
- 55 An sicut usufructu duobus successivè relicto, novus dicitur usufructus in secundo fructua-

54 Labyrinth. Credit. concurr.

rio, ita etiam pensio translata, dicatur nova pensio in persona translatarii, & n. 56. & 57.

58 Per translationem pensionis virtute facultatis & gratie Apostolica pensionario concessa, non dicitur creari nova pensio, sed eadem transire de una in aliam personam.

Nec ideo extinguitur hypotheca super tali pensione imposita, n. 59. & 60.

Ardum fecit hanc questionem varietas Rotæ Rom. in ea decidenda, quam propterea ad accuratam revocamus disputationem. Et pro parte quidem negativa, ut scilicet hypotheca super pensione imposita à debitore pensionario habente facultatem à Sede Apostolica eandem pensionem transferendi in quem voluerit, qui sua facultate usus eam pensionem in alium transtulit postea, extinguatur per translationem; & pensio transeat libera, non verò gravata priori hypotheca, in alium pensionarium, probari videtur manifestè.

Primò, nam hypotheca super pensione tantum durat quantum ipsa pensio, & ad similitudinem usufructus, super quo imposita hypotheca extinguatur extincto usufructu; sicuti etiam dissolvitur, resoluta re qualibet sui naturâ resolvable, ut servus, equus, nomen debitoris, & similia juxta *l. sicut. 8. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solv. ubi: sicuti re corporali extincta, ita usufructu extincto, pignus & hypotheca perit*; idem deciditur in *l. servum. 27. ff. de pignor. abundè* Nos in *hoc Labyr. 2. par. cap. 27. ex n. 47. cum multis seqq.*

Sed sic est quod per translationem pensionis virtute indulti & facultatis Apostolicæ, prima pensio extinguatur, & nova creatur, ita ut in translatarium non transferatur illamet pensio, quæ fuit ab initio reservata transferenti, quam & possidebat & hypothecavit suo creditori, sed alia nova & diversa in translatarium transferatur, prima profus extincta, juxta facultatis clausulam ita dictantem, ut prima pensio extinguatur: probant *Gigas de pensionib. quest. 74. n. 1. & quest. 88. n. 8. Mandos. in prax. in princ. Puteus decis. 524. num. 3. l. 2. Flamin. Paris. de resignat. l. 6. quest. 4. num. 7. Tiber. Salvst. in prax. Audit. Camera, l. 3. c. 6. & ejus Addit. Vestrius l. 3. c. ult. n. 2. Azor. instit. moral. 2. par. l. 8. c. 10. quest. 5. & c. 11. quest. 1. Gratian. dissep. for. c. 113. num. 77. & cum Ferreto idem tenet Joan. Aut. Bellon. in cons. 27. num. 12. & pluries ita determinavit Rota, ut in una *Brixien. pensionis 23. Maii, 1594. coram Mellino*, adducta ad literam per *Garc. de benef. par. 1. c. 5. n. 470. & in alia Placen. pensionis 27. Jun. 1602. coram Cordubus* adducta per eund. *Garc. loc. cit. n. 55. eadem Rota apud Alex. Ludovis. dec. 18. n. 7.* ergo impossibile est, ut hypotheca super pensione extincta & resoluta possit subsistere & transire in translatarium, novam & diversam pensionem adquirentem.*

Secundò, quia hæc opinio validissimo fundamento roboratur, nam ut sæpè diximus *hac 4. par. cap. 6. ex num. 9. cum multis seqq.* pensio regulatur in cunctis casuum determinationibus, per determinationes & regulas usufructus: sed sic est, quod quando duobus successivè, uno post alteram, relinquatur usufructus non idem usufructus transiit in secundam personam, sed alius novus & diversus à primo, quia primus usufructus per mortem fructuarii primi, aut temporis limitationem extinguatur: text. in *l. sti-*

*pulatio ista, §. si quis ista, ff. de verb. oblig. Bald. & Salycet. in l. antiquitas, Cod. de usufr. Noguera. alleg. 21. num. 18. Cald. Pereira de renovat. emphyt. quest. 4. nu. 15. Nos in hoc Labyr. 2. par. c. 17. n. 78. & hanc etiam considerationem fecisse in his nostris terminis Rotam testatur Farinac. in una *Carpentoraten. pensionis, 29. Maii 1602. quæ est decis. 327. num. 3. apud eund. Farinac. his verbis: Item afferebatur simile de usufructu translato & duobus relicto, qui est diversus, ex autoritatibus allegatis cum pluries dixerit Rota in decisionib. allegatis, usufructum & pensiones eisdem regulis regulandas, &c.**

Sed sic est, quod hypotheca super pensione 6
extinguatur extincta pensione in persona debitoris, sicut extinguatur extincto usufructu, ut ad longum probavimus per plurima jura & fundamenta, *hac 4. par. cap. 6. ex num. 8. cum multis seqq. & per tot. c.* Igitur cum in nostro casu pensio fuerit extincta & finita in pensionario debitore, eo ipso quod usus fuit sua facultate transferendi, ut dictum est *ex num. 3.* ergo hypotheca super prima pensione impossibile est quod possit durare contra translatarium, in quem non fuit translata pensio ipsa hypothecata, sed alia diversa & nova, noviterque creata.

Tertiò, quoniam hypotheca super officio 7
temporali semel extincto, vel super feudo, & emphyteuti, si semel extincta fuerint, & ulterius vel eisdem debitoribus vel aliis postea conferantur; non durat hypotheca semel extincta, quia non durat prima officii, aut feodi concessio, sed per novam concessionem novum iaducitur feudum, novum officium, primo extincto, ut latissimè probavimus per multa juris fundamenta & Doctores in *hoc Labyr. 2. par. cap. 27. ex num. 47. cum multis seqq.* ubi etiam 8
quod prorogatio rei hypothecatae post jus prius extinctum, non durat nec continuatur hypotheca, sed extinguatur extincto primo jure hypothecato: ex quo loco plurima deduces fundamenta valde conducibilia huic difficultati. Et 9
quod hypotheca super re, aut jure debitoris, sui natura & juris dispositione resolvable, variabili, temporali, & extinguibili, extinguatur & resolvatur extincto eo jure, & re hypothecata premissa, multa jura & Doctores videbis per *Acostam de privileg. credit. in prefat. ad regul. 1. ex num. 1. cum multis seqq.* Ergo hypotheca super pensione cum per translationem extinguatur, præcisè extingui debet, & non debet transire cum pensione translata, quia alia est, nova, ac diversa.

Quartò hæc pars negativa probatur à simili ju- 10
rium Regalium, super quibus possessor imposuit hypothecam ad favorem creditoris sui, qui postea vendidit ea jura regalia alteri Tertio, qui supponit pretium tradi fisco ad redimendum ipsa jura, & illa extinguere, ut noviter creentur alia jura in favorem emptoris, quod vulgò dicitur *Entrada por salida*: tunc hypotheca interit & hoc medio tempore imposita per primum possessorem resolvitur, & in secundam emptorem jura transeunt libera ab hypotheca, cum translatio fiat cum extinctione priorum jurium regalium, & alia nova creentur in favorem novi emptoris, ut in expresso tenent *Joan. Garc. in opusc. de hypotheca post contract. numer. 21. & 22.* ubi dicit quod attenda consuetudine sic contrahendi in nova emptione horum jurium regalium, extinguuntur hypothecæ &

& onera in Regiis iuribus per possessorem imposita: sequitur Casanate *conf. 10. numer. 193. vers. quibus simile est*: & in Regalibus iuribus Neapol. quæ vulgò *Fiscalia* dicuntur, idem tradit Ponte, *dec. f. 28. num. 8.* in hæc verba: Et quotidie videmus hunc solitum morem contrahendi, non solum in officiis, sed & in omnibus aliis introitibus Regiæ Curiæ, quod uniusquisque ad suam cautelam, & ne remaneat obligatus oneribus venditoris, contrahit cum cessione juris luendi à Regia Curia ex pacto speciali inito inter emptorem & venditorem, ex qua conventionione & tractatu omnes hypothecæ intermedia contractæ resolvuntur in præiudicium creditorum, quia fit resolutio ex necessitate, mediante cessione juris luendi &c. sequitur Mollf. *ad consuetud. Neapol. tom. 2. par. 4. quest. 6. num. 7.* & utrumque referens sequitur Gaitus *de credito, cap. 4. questio 12. numer. 2181.* Anell. Amatus *conf. 10. per tot.* Horatius Montan. *in tract. de Regalib. offic. num. 62. ad fin. vers. nec simile allat. vol. 1. fol. mihi 233.* sequitur Noguero. *alleg. 14. ex n. 94. cum seqq.*

12 Quintò ulterius probatur; nam pensionarius eodem tempore reservatæ pensionis, & in eisdem literis reservationis simul obtinuit & habuit facultatem eam transferendi, & ideo creditor qui accepit eandem pensionem in hypothecam, cum eadem qualitate resolvable in hærente, debuit prævidere translationem, & ea facta, debet quoque acquiescere suæ hypothecæ resolutioni, juxta text. *in c. 1. §. rursus si fidelis: quib. mod. feud. amitt. in usib. feud. cujus verba sunt: Rursus si fidelis minus mediante libellario nomine feudum dederit, & sine herede decesserit, & feudum ad dominum redierit, vel postquam ad libellum dederit, vel pignori obligaverit, domino resutaverit, tunc ille, qui ab eo acceperit, nullo jure adversus dominum se tueri poterit: ubi ex renuntiatione & resutatione feudi spontanea & voluntaria vassalli debitoris, præjudicatur creditori, & resolvitur hypotheca super feudo imposita, quod liberum transit ad dominum: exornant hunc textum Ifernina *in cap. 1. num. 5. de alienat. feudi paterni.* Bald. *in d. §. rursus, num. 2.* Præposit. *num. 1.* Alvator. *nu. 2.* Martin. Laudens. *num. 5. in fin.* Petr. de Raven. *in eod. §. rursus, in princ.* Capyc. *in investitur. feud. in vers. feudum dans: col. 28. vers. Tertio limita, in fin. pag. 257.* Ponte *dec. 18. n. 4. & de potest. proreg. tit. de divers. provisionib. §. 1. n. 17. & seqq. & conf. 147. num. 2. & seqq. & conf. 152. nu. 26. vol. 2.* Anell. Amat. *conf. 10. n. 5. & 6. & conf. 49. num. 9.* Georgius *in repet. feud. c. 54. num. 83. & 84.* Tiraquel. *de rer. act. lineag. §. 1. glof. 14. n. 110. & 112. & de retract. convent. §. 3. glof. 1. & unica, num. 13.* Igitur sibi debet imputare creditor, qui sibi aliter non præcaverit, & acceperit hypothecam in pensione translationi obnoxia: prout expressè dicunt præcitati Doctores.*

13 Sextò pro hac parte facit, quia nisi attendamus distinctionem Lotterii *de re benef. l. 1. quest. 36. ex n. 47. cum seqq.* ut pensio translata dicatur extincta dumtaxat quoad actionem, cum mutetur de una persona in aliam; ita ut primus per hanc cessionem & translationem iterum non possit agere, obstante sibi sui juris & actionis extinctione, adhuc tamen creditor in ipsa pensione amplius non potest prætere hypothecam, quia hypotheca non transit cum jure personæ impliciter cello, si credimus Antonio Fabio,

Camillo Medic. Joanni Bapt. Toro: A. de Meffa, & aliis citatis ab Olea *in suo erudito tra. de cess. jur. & ad. tit. 6. q. 6. num. 5.* quæ omnia ac singula fundamenta fortiter evincunt, ne hypotheca super pensione imposita ab eo qui facultatem habet illam transferendi transeat contra translatarium, sed potius per ipsam translationem resolvatur & extinguatur.

Quibus tamen & aliis minimè refragantibus, 14 contrarium verius esse de jure existimaverim, quoniam ea omnia fundamenta hætenus à principio adducta & considerata, unica solutione dissolvuntur & annihilantur, si observes quod licet Rota in aliquibus decisionibus, quas retulimus *supr. num. 3.* dixerit, pensionem translata, esse novam & aliam diversam ab ea quam habebat transferens, nihilominus in pluribus aliis decisionibus contrarium asseveravit, ut scilicet in substantia & rei veritate eadem sit, & non alia seu diversa pensio; quæ decisiones omnes respondent ad illam difficultatem præcipuam desumptam ex ipsa gratia translationis, 15 qua dici solet ut prima pensio extinguatur, ut procedat respectu juris transferentis, ne ulterius pensionem exigere valeat, & ut sciatur, ex cujus persona extingenda sit pensio, non autem ad alium finem, ita dixit Rota *in una Carpen. pensionis 29. Maii 1602. coram Lancell.* quod ad effectum ut sit habenda ratio pensionum, pensio translata non potest haberi pro nova: quamvis enim in translatione procedatur per viam cassationis antiquæ, & novæ reservationis, tamen hoc procedit ad certos effectus scilicet mutationis personæ, ut unus solus possit exigere, & ut sciatur per cujus obitum debeat extinguui, item quoad viam executivam & quasi possessionem, non autem respectu substantiæ ipsius pensionis, quæ in substantia est eadem cum antiqua cum omnibus suis qualitatibus, & ideo quamvis respectu cassationis antiquæ videatur nova, tamen cum ipsa cassatio sit correlative ad reservationem novæ, solum sit mutatio personæ, & subrogatio unius in locum alterius: quam decisionem adducit Nic. Garc. *de benef. par. 1. cap. 1. §. num. 256.* & aliam Segobien. ad litteram referit *ibidem, num. 257.* & præfatam decis. Carpen. quæ est *decif. 327. inter recollectas* per Facium. fol. 303. ubi ex *num. 1.* adducit argumenta, ut pensio translata dicenda sit nova pensio: sed ex *n. 4.* contrarium firmat, & satisfacit difficultatibus, his verbis.

Et primò: quia ad effectum ut sit habenda ratio pensionum impositarum post primam reservationem, & facultatem transferendi, pensio translata non potest haberi pro nova; cum in substantia & veritate sit eadem; quamvis enim in translatione procedatur per viam cassationis antiquæ, & novæ reservationis; tamen hoc procedit ad certos effectus, respectu scilicet mutationis personæ, ut unus solus possit exigere, & ut sciatur per cujus obitum debeat extinguui. Item quoad viam executivam, (prosequitur eadem decisio *num. 5.*) & quasi possessionem, & alia hujusmodi; non autem respectu substantiæ ipsius pensionis, quæ in substantia est eadem cum antiqua cum omnibus suis qualitatibus: & ideo quamvis respectu cassationis antiquæ, dicatur nova, tamen cum ista cassatio sit correlative ad reservationem novæ, per istam novam reservationem non augetur aliud onus Ecclesiæ, ita ut possit dici novæ pensionis impositio, sed sit solum mutatio personæ

56 Labyrinth. Credit. concurr.

- na, & quadam subrogatio unius in locum alterius: & sic quoad effectum de quo agitur, pensio translata non potest dici nova; & hoc placuit Dominis: & decisio Crescentii 1. de reb. Eccles. non alien. & alia decisiones in causa Segobien. pensio nis 20. Maii 1598. coram D. meo de Corduba, Bononien. translationis 20. Junii 1601. coram D. meo Mellino, & alia Terulen. pensio nis 15. Decembr. 1600. coram D. meo Sacrato, &
- 78 *conf. Parisi 5. num. 86. lib. 4. &c. Et num. 7. in hæc: Hoc quoque suadent verba ipsa facultatis transferendi, in qua conceditur facultas pensiones prius reservatas transferendi, quasi de una in aliam personam, quod tamen fit per viam extinctionionis, quia oportet extinguere jus in transferente, ut illud idem in alium transeat &c.*
- 19 *Et in fine, ibi: & sic quoad substantiam & effectum pensio est eadem. Et inferius num. 14. ibi: Sed in hoc casu quoad substantiam pensionis nunquam fuit extincta, cum in ipso actu cassationis antiqua, fuerit processum per viam subrogationis ad illam, ut supra dictum est &c.*
- 20 *Eadem Rota in una Papien. pensionis 11. Decem. 1606. adducta per Fatinac. quæ est decis. 122. fol. 101. eleganter resolvit, dum per modum disputationis, à principio agit, An pensio translata sit nova? Et num. 9. & 10. ita ait: Non obstat quod translatio fit per modum extinctionionis: quia ista extinctio est momentanea, & non fit ad finem amittenda pensionis, sed adquirenda alteri: & ideo non est in consideratione, sed ipsa translatio & creatio, propter quam principaliter fit extinctio, & secundum eam regulari debet prout notabiliter consuluit Socinus *conf. 53. num. 27. l. 4. Puteus decis. 519. nu. 3. pur. 2. Contraria autem locum habent, si Ecclesia semel à pensione & gravamine esset liberata, quia tunc si altera similis iterum alteri assignaretur, esset novum gravamen, & requirerentur omnia quæ in prima reservatione requiruntur: Crescent. decis. 1. de reb. Eccles. non alien. quem sequitur Anton. Augustin. in repertor. tit. de translat. pensio. in translatione autem non est nova pensio in substantia, nec dicitur novum gravamen beneficii, vel persona habentis solvere, sed potius mutatio personæ & delegatio solutionis faciendæ alteri. Paris. *conf. 5. num. 86. lib. 4. &c. ubi recensentur aliæ quatuor decisiones id ipsum resolventes. Et in n. 10. ita prosequitur mirabiliter: Accedit quod translatio intelligitur facta cum suis qualitatibus, l. translatio 6. l. legatum 24. ff. de admind. legat. ideo translatus debet uti eodem jure & privilegio, nec in plus gravari quàm esset gravatus transferens, cum ille succedat in jus alterius, & sit omnium rerum sui prædecessoris ignarus: juxta regul. qui in alterius, de reg. ju. in 6. Simoneta decis. 85. fuit dictum in Bononien. 17. Maii 1593. coram illustr. Card. Mellino, & d. Neritonien. coram D. meo Litta. &c.***
- 23 *Iterum ipsa Rota in una Terulen. pensio nis 15. Decem. 1610. inter recoll. per Fatinac. in posthum. t. 1. dec. 307. num. 1. ibi Fuit tantum in causa Lucana pensio nis. 17. Februar. 1592. coram bon. mem. Orano, & facit decisio Crescentii 1. de reb. Eccles. non alien. ubi dicitur quod in translatione pensionis non est necessaria expressio nec derogatio, quæ in prima; quia pensio translata non dicitur nova pensio: sequitur Augustin. in repertor. tit. de translat. pens. &c.*
- 24 *Uterius idem firmavit Rota in una Feronen. pensio nis 14. Januar. 1613. quæ apud Fatinac. in*

posthu. 2. tom. c. 1. acc. 1. ubi num. 2. sic ait: Non obstat, gratiam translationis fuisse subreptitiam, non expresso quod super eadem parochiali adisset alia pensio, &c. quia respondetur, in hujusmodi facultate transferendi non esse faciendam mentionem de alia pensione qua beneficium est gravatum, Anton. Augustin. in epitom. tit. de translat. pens. num. 1. Paris. de resign. benefic. l. 6. quest. 3. num. 43. Cassador. decis. 1. num. 2. & 3. de reb. Eccles. non alien. nam pensio translata non dicitur nova pensio, nec novum onus, licet obligationis mutatio fiat de persona in personam: sed in effectu & substantia est eadem cum antiqua, Paris. *conf. 5. num. 86. l. 4. Vitalin. in Clemen. 1. §. eadem, num. 3. de supplen. neglig. prelat. Paris. de resign. l. 6. quest. 4. n. 4. & 6. & fuit decisum in causa Carpenter. pensio nis 29. Maii 1602. coram illustriss. Lancelotto, & in una Terulen. pensio. 15. Decemb. 1600. coram R. D. meo Damasceno. Unde quavis per translationem provogetur beneficium servitus consistens in onere pensionis, Sarner. in reg. de infirmis, que. 16. Caputaqu. dec. 305. n. 10. par. 2. Paris. de resignat. ubi supr. n. 6. non tamen gravatur novo onere beneficium; sicut quando nova in eo pensio constituitur, &c. & sic in casu nostro tantummodo servitus antiqua de persona Leandri senioris, in personam junioris fuit prorogata: hæcenus de decisione.*

Vides igitur quàm frequenter Rota in tantis decisionibus tenuerit pensionem translata, non esse novam & diversam; sed eandem in substantia cum antiqua, quia solum antiqua mutatur ratione personæ, sive transfertur de una in aliam personam cum omnibus suis oneribus & qualitatibus. Eandem opinionem magis frequenter & certius tenuerunt quamplurimi Doctores, Vitalin. in Clemen. 1. §. eadem, nu. 3. de suppl. neglig. prelat. Crescent. dec. 1. de reb. Eccles. non alien. Anton. Augustin. in repertor. tit. de translat. pens. Paris. *conf. 5. num. 86. lib. 4. idem Paris. de resignat. benefic. l. 6. quest. 4. num. 4. & 6. Suarez de Religione, tract. 3. l. 4. c. 35. num. 6. qui ait, pensio non extinguitur per translationem, & pensionem translata non esse aliam, sed eandem numero: tenet etiam Garc. de benefic. part. 1. c. 4. ex num. 255. & 256. juncto num. 63 ad fin. Gratian. discept. for. tom. 1. cap. 113. num. 77. cum seqq. citatus pro contraria parte supr. num. 3. qui dum dicit, num. 77. dicit, pensionem translata, esse novam, loquitur limitatè quoad certos effectus, scilicet viæ executivæ, & quasi possessionem non continuandam; at n. 78. dicit; quoad substantiam & rei veritatem pensio translata, non dicitur nova, quamvis transferatur, sed antiqua: ad quod allegat Rotæ decisionem: & iterum ipse Gratian. discept. 454. ex num. 14. t. 3. ait, quod translatio pensionis de una persona in aliam, non est novum gravamen, sed est quædam delegatio solutionis alteri faciendæ.*

Idem tenet Lotter. de re benefic. lib. 1. quest. 36. ex num. 57. cum multis seqq. cujus distinctio in hac controversia mihi applaudit, quod quantum ad jus & actionem quam transferens habebat ad exigendam pensionem, fit extinctio, postquam facta fuit translatio, & ex ipso facto transferendi; quia necesse fuit ad effectum transferendi jus in alium, ut iste posset uti actione, ad exigendam pensionem translata, quod prioris pensionarii actio extincta sit, nec remaneat penes transferentem, ne duæ personæ eandem pensionem exigant.

- 29 At verò, inquit ipse Lotter. *loc. cit. ex n. 66. & seqq.* ipsa pensio translata, prout est subiectum & materia ipsa, in qua jus exigendi exercetur, eadem est cum prima, quia in effectu nec extinguitur, nec alteratur, sed transfertur, & insinuat tantum in his, cui deinceps solvenda sit pensio eadem, jure quodam delegationis, ubi multa cumulat in comprobationem. Et *nu. 76.* concludit, eandem esse pensionem translata numero, & non aliam novam, aut diversam;
- 30 & quod nullam patitur mutationem saltem in substantia, sed de persona in personam duntaxat, eadem in substantia & in effectu ac rei veritate permanente, in nullo alio colligi potest identitas hæc melius quàm in Rotæ determinatione, quâ fidejussores dati in favorem primi pensionarii transferentis, pro securitate solvende pensionis continuantur & obligati remanent in favorem translarii, juxta decisionem quam ad literam refert Nicol. Garc. *de benef. p. r. l. d. cap. 5. num. 257.* qui alàs in comprobationem adducit: latè etiam probat ex Rotæ decisionibus Gratian. *discept. 113. ex num. 77. usque ad n. 82. tom. 1. & iterum in c. 454 ex num. 14. cum seqq. tom. 3.* per Doctores & Rotæ decisiones, Oliver. Beltram. *in adnotat. ad Alex. Ludov. decif. 18. num. 9.* ubi allegat duas Rotæ decisiones ad idem; & melius *in adnotat. ad*
- 31 *eand. decif. num. 12.* ibi: *nihilominus revocata & in substantia pensio translata, non est nova pensio, sed antiqua, Rot. decif. 333. n. 1. part. 2. in recent. & dec. 327. num. 4. par. 1. recentior.* ubi fuit dictum, quod *quamvis in translatione pensionis procedatur per viam cessationis antiquæ; tamen hoc procedit solum ad certos effectus, scilicet respectu mutationis personæ, ut sciatur quis possit exigere, & ut sciatur per cujus obitum pensio extinguitur, &c.*
- 32 Ex quo unum invincibiliter inferitur ad identitatem pensionis, nam si fuisset alia nova & diversa, non teneretur fidejussores, juxta text. expressum in *l. item queritur, §. qui impleto, ff. locati: l. si cum Hermes, Cod. eod.*
- 33 Secundò inferitur, quòd cum res hypothecata eadem sit translata, & nihil mutetur in substantia, hoc sufficit ut duret hypotheca, nam rei mutatione in forma aut qualitate non obstante, sustinetur hypotheca, si ejusdem rei substantia remaneat: ad lucissimè per Nos comprobata post plura jura & Doctores *in hac 4. par. c. 4. ex n. 31. cum multis seqq. & ex n. 4. cum seqq.*
- 34 Et quando jus temporale hypothecatum ita extenditur & prorogatur, ut ipsummet jus non extinguitur, sed duret & perseveret in substantia, neque efficiatur jus novum, sed antiquum duntaxat alteriùs protendatur, certum est durare & continuari hypothecam, ut luculenter probavimus *in hoc Labyr. par. 2. c. 27. ex n. 47. cum multis seqq.* ergo hypotheca super pensione legitime constituta per pensionarium debitorem ante translationem, eâ factâ, debet transire contra translarium, cum in eum transeat illam pensio numero, & legitimo tempore hypothecæ subiecta à pensionario debitore, quod onus recipere tenetur translarius.
- Ex his & aliis quamplurimis decisionibus manifestè colligitur, ut his nostris temporibus nulla remaneat jam dubitatio, quomòdo pensio translata eadem sit & dicatur prima, non alia nova, ut testatur Rota *in una Mantuana pensio. anni 1626.* quæ ex recollectis per Merlin.

est *decif. 243. tom. 1. ex n. 11. cum seqq.* ubi sic ait: *Tum quia quidquid antiquitus senserit Rota, auctoritas transferendi pensionem dicatur nova gratia, & novum continueat gravamen, prorogando servitutem beneficii, ut in Eugubina pensio. 11. Dec. 1561 coram Rubeo, & in aliis: certè hodie est constans & receptissima sententia in hoc sacro Tribunali, quod hujusmodi translatio, licet facta in articulo mortis, cum & prius quancumque fieri potuerit, non sit novum gravamen, nec nova dicatur pensio, sed solum quedam mutatio personæ, & vite transferentis, in personam & vitam translarii, & delegatio solutioni alteri faciende, nec inde resultare præjudicium considerabile, sed eventuale duntaxat, cum aliquando contingat, translarios, etiam juniores, prætori ipsi transferentibus: ita Rota a vobis Crescent. dec. 1. num. 1. de reb. Eccles. non alien. & in Veronen. pens. 14. Januar. 1613. coram R. P. D. meo Verupio, & in Medol. pens. 17. Jun. 1613. coram R. D. meo Patriarcha Pamphilio, quæ est dec. 505. n. 4. par. 1. recentior. & in Romana pens. 17. Jun. 1622. coram R. P. D. meo Baratio, & in Region. pensio. 6. Februar. & 17. Junii 1624. coram R. P. D. meo Pirovano, & nuper in Firmana pens. 26. Februar. 1625. coram bon. mem. Remboldo, vers. & licet translatio &c. quæ decif. iterum ex n. 22. cum seqq. ita prosequitur: *Nec obstat quod non solum reservatio in cuius favorem appositum fuit decretum, quod pensio illi accresceret, præjudicium videtur inferri Ecclesie, hoc enim modo diutius præggravabitur onere solvendi pensionem, nec libertatem assequitur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet & reservatario. Quoniam hoc incommodum quod & pensionarii & reservatarii mors sit expectanda pro libertate beneficii, ipsi reservationi adscribendum est, & idem erat anteaquam pensio transferretur, hocque solum efficit translatio, quod loco obituum D. Stelle senioris, expectandus sit obitu: D. Stelle junioris, quia ut dictum est, translatio solum operatur mutationem personæ, cui pensio sit solvenda; & propter incertum eventum, non est hujusmodi præjudicium considerabile, licet translatio fiat in juniores, ut in dictis decisionibus fuit resolutum. Hactenus verba singularis decisionis mox citatæ.**

Probatum insuper hæc identitas pensionis, & 35 per consequens perseverantia hypothecæ, nam quemadmodum translato censu de una re hypothecata ad aliam durant fidejussores & ceteræ hypothecæ, nec non translata pensio de uno beneficio ad alterum durant principales obligationes & fidejussores, ut antea tenentur, quia prior obligatio in nihilo mutatur nec innovatur, sed eadem durat. Eodem modo pensio ex facultate Pape translata de una persona in aliam, fidejussiones & cautiones durant, quia nihil in substantia mutatur, novatur, nec alteratur; hanc similitudinem & comparisonem multi Doctores probant, Merlin. *de pig. rorib. l. 2. quest. 51. ex num. 6. cum seqq.* & post plurimas Rotæ decisiones Gratian. *discept. forens. c. 454. num. 14. 15 & 16. t. 3. & tom. 1. c. 113. num. 80. 81. & 82.* Nicol. Garc. *de benef. l. cap. 5. num. 257.* ubi ad literam adducit expressam Rotæ decisionem, Oliver. Beltramio. *in adnotat. ad Ludov. decif. 445. n. 9.*

Si enim sustinetur in translatione pensionis 36 si jussio præcedens, multo magis hypotheca: jura sunt expressa in *l. cum queritur, §. qui impleto ff. locati, l. si Hermes, Cod. eod.* quæ exornavi-

ms in hoc Labyrin. par. 2. c. 27. ex n. 61. cum
 38 seqq. quia valet argumentum de re ad perso-
 nam, & è contra de persona ad rem, Cantiun-
 cola in Topic. legal. in 25. special. Surd. conf. 262.
 num. 37. conf. 460. n. 36. Otero. in repetit. c. gra-
 tum, de offic. Deleg. n. 68. Tusch. lit. A. con-
 clus. 302. n. 4.

39 Amplius hæc identitas pensionis verificatur ex
 ipso actu transferendi, quoniam translatio ju-
 ris, vel census constituti facta de una persona in
 aliam, non inducit novum actum, nec novam
 juris aut census creationem, sed illud ipsum jus
 antiquum transfertur, ita ut si debitæ sole-
 mnitates ab initio intervenerunt, si postea de una
 ad aliam personam fiat translatio, non requi-
 ritur nova solemnitas, ea solida ratione, quod
 translatio non inducit novum actum, nec novum
 contractum, nec aliquam novationem prioris,
 nec quid diversum transfertur, sed illudmet jus
 prout antea existebat in transferente: jura sunt
 expressa in l. pater filium, in princ. ff. de legat.
 3. ibi, prædia alienare seu pignori ponere probi-
 buerat &c. & ibi: filius prædia quæ pater obligata
 reliquerat, dimisso hereditario creditore, nummis
 novi creditoris à priori in sequentem creditorem
 pignoris, hypothecæ transtulit quæsitum est, an
 pignus rectè contractum esset? respondi secundum
 ea quæ proponerentur rectè contractum, & etiam
 in l. si pupillarum, §. fin. ff. de reb. eor. ibi: item
 videndum est, si eandem sortem acceperit, nec gra-
 vioribus usuris obligationem valere, ut jus prioris
 creditoris etiam ad sequentem transeat. Exornant
 hæc jura, Ludovic. Molina, Peregrin. Mari-
 nus Frecia, Gaspar. Rodriguez, Avendan. Vin-
 cent. Fufar. Mierez, & plurimi alii quos addu-
 ximus in hoc eod. Labyr. 2. par. c. 17. ex nu. 35.
 cum seqq. profitentes quod ex juris translatione
 de una persona in aliam, non inducatur novus
 nec diversus actus, sed prior maneat post trans-
 lationem qualis erat antea, quia idem jus est
 quod transfertur, non immutatum.

Juvat etiam illud simile quamvis admodum
 controversum, cum in secundum creditorem
 offerentem primo, transeat gradus & hypotheca
 primi, ex juris autoritate & potestate, an hy-
 potheca translata, sit eadem numero quæ erat
 apud creditorem priorem? quidam putarunt esse
 novam & diversam, sed Bartolus & alii plures
 rectius & verius dixerunt esse hypothecam ean-
 dem, & non diversam; prout latius videre est
 apud Merlin. de pignorib. lib. 4. quæst. 54. per tot.

40 Igitur si eadem pensio voluntariè transferatur
 in aliam personam, præcisè, debet transire cum
 sua qualitate, onere, hypotheca, & causa, cum
 quibus residebat dum esset in potestate transfe-
 rentis, etenim translatio fit cum suo onere, qua-
 litate, & causa, l. legatum sub conditione, 24.
 l. translatio, ff. de adm. legat. & ibid. Bartol. &
 idem Bartol. in l. si adimendo, ff. eod. Paul. Ca-
 strenf. conf. 326. n. 2. vol. 1. Natta conf. 476. n. 15.
 Hieron. Gabriel. conf. 110. n. 4. Mantic. de conject.
 ultim. vol. 1. 2. tit. 3. n. 3. Nos in d. c. 17. n. 52. 53. &
 54. prout etiam in his terminis consideravit in
 translatione pensionis Rota in decis. Papien. su-
 perius adducta ex n. 20.

41 Quod generaliter verum est in qualibet juris
 translatione & cessione, ut in translatarium &
 cessionarium transeat illudmet jus, non aliud di-
 versum, cum omnibus suis qualitibus, & cau-
 sa, diximus d. cap. 17. n. 52. & transit cum hypo-
 42 theca & fidejussoribus, etiam si in cessione &

translatione expressè id dictum non sit, quia
 per hanc translationem de una persona ad aliam
 in nihilo immutatur nec alteratur jus transla-
 tum, ut per plurimos DD. amplissimè & rectè
 probat Olea in tract. de cess. jur. & act. tit. 6. quæst.
 6. per tot. & num. 5. refert Anton. Fabrum, &
 alios contrarium sectantes, contra Communem
 & veram resolutionem; & quem pro quinto
 argumento contrariæ partis adduximus supr.
 num. 13. cui per hanc veriore resolutionem
 fit satis.

His igitur suppositis, quod pensio translata &
 hypothecata per debitorem transferentem ante
 translationem, sit eadem in substantia, non alia
 diversa post translationem, sequitur per ne-
 cessariam consequentiam, transire hypothecam
 in translatarium ad favorem creditoribus super
 pensione impositam; certi enim juris est debi-
 torem posse quidem rem hypothecatam alienare
 voluntariè, sed transire hypothecam cum ipsa re
 quam sequitur ut jus reale ad quemcunque va-
 dat, ex jurib. vulgarib. quando, ut dixi, res
 hypothecata alienatur ex voluntate & libero con-
 sensu debitoris, secus si alienet ex aliqua neces-
 sitate præcedente & inhærente à principio tem-
 pore acquisitionis, prout ad longum probat ex
 variis juribus & communi DD. sententia, A-
 costa de priv. leg. cred. in præfat. ad reg. 1. per
 tot. & Nos in his terminis, ut pensio hypothe-
 cata à pensionario nequeat cedi, remitti, nec
 renunciari in præjudicium creditorum, ad lon-
 gum probavimus in isto Labyr. par. 1. c. 43. per tot.
 & quod translatio pensionis sit actus merè vo-
 46 luntarius debitoris pensionarii, nullo jure aut ne-
 cessitate præambula cogente, sed sit posita à
 principio facultatis obtentæ ad transferendum, in
 mera & libera voluntate & potestate pensionarii,
 patet manifestè: quia in concessione gratiæ sibi
 solum datur facultas transferendi, qua potest uti,
 vel non uti, in totum vel pro parte, ad libitum
 suæ voluntatis, ut probant Gigas de pension. quæst.
 86. ante n. 1. Flamin. Paris. de resignat. benefic. l. 6.
 quæst. 4. n. 16. Azor. instit. moral. 2. par. l. 8. cap.
 11. quæst. 5. Suarez de legib. tract. 3. l. 4. c. 26.
 num. 9. Nic. Garc. de benefic. par. 1. cap. 5. num.
 55. ex vulgata juris regula, quod quidquid fa-
 cultati & potestati alicujus relinquatur, non sub-
 jicitur juris necessitati, regul. non quidquid, de
 reg. jur. in 6. prout in terminis facultatis à Re-
 48 ge obtentæ ad alienandum bona majoratus,
 quod sit merè facultativa & posita in volunta-
 te impetrantis, ut ea possit uti, vel non uti,
 pro parte vel in totum pro suo arbitrio, ad
 longum probavimus in hoc Labyr. par. 2. c. 10.
 ex n. 88. cum multis seqq. & de alienatione à de-
 49 bitore facta ex causa voluntaria, quod non ex-
 tinguat hypothecam; probatur ex l. bovem, §.
 si pignus, ff. de adilit. edict. & l. debitor, ff. quib.
 mod. pign. vel hypoth. solv. Sed aliud sit quando ex
 causa præcisâ & necessaria antecedente hypothe-
 cam, jus debitoris resolvitur, vide latè per A-
 costam de privileg. credit. ad regul. 1. ex n. 1. &
 per tot.

Ex quibus satisfit quinto argumento superius 50
 in contrarium deducto num. 12. quo dicitur,
 facultatem transferendi inesse pensioni ab initio,
 & sic in præjudicium creditoris hypothecarii va-
 lidè posse debitorem transferre eandem in alium
 liberam ab hypotheca. Respondetur enim quod
 facultas transferendi pensionem nihil adstrin-
 git, sed relinquit translationem in mera facul-
 tate

tate & libertate debitoris pensionarii.

- 51 Nec obstat text. in c. §. rursus si fidelis, quib. mod. feud. amitt. in usib. feud. qui revera ex diametro repugnat supra dictæ juridicæ & veræ concisioni, dum probat, quod si debitor feudatarius imponat hypothecam super feudo, & deinde refutet feudum ac voluntariè renuntiet in favorem domini, talis hypotheca antea imposita resolvitur. Nam huic textui respondeant omnes citati Doctores in d. argumento, num. 12. ut procedat ex particulari & speciali natura feudorum ab initio eis inherente, ut feudum resolvatur & redeat liberum per refutationem feudatarii; ac proinde resolvatur hypotheca super ipso imposita, eo modo quo aliter resolvi solet ex sua natura, l. lex veltigali, ff. de pignor. & quod sibi debet creditor imputare si non perspexerit naturam talis hypothecæ dum eam contraxit: verba plurimorum Doctorum in d. num. 12. allegatorum ad literam ad hoc refert Noguerol. allegat. 14. num. 107. & vide omnino Tiraquell. in locis per nos relatis d.n. 12. supra: quæ specialitas & natura rei feudalis non potest trahi in consequentiam, quia foret subverttere totam jurisprudentiam aliàs constantem & veram.
- 52 Ex quibus omnino remanet satisfactum cunctis fundamentis in contrarium consideratis ex num. 1. ad n. 9. inclusivè, ut procedant quando res hypothecata perit in sua forma & substantia, sed pensio translata nullam mutationem in se recipit, ut latè probatum reliquimus supra ex n. 14. cum seqq.
- 53 Non obstat quantum argumentum: quia licet supponat jura regalia extinguï, & nova creari per secundum emptorem, & sic sub responsione cæterorum præcedentium comprehendatur, quod in translatione pensionis nulla fiat mutatio antiquæ hypothecæ; adhuc tamen opinio Doctorum in argumento relatorum, nunquam fuit admissa in praxi, sed semper in hoc Consilio Regii patrimonii assidue fuit contempta & reprobata: & hoc verius & securius est, ut latissimè disserit, & contra eam validè resolvit Aosta de privileg. credit. in præfat. ad reg. i. ex n. 18. cum multis seqq. ubi refert plures Doctores.
- 54 Restat respondere secundo fundamento in contrarium proposito, num. 4. 5. & 6. de similitudine pensionis ad usufructum, quæ verissima est, & innegabilis: & ideo quando relinquitur usufructus duobus successivè uni post alium, in persona secundo legatarii usufructus novus est, & non eodem numero qui concessus & legatus est priori fructuario. Fatemur propositionem, sed loquitur quando uni post aliam successivè legatur usufructus, cum per mortem primi fructuarii extinguatur usufructus, præcisè ex voluntate testatoris alius novus creari & formari debet: in quo nulla datur usufructus translatio, sed post extinctionem prioris usufructus, novum alium constitui necesse est in secundo legatario substituto.
- 55 At verò in translatione pensionis diversum est; nam ipsamet numero ceditur & transferitur in translatarium antequam extinguatur in transferente, & in effectu, ita respondit Rota penes Farinæ. dec. 327. in contrarium adducta supr. n. 5. quæ in n. 14. ita ait: Non obstat simile de usufructu, qui si sit relictus heredi, & constet testatorem de secundo etiam herede sensisse, non eundem, sed diversum usumfructum habebit

secundus heres: nam termini sunt diversi; in illis enim casibus ab initio usufructus debebatur duabus personis & per mortem extinguatur in persona unius; sed in hoc casu quoad substantiam pensionis nunquam fuit extincta, cum in ipso actu cassationis antiquæ fuerit processum per viam subrogationis ad illam, ut supra dictum est, &c. quare in usufructu successivè relicto duobus, per mortem primi fructuarii nihil remansit quod possit transferri, quia de non ente ad ens non potest fieri transitus l. 2. de usuf. l. Seia. ff. de tutor. & curat. l. ejus, ff. si cert. pet. l. si Maria, ff. de hered. instit. l. sed etsi manente ff. de precar.

Ex quibus omnibus manifestè apparet, per translationem pensionis virtute facultatis & gratiæ Apostolicæ concessæ pensionario, non extingui primam pensionem translata, nec in translatarium transire aliam novam & diversam, sed eandem numero cum prima, nihil alterato nec mutato, sed eandem esse in substantia, quia diversitas ex diametro repugnaret actui ipsi translationis celebrato contra intentionem agentium & contrahentium: atque ideo cum eadem sit pensio super qua pensionarius antea habebat impositam hypothecam ad favorem sui creditoris, hæc per supervenientem translationem & renuntiationem in alium merè voluntariam & facultativam non potuit præjudicare, sed pensio transire debet in translatarium cum onere hypothecæ, quæ erat gravata ex facto præcedente transferentis.

Quare creditor poterit liberè comparere in judicio & concursu creditorum formato per translatarium, & legitimè petere gradum super ipsa pensione translata, cum hypotheca ejus non fuerit per translationem extincta, ex hætenus latissimè comprobatis.

CAPUT IX.

In mercibus prohibitis quæ per contrabannum, vel aliter incidunt in Commissum, an creditores quilibet delinquentis præferantur Fisco.

SUMMARIUM.

- 1 Questio proponitur ad partes disputanda, & Fiscum creditoribus delinquentis præferri ratione Commissi, pars prior tuetur.
- 2 Mercium, quæ in Commissum cadunt, dominium ipso jure amittit delinquens, & in Fiscum transit.
- 3 Commissum præscribitur contra Fiscum per quinquennium.
- 4 Dominus rei in concursum deducit præferitur cæteris creditoribus anterioribus & privilegiatis.
- 5 Bona quæ incidunt in Commissum ob culpam & poenam, transfunt libera ab omni onere in dominum directum.
- 6 Mercium prohibitarum confiscatio est specialis, nec afficit reliquum delinquentis patrimonium.
- 7 Confiscatio ex causa Commissi, fit ob delictum admissum, & ad publicam vindictam.
- 8 In atrocioribus delictis domus delinquentis destruitur

- destrui potest ob publicam vindictam, etiam in damnum creditorum hypothecariorum ipsius.
- 9 Prohibito certarum rerum commercio, etiam ipsa fabrica censetur prohibita ex legibus Regni.
- Contrarium verius videtur, & probatur n. 35. & 43. cum aliis seqq. usque ad n. 58.
- 10 Lex prohibitiva acquisitionis, impedit translationem domini in adquirentem.
- 11 Ex actu nullo dominium non acquiritur.
- 12 Creditores delinquentis ex causa Commissi non possunt pretendere hypothecam in mercibus confiscatis ob defectum domini in debitore.
- 13 Dominium mercium confiscatarum amittit delinquens ipso jure, & acquiritur fisco, & n. 14.
- 15 Poena privationis ipso jure inducit resolutionem & extinctionem juris quasi.
- 16 Resoluto & extincto jure debitoris, ex dispositione legis, in mercibus confiscatis, resolvuntur hypothecae creditorum.
- 17 Pactum contrahentium operatur privationem & extinctionem juris ipsorum.
- 18 Quod potest fieri per pactum, longè efficacius fit per legem.
- 19 Merces quae incidant in commissum non transeunt in fisco: ex conventionione contractuali, sed ex dispositione legis.
- 20 Fiscus succedit in bonis confiscatis ex vindicta publica, non per representationem & transmissionem, sed per privationem & annihilationem personae delinquentis.
- 21 Succedens in locum alterius per privationem illius, non tenetur satisfacere creditoribus antecessoris privati.
- 22 Pars posterior questionis in favorem creditorum habentium hypothecam in mercibus confiscatis defenditur.
- 23 Dominus rei in concursu creditorum ipsis praefertur, quando dominium praecessit hypothecam.
- 24 Debitor non potest constituere hypothecam in re aliena.
- 25 Res semel legitime à vero domino hypothecata, quovis modo postea alienetur, transit in adquirentem cum suo onere.
- 26 Bona emphyteutica cadentia in commissum redeunt ad dominum libera ex mutata rei & conditione contractus, & n. 27.
- 28 Res hypothecata si alienetur ex causa necessaria procedente resolvuntur hypotheca super ea imposita.
- Etiam si talis necessitas procedat factò voluntario debitoris, n. 29.
- 30 Actus voluntarius habetur pro necessario, si habuerit originem à causa necessaria procedente.
- 31 Creditores possunt impedire demolitionem domus debitoris ob enorme delictum ipsius, ex communiori DD. sententia.
- Limitatur num. 32. & 33. sed vide infra num. 89.
- 32 Dominium mercium prohibitarum non acquiritur fisco ex causa Commissi, nisi à die delicti perpetrati, & n. 36. cum aliis seqq.
- 33 Delinquens ante delictum admissum erat dominus, & privatur suo dominio tantum ex quo delictum consummavit, n. 42.
- 34 Dispositio quantumvis generalis restringitur per adiunctum illi inherens.
- 35 Qualitas nominis determinans verbum, limitat dispositionem juxta qualitatem & tempus verbi.
- 36 Dispositio universalis iuncta alicui adjectivo, vel participio, restringitur ad significationem illius.
- 37 Dicitio, statim, est significativa temporis quo dispositio incipit operari.
- 38 Pragmatica Regni imponentes poenam confiscationis mercium prohibitarum referuntur & declarantur, & n. 45. cum seqq. usque ad num. 58.
- 39 Quando lex prohibet aliquid sub certa qualitate, & modo, ultra qualitatem vel modum non extenditur: & n. 50.
- 40 Pragmatica prohibens commercium certarum rerum sub poena, non dicitur prohibere absolute, neque annullat contractum, sed tantum poenam repositit ab inobedientibus: & n. 52. & 53.
- 41 Prohibitio alienationis à testatore facta non impedit translationem domini, si poena fuerit imposita alienanti.
- 42 Poena Commissi solum incurritur propter introductionem mercium prohibitarum, non vero propter negotiationem & commercium, & n. 56. & 57.
- 43 Quodlibet Commissum seu contrabannum, est crimen: & criminaliter judicari ac puniri potest, & n. 59.
- 44 Creditores delinquentis etiam chirographarii preferuntur fisco exigenti poenam delicti: & num. 62.
- Quae conclusio magnoperè controversatur, & referuntur varia super ea Doctorum sententia, & distinctiones, à n. 61. cum multis seqq.
- 45 Prima distinctio in hac materia fit inter creditores personales, & hypothecarios, n. 63. & 64.
- 46 Confiscatio equiparatur alienationi. Altera distinctio, ut pro rebus quae cadunt in Commissum fisco praefertur creditoribus, factis in aliis panis, n. 65.
- Tertia distinctio ut si debitor delinquens alia bona habeat, fisco praefertur in mercibus confiscatis, aliàs non, n. 66.
- 47 Quarta distinctio, si emens merces prohibitas habuerit animum illas introducendi, & revera introduxerit, ut tunc praefertur fisco: factis si non probetur ille animum, n. 67.
- 48 Quinta distinctio inter Commissum propter contrabannum, vel ob non factam professionem seu manifestationem mercium non prohibitarum: à n. 68. usque ad 71.
- 49 Auctoris sententia circa hanc distinctionem, n. 72. & 73.
- 50 Fiscum semper praeferi creditoribus, in mercibus quae in commissum inciderunt quoquo modo, resolvit Auctor ex pluribus fundamentis.
- 51 Commissi poena inducit resolutionem juris delinquentis in mercibus, & acquisitionem eandem fisco.
- 52 Dominium rei hypothecata transit in Tertium cum suo onere.
- 53 Resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis, & resolutio jure debitoris in mercibus quae inciderunt in Commissum, resolvuntur hypothecae creditorum: & n. 94. 97. & 102.
- 54 Delinquens in atrocibus privatur ipso jure dominio & administratione rerum suarum, à tempore delicti.

- 79 Delictum licet impartet penam amissionis bonorum ipso jure, non tamen extinguit hypothecam anteriorem, nec jura creditorum.
- 80 Distinguedam est inter confiscationem universalem bonorum, & specialem mercium ex causa Commissi.
- 81 Fiscus occupans omnia delinquentis tanquam heres, vel successor universalis, tenetur satisfacere omnibus creditoribus delinquentis ex bonis confiscatis, in solidum.
- 82 Confiscatio partis quotitativa bonorum delinquentis non obligat Fiscam erga creditores ipsius delinquentis in solidum, sed tantum pro rata rerum portione confiscata.
- 83 Confiscatio rei particularis, seu mercium ex causa Commissi, non obligat Fiscam erga creditores delinquentis, & num. 88.
- 84 Bona non dicuntur nisi deducto ere alieno: & ideo bonis omnibus confiscatis, vel etiam parte quotitativa, obligatur fisci creditoribus delinquentis, fisci in confiscatione speciali ex causa Commissi, & n. 88.
- 85 Si inter heredem scriptum, & legitimum, dividatur hereditas ex titulo transactionis, per Quotas, utroque convenitur a creditoribus hereditariis, secus si dimissis quibusdam rebus specialibus unius, relinquatur hereditas alteri, tunc enim solus successor universalis conveniendus est, & num. 86.
- 87 Fiscam tanquam heres vel successor universalis delinquentis, tenetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens.
- 89 L. quinque legibus 3. ff. de bonis damnat. adducitur, & exornatur remissive.
- 90 In confiscatione mercium ex causa Commissi, non attenditur distinctio de alienatione voluntaria, vel necessaria, pro conservanda creditorum hypotheca.
- 91 Casus Commissi, non est alienatio, sed privatio & amissio rerum a lege inducta, non attenditur voluntate debitoris delinquentis, & n. 92.
- 93 Non valet argumentum a voluntaria alienatione rei hypothecate, ad causam Commissi.
- 95 Paria sunt adum fieri ex necessitate proveniente ab origine, vel ex dispositione & coactione legis.
- 96 Hypotheca super fructibus beneficii imposita perit, si debitor privetur beneficio.
- 97 Hypotheca super usufructu bonorum adventitiorum filii spectante ad patrem extinguitur, si pater ob dilapidationem privetur jure suo.
Hypotheca creditorum donatarii perit, si ob ejus ingratitude revocetur donatio, ibid.
- 98 Hypotheca extinguitur, si domus, vel navis, super qua fuit imposita, perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur.
- 99 Variis modis potest contingere amissio rei hypothecate, & hypotheca.
- 100 Servus hypothecatus delinquens potest damnari ad mortem, non attenditur jure domini, nec creditorum, & num. 101.
- 103 Fiscus efficitur dominus pleno jure, & sine onere mercium confiscatarum ex causa Commissi.
- 104 Ubi concurrunt necessitas & rigor legis, non attenditur Tertii prejudicium, veluti in mercibus, vel mobilibus que ob merum pestis comburuntur.
- 105 Princeps potest auferre agrum, vel domum vassallo invito ad publicam utilitatem, data compensatione.

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

- 106 Ob publicorum adificiorum constructionem, privata dirui possunt.
- 107 Magistratus pro decore civitatis potest domum privati destrui jubere.
Idem pro edificanda, vel extendenda Ecclesia, num. 108.
- 109 In predictis, & similibus casibus, extincto & resolutio dominio debitoris, hypotheca creditorum amittuntur.
- 110 Si bona majoratus, vel fideicommissi alienentur in casibus permisis, juris auctoritate interveniente, non attenditur jus successerum.
- 111 In alienationibus que fiunt ex vi coactionis legis, non attenditur voluntas domini, & n. 112.
- 113 Quando lex, vel statutum disponit super actu sibi licito, non attenditur prejudicium quod in consequentiam accidere potest.
- 114 Alienatione prohibita, intelligitur ea que fit ab homine sine necessitate, non que a lege inducitur.
Idem de obligatione prohibita deciditur, num. 115.
- 116 Alienatio que a lege inducitur non requirit solemnitates juris, que alias adhibende sunt tam respectu minorum quam mulierum, & n. 117. & 120.
- 118 Donatio inducta a lege non requirit acceptationem donarii.
- 119 Alienatio ex causa necessaria a lege inducta, non continetur sub prohibitione alienationis.
- 121 Actus factus ex juris necessitate & compulsione, non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri.
- 122 Maxime si talis juris compulsio proveniat ex delicto, vel quasi.

Questio hec plurimis doctissimis Viris merito visa fuit difficilis, aliis aliter atque aliter sentientibus: eandem nos ad partes disceptabimus: & pro Fisco, ut in concursu creditorum Fiscus omnibus quibuslibet quantumvis anterioribus & privilegiatis preferatur in mercibus prohibitis introduci in hec Regna Hispanie, que per contrabannum, vel etiam que ob defectum professionis cadunt in commissum, variis mediis probatur.

Primo, quia omnium mercium prohibitarum, que in commissum incidunt, dominium statim & ipso jure amittit delinquens, & in Fiscam transfertur: jura sunt expressa in l. Commissa re-digalium nomine etiam ad heredem transmittuntur: nam quod commissum est, statim desinit esse ejus qui crimen commisit, dominiumque rei veltigalis acquiritur: ea propter commissi, persecutio, sicut adversus quemlibet possessorem, sic & adversus heredem competit, ff. de public. veltig. & commissi, l. cotem senio, §. dominus, ibi, Dominus navis, si illicitè aliquid in navem vel ipse, vel vectores, vel conductores impulerint, navis quoque fisco vendicatur, & in veris finibus, illicitarum mercium persecutio heredem quoque sufficit, & in §. Eandem rem, que commissio vendicata est, dominus emere non prohibetur, vel per se, vel per alios quibus mandaverit: sed vindicatio rei, non nisi domino datur, l. 1. §. fin. & tot. tit. ff. & Cod. de rei vind. l. in rem actio ff. eod. & quod ipso jure per commissum amittatur dominium probant, lex 1. C. de veltig. & commissi lex §. tit. 7. p. 5. lex 26. & 27. tit. 18. l. 6. recipit. Curia Philippica l. 3. tit. de commercio naval. cap. 10. Pena de Commissi, n. 16. & ex Gregor. Lopez in l. 4. tit. 2. part. 7. verb. el señorio, ex Gerardo, singulari

F

855. pro-

813. probat Bobadill. *in politica*, tom. 2. l. 4. c. 5. sub n. 30. Cyriac. *controvers.* tom. 2. c. 370. ex n. 60. cum seqq. & num. 65. usque ad fin. ubi latissimè post plurimos DD. per quinquennium præcibi Commissum, etiam fisco ignorante, & licèt commissum fuerit occultum, quod latè prosequitur usque ad num. 74. sed an hoc ultimum verum sit, altius suo loco examinabimus infra, Farinac. *in pract. crimin. tit. de furt. quest.* 172. numer. 2. Rolental. *de feud. cap. 5. conclus.* 36. Sixtin. *de Regalib. l. 1. c. 6. num.* 97. Barbof. *in d. l. 1. Cod. de vectigal.* n. 7.
- 4 Sed dominus rei in concursum deductæ tanquam creditor domini præfertur omnibus & quibilibet creditoribus, quantumvis anterioribus & privilegiatis, prout per plura jura & Doctores diximus *in part. 1. cap. 8. à n. 38. cum seqq. & c. 11. ex n. 106.* & innumerabiles penè Doctores congestissimis *par. 2. cap. 24. ex n. 13.*
- Ergo fisco in quem dominium mercium, quæ in commissum ceciderunt, fuit statim & ipso jure translatum, debet cunctis aliis delinquentis creditoribus anteferri, quia res suas in specie vendicat; & ei tradendæ sunt.
- 5 Secundò pro hac parte fortiter urget quod bona quæ incidant in commissum ob culpam & pœnam, in tantum libera transeunt in dominum, ut hypothecæ antea super eis impositæ dissolvantur & extinguantur statim ipso jure, ita ut creditores hypothecarii nullum jus habere possint contra eum in quem prædicta bona per Commissum fuerunt translata: text. est expressus in *l. lex vectigali 31. ff. de pignori-bus*, text. *in capit. 1. §. rursus, tit. quibus mod. feud. amitt.* & probant quamplures Doctores adducti à Tiraquell. *de retract. convent. §. 3. glos. 1. numer.* 13. Mant. *de contractib. l. 11. tit. 31. numer.* 71. & 72. Corbul. *de jure emphyt. tit. de caus. privat. ob canon. non solut. ampliat.* 34. Oasc. *decision.* 136. numer. 9. Seraphin. *decision.* 798. numer. 2. 3. & 4. & *decision.* 1290. num. 13. & ex aliis Merlin. *de pignori-bus*, l. 5. quest. 14. ex num. 8. cum seqq. & à n. m. 1. Cyriac. *controv.* 55. num. 37. tom. 1. & præter hos Doctores, alios quamplurimos congestissimas *in hoc Labyr. 3. part. cap. 3. ex n. 17. cum seqq.* qui loquuntur in bonis emphyteuticariis & feudali-bus incidentibus in commissum ob culpam possessoris, & ad dominum revertuntur, extinctis hypothecis antea super eisdem impositis per possessorem, ita ut libera in dominum transeant & devolvantur: ergo eodem modo exingui debent hypothecæ super bonis antea per dominum impositæ, postquam per Commissum, jus & dominium amisit, & in fisco fuit ipso jure liberum translatum & devolutum; & per consequens creditores hypothecarii anteriores adversus fisco nullum jus in ipsis mercibus prohibitis, commissis, prætere debent, quia quod in illis habebant, fuit per commissum debitoris principalis extinctum ac resolutum, à quo jus creditorum derivatur & dependet.
- 6 Tertio comprobatur, quoniam hæc mercium prohibitarum confiscatio non est universalis omnium bonorum, nec quotæ eorum, puta tertiæ, vel dimidiæ partis universi patrimonii delinquentis, sed dumtaxat certæ rei, vel rerum specialium quæ fisco prorsus applicandæ sunt, absque contradictione credi-
- torum delinquentis, quorum credita ex eis bonis deducenda non sunt, sed ex aliis penes debitorem suum remanentibus: text. est in *l. si marito 32. ff. solut. matrim.* cujus verba sunt: *si marito publico judicio damnato, pars aliqua bonorum ejus publice sit, si in creditus ejus satisfacere necesse habet, in ea quæ uxor quæque erit: ubi Glossa celebris, verb. aliqua, exponit de tertia parte, vel de aliqua quota universalis, secus de re particulari, ex l. 2. Cod. d' leg. Jul. de vi publ. ibi, Tutoris tui lege Julia de vi privata damnati, si tertia pars fisco vindicata est, tutela actionem pro ea portione adversus fisco dirigere, si nullo modo præscriptio locum habeat, nam successio pro oneribus portione sua respondet; ubi Glossa verb. tertia pars: & de hac distinctione est text. in *l. si debitor, Cod. de sentent. pass.* ibi: *si debitor pœnam sententia passus est, quam honorum ademptio sequuta est, quamvis postea Civitati Romane restitutus, non totam substantiam, sed aliquid ex indulgentia Principis ut haberet impetravit, eris tamen alieni ex præcedente tempore pœna liberatus est: si vero partem bonorum accepit, pro rata portione ejus tenetur: ubi bona Glossa videnda, verb. aliquid, expliat, singulare, ut prædium: & in gloss. verb. partem, exponit, id est, quantum: sic ergo refert, quoram partem, vel singularem rem habeat, ut hic, ff. ad Trebell. si legatus, §. multum, & Institut. de fide com. hered. §. si quis una &c. igitur creditores ad merces in commissum incidentes, & ad fisci dominium applicatas, cum sint res speciales & singulares, creditores debitoris condemnati nullum possunt habere jus.**
- Quartò invincibiliter probatum videtur fisci jus in prælatione bonorum quæ in commissum incidunt; nam hæc confiscatio fit ob delictum admissum, & ad publicam vindictam, & in Republicæ favorem, ne ex commercio & introductione mercium à Regnis & provinciis inimicis Coronæ, extrahantur pecuniæ, ex quibus vires crescunt inimicorum in detrimentum & destructionem Coronæ: ut bene & accuratè ponderat novissimè Silcedo *in opusculo de Contrabanno, cap. 3. & cap. 4. per tot.* & ideo pro pœna tanti delicti, mercis introductæ dominium fisco applicatur: quo casu creditores ad eam jus habere non possunt, nec impediendi confiscationem; prout in simili videmus in domo, vel fundo delinquentis, quæ propter ejus enorme delictum debent destrui & devastari, eamque destructionem & devastationem non possunt impedire creditores hypothecarii, sed eis iniuris & non satisfactis, vindicta publica exequi ut sententiam in præjudicium omnium creditorum quantumvis privilegiatorum, ut uxoris, & similibus; prout in praxi observari testatur Jul. Clarus *in praxi crimin. quest.* 82. n. 4. cujus praxis rationem reddidit Farinac. *in prax. crim. tit. de crimin. les. majest. quest.* 116. num. 36. & 37. quæ doctrina probabilior redditur ex traditis inferius, num. 89. Igitur ex identitate rationis idem dicendum erit in mercibus ob vindictam publicam incidentibus in commissum & fisco applicatis, ut prorsus creditores anteriores excludantur, & fisci jus attendatur & prævaleat.
- Quintò hæc pars manifestè probatur, nam per leges patrias loquentes de contrabanno, com-

commercium rerum omnium, fructuum, & mercium, quæ ex provinciis extraneis inimicis huic Coronæ extrahuntur, ita prohibitum est, ut etiam in ipsa origine & fabrica facta in prædictis locis inimicis, prohibitio operetur: ex qua prohibitione inevitabiliter inferitur, quod creditores introducentis has merces prohibitas in hæc regna jus in illis habere non possunt, quia introducens debitor nullum ab origine dominium adquisivit in eisdem, eo quod lex prohibitiva resistat initio acquisitionis & impediatur translationem dominii in debitorem contravenientem legi, etsi actum ipsum & contractum specificè non annullat, *l. non dubium, ibi, licet Legislator fieri prohibuerit tantum, nec specialiter dixerit, inutile esse debere quod factum est, &c. Cod. de leg. b. ut ex Alex. Trentacinquo, Farinac. D. Joan. Vela, Castillo & aliis diximus in hoc Labyrinth. part. 1. cap. fin. num. 79. plures alios novissimè in his terminis allegat Salced. de contraban. cap. 29. num. 10. & sequentibus.*

¹⁰ Nam ex actu nullo & prohibito non acquiritur dominium, ad quod plurimos DD. adducit Giurba *dec. 24. n. 6. & 7. per l. filius, §. divi, ff. de legat. 1. l. peto, §. fratre, l. cum pater, §. libertis, ff. de legat. 2. l. lex que tutores, Cod. de administ. tutor. l. 1. §. si vir uxori, ff. de acquir. possess.*

¹¹ Ergo creditores delinquentis nullam hypothecam adquisierunt, nec habere possunt in his mercibus sic prohibitis, quia nunquam fuerunt in dominio debitoris, quod præcisè requiritur ut hypotheca subsistere possit: innumerabilia jura & Doctores congestimus in hoc Labyrinth. 2. part. cap. 9. ex num. 73. cum seq. quem locum & alios Doctores adduxit Salcedo, *d. cap. 29. ex num. 17. cum seqq. ubi hoc fundamentum in favorem fisci contra creditores debitoris introducentis merces, & alia id genus prohibita & contrabannum, satis extollit & exornat.*

¹² Nam cum dominium mercium non fuerit quaesitum debitori, in eas non cadit hypotheca, quia requiritur dominii translatio in debitorem ad effectum ut hypotheca subintrare possit & locum habere, *l. 1. ff. de pignori- bus, Celsus Hugo consil. 22. numer. 30. Pancirol. consil. 118. numer. 17. Menoch. conf. 361. numer. 41. Oldus consil. 100. numer. 45. Gratus consil. 40. numer. 32. l. 2. Vincent. de Franch. decis. 506. Marta veto 43. Cyriac. lib. 2. contro- vers. 425. numer. 65. Merlin. de pignori- bus l. 4. quest. 41. num. 69. & l. 1. tit. 3. quest. 13. numer. 1. & 4. Sextum & perpulchrum fundamen- tum in favorem fisci, & exclusionem credito- rum deducitur ex nova ponderatione legum tam juris communis, quam Regni, in quibus duæ dispositiones repetiuntur in materia Commissi.*

¹³ Prima est, extinctio juris delinquentis quo privatur ipso jure; secunda applicatio & adjudicatio dominii fisco ex legis dispositione, *d. l. commissi §. ff. de public. & vectig. ibi: nam quod commissum est, statim desinit ejus esse, qui crimen commisit, dominiumque rei vectigalis acquiritur, scilicet si co- text. in cap. cum secundum leges civiles, ibi: aut etiam illicitis species transvehens, aut rerum velarum professionem ornittens, earundem specierum & rerum proprietate, hoc ipso, privetur; & fisco rerum & spe- cierum dictarum proprietate acquiratur: de hæreticis*

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

lib. 6. leg. 1. tit. 18. de las cosas prohibidas sacar del reino, y meter en el &c. lib. 6. recopil. ibi, que aya per- dido, y pierda &c. & l. 26. ibi, que pierdan todos sus bienes: & inferius, que por el mismo hecho ajan per- dido y pierdan todos sus bienes, y que sean confiscados y aplicados para la nuestra Camara y fisco: & ex legibus de contrabanno, quas accuratè cumulatit Salced. in tract. de contrabanno: & ex schedula 25. Junii an. 1635. quam ad literam adducit fol. 17. ibi loqual declaro desde luego por perdido, y mando que su valor &c.

Quæ omnia & singula verba, ac dictiones, quibus utuntur præfata jura, inducunt privationem & extinctionem juris ipso facto & ipso jure, quia statim operantur eo quod sint læ sententiæ: ut de verbo, *amittit*, copiosè Tiraq. per plura jura, in *l. si unquam, verb. revertatur, ex num. 151.* & de verbo, *perdat*, quod ejuldem est omnino significationis, maximè si verba illa jungantur cum dictionibus, *statim, mox, ipso facto, vel ipso jure, ex num. 155.* & de verbo, *privatus, vel privetur*, idem probat copiosè ipse Tiraquell. ubi proximè, *ex num. 176. cum seqq.*

Et pœna privationis ipso jure, inducit resolu- tionem tituli, & extinctionem juris adquisiti, ex doctrina Baldi in *l. 2. addit. 9.3.* per text. ibi, *Cod. de jur. emphyt. & ibi Salycet. col. 3. vers. & hic clarium:* quos & alios allegat Felin. in cap. *Rodolphus, de rescript.* maximè quando pœna privationis ipso jure provenit à juris dispositione, quia tunc efficaciter operatur tituli resolutionem & juris: ut dicunt præfati Doctores, Jason in *d. l. 2. & l. final. col. 32.* ubi Salycet. *col. penult. vers. non obstat, Pavormitan. in cap. si diligenti, col. 7. vers. in glos. verbo, perdant. de for. compet. Cardinal. Alexand. in §. callidis, col. 2. ad fin. tit. de prohib. feud. alien. per Federic. Ludov. Bologn. & alii apud Tiraquell. in d. l. si unquam, verb. revertatur, n. 56. & 57.*

Si enim delinquens privatur suo jure in re- bus quæ incidunt in commissum per contraban- num, vel alio modo, atque ita jus debitoris & titulus acquisitionis resolvitur & extinguitur ipso jure & facto ex dispositione legis, eodem modo debet resolvi jus hypothecæ in illis mer- cibus constitutæ; quia resoluta jure dantis, resolvitur jus accipientis sive creditoris hypo- thecarii, juxta text. in *d. l. lex vectigali lege, ff. de pignori- bus & in cap. 1. §. rursus, quib. mod. feud. amitt. & communis DD. superius adducta num. 5. & pro hac consideratione videndi sunt quamplurimi Doctores in istis terminis loquentes infra, n. 87. cum seqq.*

Nec obstat quod in illis juribus privationem & extinctionem juris operatur pactum contrahen- tium sic determinans, quod hic deficit. Hoc quidem verum est: sed longè fortius operatur juris dispositio inductiva privationis & extinc- tionis juris ipso facto: quia quod potest fieri per pactum, potest & longè efficacius per legem: *l. 1. si §. conveniat, ff. de positi: l. si. Cod. de reb. alien. non alienand. l. contractus, ff. de regul. jur. cap. contractus, eod. tit. in 6. l. impossibile, ff. de pact. l. fin. ubi Bartol. & Bald. Cod. de fidejussor. Glos. in c. 2. verb. Officiali, in fin. de consuetud. lib. 6. Tusch. lit. A. conc. us 10. n. 18. quapropter per pri- ambulam juris privationem & extinctionem, res transit libera absque nexu hypothecæ in domi- num fisci.*

19 Roboratur discursus iste, quoniam merces quæ ceciderunt in commissum, non transeunt in fiscum per cessionem, venditionem, donationem, vel per alium contractum initum inter dominum mercium, & fiscum; sed in fiscum transeunt ex juris dispositione absque consensu & voluntate debitoris, idcirco qui succedit non per transmissionem, sed per privationem præambulam, ad nullum factum debitoris privati tenetur; quia succedit ex proprio jure non ex jure privati jam extincto: *l. Gallus 29. §. & quid si tantum ff. de liber. & postum. l. 2. cum similib. ff. de liber. præter. l. de Robles de representat. lib. 2. cap. 16. num. 106. & 107. & ex num. 98. & num. 100.*

20 Et in terminis, quod fiscus succedat in bonis delinquentis confiscatis ex vindicta publica, non per repræsentationem & transmissionem, sed per privationem & annihilationem personæ, probat *l. si constante, §. fin. ubi Bald. & alii, ff. solut. matrim. & notabiliter Platea in l. 1. post p. incip. Cod. de bonis vacantib. & ex aliis Fontanel. de pact. nuptial. claus. 5. glo. 4. ex num. 63. cum seqq. tom. 2. Acolta de privileg. credit. regula 2. ampliat. 7. num. 200.*

21 Adstruitur hoc fundamentum ex abundè deductis in hoc Labyrinth. 2. par. cap. 25. ex n. 9. & seqq. & ex num. 29. ubi probatur quod succedens in locum alterius per privationem illius, non tenetur satisfacere creditoribus antecessoris privati, quia venit alio jure ex propria persona & legis dispositione. Hanc rationem, quæ prorsus evincit totam difficultatem hujus quætionis, adduxerunt, & etiam in his terminis considerant ad hanc extinctionem hypothecæ multi Doctores antiqui, & moderni, cumlati inferius num. 87. & hoc quintum fundamentum exactissimè illustratur infra, ex num. 75. cum multis sequentibus usque ad fin. hujus capituli. Ergo nec fiscus succedens debitori in mercibus per commissum sibi quætitis & applicatis, tenebitur creditoribus delinquentis.

22 His tamen fundamentis (quæ urgentissima sunt) non obstantibus, alia plura pro parte creditorum habentium hypothecam in mercibus incidentibus in commissam, sive per contrabannum, sive quovis alio modo, ut fisco præferri debeant, fortissima urgent per omnimodam contrapositionem.

23 Primum erit, quod licet verissimum sit, quod dominus rei, sit primus creditor, & pro ea consequenda, & extrahenda à concursu, omnibus quibuscumque præferatur, sicuti per jura & Doctores firmavimus in primo fundamento contrarie partis, ex num. 2. Id tamen intelligi debet quando dominium præcessit hypothecam,

24 quam non potuit debitor constituere in re aliena, ex juribus & Doctoribus in hoc Labyrintho cumlati par. 2. c. 9. num. 73. cum multis seqq. At

25 verò quando debitor dominus rei verus res suas hypothecæ subjecit, quantumcumque res ipsas alienaverit, earumque dominium postea in alium Tertium transferit, semper res illæ transeunt in novum dominium cum sua causa & onere hypothecæ antea impositæ; quia hypotheca non impedit alienationem nec dominii translationem, *l. si debitor rem tui jure pignoris obligatam, te non consentiente distraxit, dominium, cum sua causa transtulit ad emptorem. l. 2. Cod. de distract. pignor. l. si convenerit 18. §. si fundum pignoratius venierit, manere*

causam pignoris constituit, quia cum sua causa fundus transit ff. de pign. act. traditio. ff. de acquir. rer. dom. l. respignoru; hypotheca è jure creditoribus obnoxias extra consensum eorum, debitores alienantes præcedentem non dissolvunt obligationem, Cod. de remiss. pignor. cum plurius aliis: Sed in nostro casu agimus de fisco, cui per Commissum & contrabannum fuit adquisitionem mercium dominium post contractam in eis hypothecam, à debitore vero domino: Ergo creditores fisco præferendi sunt. Ex quo satisfit primo argumento, de quo supra. numer. 2. & seqq.

Secundò comprobatur, quia bona emphyteu-²⁶ tica quando cadunt in commissum, licet hypothecæ impositæ super illis per emphyteutam resolvantur & bona ad dominum devolvantur libera, & absque nexu oneris & hypothecæ; ut probatur in secundo argumento, supra num. 5. Id procedit ex natura rei, & ex conditione con-²⁷ tractus apposita tempore quo debitor eandem rem & bona in feudum vel emphyteusum recepit à domino; & ideo alienatio & devolutio postea contingens, fit ex causa necessaria præambula, obligationem & hypothecam præcedente, quapropter operatur extinctionem illius hypothecæ interim impositæ: textus est expressus in *d. l. lex vestigali 31. ff. de pignorib. & omnes DD. in eodem 2. argumento relati: nam quando res hypo-²⁸ thecata alienatur ex causa necessaria & præambula, resolvuntur hypothecæ super ea impositæ: ad quod plura jura & innumerabiles penè Doctores concessimus in 2. part. cap. 13. ex numer. 11. cum seqq. Ergo cum alienatio & extinctionio dominii debitoris in illis mercibus, non procedat ex causa antecedente jus hypothecæ,²⁹ quantumcumque involuntaria: ut optimè post plures considerat Petrus Sard. in decis. 286. ex num. 10. cum sequentibus, loquens in feudatario & emphyteuta privatis ob culpam & delictam felonix, vel ob non solum canonem, ut hypothecæ extinguantur, dicens quod licet non solvere pensionem habeatur pro facto voluntario; illud tamen non est directè ordinatum ad alienandum, ideoque etsi pendeat à voluntate debitoris, habetur pro necessario necessitate antecedenti, & si resolvitur omne pignus: plures allegat videndus omnino ex *d. num. 10. usque ad num. 14. & post Surd. & Anton. Fabrum, idem tenet Fontanel. de pact. dosal. tom. 2. claus. 7. glof. 2. ex num. 69. & seqq. par. 9. quia sufficit quod actus voluntarius habeat originem à causa necessaria,³⁰ præcedente hypothecam, ut judicetur necessarius ad extinctionem hypothecæ interim contractæ, quia ab initio inerat in contractu acquisitionis debitoris: ut optimè Amat. conf. 10. per rot. Guid. Pap. decis. 575. Jacob. de feud. verb. qui quidem investit. n. 62. vers. ad argumentum: Bertrand. conf. 3. n. 28. vol. 3. Fabius de Anna conf. 81. lib. 1. Hodierna ad Surd. decis. 160. num. 4. At verò si alienatio & amissio dominii subsequatur ex causa nova contingente post hypothecam contractam, ob introductionem mercium prohibitarum in hoc regno, debet durare hypotheca creditorum præcedens, ipsique præferendi sunt virtute ejusdem hypothecæ fisco, in mercibus in commissum incidentibus.**

Tertiò hæc pars pro creditoribus fulcitur ex contrapositione illius similis, de quo pro contraria opinione, suor. num. 7. & 8. ut creditores possint, impedire demolitionem domus debitoris ob delictum

Etum enorme ipsius, prout ex communiori & magis rationabili Doctorum opinione resolvunt Gandinus in tit. de bonis maleficor. nu. 3. Alberic. de statutis, par. 3. quest. 7. Augustin. ad Angel. in tract. de malefic. in verb. ejus bona, num. 10. Decian. in tract. crimin. lib. 7 cap. 40. num. 36. vers. uxor tamen: ubi scribit in casu lætæ majestatis: Farinac. in prax. crimin. quest. 116. num. 35. 36. & 37. Gratian. discept. forens. 216. num. 35. 36. cum seqq. & num. 73. Merlin. de pignor. lib. 2. cap. 75. per tot. ubi ex n. 3. post Farinac. & Gratian. limitat, nisi alia ad-
 32 sint bona debitoris delinquentis, ex quibus possit satisfieri creditoribus; vel nisi fiscus vellet satisfacere ipsis creditoribus pro justa domus diruendæ æstimatione: ex quibus responderetur quarto
 33 argumento, de quo supra d. n. 7. & 8. vide tamen infr. n. 89.
 34 Quatio, quia jus & dominium acquisitum fisco in mercibus quoquo modo incidentibus in commissum, etiã per contrabannum, nullo modo fisco defertur nisi à tempore delicti & introductionis mercium prohibitarum in portus horum regnorum, & ab eo tempore operatur & non antea; ideo potest comprehendere hypothecas antecedentes, ut firmavimus ex num. 23. supr. quia privatio & extinctio juris debitoris non provenit ex causa antecedente, sed ex nova & subsequente, proveniente ex Commissio. Nec est verum quod ex Salcedo dictum est, in quinto fundamento contrariæ partis ex num. 9. cum seqq. prohibitionem mercium ex nostris legibus loquentibus de Contrabanno, comprehendere originem & fabricam mercium & fructuum, dum adhuc existunt in regnis & provinciis inimicis, & ideo per prohibitionem hujusmodi nullum dominium earum mercium fuisse translatum in debitorem; quo deficiente hypotheca creditorum non potuit imprimi in eisdem, nec eas efficere: quæ propositio prorsus improbabilis est, & nullo juris tam civilis, quàm Regni, colore vestiri potest.
 36 Singulas igitur hujus fundamenti particulas accuratè & invincibiliter probavimus: de jure enim communi res est clara, ut dominium fisci non acquiratur nisi post commissum, ex textu capitali in hac materia in l. commissio ff. de publican. & vectig. in illis verbis, nam quod commissum est, statim desinit ejus esse qui crimen commisit dominiumque rei vectigalis fisco acquiritur: ex quibus verbis manifestè probatur quod ante introductionem mercium, sive ante delictum erat dominus, tum quia statim ex tunc dominium ejus esse desinit, & eo privatur, quo non privaretur si eo caretet, quia privatio præsupponit habitum, juxta jura vulgaria. Tum etiam quia verbum & participium illud præteriti temporis ejusdem textus, ibi, nam quod commissum est; & iterum ibi, qui crimen commisit, requirit actus consummationem & perfectionem, ut habeat locum dispositio: & sic domini acquisitionis fisco, l. i. §. fin. ff. quod quisque jur. notatur in l. arboribus, §. idem tractat, ff. de usufruct. Ruin. conf. 226. n. 6. vol. 1. Nicol. allegat. 3. n. 20. Raudenl. conf. 56. n. 35. 42. & 43. vol. 1. Surd. conf. 375. num. 35. Giurba in consuet. Messan. c. 1. §. 4. par. 1. n. 70. &
 38 71. fol. 88. Et quia quælibet dispositio quantumvis generalis restringitur & limitatur per adjunctum, l. sed & si adjiciatur, & ibi Glossa ff. pro socio, & plurimi Doctores relati à Petro Surdo conf. 34. n. 39. & conf. 315. n. 26. idem Surd. conf. 131. n. 28. tom. 1. & conf. 45. num. 8. & sic acquisitio domini & translatio in fiscum regulatur à suo
 Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

adjuncto, commissum, non antea: & qualitas nominis determinans verbum, limitat dispositio nem ad qualitatem & tempus verbi: Bartol. in l. ex facto, col. 2. ff. de vulgari. Felin. conf. 25. n. 23. Surd. conf. 322. n. 10. & seqq. & conf. 106. à n. 34. & seqq. lætè plura singularia congerit Joan. Ant. Bellon. conf. 29. à n. 8.

Nam & dispositio universalis juncta alicui adjectivo, vel participio, restringitur ad significationem & comprehensionem participii, vel adjectivi, l. si quis ex argentariis; §. rationem ff. de edendo: Bald. in l. 2. §. ult. ff. de liberat. legat. per text. in l. Aurelio in fin. ff. eod. tit. Menoch. de pres. l. 4. præsumpt. 164. num. 10. Mascard. de probat. conclus. 975. ex num. 28. Castillo controvers. lib. 4. c. 41. à n. 76. & c. 42. per tot. Surd. conf. 453. à n. 54. l. 3. & conf. 151. à n. 87. & seqq. 1. 2. plurimos alios, & multa exempla hujus doctrinæ adduximus in nostris commentariis de supplicat. ad Sanctiss. par. 1. c. 14. n. 53. & par. 2. c. 5. §. 4. ex n. 5.

Hoc idem colligitur ex dictione, statim, posita in d. l. commissio, ibi, nam quod commissum est, statim desinit ejus esse: quæ cum sit significativa temporis, ex tunc dumtaxat post commissum absque temporis intervallo operatur, non antea, ut in l. si finita, §. non autem statim, ff. de damnò infecto & in l. cum quidam ff. de legat. 2. latissimè Tiraquel. in l. si unquam, verb. revertatur, n. 120. Col. de revoc. donat. Surd. dec. 57. n. 9. & dec. 111. n. 32. & conf. 437. num. 31. Nicol. Garc. de benefic. par. 2. c. n. 85. Gratian. discept. forens. 41. num. 10. qui omnes, præcipuè Tiraquel. probant dictionem illam operari ipso facto facto, & ipso jure.

Patet igitur ex dispositione juris communis, debitor ante Commissum semper fuisse dominum mercium, cum per commissum dominium illarum amittat statim, nec fisco ante Commissum perpetratum fuit acquisitum dominium & proprietas ipsarum mercium: sed facto commissio statim, ut dictum est, fuit factus dominus dictarum mercium; prout expressè apparet ex determinatione d. l. commissio: & ex iis quæ in ejus exortationem consideravimus hætenus. Igitur nec poterit dici, quod creditores delinquentis ante Commissum non potuerunt acquirere hypothecam in eisdem mercibus, quandoquidem in illis dominium habuit debitor ante causatum commissum, juxta allegata in d. 5. argumento supr. ex num. 9. & seqq.

Et quatenus in eo, falsè præsupposuimus, per leges Contrabanni, prohibitionem mercium, fructuum aliarumque rerum ex terra hostili provenientes, comprehendere fabricas, & afficere ipsam mercium aut fructuum originem, attendi non debet; contrarium enim longè probabilius videtur, cum in ipsismet legibus, seu pragmaticis Regni, nullum verbum repeiatur quod indicet similem propositionem; imò omnes unanimiter declarant prædictarum mercium prohibitionem solum habere locum, postquam ipsæ fuerint introductæ in hæc regna & portus eorum, quia dumtaxat prohibeat ipsarum introductionem sub gravibus pœnis, & sic leges opponuntur & resistunt ingressui, ita tamen ut ante introitum & introductionem nihil disponant, nihilque disponere valeant circa regna non subjecta nostro Principi; ideoque tales pragmaticæ nullo modo extendi possunt ad regna externa ob defectum potestatis; sed præfata prohibitio restringitur ad certam qualitatem; putà introitus seu asportationis mercium

- aliarumvè rerum id genus Terræ hostilis, & ad hunc dumtaxat fidem & effectum fuerunt dictæ leges seu pragmaticæ promulgatæ: ut ex eisdem evidentissimè apparet, quas omnes ad literam accurate congescit Salcedo in tract. de contrabanno, 44 ut ex pragmatica 11. Decemb. 1604. y mand. que de el dia de la publicacion desta, en adelante el tiempo que perseverarem en su desobediencia, no puedan entrar, ni contratar en ninguna parte ni puerto de los mis Reynos, y señorios, por si, ni por interp. sitas personas, directè, ni indirectè, ni venir à ellos, ni sus navios, ni mercaderias so pena de la vida, y perdimiento de bienes, &c. quam adducit Salcedo fol. 16. & alia adducta ibid. fol. 17. ad medium, his
- 45 verbis: prohibir tambien el trato y comercio en todos mis Reynos y señorios, a si de mis subditos como de otras qualesquiera personas que residen en ello con los de Rey de Francia y sus Reynos y señorios, y a si por la presente, Ordeno y mando que en ninguno de los puertos de España, ni en otros de mis Reynos, y señorios, se admitan de aqui adelante ningunos vapores, mercaderias, ni otras manufacturas vinieren de Francia por qualquier mano que sea, o se labrare en aquel Reyno, lo qual declaro desde luego por per dido, y mando que su valor se applique &c.
- 46 Et in alia pragmatica 16. Maii 1628. adducta ab ipso Salcedo 18. à tergo, ita disponitur: con los reveldes y enemigos della y por esta razon se les ha impedido traer a ellos sus frutos y mercaderias, y approbecharse y bogar de los dichos Reynos, ni tener ningun comercio con ellos, & ibi: para introducir la entrada de sus mercaderias, &c. & in vers. 2. ejusdem pragmaticæ, in hæc: que los dichos vados y prohibiciones, y penas d'ellos, comprehendan a si las personas de los reveldes, y enemigos, que vinieren à estos Reynos, o llegaren à sus puertos, o desenuarcarem en ellos, como los navios que fueren de las tales personas, vinieren por su cuenta y todos los que fueren de fabrica de los dichos reveldes, de Olanda, y las mercaderias que vinieren, no solo aquellas que se ubieren cargado y vinieren por cuenta de los dichos reveldes, y enemigos, sino tambien las que fueren de su fabrica, aunque no vengan por su cuenta, ni en su nombre, sino de qualesquier otros terceros, que por sus personas y tierras no les este prohibido tratar y contratar en estos Reynos, aunque sean vasallos mios, porque quanto à esta parte quiero que la prohibicion sea real y ponga vicio e impedimiento en las mismas cosas, y los navios en que vinieren las mercaderias prohibidas, aunque ellos no sean de los prohibidos, se confiare, si constaturo por probanzas o conjeturas bastante &c. lo mismo se entienda con qualesquiera mercaderias, frutos de Tierra con quien esta y queda permitida el comercio, si aviendo tocado en los puertos de los dichos reveldes y enemigos y pagado los derechos, se navegaren, y vinieren à puertos mios, &c. Et in discepta pluries facit mentionem de harum mercium introductione & commercio in hæc regna: & in pragmatica 21. Februar. 1644. adducta per Salcedum fol. 25. à tergo: sicut in alia 22. Maii 1645. fol. 29. & in pragmat. 21. Januar. 1647. fol. 33. à tergo: & in alia 31. Januar. 1650. solummodo disponitur de introductione harum mercium prohibitarum, ut passim videre poteris in eisdem pragmaticis.
- 48 Ex quibus omnibus manifestissimè apparet, prohibitionem harum mercium & commercii esse limitatam ad introductionem, & quatenus res prohibita fuerint introductæ & commerciata in his regnis, non antea, nec amplius nisi ut postquam ingressæ fuerunt portus horum reg-
- norum, incident in commissam & confiscatæ sint, nulla facta prohibitione ante introitum, sed ad illum restringi debet talis prohibitio, ex latè adductis sup. ex num. 36. cum seqq. vers. singulas igitur &c. & insuper quia quando lex prohibet sub certa qualitate, vel modo, ultra qualitatem vel modum non extenditur nec porrigit vires suas, neque extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam: nec de tempore ad tempus, sed omnino continetur intra limites prohibitionis sic qualificatæ: de quo innumerabiles penè Doctores reperies apud Fular. in tract. de fideicom. quest. 678. 679. & 680. cum duabim: ubi per te exactè videre poteris, & Nos in hoc Labyrinth. part. 1. cap. 13. §. 2. ex num. 16.
- Denique quia ratio prohibitionis est introductio & commercium prohibitarum rerum in his regnis, juxta quam prohibitio ipsa regulanda erit; quia prohibitio restringitur & limitatur juxta rationem expressam, vel tacitè subintellectam in dispositione prohibitiva l. pater filium, §. fundum, ff. de legat. 3. l. cum pater, §. dulcissimus, ff. de legat. 2. innumerabiles penè Doctores in comprobationem adducit Fular. de substitut. q. 678. n. 3. 4. 5. 6. & 7. & quest. 679. n. 13. & in q. 680. n. 4.
- Quo verissimo supposito, cessat penitus quintum argumentum de quo sup. ex num. 9. cum seqq. ubi fuit dictum, prohibitionem commercii harum mercium comprehendere easdem in sua fabrica & origine, & ideo non requiri dominium debitoris: & per consequens nec creditores potuisse habere hypothecam in eisdem. Quia cum argumenti Major sit falsa ut ad oculum vidisti, Consequentia evanescit: quoniam tantum sunt prohibita quatenus introducuntur & commercantur in his regnis, & non aliter, nec ad aliud tempus antecedens retrahitur ista prohibitio, quæ nunquam resistit acquisitioni antecedenti, nec hypothecis contractis, nec commerciis extra hæc regna iniis.
- Imò etiam nec procederet argumentum, quamvis supponeremus quod istæ pragmaticæ prohibuissent & inhabilitassent vassallos subditos à commerciis in provinciis inimicorum, prout acerrimè defendere conatur Salcedo in tract. de Contrabanno, d. cap. ex numer. 36. ubi nullam adducit pragmaticam, ex qua hæc inhabilitas & incapacitas vassalorum induci possit; imò omnes pragmaticæ nullatenus prohibent commercium in regnis extraneis & inimicis absolute, sed quatenus ex commerciis resultaret ingressus mercium in hæc regna, & in illis dictarum mercium prohibitarum quomodolibet exerceretur commercium. Hoc inquam falso supposito admissò adhuc dicendum foret, contractos gestos etiam à subditis non esse nullos, nec prohibitionem resistere initio acquisitionis, nec impedire dominii translationem in subditos & naturales originarios horum regnorum sic contrahentes extra hæc regna. Quoniam licet lex prohibitiva annullat contractum, ut probatum fuit superius in d. l. argum. ex num. 10. id tamen procedit quando lex absolute prohibet: at verò quando lex ipsa ultra procedit, apponendo pœnam contravenienti, tunc actus, & contractus remanet validus, lexque operatur in sola pœna: optima fuit Battoli doctrina in l. prator ait 20. n. 3. ff. de novi oper. nunt. & ibid. Paul. de Castro, & Alexand. & Jaf. n. 11. Gregor. Lopez, in l. 28. glos. 7. verb. contra nostra ley titul. 11. partit. 5. Lud. Molina de primogen.

mogen. lib. 2. cap. 19. à num. 17. ubi Addentes alios congerunt: Anguinus de legib. lib. 3. controvers. 7. n. 11. cum seq. Joan. Gutierr. l. 1. pract. quest. 144. n. 1. ubi alios allegat, Nos in hoc Labyrinth. par. 1. cap. fin. numer. 169. quibus adde Vanium de nullitat. sentent. tit. quot. & quib. mod. null. n. 54. & iterum in tit. de nullu. ex inhabil. seu defect. mand. n. 56. ubi quam plurimos allegat, & ex Bado, Jacob. de Aren. Alexandr. Cardin. Bart. Paul. de Cast. Joan. Andr. Oldrad. Jac. de Aret. Cyno, Imola, Decio, Cavalc. & pluribus aliis abundè comprobat Alder. Mascard. de statut. interp. conclus. 9. ex. nu. 38. cum multis seqq. Gutierr. pract. lib. 1. quest. 144. Carol. de Grass. de effectib. Cleric. effect. 8. à num. 6. cum seqq.

54 Facit etiam quia licet prohibitio alienationis à testatore facta annullat alienationem, & impediatur translationem: si tamen ultra prohibitionem imponat pœnam alienanti & contrafacienti, alienatio tenet, & prohibitio illa non impedit translationem; si tamen ultra prohibitionem imponat pœnam alienanti & contrafacienti, alienatio tenet, & prohibitio illa non impedit translationem dominii. Bald. in l. 1. n. 48. Cod. de his que pœnae nom. Cuman. in l. filiusfam. §. dicit. col. 2. ff. de legat. 1. & ibi Jal. in 2. lect. n. 63. vers. secundo limitia: Feretus num. 33. Ripa n. 22. in fin. Crot. n. 5. vers. quareo limitatur: Loazes num. 9. num. 115. Opiz. n. 44. & Socin. jun. n. 112. Ruin. conf. 113. n. 1. & conf. 117. n. 5. lib. 2. Crot. conf. 144. n. 26. d. 1. Riminal. jun. conf. 381. n. 10. lib. 4. ubi comprobat, Bursat. conf. 307. n. 14. Fular. de substit. & fideicom. q. 687. n. 2. Et cum in istis legibus contrabanni ultra prohibitionem introducendi merces inimicorum in hæc regna, pœna Commissi & confiscationis merciam, & aliæ graviores introgentur, sequitur ut contractus & emptiones factæ per vassallos subditos Coronæ, validæ remaneant, & per consequens creditores in eisdem mercibus hypothecam anteriorem contrahere potuerunt, maxime quia hæc prohibitiones ad hos contractus non respexere, sed solum ingressum & introitum mercium prohibitarum in hæc regna, ipsarumque commercium, ut altius probatum reliquimus hæcenus.

55 Nec iis que veraciter diximus, & fundamentaliter scripsimus in hoc 4. fundamento ex num. 34. cum seqq. vers. Quare quia jus &c. officit in aliqua Pragmatica Maii 1628. supra adducta n. 46. vers. & alia pragmatica in illis verbis: porque en quanto à esta parte quiero que la prohibicion sea real y ponga vicio è impedimento en sus 22 freas cosas, que videbantur insinuare, prohibitionem attingere res prohibitas in suis provinciis, & ab eo tempore. Nam ab hoc scrupulo facile nos eximit eadem Pragmatica, dum disponit merces, quæ revera ortæ sunt & fabricatæ in provinciis inimicis, non posse introduci in hæc regna, etiam si transeant per regna confederata nobis, & ab eis in hæc veniant, quia non ideo purgaverunt vitium originale, sed vitium prohibitionis eisdem merces comitantur usque ad ingressum in portas horum regnorum, ita ut in eisdem operetur prohibitio & confiscatio, ac si directè venissent ex provinciis inimicorum, & in portas Hispaniæ fuissent per eosdem introductæ, ut evitentur fraudes, quæ facile per has vias indirectas, & interpositas personas committi possent; non enim illa Pragmatica prohibet commercium extraneis provinciis inter se ipsas, hoc enim fieri non potest; sed ne

merces inimicorum per manus amicorum intro ducantur in hæc regna: & hæc est principalis hujus & ceterarum Pragmaticarum intentio, & ultimus finis in quem destinantur & tendunt tot dispositiones prohibitive, impediens introductionem mercium inimicorum in hæc regna: & ideo disponit præfat. Pragmatica, quod si probetur, has merces introductas per manus amicorum, originem traxisse ex provinciis inimicorum, confiscantur, non attento à quibus sive amicis, sive inimicis inducantur; itaque solum in introductione consistit delictum & pœna Commissi.

Præterea observandum quod dicta Pragmatica 57 in imponendo vitium reale mercibus inimicorum, loquitur restrictivè ad illum casum de quo loquitur; ut patet ibi: porque en quanto à esta parte, quiero que la prohibicion sea real, &c. quia casus de quo loquitur, quando scilicet introducuntur merces inimicorum indirectè per manus amicorum & confederatorum in suas provincias, indigebat hæc declaratione, saltem tollendæ dubitationis causa: an semel prohibitionem evasissent per introitum in provinciam confederatam, ex quo purgatum videbatur vitium originale: at quando directè ex provincia inimica introducuntur, nulla egebat declaratione, quia nulla subest dubitandi ratio, cum omnes leges regni ac Pragmaticæ de hoc casu loquantur expressè.

Quindè & ultimò pro hæc parte negativa facit 58 quia quodlibet Commissum est crimen, ut probatur in supè allegat. l. commissi, ff. de velligal. & commiss. illic, non quod commissum est, statim desinit esse ejus qui crimen commisit, cui correspondet pœna privationis & confiscationis merciam ex eadem lege, & aliis adductis supra ex n. 2. & ex pragmaticis citatis & legibus Regiis adductis ex num. 13.

Et idcirco meritò Doctores affirmant causam 59 Commissi & Contrabanni esse criminalem, & criminaliter puniri, & propterea probationem requiri concludentem, non per possibile; Farinac. conf. 85. num. 50. vol. 2. Gratian. discept. foren. 109. n. 1. Cyriac. controvers. tom. 3. c. 512. ex n. 1. cum seqq.

Ex quo inferitur ad vulgarem & notam con- 60 sequentiam, quemlibet delinquentis creditorem, etiam personalem seu chirographarium anteferi fisco exigenti pœnam, & omnibus Fiscus postponitur l. quod placuit 37. ff. de jure fise. l. in summa 17. l. Statius Florus 48. §. Cornel: off. de jur. fise. bonus text. in l. non possun bonaulla ad fiscum pertinere, nisi qua creditoribus super futura sunt &c. dicto tit. & in fin. ibid. quod ari alieno superest: Rubric. cum l. unie. Cod. pœn. fiscalib. creditores præferri, quid igitur hæsitandum super prælatione creditorum delinquentis habentium hypothecam, quando etiam simplex quilibet personalis fisco in exigenda pœna antepositur.

His juribus conatur respondere Salcedo de 61 Contrabanno, cap. 29. numer. 52. & seqq. vers. fin que nos mucha: dicens procedere quando fiscus agit pro pœna imposta per sententiam aut legem; sed non procedunt quando fiscus habet actionem & dominium in ipsis bonis confiscatis, quia tunc non tenetate creditoribus delinquentis. Quæ responsio non solum improbabilis est, sed contra jura expressa: c. cum secundum, de heretic. l. 6. leg. 4. tit. 2. part. 7. & l. 2. tit. 4. p. 5. quibus addentur aliæ inferius, quæ disponunt quod in crimine læsæ

- majestatis divinæ vel humanæ, delinquens statim à tempore delicti privatus fuit & dominio & administratione bonorum omnium, ita ut non possit super iis contrahere, neque ipsa alienare, quia jam ex illo tempore dominium bonorum translatum fuit in fiscum & ei acquisitum, & tamen non obstante dominio sibi quæsito, fiscus tenetur solvere creditoribus delinquentis, quia
- 62 *fisco omnes præferuntur: jura sunt expressa in l. non possunt, ff. de jur. fisc. l. fin. Cod. de debitor. civitat. l. 1. Cod. de fidejuss. l. si marito 32. ff. sol. matr. l. si mandatori, in fin. princ. ff. de fidejuss. l. si tutor re. publ. 9. ad fin. ff. de tut. & rat. distrab.* Igitur præfata solutio tradita per Salcedum, inefficax est & fallax, maxime quia dominium tunc prodest & excludit creditores, quando fuit acquisitum ante hypothecam ipsorum non post eam; quia res transit cum sua causa & onere hypothecæ; quocumque vadat, ex superius comprobatis.
- 63 Quid igitur in hac controversia dicendum erit? etenim in ea varios reperio scriptores; Joan. Hevia Volano in *Curia Philipp. lib. 5. del commercio naval. cap. 10. de la Pena de Commissio, num. 10.* distinguit inter creditores merè personales, & hypothecarios, ut illi ad merces confiscatas ob commissum nullum jus prætereendere possint, quia isti non possunt impedire alienationes etiam voluntarias factas à debitore, nec eis remanet ullum jus contra tertios possessores, juxta *leg. 7. tit. 15. partit. 5.* at creditores hypothecarios esse præferendos fisco in rebus incidentibus in Commissum, facta priùs excussione in cæte is bonis delinquentis: quia alienatio non valet in eorum præjudicium, ex *l. 14. tit. 13. part. 5.* nec confiscatio est prohibita ubi alienationis prohibitio non adest; cum
- 64 confiscatio equiparetur alienationi, ac in una dispositum, etiam in alia procedere intelligatur, ex *l. Imperator, ff. de fideicom. libert. l. filius, Cod. de bon. proscrip. & in l. Imperatores. ff. de jur. fisc.*
- 65 Doctissimus magister noster Joan. de Solorzano in *sua politica Indiar. lib. 6. cap. 10. fol. 985. cum seqq.* refert Regiam schedulam quæ in rebus, quæ incidunt in commissum, fiscum, cui sunt applicatæ, præferri decernit quibuslibet delinquentis creditoribus, & ita determinasse Regium Consilium Indiarum testatur; revocata contraria sententiâ Audientiæ Limentis.
- 66 Carleval. *de judiciis, tom. 2. lib. 1. tit. 2. disputat. 1. n. 50. fol. 17.* promiscuè genericè & distinctè in hoc casu loquitur est, asseverans quod quoties incurritur ipso jure pœna confiscationis, sive rei singularis, quæ in commissum incidit, sive quotæ partis bonorum delinquentis, si ipse non habeat aliundè, undè solvat creditoribus suis, creditores esse fisco præferendos, & fiscum post incorporata bona delinquentis, manere obligatum, & debere satisfacere creditoribus, etiam chirographariis, juxta vires bonorum & non ultra. Ad hanc indiscretam resolutionem, ob generalem mixturam rei particularis, & bonorum universaliter confiscatorum, adducit in comprobationem jura, & Doctores, qui dumtaxat loquuntur in confiscatione omnium bonorum universaliter, aut per quotam universalem, quæ quidem jura & Doctores non percutiunt punctum nostrum, in quo agimus de confiscatione per commissum rerum & mercium specialium & particularium: quæ nec in quota patrimonii, nec in toto, concernit universalitatem bonorum. Ex

quo ejus resolutio nihil ad rem nostram pertinet, & à puncto Commissi aberrat, prout latius ex distinctione harum confiscationum videbimus inferius.

Alberic. Gentil. *Advocatus Hispan. lib. 1. cap. 13.* allegans Lucam de Penna in *l. cum allegas, Cod. de re milit. lib. 12.* & Sfortiam de *restit. in integr. par. 2. quest. 95. artic. 5 n. 28.* quos refert Salcedo novissimè in *tract. de contrabanno, cap. 29. n. 17. & 18.* aliquid dicit quod posset conducere, si esset verum, quod emens merces ab hoste, etiam in alieno territorio, non acquirit dominium earum, si eo animo emat ut illas introducat in regna Principis prohibentis: sed hæc Alberici Gentilis assertio nullo juris fundamento fulciri nec honestari potest, neque Doctores ab ipso allegati ullum verbum tangens punctum quæstionis adducunt: quærunt enim dumtaxat an is qui obtinuit licentiam emendi castrum, quod emit post infidelitatem & hæresim incursum, & post sententiam condemnationis, si postea fuit restitutus à Principe, an valeat emptio & ad eam restituatur? Et dicitur quod non; quia fuit effectus incapax & inhabilis tempore emptionis, nec restitutio potuit eum reponere nisi in statu quo erat ante crimen perductionis vel hæresis, quo tempore nondum emerat castum: quid ad rem? tu videris: ultra quod assertioni *Alberici Gentil.* resistunt omnes nostræ pragmaticæ Contrabanni, & ea quæ in earum comprobationem adduximus ex *num. 34. cum multis seqq.* Et insuper quia si fiscus gravaretur probare animum emendi merces ad illas introducendas in hæc regna, vix unquam illud probare posset; tum quia ea quæ in animo consistunt, difficillimè probationis judicantur, tum etiam quia fiscus provincias inimicas, ubi emptiones mercium factæ sunt adire non poterit: & ideo assertio Gentilis inanis est & sine effectu, & undique de jure improbabilis.

Salcedus eruditus minister, & rogatus Judex *Contrabanni*, in suo pulcherrimo tractatu *de Contrabanno*, admodumque utili, hanc difficultatem accuratè tractavit in *quest. 29. per tot.* in qua resolvit distinguendo inter Commissum per *Contrabannum*, & Commissum ob non factam manifestationem & registum mercium, quæ aliàs licitè possunt introduci in portus & regna nostræ; ut in primo casu fiscus in mercibus quæ per *Contrabannum* ceciderunt in Commissum, præferatur quibuslibet hypothecariis creditoribus; in secundo verò, creditores omnino fisco præferantur, ex *n. 69. cum seqq. & num. fin.*

Rationem differentie reddit inter utrumque casum, scilicet quia in mercibus *Contrabanni* delinquens nullum à principio acquisivit dominium, obstante prohibitione legis, & ideo nec creditores in eisdem potuerunt acquirere jus hypothecæ: quam rationem comprobare conatur à principio *ejusd. cap. 29.*

In secundo distinctionis membro, circa *Commissum mercium aliàs permissarum*, ob defectum professionis registri & manifestationis, dicit creditores hypothecarios fisco præferri, eo quod delinquens debitor ab initio & ante Commissum, dominium habebat in ipsis mercibus, & per consequens creditores hypothecam: quod refert latius ex *d. n. 60.*

Prioris membri resolutioni exclusivæ creditorum in Commissio per *Contrabannum* acquiesco

ex protinus adducendis fundamentis diversis: rationi autem & fundamento resistunt illæ omnes doctrinæ superius adductæ, ex n. 34. cum multis seqq. cum nullibi probetur, introitum mercis veritas & prohibitio caruisse unquam dominio, *ibidem* manifestè probavimus, nec dominium adquisitam fisco in his mercibus de se esse sufficiens ad excludendos creditores qui ante Commis-
 73 sionem hypothecam contraxere in eisdem mercibus eodem instanti quo fuerunt in dominio debitoris cum qua transeunt in quemlibet, qui postmodum dominium earum acquirerunt, diximus ex num. 23. & ex num. 34. quare de hac ratione & fundamento dominii acquisiti per fiscum in Commisso, non est curandum ad determinationem & resolutionem hujus nostræ difficillimæ questionis.

74 Quid igitur in tanta Doctorum varietate & oppositione sequendum? Illud securius arbitror, ut in quolibet Commisso sive per Contrabandum & prohibitionem mercium, sive per omissionem professionis, registri, ac manifestationis permissarum, & sic per fraudulentam occultationem, fiscum in mercibus commissis indistinctè præferendum quibuslibet creditoribus delinquentis, non tanquam dominum mercium, sed ex resolutione hypothecæ antea contractæ per creditores in eisdem mercibus. Hanc nostram resolutionem tribus mediis invincibilibus probavimus, omnem scrupulum omnemque dubitandi rationes simul excludentibus.

75 Præcipuum & singularissimum sit, penitus exclusivum & extinctivum juris creditorum, nam jura omnia tam juris communis quam Regii in materia Commisii, duo determinant, primum est, ut inducant privationem, extinctionem, & resolutionem juris absolutè delinquentis in mercibus in Commisso incidentibus: alterum, ut facta hac juris resolutione inducatur statim acquisitio dominii & ejus translatio in fiscum; quod manifestè probant plurima jura superius adducta ex num. 13. Et licet ex hac secunda
 76 juris determinatione, nempe ex dominio fisco adquisito, creditores excludi non possint ob eorum hypothecam præambulo acquisitam, quia tale dominium translatum in fiscum non est sufficiens per se ad exclusionem creditorum, eo quod dominium in Tertium semper transeat cum sua hypotheca inherente, ut paulò ante notavimus num. 73. relativè ad num. 23. & 34. cum
 77 seqq. ubi latius: Tamen ex priori dispositione prædictorum jurium privante & resolvente ipso facto titulum & jus omne quod delinquens habebat in iis mercibus, præcisè & necessario sequitur extinctio & resolutio hypothecæ antea contractæ, ex vulgari regula, *Resolutio jure dantis, resolvitur jus accipientis*: ac propterea jura providentia in utroque casu tam privationis, quam adjudicationis dominii, non sine mysterio prius extinxerunt jus delinquentis, eo nempe fine, ut merces in Commisum incidentes, liberæ, ab omni onere & hypothecæ transirent in fiscum absque impedimento aliquo. Hunc discursum accuratè comprobavimus *supr. ex n. 13. cum seqq.* quo te remitto libenter, ne ulterius repetam, quia perdita & radicidus extincta re hypothecata ex juris dispositione, nullum jus remanet creditori in ea ad jura & Doctores adductos *hac 4. par. cap. 4. à princip. & ultra ibid.* comprobata ex *d. num. 13.* hanc eandem rationem considerantur

plurimi Doctores adducti *infra num. 87.* quos consule; & hæc resolutio verissima est, uberimè variis & quamplurimis juris fundamentis roborata ex *numer. 81. usque ad fin. hujus cap.*

Hæc tamen verissima & tutissima nostra nova⁷⁸ consideratio & resolutio unam patitur & non levem difficultatem, ortam ex plurimum judium simili dispositione, in quibus adest expressa privatio & amissio dominii, & administrationis bonorum ipso jure à tempore perpetrati delicti, verum etiam simul dominii translatio in fiscum, text. in *d. c. cum secundum leges civiles, de heretic. lib. 6. l. questum ff. qui & à quibus ubi querit Consultus, An is qui majestatis crimine reus factus est, manumittere possit, quoniam ante damnationem dominus est.* Et respondit, Imperatorem Antoninum Calpurnio Critoni rescripsisse, *ex eo tempore quo quis propter facinorum suorum cogitationem jam de pœna sua certus esse poterat, multo plus cogitatione & conscientia delictorum, quam damnatione, jus danda libertatis amississe: & apertius in l. 4. tit. 2. par. 7. his verbis: Vendida, ni donacion, nin enagenam ento que ubi esse fecho de sus bienes el que fuesse juzgado por traidor, donde el dia que comengo andar en la traicion, fosta el dia que dieron la sentençia contra el; non debe valer en ninguna manera; ea maguer fuese en renencia de los bienes, a la fagon que los enagenava, [nota quæ subdit] perd do avia ya el señorio por su maldad, e craja de la corona del Rey: e por e de non podia despues, ninguna cosa de los bienes, que tenia, enagenar en ninguna manera.*

Et tamen privatio hæc & amissio dominii⁷⁹ ipso jure à tempore commissi delicti tantum abest quod operetur extinctionem hypothecæ anterioris, verum etiam confiscatione & translatione ejusdem dominii in fiscum non obstantibus, creditores etiam personales sua credita exigunt, & fisco præferuntur in bonis delinquentis ipso jure amissis & fisco applicatis per confiscationem, prout exactè videre est post jura & plurimos Doctores apud Anton. Gomez *tom. 2. variar. cap. 3. ex num. 11. Acoftam de privileg. credit. in reg. 2. amp. 7. ex num. 170. cum multis seqq.* Thom. Sanch. *in præcept. Decal. tom. 1. l. 2. c. 22. ex num. 74. cum seqq.* Carleval. *de judic. tom. 2. l. 1. tit. 2. disput. 1. num. 50.* Fontanel. *de pact. doral. tom. 2. claus. 7. glos. 2. ex nu. 60. cum seqq. fol. 464.* Iulius Fatnac. *de delict. & pœn. quest. 21. ex num. 111. & num. 168. cum seqq. & ex num. 174. cum seqq. & de crim. lase majest. quest. 116. §. 3. ex n. 121. & est expressa lex 2. tit. 4. par. 5. ibi qualquier ome que ficiere alguna delafina maneras de traicion, que diximos en la Ley artes desta, adiere ajuda, e consejo que la fogan, deve morir por ello, e todos sus bienes deben ser de la Camera del Rey faciendo la dote de su meger, e los debdos que oviesfen a dar que objesen m levudo, fosta el dia que comenco a andar en la traicion.* Igitur de primo ad ultimum sequitur, nostram resolutionem, de qua *ex num. 75.* & ejus fundamentum corrumpere & evanescere.

Quæ difficultas facilè dissolvitur, si distinguas⁸⁰ inter confiscationem universalem bonorum, de qua loquuntur hæc jura adducta *ex num. 78.* & inter res certas seu merces speciales confiscatas propter

propter commissum, quo casu procedit, nostra tutissima & undique munita resolutio, ut per commissum extinguatur jus hypothecæ antecedentis, ita ut creditores debitoris introductis merces prohibitas nihil consequi possint ex prædictis mercibus confiscatis. Rationem differentiarum per se ab iis quæ altius in proximo secundo fundamento dicenda & consideranda sunt.

81 Secundum itaque fundamentum quo movemur ad exclusionem creditorum quolibet à rebus & mercibus per Commissum fisco applicatis, non minus efficax est, si breviter distinguamus confiscationis modos seu species: quædam enim est omnium bonorum universaliter in quibus fiscus judicatur vel tanquam hæres, juxta jura allegata & frequentiore opinionem, vel tanquam successor universalis, juxta aliorum assertionem; & utroque casu fiscus tenetur omnibus & quibuslibet creditoribus solvere, & satisfacere ex bonis confiscatis, quia in fiscum tanquam universalem successorem transeunt omnes obligationes activæ vel passivæ & naturales: hanc conclusionem per jura superius allegata, & magnam Doctorum catervam firmarunt DD. citati *supra num. 79.*

82 Secundo modo confiscari possunt bona delinquentis non omnia universaliter, sed pars eorum quotativa, puta dimidia, tertia, vel quarta pars bonorum similiter universaliter, & tunc fiscus tenetur creditoribus delinquentis non in solidum, sed pro sua portione & rata universaliter, ex eadem ratione de qua in casu præcedenti; *l. fin. C. de debitorib. civit. ibi, pro rata rerum quas possident. leg. 1. Cod. de fidejussorib. ibi, si Lyfias adempta parte bonorum exulare jussus est, non nisi pro parte quam retinuit, creditoribus obligatus est l. si marito 32. ff. solut. matrim. l. 2. Cod. ad leg. Jul. de vi publ. l. si debitor, Cod. de sentent. pass. plures Doctores per Anton. Gomez. *tomo 2. variar. c. 3. num. 11.* Thomas Sanchez post Plotum, Simancas, & alios, *in præcep. Decal. l. 1. c. 22. num. 74. & 75. & num. 53. 88. & 90.* & post plurimos DD. Fatinac. *de delict. & pœn. q. 25. num. 180.* & cum Barbol. Gaill. Peregrin. Jul. Clar. Amaya & aliis idem asserit Magister noster Solorzan. *de jur. Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 26. n. 19.* Et isti duo casus nihil ad nostram difficultatem pertinent.*

83 Tertio modo fit confiscatio rei particularis, vel rerum & mercium specialium: & tunc dominium harum specierum ita liberum & absque ullo onere transit in fiscum, ut nullo modo teneatur ex illis satisfacere creditoribus delinquentis: per *d. l. si marito 32. ff. solut. matr. l. 2. ff. ad leg. Jul. de vi publ. l. si debitor, Cod. de sentent. pass.* probant in terminis Glossæ communiter receptæ in *eisdem legib.* & omnes ordinarii Doctores *ibid.* prout adnotavimus *supr. n. 6.* Anton. Gomez *d. cap. 3. num. 11.* post quem & Peregrinum, Azeved. & alios tenet Thom. Sanchez *d. c. 22. num. 53.* Gregor. Lopez *ad leg. 10. tit. 2. part. 3. vers. pu. de: Spino de testam. glos. 27. n. 39.* Fulv. Constant. *ad l. 1. num. 112. Cod. de pœn. fiscalib. & n. 118.*

84 Ratio discriminis inter confiscationem juris universalis & particularis, ea est, quia quando bona omnia confiscantur, hoc intelligitur, post satisfactionem creditorum, quia bona non dicuntur nisi deducto ære alieno, textus est ex-

pressus in *l. non possunt 11. ff. de jur. fisci, ibi, non possunt ulla bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus superfutura sunt: d. l. fin. Cod. de debitorib. Civit. d. l. 1. Cod. de fidejuss. ex. tant Sanchez ubi proxime ex d. num. 74. Peregr. de jur. fisco. l. 4. tit. 8. num. 11. Fatinac. *d. quest. 25. num. 138.* & post alios Acotta *de privil. credit. regul. 2. ampliat. 7. ex num. 171.* & quia fiscus hoc casu est successor universalis, quæ rationes cessant in confiscatione rerum specialium, & ideo transeunt in dominium fisci absque aliquo onere.*

Quæ distinctio & differentia consonat juris dispositioni: nam si inter hæredem scriptum & successorem ab intestato orta fuerit controversia super rescissione, vel nullitate testamenti, & inter eos fuerit super hæreditate transactum, dubitari poterit contra quem creditores hæreditarii teneantur dirigere suas actiones & exigere sua credita? In quo DD. in *l. 3. & l. controversia 14. ff. de transact.* conveniunt unanimiter, quod si inter hæredem scriptum ex transactione, & successorem ab intestato dividatur hereditas per quotas, creditores pro rata cujuslibet portione utrumque convenire debent; & uterque successor pro sua rata & quota tenetur eisdem satisfacere, per text. expressum in *d. l. controversia 14. ff. de transact.* plurimos Doctores ad idem congerit Cyriac. *controversiarum tom. 1. cap. 17. ex num. 4.*

At verò si tota hereditas remanet penes hæredem scriptum, & res aliquæ particulares & speciales adjudicentur seu concedantur successori legitimo, ipse nihil præstare tenetur creditoribus hæreditariis, sed hæres scriptus eis satisfacere debet in solidum, Alberic. in *d. l. controversia, col. 2. vers. aut dicit testamentum: & ibi Bartol. num. 4. Bald. sub num. 4. Jacobin. in 1. lectur. sub num. 7. Jason. sub num. 3. vers. secundo autem casu, ff. de transact.* Odofred. in *d. l. 3. in princ. col. 2. ff. eod. tit. Trigona singular. 94. num. 4. Surd. conf. 92. nu. 8. Cyriac. d. contro. 17. n. 3.*

Conducit quod si condemnatus, postea à Principe fuerit restitutus in quota parte universaliter, puta tertia, vel dimidia bonorum confiscatorum, Fiscus & delinquens restitutus tenentur creditoribus ipsius delinquentis pro suis portionibus satisfacere, *l. tutor filiorum, Cod. de sentent. pass.* si tamen delinquens restitutus sit dumtaxat ad rem particularem, puta domum, vel fundum, non tenetur creditoribus aliquid contribuere, sed fiscus remanet solus gravatus & adstrictus onere solvendi: latè Fulv. Constant. *ad leg. 1. numer. 118. Cod. pœnis fiscalib. credit. præfer.*

Conducit etiam, quod bona patris ad fiscum delata transeunt cum onere alendi liberos, si nimirum fiscus occupat universa bona patris; secus enim est quando succedit in aliqua tantum quantitate, quia tunc non tenetur, Bald. in *l. data opera, num. 10. Cod. de his qui accusar. non poss. Carpan. ad statut. Mediol. par. 3. cap. omnium, num. 769.* copiosè Guazin. *de confisc. conclus. 3. limit. 20. n. 14.* quos sequitur Giurba *ad consuetud. Messanen. cap. 7. glos. 12. tunc. 12.*

Consonat tandem quod is cui legatur quota universalis hereditatis, tenetur pro rata ad onera hereditaria; at si legatum contineat tantum certam rem seu speciem, legatarius ad hujusmodi

modi onera non tenentur: ut per plures firmat Barbol. in collectan. ad leg. 1. ex n. 2. cum seqq. Cod. si cert. perat. tom. 2. Et de hac distinctione inter quotam bonorum, vel hereditatis; & rem aut res speciales & particulares, u. successor in quota, vel tota, teneatur solus ad omnia onera vel pro rata, non verò successor singularis; per plura jura & DD. tuetur S. Lorenz. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 2. c. 10. & ex n. 8. & seqq.

Quò pe tinet, quod bonis omnibus confiscatis, fiscus tanquam heres & successor universalis delinquentis tenetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens; at verò si confiscatio est rei particularis illius conductæ, puta domus, fundi, fiscus non tenetur stare conductioni, quia in eum dominium transiit absque aliquo onere & obligatione: textus est expressus in l. si fundus quem, ff. locati, & per alia jura & Doctores probat Ant. Gomez, tom. 2. variar. cap. 3. num. 11. post quem, & Baldus, Jason. Peregrin. & Azeved. idem firmat Sanchez in præcep. Decal. tom. 1. lib. 2. c. 22. n. 53.

87 Ratio horum est, quia cum in hac re fiscus succedat non per juris translationem, sed per privationem, ut superius diximus ex num. 19. sequitur resolutio præcedens juris locatoris; & inde jus conductoris quoque resolvitur, quo finito & extincto, non potest convenire fiscus: hanc singularem rationem admodum conducibilem nostræ resolutioni reddunt Abbas in cons. 108. lib. 1. Socin. cons. 32. num. 6. vol. 1. Gratian. discept. 37. n. 6. Marti v. 10139. num. 5. Farinac. dec. 400. num. 5. & 6. Gutierrez. præf. c. quest. lib. 2. quest. 8. n. 8. Olaf. dec. 156. n. 14. Cephal. cons. ... in tit. de contractib. l. 5. tit. 10. n. 27. & tit. 12. n. 9. Franchis dec. 216. n. 4. & dec. 302. Tepatus l. 2. var. an. tit. locat. in success. stare tenentur, col. 2. Tit. lib. 1. conclus. 418. n. 31. & 61. Sord. dec. 40. n. 10. Barbol. in l. filiosum. §. fin. n. 10. ff. sol. matr. P. rindor. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 4. par. §. 5. num. 11. & 12. Cagnol. in l. 2. Cod. de pact. int. empt. num. 220. Giurba decis. 6. n. 7.

Quæ ratio prorsus vincit & undique roborat nostram resolutionem, de qua in hoc secundo fundamento ex num. 83. & similiter in primo, ex num. 75. cum seqq. ut quoties per privationem & extinctionem juris condemnati succedit fiscus in mercibus particularibus, creditores hypothecarii, & alii habentes jus dependens à jure debitoris suis mercibus privati, non habent actionem adversos fiscum, cum eorum jus fuerit extinctum, resoluta jure debitoris per privationem.

88 Igitur de primo ad ultimum sequitur, quod quando per Commissum incidit in fiscum ipso jure dominium mercium particularium & specialium, quæ non tangunt universalia bona introducentis, nec quotam eorum, sed confiscantur tantum res speciales, ipsæ liberæ ab omni onere fisco acquiruntur, & absque obligatione satisfaciendi seu solvendi creditoribus debitoris quantumcumque hypothecariis anterioribus, ex hæcenus comprobatis in hoc secundo fundamento ex num. 81. & seqq. & sunt jura expressa in d. l. si marito 32. ff. solut. matr. ubi agitur de uxore creditricæ pro sua dote, pro qua in bonis mariti habet tacitam & privilegiatam hypothecam, & d. l. 2. Cod. ad leg. Jul. de vi pub. ubi agebatur de pupillo agente ad bona sui tutoris confiscata, in quibus à jure tacitam pupillus habet hypothecam pari-

ter privilegiatam; & tamen juxta verum in eum commune Glossarum & Doctorum, de quibus supr. num. 83. distinguitur inter confiscationem universalem, & rerum particularium, ut in istis non teneatur fiscus, juxta præfata jura.

Comprobatur ulterius ex celebri textu in l. 89. quinque legibus damnata mulieris dos publicatur, majestatis, Julia vis publica, parricidii, beneficii, & de fideiuss. §. ff. de bon. damnat. ubi dos (in qua maritus ante exactionem habet hypothecam, & post exactionem, dominium licet revocabile) transit ad fiscum libera, & absque onere hypothecæ: quam legem ad hoc ipsam quamplurimi Doctores adducunt & exornant; quos congerit Farin. de delict. & pæn. q. 24. num. 5. & latius quest. 25. num. 13. 14. & 15. quia mulier in his criminibus ipso jure amittit rem dotalem dominium, & fisco fuit applicatum liberum omni onere, & hypotheca, quæ antea erat gravatum; juxta comprobata supr. ex n. 71. & seqq.

Quæ doctrina hodie de jure Regio procedit in omnibus delictis indistincte, pro quibus mulier condemnata fuerit, quia in bonis dotalibus pœna reposcitur & executioni mandatur non obstante præjudicio mariti, ex leg. 78. Tauri, quæ est lex 11. tit. 9. l. 5. recopil. ubi notat Azeved. n. 5. & Ant. Gomez. in d. l. 78. n. 2. Carleval. de judic. tom. 2. l. 1. tit. 3. disput. 19. num. 16. 17. & 18.

Falcitur ex illius questionis resolutione, de qua supr. num. 7. & 8. & num. 31. cum seqq. an domus delinquentis creditori hypothecata, pro cuius debitoris delicto destrui vel comburi mandatur; & conclusum fuit affirmative, quavis hoc præjudicet creditori, ob vindictam publicam: quæ opinio probabilior est, cum videamus idem determinari in casu fortiori, nempe quando ipsa domus communis est cum alio tertio condominio, ut non obstante condomini præjudicio, domus, quæ commodè dividi non potest, vel in qua condominus habeat partem superiorem, à fundamentis tota destrui debet, ut ex Bald. in l. 1. Cod. quib. ex caus. servi pro præm. l. accip. & Felin. in c. que in Ecclesiis, n. 28. de consue. tradit Petra in tract. de potest. princ. sub rubr. de spe quam quis habet ab intest. in hered. viven. §. sub iudicibus nunc, num. 14. vers. octavus casus, fol. 195. latè HERNIA in cap. 1. §. receptatoribus, in addit. post n. 33. vers. querunt moderni: de pacto juram. firm. sequitur Fabius Capyc. Galeota in responsio fisco. 28. ex n. 13. idem tenet Maltrill. de magi. Strat. l. 3. cap. 4. num. 381.

Tertium & ultimum fundamentum exclusivum creditorum à mercibus incidentibus in Commissum, illud erit, quod causa Commissi non potest regulari per illam distinctionem à Doctoribus communiter traditam ad exclusionem vel inclusionem & conservationem hypothecæ super re postea per debitorem alienata; ut si alienatio fiat ex causa de præterito necessaria, parta ex conventionem & pacto existente in origine acquisitionis, ut hoc casu extinguatur hypotheca: at verò alienatio ex causa omnino voluntaria pendente ex solida voluntate debitoris, dicitur & transeat hypotheca, ex doctrina super his adducta ex num. 26. & seqq. Tam qui hæc distinctio procedit in debitore alienante & operante per contractum ex suo facto, suo consensu, & voluntate

voluntate sive necessaria, sive voluntaria, & per seipsum ex facto suo ordinato immediate ad alienandum juxta supra dicta ex *num.* 29. quod in Commissio profus cessat; nam casus Commissi non tam est alienatio, quam privatio & amissio mercium inducta à legis vi & rigore, nulla concurrente voluntate debitoris, nec consensu, sed eo invito & reuente lex ipsa operatur extinctionem juris acquisiti à debitore propter delictum, fraudem, & audaciam ipsius introducentis merces prohibitas, vel temerè illas occultantis, professione & manifestatione omissa in portibus & aliis locis à publico destinatis ad recognitionem mercium inuectarum: qui casus est omninò diversus ab alienatione ex facto & consensu debitoris procedente, de qua loquuntur jura, & Doctores superiorem distinctionem adducunt, sub qua non includitur iste noster casus diversam habens inspectionem, & sub diversa juris regula inclusus determinari debet juxta varia fundamenta & singularissimas doctrinas hactenus per totum discursum non sine ingenti labore requisitas & cumulas.

Et quantumvis casum Commissi vellemus applicare alicui præfatæ distinctionis membro, certius aptaretur primo requirenti causam necessariam præambulam, ut ex alienatione facta per debitorem extinguatur hypotheca, quatenus privatio & ademptio mercium propter Commissum, sit alienatio necessaria inducta à lege, quæ quoadcunque contingat, eundem effectum operatur, ac qualibet alienatio proveniens ex conventionione partium & causa præambula: ut ex plurimis Doctoribus adductis *infra num.* 95. quo supposito potest dici hic casus comprehensus in primo membro distinctionis; non in secundo præcisè requirente liberam & absolutam voluntatem debitoris, ut conservari possit hypotheca, quæ nunquam in hac amissione domini concurrens: neque enim lex indiget voluntate & consensu debitoris, sed per seipsam operatur absque interveniente debitoris hanc privationem & amissionem mercium, & extinctionem juris debitoris delinquentis, ipso facto jure, quia debitore invito, rennente, contradicente, & repugnante, per seipsam inducit hanc privationem mercium & extinctionem domini quod habebat debitor in ipsis fraudulenter & contra prohibitionem legis inuectis & introductis, vel non professis. Et ideo quocumque tempore superveniat privatio hæc & extinctio domini; per necesse debet operari effectum resolutivum hypothecæ tanquam ab illo dependentis & acquisitæ creditori in consequentiam; juxta regulam, *Cum principale non subsistit, non ea qua sequuntur locum habent: de reg. jur. in 6.* quia quocumque tempore accidat privatio & extinctio domini ex legis dispositione, eundem effectum debet operari, quem operatur causa alienationis antecedens & præambula: prout evidentissimè probabimus statim.

93 Quapropter de iis mercibus quo quo modo incidentibus in Commissum, aliter judicandum est quam de alienatione rei hypothecæ postea facta per debitorem nullo juris rigore cogente, sed a libitum & ex spontanea voluntate volentem fraudare creditores in jure hypothecæ; quod jus non patitur: at in Commissio, debitor introducendo merces prohibitas, vel permissas non manifestans, nihil ordinavit ad effectum alie-

nandi, ex Doctoribus superius adductis & citatis *num.* 29. & 30. sed potius animo lucrandi & acquirendi in majus commodum & utilitatem tuorum creditorum, qui casus cum longè discrepet à precedenti, illatio quæ fieret ab uno ad alium tanquam irregularis non est admittenda.

Quia potius ex supra dictis sequitur quod dum leges privant debitorem delinquentem ut supra suo dominio, & jus ipsius extinguunt & resolvunt ipso jure, eo resoluta & penitus amissa, nullum hypothecæ vestigium remanere potest creditoribus super rebus & mercibus propter commissum confiscatis; quia quoquo modo, resolutio per legem jure debitoris, resoluti debet etiam jus creditoris quod ab illo dependet: ut in expresso probant dicta *l. si marito 32. ff. sol. lut. matr. l. 2. Cod. ad leg. Jul. de vi publ. d. l. quinque legibus 3. ff. de bon. damnat.* cum aliis supra adductis ex *num.* 87. & seqq. & ex *n. 81. cum multis seqq.* quæ disponunt exclusionem quorumlibet creditorum etiam hypothecam habentium, ne ex bonis specialibus seu mercibus confiscatis persequi possint quod sibi debetur.

Hinc provenit, quod ad cognoscendum & distinguendum inter actus necessarios & voluntarios, Doctores communiter afferunt idem esse necessitatem provenire ab origine vel dispositione partium, & causa præambula, vel à dispositione & correctione legis, ut in utroque casu iidem resultent effectus, ut ex Baldo, *Sign. volo, Castren. Corn. Alex. Capra, Cardin. Imola, Afflict. Durando, & aliis* tradit Cabriel. *conf. 16 num. 31. tom. 1. Ofase. decis. 167. num. 21. Alban. conf. 17. num. 8. Sard. conf. 112. n. 63. ad fin. Castill. de usufr. cap. 46. num. 2. & 5. Mantie. de consuet. ult. vol. l. 10. tit. 2. n. 2. & 3. Menoch. de arbitrar. casu 182. num. 52. & lib. 4. prescript. 109. n. 3. & p. 110. num. 4. & conf. 56. n. 15. & conf. 1201. n. 26. Barbof. in *l. si cum dorem, §. si pater, n. 2. ad fin. & n. 9. & 10. ff. sol. matr.* Fab. de Ann. *conf. 4. num. 2. & 63. Peregrin. conf. 17. numer. 13. tom. 3. Anton. Sola ad statut. Saband. tit. de feud. glos. 1. part. 2. num. 6. Randen. de Analog. l. 1. cap. 15. num. 215. Phanut. de dote glos. 8. n. 90. Honded. *conf. 39. n. 77. conf. 50. n. 3. 4. 14. 15. 18. vol. 2. Rimin. jun. conf. 774. num. 12. conf. 393. n. 16. & conf. 384. num. 40. Grass. §. Legatum, quest. 16. n. 8. Tarret. *conf. 10. num. 2. conf. 83. num. 2. conf. 95. n. 9. tom. 2. conf. 18. n. 3. in 3. Caball. conf. 115. n. 1. & 2. vol. 2. Botta *conf. 20. num. 12. Simon. de Pæc. de interpr. ult. vol. l. 4. dub. 6. num. 9. & 32. Petra *conf. 8. num. 168. Giurb. in consuetud. Mess. c. 9. glos. 2. n. 10. p. 1. Igitur nihil debet obstat quod necessitas alienandi non proveniat ab origine acquisitionis & actu præcedenti, cum proveniat à coactione legis quæ idem operatur.******

Consonat, quod quamvis maritus non possit alienare res dotales, si tamen sit contumax in præstanda cautione de damno infecto, eo quod res dotalis minetur ruinam, per primum decretum vicinus mittitur in possessionem ipsius rei; & crescente contumacia ejusdem mariti, ex secundo decreto dominium rei dotalis transit in vicinum, cui ob contumaciam viri acquiritur juris auctoritate & dispositione, non aucto nec impediante jure uxoris, cum ut alienatio necessaria ex juris dispositione: ut optime & late comprobat Petr. Barbofa in *l. 1. §. part. ex n. 11. cum seqq. ff. solut. matr.* post

post jura & Doctores quos *ibi* alleget, nec sit necessitas alienandi præambula & præcedens constitutionem & promissionem dotis.

Aliud namque est, velle debitorem à se abdicare & voluntariè admittere jus & dominium quod in re hypotheca habet: aliud eum coactivè privari jure & dominio suo in aliqua re per juris dispositionem ob vindictam publicam, quo casu per resolutionem hypotheca non potest 96 perdurare. Exemplis res fiet manifesta; si quis habet fructus beneficii hypothecatos vel emolumenta officii, & debitor officio aut beneficio postea sit privatus, [ad latissimè tradita per Farinacium omnino videendum, *tom. 1. tit. de delict. & pœnis, qu. 20. ex n. 42. cum seqq.*] per necessitatem consequentiam jus hypothecæ antea impositæ super emolumentis Officii & fructibus beneficii resolvitur & extinguitur; prout in Officii privatione determinatam affirmat Regens de ponte in *decis. 18. in fin. & in decis. 34.* quem referens sequitur *Constan. ad leg. 1. ex num. 108. cum seqq. Cod. pœnis fiscal. credit. præfer.*

Roboratur ex aburdè comprehensis in hoc *Labyrinth. par. 2. cap. 27. ex num. 26. cum multis seqq.* ubi exactissimè de officio hypothecato: & postea perditio seu quovis modo amissio pro debitore, ut nullo modo subsistat hypotheca præcedens, sed pariter pereat & extinguitur cum amissione juris debitoris postmodum superveniente lege operante: Et in beneficii fructibus hypothecatis, ut sequuta missione & privatione beneficii ob factum vel delictum debitoris titulari, ut pariter resolvatur & extinguitur hypotheca præcedens expressè determinavit *Rota decis. 329. numer. 4. inter recollectis per Farinac. par. 1. fol. mibi 108.* quam videmus ad litteram hoc *Labyrinth. part. 1. cap. 43 à princip. & signanter numer. 10.*

Quod idem similiter procedit in pensione Ecclesiastica Tertio creditori hypothecata, nam si debitor pensionarius postea ex aliqua juris dispositione fuerit illa privatus, vel aliter ob delictum ipsam amiserit; eodem modo perit & resolvitur hypotheca præcedens ut latius inferius hoc *cap. sub num. 102. vers. fulciuntur discursus.*

Quibus simile est, quod quando pater ob dilapidationem bonorum adventitiorum filii, privatur eorundem administratione & simul usufructu, creditores patris amittunt hypothecam quam habebant in illis fructibus, & tamen hæc privatio provenit non ex causa antecedente, sed ex nova superveniente ex vi & dispositione legis, juxta *leg. ult. §. quib. Cod. de senten. pass. l. Imperator 50. ff. ad Trebell. Dificultas autem in hoc articulo solum consistit, an pater simul privetur fructibus, vel solum administratione bonorum? nam si fructibus privetur, dubium non est creditores amittere jus in illis, videndus Arias de Meza *var. resol. lib. 3. cap. 37. ex num. 7.* & Nos *hac 4. par. 15. per tot.* ubi latè questionem pro utraque parte disputantes, ex indubitabili jurium & Doctorum observantia resolvimus *ex num. 13. usque ad fin.* partem scilicet privari usufructu per legem ob culpam dilapidationis, & propterea extinguere hypothecam creditorum ejusdem patris.*

Ex quo fonte fluit similis doctrina de re perfectè, legitime, irrevocabiliter donata, & transit, atque in dominium donatarii perfectè transla-

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III,

ta, & ab isto validè hypothecata suo creditori, si tamen postea acciderit, donatarium esse ingratum donatori, ita punitur à jure ob culpam seu ingratitude, ut res donatas amittat, quæ revertuntur ad donatorem rescissa donatione; & consequenter hypotheca antea legitime constituta resolvitur per culpam donatarii supervenientem, quod sic operatur rigor juris, ut per Alberic. in *l. his solis, Cod. re revoc. donat.* quem sequitur Ripa in *l. fin. eod. quest. 42. num. 146.* & Pinell. *ad leg. 2. Cod. de rescind. vend. par. 2. c. 10. num. 19.* Mantica *de contractib. l. 11. tit. 31. n. 76.* idem tenet & contrariis respondet Tiraquel. in *l. si unquam, verb. revertatur, nu. 330. vers. & idem quoque, Pacific. de salvian. interd. inspect. 5. cap. unic. num. 115.* Mozius *de contract. tit. de donat. c. quomodo annull. & revoc. donat. num. 61. & 62.* quos & alios sequitur Hermosill. *ad leg. 10. tit. 4. part. 5. gloss. n. 19. fol. 290. tom. 1.* quam defendit in *l. 67. tit. 5. par. 5. gloss. 1. ex n. 21. tom. 2. fol. 360.*

Idem videmus in donatione rerum perfecta & irrevocabili, quæ tamen rescinditur ob culpam & ingratitude postea supervenientem donatarii denegantis alimenta donatori, ut hypotheca interim legitime imposita per donatarium resolvatur; quia rigor juris pœnam imponentis non attendit hypothecam sed revocationem domini rerum donatarum, ex qua ob pœnam privationis subsequente hic resultat effectus: ita tenet *Surd. de aliment. tit. 9. quest. 42. ex nu. 1. cum septem seqq. & ex n. 15. cum seqq.* ubi loquitur de donatione, in qua non aderat pactum præstandi alimenta, sequitur Hermosill. *ad leg. 67. gloss. 1. sub n. 21. vers. casus duodecimus est:* & his non citatis, ex aliis pluribus tenet Merlin. *de pignor. l. 5. quest. 19. per tot.* quia in his casibus jus operatur revocationem donationis ipso facto, prout in casu nostro, ut post plurimos Doctores probat Hermosill. *ad d. leg. 10. tit. 4. part. 5. gloss. 7. n. 15. fol. 96. tom. 1.* quia ubi lex in pœnam privationem dominii rei sue ipso jure, non attendit hypothecam interim contractam.

Item quando dominus amisit servum hypothecatum, eo quod factus sit vagabundus, quo casu dominus perdit dominium servi, & acquiritur fisco Principis, qui potest ipsum alteri donare, *l. 1. & 2. Cod. si vag. petat. municip. & colligitur ex l. 3. Cod. de agricol. & censu. Tiber. Decian. mall. crim. l. 4. cap. 13. num. 10. tom. 1.* pariter creditoris domini resolvitur hypotheca, resoluta & amisso jure debitoris quod ab illo dependet.

Item novis hypothecata, diruta, vel molendinum vi fluminis destructum, licet iterum reedificetur etiam ex eisdem tabulis & tignis, hypotheca extinguitur, *Census de censib. quest. 101. per tot.* Avendan. *de censib. cap. 60. ex n. 14.* variis enim modis potest contingere amissio rei hypothecate, & simul resolutio hypothecæ, *l. servum 27. ff. de pignorib. l. sicut 8. si quib. mod. pign. vel hypoth. fol. l. si cum venderet. §. 1. & l. creditor 15 ff. de pignor. act. cum similib. l. 2. Cod. de servo pign. du. manumiss.* ubi hypotheca tacita, vel generalis super servo resolvitur propter libertatem ei datam à debitore, quia in servo facto libero non potest durare hypotheca, ut deciditur his verbis: *libertas à debitore fisci servo data, qui pignori non est ex conventionione speciali, sed tantum privilegio fisco obligatus non aliter infirmatur, quam si hoc fraudis consilio*

consp. effectum delegatur: & idem probat lex 3. cod.

100 Hinc fit quod servus hypothecatus si delictum committit, ob quod fuerit damnatus vel in metallum, vel ad mortem, non attenditur jus domini, nec creditorum hypothecæ, quominus sententia in servum lata mandetur executioni: ut probant Doctores ex *l. 1. Cod. de bon. præscript.* melior text. in *l. si fugitivi servi deprehendantur ad barbaros transeuntes, aut pede amputato debilitentur, aut metallo dentur, aut qualibet alia poena afficiantur. 3. Cod. de serv. fugit. l. si quis aliquid, §. 1. ff. de pœnis, l. metalli supplicium tam ad personas liberas, quam etiam ad servilis pertinet conditionis, Cod. de pœn.* atque ita servus potest hoc modo conditionem domini deteriore facere: verba sunt text. in *l. 1. §. quid ergo, in fin. ff. de vi, & vi arm.* præfatam conclusionem probant Vincent. de Franch. *dec. 317. à n. 6. Peguera decif. crim. 22. per tot. Jul. Clar. l. 5. recept. sentent. §. fin. quæst. 97. à princ. Petr. Cavall. resol. crimin. centur. 2. casu 146. per tot. Fulv. Constantius in l. 1. n. 80. Cod. pœn. fiscal. credit. præferri: quos allegat Salcedo in tract. de Contrabanno, cap. 29. num. 86.*

Et horum jurium & Doctorum ratio petenda erit ab his quæ hæcenus ex n. 74. cum multis seqq. adduximus, quia dominus in his pœnis capitalibus amittit dominium servi, adeo ut etiam si redeat, non redit in dominium domini, sed ad fiscum pertinet text. est in *l. aut damnam 8. §. fin. ff. de pœn.* cujus verba sunt: *servos in metallum, vel in opus metalli, item in ludum venatorium dari solere, nulla dubitatio est; & si fuerint dati, servi poena efficiuntur, nec ad eum pertinent, ejus fuerint antequam damnarentur, &c. & statim Imperator Antoninus rectissime rescripsit quia semel domini desierat esse, poena servus factus, non esse eum in potestatem domini postea reddendum &c.* Cum enim dominus debitor ex juris dispositione amittit dominium servi, creditorum hypothecæ pariter extincta & simul resoluta intelligitur. Quia vera est conclusio, quod quodocunque & quomodocunque resolvatur ex juris dispositione, jus & dominium debitoris circa rem hypothecatam, absque ejus voluntate & consensu, nullo modo potest subsistere hypotheca, quia resoluta jure debitoris, resolvitur jus hypothecæ creditoris, ex comprobandis ulterius.

Et de hac domini amissione propter commissum, idem judicandum erit ac si ab hostibus jure bello merces captæ fuerint; prout hanc comparisonem expressè probat *lex 31. tit. 26. part. 2. ibi, E sin toto esto tuvieran por derecho que los que llevasen algunas cosas sin mandamiento del Rey à tierra de los Enemigos quienes fuesen Christianos, o Moros, que quien quiera que se lo trate, que fuese sup. como aquello que se gana derechamente en guerra, Bodadilla d. tr. c. 5. n. 271.* quarum mercium dominium (postquam collocatæ sunt in tuto per viginti quatuor horas) ita dominus amisit, & fuit acquisitum capientibus, ut si à nostris iterum fuerint recuperatæ, non restituantur antiquo domino, qui nullum habet jus ad illas recuperandas, quia semel dominium ex juris necessitate ac dispositione amisit, fuitque in alios translatum; ad latè & accuratè scripta per Salced. de Contraban. cap. 11. per tot. ex fol. 97. nonne igitur foret absurdum, velle creditores ratione suæ hypothecæ avocare has merces ab amicis illas

recuperantibus, quando dominus nullum jus habet ad eas petendas? hi enim sunt effectus domini amissi ipso jure, & alium ex legis potestate translati absque ullo onere.

Fulcitur discursus iste; quia pensio Ecclesiastica Tertio creditori hypothecata sicut amittitur, & ea privatur ipso jure pensionarius per matrimonium postea contractum, ad latè tradita per Nic. Garc. de benefic. par. 1. cap. 5. ex num. 105. cum multis seq. & à num. 121. eodem modo quo beneficium amittitur ut *supr. num. 96.* ita pariter simul extinguitur hypotheca super pensione imposta, prout determinavit Rota in *decif. 329. inter recoll. per Farinat. par. 1. fol. mihi 108.* per quam Nos resolvimus etiam in *hoc Labyr. par. cap. 43. n. 3. & 15.*

Hæc fundamenta acutè & accuratè considerata ex *d. num. 75. cum omnibus sequent.* adnotabis, quia convincant prorsus quaslibet difficultates in contrarium adductas vel adducendas. Ex quibus fundamentis una resultat firmissima resolutio, 103 quod in mercibus in commissum tam per contrabannum, quam per omissam professionem & manifestationem mercium permissarum incidentibus, fiscus tanquam dominus factus ipso jure antepositur quibuscunque creditoribus hypothecariis delinquentis; quorum hypothecæ subitò cum dominio debitoris perierunt, extinctæque & resolutæ fuerant, nec fiscus ex prædictis speciebus confiscatis, translatis ad ipsam aliquo onere, tenetur satisfacere creditoribus debitoris illas introducentis. Quam opinionem & resolutionem verissimam arbitror, & in praxi servandam; nec unquam vidi, nec audiivi creditorem aliquem delinquentis prælatum fuisse fisco agenti pro Commissio, in quo si admitterentur creditores, omnino frustrarentur tam justæ & sanctæ pragmaticæ, & cresceret audacia & temeritas introductionis, in notabilem perniciem & detrimentum Reipublicæ; facillimum enim foret introducentibus merces has prohibitas, fingere, & falsò supponere creditores ad liberandum merces in fraudem fisci: prout ulterius ex variis juris fundamentis nostra resolutio undequaque verissima apparebit. Ubi enim concurrat necessitas & riger legis motæ ex justa causa non attenditur Tertii præjudicium inde per accidens se- 104 quendum, ut in vestibus & aliis mercibus peste infectis, quæ comburuntur jure præcepto, non attento præjudicio domini, nec creditorum in mercibus jus hypothecæ habentium, ut ex *l. 1. §. cura carnis ff. de offic. prof. urb. & ex aliis docet Ripa de peste, cap. 6. num. 49.* quos referens sequitur Salcedo in tract. de contrab. c. 29. n. 96. & comprobatur *infr. num. 113.*

Idem considerandum in terminis *leg. 2. tit. 1. 105 part. 2. & leg. 31. tit. 18. part. 3.* ubi deciditur, posse Principem agrum vel domum tollere à vassallo invito, quoties illis egeat Princeps ad aliquid faciendum, data recompensa: quod exornat latissimè Cevall. *commun. contra com. tom. 4. quæst. 906. ex num. 4. cum multis seqq.* Hermosill. *ad leg. 3. tit. 5. part. 5. ex num. 9. tom. 2. fol. 7.* & latius ex *n. 30. cum seqq.* quia tunc cum deficiat voluntas & consensus domini fundi, non consideratur alienatio, nec venditio, sed amissio coacta, & ideo dominus non tenetur solvere gabellam, ut latè disputantes probant Lazarte de *decima vendit. cap. 19. ex n. 107.* & Gutier. in tract. de *Gabell. quæst. 22. num. 26.* cum igitur debitor coactè

coactè dominium rei amittat, pariter hypotheca super ea imposita resolvi debet.

- 106 Infertur etiam ad leg. *prescriptio, l. omnes, Cod. de operib. publ.* ubi propter publicorum ædificiorum constructionem privata ædificia ditui seu destrui possunt, Carpan. *ad statut. Mediol. c. 433. nu. 70.* Giurba *decis. 86. n. 4.* Fontanell. *de pact. nupt. claus. 4. glos. 12. num. 28.* ubi pro ampliacione plateæ publicæ compulsus est vendere domum suam destruendam; & pro constructione domus Consilii publici, vel carceris, idem tradit Aviles *in cap. Prator. c. 18. glos. 12. n. 2. & 3.* Fatinac. *dec. 854.* Gulman. *de eviction. quest. 52. n. 46.* Et quod Judex
- 107 pro decore civitatis potest domum privati destrueri, Paris de Puteo *de syndic. §. Judex. num. 26.* Roman. *singul. 710.* Ripa *in rubr. de damn. infect. num. 5.* Gaspar. *Theaur. quest. forens. 64. nu. 4.* Avendan. *in cap. Prator. 1. par. c. 19. num. 39.* Bobadilla *in politic. lib. 3. cap. 5. nu. 26.* Giurba *decis. 86. num. 5.* Azeved. *in l. 7. tit. 7. Recopil. num. 9.* Guzman. *de evictionib. quest. 57. n. 47.* Hermosill. *ad leg. 3. glos. 1. tit. 5. part. 5. ex num. 10. cum multis seqq. tom. 2. fol. 7.* ubi infert ad plurimos casus in quibus dominus compellitur invitus ex juris dispositione vendere domos & bona sua: &
- 108 ex *num. 32. cum multis seqq.* innumerabiles penè referens contra Covar. pro ædificio Ecclesiæ, aut reparacione & extensione Monasterii, Hospitalis, Cappellæ, & similibus, posse vicinos invitos cogi vendere bona & domos proprias, ex *l. si quis sepulcrum, in princ. ff. de religiof. & sump. fun.*

109 In quibus, & aliis similibus casibus, operante legis potentia, sicut debitor amittit invitus jus & dominium rerum suarum, multo fortius creditores debent simul amittere jus hypothecæ ex resolutione juris & domini debitoris principalis à quo jus ipsorum dependet & derivatur: quo argumento in similibus omnino terminis utitur Rota penes Mantiam, *decis. 63. per tot. maxime ex nu. 4.* ubi de statuto cogente dominum vendere domum vicino volenti ædificare ad ornatum Reipublicæ, quod si dominum privat suo dominio, multo fortius tolli debet hypotheca, quam super domo habet Tertius, cum sit jus multo debilius.

Hem fundamentum comprobatur Rota, ut per Merlin. *decis. 465. ex numer. 1. & ex numer. 6. cum seq.* ubi de Bulla Gregorii XII per quam quis cogi potest domum viliore pretio vendere alteri volenti ædificare pro ornatu urbis: & quod ex hac legis coactione privetur socius jure, quod aliis ei competit ratio societatis & communionis ad retractum, quod fortius est jure hypothecæ, ead. Rot. *dec. 437. ex num. 26.* penes ipsam Merlin. Ergo si dominus ratione sui domini nequit resistere legis coactioni, absurdum foret hanc potestatem tribuere creditori ratione juris hypothecæ quod longè debilius videtur, ut etiam fortius videmus in bonis majoratus ac fideicommissi perpetui, prohibitis alienari & in Tertium trans-

110 ferri; tamen juris autoritate & potentia interveniente, ut in casibus relatis, cogitur possessor majoratus bona vendere & alienare, non attento præjudicio suo & familiæ vocatæ, necnon successorum omnium quibus jus ex fundacione adquisitum extat radicaliter & ab origine ipsius, in quibus efficacius jus residet quàm in creditore hypothecario: ut probant Leo *decis. Valent. 90. num. 13.* Francisc. Marc. *dec. 534. num. 6.* Salgado *Labyrinth. Credit. Tom. III.*

par. 1. Fontanel. *de pact. nupt. claus. 4. glos. 12. n. 25 26. & 27. & 2. par. claus. 5. glos. 1. num. 120.* Novar. *de elect. for. sect. 2. quest. 21. nu. 9.* Giurb. *decis. 80. num. 16.* idem Giurb. post Heron. de Leon. & Mantie. *observ. 46. num. 9. & 27. & ad statut. Messan. c. 10. glos. 10. numer. 4.* Gratian. *discept. 742. n. 25. & 26. tom. 4.* Ricc. *collekt. 76. & Gratian. dec. 45.* Carocc. *decis. 261.* plurimos alios adducit Hermosill. *ad leg. glos. 1. tit. 5. par. 5. num. 49. & 50.* ubi quod etiam procedit in feudalibus & emphyteuticis quorum alienatio prohibita est: ergo multo magis id operabitur legis potestas & coactio in hypothecis creditorum: ut in istis terminis determinavit Rota apud Mantie. *in d. decis. 63. ex num. 6. & seqq.* ubi optime comprobatur hoc fundamentum.

Quoniam hujusmodi alienationes, quæ procedunt ex vi coactiva seu compulsiva legis, non subjacent regulis juris ordinariis exigentibus consensum & liberam voluntatem dominum: igitur multo magis procedere debent supra scripta, quando ob culpam, fraudem & delictum domini debitoris, ipse dominio suo privato, & per confiscacionem extinguitur & resolvitur in favorem publicæ disciplinæ: ut rectè distinguit Consulius in *l. licitatio, 9. quod illicitè, ibi: alterum enim utilitas privatorum, alterum v. gor publica disciplina postulat, ff. de publican. & vet. sigal. consona lex, ita vulneratus, §. quod si quis, ff. ad leg. Aquil. cum similib.* ut multo magis jus creditorum hypothecæ debeat resolvi.

Nam quemadmodum amissio domini, & privatio mercium non pendet à voluntate & consensu debitoris, sed ex visceribus juris, ita præcisè & coactivè operantis, pariter nec requiritur causa alienationis præcedens hypothecam, quæ tunc requireretur quando lex simpliciter adjudicasset merces fisco; sed non quando simul præmittit amissionem, resolutionem, & extinctionem juris & domini debitoris, quæ in necessariam consequentiam influit in jus hypothecæ ab illo dominio dependens, juxta viriliter & veraciter hætenus comprobata ex tot variis & validis fundamentis.

Nam quando lex vel statutum disponit super actu licito & permisso, non attenditur damnum & præjudicium quod indirectè inde sequitur; & per quandam consequentiam accidere potest alicui, nec propterea impeditur legis effectus & executio: text. est in *l. quis nec causam, ff. si cert. res. l. nullus 6. de reg. jur.* & aliæ doctrinæ bellissimæ videndæ sunt lato calamo adductæ in hoc *Labyr. par. 1. c. 37. ex n. 40. & num. 32.* justissimè enim lex privat mercibus eum, qui ipsam contemptâ illas contra bannum publicum introduxit; quid igitur refert præjudicium creditoris habentis in eisdem jus hypothecæ indirectè & per quandam consequentiam, quo minus ipsum virtualiter extinctum intelligatur ex natura rei gestæ hunc effectum producentis, ad quem lex principaliter non fuit destinata, sed ad privationem & extinctionem domini debitoris delinquentis, juxta abundè comprobata in *d. c. 37. n. 32. & ex n. 40.*

Deinde quia prohibita alienatione, solum intelligitur prohibita illa quæ fit ab homine ex voluntate & consensu ejus, non verò quæ inducitur à lege expressè vel tacite: ut ex quamplurimis Doctoribus comprobatur Miercz *de majoratu, 4. part. qu. 1. limit. 1. à num. 6.* & quia alienatio quæ

à legis dispositione oritur necessaria est, Bald. Pereyra in l. si curatorem, gloss contractum fecisti, n. 18. Cod. de integr. restit. Monter. decis. 1. num. 6. Gallinius de verb. sign. cap. 22. num. 5. Giurba ad consuetud. Messan. cap. 14. glos. 6. sub nu. 6. & princip. ubi multa congerit.

- 115 Et quando obligatio alicui prohibetur, non intelligitur nec comprehenditur obligatio tacite inducta à lege ex aliquo contractu permisso: optimè Cartar. decis. 46. ex num. 13. exempla tradit Moneta de commutat. ult. volunt. cap. 11. ex num. 222. fol. 1545. & ex Croto, Alciato, & Rot. decis. tenet Merlin. de pignor. l. 5. quest. 8. num. 75.
- 116 & 76. quia alienatio tacite inducta à lege, tanquam necessaria ita præcisè obligat, ut comprehendat bona mobilia minoris, excluso decreto & aliis juris solemnitatibus, latè per Gratian. discip. forens. tom. 1. cap. 27. à num. 44. cum seq. ubi ponit varia exempla, optimè Pinel. de bon. matern. in l. 1. par. 3. ex num. 45. Tiraqu. de leg. con-
117 nub. glos. 8. q. 23. ex n. 184. ubi de solemnitatibus aliàs requisitis in contractibus mulierum, Rota decis. 186. num. 6. ut per Cencium post tract. de cen-
118 sib. Quibus consonat quod donatio tacite inducta à lege operatur suos juris effectus absque acceptatione donatarii, ut per plures DD. probat Mierez de majorat. part. 1. quest. 68. à num. 43. & quest. 36 à num. 24.
- 119 Nam alienatio ex causa necessaria inducta à lege, nec est alienatio, nec comprehenditur sub prohibitione alienationis: facit lex 1. ff. de fun. dot. ibi. quia hæc alienatio non est voluntaria: & l. alienationes 13. ff. famil. ercisc. ibi, dumtaxat voluntaria, non quæ causam necessariam habent, text. in l. 3 in princ. vers. pignori, cum S. seq. ff. de rebus cor. l. si pupillorum, §. 1. ff. eod. & ex l. 1. & 3. Cod. quando decreto opus non est; ut ultra citatos numer. 14. & 15. latè Fufar. de substit. q. 597. Olea titul. 2. quest. 2. num. 6. Arias de Meza lib. 3. var. cap. 26. & 27. per tot.
- 120 Et in tantum lex in huiusmodi alienationibus necessariis præcisè & efficaciter operatur, ut nullo modo attendat ad solemnitates aliàs de jure requisitas in favorem partis, vel Reipublicæ, sed absque illis effectum suum perficiat, Castil. tom. 6. controvers. cap. 113. à n. 15. Lara de Anniverfar. lib. 1. cap. 20. num. 6. & 64. latè Surd. conf. 70. per tot. Guid. Pap. dec. 31. n. fin. Merlin. controvers. centur. 2. c. 74. num. 35. & ex Rota, Scaccia, Gratian. idem Merlin. centuria 2. cap. 39. à num. 41.
- 121 Quia Regula est, quod actus factus ex juris necessitate & compulsionem, non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri, l. 1. ff. de excusat. tutor. l. ut gradatim, §. 1. ff. de muner. & honor. & per alia plura jura consuluit Anton. Cioffi. conf. 37. vol. 1. Ludov. Roman. conf. 393. per tot. Aymon. Cravet. conf. 215. Jal. in l. si unus, §. pactus, numer. 29. ff. de pact. Cancer. var. rer. par. 2. c. 1. de minorib. ex n. 178. cum seqq.
- 122 Maximè si hæc juris compulsio necessaria, proveniat ex delicto, vel quasi, quia tunc non obstant prohibitionem legis, ne quis possit se obligare, vel bona sua alienare absque certis solemnitatibus, lex absque illis operari potest & publicare, ne delicta maneant impunita, ut in prohibitionem facta minori, & prodigo: quæ non extenditur ad alienationem causatam ex delicto, vel quasi, Glos. & DD. in l. si quis in tantum, Cod. unde vidit Bartol. in l. is qui bonis ff. de verb. oblig. Francisc. Bald. in l. si curatorem habens,

in vers. non absimilis, num. 43. Cod. de in integr. restit. Cancer. var. par. 2. cap. 1. de minorib. n. 190. Rodei. Suar. in l. 15. tit. de las dendas, num. 16. ubi alios allegat.

CAPUT X.

Hypotheca ex facultate Regia legitimè imposita super bonis majoratus, an extinguatur perveniente majoratu ad ultimum familiæ consanguineum, penes quem vinculum dissolvitur, & bona libera remanent.

SUMMARIUM.

- 1 Majoratus familia relicta extinguitur, & bona remanent libera penes ultimum possessorem, post cujus obitum familia erit extincta.
- 2 De admissione femina exclusæ quando nullus superest masculus in majoratu rigorosa agnationis: remissivè.
- 3 An & quando filii naturales & spurii admittantur ex natura majoratus perpetui, omnibus legitimis de familia extinctis.
- 4 An hypotheca super bonis majoratus ex facultate Regia imposita dissolvatur, extincto vinculo per extinctionem familiæ? disputatur ad partes, n. 5. & seqq.
- 5 Mutata rei hypothecata forma, hypotheca ipsa extinguitur.
- 6 & 7. Servi, sicut alia debitoris bona, hypothecaria obligationi subijci possunt.
- 8 Servo hypothecato manumisso, hypotheca dissolvitur, etiam in præjudicium creditorum.
- 9 Qualitas nova superveniens enim illud transmutat in novam speciem: Declaratur num. 23. 24. & aliis seqq.
- 10 Extincta familiæ, extinguitur vinculum majoratus, & bona remanent libera apud ultimum possessorem.
- 11 Hypotheca legitimè constituta super bonis majoratus extinguitur, extincto majoratu, sed unus hypotheca perseverat.
- 12 Bona majoratus hypothecata ex facultate Regia, non immutantur, vel in forma, vel in qualitate, licet remaneant libera, apud ultimum possessorem, familia extincta.
- 13 Forma, seu clausula hypothecæ bonorum majoratus apponi solita in rescripto Regio.
- 14 Bona majoratus hypothecata ex facultate Regia, non dicuntur immutari ratione hypothecæ per supervenientem libertatem.
- 15 Hypotheca non dissolvitur quandiu remanet salva rei hypothecate substantia.
- 16 Libertas superveniens majoratus respectu vinculi, non destruit substantiam bonorum ejusdem.
- 17 Servus hypothecatus per hypothecam generalem omnium bonorum debitoris, potest manumitti, & hypotheca extinguitur; secus si per specialem n. 18.
- 19 Servi etiam generaliter hypothecati manumissio non valet in præjudicium creditorum, si debitor non sit solvendo.
- 20 Bona majoratus fiunt libera auctoritate Principis, dum ipse concedit facultatem ea obligandi jure

jure hypotheca, & ideo quoad hypothecam non immutatur per libertatem supervenientem ex familia extinctione, & n. 24.

- 21 *Hypotheca bonorum majoratus ex facultate regia, non est generalis, sed specialis, & ideo non extinguitur per libertatem majoratus supervenientem.*
- 22 *Clausula, omnia & singula, in obligatione generali bonorum debitoris, operatur specialem hypothecam in singulis.*
- 23 *Qualitas superveniens enti, non immutat illius substantiam, & n. 24. & 25.*
- 26 *Qualitas superveniens rei hypothecata, non immutat nec extinguunt hypothecam.*
- 27 *Bona hypothecata transeunt in quemlibet possessorem cum suo onere.*
- 28 *Res pluribus creditoribus separatim hypothecata, si uni satisfactum sit, non fit libera respectu aliorum.*
- 29 *Bona majoratus, per extinctionem familia, non omnimodam sed limitatam asequuntur libertatem; & ideo census & pensiones quibus erant gravata, non pereunt.*
- 30 *Hypotheca super usufructu formali imposta non extinguitur si transeat in causalem per acquisitionem proprietatis.*

PRO præcisa introductione celeberrimæ questionis, prius supponendum duximus, Majoratum familiæ relicto cum prohibitione alienationis extinguere, & dissolvi vinculum, quoties pervenit ipse majoratus ad ultimum familiæ consanguineum, ita ut nullus alius per rerum naturam super sit aut superesse possit ex ea sive de vocatis, & in fundatione comprehensis: quapropter cum cesset omnino prohibitio alienationis propter familiam indicta per fundatorem; bona majoratus ita libera & alienabilia perveniunt & resident penes ultimum possessorem, ut de illis possit ad libitum disponere; & transeant ad omnes heredes etiam extraneos, sive testamentarios, sive legitimos; vel etiam possit novum fundare majoratum ex eisdem bonis, seu aliter pro suo arbitrio ea alienare inter vivos, & causa mortis; ut sunt jura aperta in *l. quoties ab omnibus, Cod. de fideicom. l. qui solidum, §. pradium, l. cum pater, §. libertis, ff. de legat. 2.* Noguierol. alleg. 25. ex n. 10. ubi adducit Rotæ decisiones; latissimè Mierez de majoratu. 4. par. quest. 29. per tot. & aliis locis, quæ longa serie cum plurimis aliis tractat Castill. lib. 2. controvers. capit. 22. numer. 45. & per tot. videndus ex numer. 75. usque ad fin. & tom. 6. c. 143. §. unico per tot. & in capit. 146. per tot. ex Ludov. Molina libr. 1. capit. 4. per tot. plurimos congerunt Addit. ex numer. 1. cum sequentibus juncto numer. 23. & sequentibus. Fular. de fideicom. quest. 551. num. 1. & 2. & latius in quest. 735. ubi innumerabiles penè Doctores adducit, qui etiam tractant de amissione feminae exclusæ in majoratu rigorosæ agnationis, quando scilicet nullus superest agnatus, sed omnes profus deficiunt.

3 Imò & filii naturales, & spurii penitus exclusi à successione majoratus, omnibus tamen legitimis de familia extinctis, admittuntur ex natura majoratus perpetui, perpetuamque in infinitum subrogationem desiderantis: ex Mierez, Flor. de Mena, & pluribus aliis probat Castill. controvers. tom. 5. cap. 82. numer. 49. Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III,

& per aliquot columnas usque ad fin.

Hac igitur majoratus dissolutione supposita, difficultas versatur an hypotheca, super bonis majoratus ex facultate Regia imposita, dissolvatur, extincto vinculo, & bonis reductis ad pristinam libertatem, extinctis omnibus de familia consanguineis, ita ut ultimus possessor de illis disponat tanquam de bonis liberis; vel an insuper creditor ad concursum ab ultimo hoc possessore, seu ejus hærede peractum graduari debeat pro suo credito?

Et pro parte affirmativa, Hypothecam scilicet extingui per supervenientem libertatem in bonis hypothecatis, plura urgent fundamenta.

Primum, quia mutata rei hypothecatae forma, & statu, hypotheca super ea imposita extinguatur & dissolvitur, alia namque & nova res est: ad quod plurima jura & Doctores adduximus hac 4. part. cap. 4. ex numer. 4. cum sequentibus. Sed in nostro casu mutatur forma rei, & bonorum, quia de vinculis fiunt libera; & sub qualitate vinculatorum imposita fuit hypotheca super ipsis, ideoque facultas hypothecandi fuit à Rege impetrata; ergo hypotheca non potest subsistere postquam bona ipsa pervenerunt ad libertatem.

Secundò, pro hac parte viriliter facit, quod servus cadit sub obligationem hypothecæ; quemadmodum cætera bona debitoris, quia servi sunt de substantia & bonis patrimonii nostri, *l. ult. in fin. Cod. de verb. sign.* ubi Gloss. & Bartol. cum plurimis aliis cumulatis à Tiraqueo in *l. si unquam, verb. donatione largitus, num. 323. Cod. de revoc. donat.* Rebuff. in *l. rei 5. fol. 59. vers. quinto, ff. de verbor. obligat.* & ideo tam generaliter quàm specialiter expressè vel tacitè servi obligari possunt jure hypothecæ, *l. Paulus 29. §. si sciens, ff. de pignor.* ubi si dominus consentiat servum obligare bona sua, sub obligatione & hypotheca ipsemet servus continetur, *ibi ipsum quoque, qui cavet obligatum esse pignoris iure: & tot. tit. Cod. de servo pign. dat.*

Attamen si ab ipso debitore servi hypothecati, manumissi fuerint, postquam consequuti fuerunt libertatem, eximuntur ab hypotheca, & creditores hypothecæ jus amittunt, text. est in *l. libertas à debitore fisci servo data, pignori non est ex speciali conventionione, sed tantum privilegio, fisco obligatus, non aliter infirmatur quàm si hoc fraudis consilio effectum desegatur.* Et in leg. ab eo, qui bona sua pignori obligavit, quæ habet, quæque habiturus esset, posse servis libertatem dari certum est. *Cod. de servo pignoris dat. manumiss.* Ergo pariter in bonis vinculis hypothecæ subjectis dicendum erit ut hypotheca dissolvatur postquam eadem bona, servitute vinculi dissoluta, ad libertatem pervenerunt.

Tertiò, probatur hypothecæ extinctio, nam qualitas nova superveniens enti, illud transmittit in diversam & novam speciem, & præterea, *inst. de inutil. stipul. cap. cum Marthe, §. quasivisti, de celebrat. missar. capit. statutum, de elect. lib. 6.* Hypolit. singulari 520. Menochius, *consil. 35. num. 13. & de recuper. possess. remed. 6. numer. 8. Surd. dec. 2. & cons. 179. n. 40. & cons. 202. num. 8. & cons. 321. numer. 12. & seqq.* Stephan. Gratian. *discept. forens.*

forensi. tom. 5. cap. 54. num. 52. & c. 936. num. 24.

Mingii. de computat. quæst. 176. num. 4. Seccc. de commerc. §. 7. gl. 5. n. 159. Sed in hoc casu, horum bonorum qualitas omnino mutatur, & nova

10 supervenit, quia de vinculis & alienari prohibitis facta sunt libera & alienabilia, quando extincti sunt omnes de familia vocari, ut supponunt Doctores adducti superius ex *num. 1.* & multi alii ab eisdem laudati, ergo hypotheca super illis imposita, intelligitur resoluta & extincta juxta adducta *supr. num. 5.*

11 His tamen & aliis minimè refragantibus, Contraria resolutio tenenda erit uti verior, certior, & probabilior; ut nempe hypotheca legitime constituta super bonis majoratus, nullo modo extinguatur, sed duret & perseveret in eisdem, quantumcumque libera remaneant apud ultimum familiæ consanguineum possessorem: prout ex invincibilibus fundamentis apparebit.

12 Primum, qui in bonis majoratus hypothecatis ex facultate Regia, nec in forma, nec in qualitate supervenit aliqua mutatio, quantumvis ex vinculis reddantur libera cessante causa vinculi; quoniam eadem bona ab initio, quo ex facultate Regia hypothecæ subiecta fuerunt, ad effectum solvendi debitum propter quod fuerunt creditori hypothecata, facta fuerunt libera, Principis autoritate & potestate, revocantis expressè prohibitionem alienationis factam & indultam à fundatore majoratus ad effectum illius quantitatis debite persolvendæ; cujus rescriptum licet per se & alio non expressè, licentiam & facultatem alienandi possit operari, cum ad hunc effectum alienandi scilicet & hypothecandi bonis majoratus tale rescriptum fuerit à Rege postularum & concessum; adhuc tamen ad majorem declarationem, & ad tollendam omnimodam scrupali & dubitationis causam & occasionem, Princeps in eadem facultate expressè dicit & specialiter declarat juxta stylum usitatum & consuetum, per hæc verba: *e para el efecto susodicho, e no para en otro alguno oportunos e divididos del dicho estado y mayoraz. o, y de las cláusulas, vinculos y condiciones del, los vienes y rentas, sobreques impuñeres y situaciones el dicho censo, y los hazemas libros, ni obligados, ni sujetos a vinculo, ni restitucion alguna, &c.* quam ad litteram adduximus in hoc *Labyrinth. 2. part. cap. 9. numer. 69. & num. 28. & 29.* nec non ex *num. 60.* ubi innumeros penè Doctores concessimus, ut facultas ad alienandum bona majoratus, & feudalia, ea reddat libera, sublato impedimento prohibitionis alienandi.

14 Cum igitur hæc bona majoratus, quantumvis vinculis & inalienabilia sint ex præcepto fundatoris, efficiantur libera ex facultate Regia ab initio contractus & hypothecæ, ad cuius effectum Rex dissolvit vinculum ipsorum bonorum, nihil novi in illis supervenit, neque innovatur; nec supervenientem libertatem propter extinctionem familiæ, nec in qualitate, nec in forma; nec in materia & substantia, unde induci possit aliquod mutationis seu alterationis vestigium in hypothecæ legitime constituta præcedente in eisdem bonis, quæ propterea debent præcisè permanere penes eundem debitorem & ultimum possessorem & cum sua causa transire in ejus ha-

redes & particulares successores inter eos, cum bonis disponent, prout patet ex *illis supra num. 1. & sequentibus.* cum eadem hypothecæ nexu.

Et ex hoc unico fundamento diluuntur omnia prius quæ in contrarium considerantur ex *num. 5. cum sequentibus.* ex quorum & si quorum ulterius resolutione speciali evidenter apparebit veritas nostræ resolutionis, de qua ex *num. 11. cum seqq.*

Non obstat igitur primum, de quo *suprà num. 5.* ubi quod mutata qualitate, statu, & forma rei hypothecatæ, extinguatur hypotheca. Quia respondetur, veram non esse propositionem, quoties remanet substantia rei hypothecatæ; adhuc enim durat hypotheca, nec dissolvitur per quamlibet accidentalem mutationem in forma seu qualitate: quod abusè probavimus *hæc 4. part. cap. 4. ex num. 38. & 40. cum multis sequentibus & iterum ex num. 54. cum sequentibus.* quibus locis ad saturitatem videbis per jura & varias doctrinas, comprobatam hanc firmissimam propositionem nullatenus extinguí hypothecam per mutationem rei hypothecatæ in qualitate, forma, vel statu; si non sit mutata substantia, sed salva permaneat, prout verificatur in casu nostræ quæstionis, in quo licet bona antea vinculis reddantur libera amissâ priori vinculi & prohibitionis qualitate, bona tamen eadem sunt, nec in seipsis, prout requiritur ad extinctionem hypothecæ, patiuntur aliquam intrinsecam mutationem vel alterationem, sed tantum in titulo possidendi, qui de temporali efficitur perpetuus ad commodum possessoris majoratus ultimi consanguinei in vocatione comprehensi, & suorum successorum utilitatem, prout etiam comprobavimus in *d. cap. 4. ex num. 24. cum seqq.* ubi videre poteris.

Non obstat etiam secundum & fortius argumentum, de quo ex *num. 6. 7. & 8. ex l. libertus, & l. ab eo, Cod. de servo pignori. dat. manumiss.* quibus probatur, servum, dum est in servitute, posse pignori & hypothecæ dari, sed non impediri debitorem, illum interim manumittere, & per libertatem subsequendam creditoris hypothecam extinguí, quod verum profiteamur sub distinctione inter generalem tacitam vel expressam obligationem, ut in hac procedat *dilatam legum dispositio.*

At verò in hypothecæ servi & pignore specialia determinant jura, ut debitor non possit in præjudicium creditoris hypothecati libertatem servo dare, nec libertatem valere, ut eadem jura expressè probant. *d. l. libertas* ibi, *libertati debitoris si servus data qui pignori non est ex conventionione speciali, &c.* & in *d. l. g. ab eo 3.* expressè distinguitur inter specialem & generalem servi hypothecam, in hæc verba, *ab eo qui bona sua pignori obligavit que habet, quæque libertatis esset, post servus libertatem dari certum est: Non idem juris est in his servis, qui pignoris jure specialiter traditi, vel obligati sunt.* Idem probat text. in *l. 3. ff. de manumiss.* his verbis, *servus pignori datus est debitor locuples sit, manumitti non potest, de manumiss. l. 4. ff. qui & à quibus manum. libere non sunt, ibi: servum pignori datur manumittere non possumus,* quod salit in sibi, ex *leg. 11. eod. tit. Gloss. & DD.* eandem differentiam inter hypothecam generalem & specialem servorum communiter agnos-

separatis non fiat illatio: ut videmus in hypotheca pluribus separatim obligata; nam si uni creditori sit satisfactum de suo credito, & proinde res hypothecata libertatem adquisierit, intelligitur illius creditoris respectu, non ceterorum, quorum hypotheca remanet illaesa donec similiter eis fuerit satisfactum.

29 Imò etiam sequeretur aliud absurdum, si hæc libertas superveniens bonis maioratus ex causa extinctionis familiæ, transcenderet suos fines & terminos limitatos; ut nimirum census seu pensiones, quibus erant ea bona gravata, extinguerentur, & amplius ea onera realia novus possessor vel ultimus de familia non teneretur præstare dominis directis & proprietariis: quod dici non debet; ergo cum hypotheca sit onus reale legitime impositum; non potest pariter extinguere ex illa non libertate alienandi superveniente, sed sequitur quemcumque possessorem bonorum hypothecæ subjectorum.

Et ad hanc nostram resolutionem illa ratio fundamentalis trahenda est; de qua *supr. cap. 4. per tot. præcipue ex num. 25. cum seq.* ut hypothecato usufructu, si debitor acquirat proprietatem rei, vel rerum, super quibus habebat usufructum, licet de usufructu formali & temporali transeat in causalem, non ideo dissolvitur hypotheca, nec ejus respectu operatur confusio, cum bona ipsa & emolumenta hypothecata remaneant penes ipsum debitorem, licet mutato titulo & causa possidendi, quod nullo modo tangit substantiam rei hypothecatae, & per consequens non extinguitur, sed permanet integra ut antea, quæ doctrina recte convenit & adaptatur nostræ verissimæ resolutioni.

CAPUT XI.

Bonis Majoratus absque Regia facultate hypothecæ subjectis ab eo, penes quem familiæ consanguineum bona ipsa libera remanserunt, an hypotheca convalescat.

Et quid si iste possessor uni prius absque facultate Regia, & postmodum alteri ex eadem facultate hypothecavit, quis horum creditorum in concursu præferendus super bonis ad libertatem reductis.

SUMMARIUM.

- 1 Argumentum hujus capituli, & status questionis proponitur, quæ duas continet difficultates principales, & n. 2.
- 3 Ultimus consanguineus maioratus possessor, bona ejusdem tanquam jam libera potest subijcere hypothecæ, & n. 13.
- 4 Etiam si contrahentes hanc bonorum libertatem ignorarent. Quod est certum per naturam, est certum legi, ibid.
- 5 Actus seu contractus gestus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si jam conditio erit purificata quamvis contrahentes ignorassent,

6 Majoratus possessor, tempore quo existunt consanguinei ad illum vocati, non potest jus bona obligare absque facultate Regia.

7 Et quamvis ipsi vocati prædecesserint possessori, non videtur reconvallescere hypotheca, ipsis viventibus nulliter bonis maioratus imposita. Sed contrarium probatur n. 9. & seqq.

8 Quod ab initio non valuit, tractu temporis non convalescit.

9 Rei aliena hypotheca regulariter non valet.

10 Rei aliena hypotheca sustinetur, quando debitor illam obligans aliquid juris in ea habebat, ex quo postea rei dominium acquirit.

11 Majoratus possessor habet verum dominium bonorum vita sua durante.

12 Status secunde difficultatis hujus capituli aperitur, quæ sub distinctione resolvitur, & seqq.

14 Hypotheca ab ultimo consanguineo maioratus possessore imposita eo tempore quo familia erat extincta, potior est illa quæ ab eodem postea imponitur ex facultate Regia.

15 Facultas regia hypothecandi bona maioratus inutilis est, quando bona re ipsa libera sunt per extinctionem familiae.

16 Dispositio sub aliquo supposito, quod falsum dicitur, nulla est.

17 Quid si possessor maioratus bona hypothecavit uni creditori absque facultate regia, & postea obligavit alteri cum Regia facultate adhuc viventibus quibusdam ex vocatis qui deinde prædecesserunt possessori, adeo ut vinculum maioratus extinctum sit, quæ hypotheca prævaleat.

18 Afferuntur fundamenta quæ urgent pro primo creditore, ut *supr. n. 10.*

19 Hypotheca licet ab initio nulliter constituta ex post facto convalescere potest, & ratificari.

20 Hypotheca ratificatio retrotrahitur ad tempus prioris contractus in præjudicium secundi creditoris, ut probatur inductionibus.

21 Proponuntur rationes quibus resolvitur questio in favorem secundi creditoris.

22 Hypotheca secundi creditoris contracta cum facultate regia prævalet anteriori facta sine illa, licet postea sequatur assensus regius ad eam confirmandam: & n. 26. & 28.

23 Facultas regia superveniens hypothecæ jam contractæ, confirmat tantum illam ut ex nunc, non vero ut ex tunc.

Extremum inhabile ad quod refertur contractus impedit fictionem retroactivam. ibid.

24 Si res mea absque meo mandato subjiciatur hypothecæ, quam postea ratam habeam, hæc ratificatio non nocet hypothecæ medio tempore contractæ.

25 Si minor bona sua sine decreto uni hypothecaverit, quæ postea major factus obligat alteri, licet priorem hypothecam expressè vel tacite deinde ratificet, posterior tempore erit potior jure.

27 Ratificatio nunquam retrotrahitur in præjudicium Tertii medio tempore jus acquirentis.

EX resolutione questionis proximè antecedentis resultat præsens difficultas, quando scilicet ultimus possessor maioratus, [in quo bona maioratus libera remanserunt, sublato profus nexu vinculi à fundatore super eisdem imposito, per extinctionem totius familiæ,] ipsius bona hypothecæ

porthece subjecit absque regia facultate, an postea dominio dictorum bonorum absolute qualito hypotheca convalescat?

In qua quaestione duplex incidit dubium, si bona illa majoratus eo tempore obligavit, quo nullus de familia consanguineus supererat; vel obligavit tempore quo existerant consanguinei de familia vocati, qui deinde omnes praemortui sunt & extincti.

3 In primo casu firmiter tenendum erit, validam fuisse hypothecam jam inde ab initio impostam super bonis majoratus, quia cum revera nullus superesset consanguineus vocatus, dissolutum jam erat vinculum majoratus, cujus bona erant prorsus libera apud ipsum ultimum possessorem, cessante impedimento ex prohibitione alienationis ab initio foundationis appositae; & ideo potuit illa sine Regis licentia liberè alienare tam in vita, quam in morte, & pro suo arbitrio de illis disponere, ut ex Molina, Mierez, Castillo, Fasario, Addit. ad Molin. plurimisque aliis Doctoribus per ipsos conductis probavimus *cap. 10. an eced. ex n. 1. cum seqq.*

Et in terminis, quod is qui à jure, vel ab homine habet facultatem disponendi de re aliqua, etiam aliena, & illam hypothecae subjecerit, valet hypotheca, etsi expressè non dixerit se uti facultate sibi concessa, quia tacite censetur illa uti eo ipso quo rem illam hypothecaverit, & ad favorem creditoris intelligitur ea uti voluisse; ut tenent ac probant Pacific. *de salvian. interd. inspect. 3. capit. 2. numer. 656. & 662. cum sequentibus* Merlin. *de pignoris liber. 2. quest. 1. numer. 18.* Quanto magis hoc procedet in ultimo majoratus possessore, qui à jure, & fundatoris voluntate hanc facultatem acquisivit liberè disponendi de bonis ipsius majoratus, illo extincto: quibus etiam convenit quod habens facultatem disponendi de aliqua re, si dispulit, & eam hypothecavit tacendo facultatem sibi competentem, ea tamen uti intelligitur, ut actus valeat potius quam peceat, de quo multa & pulcherrima videbis in *hoc Labyr. par. 2. cap. 23. ex n. 4. cum multis seqq.*

Quibus adde, quod facultatem habens à principio aliquid faciendi, si simpliciter fecit, nulla facta mentione facultatis, ejus virtute se ipse intelligitur, Aymon. *Cravet. conf. 106. numer. 9. & 10. Alexand. conf. 55. col. 2. & 3. lib. 5. Petr. Surd. cunf. 10. numer. 18. usque ad num. 32. & conf. 432. nu. 40. lib. 5. optimè Gratian. discip. tom. 5. cap. 854. ex num. 1. & seqq.* quibus adde Gigant. *de pensionib. quest. 20. per tot.* ubi quod pensio impetrata à spurio, non facta mentione & relatione dispensationis antea obventae, valida est & validè impetrata.

4 Et quia si revera tempore obligationis bonorum nullus apparebat, nec verè supererat consanguineus, hypotheca juris censura & intellectu legitime fuit imposta ab eo qui verum & absolutum habebat dominium in bonis majoratus, etiam si id ignoraretur à contrahentibus, & ex tunc lex ipsa operatur & tribuit effectum actui seu contractui: etenim quod est certum per naturam, est certum legi, §. *conditiones 8. inst. de verb. obligat. l. cum ad profens 37. cum duab. seqq. ff. si cert. per. l. conditio 100. ff. de verb. obligat. l. si pupillus 9. §. 1. ff. de novat. l. cum quidam 30. ff. suum heredem certum, l. hered. 31 ff. de acquir. hered. l. 1. & 2. ff. de condit. & demonstr. in quibus actus*

& contractus gestus sub conditione de futuro, si in rei veritate jam tunc conditio extitit, contrahentibus ignorantibus, actus & contractus habetur pro puro, & non pro conditionali, & ex tunc à principio operatur & habet effectum puri contractus, & non conditionalis, quia quod est certum in se & per rerum naturam, lex habet pro certo & vero, *l. Titius 25. §. Lucius, & ibi Bartol. Jusf. & Alexand. num. 6. & 7. ff. de lib. & post. l. ita scriptum 46. §. ult. ff. de legat. 2. l. si jam 11. & ibi Bartol. & Imol. ff. de condit. & demonstr. l. 12. ad fin. tit. 11. part. 5. plures allegat Schrader. de feud. par. 3. cap. 2. num. 5. & 53. tom. 10.* Singularia ad propositum adsunt alia jura in *l. si aviam 3. Cod. de ingen. manumiss. & in l. fin. Cod. de lib. caus.* ubi natus lite pendente contra matrem super servitute & libertate ipsius, si postea appareat ancilla, & talis per sententiam declaretur, partus judicatur servus; si verò libera, etiam partus censetur ingenuus: est quoque similis textus in *cap. cum in apostolicar. extr. de sponsalib.* ubi secundum matrimonium celebratum pendente lite super nullitate prioris, judicabitur ab initio nullum, vel validum, juxta declarationem quae fiet per sententiam subsequenter, ut si declaretur prius matrimonium nulliter fuisse contractum, secundum intelligetur fuisse validè celebratum etiam lite pendente: textus etiam ad idem in *l. dominus 57. de usufruct.* ubi legata proprietate rei usufructuario, si super nullitate testamenti lis moveatur, & nullum postea declaretur, usufructus intelligitur mansisse & nunquam extinctus fuisse per consolidationem, ibi: *mansisse usufructus jus integrum ex post facto apparuit:* quia quod est certum naturè, est certum legi. Quare semper ab initio contractus legitime potuit ultimis possessor majoratus, illius bona hypothecae validè subijcere.

Secundus casus magis difficilis est, quando scilicet hypotheca constituta fuit à possessore majoratus, tempore quo existerant aliqui de familia vocata qui possent succedere in majoratu, & impedire ejus dissolutionem & bonorum libertatem, & per consequens eidem possessori adimere facultatem disponendi de bonis vinulatis in praedictum ipsorum? Et procul dubio, eo tempore, hypothecae constitutio egebat ad sui subsistentiam & validitatem facultate regia, sine qua, hæc bonorum obligatio jure hypothecae ab initio nulla fuit ipso jure obstante prohibitione alienationis expressa per fundatorem, vel tacite imbibita in ipsa majoratus & vinculi natura, quæ tunc temporis adhuc durabat, ad latissime tradita in *hoc Labyr. 2. par. cap. 4. cap. 9. 10. 11. atque etiam in cap. 22.*

Unde sequitur quod licet ex post facto, & pro tempore defecerint prior omnes de familia consanguinei, & bona ipsa facta sint libera, & in eis cessaverit alienationis prohibitio, & debitori fuerit dominium illorum absolute ac pleno jure acquisitum, ut jam de illi liberè disponere possit, ex Doctoribus ad: *Etis num. 3. sup.* Id tamen non confirmat nec revalidat constitutionem hypothecae nulliter à principio factam, ex *vulvari juris regula*, ut quod ab initio non valet, tractu temporis non convalescat, *de reg. ur. in 6. cap. quod sicut, de elect. c. non firmatur 18. de reg. jur. in 6. l. quod ab initio ff. de reg. jur. l. si in 10. ff. quod jussu: ad late tradita per Merlin. de pignoris lib. 2. c. 2. ex n. 1. cum seqq.*

- 9 Contrarium tamen verius arbitror ex nova domini bonorum acquisitione confirmari hypothecam nulliter à principio impositam : nam licet rei alienæ hypotheca non valeat ab initio, *l. si probaveris, Cod. si aliena res pign. dat. sit: l. 41 que pradium, leg. nexum, eod. tit. l. 1. §. 1. que res pign. oblig. poss. l. 1. §. 1. l. que nond. m. §. 1. & §. quod dicitur, l. rem alienam, & l. 41. ff. de pignor. act. l. ante omnia ff. de proba. leg. 31. tit. 23. part. 5. & l. 18. eod. tit. & part. 2. abundè Nos in hoc Labyr. 2. part. cap. 9. ex n. 73. cum multis seqq.*
- 10 Attamen licet debitor rem alienam creditori suo hypothecaverit, quando saltem in ea aliquod jus habebat, sustinetur hypotheca in illo jure, & si ex eo adquisierit postea plenum rei dominium, convalescit procul dubio hypotheca præcedens in tota re : ut ex Negusantio, Gaito, & aliis videre poteris apud Merlin. *de pignor. l. 2. q. 2. per tot. fol. mihi 39. & seqq. & Nos hac 4. part. cap. 1. ex n. 26. & 56.*
- 11 At cum possessor iste majoratus habeat verum dominium, ex legis dispositione, vita sua durante, de quo plurimos DD. adduximus in hoc Labyr. 2. part. c. 9. num. 62. & possessionem civilem & naturalem, ex *leg. 45. Tauri* & probavimus *ibid.* & ratione tam possessionis quam domini quod habebat in ipsis bonis majoratus, sibi fuerint acquisita postea eadem bona pleno jure, nam si non fuisset justus & legitimus possessor & successor in majoratu, non sibi fuisset acquisitum nec applicatum dominium bonorum eum plena libertate de illis disponendi; bene sequitur ex hoc discursu, omni jure confirmari hypothecam antea nulliter à se constitutam deficiente nimirum facultate regia, postquam pleno jure debitor ille dominium acquisivit: quo supposito, creditor iste hypothecarius debet graduari in concursu ratione suæ hypothecæ in his bonis ad libertatem reductis.
- 12 Ad secundam partem hujus cap. accedendo, an hypothecatis bonis majoratus ab ultimo possessore illius, apud quem bona libera permanserunt, in favorem unius creditoris absque Regia facultate; & postea eadem bona alteri hypothecavit facultate interveniente? quis illorum creditorum in concursu sit præferendus? non levis est difficultas, in qua cum distinctione procedendam arbitror.
- 13 Aut enim tempore impositæ hypothecæ in favorem primi creditoris, nullus alius supererat consanguineus ex familia vocata, qui spem haberet succedendi, & posset impedire extinctionem & dissolutionem majoratus, & per consequens libertatem bonorum; & tunc asseveranter dicendum erit potuisse possessorem ultimum majoratus absque facultate regia, pro suo arbitrio bona ipsa tanquam libera & ad se pleno jure pertinentia priori illi creditori hypothecare, cum tunc temporis sublatum jam esset prohibitionis impedimentum, ad tradita superius ex *numer. 2. cum seqq.* & ideo ratione temporis debet præferri secundo creditori hypothecario, cui ex facultate regia bona sue sunt obligata, quæ profus inutilis erat, nam talis facultas ad hypothecandum bona majoratus solum impetratur & requiritur ut per eam tollatur impedimentum prohibitionis alienationis, pro ut ex plurimis diximus in hoc Labyr. 2. part. 2. c. 9. ex n. m. 61. per aliquos columnas, & eo tempore jam impedimentum illud erat sublatum, quia dissolutus fuit majoratus, & in ultimo illo possessore & consanguineo, finem accepit, bonaque ipsa facta fuerunt libera, ut de illis pro sua voluntate & arbitrio liberè posset disponere ut *sup. cap. proxime*, latè probavimus ex *num. 1.* facultas igitur regia de nihilo servire potuit, nec adfuit subjectum supra quod cadere aut subsistere posset; quia dispositio facta sub aliquo supposito, non operatur supposito deficiente, ex *vulgatis juribus*. Et dispositio sub aliquo supposito, quod detegitur falsum, nulla est: plura allegavimus in hoc Labyr. part. 2. cap. 10. ex n. 29. cum seqq. & actus præsupponit habitum, *l. decem 117. ff. de verb. oblig. l. 4. §. condemnatum, ff. de re judic. l. nec utilem 20 ff. ex quib. caus. majores: l. Titio usufructus, ff. de condit. & demonstr. l. manumissiones ff. de just. & jur. cum mille aliis: & ideo facultas illa nihil ponit in esse, nec ex ea se juvare potest creditor secundus contra primum qui legitimè contraxit, & ideo merito debet præferri secundo.*
- 17 Aut verò prima hypotheca imposita fuit absque regia facultate, de tempore quo adhuc existebant aliqui consanguinei de familia vocata, & postea eisdem consanguineis similiter existentibus, imposita fuit secunda hypotheca per eundem majoratus possessorem cum facultate regia, tandemque extincti fuerunt omnes de familia, ita ut in possessore debitore finitus fuerit majoratus, & bona libera penes eundem remanserint, ut jam de illis pro sua voluntate liberè disponere posset; utrum in concursu utriusque creditoris hypothecati primus secundo vel secundus primo præferendus sit? quæstio est præcæteris difficilior.
- 18 Pro primo creditore urgent plura; quia licet à principio, dum majoratus nondum dissolutus & finitus fuerat, hypotheca nulliter imposita fuerit ex defectu regie facultatis, tamen dissoluto vinculo, & libero bonorum dominio pleno jure quæsito debitori, convalescit hypotheca, ut latius probavimus *supr. ex n. 6. cum seq.*
- 19 Et hæc hypothecæ convalescentia & confirmatio operatur ut ex tunc, quia retrotrahitur ad tempus contractus: ut ratificatione hypothecæ nulliter à principio constitutæ probant jura expressa in *l. si fundus, §. sine sciente domino ff. de pignor. l. aliena res 20. ff. de pignor. act. l. si probaverit. Cod. si aliena res pign. at. sit,* cum multis aliis congestis in hoc Labyr. par. 2. cap. 10. ex n. 4. Ergo primus ille creditor debet præferri secundo ex facultate regia validè contrahenti.
- 20 Secundò, quia hæc subsequuta ratificatio hypothecæ retrotrahitur in præjudicium alterius creditoris medio tempore contrahentis: text. est in *l. 1. ff. qui pot. in pign. hab.* ubi hypotheca dotis postea soluta, retrotrahitur ad tempus promissionis in præjudicium creditoris medio tempore contrahentis: facit text. in *l. cum decem 71. §. 1. ff. de solut. juncto textu in l. si quis offerentis 58. in fin. ff. eod.* ubi ratificatio retrotrahitur etiam ad Tertii præjudicium: facit textus in *leg. qui bilneum, §. 1. ff. qui potior.* ubi hypotheca conditionalis, adveniente conditione, retrotrahitur ad tempus contractus in præjudicium alterius hypothecæ medio tempore celebratæ favore alterius creditoris: Igitur eodem modo dicendum erit in nostra quæstione, ut convalescentia hypothecæ, à principio nulliter contractæ debeat retrotrahi ad tempus contractus, & primus ille creditor ut potior tempore, debeat præferri secundo.

secundo, seu secundæ hypothecæ interim validè & sub facultate regia impositæ in favorem ipsius secundi creditoris.

²¹ His tamen, & aliis, quæ consultò omitto, minimè refragantibus, contrarium erit dicendum, ac firmiter tenendum, ut secundus creditor validè contrahens, præferatur primo creditori nulliter & sine facultate regia hypothecam recipienti, non obstante prioris hypothecæ convalescentia subsequuta.

²² Probatur primò, quia quando possessor majoratus, vel feudatarius, hypothecat creditori bona majoratus, vel feudi, absque Regia facultate, seu assensu, vel forte sub conditione impetrandæ facultatis; & antequam primus ille impetret, idem possessor alteri cum facultate regia, eadem bona obligavit; deinde primus facultatem impetavit, secundus cum facultate contrahens præfertur primo creditori, quantumvis postea sua hypotheca convalescat ex subsequuta facultate: innumerabiles penè Doctores conduximus in

hoc Labyr. par. 2. cap. 21. ex numer. 55. usque ad fin. cap. & ex num. cum seqq. quibus adde Velam *dissertat. 19. num. 45.* quem, & Thomam de Miercz, & Francisc. Solfona refert Acoſta *de privileg. credit. regul. 1. ampli. 1. sub*

²³ *num. 67.* quia cum prior hypotheca fuerit nulliter constituta ex defectu facultatis, facultas superveniens illam confirmans, non potest retrotrahi ad initium contractus, tum quia invenit extremum ad quod, inhabile, & tanquam nullum ab initio, ex nunc tantum convalescit hypotheca, non ut ex tunc; tum etiam quia fictio retrotractiva non operatur in præjudicium Tertii medio tempore contrahentis: videnda erant multa *loco cit. ex n. 42. cum seqq. ex n. 52.* Ergo in nostro casu prior hypotheca tanquam nulla à principio ex defectu facultatis regie debet postponi secundæ cum facultate legitimè contractæ: eo tempore quo nondum dissolutus erat majoratus, nec convalescentia prioris postea superveniens retrotrahi debet in præjudicium Tertii legitimè & validè interim contrahentis.

²⁴ Secundò pro hac parte fortiter facit, quod si quis sine meo mandato hypothecavic rem meam Titio, postea eandem rem Petro hypothecavi, & deinde pro tempore ratificavi hypothecam Titii, in amborum concursu Petrus posterior in hypotheca præfertur Titio, quia hujus hypotheca à principio fuit nulla, & ex ratificatione veri domini superveniente, non debet retrotrahi in præjudicium Petri medio tempore contrahentis; tum etiam quia cum non convalidetur prior hypotheca nisi ex nunc, & non ex tunc, semper est posterior & sic postponenda: hæc fuit doctrina originalis Speculatoris quem sequuntur multi, inter quos Decius *conf. 247.* Gozadin. *conf. 28. num. 37.* Hieron. Gabr. *conf. 186. n. 16. l. 1. Corn. conf. 173. n. 27. l. 2. Cephal. conf. 617. & 618. lib. 5. Curt. jan. conf. 76. n. 5. & iterum ipse Gabriel. conf. 69. num. 11.* quos referens sequitur Joan. Anton. Mangil. *de Eviction. quest. 36. num. 5.* & ulterius ex *num. 17.* Nos in *hoc Labyr. par. 2. d. c. 21. num. 52. & 53.* quibus adde Cyriac. *tom. 2. controvers. 293. per tot.* Ergo convalescentia prioris hypothecæ superveniens in nostro casu ex majoratus extinctione, & dominio bonorum pleno jure superveniente debitori, non potest operari prælationem adversus secundam hypothecam legitimè medio tempore contractam.

Tertio probatur, quia si minor dum est in minori ætate sine decreto bona sua nulliter subjecit hypothecæ, & factus major eadem alteri hypothecavit, ac postea priorem hypothecam vel expressè ratificavit, juxta *leg. 2. Cod. si minor major fact. vel tacitè per temporis transcursum*, etenim contractus à minore gestus tacitè ratificatur completis viginti novem annis sine reclamatione, ex *l. fin. Cod. si minor major fact.* secundus creditor, validè contrahens, præfertur in hypotheca, priori, non obstante ratificatione expressa vel tacita inducta per illas leges quia non admittit retrotractionem in præjudicium Tertii medio tempore validè contrahentis: quam resolutionem post longam disputationem pro utraque parte tenet & fortiter comprobatur Petrus Surd. *decis. 245. per tot.* cujus fundamenta recensens & ad partes disputans idem novissimè tenet Acoſta *de privileg. credit. regul. 1. ampli. 1. ex n. 60. cum seqq.*

Et ita tenendum est in nostra quæstione, ut ²⁶ prior creditor, cui à possessore majoratus bona fuerunt hypothecata absque facultate regia, eo tempore quo nondum dissolutus erat majoratus, cum adessent consanguinei de familia fundatoris qui poterant succedere, debeat postponi secundo creditori validè contrahenti assensu regio licet postmodum subsequatur convalescentia prioris hypothecæ ob extinctam prius familiam in ultimo possessore debitore utriusque; cum hæc convalescentia non retrotrahatur ad initium contractæ hypothecæ primi creditoris, sed ex nunc tantum capiat vires, post jus validè quæsitum secundo creditori.

Ad argumenta superius adducta ex *num. 18. 27* facile respondetur, prout singulis respondent, & manifestè satisfaciunt Petr. Surd. & Acoſta locis proximè allegatis. Et pro omnimoda satisfactione advertendum erit, fictionem, translationem & rationem nunquam retrotrahi in præjudicium Tertii medio tempore jus acquirentis, quia res non est amplius integra, nec invenit extremum ad quod habile; ut per plures doctrinas videre poteris per Surdum *ubi supr. ex nu. 5. cum seqq.* & per Acoſtam *d. ampli. 1. ex n. 64 cum seqq.* & Nos abundè in *hoc Labyr. par. 2. c. 21. per tot.*

Quare in hac quæstione nostra firmiter asseverandum erit posteriorem creditorem qui validè ²⁸ sub facultate Regia contraxit hypothecam in bonis majoratus, tempore quo nondum erat extinctus, nec bona facta libera in ipso debitore illorum possessore, eo quod tunc aderant aliqui, vel aliquis de familia, omninò præferendum esse in concursu peracto, priori creditori, qui eodem tempore contraxerat cum eodem possessore majoratus sub hypotheca, absque tamen facultate regia, quantumvis postmodum dominium bonorum fuerit pleno jure quæsitum ipsimet debitori, in quem tanquam ultimum de familia bona libera remanserunt, & quantumvis ex hac nova domini acquisitione convalesceret hypotheca ab ipso debitore imposita, quia hæc convalescentia non potest retrotrahi, ut jam dictum est, ad initium primi contractus, in præjudicium secundi creditoris validè contrahentis ab initio, qui propterea respectu hypothecæ dicitur primus, ex tot fortissimis juris fundamentis pro hac parte conclusenter consideratis & applicatis.

CAPUT XII.

Concurſu creditorum introducto, an ſolutio facta debitori liberet ſolventem, ſive ſcientem, ſive ignorantem decoctionem.

Et an ſententia lata in favorem ejus, qui concurſum ignorabat, ſuſtineatur.

Et quid in emptore bonorum, concurſus pendentiam ignorant, an valeat emptio.

SUMMARIUM.

- 1 *Species quaſtionis proponitur.*
- 2 *Formato concurſu creditorum iudicio, debitor privatur bonorum ſuorum adminiſtratione, & habetur pro mortuo.*
- 3 *Contractus à debitore geſti poſt formatum concurſum, ſunt ipſo jure nulli.*
- 4 *Debitor exigens ea quæ ſibi debentur pendente concurſu, tenetur crimine ſtellationatus.*
- 5 *Solvens perſona inhabili ſcienter, vel ignoranter, non liberatur.*
- 6 *Dominus alienans rem alienari prohibitam, non transfert dominium, ſed alienatio remanet nulla.*
- 7 *Pactum initum de non alienanda dote impedit translationem dominii caſu quo alienetur in ſcientem vel ignorantem illud pactum: quod declaratur n. 8. & 9.*
- 10 *Ignorantia revocati mandati & mutata voluntatis non invalidat actum poſt revocationem ignorantem geſtum.*
- 11 *Contrahens cum inſolvente revocato per mortem domini qui eum mercibus exercendis præpoſuerat, valide contrahit.*
- 12 *Solutio facta bona fide debitori decocto liberat ſolventem ignorantem iudicium concurſus.*
- 13 *Actus iudiciales geſti à procuratore revocato, adverſario & Iudice ignorantibus revocationem, valent.*
- 14 *Actus extrajudiciales ut contractus, ſi ſiant à procuratore revocato ignorante revocationem, ſuſtinentur.*
- 15 *Mandatum morte ſolvitur: ſi tamen per ignorantiam impletum eſt, competit utilis actio.*
- 16 *Solvens per juſtam ignorantiam debitori decocto excuſatur & liberatur, & n. 10.*
- 17 *Secus, ſi ſciverit, vel ſcire debuerit, & num. 18. 19. 20. 21. & 22.*
- 21 *Ignorantia præſumpta an & quando excuſet.*
- 23 *Ignorantia ſupina & affectata non excuſat.*
- 24 *Poſt formatum concurſus iudicium debitor decoctus non eſt perſona legitima ad recipiendam ſolutionem à debitore ſuo faciendam; niſi ſolvens probabiliter ignoraverit concurſum & decoctionem, tunc enim propter juſtam ignorantiam debitor ſolvens liberatur.*
- 25 *Prohibitio alienationis ex ea parte cum Tertio inito cujus intereſt rem non alienari, impedit dominii translationem ſi alienetur, ſive ac-*

- quirens ſciverit prohibitionem ſive ignoraverit.*
- 26 *Concurſus formatus impedit ne debitor res ſuas alienando poſſit transferre eam dominium in acquirentem in præjudicium creditorum.*
  - 27 *Lex, ſi pater 4. ff. de man. uſſ. vindictæ, & lex, quaſitum 15. §. Julianus, ff. qui & à quibus: declarantur, & conciliantur remiſſive.*
  - 28 *Mandatum ab Inſtitore ſuſceptum non finitur morte proponentis, & num. 29. juncto num. 33. & 34.*
  - 30 *An ſententia lata contra debitorem decoctum, & in favorem ejus qui concurſum formatum ignorabat, valida ſit. Diſputatur ad partes n. 31. cum ſeq. uſque ad n. 42.*
  - 31 *Debitor decoctus privatur rerum ſuarum adminiſtratione.*
  - 32 *Sententia lata contra debitorem poſt hypothecam contractam, non nocet creditoribus ignorantibus licet ſuper hypothecca motam.*
  - 33 *Maxime quando debitor bonis ſuis non poſſidet, ſed Tertius.*
  - 34 *Sententia lata contra debitorem pendente concurſu, valida eſt, ſive adverſarius ſciverit, ſive ignoraverit concurſum: non tamen nocet creditoribus non citatis. numer. 35. & 42.*
  - 36 *Debitor in iudicio concurſus eſt pars formalis provocans ſuos creditores ut contractum ſua jura deducant, & legitimus contradictor.*
  - 37 *Pendente concurſu, poſſe conveniri debitor coram alio iudice competente, & convenire ipſe ſuos debitores & acta valebant niſi opponatur exceptio concurſus.*
Non tamen in præjudicium creditorum non citatorum qui adverſus ſententiam reclamare poſſunt n. 38.
  - 39 *Sententia lata contra debitorem non mandatur executioni contra tertios rerum hypothecatarum poſſeſſores.*
  - 40 *Debitor eſt privetur rerum ſuarum adminiſtratione poſt formatum concurſum, non tamen deſinit eſſe dominus & poſſeſſor. & n. 41.*
  - 43 *An valeat alienatio facta à debitore poſt concurſum formatum, in eum qui concurſum ignorabat? Et videtur valere per jura hic allegata.*
Contrarium verius eſt, & probatur numer. 44. & ſeqq.
  - 45 *Nulliter contrahitur cum his quibus bonorum adminiſtratio à jure vel iudice interdicta eſt.*
  - 46 *Etiamsi contrahens talem interdictionem ignoraverit.*
  - 47 *Ignorantia non prodeſt illi qui acquiſit rem alienare prohibitam.*
  - 48 *Alienatio facta à debitore poſt ceſſionem bonorum, ſeu decoctionem, nulla eſt.*
  - 49 *Emens ſcienter ab eo, cui bonorum adminiſtratio interdicta eſt non acquirit dominium.*
  - 50 *Argumentum à contrario ſenſu non valet, quando abſonus inde reſultaret intellectus.*
  - 51 *Lex operatur nullitatem contractus, ſive contrahens ſciverit prohibitionem alienandi, ſive ignoraverit.*
  - 52 *Bona fide commiſſo ſubjecta poſſunt alienari pro ſatisfactione creditorum teſt. toris.*
  - 53 *Contrahens cum inſtitore poſt mortem proponentis, videt contrahit, ſive mortem domini ſciverit, ſive non: & n. 54.*

55 *Quamvis solutio facta decocto liberet solventem ignorantem decoctionem; non tamen valet contractus cum eo celebratus.*

1 **Q**uoad primam partem hujus cap. An lite concursu introducto jam per debitorem communem inter suos creditores, solutio ipsi facta à suo debitore sciente vel ignorante concursum liberet solventem? Pro parte negativa, ut talis solutio facta debitori pendente concursus judicio, non liberet solventem, sive sciverit, sive ignoraverit concursus pendentiam, multa urgere videntur.

2 Primò, quia debitor, postquam concursus judicium formavit inter suos creditores, omnem à se abdicavit bonorum suorum administrationem, atque ita statum suum mutavit, ut habeatur pro mortuo, nec deinceps habeat velle, vel nolle; ad quod quamplurima jura & Doctores adduximus in hoc *Labyrin. par. 1. cap. 14. ex num. 1. cum multis sequentib.* & in tantum efficitur persona illegitima, ut contractus à se gesti super bonis suis, sint nulli ipso jure, ut probavimus *ibid. ex num. 4. cum multis sequentib.* Imò si se ingeat debitor iste decoctus in administratione bonorum suorum, & exactione quantitatum sibi debitarum, stellionatus crimine tenetur, & à Senatu merito criminaliter punitur, ut diximus in *dicto cap. 14. ex n. 92. usque ad fin.*

3 Ex quibus sequitur, quod solutio facta ei, qui non sit legitima persona ad recipiendum, non liberet debitorem solventem, sive scienter, sive ignoranter solverit carenti mandato; sed iterumolvere cogi potest: plurima jura & Doctores ad id conduximus in hoc *Labyrin. par. 1. cap. 36. n. 27. & 28.* Ergo cum debitor communis careat prorsus administratione suorum bonorum, solutio ipsi tanquam personæ illegitimæ facta non debet liberare solventem.

6 Secundò probatur, quoniam quando quis rei dominus per contractum & pactum cum Tertio ininitum, fuit prohibitus alienare, ac promisit se non alienaturum, si pacto contempto alienaverit alienatio nulla est, sive alter contrahens sciverit, sive ignoraverit pactum prohibitivum præcedens: prout etiam probavimus in hoc *Labyrin. part. 1. cap. 38. ex num. 28. & signanter ex num. 38.* ubi plurimas doctrinas congestimus, & fundamenta in comprobationem hujus assertionis.

7 Quibus addere possumus communem quandam resolutionem, quæ vult ut pactum de non alienanda dote ininitum cum Tertio cujus interest, juramento vallatum, impediatur translationem dominii in eum, in quem mulier alienavit etiam cum juramento, sive sciverit, sive ignoraverit pactum præcedens prohibitivum alienationis, cum hoc juramentum non ardeat in præjudicium Tertii qui antea pactus fuerat de non alienando rem aliàs de jure, aliavè dispositione alienari prohibitam: per *cap. intellecto, extr. de jurejur.* & ex *l. 28. tit. 11. par. 2.* Glossa communiter recepta in *cap. licet mulieres, de jurejur. l. 6.* sequuntur Doctores *ibid.* Imola in *cap. cum contingat, num. 81.* & *ibi Alciat. num. 43. extr. de jurejur.* Abbas in *d. cap. intellecto,* per text. *ibid.* Bartol. in *l. is cui bonis, ad fin. ff. de verb. oblig.* & in *l. si quis pro eo, num. 9. vers. adverte ff. de fidejuss.* Hostiens. in *summa de jurejur. §. eo modo censetur:* Angel. de Aretio in *princip. Instit. quib. alien. lic. vel non:* Ferdin. Vasquez Menchaca *l. 3. de success. creat. §. 26. 39. & seqq. Chalfan. Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.*

in consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 16. nu. 5. Joan. Crot. in *l. filius fam. §. divi, col. 25.* & *ibi Ferdin. de Loarez num. 431. ff. de legat. 1. Palat. Rubeus in repetit. Rubr. de donat. int. vir. & uxor. §. 45. n. 6. Covar. in relect. cap. quamvis pactum, de pact. l. 6. par. 2. §. 1. num. 1. & 2. Innocent. & Abb. & communiter Doctores in *d. cap. intellectu, de jurejur.* Bald. & moderni in *l. duobus, §. ult. ubi Alex. ff. de jurejur. Jas. in auth. sacramenta puerum, n. 60. Cod. si advers. vendit. plurimos alios allegat Matienzo in l. 3. gl. 3. à princip. nu. 1. & 2. tit. 10. l. 5. recopit. Guttier. de juram. confirmat. par. 1. cap. 1. num. 79. ubi plurimos alios refert, Anton. Gabriel. l. 2. commun. opin. conclus. 1. de jurejur. ex n. 1. cum seqq.**

Et quamvis nonnulli Doctores citati à Guttier. *d. cap. 1. num. 88.* distinguant inter scientiam & ignorantiam ejus qui emit; ut si ignoravit juramentum mulieris antecedens de non alienando dotem, tunc valeat alienatio: quibus repugnant Covarr. Alciat. & Matienzo, in *d. l. 3. §. 13. nu. 9.* quos etiam referens sequitur Merlin. *de pignor. l. 2. tit. 1. quest. 18. n. 76. & 77.* ubi quando pactum de non alienanda dote gestum est cum Tertio cujus interest, in ejus præjudicium alienatio subsequens facta per mulierem non valet, sive sciverit emptor rei prohibite alienari, sive ignoraverit pactum præcedens, adhuc advertendum erit: ut illi loquantur quando mulier simpliciter, & nullo Tertio interveniente, juravit se non alienaturam dotem; sed secus erit in casu de quo loquimur, quando pactum hoc præcessit cum Tertio ininitum, cujus intererat non alienati: quo casu communiter omnes tenent non valere alienationem postea factam, quia in Tertii præjudicium nullo modo tenet sive emptor sciverit, sive ignoraverit: ut ex pluribus juris exemplaribus per nos adductis in hoc *Labyrin. per l. dict. cap. 38. ex num. 36. cum seqq.* & insuper probat absoluta & indistincta determinatio *dict. cap. intellectu, de jurejur. & d. l. 2. tit. 11. part. 2.* absolute annullans alienationem factam à Rege etiam cum juramento, contra juramentum præcedens de non alienando civitates & bona Coronæ in ejus detrimentum, cum prius pactum juratum sit conforme dispositioni juris, & ideo posterius non potest illi derogare in præjudicium Regni, cujus interest non dismembrari.

Tertiò & pro hac parte urgent notabilia jura, in quibus aperte probatur, ignorantiam revocati jussus & mandati, ac mutatae voluntatis, non validare actum postea gestum, text. in *l. si pater 4. ff. de manumiss. vindict.* cujus verba sunt: *Si pater filio permiserit servum manumittere, & interim decesserit intestatus; deinde filius ignorans patrem suum mortuum, libertatem imposuerit, libertas servo, favore libertatis, contingit; cum non appareat mutata esse domini voluntas: si autem ignorante filio, vetuisset pater per nuncium, & antequam filius certior fieret, servum manumississet, liber non fit: nam ut filio manumittente servus ad libertatem perveniat, durare oportet patris voluntatem: nam si mutata fuerit voluntas, non erit verum volente patre filium manumississe.* Ad idem est etiam textus optimus & omnino dissimilis in *l. questum 15. §. Julianus, ff. qui & à quibus:* his verbis; *Julianus ait; si posteaquam filio permisit pater manumittere, filius ignorans patrem decessisse, manumissit vindicta, non fieri cum liberum; sed si vivit pater, & voluntas ejus mutata erit, non videri volente*

patre filium manumississe. Ex quibus juribus dicitur probatur, ignorantiam debitoris solventis ei, qui formando concursum mutavit statum, & factus est non legitima persona ob amissionem bonorum suorum administrationem, non libere solventem.

- 11 Quod urget text. in *l. si quis mancipiis* 17. §. *certè*, ff. *de institor. act.* ubi contrahens cum institutore præposito, revocato per mortem domini qui eum præposuerat ad mercem exercendam re- & validè contrahere dicitur, quantumvis sciverit mortem domini præponentis: verba textus sunt, *Certè ejus contractus nomine qui ante aditam hereditatem intercessit, etsi furiosus heres extiterit dandam esse actionem, etiam Pomponius scripsit: non enim imputandum ei est, qui sciens dominum decessisse, cum institore exercente mercem, contrahit.* Ex quo textu clare probatur, quod scientia vel ignorantia potestatis revocatæ non est in consideratione, ut solutio judicari debeat bene vel malè facta: quod etiam in §. *si impubes*, *ejusd.* l. 17. probatur.

- 12 Quibus tamen & aliis minimè refragantibus, contraria sententia verior & probabilior est; imò solutionem factam debitori communi, pendente lite concursus ab ipso mota in suos creditores, liberare solventem ignorantem concursus judicium pluribus juribus probatur, loquentibus in revocatione mandati facti ad aliquid gerendum expressa, vel etiam tacita per mortem mandantis re integra, vel mandatarii, aut per mutationem status alterutrius: tam in judicialibus causis, quàm in contractibus seu negotiis extrajudicialibus, & solutionibus factis ei, cui post revocatum mandatum solutum fuit, ignorante solvente revocationem, cum debuisset ei intimari & significari revocatio mandati, aliàs tam contractus & solutiones, quàm actus judiciales sustinentur & valent, non obstante mandati revocatione ignorata.

- 13 De actibus judicialibus gestis à procuratore revocato, parte adversa & giudice ignorantibus revocationem, plurima jura probant valere, ut in *l. procuratorem* 65. *vers. ult.* ff. *de procur. l. unio.* §. *itaque*, *Cod. de satisfact.* l. *si ante* 7. ff. *judicat. solv.* text. in *cap. ex parte* 33. *vers. omnis igitur*, *de rescript. cap. 3.* & 4. & *cap. mandato* 13. *procurat.* *Clement. unio. de renuntiat.*

- 14 Actus quoque extra judiciales, contractus, & alia negotia valere, si gerantur à procuratore interim per dominum mandantem, seu præponentem revocato, ignorantibus tam ipso procuratore sive mandatario, quàm eo qui cum ipso contraxit, cum utriusque debuerit intimari revocatio ne deciperentur, multa jura singularissima probant, ut in *l. si tamen* 14. ff. *ad senatusc. Macedon.* cujus verba sunt: *Si tamen sciente patre creditum sit filio, dicendum est cessare senatus consultum: sed etsi jusserit pater filio credi, deinde ignorante creditore mutaverit voluntatem, locus senatus consulto non erit, quoniam initium contractus spectandum est.* Alius text. l. 1. §. *sed ego quaero an revocari hoc jussum antequam credatur possit?* Et puto posse, quemadmodum si mandasset, & postea ante contractum contraria voluntate mandatum revocasset & me certiorasset, ff. *quod jussu.*

Est alius text. in *l. si mandassem tibi*, ut fundum emeris, postea scripissim ne emeris, tu antequam scias me venisse, emisisses, mandati tibi obligatus ero, ne damno afficiatur is qui mandatum

suscepit. 15. ff. *mandati*: alius text. in *l. inter causas mandati omitti* di etiam mors mandatoris est, nam mandatum solvitur morte: si tamen per ignorantiam impletum est, competere actionem utilitatis causa dicitur. 20. ff. *mandati*. text. in *l. sed & si pupillus*, §. *de quo*, & §. *proscribere*, ff. *de institor. act.* in quibus deciditur, publicandam esse prohibitionem à præponente factam, ne quis cum suo institore ulterius contrahat: alioquin contractus cum eo per ignorantiam celebratos valere, & domino præponenti præjudicare, *l. quicumque* 5. §. *si ab alio institor sit præpositus*, is tamen decesserit, qui præposuit, & heres ei extiterit qui eodem institore utatur, sine dubio teneri eum oportebit: nec non si ante aditam hereditatem cum eo contractum est, æquum est, ignorantiam dari institutoriam actionem. Item in *l. si quis mancipiis* 17. §. *Proculus ait*, si denuntiaveris tibi, ne servo à me præpositio crederes, exceptionem dandam, si ille illi non denuntiaverit, ne illi servo crederes. ff. *de institor. act.*

In solutione facta debitori, pendente concursu ab eo moto, an valeat solutio, ita ut liberet solventem, minor est difficultas; cum favore liberationis, ignorantia concursus & decoctionis profusus excuset solventem: ad quod plurima jura adfuerunt, quæ in variis & scitu dignis casibus disponunt, per tacitam mandati revocationem, videlicet per mortem re integra; vel per expressam, cujus notitiam solvens non habuerit, profusus liberetur: ut in *l. si servus peculiari nomine crediderit*, eique debitor, cum ignorat dominum mortuum esse ante aditam hereditatem solverit. Idemque juris erit, etsi manumisso servo debitor pecuniam solverit cum ignoraret eum peculium concessum non esse: neque intererit vivo, an mortuo domino pecunia numerata sit, nam hoc quoque casu liberabitur debitor; sicut is qui jussus est de creditore pecuniam Titio solvere, quamvis creditor mortuus fuerit, nihilominus rectè Titio solvit, si modo ignoraverit creditorem mortuum esse. 23. ff. *de solutionib.*

Id ipsum probatur in §. *rectè*, *Institut. de mandato*: *versic. sed utilitatis causa receptum est*, si eo mortuo qui tibi mandaverat, tu ignorans eum decessisse executus fueris mandatum, posse te agere mandati actione: alioqui justa & probabilis ignorantia tibi damnum afferret. Et huic simile est quod placuit, si debitores, manumisso dispensatore Titii per ignorantiam liberto solverint, liberari eos: cum alioqui stricta juris ratione non possent liberari, quia alii solvissent quàm cui solvere debuerint.

Textus etiam in *l. vero procuratori* 12. §. 1. ff. *de solution.* ibi, *sed etsi quis mandaverit ut Titio solvam, deinde vetuerit eum accipere: si ignorans prohibitum eum accipere, solvam, liberor: sed si scivero, non liberor.* Alius text. in *leg. qui hominem* 44. §. *si Titium omnibus negotiis meis præposuero*, deinde vetuero eum (ignorantibus debitoribus) administrare negotia mea, debitores eis solvendo liberabuntur. Alius text. in *l. cum quis sibi* 38. §. *si debitorem meum jussero Titio solvere: deinde vetuerim Titium accipere, & debitor ignorans solverit, ita eum liberari existimari, &c.* ff. *de solutionib.* Alius text. in *l. dispensatori*, qui ignorante debitore remotus est ab actu, rectè solvitur: ex voluntate enim domini et solvitur; quam si nescit mutatam qui solvit, liberatur, 51. ff. *cod.* facit optimus text. in *l. si fidejussor* 29. §. *si cum debitor solvisset ignarus fidejussor solverit*, puto eum mandati

mandati habere actionem : ignoscendum enim est ei si non divinavit debitorem solvisse ; debet enim debitor notum facere fidejussori jam se solvisse , &c. ff. mandatis idem in l. inter causas 26. ibi , nam mandatum solvitur morte : si tamen per ignorantiam impletum est , competere actionem utilitatis causa dicitur , &c. & iterum , ibi : Siquis debitori suo mandaverit ut Titio solveret , & debitor mortuo eo cum id ignoraret solverit , liberari eum oportet , ff. mandati : item alius text. in l. Eius qui in provincia Stichum servum calendario praposuerat , Rome testamentum recitatum est , quo idem Stichus liber & ex parte heres erat scriptus ; qui status sui ignarus pecunias defuncti aut exegit , aut credidit , ut interdum aut stipuletur , aut pignora acciperet , &c. placebat , debitores quidem qui ei solvisent liberatos esse ; si modo ipsi quoque dominum decessisse ignorassent , &c. 41. ff. de reb. credit. Uiget etiam ratio text. in l. si putatur 31. ff. ad leg. Aquil. ibi , nam culpa ab eo exigenda non est , cum divinare non potuerit , &c. textus etiam in l. si non fortem 26. si §. filiosam. solvit , cum esset ejus peculiaris debitor ; siquidem ignoravit ademptum ei peculium , liberatur si scit , & solvit conditionem non habet , quia sciens indebitum solvit : ff. de condict. indeb.

17 Ex quibus juribus clarè apparet debitorem solventem suo creditori , postquam concursus judicium formavit inter suos creditores , quantumvis careat suorum bonorum administratione , omnino consequi liberationem , si probabiliter ignoravit concursus existentiam : secus autem si sciat fallimentum sui creditoris ob concursum causatum : & ita novissimè tenet Olea de cess. jur. & act. tit. 1. quest. 1. num. 41. & 42. ex iis quæ ex num. 26. & sequentib. adduxerat de solvente procuratori revocato , ignorante revocationem , & quod solvens debitori

18 Illito sciens fallimentum non liberetur , secus si ignoret : tenet Curia Philippica lib. 2. cap. 11. del commercio terrestre , num. 42. & 46. pro qua distinctione adest lex 2. tit. 19. lib. 2. recopil. in illis verbis , y mandamos à qualesquier personas , en cuyo poder estubieren qualesquier deudas , o mercaderia o mercaderias , o otros qualesquier bienes de los que a si se alçaren , o supieren qui en los tiene , no pagen las dichas deudas a las personas que asi se ubien alçado como dicho es , ni les accedan con los dichos bienes , ni con parte dellos a y retro de treinta dias , despues que en qualquier manera viniere a su noticia , que el tal mercaderes , o cambiador , o factor se ha alçado vengan a manifestarlo que tienen sujo , y les deben , &c. sopena que lo que les pagaren , se aja por no pagado , y lo tornen a pagar otra vez , &c. Idem disponit lex 6. ejusdem tit. quas leges ita etiam intelligit Curia Philipp. loc. cit.

19 Nos etiam in hoc Labyrinth. part. 1. capit. 28. ex num. 29. cum multis seqq. resolvimus , multis Doctoribus citatis , multisque fundamentis juridicis adductis , quod nimirum licet mandatum datum à debitore ad exigendum , exercendum , administrandum sua bona & negotia , extinguatur ipso jure statim quod mandator formavit concursum ita ut ejus virtute gesta , sint nulla & inefficacia , etiamsi non præcedat monitio , & intimatio concursus , & revocationis talis mandati , tamen solutiones factæ huic mandatario revocato per debitores ignorantes revocationem ex concursu , liberant solventes :

Salgado Labyr. Credit. Tom. III.

ad quod adduximus plurimos Doctores ita in his terminis tenentes : unde rectè inferitur ad ipsum debitorem dominum constituentem , ut ei ignoranter solventes liberentur.

Et nondum , quod licet præsumatur ignorantia , ubi scientia non probatur , ex vulgata juris regula , tamen si aliqua sit præsumptio , vel legitimum indicium , ex quo probabiliter inducatur scientia debitoris adesse concursum formatum à debitore , nihil ei proderit ignorantia allegata , nec juris præsumptio , Mascard. de probat. conclus. 879. n. 11. cum seqq. vel quando ratione officii quis scire & indagare tenetur factum alienum , quia tunc præsumitur scientia : scire enim , & scire debere , à pari procedunt , ad quod jura & Doctores refert Valasc. in axiomat. litt. S. n. 4.

Neque ignorantia supina & affectata , quando quis facilè scire potuit , excusat : de quo plura cumulat Augustin. Barbof. in Regul. Ignorantia facti , ex n. 7. cum multis seqq. Mascard. d. conclus. 879. n. 31. cum duob. seqq. Pacian. de probat. l. 2. cap. 19. ex n. 60.

Quibus suppositis , non obstant argumenta in contrarium adducta : non primum ex n. 2. supra nempe debitorem formantem concursum , non esse legitimam personam ad recipiendam solutionem sibi à suo debitore factam. Quoniam respondetur , quod datà ignorantia probabiliter & non affectata in solvente , quod fuerit adempta libera administratio bonorum creditori suo cum quo à principio contraxerat , solutio liberat solventem , etiamsi pecunia soluta non pertineat ad recipientem , sed ad creditores decocti ; ut latissimè probavimus in hoc Labyrinth. par. 1. c. 27. ex n. 83. cum multis seqq. & cap. 28. ex n. 28. & seqq. & par. 2. cap. 9. ex n. 114. & urgent tot expressissima jura adducta supra ex n. 12.

Non obstat secundum ex n. 6. quia loquitur in prohibitione alienationis facta ex pacto cum Tertio inito , cujus interest rem non alienari , impeditivo translationis domini , sive contrahens cum prohibito sciat , vel ignoret pactum præcedens : quia ex contraventione non potest inferri præjudicium Tertio sic paciscenti super re aliàs de jure prohibita alienari ; ut de dote & bonis majoratus : videnda sunt quæ abundè diximus par. 1. cap. 38. ex numer. 32. & signanter ex num. 35. & seqq. quæ etiam procedunt in debitore amittente bonorum suorum administrationem , formato creditorum concursu , ut ab eo alienatio facta non transferat dominium in emptorem sive scientem , sive ignorantem concursus pendentiam , de quo inferiùs ad 3. partem hujus cap. ex n. 43. cum seqq.

Nec obstat etiam tertium argumentum ex l. si pater 4. ff. de manumiss. vindict. & l. questum 15. §. Julianus. ff. qui & à quib. ut supra. num. 10. quæ jura licet videantur inter se pugnare , tum concedendo libertatem datam à filio ignorante mortem patris , tum contrarium determinando , tum etiam revocationem mandati admittendo antequam nuntius , seu epistola perveniat ad notitiam filii mandatarii ; adhuc tamen hæc jura ita conciliantur per Doctores , ut nullo modo repugnent iis quæ latè probavimus hæctenus , quod actus judiciales & extrajudiciales valeant gesti à procuratore revocato , quando tam ipse , quàm qui cum eo contrahit , ignorant revocationem : sed quia dictarum legum concordia requirit longum examen , lectorem remitti-

mus ad ea quæ copiosè tradit Vela post differantiones in tom. 2. ad repetit. cap. fin. de procur. l. 6. in 4. par. repetit. ex num. 2. cum multis seqq. & liguanter de concordia dictarum legum agit ex professo n. 17. cum seqq. ubi abundè & eleganter videndus omnino erit.

28 Non obstat tandem quartum & ultimum argumentum, de quo supr. n. 11. ex l. si quis mancipis 17. §. certè, ff. de institor. act. ubi dicitur, contractum celebratum cum institore præposito ad negotiandum cum scientia mortis domini præponentis, valere. Quia respondetur, illius textus determinationem à juris regulis procedere, nam mandatum institoris non finitur morte domini præponentis, sed durat ut antea quousque ab hærede revocetur, & institor ipse removeatur: & ideo rectè quilibet cum eo contrahit sive sciat, sive ignoret mortem præponentis, cum institor semper remaneat persona legitima virtute mandati non revocati sed durantis, per innumerabiles pene Doctores, quos congesimus in hoc Labyrinth. par. 2. c. 9. ex num. 111. 112. & 113. Neque obstat l. quasitum §. si ab alio, ff. eod. in illis verbis ibi, ignorantiam dari institoriam actionem: quasi desideret ignorantiam in contrahente; de cuius textus intellectu inferius agendum erit in 3. par. huius c.

30 Quoad secundam partem huius cap. An sententia lata contra debitorem, & in favorem eius qui concursum formatum ignorabat, valida sit? quam ad partes novissimè disputavit Olea in suo erudito tractat. de cess. jur. & act. tit. 1. quest. 1. ex num. 21. cum sequent. & ex num. 30. & seqq. ubi tandem resolvit absolute, sententiam obtentam contra debitorem pendente iudicio concursus, profus esse nullam, sive obtinens sciverit, sive ignoraverit concursus pendentiam, tribus potissimum motus argumentis.

31 Primò, quia debitor post concursum formatum & cessionem bonorum factam, ita à se eorum administrationem abdicavit, ut eidem sit profus denegatum exercitium actionum, cum quo ideo nullus potuit litigare, nec iudicium movere, ex l. item si unus, ff. de recept. arbitr. & ideo sententia contra eum lata nulla est ipso iure, sciente vel ignorante collitigante.

32 Secundò, quia sententia lata contra debitorem post hypothecam contractam, non nocet creditoribus ignorantibus litem super hypotheca motam, ex l. iudicata, 29. §. si debitor, ff. de except. rei judic. l. si superatus, ff. de pignorib. l. si mater, §. fin. ff. de except. rei jud. Gloss. & Doctor, in l. sape, ff. de re judic. Paul. de Castr. in l. ob executorem, §. alio, sub num. 2. ff. de appellat. Menoch. l. 3. præsumo. 124. numer. 64. Arismin. Tepat. variar. tit. 501. cap. 20. versic. sententia lata: Petr. Surd. decision. 259. num. 6. Carrocc. de exceptionib. except. 123. à num. 53. (qui refert Covarruv. & Negusant.) Anton. de Amat. tom. 2. var. resol. cap. 79. num. 18. Ann. Robert. l. 3. rer. judic. cap. 19. in allegatione pro creditore, & noviter Acoſta de privileg. creditor. in præfat. ad reg. 1. n. 19. quorum nullus loquitur quando adversarius ignorabat rem esse hypothecatam.

33 Tertiò, Olea loc. citat. num. 32. & 33. movetur hoc argumento, quoniam licèt sententia lata contra debitorem noceret creditoribus hypothecariis, ex Noguero. allegat. 33. & sequentib. & Giurb. decision. 92. num. 12. Id tamen non ha-

beret locum quando debitor bona non possidet, sed alius Tertius, quia tunc cum illo Tertio rei hypothecatae possessore noviter agendum erit: ex multis Doctoribus ab ipso Noguero. col. allegatis ex num. 78. & sequentib. Sed sic est, quod formato jam concursu debitor non possidet bona sua, quia omnia dimisit creditoribus, ergo sententia contra eum lata, nulla est, nec poterit præjudicare creditoribus ejusdem.

Quibus tamen non obstantibus; absolute tenendum erit; sententiam latam contra debitorem pendente concursu, omnino validam esse, sive adversarius collitigans sciat, sive ignoret pendentiam concursus. In quo tamen distinctè procedendum est, aut enim loquimur respectu debitoris, aut respectu creditorum: & utroque casu valida est sententia, sciente, vel ignorante adversario: respectu quidem debitoris, quia cum Patre formali, & cujus principaliter interest, litigavit: respectu etiam creditorum valida erit, quo valet cum parte principali, quanquam eisdem præjudicium non afferet si non fuerint citati, quia poterunt contra eam allegare vel collisionem, vel indefensam causam à debitore convento, vel omissas ab eo exceptiones; quibus discussis, vel declaranda erit valida sententia, vel annullanda, vel rescindenda: quod probatur ex contrapositione argumentorum quæ ab Olea fuerunt considerata.

Nam principale ejus fundamentum; nempe debitorem, iudicium concursus formantem, non habere exercitium actionum, nec eas movere vel defendere posse, omnino negamus: imò verò asserimus esse partem formalem introducentem iudicium; & provocantem suos creditores, ut à se petant & deducant iura sua, ideoque ei, & in eum, omnes diriguntur actiones activæ & passivæ, de quo latè egimus, & manifestè comprobavimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 4. ex num. 46. cum multis seqq. ubi abundè disceptatur pro utraque parte, & hac 4. par. cap. 1. ex num. 2. cum seqq. quibus quidem locis satisfit dictæ legi, si unus, ff. de recept. arbitr. ut ibi videre poteris ad saturitatem: quod testatur praxis omnium Tribunalium in cunctis concursibus creditorum, admittens absque ulla controversia debitorem movere actiones contra suos creditores, vel debitores, tertiosvè alios possessores: ideoque ulterius hæsitandum non erit.

Præterea supponitur, quod pendente concursu, quilibet potest extra illius iudicium coram alio iudice competente movere litem contra debitorem, vel debitor contra alios, & istud iudicium quod fit extra concursum validè currit; nisi opposita exceptione concursus pendentis, lis mota ad iudicium concursus trahatur; alioquin sententia tenet, ut copiosè fundatur in hoc Labyrinth. par. 1. cap. 4. §. 2. & 3. per tot. & cap. 5. ex n. 17.

Si tamen, creditoribus concursus non citatis, lis mota & sententia lata fuerit, licèt in se valida sit, creditoribus tamen non nocet, sed eis reclamantibus, trahenda est ad concursus iudicium, & iterum poterunt contra eam opponere novas exceptiones à debitore omissas, vel etiam collusionem & fraudem debitoris: ut abundè post alios fundavimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 40. ex num. 1. usque ad 8. & cap. 13. num. 53. & 24. & d. cap. 4. §. 2. & 3. & cap. 5. ex n. 17.

Quare

Quare is qui contra debitorem movet litem & obtinet sententiam; judicium sustinetur & sententia valida est, si ve sciat, si ve ignoret pendentiam concursus; quanquam, ut dictum est non præjudicatur creditoribus concursus non citatis, prout debebant citati, ut pareret illis præjudicium.

Ex quibus satisfit primo & secundo argumento in contrarium consideratis.

39 Non obstat etiam tertium de quo supra n. 33. ex Noguero. & aliis, ut sententia contra debitorem principalem non mandetur executioni contra tertios rerum hypothecatarum possessores non citatos: in quo casu loquuntur Doctores in argumento allegati: Et ideo cum debitor post dimissionem bonorum non possideat, sed creditores, in quos translata bonorum possessionem supponit argumentum, eis non potest præjudicare sententia.

40 Cui argumento satisfit: sententiam contra debitorem obtentam non præjudicare ejus creditoribus non citatis, fatemur, ratione sui interesse, quibuscum in concursu assistentibus simul debebat lis agitari, ut hæcenus probavimus, non tamen ratione & intuitu possessionis: cum improbabile valde sit, in eos ex dimissione administrationis bonorum, translata fuisse possessionem,

41 nam indubitabile est, utrumque, tam dominium quam possessionem remanere penes ipsum debitorem communem durante judicio concursus: ut comprobavimus par. 1. cap. 14, ex num. 1. cum seqq. ubi de domini retentione, & ex num. 1. usque ad num. 45. & de possessione non amissa per cessionem bonorum, nec translata in creditores, in Curiam nec in administratorem concursus, sed quod remaneat integra & illæsa penes eundem debitorem, *ibid.* ex num. 68. usque ad n. 88. & ideo nullo ex capite procedit argumentum: sed omnino in hac questione concludendum est, sententiam latam contra debitorem, pendente judicio concursus, esse validam si ve eam obtinens sciverit, si ve ignoraverit concursus pendentiam.

42 Ad tertiam partem nostri capituli accedendo, quaeritur an alienatio facta à debitore post concursum formatum, in eum qui concursum per actum ignorabat, valida sit; Et validam esse, datâ ignorantia, emptoris probant mirabilia jura determinantia quod emptio facta ab eo cui per Prætorum interdicta erat bonorum alienatio, ob timorem dissipationis, non erit valida, si emptor sciverit interdictionem, nec præstabit ei causam præscribendi, quia talis venditio non est titulus domini translativus: textus est in *l. si ab eo emas, quem Prætor vetuit alienare, idque tu scias, usucapere non potes* 12. ff. de usucapion. textus etiam similis in *l. qui fundum* 7. §. qui sciens rem emit ab eo quem prætor ut suspectum heredem diminuere vetuit, usu non capiet, ff. pro emptore: mirabilis textus ad propositum in *l. si sciens emam ab eo, cui bonis interdictum sit, vel cui tempus ad deliberandum de hereditate sua datum sit, ut ei diminuendi potestas non sit: dominus non ero* 26. ff. de contrab. empt. Ecce jura apertissima, & valde adaptabilia debitori post concursum formatum inter suos creditores, qui omnino privatus est suorum bonorum administratione, & per consequens alienandi potestate, ut similiter dicamus, alienationes ab eo factas validas esse, & dominium, & usucapiendi facultatem ex illis transire in emptores, vel donatarios ignorantes

Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.

concursum peractum à debitore alienante licet secus sit quando emptor conscius esset interdictionis & concursus pendentis.

44 Contraria tamen sententia, imò alienationem honorum factam per debitorem communem, post peractum & à se motum judicium concursus, nullam esse & invalidam ipso jure, si ve is in quem facta fuit alienatio, sciverit vel ignoraverit concursus pendentiam; longè verior, & probabilior est; prohibita enim est debitori bonorum suorum administratio, & alteri à Curia data seu commissa, in cujus commissionis vim bona sequestrata sunt in favorem creditorum, ne dissipentur & alienentur, sed et in tuto sint posita; & propterea cum debitor jam desierit esse legitima persona ad contrahendam, alienatio ab ipso facta prorsus erit nulla, ita ut nec ex ea transferatur dominium, nec possessio: ut probant text. in *l. Julianus* 10. ff. de curat. furios. dan. *l. 19.* & *l. furiosi* 41. de reg. jur. *l. is cui* 6. ff. de verb. oblig. *l. 9. tit. 15. par. 5.* comprobant etiam in his terminis per *l. item si unus*, ff. de recept. arbitr. Bald. in *consil.* 390. incip. In libris Thesauraria, n. 3. & 4. vol. 5. Mariz. vol. 78. n. 10. Valenzuela Velazqui. *conf.* 189. num. 14. & *conf.* 19. num. 43. cum seqq. vol. 1. Noguero. alleg. 19. num. 1-8. & per *dill. leg. is cui bon.* 6. ff. de verb. oblig. probant in nostris terminis Scacc. de *commerc.* §. 1. *glos.* 5. n. 329. & 330. Stracha de *decolorib.* par. 3. num. 28. Gait. de *credito*, cap. 2. tit. 7. n. 34. Catalan. de *indulto*, cap. 55. n. 83. idem Noguero. alleg. 16. num. 101. quibus adde Oleam de *cess. jur.* & *tract.* 1. *quest.* 1. ex num. 34. cum seqq. iustissime variis juris fundamentis nos quoque probavimus in *hoc Labyrinth.* 1. par. cap. 14. ex n. 1. usque ad num. 21. ubi multa ad propositam materiam videre poteris, & ex num. 8. usque ad 12. sequentium inducere prohibitionem alienationis & impedire translationem domini ac possessionis.

45 Prædicta etenim jura absolute prohibent contrahere illos quibus bonorum administratio à jure vel à iudice interdicta fuerit annullando contractus ipso jure ab illis celebratos, nulla facta distinctione scientiæ vel ignorantie contrahentium, quia lex prohibitiva operatur statim & per se, *l. prohibitum*, Cod. de jur. fisci, *l. non dubium*, Cod. de legib. post plures DD. d. ximus hac 4. par. cap. 9. ex n. 9. si enim alienationis prohibitiæ à jure, vel ab homine, nullitas pendet à scientia vel ignorantia contrahentium, facillimè leges eluderentur, & subverterentur dispositiones prohibentes alienationem sub prætextu ignorantie, quæ regulariter à jure præsumitur.

47 Et in terminis quod quando adest prohibitio alienationis legitime facta, ignorantia contrahentium illis non profit, neque impediatur quominus alienatio desinat esse ipso jure irrita & nulla; probant expressè Corneus, Capra, Ruinus, Cephal. Riminald. Jun. Honded. Surd. Peregrin. Grass. Senatus Pedemont. Fufar. Joan. Ant. Mangil. & infiniti penè alii, quos congestimus in *hoc Lab.* 2. par. c. 22. ex num. 15. & novissime, nullo ex illis adducto, optimè probat Olea ubi *prox. tit. 1. d. quest.* 1. ex n. 34. ubi probat nullam esse alienationem factam à debitore communi post motum concursus judicium, & factam bonorum cessionem, si ve qui cum illo contraxit, sciverit vel ignoraverit concursus moti existentiam: & urgent quæ quæ diximus *supr.* ex n. 6. & ita firmiter tenendum erit in iudicando & con-

49 Nec obstant jura in contrarium adducta ex n. 43. *versic. ad tertiam partem nostri cap.* nempe *lex, si ab eo, ff. de usuc. l. qui fundum. §. qui sciens, ff. pro empt. & l. si sciens, ff. de contrab. empt.* dum dicunt, quod qui sciens emit ab eo cui bonis interdictum est non acquirit dominium: & ideo videntur requirere scientiam interdictio- nis, ut nulla sit alienatio.

50 Quibus acutè respondit *Olea loco cit. d. tit. 1. quest. 1. ex num. 37.* (cilicet argumentum à contra- rio sensu esse debile; nec ex illis juribus deduci potest, stante ignorantia valere contractum, quando præcessit prohibitio alienationis à jure vel homine facta; quia inde resularet absonus intellectus & repugnans tot juris dispositionibus adductis *supr. ex n. 44. vers. Contraria tamen, & c.* quoties enim absurdum sequitur, non admittitur argumentum à contrario sensu, ut videre est per *Alvar Valasc. in loc. communib. lit. A. n. 377.*

51 Et quod illa jura debent operari nullitatem actus, sive contrahens cum prohibito alienare sciat prohibitionem, sive ignoret, constat ex *Gloss. in l. pater filium, §. idem quesit. ff. de legat. 3.* nam cum textus dicat, ignorantem bona esse fideicommissio subjecta, atque illa ementem ad solvendum creditoribus hæreditariis, rectè emere, & valere venditionem: *Gloss. ibid. verb. ignorantis,* ita ait: *maximè, nam idem esset si sci- vissent: cum bona fideicommissi, quamvis adsit*

52 alienationis prohibitio, libere alienentur pro sa- tisfactione creditorum defuncti, ex multis juri- bus & Doctoribus adductis *in hoc Labyr. 2. par. cap. 7. ex n. 43.* & dictam Glossam communiter se- quuntur Doctores *ibid. & Olea loc. cit. n. 58.*

53 Quod magis expressè probatur ex *l. cum- que §. si ab alio,* juncta *l. si quis mancipis, §. certè, ff. de institor. act.* nam cum utraque lex lo- quatur in contrahente cum institore post mortem domini præponentis: utraque probat contractum valere: sed Jurisconsultus *in d. §. si ab alio,* lo- quitur in ignorante mortem, ibi: *nec non si an- te aditam hæreditatem cum eo contractum est, equum est ignorantem dari institoriam actionem: at in d. §. certè, dat actionem contrahenti etiam scienti mortem domini, ibi: non enim imputan- dum est ei, qui sciens dominum decessisse, cum institore exercente mercem contrahit, & ideo* *Gloss. in d. §. si ab alio verb. ignorantis,* addit, *maximè: ex d. l. si quis, §. certè: quasi dicat, si cum scientia valet contractus, multo magis cum ignorantia, quia mandatum institoris non revocatur per mortem domini, donec ab hære- de fuerit revocatum; & ideo cum eo rectè con- trahi potest sive scienter sive ignoranter, ut *supr. n. 28. & 29.**

54 Sed qua ratione in solutione facta decesso & fallito ignorantia concursus excuset & liberet solventem, ut probavimus & resolvimus *supr. n. 12. cum seqq.* in aliis verò contractibus cele- bratis cum debitore fallito, ignorantia fallimenti & concursus ab ipso formati non profit contra- henti quominus contractus ipso jure nullus re- manet? Rationem differentie abundè scripsimus *in hoc Labyr. 2. par. cap. 9. ex num. 114. cum seqq. & supr. ex n. 86. cum multis seqq. ibid. quibus ad- do Oleam in 111. quest. 1. num. 43. & Nos referens in pluribus locis: nostram theoreticam, & verissi- mam hanc differentiam inter contractus volunta- rios & necessarios sequutus fuit idem ipse *Olea in lit. 5. q. 9. ex n. 7. cum seqq. fol. 425.**

CAPUT XIII.

Creditor contrahens cum possessore ma- joratus sub pacto impetrandæ facultatis, quam, possessore jam decesso, & lite concursus formata, impetravit; an graduari debeat.

SUMMARIUM.

- 1 Status questionis proponitur.
- 2 Debitor qui bonis cessit habetur pro mortuo circa actus rangelies bonorum suorum admini- strationem.
- 3 Facultas alienandi bona vincularia post mortem alienantis possessoris impetrata, non prodest ad validandum alienationem.
- 4 Mors civilis equiparatur naturali.
- 5 Dispositum in uno equiparatorum, censetur etiam dispositum in alio.
- 6 Equiparatorum idem est judicium, ac disposi- tio eadem.
- 7 Mandatum ad negotia à debitore datum fini- tur ipso jure absque alia revocatione statim atque formavit judicium concursus inter suos crediores: & n. 12. *vers. nec obstat.*
- 8 An facultas alienandi bona feudalia, vel ma- joratus, impetrata pendente concursus judicio valida sit. Resolvitur negativè, n. 16.
- 9 Facultas alienandi impetrata super bonis ma- joratus virtute pacti præcedentis decoctionem, valida esse potest. Sed contrarium probatur num. 21.
- 10 Mors civilis falliti non adimit ei dominium nec possessionem bonorum suorum.
- 11 Mors civilis non equiparatur naturali, nisi ubi eadem militat ratio.
- 12 Equiparatorum diversum est judicium, ubi dari potest diversitatis ratio.
- 13 Feudatarius alienans salvo assensu regio, si bo- nis cesserit ante assensum impetratum, an profit assensus post decoctionem obicitus; & nu. 14.
- 15 Status questionis hoc cap. agitata declaratur, ejusque resolutionem ab aliis juris principis quam præmissis pendere ostenditur.
- 16 Facultas alienandi bona vincularia pendente concursu impetrata, sera nimis est & inva- lida.
- 17 Facultas contrahendi super bonis vincularis à quo possit vel debeat impetrari.
- 18 Facultatem alienandi vel hypothecandi bona majoratus à solo possessore impetrari posse pro- batur.
- 19 Possessor majoratus post formatum cursum ni- hil potest agere in præjudicium creditorum, nec impetrare rescriptum confirmatorium præ- cedentis alienationis.
- 20 Mandatum debitoris ad impetrandum assen- sum regium super alienatione bonorum ma- joratus, expirat statim post formatum concur- sum, adeo ut creditor jam eo uti non possit.
- 21 Facultas contrahendi super bonis vincularis impetrata nomine possessoris sine ejus mandato inutilis est.
- 22 Nisi possessor illam ratam habeat expressè, vel tacite.

- 23 Quæratificatio possessoris post decoctionem nullus est momenti.
- 24 Facultas Regia ad contrahendum super bonis majoratus operatur tantum ex tempore data, non ex tempore contractus.
- 25 Actio retrotractiva requirit utrum extremum habile.
- 26 Debitor decoctus non habet velle, neque nolle.
- 27 Contractus super bonis vincularis celebratus sub conditione impetrandi assensum regium, ante impetrationem non obligat contrahentes, qui ab illo recedere possunt.
- 28 Feudum alienare promittens sine assensu domini, potest pœnitere, nec tenetur ad interesse.
- 29 Beneficiarius consentiens resignationi salvo beneplacito sedis Apostolica, potest interim revocare consensum.
- 30 Alienatio rerum Ecclesie salvo beneplacito summi Pontificis, potest revocari ante beneplacitum obtentum.
- 31 Alienatio rerum Ecclesie sub beneplacito Apostolico, si obtentum fuerit, pœnitentiam non admittit, etiam ante ejus executionem.
- 32 Reservatio beneplaciti Principis suspendit contractum, & interim partes contrahentes pœnitere possunt.
- 33 Secus, post expeditionem beneplaciti.
- 34 Clausula, reservato beneplacito, &c. in contractibus rerum alienari prohibitarum, quid operetur.
- 35 Rejicitur Carleval. dicens non esse pœnitentie locum in contractu super rebus feudalibus sub conditione impetrandi assensum domini directi.
- 36 Facultas regia à creditore impetrata etiam in vim pacti præcedentis decoctionem debitoris dicitur impetrata sine debitoris consensu.
- 37 Fictio retrotractiva non nocet contrahentibus quibus medio tempore jus quæsitum est.
- 38 Contractus super bonis majoratus ex defectu facultatis regia nullus est ab initio, licet sub conditione illam impetrandi factus sit.
- 39 Contractus inchoatus & nondum perfectus, incidens in casum à quo incipere non potuit, vitatur.
- 40 Creditor impetrans assensum regium post formatum concursum à debitore, graduari non potest ad bona majoratus.
- 41 Que sunt tempore prohibito, vel conferuntur in tempus prohibendum, irrita sunt & nulla.
- 42 Creditores, quibuscum formatum est concursus judicium, eo pendente possunt ex jure & persona debitoris communis valide impetrare facultatem regiam pro validitate contractuum super bonis majoratus, in favorem ipsius debitoris celebratorum sub conditione impetrandi regium assensum: & n. 43. & 44.

tas tunc temporis impetrata, nequeat revalidare contractum præcedentem, urgent sequentia fundamenta. Primò, quoniam debitor communis postquam bonis cessit, ita statum mutasse censetur, ut ex juris censura & legis intellectu habeatur pro mortuo quoad omnes actus tangentes administrationem bonorum: ut probant *l. is cui bonis, ff. de verb. oblig. Scacc. de commerc. §. 2. glos. §. n. 329. & 330. Stracha de doctorib. 3. var. n. 28. Gait. de credito, c. 2. tit. 7. n. 2359 & 2049. & 2421. Nogueto. allegat. 16. n. 101. Catalan. de indul. quest. 55. n. 83. Nos in hoc Labyrin. par. 1. c. 14. n. 18. & 19. quibus adde Carleval. de judic. tom. 2. l. 1. tit. 3. disp. 6. n. 36. Bellon. decis. 10. n. 21. & 13. & decis. 131. n. 3. & 4 Petr. Surd. conf. 465. n. 9. & n. 12. l. 3. Tusch. lit. D. conclus. 105. Azeved. in l. 2. à princip. tit. 19. l. 5. recop. & ita in nostris terminis consideravit Camil. de Laratha in theat. feudor. tom. 1. par. 8. dilucidat. 76. n. 1.*

Sed sic est, quod post mortem vassalli, emphyteutæ, vel possessoris majoratus alienantis, seu hypothecantis bona feudalia & vincularia sub clausula & pacto de impetranda facultate, non valeat, nec possit facultas impetrata validare contractum præcedentem, ut probant Paris de Puteo de reintegrat. feud. cap. 272. cum trib. seqq. Isernia in cap. imperialem, n. 15. de prohib. feud. alien. Vincen. de Franch. decis. 86. n. 1. & dec. 126. n. 7 & dec. 120 n. 3. & dec. 120. ex n. 3. Capyc. dec. 115. n. 4. Camerar. in d. cap. imperialem, fol. 88. Carleval. de judic. tom. 2. l. 1. tit. 3. disp. 23. num. 18. Cephal. conf. 617. n. 168. idem Isernia in c. 1. §. donare qualiter olim feud. alien. pot. in usib. feud. cujus resolutionem refert & sequitur Matth. de Affl. dec. 435. num. 12. cum seqq. Roland. à Vall. conf. 2. n. 145. Molin. de primogen. lib. 2. c. 7. ex n. 20. cum seq. Marin. Freccia. de sub feud. l. 2. cap. 3. per tot. Fontanel. de pact. nuptial. tom. 1. claus. 4. glos. 3. par. 2. ex n. 23. & seqq. Joan. Ant. Mangil. de evict. quest. 36. n. 18. Nos in hoc Labyrin. 2. par. c. 10 n. 53. 56. 57. & 58. & par. 1. cap. 33. ex num. 1. cum seqq. ubi plures alii DD. recensentur, quibus adde Burfat. conf. 89. n. 29. l. 1. Paris conf. 18. n. 10. l. 1. & conf. 14. n. 2. & 1. eod. lib. Ursil. ad Affl. d. dec. 335. n. 9. Joan. Vincen. Anna alleg. 66. n. 4. & alleg. 67. nu. 3. Scradet. de feud. par. 8. 4. cap. 4 nu. 3. Roland. à Vall. conf. 97. ex n. 46. usque ad 54. l. 1. Gratian. discept. forens. tom. 3. c. 514. n. 14. & 15.

Igitur facultas impetrata post formatum concursum, & abdicatam bonorum administrationem à debitore, qui habetur pro mortuo, nullo modo debet admitti, nec ejus virtute potest graduari creditor, qui cum possessore majoratus nulliter contraxit à principio ex defectu facultatis.

Secundò quia mors civilis æquiparatur naturali, text. in *l. Deo nobis, C. de episc. & Cler. Chaslan. in consuet. Burg. Rubr. 4. §. 4. Mierez. de majorat. par. 2. qu. 9. n. 36. Medices in tract. Mors omnia solvit par. 1. n. 47. Menoc. conf. 388. num. 23. & conf. 980. lib. 10. Alex. Trentacing. substit. par. 4. cap. 6. n. 4. Avendann. in l. 4. Tauri, glos. 4. n. 2. & 3. Guttier. canonicar. l. 2. cap. 1. n. 44. & n. 60. cum seq. & pratic. l. 3. quest. 71. n. 10. Ceval. commun. contr. comm. quest. 63. n. 1. Sürd. conf. 90. n. 23. & seqq. Hieron. Gonzal. de mensib. & alternat. §. 5. proem. n. 26. Gracian. discept. 102. n. 7. Caldas Pecurya de emp. & vendit. cap. 15. n. 34. Castill. de usuf. c. 64. n. 2. & cap. 67. nu. 18. & l. 3. controvers. cap. 12. n. 23. & seqq.*

Sed quando duo casus æquiparantur à jure, 5
quod

1 **H**ujus quæstionis resolutio ex visceribus juris haurienda erit, utrum scilicet creditor, qui super bonis majoratus cum possessore contraxit sub pacto de impetranda facultate Regia, quam possessore ipso postea decocto, & post formatam litem concursus, facultatem à Rege obtinuit, an possit ipsi prodesse, ita ut tanquam legitimus creditor debeat graduari inter cæteros creditores concursus ad bona majoratus?

Et pro parte negativa, ut nimirum ea facul-

quod noviter fuit dispositum in uno, etiam in altero dispositum intelligitur: per plura quæ adduximus in nostris Commentar. de supplicat. ad sanctis. part. 2. cap. 21. n. 8. & cap. 27. n. 44. & cap. 31. ex n. 21. & seqq. & quia æquiparatorum eadem est ratio, & idem iudicium, ac dispositio, l. 1. ff. de legat. 1. Gloss. in l. si quis servo, Cod. de furt. & in cap. si postquam, §. fin. de elect. l. 6. Menoch. de arbitrar. casu 88. n. 8. Anton. Monach. decis. Bononien. 68. n. 19. Flamin. P. rif. de confiden. quest. 27. n. 74. & qu. 28. & 82. Mar. Antonin. variar. res. sol. c. 25. n. 10. Novar. in prax. elect. & variat. for. quest. 8. sect. 1. n. 9. & quest. for. 143. n. 13. l. 1. plenè Fatimac. in fragm. crim. par. 1. lit. E. à num. 202. cum seqq.

7 Et ideo videmus, quod sicut morte naturali mandantis extinguitur mandatum re integra; ita mandatum datum per debitorem ad agendum, vendendum, alienandum, & transigendum extinguitur & finitur ipso jure absque alia revocationis intimatione, statim atque debitor formavit concursum inter suos creditores: quia cum sit revocatio facta à jure, per se statim operatur absque ulla interpellatione, ita ut gesta per mandatarium ex illo die nullius sint momenti; per leg. si cum Cornelius 72. ff. de sol. l. si quis alicui, ff. de acquir. hered. & ex Gomez. Arias Decio, Stracha, Scaccia, Fabio de Anna, aliis probat Noguerol. allegat. 16. num. 101. & 102. & seqq. quos etiam sequitur Olea de cess. jur. & alicui. 1. quest. n. 36. Nos latissimè quoque probavimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 28. per tot. Atque pariformiter dicendum venit, facultatè impetratam post concursum formatum à debitore non posse revalidare contractum absque ea celebratum cum possessore majoratus, cum, eo tempore, pro mortuo habeatur juris censura, & intellectu.

8 Sed pro contraria parte, plura similiter fundamenta considerari possunt, hætenus adductis fortiora quæ suadere videntur quod facultas impetrata super bonis feudalibus, vel majoratus, valida sit, etiam pendente concursus iudicio, peracto à vassallo, vel majoratus possessore, cum quo antea creditor contraxerat sub pacto de impetrando assensu regio.

9 Nam licet verum sit debitorem fallitum haberi pro mortuo, ut supra num. 2. non tamen ex eo potest impediri facultas impetranda virtute pacti præcedentis, quia in hac morte facta, cessat penitus ratio, per quam ex morte naturali contrahentis impeditur impetratio facultatis in pactum & contractum deductæ à possessore feudi, vel majoratus, quoniam per mortem naturalem ita jus ipsius extinctum est circa bona majoratus, vel feudi, ac si nunquam fuisset in rerum natura, ut per plures diximus in hoc Labyrinth. 3. par. cap. 14. ex n. 33. cum seqq. sed statim & ipso jure transfertur in successorem legitimum eorum dominium, in cujus successoris præjudicium & absque expresso & novo ejus consensu facultas impetrata ad firmandum contractum cum prædecessore celebratum, nullius est momenti: quam rationem reddunt omnes illi Doctores in contrarium adducti supra n. 3.

10 At ex morte civili, fallito non adimitur dominium, nec possessio bonorum suorum, sed omnino retinet utrumque dum iudicium concursus durat, & quousque per sententiam graduationis distrahantur cum effectu pro satisfactione creditorum, vel eis dentur in solutum, ut sæpe diximus & abundè, per jura & DD.

variæque juris fundamenta probavimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 14. per tot. & signanter ex n. 30. usque ad 45.

Ex quo sequitur, quod mors civilis nunquam æquiparetur morti naturali, nisi ubi eadem militat ratio, & in casibus à jure expressis vel mens disponentis ita suadet, ut probant jura & DD. supra relati n. 4. quibus adde Barbof. exactè tractantem in locis communib. loc. 74. per tot. nec casuum æquiparatorum eadem erit dispositio seu idem jus, quoties dari potest inter eos rationis diversitas, ut notant Jus. & ceteri communiter DD. in l. 1. n. 9. ff. de verbor. obligat. Alvar. Valac. de privileg. pauper. par. 1. quest. 35. n. 15.

Nec obstat quod ultimo loco dicitur supra n. 7. de mandato revocato ipso jure dato per debitorem postquam concursam formavit. Nam cum debitor ipse formando concursum abdicet à se bonorum suorum administrationem, ita ut amplius in ea se intromittere non possit, eo ipso revocatur mandatum à se antea datum ad res suas administrandas; quia cum ipse debitor dominus sit privatus administratione bonorum suorum, fraus fieret legi & creditoribus si duraret mandatum; quia qui per procuratorem administrat, per se ipsam administrare videtur, ex regula juris, qui per alium, & ulterius infra comprobabitur: atque ideo in illo casu eadem militat ratio, quæ in morte naturali.

Hanc quæstionem tetigit Camill. de Laratha in theat. feud. tom. 1. par. 8. dilucidat. 76. in qua quærit, si aliquis feudum possidens contraxit debita, pro quibus solvendis obligavit bona feudalia, salvo assensu regio, & ante ipsius assensus expeditionem possessor feudi decoxit, posteaque creditor assensum impetravit, an talis assensus profit, Et pro Negativa nu. 1. adducit, quod decoctas, pro mortuo reputatur, & post mortem possessoris feudi assensus nec conceditur, nec prodest concessas. Deinde num. 2. dicit contrarium esse verius, & fuisse judicatum per Regentem Levarium in decoctione Banci Ravacherii, per hanc rationem, quia dominium bonorum feudaliu, debitore adhuc vivo existente, quamvis decocto, nulli erat quæsitum, & propterea assensum regionum posse operari suum effectum. Et n. 3. ait, quod contrarium foret, si debitor revera fuisset mortuus, quia tunc statim dominium rerum feudaliu hæredi quæritur, in cujus præjudicium Rex assensum præstare non poterat sine novo ipsius consensu, ut sæpe dixerat: & ex Ifernina hæc idem firmaverat Camill. de Curte in suo diversor. jur. feud. cap. 5. n. 131. par. 2. qui ea omnia refert.

Quid igitur dicendum in hac controversia? Et fatemur quod si nostra quæstio solum penderet à difficultate & argumentis propositis, & per Nos consideratis & altiùs illustratis ex num. 2. opinionem & resolutionem Camilli de Laratha, & Camilli de Curte, veram esse. Sed vereor ne ipsi Doctores difficultatem non penetraverint, ideoque viam veritatis non calluerint; cum difficultas hujus quæstionis & ejus resolutio pendeat ex aliis juris principiis: & consequenter contra hos Doctores resolvendum arbitror, ut facultas lite super concursu pendente impetrata, nihil creditori impetranti prodesse possit.

Moveor primò, quia facultas, sive assensus regius à nullo alio potest impetrari quam vel ab ipso majoratus, aut feudi possessore, vel ab ipso creditore recipiente in eodem contractu man-

mandatum & potestatem illam impetrandi nomine possessoris, vel ab aliquo alio extraneo nomine possessoris nullum habente mandatum: sed nullo horum casuum facultas validè impetratur post peractam & formatam litem concursus: ergo nullo modo convalidari potest contractus & hypotheca procedens ex tali assensu sic impetrato, cum in omnibus his casibus deficiatabilitas seu idoneitas personarum in tali impetratione intervenientium.

- 18 Nam respectu possessoris majoratus quod ipse solus possit impetrare facultatem ad alienandum, vel hypothecæ subjiciendum bona majoratus, probant Ludov. Molin. *de primogen. l. 4. cap. 3. in princip. Avendan. de censib. cap. 63. num. 2. 3. & 7. Nos in hoc Labyrin. par. 2. cap. 11. num. 127.* sed si
- 19 ipse impetraverit post motum à se iudicium concursus inter suos creditores, nullius erit momenti, cum jam inhabilis omnino factus sit ad contrahendum vel transigendum, aut quovis alio modo disponendum de bonis suis in concursus iudicium deductis, eo quod à se eorum administrationem abdicaverit, adeo ut si aliqua bona in concursum deducta alienare præsumperit, non transferat dominium nec possessionem illorum in contrahentem, nemo enim bonorum suorum administratione privatus valide potest illa alienare: text. in *l. Julianus 10. ff. de curat. furios. l. 19. de reg. jur. l. is cui bonis 6. ff. de verb. oblig. bonus text. in l. furiosi 41. ff. de reg. jur. per quæ jura hoc probant Scaccia *de commerc. §. 2. glos. 5. n. 329. & 330. & n. 445.* Stracha *de decolor. par. 3. n. 28.* Gait. *de credito, cap. 2. ad tit. 7. n. 2049.* Catalan. *de indulto, cap. 55. num. 83.* Franchis *dec. 55. n. 5.* Boer. *dec. 203. n. 3.* Noguierol. *allegat. 16. n. 101. & seq. & cap. 19. nu. 138. & 139.* Valenz. Velasquez, *conf. 111. n. 7. cum seqq. lib. 2. & conf. 19. ex n. 43. & 44.* adde Oleam *de cess. jur. & act. tit. 1. quest. 1. n. 34. & 35.* licet neminem al. leget; Nos abundè in hoc Labyrin. par. 1. cap. 14. ex n. 4. & ex n. 11. cum seqq. usque ad n. 118. inclusive: Ergo ipse debitor non poterit impetrare facultatem, cum sit destinata ad hypothecandum & alienandum bona majoratus, aut feudi quorum administratione post concursum formatum interdictus est.*
- 20 Respectu creditoris qui cum possessore majoratus contraxit, ante decoctionem, cui in contractu data fuit potestas & mandatum ad impetrandum assensum regium, etiam resolvendum est non valere impetrationem, eo quod tale mandatum, statim post concursum formatum à possessore majoratus, fuit extinctum & resolutum ipso jure; facultas autem impetrata post mandati revocationem nullius est momenti, quantumvis creditor ignoret mutationem status debitoris, & concursum ab ipso motum; ut abundè probant Doctores superius adducti *nu. 7.* ergo ejusmodi facultatis obtentu impetrans creditor graduari non potest ad bona majoratus.
- 21 Multo minus facultas impetrata ab eo extraneo nomine possessoris majoratus, neque sibi, neque alteri proderit: nam cum eam impetret nomine possessoris, si cum mandato expresso post concursum factum, impetratio nulla sit & inefficax, ex dictis proximè; multo minus admittenda erit sub mandato ficto, & nomine ejus qui per se illam impetrare non potest, quia tantum potest quis per alium facere, quantum per seipsum, & non amplius: prout consideravimus in *par. 1. cap. 28. ex n. 20. & seq. & quod alicui suo nomine*

facere non licet, nec alieno licebit, *ex reg. quod alicui 67. de reg. jur. in 6.*

Et quamvis ex stylo Curie per extraneum impetretur facultas ad alienandum, vel hypothecandum bona majoratus nomine possessoris, non docto de mandato, ut ad longum probavimus in *par. 1. cap. 39. per tot.* tamen hæc facultas inutilis est quo usque possessor eam ratificet expressè, ²³ vel tacitè, eà utendo: ut videre est in *eod. cap. 39. ex n. 31. cum seqq.* ubi adde Mascard. *de probat. tom. 1. con. luf. 368. ex num. 21.* Rotam apud Barbol. *de version. part. 1. quest. 1. ex n. 19. cum seqq.* Sed hæc ratificatio facta tempore decoctionis & concursus pendens, non potest prodesse, ut statim probabitur: ergo nullo modo valere poterit facultas impetrata post concursum formatum à debitore; nam in his, in quibus principalis est inhabilis ad actum, multominus peragi poterit per procuratorem, quantumvis expresse constitutum, cum inhabilitas constituentis influat in mandatum.

Secundum & efficax fundamentum reddens ²⁴ inutilem & invalidam hanc facultatem, concursu à debitore formato pendente, impetratam, ex eo provenit, quod facultas regia operatur tantum ex nunc, à tempore datæ; non ex tunc, à tempore contractus & consensus præstiti à possessore majoratus; quia ille prior contractus, deficiente assensu seu facultate regia, fuit nullus & inefficax, & robur dumtaxat recipit ac validitatem à tempore impetratæ facultatis, & non in antea: de quo innumerabiles penè Doctores, & Rotæ Decisiones, contra Carlevalium congestimus, in hoc Labyrin. 2. part. cap. 21. ex n. 31. usque ad n. 41. & seq. & alios etiam quamplurimos, ac Rotæ decisiones cumulavimus *par. 1. cap. 35. ex num. 19. cum seq. & à princip. ejus cap.* sed eo tempore reperitur possessor majoratus inhabilis ad contrahendum, ut latius remissivè diximus *suprà ex n. 18. & seq. & ex n. 2.* ex quo jam novum consensum ad hypothecandum præstare sit inhibitus, prior autem fuerit inutilis ante assensum regium, ad latissimè comprobata in hoc Labyr. part. 2. cap. 10. ex n. 58. & superius *ibid.* ergo talis facultas subsistere non poterit.

Tum etiam quia cum ille prior contractus fuerit nullus, ad illum non potest retrotrahi facultas in contractu posita sub conditione, quia fictio retrotractiva requirit utrumque extremum habile, nempe extremum à quo, & extremum ad quod: & in terminis quod facultas impetranda posita conditionaliter in contractu inito cum possessore majoratu superveniens non retrotrahatur ad tempus contractus, cum consensus fuerit inefficax, ex plurimis Doctoribus probavimus *d. cap. 21. ex num. 42. cum multis seqq. & ex num. 55. & seqq.* Ergo multo minus admittenda erit retrotractio quando in utroque extremo deficitabilitas; nam facultas accedit post formatum concursum per debitorem, & eo tempore quo inhabilis reperitur ad contrahendum & consensum præstandum: juxta ea quæ signanter diximus *d. c. 21. ex n. 42. usque ad 45.* quia iste debitor jam non habet velle aut nolle, ut probant omnes illi Doctores citati *sup. n. 2. & 19.* ²⁶

Et quod contractus celebratus super bonis majoratus, vel feudi, vel emphyteusis, sub conditione impetrandæ facultatis, sit nullus & inefficax ab initio, & pœnitentiam interim admittat, ita ut liceat cuilibet ex contrahentibus libere ab eo rescire, ad differentiam aliorum contractuum

tractuum conditionalium super rebus alienari non prohibitis initorum, cum sint à principio validi, nullo jure illis resistente, nullus ex contrahentibus potest pœnitere, quia efficaciter & validè manserunt obligati contrahentes sub conditione casuali, quæ si postea purificentur, facile retrahitur ad tempus contractus.

At verò super bonis alienari prohibitis ab initio jus resistit, & contractus manet inefficax, & ideo superveniens facultas ex nunc tantum validat contractum, nisi interim aliquis ex contrahentibus ab eo discesserit, prout potest impune: ut ultra innumeros penè Doctores, & Rotæ decisiones cumulas in hoc *Labyrinth. par. 1. dicto cap. 33. ex n. 19. & multis seq. & par. 2. cap. 21. ex n. 40.* plurimi alii addi possunt idem tenentes; latissimè & eleganter tractat & ita resolvit Schrader, *de feud. tom. 1. par. 8. cap. 4. ex n. 10. cum sequentib. & à princ. & iterum idem Schrader. tom. 2. p. 10. sect. 1. ex num. 173. cum seqq.* ubi dicit quod vassallus sicut nequit feudum alienare absque domini consensu, ita nec compromittere super bonis feudalibus, quod si fuerit, licitum erit cuilibet parti antea pœnitere, & à compromisso discedere: videndus etiam erit *tom. 1. par. 8. cap. 1. à n. 43. & seqq.*

Et in optimo casu idem probavit Rota in *dec. 68. ex num. 10. post tract. de manutent. Ludov. Posthii*, his verbis: nec dicatur stetit per dominum Flaminium, quominus donatio effectum sortita fuerit, qui debuit ex conventionem impetrare assensum regium, *arg. leg. jure civili, ff. de condit. & demonstr.* Quia cum talis consensus potuerit quocumque impetrari, ut per Afflict. in *constitut. Reip. l. 3. rubr. 5. de revocand. alien. feud. n. 75.* ejus impetrationem antevertit D. Anton. eandem terram Fossæ cœcæ alteri vendendo, ex quo donationem, quæ ante obtentum assensum regium erat in pendentem, Lucas de Penna in *l. civili, n. 14. Cod. de fund. patrim. lib. 1.* intelligitur revocasse: ad tradita per Jason. in *l. non omnis, num. 4. ff. si cert. pet.* & ita impedivit ne assensus regius ad favorem Flaminii impetrari posset, quandoquidem ille non retrahitur in præjudicium Tertii, cui interim ex tali alienatione jus fuit quæsitum: ut tradit idem Afflict. *ubi supra n. 74. & in decis. 286. ex Bart. in l. instar. n. 18. Cod. de jur. fisci, Bald. in l. observare, §. post hac, num. 9. de offic. Procons. & notatur in l. bonorum, ff. rem rat. hab. &c.* hæc tenet Rota.

Et quotiescunque actus sine consensu superioris fieri non potest, actus non habet effectum, donec consensus superioris supervenerit, & interim non est obligatorius, sed remanet nullus, ex celebri doctrina Baldi, & plurimorum aliorum Doctorum comprobavimus latè in hoc *Labyrinth. par. 1. cap. 35. ex n. 32. cum seqq.* ubi plura applicantur fundamenta, quibus adde pulchra similia ex *par. 2. cap. 4. ex n. 36. usque ad n. 42. & cap. 21. ex n. 55.* adest etiam pulchra definitio ad hanc materiam, Ant. Fabri, in *suo Cod. lib. 7. tit. 3. de libert. defm. 2. per tot. fol. 788.*

28 Consonat Thoro in *compend. decis. tom. 2. verb. revocans, fol. 607. col. 2. post med.* ubi post alios dicit, quod promittens sine assensu domini alienare feudum, potest pœnitere, nec tenetur ad interesse: & latius in *verb. revocatio alienationis, fol. 608. col. 3. ad med.* dum ex aliis tenet, in venditione feudi cum clausula de impetrando assensu, posse interim re integra, & gratia nondum data, quemlibet ex contrahentibus pœni-

tere. Ipse Thoro etiam in *cod. compend. par. 1. verb. assensus an preferatur*: probat quod contractus celebratus sub conditione impetrandi assensum, nullam habet firmitatem, & potest interim quælibet pars pœnitere, & liberè ab eo resilire: & ex Afflict. idem firmat Capycius Galeota *controverf. lib. 1. controu. 66. à n. 15. & n. 26. & 27.* & quod iste contractus interim nullum jus tribuat contrahentibus ante assensum impetratum, tenet Ricc. in *prax. alien. rer. Eccles. in decis. 85. & decis. 36.*

Similiter August. Barbola in *not. decis. lib. 3. vol. 126. n. 68.* post Achill. de Grass. *dec. 2. de pact. Verall. decis. 12. par. 3.* Jacob de Puteo *decis. 343. lib. 1. in correct.* Marefcot. *l. 1. var. resol. cap. 14. in princ. Rot. decis. 624. n. 12. par. 1. recent.* affirmat quod contrahens perfectè per scripturam publicam sub conditione impetrandi assensum Pontificium aut Regium, potest interim quæ contraxit liberè pœnitere ante impetrationem assensus, & sic à contractu liberè recedere, quicquid dicat Molina *de primogen. lib. 1. c. 3. n. 48.*

Et quod quamdiu non est impetrata facultas, 29 interim nullum jus nec in re, nec ad rem sit quæsitum emptori, *arg. text. in l. si quis sub conditione, ff. si quis omiff. caus. testam. Aretin. cons. 11. col. 1. Callador. decis. 24. super Reg. Cancell. Ricc. in prax. alienat. rer. Eccles. resol. 70. nu. 3.* ubi affirmat ita tenuisse Rotam in *una Romana Domus, 9. Decemb. 1588. coram Seraph.* & ideo in alienatione rerum Ecclesiæ sub beneplacito Sedis Apostolice, ante illud obtentum potest quilibet ex contrahentibus pœnitere: ut pluries tenuit Rota, ut videre est apud Puteum *decis. 353. num. 1. & 2. lib. 1.* Achill. *dec. 59. aliàs 1. de pact.* Caputaqu. *dec. 184. aliàs 12. par. 3. Rot. divers. decis. 573. n. 2. par. 1. Farinac. decis. 255. tom. 2. par. 2. in recent.* hanc etiam opinionem ut certissimam tenet Gonzal. *reg. 8. Cancel. de alternat. glos. 12. ex nu. 81. cum multis seqq.* plures Doctores, & Rotæ decisiones allegans, ad hoc, ut quilibet ex contrahentibus possit interim liberè pœnitere, & à contractu resilire: & quod ante beneplacitum seu assensum impetratum contractus non obliget efficaciter, post varios DD. & octo Rotæ decisiones tenet Ricc. in *decis. Cur. Archiepif. decis. 31. per rot. Convenit Lotter. de re benef. l. 1. quæst. 44. n. 67.* ut consentiens reservationi pensionis, aut reservationi beneficii sub beneplacito Sedis Apostolice, possit interim liberè pœnitere: multa quoque in proposito congerit Gonzal. *de Alternativ. glos. 12. n. 82.*

Et in materia alienationis rerum Ecclesiæ, salvo beneplacito Apostolico, optimè loquitur 30 Oliver. Beltramin. in *adnotat. ad Alex. Ludovif. dec. 410. post n. 9.* dicens Rotam sequi distinctionem, quod aut nondum est impetratum beneplacitum, & tunc erit locus pœnitentiæ, ex Puteo *decis. 343. lib. 1.* Achill. de Grass. *decis. 2. de pact. Rot. decis. 206. par. 4. in novissim. & decis. 624. in fin. par. 1. recentior.* & testatur fuisse dictum in Romana Rescissionis, *coram Blanchetto.* impressa penes Marchesan. *de commiss. tom. 2. fol. 98. sub num. 6.* & in alia Nullius de Vassalla *coram Cardin. Lancell.* impressa penes eundem Marchesan. *d. tom. 1. fol. 100. nu. 1.* & in altera Romana Garra 5. Decemb. 1616. *coram Pamphil.* ubi de resignatione officii tractabatur, & per plures alias decisiones Rotæ relatas à Marefcotto *var. resol. lib. 1. ca. 14. num. 5. Mantia. decis. 201.* ita tamen ut post obtentum beneplacitum nullus 31
ex

ex contrahentibus possit amplius pœnitere, etiam ante ejus executionem, ex Rota *decis.* 205. & melius *decis.* 206. par. 4. in *noviss.* Mantici ubi prox. & per plures alias decisiones adductas à Marescotto *d. cap.* 14. num. 1. ad quod alias etiam duas decisiones Rotæ adjecit ipse Beltramin. *d. num.* 9. ad fin. & quod contrahentes sub beneplacito Apost. Sed. vel assensu impetrando possint interim pœnitere, optima adest *decisio* Farinac. 537. fol. 400. par. 1. recent. ubi quod talis contractus interim non valet etiam firmatus juramento, ubi ad idem aliæ citantur decisiones.

32 Gratianus *discep. forens.* tom. 3. cap. 514. latè controvertit, & à princip. adducit Doctores denegantes pœnitentiam ante obitum beneplacitum Apostol. & assensum: sed postmodum ex num. 7. cum seqq. post plurimas Rotæ decisiones & Doctorum auctoritates idem concludit quod Oliver. Beltram. ut ante assensum & beneplacitum obitum, possit quilibet ex contrahentibus sub conditione illud impetrandi pœnitere, cum eadem beneplaciti & assensus reservatione inducatur contractus imperfectio nullum producens effectum; secus post beneplacitum expeditum, licet nondum executioni mandatum, ubi latissimè videbis: & satisfacit juribus quæ incautè adduci solent ad probandum quod in contractibus conditionalibus non liceat interim pœnitere: quia illa jura loquuntur in rebus alienabilibus, & in quibus non adest alienandi prohibitio, & sic in contractibus ab initio validis, & omni jure permissis.

34 Augustin. Barboia *de Clausul. cap.* 135. asserit hanc clausulam, *reservatio beneplacito*, in contractibus super rebus alienari prohibitis appositam, operari ut contractus nondum sint perfecti, sed ut evitetur pœna Commissi, ad quod plurimos Doctores conducit.

Et pro fundamento hujus nostræ certissimæ resolutionis adest doctrina Baldi in *l. si in certos. §. deportator. ff. de legat. 3.* ibi, *factum, quod eget approbatione vel confirmatione Superioris, non irahit suum effectum donec approbetur & confirmetur à Superiore*: quam doctrinam sequuntur quamplurimi, quos ad longum congestimus in *hoc Labyrinth.* par. 1. cap. 5. ex num. 33. & ex num. 17. cum multis seqq. ubi ex n. 29. cum seqq. probatur quod cum ad perfectionem venditionis aliquid remanet agendum etiam ex voluntate partium, venditio interim dicitur inefficax & inutilis quoad omnes juris effectus, ita ut interim possint contrahentes, vel alter eorum liberè pœnitere: quibus locis multa alia videbis omnino conducibilia: & pro eadem doctrina plura quoque observare poteris, *part. 2. cap. 4. ex num. 36. usque ad n. 42. & optimè ead. 2. par. cap. 21. ex n. 55. cum multis seqq.*

35 Hæc adduxi, ut evidentiùs convincatur *Carteval*, autumans non esse locum pœnitentiæ in contractu feudali sub conditione impetrandi assensum, & quod sit ab initio validus, & retrorahatur assensus postea subsequutus: quem ex ipsiusmet doctrina reprobavimus in *hoc Labyrinth.* par. 1. c. 33. ex num. 3. & latius par. 2. c. 21. ex n. 33. & ex num. 55. ipsum tamen sub dubio obiter sequi videtur *Olea de res. jur. & act. tit. 8. quest. 3. ex n. 22. & seqq.*

Quo supposito, ex cessione bonorum subsequuta, duo resultant quæ impediunt effectum futuræ facultatis; alterum est, revocatio contractus

præcedentis tanquam informis & imperfecti atque inefficacis, nullum tribuentis jus in re, vel ad rem, contrahentibus, ante facultatem obtentam, ex pœnitentia debitoris, & dissensu inducto ex juris dispositione; quo casu facultas superveniens nihil prodesse potest, quia non reperit subjectum super quod subsistere valeat, *Gloss. in cap. per tuas, 6. vers. premen- dum de condit. apposit.* ubi notat Abb. nu. 18. *Afflict. in constit. Constitutionem, numer. 48. & decis. 335. numer. & seqq.* Marin. *Frecc. de sub- feud l. 2. in commentar. ejusd. constitut. num. 86. & sub titul. de assensu, eod. lib. quest. 30. per tot.* A Ponte *de potest. proreg. tit. 6. §. 1. num. 22. & 23.* Francisc. de Amic. *in reperit. tit. de his qui in feud. dar. poss. §. 17. sed quia in hypotheca, pag. 21.* Paris *de Puteo de reintegr. feud. c. 298.*

Secundum fundamentum est, quia per concursum formatum, reperitur mutatus rerum status eo tempore quo accedit facultas, & ideo nihil operatur, *Freccia d. quest. 3. nu. 3. ex nu. 8. ad fin. questionis, facit Molin. de primogen. l. 2. n. 6. ex n. 20. & seqq.*

Consonat resolutio Thori in *compen. decis. par. 1. verb. assens. au. preferatur*: ubi ait, quod si assensus, sub cujus conditione celebratus fuit contractus, supervenit ante pœnitentiam & revocationem, revocatio subsequuta non tenet: si verò ante impetratam facultatem, ista non tenet, quia non reperit subjectum habile super quo subsistat: ubi etiam querit, quid si eadem die appareant revocatio, & assensus, quis actus præsumatur præcessisse? & resolvit revocationem præsumi præcessisse. Idem tenet Galeota *d. contr. 66. a num. 49. nisi alter contrahens possideat, ut opinatur Olea tit. 8. d. 9. n. 25. videndus à d. n. 22.*

Tertium fundamentum destruens facultatem impetratam post concursum formatum à possessore majoratus, ex eo oritur, quod ipsa facultas reperitur impetrata absque consensu debitoris, qui licet à principio adfuerit ante concursum, eo tamen sequuto interim, consensus ille defecit, quia concursus interveniens impedit ne facultas postea impetrata cum eo jungatur, nam medium inhabile, ex quo tempore persona debitoris annihilata fuit, & inhabilis facta ad contrahendum impedit extrema conjungi, quia quando medium est inhabile influit inhabilitatem in extrema, *l. fin. ff. de flumin. l. qui sella, §. fin. ff. de servit. rustic. l. tria prædia, ff. de servit. urban. conf. 8. præd. jun. conf. 15. num. 4. l. 4. Surd. Socin. num. 17. & conf. 136. num. 34. Anton. Monac. *decis. Florent. 62. n. 18. Tull. l. 5. lit. M. conclus. 173. num. 31. Rot. decis. 61. impress. penes Vivian. post. tract. de jure patron. Caltrenl. conf. 422. num. 3.* ubi loquitur quod quando extremum debet transire per medium inhabile, vires suas amittit, *Florian. de Sancto Petro quest. 3. 1. num. 22.**

Tum etiam quia fictio translativa non operatur in præjudicium Tertii; cui medio tempore fuit jus quæsitum, prout sunt creditores, quibus interim facta fuit cessio bonorum & ex ea jus quæsitum valde considerabile, ad latè tradita in *hoc Labyrinth. part. 1. cap. 40. à princip. & hac 4. par. cap. 1. per tot.* in quorum præjudicium translatio de tempore impetratæ facultatis ad tempus contractus præambuli fieri nequit, ut ex pluribus probavimus in nostris *commentar. de*

- de supplicat. ad sanctiss. par. 2. cap. 17. numer. 52.
- 38 Deinde quia ille prior contractus & consensus de alienando bona majoratus, ex defectu facultatis regie fuit ab initio inefficax, informis, imperfectus, & nullus, quamvis sub conditione impetrandæ facultatis, ut latius dicitur num. 24. & ex nu. 27. ita ut facultas recipiat tantum robur ex nunc à tempore concessionis, juxta Doctores adductos supra num. 24. ideo talis contractus imperfectus & inefficax sumit initium ab eo casu, quo non poterat inchoari, facto nempe concursu, ex quo privatur facultate contrahendi, ut sup. num. 18. & 19. quia quando actus non est ex
- 39 omni parte perfectus & consummatus, cotruit omnino, si deveniat ad eum casum à quo initium capere non potuisset, l. pluribus, §. etsi placeat. ff. de verb. oblig. l. inter stipulantem, §. sacram. l. existimo, ff. eod. l. si metallum, §. si servo alieno, ff. de his que pro non script. hab. l. pro parte, ff. de servitut. l. post finitam, ff. de suspect. tutorib. Decius in l. ambiguus, §. non est novum, num. 2. ubi etiam Cagnol. num. 2. ff. de reg. jur. Petrus Surd. decision. 51. num. 7. & consil. 211. num. 10. secus si actus fuisset consummatus & perfectus, l. si Gaudentius, Cod. de contrab. empt. l. in substitutione, ff. de vulgar. l. si heredi, ff. ad Trebell. l. generaliter, Cod. de Episcop. & cleric. l. fin. Cod. de nupt. Tiraquell. in tract. cessante causa, limit. 11. num. 15. & limit. 12. num. 1. Ant. Gomez. in l. 6. Tauri, num. 11. & leg. 40. num. 22. & l. 48. num. 5. & variar. par. 1. c. 19. nu. 14. Matienzo in l. 1. glos. 4. num. 20. tit. 8. lib. 5. recopil. Mierex. de majorat. part. 2. quest. 6. num. 38. Ceval. commun. contra com. quest. 666. n. 10. & quest. 729. n. 18. Surd. consil. 116. n. 47. & consil. 250. num. 24. Marta decis. 27. num. 2. Ergo nullo modo facultas regia validate potest priorem illum contractum, arg. c. factum legitime retractari non debet, licet casus postea evenerit, à quo non poterat inchoari, de regul. jur. l. 6. ubi August. Barbof. in remiss.
- 40 Ex quibus evidenter deducitur, creditorem, qui cum possessore majoratus contraxit sub conditione sive clausula impetrandæ facultatis, non posse graduari ad bona majoratus in concursum deducta, virtute facultatis impetratæ & obtentæ tempore quo possessor majoratus debitor bonis cessit, & concursum formavit inter suos creditores, quia multis de causis ipsa facultas nulla est, & prorsus inutilis habilitas; etenim in utroque extremo defecit, ut probavimus hætenus, imo utrumque tempus, contractus scilicet, & facultatis obtentæ, reperitur inhabile, cum in utroque juris prohibitio adfuerit; nam facere aliquid tempore prohibito, vel con-
- 41 ferre ejus perfectionem in tempus prohibitum, paria sunt, & tale factum semper remanet nullum, l. in tempus, ff. de hered. instit. l. Stichus servus meus, ff. de manumiss. testum, l. quod sponse 4. Cod. de donat. ant. nupt. Decius in l. eum qui, num. 4. ff. de jurisdic. omn. judic. Cravet. consil. 175. num. 8. Tusc. lit. P. conclus. 88. num. 3. Thom. Sanch. in præcep. Decalog. lib. 7. cap. 2. num. 54. Tiraquell. in tract. de jur. Constit. par. 3. limit. 2. num. 3. cum seqq. & in tract. de jur. maris. glos. 1. & in tr. de primogen. quest. 40. n. 178. Mascard. de probat. conclus. 1078. nu. 1. Valasc. consult. 77. n. 4. Connanus commentar. l. 8. cap. 2. num. 7. Stephan. Gratian. Cald. Pereira consil. 17. num. 12. quanto magis irrita erit & inanis hæc facultas trahens originem ab actu & con-

tractu inutili & prohibito, & simul intenditur perfici in tempore similiter prohibito, & à quo incipere non potuit.

Hæc tamen resolutio verissima, fallit in creditoribus, qui etiam concursu pendente, possunt ex jure & persona debitoris valide impetrare facultatem, sub qua impetranda debitor communis ad sui utilitatem contraxerat cum feudatario, vel possessore majoratus: ut ex pluribus Doctoribus probavimus hac 4. part. cap. 1. numer. 37. Et ratio differentie est; quia in questione de qua agimus, facultas impetratur per creditorem contra bona debitoris communis ad sui ipsius utilitatem & commodum privatum, atque in damnum & præjudicium tam debitoris communis quam cæterorum creditorum, quia ex tali facultate diminuitur ipsius debitoris patrimonium: quod admitti non debet, ex hætenus comprobatis, num. 15. cum seqq. & n. 37.

At verò quando creditores ipsi impetrant facultatem ad commodum debitoris communis decocti, & ex ejus persona & nomine, cessant omnes rationes & fundamenta hætenus considerata in altero casu, quia in isto creditores justè tractant de augendo & conservando patrimonio debitoris; in quo nulla adest prohibitio, ad latè comprobata hac 4. par. cap. 1. per tot. cum hoc 44 tendat ad commodum & utilitatem omnium creditorum, & cessant omnes rationes, propter quas debitor contrahere prohibetur, quæ tendunt ad diminutionem sui patrimonii prout latè per varia jura & fundamenta probatum reliquimus in hoc Labyr. par. 1. cap. 14. ex num. 62. cum seqq. & cum contractus celebratus inter debitorem ad sui favorem, & possessorem majoratus sub pacto & conditione impetrandi facultatem, sit de juribus debitoris decocti, si creditores, qui in ejus locum subrogati sunt, illam non impetrarent ejus nomine, debitor ipse amitteret jus sibi quæsitum ex tali contractu, quæ jactura cederet in damnum creditorum; & propterea ipsi, non secus ac debitor ipse, ratione sui interesse, ex persona & nomine sui debitoris possunt impetrare hæc facultatem, ut bona ipsius conserventur, & augeantur, aut saltem nullam patiantur diminutionem: prout abundè ex variis exemplis ex fontibus juris desumptis ostendimus supr. in d. cap. 1. cum §. §. seqq. hujus 4. part.

CAPUT XIV.

Utrum creditor possit gradum assequi in concursu, & agere ex priori contractu postea novato, quando novatio vel nulla fuit, vel rescissa.

SUMMARIUM.

- 2 Species questionis proponitur.
- 2 Novatio inducitur ex voluntate contrahentium.
- 2 Voluntas elici potest & probari ex actu nullo.
- 4 Voluntas testatoris deduci potest ex dispositione etiam nulla & irrita.
- 5 Confessio facta in instrumento nullo sustinetur, vitioso instrumento.

- 6 Per obligationem ex causa transactionis factam contrahitur nova hypotheca in augmentum prima obligationis, si transactioni non stetur.
- Etiamsi transactio facta sit animo novandi precedentem obligationem, num. 8. quod declaratur remissive n. 22.
- 8 Pignora data pro contractu innovato, remanent obligata accessorie pro primo contractu, licet nullus irritus sit secundus.
- 9 Prior obligatio non novatur per posteriorem & irritam, vel rescissam: & n. 16.
- 10 Creditor consentiendo alienationi rei sibi obligate, recuperat hypothecam; si contractus alienationis sit nullus.
- 11 Ususfructus non extinguitur per solidationem subsequutam rescissam, vel irritam factam: & num. 15.
- 12 Actus validus procedens non tollitur per subsequentem invalidum & nullum.
- 13 Per contractum secundo loco factum non censetur rescissum à primo, si secundus sit inutilis.
- 14 Conductio reviviscit, nec extinguitur per emptiorem rei conducta nulliter factam.
- 17 Renunciatio obligationis principalis nullitur facta non extinguit accessorius.
- 18 Creditor potest agere ex priori contractu nulliter innovato, & debet graduari in concursu.
- 19 Voluntas testatoris declarari potest per dispositionem nullam; secus est in contrahentibus.
- 20 Contrahentes non dicuntur habere animum novandi, si secundus contractus sit inutilis & nullus.
- 21 Rejicitur Ludovis. decis. 76. ex aliis Rote decisionibus, & communi Doctorum sententia.

HÆc quæstio ingentes patitur difficultates, non consideratas à Doctoribus illam tractantibus, quæ majoris elucidationis gratiâ in hanc hypothesim reducitur. Titius creditor centum mutuavit Sempronio debitori sub hypotheca generali, vel speciali: postmodum per secundum contractum inter eosdem celebratum, prior novatus fuit: pro tempore, secundus iste contractus propter aliquem defectum, vel fuit rescissus, vel nullus declaratus: quæstionis est, an creditor ex priori contractu sic novato agere possit, & creditam suam in judicio concursus deducere, ac per sententiam inter ceteros creditores gradum obtinere debeat.

Pro parte negativa, multa urgent: Primò, quod novatio inducitur ex voluntate contrahentium, l. 1. & toto tit. ff. de novat. l. 3. & toto tit. Cod. eod. sed per secundum contractum innovantem, quantumvis nulliter & inutiliter celebratum probatur voluntas, quæ de per se operatur: textus est in l. qui à patre tutor scriptus est aut non iusto testamento, perinde ac si ex testamento, aut non ut lege præcipiebatur, conformandus est ad tutelam gerendam, perinde ac si ex testamento tutor esset, id est ut satisfactio ei remittatur, 3. ff. de confirm. tut. item text. in l. Paulus respondit, etsi testamentum patris irritum esse apparuerit, tamen tutores pupilli, sive curatores filii, nihil contra orationem divorum Principum fecisse videri, si secundum voluntatem defuncti testamento scriptam, prædium rusticum pupillare vendiderunt: ff. de reb. cor. alius text. in l. cisi transferam legatam in Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III,

eum, cum quo nobis testamenti factio non est, sive in servum proprium cui sine libertate leg. vero, licet eis non debeat, nec illi tamen debetur, qui fuerit ademptum. 20. ff. de adimend. legat. quibus adde leg. legatum 24. ff. eod. tit. l. puerem. Cod. de jur. deliber. l. 3. §. qui habet, ff. de servit. rustic. trad.

Ex quorum jurium determinatione deducunt communiter Doctores, quod ex dispositione nulla, irrita, & inutili deduci & inferri potest voluntas testatoris: post alios Tiber. Decian. conf. 3. num. 36. & conf. 49. numer. 30. l. 1. Alvarad. de conjecl. ment. defunct. l. 3. cap. 2. §. 1. num. 5. fol. 140. Alvar. Valde. consult. 61. num. 15. 16. & 17. Mantic. de conjecl. ult. vol. l. 3. tit. 20. Mierz de majorat. initio 2. par. n. 29. Bursat. conf. 5. num. 3. Malcard. de probat. conclus. 1417. num. 40. Menoch. conf. 483. num. 10. l. 5. & presumpt. 15. per tot. l. 4. junct. presumpt. 1. 7. Pereyr. de fideicom. art. 25. num. 35. & conf. 62. num. 24. l. 2. Surd. dec. 152. num. 18. & 19. & de aliment. tit. 2. quest. 15 num. 103. & tit. 9. quest. 25. num. 92. idem Surd. conf. 28. num. 50. & 51. l. 1. ubi ex hac doctrina deducit quod confessio facta in instrumento nullo, sustinetur, vitiato instrumento, quia est quid diversum ab eo, quem refert Castill. contr. ov. tom. 5. c. 108. sub n. 3. ubi per tot. c. plurimis Doctoribus citatis, latè de hoc fundamento & doctrina agit. Ergo idem videtur dicendum in nostra quæstione ut licet secundus contractus ex aliquo juris defectu & impedimento sit nullus & irritus, novatio tamen prioris debeat permanere, cum proveniat à voluntate contrahentium.

Et per hoc fundamentum hanc partem tenuit expressè Rota apud Alex. Ludovis. dec. 76. quâ fuit resolutum, quod novatio expressa per secundum contractum, etiam nulliter celebratum, sustinetur & permanet, cum ex voluntate contrahentium resultet, quæ probatur etiam per actum nullum.

Secundò & pro hac parte Negativa facit text. in l. fin. ff. in quib. caus. pignor. vel hypot. l. 1. c. contr. ubi heres tutoris pro administratione tutelæ debitor extitit, & per viam transactionis partem debiti solvit, partem solvere promissit sub hypotheca; deinde ad ejus petitionem transactio fuit rescissa, dicit Consultus, quod hypotheca remanet pro veteri obligatione ad quam minor redit rescissa transactio, ex l. cum proponas 21. Cod. de pact. & l. five apud acta 28. C. de trans. & per d. leg. fin. hanc conclusionem deducit Bartol. ibid. per obligationem ex causa transactionis factam contrahi novam hypothecam tacitam in augmentum primæ obligationis, si transactioni non stetur: sequuntur Fulgos. in d. l. fin. n. 1. Negulant. de pignor. part. 2. membr. 4. n. 164. vers. vigesimus primus casus: Mantic. de tacit. convent. lib. II. tit. 14. num. 5. Merlin. de pignorib. lib. 3. tit. 3. quest. 98. per tot. qui in vers. fin. post Gloss. Bart. & Fulgos. extendit, etiamsi transactio fuerit facta animo novandi præcedentem obligationem: valde quoque consonant quæ ipse Merlin. l. 5. tit. 1. quest. 43. num. 2. tradit: ergo licet contractus secundus sit nullus, novatio in eo contenta debet remanere valida.

Tertiò fulcitur hæc pars: quoniam si secundus contractus per quem primus novatur, reddatur nullus & irritus, pignora pro secundo data ad-

huc remanent obligata accessione pro obligatione primi contractus, acceduntque & adjuvantur pignoribus pro prima obligatione datis, ut per *l. si paternam* 8. *Cod. ad Verban.* Bald. *ibid.* Negufant. *de pignor. part. 6. membr. 3. num. 4.* Mantie. *de t. cit. lib. II. tit. 30. num. 23.* Merlin. *cod. tract. lib. 5. tit. 1. q. 30. n. 27.* igitur & novatio debet sustineri & manere ex secundo contractu quamvis nullo & irritato

- 9 Quibus tamen minimè refragantibus, contraria sententia, quod prior obligatio & contractus non moveatur per secundum nubum, irritum, vel rescisum; sed imo novatione facta per secundum non obstante, prior integra remaneat obligatio, constanter stabilitur ex pluribus iuribus & Doctoribus.

Primò, per text. in *l. 1. §. 1. ff. de novat.* ibi; *qualiscumque igitur obligatio sit, que processit, novari verbis potest: dummodo sequens obligatio aut civiliter teneat, aut naturaliter, ut puta si pupillus sine tutoris au horitate promiserit:* item per text. in *l. novatione legitime facta, & hypotheca liberantur & pignus, & usura non currunt,* 18. *ff. eod. tit. de novat.* & per alium text. in *l. novatione legitime perfecta debiti in alium translati, prioris contractus fideiussores vel mandatores liberatos esse non ambigitur, Cod. de fideiussor. textus est etiam in l. si debitor 4. §. queritur, ff. quib.*

- 10 *mod. pign. vel hypot. solv.* ubi deciditur, quod quamvis obligatio rei hypothecate per consensum creditoris alienationi præstitum novetur & dissolvatur, si tamen alienatio facta per debitorem ex aliquo juris defectu & impedimento annullatur, pignoris obligatio permanet: textus verba sunt, *Quæritur, si forte venditio rei specialiter obligata non valeat, an nocere hæc res creditori debeat, quod consensit, ut puta, si qua ratio juris venditionem impediat; dicendum est, pignus valere.* Ad idem est text. in *l. sicut 8. §. venditionis autem appellationem generaliter accipere debemus: ut & si legare permisit, valeat quod concessit: quod ita intelligemus, ut & si legatum repudiatum fuerit, convalescat pignus, item in l. voluntate creditoris. pignus debitor vendidit; postea placuit inter eum & emptorem, ut à venditione discederet, jus pignorum salvum erit creditori: nam sicut debitori, ita & creditori pristinum jus restituitur; neque enim omnimodò creditor pignus remisit, sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori, &c. & iterum in fin. *sed in pristinam causam res redit, soluta venditione: 10. ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu.**

- 11 Textus etiam optimus ad hanc conclusionem refertur ex *l. 64. ff. de usufruct.* ubi usufructuario prædii proprietatem legaverat, usufructuarius agnovit legatum & possedit; postmodum filius testatoris rescissione testamenti obtinuit: & deciditur jus usufructus non fuisse extinctam per consolidationem subsequentem revocabilem: verba text. ita se habent. *Dominus fructuario prædium, quod ei per servitutem serviebat, legavit: idque prædium aliquo diu possessum legatarius restituere filio, qui causam inofficiosi testamenti rectè pertulerat, coactus est; mansisse usufructus jus integram ex post facto apparuit.* Item in *l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pign. rat. a. 7.* ubi solutio inutiliter facta non dissolvit priorem obligationem.

- 12 Quod generaliter verum est in qualibet materia, ut per actum subsequentem, qui nullus, aut inefficax est, non tollatur præcedens vali-

us, sed subsistat sub hac tacita conditione, si subsequens non habeat effectum: text. in *l. si iure 18. ff. de legat. 3.* ibi: *sed vix id obtinere potest fortassis ideo quod ita demum à priori testamento recedere velit si posterius validum sit,* item in *l. sancimus, Cod. de testam. & in d. l. voluntate, illic; nec enim omnimodò creditor pignus remisit; sed ita demum si emptor rem retineat, nec reddat venditori.* item in *l. si quis ante, 10. §. si quis conduxerit, & rogaverit precario nisi possideret: siquidem nummo uno conduxit; nulla demeritio est, quin ei precarium solum teneat, quia conductio nulla est, ff. de acquir. possess. hanc constantem conclusionem probarunt Bartol. in *d. §. si quis conduxerit, & Jaso. n. 13.* Socinus etiam *num. 13.* Alex. *num. 8.* idem Alexan. in *cons. 193. n. 3. vol. 6.* Menoch. *cons. 381. ex n. 40. & de arbit. l. 2. centur. 3. casu 202. n. 62. & 64.* copiosè Petr. Surd. *decis. 51.* Costa *de scient. & ignor. centur. 2. disc. tit. 89. num. 10.* Giurb. *decis. 63. n. 1.* Gratian. *discept. 36. num. 55.* Thom. Sanch. *de matrim. l. 8. disp. 22. ex num. 17. cum seqq.* Nos abundè in *commentar. de supplicat. ad Sanctiss. part. 2. cap. 12. n. 34. n. 46. & 49. cum aliis seqq.**

Facit etiam text. in *l. iuris gentium, §. sed si 13 fraudandi, ff. de pact.* ex quo probatur, quod per contractum secundo loco factum non censetur recessum à primo, si secundus sit inutilis. Ad idem est text. in *l. à libero, ff. de bon. libert.* Bartol. in *l. pacta novissima, in princ. in 1. opposit. Cod. de pact.* Alberic. in *2. opposit. Decius n. 5.* Purpur. *num. 14.* Surd. *decis. 51. num. 14. & 15.* ubi alia jura adducit ad idem, qui ex *numer. 13. cum seqq.* abundè probat, quod si conductor emat rem conductam, videtur recedere à conductione, si emptio sit valida; nam si est nulla, durat & reintegratur conductione. Et idem ex *num. 23.* quod si usufructuarius emat rem in qua habet usufructum, extinguitur usufructus: secus tamen est si emptio sit nulla, vel aliter evincatur, vel non habeat effectum, quia tunc durat usufructus: per text. in *l. si fructuarius, ff. usufructuar. quemadm. cau. l. si tibi, & ibi Bald. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. is cuius ff. de legat. 2.* Cyn. Angel. & Castren. in *l. si maritus, Cod. de inoffic. testam.* Afflict. Cremen. Cagnol. & Boër. quos citat & sequitur Tiraq. *de retr. lignag. §. 1. g. of. 7. num. 64. & seq.* plurimos alios recenset Giurb. *decis. 63. ex num. 1.* Hodierna in *addit. ad d. dec. 51. Surdi,* ubi allegat Gratian. Costam, & Cancerium.

Et individuo, quod contractus, & obligatio præcedens valida non novetur per secundum contractum expressè novantem, si est nullus, vel inefficax, probarunt communiter innumerabiles penè Doctores, per text. in *d. l. 1. §. 1. & l. novatione, ff. de novat. & text. in d. l. novatione, Cod. de fideiuss.* & ubique Gloss. & Doctores in *l. 1. Cod. etiam ob chirograph. pecun.* Neguf. *de pignor. 6. part. membr. 3. num. 3.* Petr. Surd. *decis. 51. num. 16.* Gasp. Rodriq. *de annu. redditib. r. 2. quest. 16. num. 58. 60. & 61.* & per eum Giurb. *decis. 63. num. 4.* & per eum Gasp. Rodriq. idem firmat Castill. *controv. tom. 4. cap. 59. numer. 48.* Alex. *cons. 193. num. 4.* Bellon. *cons. 87. num. 15.* Gratius *cons. 123. num. 17.* Purpur. in *l. pacta novissima, n. 14. Cod. de pact.* Menoch. *l. 3. presumpt. 134. num. 45.* Cavalcan. *decis. 18. num. 11. par. 4.* Bardell. *cons. 7. num. 18.* Nos confirmavimus in *Commentar. de supplic. ad Sanctiss. par. 2. cap. 12. §. unic.*

unic. num. 49. Costa de jur. & fact. ignor. centur. 2. distinct. 89. num. 10. Hodier. in add. ad Surd. de. cif. 266. n. 4. & ad d. decis. 57. Carcer. var. resol. 3. part. c. 3. num. 309. per quem, & Giobam, non vixit ne, licet ebrius, dixit Oleari in tract. de cess. jura. & act. tit. 6. quest. 7. sub num. 9. Pacifico de Sacerdot. interd. inspect. 5. cap. 1. num. 80. Marefcot. var. resol. l. 2. cap. 56. num. 19. Honded. cens. 30. n. 18. Manic. de tacit. convent. l. 11. tit. 3. n. 24. ubi addit l. si ita stipulatus fuero, 3. princ. ff. de verb. oblig. & per Menoch. de presump. lib. 3. presump. 134. n. 45. & per Rot. d. cif. 8. 5. num. 8. part. 1. d. v. s. idem tenet Oliver. Beltram. in addit. ad Alex. Ludovif. decis. 70. num. 8. & novissime Merlin. de pignor. l. 5. question. 30. num. 26.

Et iterum ipse Merlin. in eod. l. 5. quest. 43. ubi per tot. q. agit, quod existente nulla, & nulliter facta renunciatione crediti principalis, etiam hypothecae renunciatio nulla & inefficax est: per text. in l. debitum 5. Cod. de remis. pignor. quae ita ait: *Debitum, cujus meministi, quod per pacti conventum inutiliter factam remisisti, etiam nunc petere non veteris, & usitato more pignora vindicare*: ubi Glot. verb. inutiliter; Bart. l. 1. & Salycet. vers. alia solatio. Negusan. de pignor. 6. memb. 3. n. 47. vers. fallit; Mantic. de tacit. convent. l. 11. tit. 31. num. 49. de quo aliis videbitur Merlin. loco cit.

Ex quibus resultat verissima conclusio, creditorem ex prima obligatione novata per secundam contractam nulliter celebratam, posse agere in iudicio concursus, & pro eodem credito gradum accipere: quia prima obligatio non fuit novata: sed non praestat impedimentum quod de jure non fortitur effectum, ex regul. jur. in 6.

19 Non obstant argumenta in contrarium confideranda: non primum ex nu. 2. & seqq. voluntatem probantem ex dispositione nulla. Nam respondetur, hoc procedere in dispositione testamentaria, quae pendet à sola velis testatoris voluntate, quae quomodo locumque appareat, sequenda est, ut probant jura, & DD. in argumto allegati. At nos veramur in contractu qui perficitur voluntate duorum contrahentium, qui nullo modo intendent recedere à primo contractu valido, si secundus sit inefficax, & sub hac tacita conditione transmutantur novatae priorum, si primum secundus subsistat, non aliter ad jura, & Doctores superius ex n. 12. allegatis: & sicut absurdum, unum ex contrahentibus amittere suum jus, & alium indubitate illius tenere, cum ex secundo contractu nullo à nullitate peatur, & actus non debeant operari ultra intentionem agentium.

21 Eodem modo fatelli Rotae decisioni 76. de qua supr. sub num. 5. cuius determinatio confunditur ex tot juribus h. etatis allegatis: & uniformi Doctorum resolutione, de qua supr. ex num. 9. & seqq. imò eadem Rota pluries contrarium, & juxta nostram communiem resolutionem determinavit, ut videre est ex Marefcotto; Merlin. & Beltramio loco supr. cit. n. 16. & ipse Beltramio tenet expresse contra praefatam decisionem.

22 Non denique obstant caetera argumenta, de quibus supr. num. 6. 7. & 8. ubi quod licet refertur ad contractum, tenet tamen hypotheca non tam respectu ad aliam hypothecam prioris obligationis: quia etiam de hac ita Saigado Lacrymb. Credit. Tom. III.

se habere ob specialem rationem quae videri poterit apud Doctores ibidem allegatos.

CAPUT XV.

Patre privato administratione bonorum adventitorum filii, vel majoratus propter ipsorum dilapidationem, an teneatur filius creditoribus patris viventis satisfacere ex fructibus.

SUMMARIUM.

- 1 Pater legitimus administrator bonorum filii, si male perdat & dissipet illa, privatatur eorumdem administratione.
- Idem de possessore majoratus, vel fideicommissi ibid.
- 2 Quamvis offerat cautionem de bene administrando, cogitur ante tempus restituere.
- 3 An facta restitutione bonorum adventitorum filio ex causa dilapidationis, filius teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus dictorum bonorum.
- 4 Privatus administratione bonorum non propterea privatatur usufructu quous in illis habebat. & n. 5. & 6.
- 7 Aliud est jus usufructus, aliud commoditatis fructuum.
- 8 Usufructu amisso, durat hypotheca super commoditate imposita.
- 9 Hypotheca super usufructus, vel pensionis commoditate imposita non extinguitur per consolidationem usufructus, vel per acquisitionem tituli in beneficio.
- 10 An filius habeat hypothecam super fructibus bonorum adventitorum ad consequenda alimenta, & n. 11.
- 11 Filius non debet preferri creditoribus patris in fructibus adventitorum. Sed contrarium probatur, n. 13. & seqq.
- 12 Ob dilapidationem bonorum adventitorum, pater non solum privatatur administratione, sed etiam fructibus, qui pleno jure consolidantur cum proprietate ad filium spectante & n. 14. 15. & aliis seqq.
- Idemque dicendum est in majoratu, vel fideicommissi, ibid.
- Nec tenetur filius, vel successor in majoratu aut fideicommissi, satisfacere creditoribus patris ex fructibus consolidatis, ibid.
- 14 Usufructus patris bonis adventitiis filii finitur per abusum seu dilapidationem, non secus ac per mortem. & n. 15.
- 15 Usufructuarius emphyteuta feudatarius, & possessor majoratus, bona vinculata male dissipantes, privatantur omni jure, & commoditate illorum. & n. 17.
- 18 Pater privato tam administratione, tam commoditate bonorum adventitorum filii ob dissipationem culpabilem, extinguuntur hypotheca super fructibus eorum à patre debitore imposita, & n. 19.
- 20 Pater interdicitur sola administratione bonorum filii, non privatatur usufructu: sed secus est si privatatur ob malam dissipationem.
- 21 Pater privatus usufructu adventitorum filii ob dilapidationem, intelligitur privatus non jure

1. *num sed etiam commoditate fructuum.*
- 22 Hypotheca super usufructu imposta à debitore fructuario non extinguitur, quando ipse acquirit proprietatem fundi fructilis.
- 23 Extincto omni jure quod patri competebar in adventitiis filii, extinguitur & resolvitur hypotheca super eorum fructibus à patre imposta.
- 24 Renuntiatio usufructus à patre facta in favorem filii, ante illius acquisitionem, prejudicat creditoribus patris.
- 25 Secus post acquisitionem patris usufructum & jam acceptatum.
- 26 Jus patris quesitum in bonis filii non potest sponte à patre remitti in prejudicium suorum creditorum.
- Secus si pater privetur usufructu ex dispositione juris ob dilapidationem, n. 27.*
- 28 An pater possit, emancipando filium, ipsi remittere usufructum bonorum adventitiorum in prejudicium creditorum? remissive.
- 29 Lex, Imperator 50. ff. ad Trebell. conciliatur cum l. jubemus, §. in supra dictis, Cod. eod. tit. & authen. unde si parens, Cod. de inoffic. testam.
- 30 Ut pater privetur usufructu & legitima administratione adventitiorum filii, non requiritur dolus ex proposito, sed sufficit dilapidatio re ipsa facta, non solum in committendo, sed etiam in omitendo, & n. 31.

Pater, qui tanquam legitimus administrator habet usufructum in bonis adventitiis filii, vel possidet fideicommissum aut majoratum, ad quem post ejus mortem filius vocatur, si male & fraudulenter, vel dolose dissipaverit bona adventitia, vel fideicommissi, seu majoratus in evidentem filii, aut successoris jacturam, privatur ex dispositione legis, administratione bonorum, & ipsa restituere tenetur ante mortem, & adventum conditionis, filio suo vel successori in majoratu, juxta determinationem textus capitalis in l. Imperator 50. ff. ad Trebell. quam late exornant Pinell. in l. 1. par. 2. n. 33. cum sequentibus. vers. etiam cessante dolo, si pater dissipet: & 3. par. n. 74. Cod. de bon. mater. Roderic. Suar. allegat. 4. Fusar. de substit. & fideicomm. questio. 519. per tot. Surd. de alimen. tit. 9. quest. 25. ex numer. 57. & titul. 8. privileg. 88. n. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 40. ex numer. 10. Petrus Barbof. in l. maritum, ex numer. 19. ff. solut. matrim. Costa de rem. subsid. remed. 4. a numer. 1. Pacian. consil. 83. Mierez de majorat. 4. par. quest. 34. ex numer. 16. cum sequentibus. Azeved. in l. 4. tit. ... ex numer. 48. usque ad 55. lib. 5. recopil. Ascan. Clemens in tract. de patr. potest. cap. 6. effectu 12. numer. 14. Francisc. Burlat. consil. 133. num. 56. lib. 2. Chassan. in consuet. Burgun. rubr. 6. §. 1. glos. legitime administratur: Baeca de decim. Tur. prestan. cap. 4. n. 8. Mend. de Castro in repet. leg. cum oportet, part. 2. num. 131. Molina de justit. & jur. tractat. 2. disput. 228. latissime & erudite Petr. Surd. conf. 116. per tot. omnino videndus Castillo de usufr. cap. 3. n. 99. Gutier. in tract. de tut. l. c. 3. ex n. 3. & oræ ceteris, pro lata expositione & declaratione dict. leg. Imperator, videndus erit Ludov. Molina de primogen. lib. 1. caput. 16. ex numer. 7. & per tot. cap. Qui omnes hoc dicunt procedere, etiam pater offert cautionem & fidejussionem de bene administrandis bonis

adventitiis, vel fideicommissi, seu majoratus; & cum Paschali de virib. patr. potest. part. 1. cap. 2. numer. 92. Escobar. de ratiocin. cap. 6. numer. 3. & seqq. Boër. decis. 61. numer. 14. Molina, B. cya, Pinello, & Castillo, tenet Giurba ad consuetud. Messan. part. 1. cap. 7. glos. 17. num. 4. & glos. 3. num. 33.

Quo supposito, subintrat nostra quæstio, an facta restitutione bonorum adventitiorum filio ante tempus, vel fideicommissi, seu majoratus, ob dissipationem à patre factam, filius teneatur ex fructibus prædictorum bonorum satisfacere creditoribus patris, qui fructus ipsos habebant hypothecæ subjectos? Et pro parte affirmativa, scilicet creditores patris jus habere ad dictos fructus, probatur multis mediis.

Primo, quia etsi pater, ob dissipationem bonorum adventitiorum filii, vel fideicommissi, seu majoratus, privetur ipsorum administratione, juxta d. leg. Imperator, 50. ff. ad Trebell. & Doctores sup. numer. 1. cum ulatos, plurimosque alios ab ipsis adductos; adhuc tamen fructibus, seu jure usufructus pater non privatur: nam cui bonorum administratio admittitur, non propterea amittit jus quod habet in illis, tam circa dominium, quoad possessionem, & alias omnes utilitates ex dictis bonis provenientes, prout abundè probavimus in par. 1. cap. 14. per tot. ergo creditores semper jus hypothecæ, quod prius habebant super fructibus ad patrem spectantibus, conservare debent illæsum.

Et in his terminis, quando bona adventitia ex sola culpa patris dissipantur, & sola administratione, non etiam usufructu pater privatur: & quod ejus creditores non amittant jus quod habent ad fructus eisdem, tenet Arias de Meza variar. resol. lib. 3. cap. 37. n. 9.

Secundo manifestè probatur; nam quovis casu, quo pater ex juris vel hominis dispositione privatur usufructu in bonis adventitiis filii, eorumque legitima administratione, non tamen privatur commoditate bonorum, quia aliud est jus ipsum usufructus, aliud commoditas; ut tenet Angelus ex aliquibus fundamentis relatis per Cald. Pereir. in l. si curatorem, ex numer. 135. vers. licet autem hujusmodi prohibitio, Cod. de integ. restit. idem tenet Aretin. in §. 1. Instit. per quas person. nob. acqu. quam limitationem vocat singularem ibid. & Jas. in l. cum filio, numer. 157. ff. de legat. 1. post Cuman. ibid. & Jacob. de Belvis. & Bald. & Dilect. de arte testam. tit. 6. cautel. 16. numer. 3. Paris. conf. 157. numer. 5. vol. 4. Boër. decis. 199. numer. 8. ita ut ratione hujus commoditatis patri reservatæ impediatur filios egre, vivente patre; sicuti impeditur ratione usufructus ad patrem spectantis: Ergo si commoditas usufructus reservatur patri, licet jus usufructus admittatur, durare debet hypotheca super ea per usufructuarium imposta; ad latissime comprobata, & variis juris fundamentis resoluta in hac 4. part. cap. 4. & cap. 6. per tot. & cap. 7. à numer. 1. cum sequenti probatur, quod licet usufructuaris, & pensionarius acquirant proprietatem rei, vel titulum beneficii, & propterea per consolidationem extinguitur jus usufructus atque pensionis; tamen hypotheca antea imposta super commoditate usufructus, vel pensionis, remanente penes debitorem, & titularium, perseverat intacta, non obstante consolidatione prædicta.

10 Tertiò probatur hæc pars; nam licet Dilect. de arr. testan. titul. 3. cautel. 17. num. 2. existimaverit, filium habere hypothecam super fructibus bonorum adventitiorum ad consequenda alimenta, cujus hypothecæ intuitu potest filius excludere creditores patris, & latè defendit Moron. in tract. de treug. & pac. Adhuc tamen contraria sententia verior est, ut filius nullam habeat hypothecam in illis, nec in aliis bonis patris; cum pater solùm ex pietate & vinculo charitatis teneatur alere filium, non verò contemplatione bonorum: ut docet Covar. de sponsal. par. 2. cap. 8. §. 6. numer. 22. Lara in l. si quis à liberis, §. idem rescriptis, numer. 8. ff. de liber. agnosc. quos referens sequitur Arias de Meza var. resol. l. 3. cap. 37. numer. 1. 2. & 3. & numer. 11. latissimè: Nos etiam in hoc Labyrintho post innumera fundamenta & Doctores, par. 1. cap. 24. ex n. 88. usque ad fin. cap.

12 Ex quo infert & rectè Arias de Meza loco proxime citato, numer. 4. & 5. contra Joan. Andr. filium in fructibus bonorum adventitiorum spectantibus ad patrem, non posse præferri creditoribus patris: ergo licet pater propter dissipationem privetur bonorum administratione juxta supra dicta à numer. 1. poterit tamen filius excludere creditores patris, neque impedire quominus ex fructibus dictorum bonorum satisfactionem consequi possit.

13 Quibus tamen, quæ apparenter fortissima sunt, minimè refragantibus, contraria sententia verior est, ut filius, cui bona adventitia, vel majoratus seu fideicommissi, ob dilapidationem à patre factam traduntur, non teneatur ex fructibus eorum satisfacere creditoribus patris: quod manifestè probatur, quia Pater ob dissipationem dolosam reipsa, & culpabilem profusionem privatur omnibus bonis, & filio applicatur pleno jure & integrè, ac si venisset conditio, vel mors naturalis, per quam finitur usufructus patris, vel fideicommissum seu majoratus devolvitur ad immediatum successorem, ut per textum expressum in dict. leg. Imperator, & alia jura probant abundè Doctores omnes supra allegati ex num. 1.

Et quod pater non solùm privetur bonorum prædictorum administratione, sed omni etiam jure quod in illis habebat, & nominatim usufructu, ita ut propter dilapidationem bonorum finiat & extinguatur in ejus persona; non secus ac extingueretur per mortem ipsius, probatur manifestè in ead. l. imperator: ubi pater propter dissipationem privatus fideicommissis, & applicatur filio, ita ut filius ex ejus fructibus alimenta præstet patri; si sit inops, ut tradunt Bald. in l. 2. num. 3. Cod. si in fraud. patr. & post Jason. Castren. Angel. Alexandr. & Aretin. Morot. consil. 18. num. 29. Coler. de alimen. l. 1. cap. 5. numer. 14. Fomanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 9. part. 5. n. 29. glos. 22. num. 28. Milanen. decisio. 3. numer. 116. liber. 2. Gratian. discept. 519. numer. 39. Surd. de alimen. tit. 1. quest. 58. num. 6. & quest. 30. numer. 30. & plurimi alii adducti per Mar. Giurb. ad consuet. Messan. cap. 7. glos. 9. part. 1. numer. 25. fol. 432. & ex Cal. Pereira in l. si curatorem, glos. sua facilitate, & glos. latis, num. 150. Anton. Gunez. ad leg. 9. Tauri. num. 45. & ex Deciano consil. 12. num. 52. l. 5. tenet Giurb. ubi mox, cap. 7. glos. 3. n. 29. ex quibus clarè deducitur, patrem ob dilapi-

dationem privari usufructu, & fructus omnes ad filium pertinere.

Et quod pater iterum privetur bonis adventitiis, vel fideicommissis suppositis ob eorum dilapidationem, non expectata ejus morte, vel conditione fideicommissi, sed ipsa pleno jure applicentur & acquirantur filio, probant expressè omnes Scribentes in d. l. Imperator, ut observat Alexand. ibid. n. 5. 6. & 8. Molina de primogen. l. 2. cap. 16. num. 17. & 31. & à princ. ejusd. cap. & exactissimè per plurima fundamenta Petr. Surd. in consil. 116. ex num. 24. & 48. ubi allegat Alexandr. & Castren. num. 4. in d. l. Imperator, & Palacium Rubeum in cap. per vestras, §. 17. n. 12. de donat. int. vir. & plures alios Boët. dec. 61. n. 17. Mend. de Castro in repetit. leg. cum oportet, par. 2. n. 131. Molina Theolog. de just. & jur. tract. 2. disp. 228. Castill. de usufr. cap. 3. ex num. 100. cum seqq. optimè etiam Fusar. de substit. fideicom. quest. 554. num. 11. latè Hieron. Gabriel. consil. 118. ex num. 11. usque ad fin. lib. 1. Surd. decis. 142. ibi testatur ita fuisse judicatum, Galins de except. success. tit. 2. except. 4. num. 33. part. 3. & ex Fusario ubi proxime idem tenet Ad. dit. ad Molin. dict. cap. 16. sub num. 32. vers. ampliatur quartò. Et his Doctoribus omissis, alios ad idem quamplurimos congerit Giurba ad consuet. Messan. part. 1. cap. 7. glos. 9. num. 5. & sequentib. & glos. 17. num. 4. Et quod quan-

do pater propter dissipationem bonorum adventitiorum filii privatur ipsorum administratione, privetur etiam usufructu & commoditate, post Alexandr. Guttier. Castill. Baëgam, Pinell. Suarez, Molin. Mend. de Cast. Barbof. & Thefaur. probat idem Giurb. loc. cit. part. 1. cap. 7. glos. 3. numer. 31. fol. 413. qui ex numer. 30. cum sequentib. abundè disputat, quando & quibus casibus aliàs per testatorem prohibita fuit patri administratio bonorum filio relictorum, censetur etiam privatus usufructu & commoditate ipsorum, iterum post plurimos DD. probat ipsemet Giurb. cap. 7. glos. 9. n. 16. part. 1.

Quæ doctrina comprobatur, quia usufructuarius, emphyteuta, vel feudatarius, sim liter privantur usufructu, & rebus ipsis in usufructum, emphyteusim, vel feudum concessis, quando illas malè dissipant; de quo plura cumularunt Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 4. §. 6. glos. ult. à num. 6. Barbat. consil. 36. num. 12. lib. 2. Afflict. decis. 265. à num. 72. Roland. à Valle consil. 49. num. 19. & n. 21. l. 2. Biëza de inope debitor. cap. 15. à num. 26. & de decim. Tutor. cap. 13. à num. 1. cum seqq. Menoch. de arbitr. lib. 2. centur. 1. casu 78. per tot. quam doctrinam pro fundamento patris dissipantis, ut usufructu bonorum simul privatus sit, dum privatur administratione ob illam causam, adduxerunt Castillo de usufruct. dict. cap. 3. ex num. 101. Molina dict. cap. 16. num. 31. Petr. Surd. dict. consil. 116. ex num. 24. usque ad num. 30. ubi adducit hæc & quamplurima alia fundamenta quibus probatur, quod quando ob culpam seu dolum patris malè versantis in bonis adventitiis filii, privatur eorum administratione, & filio applicantur, privetur pater etiam usufructu, & omni jure quod in illis habebat; ideoque videndus erit omnino ipse Surdus dict. consil. 16. quia mirabiliter loquitur in hoc articulo, & eadem fundamenta repetit post plures alios Doctor. Giurba ad consuetud.

102 Labyrinth. Credit. concurr.

Messan. dict. cap. 7. g. off. 9. ex num. 15. part. 1. fol. 431.

18 Cū n̄ igitur ex legis dispositione pater ob culpam suam & doloſam administrationem re ipsa, ut exponunt Doctores *num. 1. citati*, seu dilapidationem privetur usufructu & omni commoditate bonorum filii, ut statim probabimus ad responsionem secundi argumenti in contrarium allati, & jus quod in illis habebat, extinguatur; pariformiter extinguetur quoque hypotheca super eisdem bonis seu emolumentis per patrem imposita in favorem suorum creditorum, ex *regul. leg. lex vectigali, 31. ff. de pignorib.* ut bene consideravit in his terminis Arias de *Mesa variar. resolut. lib. 3. cap. 37. num. 8. & 9. ad fin.* Et quod quando debitor ob culpam suam seu dolum aut delictum privatur re hypothecata, extinguatur etiam hypotheca creditoris super eadem re imposita, plurima fundamenta notatu dignissima observabis in *hac 4. part. cap. 9. ex numer. 63. cum multis seqq.* ac passim per tot. cap.

19 Ex quibus omnibus resolvendum erit, quod creditores patris, à quo bona adventitia filii, vel fideicommissi, aut majoratus, ob eorum dilapidationem ablata sunt, & filio applicata fuerunt pleno & integro jure cum usufructu, quo simul cum administratione privatur pater; nullum jus prætereendere possunt contra filium respectu fructuum, cum creditorum hypotheca super illis, per patrem imposita, fuerit simul extincta, eo ipso quod pater fuit privatus usufructu ex juris dispositione, ac si per mortem ejus extinctus fuisset: ut probant DD. allegati *sup. n. 13. & seqq.*

20 Nec huic verissimæ resolutioni obstant argumenta superius considerata in contrarium. Non primum ex *num. 4.* quo diximus, patrem privatum administratione bonorum filii, & majoratus seu fideicommissi, non intelligi privatum usufructu, nec utilitate seu commoditate quam in eisdem bonis habebat, sed eam conferri sibi esse reservatam. Quia respondetur, argumentum legitimum fore, si pater privaretur dumtaxat administratione bonorum ob illorum dilapidationem; at cum sit constans Doctor. conclusio quod etiam ea de causa privatur usufructu, prout exactè probavimus *suprà ex n. 13. cum seqq.* hoc argumentum vires suas prorsus amittit.

Imò potius constans est resolutio, quod quando pater privatur administratione bonorum, propter dilapidationem ipsorum, juxta *dict. l. Imperator*: privatus etiam intelligatur usufructu & bonorum commoditate; imò etiam quando ab homine pater privatur administratione bonorum filii ob dilapidationem, privetur quoque usufructu & commoditate ipsorum, ad longam disputat & resolvit *Guiba ad consuet. Messanen. cap. 7. glos. 3. ex num. 30. cum multis seqq.* ex quo destruitur argumentum contrarium, ut ex pluribus comprobatur *sup. num. 15.*

21 Nec obsta secundum ex *num. 17.* quo facti dictum, in his casibus in quibus pater privatur usufructu adventitiorum filii, ipsorum emolumentum seu commoditatem conservari patri, ex aliquorum Doctorum asseveratione, Autore Angelo; de cujus doctrina meritò dubitant Roderic. Suarez in *quest. Majoratus, num. 15. & 16.* & Gregor. Lov. 2 in *l. 15. titul. 17. part. 4. in gloss. verb. el usufructo*: sed noster doctissimus Molina de

Hispan. primogen. lib. 1. capit. 19. numer. 33. dicit se non modo dubitare de doctrina *Angeli* in hac materia, imò falsam esse, ut contra ipsum *Angel.* latissimè fundat *Cald. Percir. in l. si curatorem habens, verb. lapsi, ex num. 145. vers. licet autem hujusmodi prohibitio, usque ad num. 146.* ubi argumentis *Angeli* & sequacium viriliter satisfacit, affirmans pro certa & veriori doctrina, quod pater privatus usufructu, simul censeatur privatus emolumentis bonorum: hoc idem exactè fundat & tenet *Petr. Sord. dict. cons. 116. num. 73. l. 1. Hieron. Gabr. consil. 117. numer. 12. in fin. & numer. 13. lib. 1. & consil. 162. ex num. 16. cum sequentib. usque ad num. 22. & iterum num. 31. l. 2. Castillo de usufruct. cap. 3. num. 58. & plurimi alii adducti sup. num. 13. 15. & 20.*

Ex quorum verissima resolutione resultat effectus satisfactio dicto argumento & doctrinæ certissimæ ibidem relatæ; nempe non extinguatur hypothecam super commoditate usufructus impositam, quoties per acquisitionem proprietatis subsequantam & supervenientem debitori usufructuario consolidatus fuit usufructus & extinctus, cum eo casu ipse debitor simul retineat commoditatem quæ fuerat creditori hypothecata, quo casu nil mirum quod hypotheca duret seu perseveret, ut abundè probavimus *hac 4. part. cap. 4. & 6. per tot. & cap. 7. ex num. 1. & seqq.* sed cum hoc suppositum deficiat in casu de quo agimus; imò falsum sit, patrem retinere commoditatem quando privatur usufructu, meritò extinctam esse hypothecam affirmandum erit.

Neque in aliquo opitulatur tertium argumentum ex *num. 10. & seqq.* Quoniam filius, cui ob dissipationem & dolum re ipsa patris, fuerunt bona adventitia pleno jure adjudicata, non tractat de excludendis creditoribus patris, neque opponit de aliqua hypotheca propria: nec eam præterdit in fructibus bonorum suorum adventitiorum, quia nemo in re propria hypothecam habere potest, nam res sua nemini servit, ex jure vulgar. sed creditores patris excludit ex alio capite, nempe per extinctionem & resolutionem hypothecæ ipsorum creditorum, cum ex privatione usufructus & commoditatis superveniente patri, eorum hypotheca simul resoluta remansit, cujus defectu jus nullum possunt prætereendere contra filium.

Nec tandem ultimo loco, ut nostra resolutio omni careat scrupulo, obstat distinctio illa Doctorum circa dimissionem & renunciationem usufructus, quam pater facit in favorem filii, ut si hæc renunciatio fiat ante acquisitionem & acceptationem, valeat etiam in præjudicium creditorum patris, cum in non acquirendo fraus illis non fiat per patrem debitorem. At si fiat renunciatio usufructus in favorem filii patris debitore, postquam pater acquisitum & acceptatum habet usufructum, nullo modo tenet in præjudicium creditorum habentium commoditatem obligatam, & hypothecæ subjectam, quo minus ipsi creditores jus habere desinant contra filium, & ab eo possint exigere sua credita ex fructibus, & commoditate bonorum durante vita patris debitoris: quam distinctionem exactissimè comprobavimus per varia fundamenta, nec non exactam relationem Doctorum in *hoc Labyrinth. part. 2. cap. 15. ex num. 50. cum multis seqq.* quibus erit addendus

duſ Arias de Meza *variar. reſolut. lib. 3. cap. 37. numer. 14.* poſt Cald. Pereiram, Joann. Bapriſt. Coſtam *de remed. ſub l. d. remed. 1. num. 7.* Fontanell. *de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 1. part. 1. num. 44.* Mantic. *de tacit. convent. lib. 3. titul. 18. numer. 12.* Peregrin. *conſil. 81. numer. 23. t. 1.* Aldovin. *conſil. 53. numer. 10.* Peir. Caball. *conſil. 14. numer. 16. & 25. l. 5.* Alex Trentacing. *l. 1. variar. titul. de peculio, reſol. 3. Gratian. diſcept. 132. numer. 12. & 40. & diſcept. 271. num. 4.* alios etiam quemplurimos addere poteris, quos pro iſta vera diſtinctione congerit Mar. Giuba *ad conſuet. Meſſan. cap. 7. gloſ. 11. num. 6. & 7. par. 1. fol. 435.*

- 26 Quia reſpondetur hanc remiſſionem uſufructus jam quaſiti, tanquam merè voluntariam, & non neceſſariam, nulloque jure cogente factam, non poſſe fieri in præjudicium creditorum: prout latiſſimè probavimus *in diſt. capit. 15. ex numer. 50.* At verò nos loquimur & verſamur in amiſſione & privatione uſufructus à lege in pœnam dilapidationis bonorum impoſita, & ob culpam ſeu dolum reiſa patris, co invito & renitente: quo caſu, nihil conſequi poſſunt creditores, qui ſimul juris diſpoſitioni & rigori ſubjici debent, ut ſuperius probavimus *num. 18.*
- 27 Sed utrum poterit pater, in præjudicium ſuorum creditorum, emancipando fidum, illi dimittere uſufructum advertitorum, cum per emancipationem filius liberetur à patria potestate, & ſic ex diſpoſitione juris reſolvatur patris uſufructus; videatur Arias de Meza *diſt. cap. 37. num. 15.*
- 28 Denique animadvertere poteris, quod diſpoſitio *d. leg. Imperator, ad T. ebell.* non eſt abrogata per *leg. jubemus; & in ſupra dictis, Cod. eod. & per auct. uni ſi darent, Cod. de inſtic. teſtam.* per quæ jura conſulitur filio in adventitiis per cautionem & fidejurationem, per quam videtur ceſſare privatio bonorum inducta ex *diſt. leg. Imperator.* Contrarium enim verius eſt; prout accuratè & late defendit Molina *de primogen. l. 1. cap. 16. ex num. 2.* quando ſcilicet magna & evidens eſt bonorum diſſipatio à patre facta; ut tunc nulla cautione excuſetur pater à privatione bonorum: Azeved. *in lib. 4. titul. 1. lib. 3. recopil. Pinell. in 2. part. leg. 1. num. 36. & 38. Cod. de bon. matern. Alcan. Clem. de patr. poſteſt. cap. 6. effectu 12. num. 14. Burſat. conſil. 133. num. 56. l. 2. Surd. conſ. 116. num. 25. & num. 48. lib. 1. Caſtill. de uſufruct. cap. 3. num. 99.*
- 30 Et quod in hac dilapidatione patris non ſit neceſſaria fraus & dolus ex propoſito, ſed ſola culpa, & dolus reiſa ſufficiat inductus ex magna & manifeſta alienatione & diſſipatione bonorum filii, reſolvit Molina *ubi proxime, diſt. cap. 16. ex numer. 12. & ex Rayno conſil. 23. numer. 14. lib. 5. Cephalo conſil. 113. Menochio conſ. 1220. numer. 2. Fuſarius de fideicom. quaſt. 519. numer. 4. qui numer. 6. ex Alexandro poſt alios ab ipſo relatos in diſt. l. Imperator, num. 4. & Cephal. conſil. 113. numer. 16.* firmat hanc privationem locum habere, ſive pater dilapidet agendo & committendo, ſive omittendo, & quod ſola patris negligentia & culpa ſufficiat ad removendum ipſum ab adminiſtratione, communem dicit Guttierr. *in tract. de tutel. cap. 3. numer. 4.* quem refert Addit. a Melin. *diſt. cap. 166. ad numer. 12.* vide etiam Pereyram *decif. Luſit. 48. n. 15.*

CAPUT XVI.

Quid in concuſſu operetur reſcriptum Principis circa mutationem prælationis inter creditores.

Et quid ſi impetretur ab uno ex correis in ſolidum obligatis, ad hoc ut non niſi pro ſua rata conveniatur.

Et quantum hæc reſcripta diſtint à Moratoriis. Et an reſcriptum obtentum per unum creditorem perſonalem, ceteris ſimiliter perſonalibus aut tertiis poſſeſſoribus præjudicet.

SUMMARIUM.

- 1 An creditor poſterior anterioribus præferri poſſit ex reſcripto Principis.
  - 2 Reſcripta moratoria ſapè à debitoribus impetrantur validè & efficaciter etiam in diſpendium creditorum.
  - 3 An Princeps poſſit ſubvertere & præpoſterare ordinem creditorum, & poſteriorem priori antepone.
  - 4 Caſus quos necit identitas rationis, eandem ſubeunt juris diſpoſitionem.
  - 5 Lex exempl. riter loquens non reſtringit regulam, ſed declarat, & alios caſus ſimiles non excludit.
  - 6 Decretum Ferdinandi Regis quo creditor hypothecariam actionem dividere coactus eſt, & eam exercere contra omnes bonorum hypothecarum poſſeſſores pro rata, ex æquitate & num. 7.
  - 8 Ex reſcripto Principis poteſt creditor acquirere jus hypothece in bonis debitoris.
  - 9 Reſcriptum Principis præpoſterans ordinem & gradum creditorum, non eſt admitendum.
  - 10 Reſcriptum ſeu privilegium Principis, quod tendit in præjudicium juris alicui Tertio quaſiti, tanquam exorbitans ab omni jure, non debet admitti.
  - 11 Reſcriptum Principis prævertens ordinem hypothecarum, longè diſfert à reſcriptis moratoriis.
  - 12 Moratoria dilatio non conceditur à Principe debitori, niſi prævia ſatisfactione de ſolvendo poſt terminum.
  - 13 Ex conſeſſione moratoria dilationis, ſecuriores redduntur creditores propter fidejurationem à debitore præſtitam.
  - 14 Reſcriptum præpoſteriorationis conſeſſum ſcilicet creditori poſteriori in præjudicium anteriorum, omnex parte noxium eſt & pernicioſum anterioribus, non ſolum ratione rei, ſed etiam temporis agendum, & n. 15.
- Et ideo toto cœlo diſcrepat à Reſcripto moratorio, n. 16. & 17.
- 18 Princeps poteſt per legem generalem conſtituere de dividenda actione hypothecaria contra unumquemque bonorum poſſeſſorem pro rata.
  - 19 Non tamen per reſcriptum ſpeciale in præjudicium creditorum antea jus quaſitum habentium.

- 20 Rescriptum ab uno ex corveis in solidum obligatis impetratum à Principe ne conveniatur pro tota quantitate, non valet.
- 21 Rescriptum tollens exceptionem Tertio, à Principe concedi non debet.
- 22 Jus creditoribus quasitum à Principe non tollitur.
- 23 Rescriptum à creditore posteriore impetratum quo anteriorius praferatur, subreptitium est & nullum.
- 24 Princeps non debet concedere jus hypothecæ, vel prælationis uni creditori chirographario, in præjudicium cæterorum.
- 25 Nova hypotheca superveniens non afficit res à debitore prius alienatas, & à Tertio possessas juxta titulo.

Solet importunitas ambitiosa quandoque, proprio commodo studens, aliorum detrimentum machinare, & in perniciem ac præjudicium Tertii nonnulla moliri: quo fit ut unus creditor videns jus suum periclitari, eo quod inferiorem gradum habeat in concursu creditorum, importunè à Principe tentet consequi rescriptum, quo sortem suam meliorem faciat, & altiorem inter cæteros creditores gradum occupet, ut ipse anterioribus praferatur. Quod rescriptum an validum sit in præjudicium aliorum creditorum? semel disceptatum vidi.

2 Et pro parte affirmativa seu validitate rescripti, & quo fortiori debeat effectum, urgere videtur efficaciter simile rescriptum, quod assidue impetrari solet per debitorem à Rege, ne creditores illum molestant, sed pro certo termino suspendantur exactiones ac lites, quod rescriptum, recepto communiter vocabulo, *Moratoria* appellatur & ex justa causa Principi relata & cognita, ab ipso benignè concedi solet ex vi suæ supremæ potestatis & auctoritatis, cui obedire omni jure tenentur subditi, etiam creditorum præjudicio refragante, textus est in *l. universa rescripta, que in debitorum causis, super impetrandis dilationibus promulgantur* &c. *C. de precib. imper. offer. l. 4. tit. 14. par. 3.* ibi: *Otro si puden pedir merçed los omes, que les alvenge los plaços de las debdas que deben. & in l. 23. tit. 18. ead. partit. ibi, agraviados son omes las vccadas de pobreza, de manero que non puden pagar lo que deben a los plaços aquelo has adar epide por merçed al Rey que les decurtas & que les alvenge el plaço, a que debian pagar, e per que acacese à las vegadas, que el Rey hamenester su servicio destes a tales en bueste, o de otra manera, o por subor que ha de les façer bien, e merçed da las cartas: e que les alvenge el plazo e tal carta como esta mandamos que vala como quier que reciba por ella algun agraviamiento a quel aquien deben el debdo.* De hac materia abunde egimus in hoc *Labyrin.* par. 2. cap. 30. per tot.

3 Ergo eodem modo, & ex identitate rationis, poterit Princeps mutare & subvertere creditorum gradus, & posteriorem priori præferre, etiamsi priores ex hac præposteratione aliquod damnum recipiant, cum hoc præjudicium non tangat substantiam crediti, nec illud amittant creditores postpositi, sed integrum & illæsum illis remaneat, exigendum post solutionem factam ei, qui rescriptum prælationis obtinuit, prout in simili consideravit *d. lex 23.* in illis verbis, *como quier que reciba por ella*

algun agraviamiento a quel, aquien deben el debdo, por todo eso en salvo finca lo suyo, e tenemos por bien que lo cobre, e lo aja prælationis etenim transmutatio & præposterioratio solum respicit tempus exactionis & dilationem, sicuti *Moratoria*: igitur quemadmodum ista licita est in Principe cum damno creditorum, pariformiter prælationis rescriptum debet admitti, & licitum dici: cum amplius quàm *Moratoria* jus priorum creditorum non lædat: nam casus, quos necit identitas rationis, non sunt quoad juris dispositionem separandi, plura diximus in *Commentar. de pro ecl. Reg. par. 2. c. 6. n. 22.* & de *supplicat. ad Sanctiss. par. 2. cap. 31. num. 17.* Et quia quando plures casus habent eandem rationem, licet lex de uno dumtaxat loquatur, & mentionem faciat, videtur fieri exemplariter non restrictivè, quin cæteros sub ratione comprehensos includat, plurimos ad idem concessimus in *d. tract. de supplicat. ad Sanctiss. par. 1. c. 9. ex num. 13. cum multis seqq.* quapropter rescriptum Principis super prælatione inter creditores tanquam justum & licitum debet admitti, suumque operari effectum.

6 Secundo & pro hac parte optimè facit doctrina Matthæi de Afflict. *super constit. Reg. si quis in posterum, in 3. notab. vers. sed juxta hoc quero;* ubi declarationem *leg. 2. Cod. de pignor.* dicit quod licet quando quis est anterior creditor cum hypotheca expressa, vel tacita, possit agere contra unum possessorem bonorum hypothecæ subsectorum, in solidum; nihilominus ipse vidit Regem Ferdinandum primum fecisse decretum, quod divideretur debitum contra omnes possessores hypothecarum pro rata, ex æquitate *d. leg. 2.* & quod licet hæc æquitas non reperitur scripta, illam tamen Princeps potest introducere contra jus scriptum, per *leg. 1. Cod. de legib.* Afflictum refert Vincentius de Franch. *decis. 3. sub numer. 2.* & per ipsum Vincent. de Franch. & Molinam *de primogen. lib. 4. cap. 7. n. 17.* firmat Fontanell. *de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. claus. 18. num. 87. par. 2. fol. 452.* licet creditor possit ad libitum agere contra quemlibet hypothecarum possessorem, posse tamen Principem mi æquitate, & mandare ne creditor agat contra unum possessorem pro tota quantitate, sed quod dividatur debitum, sive actio hypothecaria contra omnes possessores pro rata: ergo eodem modo poterit Princeps per rescriptum subvertere prælationis jus inter creditores, & posteriori priorum gradum assignare, non obstante præjudicio anteriorum.

8 Tertio hæc pars fortiter probatur, nam per privilegium à principe obtentum potest quis adquirere jus hypothecæ in rebus sui debitoris, text. est expressus in *l. Antiochensium, 21. ff. de privileg. credit.* cujus verba sunt: *Antiochensium Cale Syria civitati quod lege sua privilegium in bonis defuncti debitoris accepit, jus persequendi pignoris durare constitit, lex 2. Cod. de jur. Reipub.* idem decidit his verbis: *An respublica, in cujus locum vos successistis, ideo quia satisfecisse debito proponitis, jus pignoris in eo fundo habeat, apud suum Iudicem queritur? si enim nec beneficium sibi concessio id jus nacta est, neque specialiter in obligatione pignoris sibi propexit, causa ejus non separatur à cæteris, creditoribus qui habent personalem actionem.* text. alius etiam est in *l. simile, 10. ff. ad municipal.* in hæc verba: *Simile privilegium fisco nulla civitat*

civitas habet in bonis debitoris, nisi nominatim à principe datum sit. Ex quibus juribus probatur, per Principis privilegium, posse aliquem acquirere jus hypothecæ in bonis sui debitoris & per consequens jus prælationis: Gloss. in *d. l. Antiochensium, verb. lege. & verb. constitit*: Gloss. in *d. l. 2. verb. nata est*: Gloss. in *d. l. simile, verb. in bonis*: Bart. in *d. l. Antiochensium, n. 1. Alexan. numer. 1. Joan. Anton. Mangil. de imputat. quest. 49. num. 4. Merlin. de pignorb. lib. 2. quest. 116. n. 1. & sub num. 2.* sed in hoc privilegio hypothecæ imbitur prælatio aliis creditoribus: ergo privilegium simplicis prælationis multò fortius debet valere & admitti.

9 Quibus tamen minimè refragantibus, contraria sententia, imò privilegium obtentum à Principe per creditorem inferioris gradus, continens prælationem aliis creditoribus anterioribus, esse exorbitans, & contra jus naturale & gentium, longè verior & receptior est: cum enim tale rescriptum tollat jus Tertio quæsitum, quod rursus ratio naturalis, vel civilis patitur, non est observandum, nec admittendum in decisionibus causarum: ut manifestè probant Doctores proximè allegati *num. 8.* dum expressè distinguunt inter jus hypothecæ concessum per legem universalem, & privilegium tendens in præjudicium alterius tertii creditoris, cui jus prælationis jam erat acquisitum; ut in primo casu procedant jura in contrarium allegata, & Glossæ suprâ relectæ *ibid.*

Quo etiam casu procedit Bulla Pii V. concedens mercatoribus in urbe Roma secundum locum in judicio & concursu creditorum, ut præferantur aliis creditoribus etiam hypothecariis, pro vestitiis Prælatorum: eo quod Princeps potest per legem generalem ex justa causa præferre posteriores creditores anterioribus: ut ex Catelli *decis. 22. num. 19.* tenet Ludov. Postius in *tractat. de subhastat. tom. 2. in addit. ad inspect. 41. n. 12. & 13.* Cum in potestate Principis sit per legem generalem & publicam dare prælationis privilegium creditori cui maluerit: ut ex Bartolo, Alberic. & Ang. in *d. l. Antiochensium*, probat Mastrillus de *magistrat. l. 5. cap. 4. num. 320.* ab ipso malè citatus, & nullibi invenire potui, sed idem tenet Pareja de *instrum. edit. tit. 1. resol. 3. §. 5. n. 67.*

10 In secundo verò casu, si nimirum privilegium tendat in præjudicium juris alicui tertio creditori quæsitum, nullo modo admitti debet tanquam omni juri naturali genium, & positivo repugnans, ideoque sub-epitium & à Principis intentione penitus alienum, qui nunquam vult per sua privilegia in is Tertio quæsitum detrahere: ita probant & tenent in terminis Bartol. in *d. l. Antiochensium in fin. Alexan. nu. 1. vers. secundo modo*: Merlin. in *d. quest. 106. per tot.* ubi ex *num. 4.* ex pluribus probat, hoc privilegium in præjudicium Tertii non valere, nisi data recompensa ei, cui damnum inferitur: & hoc fundamentum per quamplurima jura civilia & Regia altiùs & accuratius comprobavimus, Doctorumque innumerebilibus auctoritate exornavimus in *Commentar. de supplicat. ad Sanctiss. part. 1. cap. 7. per tot.* ubi plura videri poterunt ad hanc rem conducibilia: & hæc resolutio vector apparebit ex responsione ad contraria argumenta superioris adducta, quæ contrariæ opinioni minimè opitulatur.

11 Non igitur obstat primum ex *n. 2.* tractans

de æquiparatione & identitate rationis inter Moratorium à Principe obtentam, & privilegium prælationis, de quo sermo noster est. Quia respondetur, non solum in his casibus non dari similitudinem, sed omnimodam diversitatem & repugnantiam inter ipsos reperiri: etenim per dilationem moratorium nihil detrahitur juribus creditorum, cum omnia remaneant per illud tempus in eodem statu, & eo transacto, unusquisque consequitur jus suum secundum sui gradus prærogativam, & prælationem unicuique competentem, quæ ut antea manet illæsa & intacta, ut probant dictæ leges Part. 1. *sup. allegatæ.*

Et quatenus dicta lex *33. tit. 18. part. 3. justif. 12* simè consideravit aliquod damnum ex dilatione exactionis creditoribus illatum, ibi, *como quier. que reciba por ella algun agraviamiento a quel aquien deben el debdo*, modicum tamen illud præjudicium prædicta jura abundè compensare voluerunt ad longè majorem creditorum satisfactionem & securitatem, quandoquidem istæ Moratoriæ per Principem ex justa & legitima causa debitoribus concessæ nullo modo fortiautur effectum, nisi priùs debitor ipse præter creditoribus idoneam satisfactionem & fidejussores, qui eisdem solvere obligantur termino transacto, juxta text. in *d. l. universa rescripta, rescripta qua in debitorum causis, super impetrandis dilacionibus promulgantur non aliter valeant, nisi fidejussione idonea super debiti solutione præbeat*, *Cod. de precib. imper. offerend.* qui textus transcriptus est in *can. universa rescripta, caus. 25. quest. 2.* & fuit idiomate nostro expressus in *d. l. 33. part. 1.* ibi, *e por todo esse en salvo sin que le sujò e tenemos por bien que lo cobre, e lo aja, o porque seamos seguro ende; decimos que quando tal carta fuere ganada contra el, egela mostraren, estorice puede demandar fiador a aquel, que quisiere usar della, que le pague al plazo. que el Rey le otorgo, e si el que gano la carta, non le quisiere da fiador, mandamos que non vala la carta, ni empezea a aquel contra quien fue ganada*, innumerabiles penè Doctores in exornationem hujus legis adduximus in *commentariis de supplicat. ad Sanctissim. part. 2. d. 30. ex n. 6. cum seqq.*

Et cum per hanc fidejussionem, & novam cautionem, longè securiora maneat creditorum jura quam essent antea, quia, ut frequenter accidit, poterat debitor fieri non solvendo, vel esse difficilis exactionis, per hanc autem satisfactionem creditores tuti sint, ut benè consideravit dicta lex *33.* ibi, *e porque sea más seguro ende*; hæc securitas multò præponderat damno dilationis concessæ.

At verò in rescripto concedente prælationem posteriori creditori in præjudicium anteriorum, totum est contrarium; quoniam substantiam, & jus creditorum intus tangit, & fortè inevitabile periculum aliis creditoribus inferit, quid enim inter creditores concurrentes pretiosius & æstimabilius prælatione, ex qua pender tota ipsorum securitas, *totò tit. ff. & Cod. qui potior. in pign. hab. & tot. tit. de privileg. credit. & aliis juribus quam plurimis ad hoc ipsum tendentibus, & quid magis tenaciter in judicio concursus prosequuntur quam jus ipsum prælationis agnoscentes, in eo versari periculum omne amittendi sua credita, cum plurimum, solutis prioribus, non supersint bona ad posteriorum satis-*

satisfactionem; quod beneficium contrahebentibus sibi vigilantibus à jure concessum, si per Principis privilegium adimeretur intolerabile præjudicium & damnum eis affarret, & ideo juri & rationi naturali consentaneum est imò ipsiusmet Principis honori & præsumptæ voluntati congruum, ut talia rescripta tanquam subreptitia nullatenus admittantur.

- 15 Et quando hæc omnia pericula in dies contingentia cessarent, & bona debitoris omnibus creditoribus sufficientia forent, adhuc ex tali rescripto prælationis grave detrimentum & præjudicium emergeret, propter dilationem ad exigendum, quod refarciri non posset: nam iste privilegiatus creditor eligeret pro suo arbitrio meliora bona debitoris ex quibus faciliem & integram satisfactionem consequi posset, ad leg. qui generaliter, ff. qui pot. in pign. h. b. l. creditoris arbitrio, ff. de distract. pign. cum similib.
- 16 & donec sibi satisfacisset, interim hærent ceteri creditores, qui vel non possent exigere quæ sibi debita sunt, vel agerent contra bona quæ tardum & difficiliorem exitum haberent, & ideo ex privilegio prælationis posteriori creditori concessio generent anteriores videntes occupari bona in quibus jus optimum habebant, neque pro tali damno commodum aliquod compensatorium obtinerent, prout conceditur in dilatione moratoria, ut superius advertimus ex num. 12. cum igitur Princeps non possit tollere jus Tertii nisi ex justa & publica causa; datæque recompensa, sequitur etiam non valere tale rescriptum prælationis.

- 17 Et in le viles apertissime quàm falsa sit æquiparatio rescripti concedentis prælationem posteriori creditori in præjudicium anteriorum, cum rescripto concedente moratoriam dilationem debitori, & quanta diversitas versetur in utroque casu quæ à jure factibile & inutile sit argumentum de uno ad aliud rescriptum, & ideo à se paratis, imò omnino diversis & directè contrariis non valet illatio, l. Papii n. 20. ff. de minorib. atque hæc diversitas ratione satisfit primo argumento, de quo supra num. 2. cum aliis seqq.

- Mais obstat secundum num. 6. ex doctrina Matthæi de Aff. 7. & Vincentii de Franchis, eum referentis ad ea decretum Regis Ferdinandi, per quod constitutum fuit creditorem non posse exigere totum creditum ab uno ex tertiis possessoribus hypothecatum, sed eos pro rata convenire debere. Cuiusmodi responsetur, Principem per legem, seu decretum generale, id posse ordinare, imò etiam per privilegium generale alicui debitori concessum antequam alicui tertio creditori jus sit quæsitum, ut in futurum debitori profit, ad comprobata supra ex num. 9. cum seqq. quia tunc cedit periculo creditoris cum eo contrahentis, nec perferentis conditionem ejus cum quo contrahit, ex Regul. qui cum alio contrahit, vel sit vel scire debet conditionem ejus cum quo contrahit. de Reg. jur.

- 19 At verò per rescriptum particulare, & in præjudicium creditorum quibus à jure jus quæsitum est hoc fieri non debet, nec potest, ut efficaciter fiat obligatum supra ex n. 10. si et minus attende firmaverit. Foran illa valere illud rescriptum, nullo fundamento adducto, si ex l. de pign. h. b. l. qui solus refert dictum Aff. 7. & ex l. de pign. h. b. l. qui nullum verbum dixit de hoc refer. pro.

Sed quando illi omnes affirmative & absolute loquerentur de rescripto speciali & particulari [quod non credo,] iniquissima foret eorum opinio, & contra text. expressum in l. exprimere 3. Cod. de duob. reis, ubi deciditur, quod si unus ex correis in solidum obligatus impet. averit rescriptum à Principe, re conveniatur à creditore pro tota quantitate debita, sed pro sua rata dumtaxat, non valeat tale rescriptum in præjudicium creditoris: verba textus hæc sunt; *Exprimere debueras tuis precibus, utrumne in partem, an in solidum singuli vos oblig. veritis, ac duo rei promittendi extiteritis; cum siquidem ab initio unus quisque pro parte sit obligatus, egressi contractus fidem non possit, si verò in solidum, electio rescripto adiri non debet.* Constat alius text. in l. si diversu 13. v. s. si autem omnes qui conduct. b. n. in solidum locatori sum obligati, jus ei competens conv. iendi quem velit, non debet auferri, Cod. de loc. & conduct. optimas etiam text. in l. quoniam 2. Cod. de precib. impo. offer. ex quo probatur: & affirmant Gloss. Bald. Salycet. & ceteri teri DD. ibid. quod moratoria rescripta possunt concedi non tamen rescriptum tollens exceptionem Tertio competentem qui textus singularis est etiam ad probandam dissimilitudinem inter Moratoriam, & rescriptum amovens exceptionem, seu jus prælationis creditori competens.

Nam cum jus & dominium alieni quæsitum ex contractu, vel testamento proveniant à jure gentium, l. ex hoc j. re. ff. de just. & j. r. quod naturalis ratio inter omnes homines constitit, §. jus gentium, instit. de jure natur. ex quo probavit Donell. idem esse jus gentium quod naturale. lib. 1. commentar. jur. cap. 6. & constat apud nos ex l. 31. tit. 18. partit 3. ubi Gregor. Lopez gloss. 1. tradit, jus gentium apud omnes generale ter dici jus naturale, quia naturali ratione inductum fit, l. omnes, fin. Cod. si contra jus, vel u. l. pub. junct. Gloss. verb. generali juri. & comprobatur latius Larrea alleg. sic. 115. ex num. 6.

Ex quibus sequitur, quod Princeps nullo modo possit subvertere contractum inter partes firmatum de jure naturali, absque eorum consensu, juxta jura superius allegata, & insuper per text. in l. si à te 7. Cod. de p. el. int. empt. & vend. cujus verba sunt: *Si à te comparavit is, cujus meministi, & convenit, ut si intra certum tempus soluta fuerit data quantitas, sit res inempta remitti hæno conventionem rescripto nostro, non jure reus: nam per alium text. in l. si donatio em 2. Cod. de revocand. donat. ibi, si donationem jure fecisti hæc auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet: similiter in l. nec filio, ff. de nat. lib. ibi nec potest & cetera item in l. testamento 10. Cod. de testam. ibi, si testamentum jure factum sit & heres sit capax auctoritate rescripti nostri rescindi non oportet: denique in auhen. de nupt. §. dispensat, coll. 4. ibi nec si sacram impetret formam.* Ex quibus constat, non posse Principem ex pet. stare absoluta fidem contractuum evellere, & adimere jura partium, nec mutare dispositiones testamentarias quæ legibus & æquitati conveniunt, ut probant communiter omnes in d. l. si testamentum: & plures relati à Fortun. Garc. in l. Galbus, & quid si tantum, ex n. 18. ff. de lit. & poss. Anton. Gabriell. b. 2. commun. ordin. de her. quæsit. non toll. conclus. 1. nam. 1. Pereg. de l. de her. art. 32. num. 127 Fachin. l. s. contror. c. 63. C. de m. in l. c. usus, C. de tranjact. Anton. Petr. de test. Princip.

Princip. cap. 24. num. 16. Monet. de commut. ult. vol. c. 5. nu. 8. & cap. 9. num. 559. Rosental. de feud. cap. conclus. 18. numer. 8. Pinell. ad leg. 2. Cod. de rescind. vend. par. 1. cap. 2. ex numer. 19. Mendoza de pact. lib. 1. cap. 5. numer. 39. Sarmien. l. 1. select. cap. 8. Padill. in au. hen. res qua, numer. 116. Cod. commun. de legat. Menchaca controvers. illustr. cap. 5. n. 22. cap. 6. Covar. lib. 3. variar. resol. Gregor. Lopez in l. 3. titul. 13. par. 6. glos. 2. quæst. 31. Anton. Gomez, in l. 40. Taur. num. 89. Mierex de maiorat. in princ. 2. par. numer. 460. Molin. de Hispan. primogen. cap. 8. num. 31. & l. 3. sup. 3. n. 27. & l. 4. cap. 3. per tot. Paz. de Tenuta, cap. 24. num. 115. Castill. l. 2. controvers. cap. 28. & l. 3. c. 28. Valenzuela conf. 96. Hermosill. in l. 53. glos. 14. tit. 5. p. 5. Larr. allegat. 11. per tot. qui omnes loquuntur in jure quæsito tam ex contractu, quam ex testamento, ut Princeps per rescriptum ei detrudere non possit.

- 22 Non obstat denique tertium argumentum, de quo supra num. 8. ubi dicebatur valere privilegium ut quis habeat jus hypothecæ in bonis sui debitoris, ex *juribus in argum. citatis*, cui optimè satisfactum fuit num. 9. cum seqq. ut hoc procedat per legem generalem, vel privilegium in futurum operaturum, non verò in præjudicium creditorum tunc temporis jus habentium jam quæsitum.
- 23 Ex quibus omnibus resolutivè inferitur: rescriptum obtentum à Principe per aliquem creditorem inferioris gradus, ut anterioribus præferatur, nihil debere operari, nec à Judicibus Concursum admitti, tanquam impetratum contra jus Tertii, cui Princeps nullo modo vult præjudicare, ex dictis & comprobatis hætenus, nec etiam potest infringere contractum inductum de jure gentium & lege naturali.
- 24 Sed quid dicendum de creditore personali sive chirographario, an possit impetrare rescriptum à Principe sibi concedente vel hypothecam in bonis sui debitoris, vel prælationem inter ceteros creditores similiter personales? In quo breviter resolvendum erit, ut neutro casu admittendum sit tale rescriptum in præjudicium aliorum creditorum: nam cum omnes debeant concurrere simul in eodem gradu pro rata cujusque crediti quantitate per actionem tributariam, si unus eorum impetraret rescriptum prælationis, vel hypothecæ in bonis debitoris, posset facile contingere quod creditor ille universas debitoris facultates absorberet, vel saltem ceteri longè minus ex residuo consequerentur, quam per tributariam obtinerent; ex quo ipsis resultaret gravissimum detrimentum & præjudicium: unde sicut Princeps non debet concedere rescriptum prælationis inter creditores hypothecarios, ut probatum remanet supra, ita etiam non potest inter chirographarios ex identitate rationis, cum in utroque casu agatur de jure creditoribus quæsito tollendo, quod fieri non debet, nec præsumitur Princeps id voluisse, ex *juribus consideratis supra hac 4. par. 1. num. 23. & per tot.* & in his etiam terminis loquuntur Doctores superius citati ex n. 9. cum seqq.
- 25 Idem & multo fortius admittendum & resolvendum erit respectu tertii possessoris rerum debitoris, à quo iste creditor ex nova hypotheca per rescriptum noviter concessa non poterit illas avocare, tum quia alienatæ sunt tanquam liberæ ab omni nexu pignoris, &

qui illas acquisivit, possidet justo titulo, tum quia quando ex rescripto recens impetrato creatur hypotheca super bonis debitoris, tale rescriptum operatur tantum ut ex nunc, nec potest retrotrahi & afficere illa bona à Tertio justè acquisita & possessa, quorum dominium debitor non habet amplius, & rei alienæ hypotheca non tenet, nec possunt creditores personales impedire debitorem ne bona sua alienare valeat, nisi alienatio fiat in fraudem eorum cum consilio & consensu emptorum, tunc enim posset revocari juxta ea quæ deciduntur ff. *quæ in fraud. credit. facta sunt*, ut restit. & hæc principio juris per se manifesta sunt nec alia indigent probatione.

CAPUT XVII. & ult.

Utrum pendente Concursum judicio, debitor liberetur ab interesse lucri cessantis alioqui propter moram debito.

SUMMARIUM.

- 1 Regulariter interesse, sive usura legitima debentur propter moram debitoris in solvendo.
- 2 Ex stylo quorundam Tribunalium supremorum cessat interesse ex mora; pendente concursum judicio.
- 3 Concursum judicium non impedit peti usuras prius debitas.
- 4 Debitor propter inficiationem debiti, damnari potest ad interesse propter moram, etiam pendente concursum judicio.
- 5 Secus si fateatur, & sola mora ex judicio concursum procedat.
- 6 Usura non currunt pendente judicio concursum in præjudicium posteriorum creditorum.
- 7 Beneficium cessionis bonorum quid operetur tam respectu debitoris, quam creditorum ipsius.
- 8 Legitimè impeditus non dicitur esse in mora.
- 9 Interesse legitime ab initio stipulatum & promissum ex obligationis natura, semper debetur usque ad realem solutionem.
- 10 Rescriptum moratorium à principe debitori concessum non suspendit cursum usurarum.
- 11 Rescriptum moratorium suspendit dumtaxat exactionem tam sortis quam usurarum, non tamen sistit cursum ipsarum.
- 12 Interesse debitum tantum ex mora debitoris seu judicis officio, tam ante, quam post formatum concursum, an debeatur? disputatur ad partes numeris seqq. usque ad fin. c.
- 13 Difficultas solvendi non excusat à mora nec ab interesse propter moram debito.
- 14 Tempus non currit legitime impedito: & justum impedimentum excusat à mora. Etiam si culpa impediti præcesserit impedimentum, n. 15.
- 16 Impedimentum excusat à mora, quando impeditus non potuit illud remove.
- 17 Debitor firmando judicium concursum voluntarium contrahit impedimentum solvendi creditoribus suis.
- 18 Impedimentum sponte procuratum & affectatum non prodest impedito.

- 19 & 20. Impedimentum proveniens ex culpa ad illud ordinata, non impedit moram contrahi, & interesse deberi.
- 21 Mora commissa ante impedimentum legitimum superveniens, obligat morosum ad interesse.
- 22 Debitor speciei, interitu illius liberatur.
- 23 Debitor speciei interitu non liberatur, si mora præcesserit.
- 24 Rescriptum moratorium non suspendit cursum usurarum si jam inceperint currere propter moram commissam ante impetrationem.
- 25 Judicium concursus superveniens impedit moram contrahi, & interesse propter moram deberi.
- 26 Beneficium cessionis bonorum, sive concursus, concessum est a lege, & favorabilius est rescripto moratorio.
- 27 In judicio concursus multa sunt qua debitorem excusant à mora.
- 28 Pendente judicio concursus, debitor non potest validè solvere creditoribus.
- 29 Usura debita ex officio Judicis cessant quandiu bona debitoris inopis sunt in sequestro.
- 30 Qui jure suo vititur, nemini facit injuriam.
- 31 Qua in consequentiam veniunt non attenduntur in jure, quando actus principalis est permissus.
- 32 Nemo tenetur omittere suam utilitatem, etiamsi alius noceat in consequentiam.
- 33 Beneficium cessionis bonorum non imputatur debitori ad culpam.
- 34 Impotentia solvendi excusat debitorem à mora & interesse lucris cessantis.
Maximè si impotentia præcesserit moram, num. 35.
- 36 Mora excusable non nocet moroso.
- 37 Impedimentum concursus superveniens non tollit usuras jam debitas ex mora commissa de præterito, licet extinguat cursum illarum futurarum, n. 35. & 44.
- 39 Usurae currentes ante rem judicatam suspenduntur per dilationem concessam debitori ad solvendum, ex causa miserationis. & n. 40.
- 41 Usurae ex mora non debentur post formatum judicium concursus, quia debitor desinit esse in mora, qua habet tractum temporis successivum, & n. 42.
- 42 Causa qua producit effectum successivum cessante, cessat effectus.
- 43 Statuto stante quod cause viduarum sint summariae, tales sunt si lite pendente matrimonium solvatur per mortem viri.

Formato per debitorem judicio concursus, dum pendet inter creditores, unus ex eis præterdit interesse lucris cessantis, seu aliàs debitum officio Judicis propter moram debitoris, quod non obstante impedimento ex concursu resultant, usurae currant usque ad actualem solutionem: quæritur an sit fundatus.

Hanc quæstionem moverunt Petr. Surdus in decis. 262. per tot. & Cyriac. contr. forens. tom. 2. c. 374. uterque in duobus conveniunt; Primum est, ut de stylo Curiae seu Senatus decernatur cessare interesse, propter moram; debitum creditori ex juris dispositione, pendente judicio subhastationis introducto per debitorem communem: Surd. loc. cit. sub num. 1. & Cyriac. num. 2.

Alterum est, quod generaliter per Senatum fuit provisum, ut sola judicii concursus pendencia non impediat exactionem interesse antea debiti, nisi forte quædam æquitatis rationes concurrant quæ Senatus arbitrium flectant ad aliud decernendum Surd. ubi mox, n. fin. Cyriac. d. c. 374. num. 3.

Verùm isti DD. dissentiunt in circumstantia facti, nam Surd. intendit in suo casu interesse deberi creditori ex hoc fundamento quod debitor acerrimè negaverit debitum, & ideo impedimentum solvendi superveniens debitori propter judicium subhastationis, ei professe non debeat, neque nocere creditori: quod probat ex nu. 7. cum seqq. ubi alias applicat doctrinas.

Cyriacus verò ideo contendit interesse non deberi creditori, ex quo formatum est concursus judicium, quia debitor in suo casu non negavit debitum, & consequenter justum censeri impedimentum subhastationis bonorum & judicii concursus, ut Senatus arbitrari possit interesse non deberi propter moram in solvendo, pendente judicio discussionis generalis, quod probat ex numer. 5. & seqq. Neuter tamen eorum adducit conclusiva fundamenta pro sua opinione tuenda.

At verò Casar Manent, in decis. 61. numer. 6 & numer. 49. cum seqq. & alibi passim, affirmat contra Surdum dicentem, in hoc judicio subhastationis universalis semper currere usuras usque ad effectivam solutionem, quod hanc opinionem Surd. non semper tenuit Senatus, maximè ubi agebatur de præjudicio aliorum creditorum: & ideo probat, usuras seu interesse, pendente hoc judicio, non concurrere in præjudicium posteriorum creditorum.

Propterea quid in hoc dubio verius mihi videatur & securius, in medium proferam: in primis igitur observandum est, hoc beneficium cessionis bonorum debitori a re alieno oppresso indulgeri à jure, nec amplius à suis creditoribus molesterur, neque interim judicio concursus pendente conveniri possit, seu aliquam pati executionem vel exactionem à creditoribus qui debent esse contenti hac dimissione & abdicatione bonorum, eorumque administratione, ut ex eis satisfactionem consequi possint: prout ad longum diximus in hoc Labyrinth. part. 1. c. 1. per tot.

Quo legitimo impedimento debitori superveniente, à jure approbato & concessio, non potest dici esse in mora solvendi, cum suorum bonorum administratione in tantum sit privatus, ut ex eis nullo modo possit, nec sibi permissum sit solvere creditoribus, imò caret omnibus bonis cum sint sequestrata, & per Curiam in depositum tradita administratori per eandem nominato: prout latissimè videre est in hoc Labyrinth. par. 1. c. 13. & 14. per tot. & signanter de interdictione solvendi creditoribus, ex n. 7. cum seqq. ubi plurimos citavimus, ultra quos, & quod per hoc judicium concursus, sit debitori interdicta bonorum suorum administratio, tenet Surd. d. decis. 262. ante n. 6. & Cyriac. de contr. 374. ex n. 6. & seqq. ita ut in potestate sua non sit amplius præveniendi solutiones, nec tempus, quia dilatio pendet à controversia ipsorum creditorum de jure suo disceptantium in hoc judicio inter se ipsos.

Quo

9 Quo supposito, deveniendum nobis est ad no-
stram quaestionem admodum difficilem & va-
riis involutam ambagibus; in qua enodanda
cum distinctionibus procedendum est: nam si
agimus de illo interesse à principio legitime sti-
pulato & promisso, quia tunc iuste debetur ju-
re actionis, ut in annuo censu legitime con-
stituto, & in pensionibus ædium, feudi, em-
phyteusis, &c. nec non de eo quod debetur ra-
tione rei, ut in terminis *l. curatis*; *C. de action.
empt.* & de dotis restitutione retardata, con-
stans est quod nunquam, quocumque impedi-
mento superveniente non obstante, impeditur
cursus usurarum, quæ procul dubio currunt us-
que ad realem solutionem, quando scilicet mo-
ra solvendi præcessit impedimentum, & cursus
usurarum etiam ante illud, sumpsit initium: ut
in eisdem terminis dicit obiter *Cyriac. d. contr.
374. in princ. 10. 2.* latissime & erudite prosequi-
tur post plurimos DD. & fundamentalem ratio-
nem *Leotard. in tr. de usuris, q. 85. ex num. 9.
cum seqq.* & signanter *ex num. 29.* ubi loqui-
tur de rescripto Principis moratoriam dilatio-
nem debitori concedente, ut non impediatur cur-
sum usurarum, sed dumtaxat suspendatur inte-
rim earum exactio. Et licet *num. 14.* teneat re-
ditus census redimibilis non currere; contra-
riam tamen sententiam veriorē esse, illos ni-
mirum currere & deberi ostendimus *in hoc La-
byr. par. 2. cap. 20. ex n. 49.*

10 Cui opinioni favet usitatissima praxis & con-
suetudo in his Tribunalibus Hispaniæ, in qui-
bus licet ob rescriptum moratorium suspendatur
redituum, & censuum exactio, transacto
tamen termino moratorio exiguntur & præstan-
tur pro toto tempore præterito. Cui congruit
assertio *Leotardi loc. cit. n. 15.* qui volens effu-
gere censuram DD. contrariam opinionem de-
fendentium, dicit suam limitari in locis ubi ad-
est contrarius stylus & observantia.

11 Aut verò agimus, de interesse lucri cessantis
debito propter moram debitoris, vel aliàs ex
officio iudicis, in quo est tota difficultas; utrum
per concursum & cessionem bonorum super-
venientem cesset huiusmodi interesse, & cursus
usurarum, sive ex mora præcedente impedi-
mentum, sive contingente post concursum jam pe-
actum. Et pro parte Negativa ut neutro casu
cesset cursus usurarum, seu interesse, multis effi-
cacibus fundamentis probatur.

12 Primò; quoniam licet debitori per concursum
creditorum à seipso formatum superveniat diffi-
cultas solvendi; cum jam careat administratio-
ne suorum bonorum: ut dictum est *suprà nu.
7. & 8.* tamen difficultas solvendi non excu-
sat à mora, qua mediante, interesse debetur,
*text. in l. 137. §. 4. ff. de verbor. obligat. ibi,
& generaliter causa difficultatis ad incommodum
promissoris non ad impedimentum stipulatoris
vertinet:* ut latè explicat *Leotard. de usur. q. 84.
ex n. 31.*

13 Secundò, quia licet concursus pendentia sit
impedimentum legitimum ne debitor solvere
possit suis creditoribus, quibus, quia jam ex-
tus est administratione suorum bonorum, &
contra legitime impeditum non currit tempus,
nec mora contrahitur, *l. 2. §. quod dicimus,
ff. si quis cautionib. l. ut perfectius, Cod. de an-
nual. except.* Nos latissime diximus *in Com-
mentar. de potest. Reg. tom. 1. par. 2. capit. 13.
Salgado Labyr. Credit. Tom. III.*

ex num. 249. cum plurib. seqq.

Quod procedit, etiam si culpa debitoris præ-
cesserit impedimentum: quia hæc culpa ei non
obest; *Becius conf. 104. num. 5. & seqq. Menoch.
de arbitrar. judic. claus. 153. num. 3. Sylvan. de
feudi recognit. quest. 77. Pinell. in authen. nisi
tricennale, num. 46. Cod. de bon. matern. Cravet.
conf. 201. n. 26. Corbul. de jur. emphyt. tit. de pri-
vat. ob non solut. can. limit. 10. per tot. Petr. Surd.
dec. 262. n. 6.*

Nihilominus tamen hoc impedimentum con-
cursus non debet excusare debitorem à mora,
nec consequenter ab interesse præstando: quia
tunc prodest impedimentum quando impeditus
illud remove non potuit, facta prius omni di-
ligentia requisita, *l. sed etsi, §. 2. ff. ex quib. caus.
major.* plura diximus in comprobationem hujus
axiomatis *in d. comment. de protect. Reg. c. 13. ex
n. 263. cum seqq.*

Sed tantum abest ut debitor faceret diligen-
tiam in removendo hoc impedimento concur-
sus, quin potius sua mera voluntate, & ex li-
bero factu suo illud procuraverit, formando ipsi
concursum iudicium inter suos creditores, prout
abundè diximus *in hoc Labyr. 1. c. 1. per tot.* Er-
go hoc impedimentum ei prodesse non potest.

Tum quia est impedimentum affectatum quod
affectanti non prodest, *Becius conf. 99. n. 7. & 8.
& conf. 104. n. 5. & 6. in fin. Fatnac. q. 7. nu.
64. & q. 93. num. 21. & q. 94. num. 40. cum seqq.
& q. 99. par. 2. n. 276. Surd. conf. 32. num. 3. &
conf. 241. n. 2. & conf. 299. nu. 6. idem Surd. de
alimen. tit. 7. q. 16. n. 97. 98. & 99. cum aliis seqq.
Perusin. dec. 36. n. 3. Mascard. de probat. conclus.
6. n. 3. Vivius dec. 139. n. 1. & seqq. Decian. conf.
18. n. 266. l. 1. Grass. de effectib. clerib. effectu 16.
n. 12. Cancer. var. resol. l. 3. c. 2. de inventar. n.
29. & 30. Costa de jur. & fact. ignor. in spec. 20.
n. 5. Seraph. de juram. privileg. 4. n. 102. cum seqq.
Caball. de evulsion. §. 2. n. 9. & seqq. Anton. de Amat.
var. resolut. c. 46. ex n. 5. cum seqq.*

Tum etiam quia est culpa ordinata ad casum
impediendi moram ne ex ea præstetur interesse;
quo casu impedimentum non excusat: quamvis
aliàs culpa præcedens impedire possit moram
contrahi ob impedimentum subsequens, ut dixi-
mus *sup. num. 15.* limitatur enim illa doctrina,
nisi culpa impediti fuerit ordinata ad ipsum im-
pedimentum: & ita distinguit *Gloss. in cap. im-
putari, de reg. jur. in 6. Abb. in cap. inter, de
except. Bovius de prescript. statut. gloss. 21. n. 92.
Sfort. de rest. in integr. quest. 28. art. 6. num. 52.
ubi alios allegat, Sylvan. de feud. recogn. quest. 77.
n. 5. Corbul. de jur. emphyt. d. tit. de caus. privat.
ob non solut. canon. Roland. consil. 47. n. 55. &
seqq. Petr. Surd. dec. 262. nu. 17. & 18. qui in
nostris terminis hanc considerationem facit, &
cum *Rolando* dicit, quod ex impedimento pro-
curato per impeditum mora non desinit contra-
hi: ergo non obstante impedimento iudicii con-
cursus pendentis, debitor dicitur esse in mora;
& consequenter præstare debet interesse.*

Tertiò, quia licet impedimentum legitimum
non permittat moram committi, sive impediatur
moram de novo contrahi, commissam tamen an-
te impedimentum superveniens non tollit, sed
eo non obstante, usuræ ex mora antecedenti
causaræ non desinunt currere, *argum. l. si ser-
vum, §. sequitur, l. nemo §. 1. ff. de verb. oblig. l. si quis
solutioni, §. fin. ff. de usur. l. quod te mihi §. ubi Bart.*

110 Labyrinth. Credit. concurr.

& alii, ff. si cert. pet. leg. 18. tit. 11. par. 5. quibus omnibus probatur, quod licet debitor speciei

22 perempta specie liberetur, & actio personalis competens ad rem petendam, respectu rei extinguatur perempta ipsa re, ex l. 1. in fin. Cod. de jur. emphyt. l. Titia textores, §. ult. ff. de leg. 1. l. in navem Saufeii, ff. locati: l. si ex legati. ff. de verb. oblig. §. si res legata, instit. de legat.

23 Tamen hoc fallit, nec extinguatur actio ad æstimationem rei peremptæ consequendam, quando jam mora commissa erat, & præcesserat interitum, & ideo debitor non liberatur, l. si servum, in leg. resp. ff. de verb. oblig. l. cum res, §. 1. ff. de legat. 1. l. sancimus, C. de fidejuss. Alexand. in l. insulam, fallent. 15. ff. de verb. oblig. & in d. l. si ex legati causa: Jas. in d. l. quod te, n. 3. & 4. Decius n. 10. & Ripa n. 12. Surd. dec. 115. nu. 13. & 14. Giurba dec. 115. n. 3. & 4. Scacc. de commerc. §. 2. glos. 5. n. 161. & num. 152. in fin. Ant. Gomez, var. t. 2. c. 2. n. 23.

24 Corroboratur hoc fundamentum ex simili quod videtur aptabile nostro concursui: nam quando per debitorem obtentum fuit à Principe rescriptum moratorium, ut intra certum tempus creditores illum non vexent, nec petant seu exigant quod eis debetur, si mora præcessit rescriptum, non purgatur, nec impeditur cursus usurarum seu interesse, qui jam antea cœperat, sed semper Moratoria durante continuatur sine interruptione: ne Principis Beneficium creditoribus damnum afferat in jure jam illis quaesito; quamvis, sicut sortis, ita & usurarum exactio differatur: ita sentiunt Castrenf. & Salicet. in l. 2. Cod. de precib. Imper. offerend. Matrill. decis. 16. n. 4. Ursill. ad Afflict. decis. 5. n. 4. Marc. Ant. Cucc. de morat. præscript. num. 148. & ex Felic. de Solis, Avendanno Carolo de Grass. Joan. Bapt. Thoro, & Fabro tenet Leotard. de usur. 9. 85. n. 22. ergo eodem modo debitor, cui beneficio legis indulgetur, ut per bonorum cessionem suspendantur creditorum exactiones, cessentque molestiæ quoad pendet lis creditorum introducta per concursum; & ideo interesse sive usuræ jam debitæ ex mora præcedente hoc impedimentum & dilationem, cursum suum non sistant, sed debent semper currere, licet earum exactio in finem litis suspendatur.

25 Contrariam tamen sententiam in nostro casu, imò quod impedimentum concursus superveniens impediatur moram contrahi de novo, & sistat contractam, sive cursum usurarum, & interesse lucris cessantis; tenent contra Petr. Surd. Cyriacus contrav. 374. t. 2. Cæsar. Manent. dec. 61. n. 32. & 49. cum seqq. præ cæteris Alexand. in l. quod te mihi, n. 6. & 23. ff. si cert. pet. sequitur Hodierna ad Surd. d. dec. 262. n. 5. dicentes quod quando impossibilitas solvendi talis est, quæ privat debitorem bonis suis, eorumque administratione, eum liberat à mora, & consequenter ab interesse: idemque post Frecc. tenet Camil. de Medic. conf. 39. & plures alii citandi in fr. n. 29.

26 Quæ doctrina de plano procedit in concursu superveniente, quia est beneficium à lege concessum miseris debitoribus, longè favorabilis rescripto moratorio; cum illud sit introductum à jure communi, & incorporatum in eo, ad latissimè per nos tradita in hoc Labyr. par. 1. c. 1. per

27 tot. in quo multa concurrunt, quæ singula per se possent debitorem excusare à mora, nempe

oblatio bonorum suorum cum deposito & sequestro penes Curiam, ut ex eis satisfiat creditoribus, item abdicatio administrationis eorum, & privatio facultatis solvendi suis creditoribus, ut annotavimus supr. n. 7. & 8.

Hoc igitur impedimentum legitimum est ad excusandum debitorem à mora contrahenda, & jam contracta suspendenda, & tollenda in posterum, cum jam in sua potestate non sit illam purgare solvendo creditoribus: & ideo ipsi jure suo utenti culpa non debet imputari, si non faciat quod factum non prodesset, non enim valeret solutio per eum facta: ex quibus mora penitus excluditur, juxta l. pecuniam, & l. cum quidam ff. de usur. ibi, quid enim potest imputari ei qui solvere eisi vellet, non potuit: & iterum ibi, usura enim non propter lucrum petentium infliguntur, sed propter moram non solvendi: & ita tenent ibid. Bald. Saÿcet. & Florian. Batt. in l. item illa, ff. de constit. pecu. num. 11. Alex. conf. 92. num. 9. & 10. l. 1. Rot. per Farinac. decis. 577. par. 2. in recent. & in posthum. decis. 29. n. 1. tom. 2. Escobar. de ratiocin. cap. 13. n. 36 & seqq. Gratian. t. 2. discept. 400. num. 78. Surd. decis. 87. n. 6. & dec. 260. n. 5. cum seqq. & dec. 326. n. 69. & factum, quod non relevat, fieri non debet, l. aliquando 13. fin. l. debitor 24 §. ult. ff. ad Senatuse. Velleian. l. apud Julianum 11. §. fin. l. ille à quo 13. in princ. ff. ad Trebell. l. hæc stipulatio 14. §. divus, ff. ut leg. seu fid. nom. cau. cap. per tuas 32. de simon. cum aliis vulg. Et in terminis quod mora non imputatur ei qui non fecit quod factum non prodesset, probant Ruyn. consil. 42. num. 8. & 9. lib. 4. Matrill. decis. 179. num. 11. Gratian. tom. 3. c. 527. num. 8. & 9. Petr. Luna conf. 15. num. 6. usque ad num. 11. & in addit. ad Noguier. alleg. 7. n. 46.

29 Et loquendo in usuris pupillaribus & aliis debitis ex officio judicis, non verò per pactum & stipulationem; ut non debeantur, nec contrahatur mora, quando debitor redactus est ad egestatem, & ejus bona, ex quibus tenetur solvere, sunt in sequestro, probantur ex d. l. cum quidam, §. pupillo & ibi Gloss. verb. non potuit: ubi ait, & sic nota quod non imputatur alicui, si non facit, quod eisi facere vellet, non possit. Gloss. in l. vinum & in l. lecta, ff. si cert. pet. in terminis Scacc. de commerc. §. 1. q. 7. par. 2. ampliat. 8. n. 100. Cæf. Manent. dec. 61. n. 31. & 32. & n. 42. usque ad 46. Novar. t. 1. q. forens. 25. ex n. 5. Velasc. de priv. l. vau. par. 1. q. 17. ex num. 39. Seraph. dec. 1058. n. 8. Minador. dec. 17. Noguier. alleg. 27. ex num. 64. & 66. & num. 58. Is enim qui aliqua exceptione se tueri potest, ne ab eo solutio exigatur, non dicitur esse in mora, & ideo nec ad interesse tenetur, l. lecta 40. §. sed cum satisfio, vers. non enim, ff. si cert. pet. l. siquis solutionem, ff. de usur. Menoch. de arbitr. casu. 220. num. 46. Gratian. discept. for. 42. ex n. 25. Joan. Bab. Steiban, in tract. de interesse, l. 2. tit. 15. q. un. ex n. 6. 7. & 8. Sed quam legitima sit exceptio, debitori competens ad non solvendum ex formato concursu patet ex supra dictis d. n. 25.

30 Neque hoc impedimentum tribuendum erit culpæ debitoris, quod solum ordinatur, ad proprium damnum vitandum, absque injuria creditorum, qui de hoc conqueri non possunt; provenit enim ab urgente necessitate & oppressione artis alieni: ex reg. Qui jure suo usitur, nemini facit injuriam: & quia quando actus

prin.

Pars IV. Cap. XVII. & ult. III

principalis est permittus, non attenditur damnum quod ex eo alteri resultat in consequentiam: de quo multa singularia diximus *par. 1. c. 37. ex num. 31. & 40.*

32 Inò quando cum utilitate propria immixtus est dolus, ob conjunctam utilitatem, non dicitur propriè dolus, sed diligentia, quia nemo debet nocere sibi, ut aliis profit, nec omittere suam utilitatem, etiam si aliis noceat, ut ex *l. Proculus ff. de damno infect. & l. qui autem 6. ff. que in fraud. credit. latè & optimè exornat Joan. Garc. in opuscul. de hypotheca post contract. num. 14. 15. & 16.*

33 Ex quibus satisfit omnibus quæ de impedimento culpabili, quod non excuset, diximus ex *num. 14. cum seqq.* quia nulla potest imputari culpa debitori facienti quod sibi à jure permittum est, & indulium miserationis causa: nec per consequens nihil ab eo per cessionem bonorum ordinatur ad causam impedimenti, cum principalis ejus intentio ad id dirigatur, ut à molestiis & vexationibus liberetur.

34 Et quod impotentia solvendi saltem excuset debitorem à mora, ne teneatur ad interesse lucri cessantis, & hoc casu subveniendum sit debitori, sentiunt Theologi, ut testatur Afflict. *decif. 20. num. 7.* & probat Rota Genuens. *decif. 99. num. 3.* Rebuff. *in l. 1. gloss. ult. num. 33. C. de senten. que pro eo quod inter. Scacc. de commerc. §. 1. ampliat. 8. num. 201.* Gasp. Rodrig. *de ann. reditib. l. 3. q. 5. num. 35. vers. declaro sexto:* quidquid reluctet Leotario. *de usur. q. 81. num. 35. & 36.* quia ejus doctrina solum procedit in difficultate quam debitor habet reperendi pecuniam, ut probant DD. & jura ab eo allegata ex *num. 31.* non verò in impotentia absoluta & justo impedimento solvendi superveniente: qui casus sunt omnino distincti. Et quod impotentia solvendi præcedens moram liberet debitorem ab interesse, latè probat Hodierna ad Suid. *decif. 262. num. 9. & seqq.* & urgent supra dicta ex *nu. 21.* & quod in rescripto moratorio impediatur cursus usurarum, & mora, probant plurimi DD. adducti à Leonardo *de usur. 85. ex num. 28. cum seqq.* Præterea ut

35 mora contrahatur, & ex ea debeatur interesse, requiritur quod non sit excusabilis, & nullo legitimo colore velari possit: Gloss. *in l. quod te, verb. in potestate, in fin. ff. si cert. pet. & ibi Alex. & alii DD. & ex plurib. Hermosil. ad leg. 10. glos. 4. num. 299. tit. 1. par. 5. t. 1. fol. 138.* conducunt jura & DD. *supr. n. 29.*

37 Sed quid dicendum quando hoc legitimum concursus impedimentum supervenit post moram jam commissam, & interesse lucri cessantis cœpit currere; Multi dixerunt non cessare, sed continuari: ut probant omnes DD. adducti *supr. ex num. 21. 22. 23. & nu. 24.* probat etiam Hodierna ad Suid. *d. dec. 262. n. 6. & 7.* licet nihil adducat applicabile ad casum.

38 In hac tamen difficultate verius judico, interesse præteritum deberi, non tamen currere post impedimentum, sed omnino cessare. Moveor primò ex veriori & probabiliore opinione Doctorum dicentium ex rescripto moratorio impedi cursum usurarum seu interesse debiti officio judici propter lucrum cessans, quantumvis mora præcesserit, quam tenent Natta *conf. 591. num. 11.* Rebuff. *in tract. de litter. morator. artic. 1. glos. 1. in fin. B. d. 29. num. 5. in fin. Petri Salgado Labyr. Credi. Tom. III.*

Pechius *de jur. sistend. c. 31. in fin.* Hering. *de fidejussorib. c. 21. nu. 43.* & ferè omnes DD. quos in contrarium adduximus *supra n. 24.* loquuntur in censibus, & interesse debito ex contractu, & jure actionis; prout etiam adnotavimus illud currere pendente concursu, *supr. n. 9. & 10.*

Probatur hæc opinio ex *l. 1. Cod. de usur. rei judic. ubi* deciditur, usuras currentes ante rem judicatam inhiberi per dilationem concessam debitori ad solvendum, ex causa miserationis: probat etiam text. *in l. 8. §. 2. ff. de liberat. leg. ubi data per testatorem dilatio suo debitori ad solvendum, non incuratur mora, sed purgetur, nec possit heres petere usuras seu interesse: text. optimus in l. lecta, in fin. ff. si cert. pet. l. Titia Seja. §. usuras, ff. de legat. 2.*

Si enim in rescripto moratorio cursus usurarum suspenditur, quando scilicet in debitoris potestate est solvere creditoribus suis, quia bona & eorum administrationem retinet; quanto fortius erit affirmandum in debitore concursum formante, qui bonis & administratione privatus est & denegetur ei absolute facultas solvendi creditoribus suis, ut sæpè diximus.

Deinde manifestè probatur, quia licet interesse ex mora ante impedimentum, decursum debeat, non tamen potest deberi in futurum post impedimentum subsequutum: quia mora, & interesse ex ea proveniens, habet tractum successivum, & ex mora annuatim, vel dietim interesse producit; & ideo superveniente impedimento per concursum, mora, seu interesse morosum, devenit ad tempus & casum quo incipere non potest, & consequenter non debetur amplius, ex adductis *supra num. 25. & seqq.*

Et cum ex tunc cesset mora, propter quam debentur usuræ seu interesse lucri cessantis, cessare debent mora ipsa cessante: nam causa successiva sive momentanea successivum producit effectum, si cessaverit, cessat pro tempore futuro successivus effectus, Monter. à Cueva *decif. 2. n. 72.* Bald. *l. inter Castellianum, col. fin. ff. de arbitr. Jal. in l. si quis heredem, num. 14. Cod. de instit. & substit. Decius conf. 480. nu. 8.* Corneus *conf. 7. n. 5. vol. 1.* Angel. *conf. 159. vol. 2.* Roland. à Vall. *conf. 39. n. 55. vol. 4.* Tiraquel. *in l. si unquam, verb. susceperit liberos, n. 152.* idem Tiraq. *in tract. Cessante causa, limit. 12. n. 24. & limit. 23. n. 7. & 9.* Fenutius *de momento temp. c. 10. n. 7.* Monter. *dec. 2. n. 62.* Foller. *in constit. Neapol. in Rubr. de Magistro justitiariorum c. statumus. 34. 58. & 62.* Caravit. *in Rit. Curie 233. n. 15.* exactè & optimè plura exempla congerens Casanate *conf. 25. num. ex 15. & seqq.* multis *ibid.* allegatis, & ex *n. 7. & seqq.* per quem, & Hondedeum *in conf. 29. 110. vol. 1.* & Gamam *dec. 27. n. 5.* observat Anton. de Amat. *var. resol. c. 65. n. 53.*

Quò etiam tendit doctrina Angeli ad Bartol. *in l. 1. ff. de penis,* quam refert Laferd. *dec. 50. & sequitur Lancelot. de autentat. par. 2. c. 4. limit. 20. n. 19.* Mazol. *conf. 22. n. 25.* Marcel. Cala, *de modo articul. & proband. n. 84. in fin. & num. 10.* Grass. *excep. 3. num. 38.* dicentes, quod stante statuto, quod causa viduæ sit summaria, si causa fuerit crepta per mulierem nuptiam, & causa pendente maritus moriatur, causa ex inde in articulis sequentibus sit summaria, & per Glossam *in d. l. qui autem, ff. si quis cautionib. Angel.*

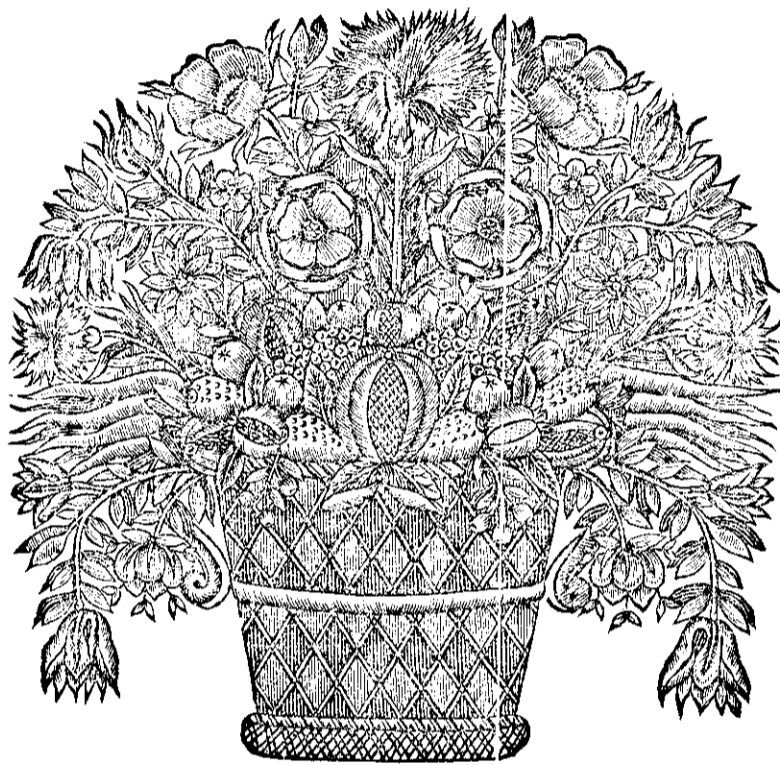
112 Labyrinth. Credit. concurr.

in l. si quis postea, ff. de iudic. Bald. in l. si quis quemquam ff. si quis cautionib. quam communiter approbatam dixit Ripa in c. 1. n. 81. de rescript. Anton. Gabriel. tit. de iudiciis, conclus. 4. sub n. 20. Capell. Tolos. dec. 147. & ex eod. Alexandro, & aliis, Giurba dec. 82. n. 7.

44 Ex quibus concludendum est, quod non obstante mora incurfa ante impedimentum ex iudicio concursus creditorum peracto à debitore,

interesse lucri cessantis non currit in futurum, licet creditores interesse illius temporis antecedentis sibi jam quæsitum exigere possint post sententiam graduationis.

Non obstant argumenta in contrarium adducta supra ex n. 13. cum seqq. quibus iam satisfecimus per fundamenta hactenus considerata ex num. 25. cum seqq.

INDEX

INDEX

Fidelissimus & Copiosissimus Materiaram omnium quæ in hac quarta Parte Labyrinthi Creditorum deciduntur.

*Primus numerus Caput, secundus sedem materiae numeralem;
tertius paginam indicant.*

A

Actio. Agere.

ACTIONES movet debitor
pendente concursu cum inter-
ventu creditorum, cap. 1. n. 4.
pag. 2.

Actiones movere seu exerceri
nemo potest ex jure alterius,
juxta Cancernum, cap. 1. n. 7.
pag. 3.

Limitatur 1. si quis agat jure proprio à jure Ter-
tii dependente, ibid. & n. 38. p. 6.

Limitatur 2. si creditor deducat jus suum, ex-
cipiendo, cap. 1. n. 8. p. 3.

Exemplificatur in variis exceptionibus, n. 9. 10.
& 11. ibid.

Sed vid. n. 38. & 23.

Agendi jus an transeat in creditores ex persona
debitoris, pendente concursu, cap. 1. n. 15.
& plurib. seqq. p. 4.

Ratio traditur ob quam creditores possunt mo-
vere Actiones, & opponere exceptiones tan-
gentes debitorem decoctum & ejus bona, cap.
1. n. 23. & 24. p. 5.

Actio intentari dicitur ab eo qui solvit, non ex-
ceptio, c. 1. n. 29. p. 6.

Actiorem lesionis contra emptorem rei debito-
ris movere possunt creditores, c. 1. n. 32. ibid.

Idem procedit in re data in solutum, num. 33.
ibid.

Agere possunt creditores ex pacto retrovendi-
tionis apposto in favorem debitoris decocti,
c. 1. n. 34. ibid.

Quod intelligitur in subsidium, n. 35. ibid.

Actiones personales moveri possunt à creditori-
bus contra debitores debitoris sui, pendente
concursu, c. 1. n. 36. ibid.

Agendo, vel excipiendo, creditores comparere
possunt ex persona debitoris in judicio, absque
Salgado Labyr. CREDU. Tom. III.

cessione, ad conservanda bona & jura debi-
toris decocti, c. 1. n. 38. 39. & 40. p. 6. & 7.

Actiōnis cessio differt à cessione bonorum, &
de una in aliam non fit illatio, cap. 1. num. 1.
pag. 2.

Vid. Cessio.

Actio intentari potest ab uno ex persona alte-
rius, & interdum quis consequitur ex perso-
na alterius, quod ex sua consequi non potest,
cap. 1. n. 40. pag. 7.

Actiōibus debitori competentibus uti possunt
creditores illius absque cessione, c. 1. §. 2. n. 1.
pag. 10.

Vide Creditor.

Actus.

Actus est nullus ab uno gestus, quando ad il-
lum exercendum datur pluribus mandatum
simpliciter, c. 3. n. 16. pag. 29.

Actus gestus, non servata forma simultanei con-
cursus ad gerendum data, irritus est, c. 3. n. 30.
pag. 30.

Vid. Statutum.

Vid. Notarius.

Actus nulliter celebratur, si non fuerit servata
forma à statuto præscripta, c. 3. n. 36. ibid.

Actus agentium ultra eorum intentionem non
operantur, c. 5. n. 6. p. 41.

Actus legitimus alterari non debet, licet casus
evenerit à quo incipere non potuerit, cap. 5.
n. 14. ibid.

Actus nullitas ipso jure introducta in favorem
alicujus nihil operatur nisi parte volente, c. 6.
n. 30. & 31. p. 47.

Actus legitimi retractari non possunt, licet casus
evenerit à quo incipere non potuerunt, c. 6.
n. 40. p. 48.

Ex Actu nullo dominium non acquiritur, c. 9.
n. 11. p. 63.

Actus voluntarius habetur pro necessario, si ha-
buerit originem à causa necessaria præceden-
te, c. 9. n. 30. p. 64.

Index Rerum

- Actus factus ex juris necessitate & compulsionem** non comprehenditur sub lege prohibente actum fieri, c.9.n.121. & 122. p.76.
- Actum fieri ex necessitate proveniente ab origine, vel ex dispositione & coactione legis, paria sunt,** c.9.n.95. p.72.
- Actus gestus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si jam conditio erat purificata, quamvis contrahentes ignorassent,** c.11.n.4. & 5. p.81.
- Actus judiciales gesti à procuratore revocato, adversario & giudice ignorantibus revocationem, valent,** c.12.n.13. p.86.
- Actus extrajudiciales, ut contractus, si fiant à procuratore revocato ignorante revocationem, sustinentur,** c.12.n.14. ibid.
- Ex Actu nullo voluntas elici potest & probari,** c.14.n.2. p.97.
- Actus validus præcedens non tollitur per subsequentem invalidum & nullum,** cap. 14. n. 12. pag. 98.
- Agere potest creditor ex priori contractu nulliter innovato, & debet graduari in concursu,** c.14. n.18. p.99.
- Actu principali permisso, quæ in consequentiam veniunt non attenduntur in jure,** c.17.n.31. & 32. p.110.
- Actus ut valeat potius quàm quod pereat, quique præsumitur velle,** c.4.n.45. p.38.
- Actus à fine agentium judicatur,** cap. 4. num. 45. ibid.
- Equiparata.*
- Equiparatorum idem est judicium, ac dispositio eadem,** c.13.n.6. p.92.
- Equiparatorum diversum est judicium, ubi dari potest diversitatis ratio,** c.13.n.12. ibid.
- Alienatio.*
- Alienans rem communem solum intelligitur alienare eam partem, jus, & portionem quam in ipsa re habet,** c.5.n.12. p.41.
- Alienatio rei hypothecatae fit cum suo onere,** c.9.n.25. p.64.
- Alienationis prohibitio à testatore facta non impedit translationem domini si poena fuerit imposita alienanti,** c.9.n.54. p.67.
- Alienationi confiscatio æquiparatur,** c.9.n.64. pag.68.
- Alienatio rei hypothecatae, & casus Commissi, differunt,** c.9.n.91.92. & 93. p.72.
- Alienatione facta bonorum majoratus, vel fideicommissi, interveniente juris auctoritate, non attenditur jus successorum,** c.9.n.110. pag.75.
- In Alienationibus quæ sunt ex vi coactiva legis, non attenditur voluntas domini,** c.9.n.111. & 112. ibid.
- Alienatione prohibita, intelligitur ea quæ fit ab homine sine necessitate, non quæ à lege inducitur,** c.9.n.114. ibid.
- Alienatio quæ lege inducitur non requirit solemnitates juris quæ aliàs adhibendæ sunt tam respectu minorum, quàm mulierum,** c.9.n.116.117. & 120. p.76.
- Alienatio ex causa necessaria à lege inducta non continetur sub prohibitione alienationis,** c.9.n.119. ibid.
- Alienatio nulla est si dominus alienet rem alienari prohibitam; nec transfert dominium in acquirentem,** c.12.n.6. p.85.
- Pactum de non alienando impedit domini translationem, casu quo res alienetur,** c.12.n.7. ibid.
- Alienationis prohibitio cum Tertio conventa cuius interest rem non alienari, impedit translationem domini in acquirentem, sive sciverit illud pactum, sive non,** cap. 12. num. 25. pag. 87.
- Alienatio facta à debitore post concursum formatum, in eum qui concursum ignorabat, an valeat,** c.12.n.43. & n.44. & seqq. p.89.
- Alienatio facta à debitore post cessionem bonorum, seu decoctionem, nulla est,** c.12.n.47. & 48. ibid.
- Alienari possunt bona fideicommissi subjecta pro satisfactione creditorum testatoris,** c.12.n.52. p.90.
- Alienandi facultas impetrata pendente concursu judicio an valeat,** c.13.n.8.9. & n.16. & aliis seq. p.92.
- Vid. Facultas.*
- Alienatio rei hypothecatae de consensu creditoris non extinguit hypothecam, si alienatio nulla sit,** c.14.n.10. p.98.
- Vid. Nullitas.*
- Apocha.*
- Apocha data ab uno ex Thesaurariis Regiis absque aliorum subscriptione, non relevat debitorem,** c.3.n.20. & 21. p.29.
- Apoche solutionis à Fisco faciendæ plures solemnitates & subscriptiones requirunt quæ non suppleantur per testium probationem,** c.3.n.29. p.30.
- Vid. Thesaurarius.*
- Vid. Solutio.*
- Appellare. Appellatio.*
- Appellare potest creditor à sententia lata contra debitorem intentantem remedium læsionis,** c.1.5.2.n.3. p.10.
- Vid. Creditor.*
- Argumentum.*
- Argumentum, est unitum rei hypothecatae, ergo est hypothecatum; non est constans, sed fallit in tribus casibus,** c.2.n.69. p.21.
- Argumentum valet de tempore ad rem, & de re ad tempus,** c.2.n.19. p.17.
- Argumentum de re ad personam, & è contra, valet,** c.8.n.38. p.58.
- Argumentum à voluntaria alienatione rei hypothecatae, ad casum Commissi, non valet,** c.9.n.95. p.72.
- Argumentum à contrario sensu non valet quando absonus inde resultaret intellectus,** c.12.n.30. p.90.
- Affertio.*
- Affertioni Principis aut Notarii de facto alieno in præjudicium Tertii non statuitur,** c.3.n.32. p.30.
- Affertioni unius non statuitur quando actus pro forma à pluribus simul celebrari debet,** c.3.n.35. ibid.
- Augmentum.*
- Augmentum rei principalis, unum corpus efficitur cum ea, & ejusdem naturæ,** c.2.n.3. & 4. p.15.
- Ad Augmentum rei principalis in obligationem deductæ dispositio extenditur ex tacita partium voluntate & interpretatione legis,** cap. 2. n.9. n.16.
- Quod procedit ex multorum sententia in contractu, sententia, & privilegio,** n.10. ibid.
- Pactum de lucranda dote extenditur ad ejus augmentum superveniens,** c.2.n.11. ibid.
- Statutum disponens super lucro dotis, extenditur**

& Verborum.

- ditur ad ejus augmentum, n. 12. *ibid.*
Vid. Dos.
 Concessio Territorii cum jurisdictione à Principe facta extenditur ad augmentum, c. 2. n. 13. *ibid.*
 Jus universale hypothecarum extenditur hypotheca ad augmentum illius juris, c. 2. n. 7. p. 15.
Vid. Hypotheca.
 Augmentum ad eum spectat ad quem spectat diminutio, c. 2. n. 23. p. 17.
 Augmentum & diminutio pari passu ambulant, n. 24. *ibid.*
 Augmentum per alluvionem naturaliter cum ipso fundo unitur, c. 2. n. 27. p. 18.
Vid. Flumen.
 Augmentum alluvionis accrescit creditori hypothecario, c. 2. n. 33. *ibid.*
 Et usufructuario, n. 34. *ibid.*
 Et Emphyteutæ seu rei emphyteuticariæ, n. 35. *ibid.*
 Augmentum proveniens ex causa alluvionis, & ex causa consolidationis, æquiparantur in jure, c. 2. n. 36. cum aliis seqq. *ibid.*
Vid. Confl. datio.
 Augmentum proveniens ex præscriptione quasi alluvio dicitur, c. 2. n. 42. *ibid.*
Vid. Præscriptio.
 Sicut Augmentum separabile non auget rem; ita augmentum concretum & affixum rei hypothecariæ auget hypothecam, c. 2. n. 54. p. 19.
 Augmentum rei principalis deductæ in contractu an & quomodo subiciatur eisdem qualitatibus & hypothecis, c. 2. n. 55. *ibid.*
 Augmentum noviter proveniens ex facto contrahentium subicitur qualitatibus, conditionibus, & hypothecis prioris conditionibus, c. 2. n. 68. p. 21.
 Augmentum majoratus proveniens ex aggregatione bonorum à Tertio facta, longè differt ab augmento ex natura rei, vel ex facto contrahentium, c. 2. n. 70. & aliis seqq. *ibid.*
 Augmentum non sequitur naturam rei auctæ, quando inter utramque datur diversa ratio, c. 2. n. 74. p. 22.
 Dispositio super Augmento est novus contractus respectu Tertii, c. 2. n. 83. *ibid.*
 Augmentum non sequitur naturam rei auctæ in præjudicium Tertii, c. 2. n. 86. p. 23.
Vid. Majoratus.
 Augmentum comprehenditur sub nomine universali, c. 2. n. 98. p. 24.
 In his quæ sunt stricti juris an fiat extensio ad augmentum, c. 2. n. 10. & 99. p. 16. & 25.
 Quando Augmentum provenit à contrahentibus, pacta conditiones, & hypotheca censentur repetita quæ erant in priori contractu; c. 2. n. 100. p. 25.
 In Augmento rerum feudalium nova investitura non requiritur, c. 2. n. 108. *ibid.*
 Augmentum seu Accessorium permanet illæsum cum principale non est hypothecatum, c. 2. n. 114. p. 26.
 Augmentum debet esse ejusdem qualitatis cum suo principali, c. 5. n. 25. p. 42.

B

Beneficium cessionis bonorum.

Beneficium cessionis bonorum quid operetur tam respectu debitoris quam creditorum ip-

- lius, c. 17. n. 7. p. 108.
 Beneficium cessionis bonorum, sive concursus, concessum est à lege, & favorabilius est recepto moratorio, c. 17. n. 26. p. 110.
 Beneficium cessionis bonorum non imputatur debitori ad culpam, c. 17. n. 33. p. 111.
Vid. Con. usus. Cessio.
Vid. Debitor.
Beneficium Competentiæ.
 Beneficium legis ne quis conveniatur ultra quàm facere possit deducto ne egeat, competens donatori, marito, socio, & aliis quibusdam, non prodest eorum fidejussoribus, nec heredibus, c. 1. §. 1. n. 3. p. 7.
 Beneficium istius competentie est merè personale, c. 1. §. 1. n. 11. p. 8.
Vid. Exceptio.
Beneficium l. 2. C. de rescind. vendit.
 Beneficio leg. 2. C. de rescind. vendit. an possint uti creditores pro rebus debitoris cum enormi læsione venditis, c. 1. n. 32. p. 6.
 & §. 2. n. 2. v. 10. n. 12. cum seqq. p. 11.
 Beneficium leg. 2. C. de rescind. vendit. an locum habeat in venditione pignoris facta per creditorem, c. 1. §. 2. n. 67. cum seqq. usque ad fin. p. 11. & seqq.
 Beneficium leg. 2. est personale solis contrahentibus competens, cap. 1. §. 2. n. 8. p. 10. & n. 20. pag. 12.
 Beneficium leg. 2. datur vendenti per procuratorem, c. 1. §. 2. n. 17. *ibid.*
 Beneficium leg. 2. conceditur debitori in bonis que venduntur ad instantiam creditorum in subastatione, c. 1. §. 2. n. 18. *ibid.*
 Multo magis in pignore vendito à solo creditore citra hastam publicam, n. 19. *ibid.*
 Beneficio leg. 2. Tertius uti non potest; sed aliud est de creditoribus ex persona debitoris agentibus, c. 1. §. 2. n. 20. *ibid.*
Beneficium Ecclesiasticum.
 Beneficium incompatibile non vacat ipso jure, quandiu possessio secundi non est pacifica, sed litigiosa, c. 6. n. 37. p. 48.
 Beneficio acquisito à pensionario irrevocabiliter, extinguitur pensio, nec reviviscit quamvis beneficium ipsum postea dimiserit, c. 6. n. 39. & n. 44. 45. 46. p. 49.
 Sensus si revocabiliter tantum, n. 23. p. 46.
 Beneficii titulo manente apud pensionarium revocabiliter non extinguitur pensio, sed dormit, c. 6. n. 5. p. 45. & 32. p. 47.
 Si verò perfecte & irrevocabiliter, extinguitur vi consolidationis, n. 8. *ibid.* p. 46.
Vid. Pensio.
 Beneficiarius consentiens resignationi salvo beneficio summi Pontificis, potest interim revocare consensum, c. 53. n. 29. p. 94.
Bona.
 Verbum, *Bona* adjectum genitivo, *Majoratus* indicat omnia bona pertinentia ad majoratum, sive ex dominio, sive ex possessione, c. 2. n. 116. p. 26.
 Bonorum dispositio per nomina possessiva complectitur omnia bona mobilia, & immobilia, jura, & actiones, c. 2. n. 117. *ibid.*
 Bona aggregata Majoratui an veniant sub hypotheca bonorum ipsius majoratus, c. 2. per tot. p. 15.
Vid. Facultas.
 Bona aggregata majoratui non stant accessorie ad bona antiqui majoratus, sed æquè principaliter

Index Rerum

paliter considerantur, c. 2. n. 110. p. 25.
 Quod limitatum & declaratur, n. 112. ibid.
 Bona non possunt manere obligata pro eodem
 apud eundem, c. 4. n. 38. p. 37.
 Eorum separatio peti potest à creditoribus de-
 functi, ut ex ejus bonis nihil capiant credito-
 res hæredis, c. 4. n. 37. ibid.
 Bona quæ incidunt in Commissum ob culpam &
 pœnam transeunt libera ab omni onere in do-
 minum directum, c. 9. n. 5. p. 62.
 Bona emphyteutica redeunt ad dominum dire-
 ctum libera, ex natura rei & conditione con-
 tractus, c. 9. n. 26. & 27. p. 64.
 Bona non dicuntur nisi deducto ære alieno, &
 ideo bonis omnibus confiscatis, vel ex parte
 quotitativa, obligatur fiscus creditoribus de-
 linquentis: secus in confiscatione speciali
 ex causa Commissi, cap. 9. num. 84. p. 70. &
 n. 88. p. 71.
 Vid. *Fiscus*.
 Bona majoratus hypothecata ex facultate regia
 non immutantur vel in forma, vel in quali-
 tate, licet remaneant libera apud ultimum
 possessorem, familia extincta, c. 10. n. 12. &
 14. p. 78.
 Bonorum majoratus substantia non destruitur
 per libertatem majoratus supervenientem, c. 10.
 n. 16. ibid.
 Bona majoratus sunt libera auctoritate princi-
 pis, dum ipse concedit facultatem ea obli-
 gandi jure hypothecæ, & ideo quoad hypo-
 thecam non immutantur per libertatem super-
 venientem ex familia extinctione, c. 10. n. 20.
 ibid. & n. 24. p. 79.
 Bona hypothecata transeunt in quemlibet posses-
 sorem cum suo onere, c. 10. n. 27. ibid.
 Vid. *Majoratus. Hypothecæ*.
 Bona majoratus an possint obligari tanquam li-
 bera ab ultimo possessore viventibus adhuc
 vocatis qui postea prædecesserunt possessori,
 c. 11. per tot. p. 80.
 Bonorum administrationis interdictio impedit
 domini translationem & alienationem, c. 12.
 n. 45. & seqq. p. 89.
 Vid. *Interdictio*.
 Bona vinculata obligari vel alienari non possunt
 absque facultate regia, quæ an profit credi-
 tori impetrata post concursum formatum, latè
 discutitur, c. 13. per tot. p. 91.
 Vid. *Facultas*.
 Bona Feudalia alienandi facultas pendente con-
 cursus judicio an sit valida, cap. 13. num. 8.
 p. 92.
 Bona Ecclesiæ si fuerint alienata reservato bene-
 placito sedis Apostolicæ, an valeat alienatio,
 c. 13. n. 30. cum aliis seqq. p. 94.
 Bonorum adventitiorum filii administratione &
 usufructu pater privatur ob dilapidationem,
 non secus ac per mortem, cap. 15. per tot.
 p. 100. & maximè n. 13. & seqq. p. 101.
 Vid. *Pater*.
 Bona vinculata malè dissipantes privantur omni
 jure & commoditate illorum, c. 15. n. 16. &
 17. ibid.
 Bona specificè obligare, vel genericè per nomen
 universale, ut gregem, peculium, &c. disse-
 runt, c. 2. n. 97. p. 24.

C

Cambium.

Dans literas Cambii non tenetur reddere
 pecunias acceptas, alio in loco à se sol-
 vendas accipienti literas, nisi certus sit fuisse
 intimatas suo mandatario cui directæ fue-
 rant, ubi redditur ratio, cap. 3. num. 41.
 & 42. p. 31.

In literis Cambii traditis creditori non est lo-
 cus pœnitentiæ unius altero invito, cap. 3.
 n. 43. ibid.

Vid. *Protestatio*.

Scriptor literarum Cambii constituitur in mora
 si solutio non fuerit facta die & loco assigna-
 tis, c. 3. n. 49. p. 32.

Vid. *Mora*.

Cambii Contractus censetur perfectus ex tra-
 ditione pecuniæ & literarum, cap. 3. n. 57.
 ibid.

Causa.

Causa quæ producit effectum successivum cessan-
 te, cessat effectus, c. 17. n. 42. p. 111.

Limitata causa limitatum producit effectum, c. 5.
 n. 7. p. 41.

Cessio.

Cessio bonorum, & Cessio juris vel actionis,
 differunt, nec valet consequentia de una ad
 aliam, c. 1. n. 1. p. 2.

Cessio juris transfert in cessionarium jus compe-
 tens cedenti, c. 1. n. 2. ibid.

Et de significatione verbi, *Cedere*, ibid.

Cessio bonorum non est translativa & abdicati-
 va juris sed consignativa & destinativa: &
 de utriusque differentia, cap. 1. nu. 3. & seqq.
 ibid.

Ex cessione bonorum debitoris tractant credito-
 res dumtaxat de justificatione crediti, cap. 1.
 n. 5. p. 3.

Expenditur ad id Doctor Olea, exponitur & no-
 tatur, ibid.

Cessio necessaria non est ut creditores possint
 movere actiones debitori decocto competentes
 post concursum formatum, c. 1. n. 18. 19. p. 4.
 & n. 24. p. 5.

Cessio bonorum varios producit effectus in fa-
 vorem creditorum, c. 1. n. 20. & 22. p. 4.

Cessio debitoris non requiritur, ut possint cre-
 ditores in concursu agere vel excipere ad con-
 servanda bona & jura debitoris, c. 1. n. 38.
 39. & 40. p. 6. & 7.

Cessio debitoris non est necessaria ut creditores
 possint intentare læsionem enormem, vel enor-
 missimam, c. 1. §. 1. n. 6. & 7. per tot. p. 10.

Et quid in pignore vendito à priore creditore,
 an posterior agere possit adversus emptorem
 ex remedio *leg. 2. C. de rescind. vendit.* n. 6. &
 seq. ibid.

Cedi non potest quod transmitti non potest: &
 è converso: quod transmissibile admittit ces-
 sionem, c. 1. §. 1. n. 6. & 7. ibid.

Cessionis bonorum beneficium quid operetur
 tam respectu debitoris, quam creditorum ipsius,
 c. 17. n. 7. p. 109.

Vid. *Beneficium cessionis bonorum*.

Cessio est juris & actionis ex aliquo titulo in
 alium facta translatio, c. 1. n. 2. p. 2.

Cessione facta bonorum à debitore decocto, an
 possit ipse agere in judicio, c. 1. n. 5. p. 3.

Cessionem

& Verborum.

- Cessionem tantum lex exigit in Tertio qui nomine proprio agit ad suam utilitatem de jure ad debitorem pertinente, c. 1. §. 2. n. 5. in fin. pag. 10.
- Secus si agat ex persona sui debitoris, n. 2. & seqq. ibid.
- Clausula.*
- Clausula hypothecæ bonorum majoratus apponi solita in rescripto regio, cap. 10. num. 13. pag. 78.
- Clausula, *omnia & singula*, in obligatione generali bonorum debitoris, operatur specialem hypothecam in singulis, cap. 10. num. 22. pag. 79.
- Clausula, *reservato beneplacito sedis Apostolicæ*, in alienatione rerum Ecclesiæ, quid operetur, c. 13. n. 30. & 31. p. 94.
- Clausula, *salvo beneplacito*, &c. in contractibus rerum alienari prohibitarum, effectus, c. 13. n. 34 p. 95.
- Commisum.*
- Commisum præscribitur contra Fiscum per quinque annos, c. 9. n. 3. p. 62.
- Commisum efficit ut bona delinquentis transeat seu revertantur libera ad dominum dictum, c. 9. n. 5. ibid.
- Et n. 26. & 27. in Emphyteusi, p. 64.
- Commisum pœna solùm incurritur propter introductionem in mercium prohibitarum, non vero propter negotiationem & commercium, c. 9. n. 55. 56. & 57. p. 67.
- Commisum seu Contrabannum est crimen & criminaliter judicari ac puniri potest, n. 58. & 59. ibid.
- Commisum propter contrabannum, vel ob non factam professionem, an sit distinguendum, c. 9. à n. 68. usque ad 71. p. 68.
- Commisum pœna inducit resolutionem juris delinquentis in mercibus, & acquisitionem earumdem fisco, c. 9. n. 75. p. 69.
- Vid. *Confiscatio.*
- Commisum in rebus non est alienatio, sed privatio & amissio rerum à lege inducta, non attendit voluntate debitoris delinquentis, c. 9. n. 91. & 92. p. 72.
- Vid. *Merx.*
- Concurfus.*
- Concurfu pendente, debitor omnia jura sua retinet, dominium & possessionem bonorum suorum, movetque actiones cum interventu creditorum, c. 1. n. 4. p. 2.
- Concurfus judicio ad bona mulieris peracto, possunt creditores, qui eam proprio nomine obligatam habent, excipere de nullitate aliarum obligationum, quas cum marito contraxerat, ex eo quod sit indotata ratione læsionis ultra dimiorum dotis, quamvis ipsa hanc nullitatem omiserit, c. 1. n. 13. p. 4.
- Concurfu legitime formato, possunt creditores movere omnes actiones debitori competentes absque cessione contra quoslibet, ad effectum, ut ea bona & jura ad concursum perveniant, c. 1. n. 18. ibid.
- Neque hæc potestas creditoribus competit omnino ex cessione bonorum imbibita in judicio concursus, c. 1. n. 19. ibid.
- Vid. *Cessio.*
- Concurfu pendente an possint creditores impetrare facultatem Regiam, quam debitor omiserat super contractu bonorum Majoratus, vel feudali, c. 1. n. 37. p. 6.
- Vid. *Creditor.*
- Concurfu formato à Pensionatio beneficii Ecclesiastici contra debitorem pensionis, an & quando graduari debeat, cap. 6. n. 48. & 49. pag. 49.
- Vid. *Pensio.*
- Concurfu formato, dominus rei in concursum deductæ præfertur cæteris creditoribus etiam anterioribus & privilegiatis, cap. 9. num. 4. p. 62.
- Contrarium defenditur respectu anteriorum creditorum, c. 9. n. 23. p. 64.
- Concurfus judicio formato, debitor privatur bonorum suorum administratione, & habetur pro mortuo, c. 17. n. 2. p. 85.
- Concurfu formato, debitor decoctus non est persona legitima ad recipiendam solutionem rei sibi debite, c. 12. n. 24. p. 87.
- Concurfus formatus impedit ne debitor res suas alienando transferre possit earum dominium in acquirentem in præjudicium creditorum, c. 12. n. 26. ibid.
- In Concurfus judicio debitor est legitimus contradictor & pars provocans creditores suos, c. 12. n. 36. p. 88.
- Concurfus ignorantia probabilis liberat solventem debitori decocto, c. 12. n. 24. p. 87.
- Vid. *Debitor. Ignorantia.*
- Concurfu pendente, potest conveniri debitor coram alio Judice competente & convenire ipse suos debitores, & acta valebunt nisi opponatur exceptio concursus, cap. 12. n. 37. p. 88.
- Non tamen in præjudicium creditorum non citatorum, qui adversus sententiam reclamare possunt, n. 38. ibid.
- Vid. *Sententia.*
- Concurfu formato, mandatam à debitore datum ad negotia expirat, c. 13. n. 7. & 12. p. 92. & 20. p. 93.
- Vid. *Mandatam.*
- Concurfus judicio formato, possessor majoratus nihil potest agere in præjudicium creditorum, c. 13. n. 19. ibid.
- Concurfu formato an possint creditores impetrare facultatem contrahendi super bonis vincularis, c. 13. n. 42. & seqq. p. 96.
- Concurfus judicio pendente cessat interesse ex mora, ex stylo quorundam Tribunalium, c. 17. n. 1. p. 108.
- Concurfus judicium non impedit peti usuras prius debitas, c. 17. n. 3. ibid.
- Concurfus judicio pendente debitor propter infirmationem debiti damnari potest ad interesse ex mora, c. 17. n. 4.
- Limita, ut n. 5. ibid.
- Concurfus judicio pendente usuræ non currunt in præjudicium posteriorum creditorum, c. 17. n. 6. ibid.
- Concurfus judicio à debitore formato, contrahitur impedimentum solvendi, sed voluntarium, c. 17. n. 17. p. 109.
- In Concurfus judicio multa possunt excusare debitorem à mora, c. 17. n. 27. p. 110.
- Concurfus judicio pendente, debitor non potest validè solvere creditoribus suis, cap. 17. n. 28. ibid.
- Concurfus superveniens non tollit usuras jam debitas ex mora commissa de præterito, licet extinguat cursum illarum pro futuro, cap. 17. n. 37. 38. & 44. p. 111.

Index Rerum

- Conkursus** iudicio formato, usus ex mora non debentur, quia debitor desinit esse in mora, c. 17. n. 41. & 42. ibid.
- Conductio.*
- Conductio** reviviscit nec extinguitur per emptio- nem rei conductæ nulliter factam, cap. 14. n. 14. p. 98.
- Confessio.*
- Confessio** facta in instrumento nullo, sustinetur, vitio instrumento, c. 14. n. 5. p. 97.
- Confiscatio.*
- Confiscatio** ex causa Commissi, fit ob delictum, & ad publicam vindictam, c. 9. n. 7. p. 62.
- Confiscatio** æquiparatur alienationi, c. 9. n. 64. p. 68.
- Confiscatio** partis quotitivæ bonorum delin- quentis non obligat fiscum erga creditores ipsius delinquentis in solidum, sed tantum pro rata rerum confiscatarum portione, c. 9. n. 82. p. 70.
- Confiscatio** rei particularis, seu mercium ex causa Commissi, non obligat fiscum erga cre- ditores delinquenti, c. 9. n. 83. p. 70. & n. 88. p. 71.
- In** Confiscatione mercium ex causa Commissi, non attenditur distinctio de alienatione volun- taria, vel necessaria, pro conservando cre- ditorum hypotheca, c. 9. n. 90. ibid.
- Confiscatio** mercium prohibitarum est specialis, nec afficit reliquum delinquentis patrimonium, c. 9. n. 6. p. 97.
- Pragmaticæ** Regni imponentes pœnam Confis- cationis mercium prohibitarum referuntur & declarantur, cap. 9. n. 44. usque ad num. 58. pag. 66.
- Confusio.*
- Confusio** non admittitur in præjudicium Tertii, c. 4. n. 19. p. 35.
- Confusio** si in præjudicium Tertii admitteretur, fa- cile aperiretur via fraudandi creditores in sua hypotheca, c. 4. n. 20. ibid.
- Confusio** actionum nunquam extenditur ad hy- pothecam Tertii, quæ semper manet illæsa, c. 4. n. 21. 22. & 23. p. 36.
- Confusio** iurium in persona debitoris, est redu- cibilis ad priorem formam ad effectum præ- servandi hypothecam super fructibus, c. 4. n. 35. p. 37.
- Confusio** specie cum eadem specie materiæ, res adhuc dicitur extare, c. 4. n. 47. p. 33.
- Vide Hypotheca.*
- Consolidatio.*
- Consolidatio** ususfructus cum proprietate, auget hypothecam super fundo contractam, c. 2. n. 15. p. 16. & n. 26. p. 17.
- Consolidatio** ususfructus cum proprietate æqui- paratur alluvioni, c. 2. n. 36. p. 18.
- Ex** quacunque causa consolidatio proveniat, n. 37. ibid.
- Consolidatio** dominii utilis cum directo, & usus- fructus cum proprietate, auget majoratum, c. 2. n. 36. ibid.
- Vide Augmentum.*
- Consolidatione** extinguitur ususfructus, c. 4. n. 3. & aliis seqq. p. 34.
- Vide Ususfructus.*
- Aliud** est extingui hypothecam super usufructu impositam per consolidationem cum proprie- tate quam habet Tertius, aliud verò conso- lidati jus ususfructus cum proprietate, nunc reperta apud debitorem obligatum; cap. 4. num. 29. & 30. p. 36.
- Consolidatio** contingens in persona debitoris re- cipit separationem ad favorem ejus qui habet jus ad ususfructum, vel emphyteusim, c. 4. n. 30. ibid.
- Consolidatio** in persona debitoris solum inducit mutationem extrinsecam in commoditate fru- ctuum antea obligata, c. 4. n. 31. p. 37.
- Consolidatio** non extinguit hypothecam quoties res obligata est reducibilis ad priorem for- mam, c. 4. n. 34. & 35. ibid.
- Vide Hypotheca.*
- Consolidatio** bonorum defuncti & hæredis indu- citur ex aditione hæreditatis, ita ut unicum fiat patrimonium, c. 4. n. 36. ibid.
- Consolidatio** ususfructus cum proprietate nihil officit jus creditoris habentis hypothecam super jure consolidato, c. 7. n. 2. & 3. p. 50.
- Aliud** est consolidari ususfructum, vel pensio- nem, in persona alterius qui non sit debitor illius: aliud verò consolidari in persona debi- toris, c. 7. n. 7. p. 51.
- Consolidatio** rescissa, vel irrita facta non extin- guit ususfructum, c. 14. n. 11. & 15. p. 98.
- Contractus. Contrahere.*
- Contrahentes** ex eodem facto non intelliguntur sibi ipsis & intentioni suæ principali velle contradicere, c. 4. n. 44. p. 38.
- Contrahentium** intentio super hypotheca usus- fructus videtur esse ut finiatur per mortem debitoris, c. 5. n. 3. p. 41. & n. 29. p. 43.
- Contrahentis** obligatio non extenditur ultra ex- pressa, c. 5. n. 5. p. 41.
- Contractus** verba referuntur ad tempus quo fuit celebratus, c. 5. n. 15. & 16. p. 42.
- Contractus** Cambii. *Vid. Cambium.*
- Contractum** seu commercium certarum rerum prohibitarum sub pœna lex non annullat, sed tantum pœnam reposcit ab inobedientibus, c. 9. n. 51. 52. & 53. p. 66.
- Vide Pragmatica.*
- Contractus** gælus sub conditione de futuro, habetur pro puro, si jam conditio erat puri- ficata, licet contrahentes ignorarent, c. 11. n. 5. p. 81.
- Contractus** primus an possit ratificari in præju- dicium secundi creditoris, cap. 11. n. 20. & seq. pag. 82.
- Vide Ratihabitio.*
- Extremum** inhabile ad quod refertur contra- ctus impedit fictionem retroactivam, c. 11. n. 23. p. 83.
- Contractus** à debitore gesti post formatum con- kursum, sunt ipso jure nulli, c. 12. n. 3. p. 85. & n. 55. p. 90.
- Contrahens** cum insititore revocato per mor- tem domini qui eum mercibus exercendis præ- posuerat, validè contrahit, cap. 12. num. 11. pag. 86.
- Contractus** gesti à procuratore ignorante revo- cationem mandati sustinentur, cap. 12. n. 14. pag. 86.
- Nulliter** contrahitur cum his quibus bonorum administratio à jure vel Judice interdicta est, c. 12. n. 45. p. 89.
- Etiamsi** contrahens ignoraverit interdictionem, n. 46. ibid.
- Contractus** nullitatem quando lex operatur, ignorantia non prodest contrahenti, cap. 12. n. 51. p. 90.
- Contrahens** cum insititore post mortem præ- ponentis,

& Verborum.

- ponentis, valide contrahit, siue mortem domini sciverit, siue non, cap. 12. num. 53. & 54. ibid.
- Contrahendi facultas super bonis vincularis à quo possit vel debeat impetrari, cap. 13. n. 17. p. 92.
- Contrahendi facultas super bonis vincularis impetrata nomine possessoris sine ejus mandato inutilis est, c. 13. n. 21. p. 93.
- Nisi possessor illam ratam habeat expressè vel tacitè, n. 22. ibid.
- Sed hæc ratihabitio possessoris post decoctionem nullius est momenti, n. 23. ibid.
- Contrahendi facultas regia super bonis majoratus operatur tantum ex tempore data, non ex tempore contractus, c. 13. n. 24. ibid.
- Contractus super bonis vincularis celebratus sub conditione impetrandi assensum regium, ante impetrationem non obligat contrahentes qui ab illo recedere possunt, cap. 13. n. 27. ibid.
- Contractus suspenditur si reservatum sit principis beneplacitum, & interim partes pœnitere possunt, c. 13. n. 32. p. 95.
- Secus post expeditionem beneplaciti, nu. 33. ibid.
- In Contractibus rerum alienari prohibitarum quid operetur clausula *Reservato beneplacito*, &c. c. 13. n. 34. ibid.
- In Contractu super rebus feudalibus sub conditione impetrandi assensum domini directi, pœnitentiæ loco est, contra Carleval. cap. 13. n. 35. ibid.
- Contractus super bonis majoratus ex defectu facultatis regie, nullus est ab initio, licet sub conditione illam impetrandi factus sit, c. 13. n. 38. p. 96.
- Contractus inchoatus & nondum perfectus incidens in casum à quo incipere non potuit, vitiatur, c. 13. n. 39. ibid.
- Vide *Creditor*.
- Per Contractum secundo loco factum, non censetur recessum à primo, si secundus sit inutilis, c. 14. n. 13. p. 98.
- Vide *Nullitas*.
- Contrahentium voluntas non potest declarari ex contractu nullo, quidquid sit de ultima voluntate, c. 14. n. 19. p. 99.
- Contrahentes non dicuntur habere animum novandi, si secundus contractus sit nullus & inutilis, c. 14. n. 20. ibid.
- Vid. *Obligatio*.
- Creditor.*
- Creditorum post concursum formatum an egeant cessione debitoris ad agendum, vel excipiendum, & defendendum bona ipsius, c. 1. n. 6. & per tot.
- Creditorum ex cessione bonorum tractant solum de suorum creditorum justificatione, c. 1. n. 5. ibid.
- Creditor potest repellere fidejussorem adversus debitorem agentem, eo quod omiserit exceptiones sibi, & principali competentes, c. 1. n. 12. p. 4.
- Creditorum an possint opponere in judicio concursus omnes exceptiones debitori competentes, c. 1. n. 14. ibid.
- Creditorum quo jure, quave ratione movere possint actiones debitori competentes contra quoslibet post concursum legitime formatum, c. 1. n. 15. p. 4. usque ad 34. p. 6.
- Creditorum in hoc actionum & exceptionum usu nihil sibi exigunt, sed debitori & corpori concursus, c. 1. n. 24. p. 5.
- Creditorum, juris censurâ, dicuntur procuratores debitoris decocti, de quibus tanquam interesse habentibus lex confidit, cap. 1. n. 25. ibid.
- Creditorum ratione sui interesse potest stipulari debitori, c. 1. n. 26. ibid.
- Creditorum ad recuperationem bonorum debitoris, non egeat mandato expresso, sufficit enim tacitum & legale, c. 1. n. 27. ibid.
- Creditor debitoris emphyteuticarii decocti potest solvere domino directo pensionem debitam absque mandato debitoris, c. 1. n. 28. & 29. ibid. & seq.
- Creditorum hæreditarii, & legatarii, possunt agere contra transactionem initam inter hæredem institutum & successorem ab intestato, & dicere testamentum esse validum, cap. 1. n. 30. p. 6.
- Creditor potest provocare condominum rei communis hypothecaræ à suo debitore, & debitor tenetur stare huic divisioni, c. 1. n. 31. ibid.
- Creditorum possunt agere ad recuperandum pignus debitoris sui venditum per alium creditorem, c. 1. n. 31. ibid.
- Creditorum possunt intentare actionem læsionis contra emptorem rerum debitoris, cap. 1. n. 32. ibid.
- Idemque procedit in datione in solutum à debitore facta, n. 33. ibid.
- Creditorum possunt agere virtute pacti de retrovendendo appositi in favorem debitoris, c. 1. n. 34. ibid.
- Quod intelligi debet in subsidium, n. 35. ibid.
- Creditorum contra debitores debitoris sui possunt movere actiones personales, cap. 1. n. 36. ibid.
- Creditor donatarii potest petere insinuationem pro validitate donationis, cap. 1. numer. 37. ibid.
- Creditor pendente concursu potest impetrare facultatem Regiam quam debitor neglexit petere pro obligandis bonis majoratus, vel feudi, c. 1. n. 38. ibid.
- Creditorum siue agendo, siue excipiendo, possunt comparere ex persona debitoris in judicio absque cessione ad conservanda bona ipsius debitoris, c. 1. n. 39. & 40. p. 7.
- Creditorum singuli admittuntur ad se invicem excludendos in judicio Concursus, c. 1. n. 23. p. 4.
- Creditorum donatoris an sibi possint deducere portionem debitori competentem ex causa donationis ne egeat, c. 1. §. 1. n. 1. p. 7.
- Opinio negativa proponitur à n. 2. usque ad 8. ibid.
- Opinio affirmativa; quod scilicet creditorum hoc beneficio competentie frui possint ex persona debitoris donatoris, n. 8. & seqq. p. 8.
- Creditorum satisfaciendi sunt ex actionibus debitori suo competentibus etiam ad sustentationem ipsius, ut declaratur & probatur, c. 1. §. 1. n. 9. cum aliis seqq.
- Creditorum non agunt ex jure cesso à debitore donatore, sed tanquam procuratores ipsius, c. 1. §. 1. n. 17. p. 9.
- Creditorum omnium æqualiter interest bona debitoris communis defendere; imò multo magis eorum qui personalem tantum habent actionem,

Index Rerum

actionem, c. 1. §. 1. n. 18. ibid.
Inter Creditores hypothecarios ex causa lucrati-
 va & onerosa an servetur regula, *Qui prior*
est tempore, &c. c. 1. §. 1. n. 19. ibid.
 Creditores possunt uti actionibus & exceptioni-
 bus competentibus debitori absque cessione,
 c. 1. §. 2. n. 1. p. 10.
 Creditores ex persona debitoris possunt intentare
 læsionem enormem vel enormissimam, c. 1. §.
 2. n. 2. ibid.
 Creditor potest appellare à sententia lata contra
 debitorem intentantem læsionem, n. 3. ibid.
 Creditores posteriores possunt movere remedium
 læsionis contra adjudicationem factam primo
 creditori, c. 1. §. 2. n. 4. ibid.
 Creditor secundus an possit intentare remedium
leg. 2. C. de rescind. vend. in venditione pigno-
 ris facta à primo creditore sine dolo, c. 1. §. 2.
 n. 6. ibid.
 Opinio negativa proponitur n. 7. & aliis seqq.
 usque ad 12. ibid.
 Opinione affirmativa probatur quod tam de-
 bitori quàm creditoribus ex ejus persona com-
 petat remedium *d. leg. 2.* contra venditionem
 ritè factam à primo creditore, à n. 12. usque
 ad fin. p. 11. & seqq.
 Creditores bona majoratus ex facultate Regia
 hypothecata discentientes, an jus habeant ad
 augmentum superveniens post obligationem
 celebratam, c. 2. per tot. p. 15.
 Creditores possunt petere separationem bonorum
 defuncti à bonis hæredis ne creditores ipsius
 hæredis ex bonis defuncti quidquam capiant,
 c. 4. n. 37. & 38. p. 37.
 Creditores delinquentis an præferantur Fisco in
 mercibus quæ in Commissum inciderunt, c. 9.
 per tot. p. 61.
Vide Confiscatio. Commissum. Merx.
 Creditores delinquentis ex causa Commissi non
 possunt prætere hypothecam in mercibus
 confiscatis ob defectum domini in debitore,
 c. 9. n. 12. p. 63.
 Creditores an possint impedire demolitionem do-
 mus debitoris ob enorme delictum ipsius,
 c. 9. n. 31. 32. & 33. p. 65.
 Sed vide etiam, n. 89. ejusd. c. p. 111.
 Creditores delinquentis etiam chirographarii
 præferuntur fisco exigenti pœnam delicti, c. 9.
 n. 60. cum aliis seqq. p. 67.
 Quæ tamen conclusio valdè controvertitur,
 & variz DD. sententiæ super ea referuntur
 cum quinque distinctionibus, ibid. usque ad
 n. 73. p. 69.
 Creditoribus præfertur Fiscus in mercibus quæ
 in commissum quoquomodo inciderunt, c. 9.
 n. 74. & seqq. ibid.
Vide Fiscus.
 Creditoribus nocere non potest possessor majo-
 ratus post formatum concursum: nec impe-
 trare rescriptum confirmatorium præcedentis
 alienationis, c. 13. n. 19. & 20. p. 93.
 Creditor impetrans facultatem alienandi bona
 majoratus in vim pacti præcedentis decoctio-
 nem debitoris, dicitur impetrare sine debi-
 toris consensu, c. 13. n. 36. p. 95.
 Creditor impetrans assensum regium post forma-
 tum concursum à debitore, graduari non
 potest ad bona majoratus, c. 13. n. 40. p. 96.
 Creditores quibuscum formatum est concursus
 judicium, eo pendente possunt ex jure &
 persona debitoris communis validè impetra-

re facultatem regiam pro validitate contra-
 ctuum super bonis majoratus in favorem ipsius
 debitoris celebratorum sub conditione impe-
 trandi regium assensum, c. 13. n. 42. 43. & 44. ib.
 Creditor consentiendo alienationi rei sibi obliga-
 tæ, recuperat hypothecam, si contractus alie-
 nationis sit nullus, c. 14. n. 10. p. 98.
 Creditor potest agere ex priori contractu nulliter
 innovato, & debet graduari in concursu, c.
 14. n. 18. p. 99.
 Creditor posterior an possit præferri anterioribus
 ex rescripto Principis, c. 16. n. 1. p. 104.
 Creditor potest acquirere jus hypothecæ in
 bonis debitoris ex rescripto Principis, cap. 16.
 n. 8. ibid.
Vide Rescriptum.
 Creditori jus quæsitum non tollitur à Principe,
 c. 16. n. 22. p. 106.
Vid. Princeps.
 Creditor ex decreto *Ferdinandi Regis* hypotheca-
 riam actionem dividere coactus est adversus
 omnes bonorum hypothecatorum possessores,
 ex æquitate, c. 16. n. 6. & 7. p. 104.

D

Debitoris

Debitor sui ipsius nemo esse potest, c. 6. n. 21.
 22. p. 47.
 Debitor non potest constituere hypothecam in
 re aliena, c. 9. n. 24. p. 64.
 Debitoris jure resolutio in mercibus confiscatis ex
 causa Commissi, resolvuntur hypothecæ cre-
 ditorum, cap. 9. n. 77. 94. 97. & 102. p. 69.
 & seqq.
 Debitoris delictum an & quomodo noceat cre-
 ditoribus, c. 9. per tot. p. 61.
Vide Hypotheca.
 Debitor decoctus post formatum concursus ju-
 dicialium privatur administratione bonorum
 suorum & habetur pro mortuo, cap. 12. n. 21.
 p. 85.
 Debitor debitoris decocti non liberatur solvendo
 ipsi, nisi probabiliter ignoraverit concursum
 & decoctionem, c. 12. n. 24. p. 87.
Vide Concurfus. Ignorantia.
 Debitor decoctus privatur rerum suarum admi-
 nistratione, c. 12. n. 31. p. 88.
 Et ideo sententia contra debitorem lata post for-
 matum concursum non nocet creditoribus,
 c. 12. n. 32. & aliis seqq. ibid.
 Debitor in judicio concursus est pars formalis
 provocans suos creditores, ut contra ipsum
 sua jura deducant, & sic est legitimus con-
 tradictor, c. 12. n. 36. ibid.
Vide Sententia.
 Debitor etsi privetur rerum suarum administ-
 ratione post formatum concursum, non tamen
 desinit esse dominus & possessor, c. 12. n. 40.
 & 41. p. 89.
 Debitor, etiam pendente concursu, potest coram
 alio iudice competente convenire suos debito-
 res, non tamen in præjudicium creditorum, non
 citatorum, c. 12. n. 47. & 48. ibid.
 Debitor post concursum formatum non potest
 res suas alienando transferre dominium in ac-
 quirentem, c. 12. n. 26. p. 87.
 Et quid si acquirens ignoret concursum; n. 43.
 44. & aliis seqq. p. 89.
Vide Alienatio.

Debitor

& Verborum.

Debitor exigens ea quæ sibi debentur, pendente concursu, tenetur crimine stellionatus, cap. 12. n. 4. p. 85.
Vid. *Solutio*.

Debitor qui bonis cessit habetur pro mortuo circa actus tunc bonorum suorum administrationem, c. 13. n. 2. p. 91.

Debitor deceptus non habet velle neque nolle, c. 13. n. 26. p. 93.

Debitores sæpe impetrant rescripta moratoria etiam in præjudicium creditorum, c. 16. n. 2. p. 104.

Debitor impetrans dilationem moratoriam debet satisficere de solvendo post terminum, c. 16. n. 12. & 13. p. 105.

Debitor propter infirmitatem debiti, damnari potest ad interesse propter moram, etiam pendente iudicio concursus, cap. 17. num. 4. pag. 108.

Secus tamen est si fateatur, & sola mora procedat ex iudicio concursus, cap. 17. numer. 5. ibid.

Debitor an excusetur à mora & interesse propter moram debiti ob difficultatem solvendi, c. 17. num. 13. p. 109.

Debitor formando iudicium concursus, voluntarium contrahit impedimentum solvendi creditoribus suis, c. 17. n. 17. p. ibid.

Debitor speciei interitu illius liberatur regulariter, c. 17. n. 2. ibid.

Debitor speciei interitu illius non liberatur si mora præcesserit, c. 17. n. 23. p. 110.

Debitor non potest validè solvere creditoribus suis, pendente iudicio concursus, c. 17. n. 28. ibid.

Debitoris culpæ non imputatur beneficium cessionis bonorum, c. 17. n. 33. p. 111.

Debitor excusatur à mora & interesse propter impotentiā solvendi, c. 17. n. 34. ibid.

Maximè si impotentia præcesserit moram, n. 35. ibid.

Debitor desinit esse in mora quæ habet tractum temporis successivum, post formatum iudicium concursus, c. 17. n. 41.

Defendere. Defensor.

Defendere est eadem vicem quam reus subire, c. 1. §. 1. n. 13. p. 8.

Defensor in quo differat à fideiussore, c. 1. §. 1. n. 16. pag. 9.

Delictum. Delinquens.

Vid. *Domus*.

Delinquens amittit ipso jure dominium mercium confiscatarum ex causa Commissi, c. 9. num. 13. & 14. cum aliis seqq.

Vid. *Creditor. Hypotheca Merx*.

Delinquens ante delictum admissum erat dominus, & privatur suo dominio tantum, ex quo delictum consummavit, cap. 9. num. 37. & 42. p. 65.

Delinquens in atrocioribus privatur ipso jure dominio & administratione rerum suarum à tempore delicti, c. 9. n. 78. p. 69.

Delictum debitoris licet importet pœnam amissionis bonorum ipso jure, non tamen extinguit hypothecam anteriorem, nec jura creditorum, c. 9. n. 79. ibid.

Delinquens servus hypothecatus potest damnari ad mortem, non attento jure domini, nec creditorum, c. 9. n. 100. p. 74.

Vid. *Commissum. Fiscus*.

Vid. *Confiscatio. Merx*.

Salgado Labyrinthi. Credit. Tom. III.

Demonstrare.

Idem est demonstrare personam per signum certum, vel ipsam nominationem exprimere, cap. 2. num. 92. p. 23.

Dictio.

Dictio *statim*, est significativa temporis quo dispositio incipit operari, cap. 9. numer. 48. p. 65.

Vid. *Dispositio*.

Dilatio.

Dilatio moratoria non conceditur à Principe debitori nisi prævia satisfactione de solvendo post terminum, c. 16. n. 12. p. 104.

Dilationis moratorie concessione securiores redduntur creditores propter fideiussionem à debitore præstitam, c. 16. n. 13. ibid.

Dispositio.

Dispositio super augmento, est novus contractus respectu Tertii, c. 2. n. 83. p. 22.

Vid. *Augmentum*.

In omni Dispositione solum continentur ea jura quæ existerant tempore dispositionis, non autem futura, c. 2. n. 94. p. 24.

Dispositio bonorum per nomina possessiva completur omnia bona mobilia & immobilia, jura & actiones, c. 2. n. 217. p. 26.

In omni dispositione causa primæva & initium attendi debet, c. 2. n. 46. p. 19.

Qui disponere non potest de actu à se gesto nihil probat asserendo aliquid factum fuisse, c. 3. n. 33. p. 37.

Dispositio etiam expressa ad possibilitatem disponentis adaptatur, c. 3. n. 34. ibid.

Dispositio universalis juncta alicui adjectivo, vel participio, restringitur ad significationem illius, c. 9. n. 40. p. 65.

Dispositio quantumvis generalis restringitur per adjunctum illi inhaerens, cap. 9. num. 38. ibid.

Dispositio sub aliquo supposito, quod falsum detegitur, nulla est, c. 11. n. 16. p. 82.
Vid. *Ignorantia*.

Dispositum in uno æquiparatorum censetur etiam dispositum in alio, c. 13. n. 5. & 6. p. 92.

Ex dispositione nulla & irrita voluntas testatoris deduci potest, cap. 14. num. 4. & 19. p. 97. & 99.

Secus est in contrahentibus, n. 19. p. 99.

Dispositionem juris eandem subeant casus quos necesse est rationis identitas, cap. 16. num. 4. p. 104.

Dispositum in uno, subintelligitur dispositum in altero, quoties duo casus æquiparantur, c. 2. n. 38. p. 18.

Dominium.

Dominium fundi amittitur per occupationem fluminis, c. 2. n. 29. ibid.

Dominium utile consolidatum cum directo, accrescit majoratui in quo dominium directum erat contentum, c. 2. n. 39. ibid.

Dominium utile unitum ex legis dispositione per attractionem transit cum directo ad quemcumque, c. 2. n. 41. ibid.

Dominium fundi à flumine occupati dominus amittit, c. 2. n. 28. ibid.

Dominium mercium ex causa Commissi confiscatarum acquiritur fisco ipso jure, c. 9. n. 2. 15. & 14. p. 61. & 63.
Vid. *Fiscus*.

Dominii translatio impeditur, ex lege prohibita

L bitura

Index Rerum

- bitiva acquisitionis, c. 9. num. 10. p. 63.
Dominium non acquiritur ex actu nullo, c. 9. n. 11. ibid.
Dominium mercium prohibitarum non acquiritur fisco ex causa Commissi nisi à die delicti perpetrati, cap. 9. num. 34. & aliis seqq. p. 65.
Dominium rei hypothecatae transit in Tertium cum suo onere, c. 9. n. 76. p. 69.
Dominium non transfertur in rebus alienari prohibitis, c. 12. n. 6. & 7. & 25. p. 85. & 87.
Dominium non acquirit qui scienter emit ab eo cui bonorum administratio interdicta est, c. 12. n. 49. p. 90.
Dominium acquiritur ei qui à non domino rem accepit, si concedens ex post facto dominus fiat, c. 7. n. 19. p. 51.

Dominus.

- Dominus** rei in concursum deductae praefertur ceteris creditoribus anterioribus & privilegiatis, c. 9. n. 4. p. 62.
Vid. Commissum.
Dominus rei in concursu creditorum ipsis praefertur quando dominium praecessit hypothecam, c. 9. n. 23. p. 64.
Dominus alienans rem alienari prohibitam, non transfert dominium, c. 12. n. 6. p. 85.
Dominus cogitur recipere pensionem de manu creditoris absque mandato debitoris emphyteuticarii, c. 1. n. 28. p. 5.
Vid. Actum.
Dominus fundi occupati à flumine dominium amittit, c. 2. n. 28. p. 18.

Domus.

- Domus** delinquentis destrui potest ob publicam vindictam in atrocioribus delictis, etiam in damnum creditorum hypothecariorum ipsius, c. 9. n. 8. p. 62.
 Contraria opinio defenditur quae communior videtur, n. 31. p. 65.
 Limitatur, n. 32. & 33. ibid.
 Sed vide infra, n. 89. p. 71.
Domus communis quae commodè dividi non potest an possit destrui propter delictum unius non obstante praesudicio alterius condomini, c. n. 89. vers. Fulcitur ibid.
 Si Domus, super qua imposita est hypotheca, perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur, hypotheca remanet extincta, cap. 9. num. 98. p. 73.
Domum privati Princeps auferre potest ad publicam utilitatem, data compensatione, c. 9. n. 105. p. 74.
Domus privatae dirui possunt ob publicorum aedificiorum constructionem, cap. 9. num. 106. p. 75.
Domum privati potest Magistratus jubere destrui pro decore civitatis, c. 9. n. 107. ibid.
 Vel pro aedificanda aut extendenda Ecclesia, n. 108. ibid.
Domo destructa auctoritate publica an extinguantur hypothecae super ea impositae, c. 9. n. 109. ibid.

Donator. Donatio.

- Donator** habet exceptionem ne conveniatur ultra quam facere possit deducto ne egeat contra donatarium, c. 1. §. 7. n. 3. p. 7.
 Et an haec exceptio transeat ad creditores donatoris, n. 8. & seqq. ibid. p. 12.
Vid. Exceptio.

- Donator** delegatus à donatario an fruatur privilegio ne conveniatur ultra quam facere possit contra creditorem donatarii delegantis, c. 1. §. 1. n. 4. p. 7.
Donatio inducta à lege non requirit acceptationem donatarii, c. 9. n. 118. p. 76.
Donatione ob ingratitudinem donatarii revocata, resolvitur & extinguitur hypotheca ante revocationem imposita, bonaque donata redeunt libera ad donatorem, c. 9. n. 96. vers. ex quo fonte; p. 73.

Dos.

- Paetum** de lucranda dote extenditur ad ejus augmentum superveniens etiam si de eo partes nihil dixerint ab initio, c. 2. n. 11. p. 16.
Statutum disponens super lucro dotis extenditur ad augmentum ejus, c. 2. n. 2. ibid.
Dotis augmentum superveniens an fruatur privilegio hypothecae pro dote principali ab initio constitutae, c. 2. n. 16. ibid.
 Sed vide infr. ibid. n. 60. & 61. p. 20.
Hypotheca pro dotis augmento non nocet contrahentibus cum marito inter dotem principalem & ejus augmentum, c. 2. n. 84. ibid.
Vid. Hypotheca.
Paetum juratum de dote non alienanda, impedit translationem domini, c. 12. n. 7. p. 85.
 Quod declaratur, n. 8. & 9. ibid.
Dos ex delicto mulieris confiscari potest non obstante praesudicio mariti, c. 9. n. 89. p. 71.

Durare.

- Durare** idem est ac **Renovare**, c. 2. n. 66. p. 21.

E

Emerere. Emptor.

- Emptor** rei periculum & augmentum pertinet ad Emptorem post emptionem & venditionem perfectam, c. 2. n. 32. p. 18.
Emens scienter ab eo, cui bonorum administratio interdicta est, non acquirit dominium, c. 12. n. 49. p. 89.
Emens officium à Principe potest conqueri si augetur numerus officiorum pro suo interesse & damno inde contingente, & impugnare tale augmentum, c. 1. n. 23. p. 4.
Emptor laesus an & quando possit reclamare adversus emptionem, aut venditor adversus venditionem, c. 1. §. 2. n. 13. p. 11.
Vid. Beneficium leg. 2. C. de resc. vend.

Emphyteusis.

- Emphyteusim** legans non intelligitur legare dominium directum quod postea acquisivit, cap. 5. n. 18. p. 42.
Emphyteusis si revertatur ad dominum directum, revertitur libera & extinguitur hypotheca super ea constituta, c. 5. n. 20. ibid.
Emphyteusi prorogata ad plures generationes, prorogatur hypotheca super ea constituta, cap. 5. n. 21. ibid.
Emphyteutica bona cadentia in commissum redeunt ad dominum libera ex natura rei & conditione contractus, cap. 9. numer. 26. & 27. p. 64.
Vid. Commissum.
Emphyteuta privatur administratione bonorum ob dilapidationem; c. 15. n. 1. p. 100.

Quae

& Verborum.

Quæ tenetur ante tempus restituere n. 2. ibid.
 Emphyteuta privatur omni jure & commoditate
 fructuum ob d. lapidationem bonorum vincula-
 torum. c. 13. n. 13. 16. & p. 101.

Exceptio.

Exceptiones debitori competentes an possint oppo-
 ni à creditoribus ejusdem. c. 1. n. 12. 13. & 14.
 & n. 23. ubi redditur ratio. p. 4.

Vid. *Creditor.*

Exceptio ne donator conveniatur ultra quam face-
 re possit deducto ne egeat. an competat credito-
 ribus ejusdem. c. 1. §. per tot. p. 7.

Exceptio, deducto ne egeat, donatori, marito, socio,
 competens, non prodest fidejussoribus nec here-
 dibus eorum. c. 1. §. n. 3. ibid.

Exceptio hæc inopiæ, seu deducto, ne expiendi
 egeat, est personalis, n. 4. ibid. & n. 12. & 13.
 pag. 8.

Exceptionem hanc, ne egeat, opponunt credi-
 tores ex persona sui debitoris donatoris
 & tanquam procuratores ipsius, cap. 1. §. 1.
 n. 14. ibid.

Exceptio Excussionis est dilatoria, & debet opponi
 intra terminum dilatoriarum, cap. 3. num. 38.
 pag. 31.

Exceptionem Tertio competentem Princeps suo
 rescripto tollere non debet, c. 16. n. 21. p. 106.

Exceptioes omittat per debitorem litigantem
 cum Tertio. Fidei pro suo interesse opponere
 & de pace potest, c. 1. n. 14. p. 4.

Vid. *Mora.*

Extremum.

Extremum inhiabile ad quod refertur contractus
 impedit fictionem retroactivam, cap. 11. num.
 23. p. 83.

Extrema habilia requiruntur in fictione retroactiva,
 c. 13. n. 25. p. 93.

Facultas Regia.

Facultas Regia alienandi seu obligandi bona
 Majoratus, vel feudi, impetrari potest
 à creditore, Concursum etiam pendente;
 si debitor negligens fuerit in illa petenda, ca. 1.
 n. 37. p. 6.

Vid. *Creditor.*

Facultas à Rege concessa hypothecandi bona ma-
 joratus, an extendatur ad bona postea illi ag-
 gregata, c. 2. per tot. p. 14.

Facultas Regia impetrata ad obliganda bona ma-
 joratus, an extendatur & comprehendat alia
 bona jam tunc temporis illi adjuncta. ibid.

Facultas, & hypotheca præcedens an extendatur
 ad augmentum proveniens ex aggregatione
 bonorum per Tertium extraneum, cap. 2.
 n. 25. seqq. p. 17.

Facultas limitata alienandi bona majoratus, intel-
 ligitur denegata in aliis etiam connexis, c. 2.
 n. 77. p. 22.

Facultas ad condendum majoratum concessa à
 Principe non extenditur ad bona postea ag-
 gregata ab eodem conditore, cap. 2. nu-
 mer. 85. p. 23.

Facultas Regia ad hypothecanda bona major-
 atus an extendatur ad jam aggregata, nulla
 de illis facta relatione ad principem, cap. 2.
 n. 103. & 109. p. 25.

Facultas nunquam conceditur ad hypothecan-
 dum majoratum, sed bona ipsius tantum, cap. 2.
 n. 103. p. 26.

Facultas alienandi bona majoratus à Rege obtenta
Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III,

remititur arbitrio & voluntati impetrantis, c. 8.
 n. 48. p. 58.

Facultas transferendi pensionem non cogit pensio-
 narium ad transferendum, cap. 8. num. 50.
 ibid.

Facultas regia requiritur ad obliganda bona ma-
 joratus eo tempore quo existunt consanguini
 ad illum vocati, cap. 11. num. 6. & seqq.
 pag. 81.

Facultas regia hypothecandi bona majoratus,
 inutilis est, quando bona re ipsa libera sunt
 per extinctionem familiæ, cap. 11. num. 15.
 pag. 82.

Facultas regia superveniens hypothecæ jam con-
 tractæ, confirmat tantum illam ut ex nunc non
 verò ut ex tunc, c. 11. n. 23. p. 83.

Facultas alienandi bona vinculata, post mor-
 tem alienantis possessoris impetrata, non pro-
 dest ad validandam alienationem, cap. 13.
 num. 3. p. 91.

An facultas alienandi bona feudalia, vel majora-
 tus, impetrata pendente concursu judicio, vali-
 da sit, c. 13. n. 8. p. 92.

Resolvitur negativè ibid. n. 16. ibid.

Facultas alienandi bona majoratus, impetrata in
 vim pacti præcedentis decoctionem, an sit vali-
 da, c. 13. n. 9.

Negativa opinio probatur ibid. n. 20. p. 94.

Facultas alienandi bona vinculata pendente con-
 cursu impetrata, sera nimis est invalida, c. 13.
 num. 16. p. 92.

Facultas contrahendi super bonis vinculatis à
 quo possit vel debeat impetrari, cap. 13. n. 17.
 ibid.

Facultatem alienandi, vel hypothecandi bona ma-
 joratus à solo possessore impetrari posse proba-
 tur, c. 13. n. 18. p. 93.

Facultas contrahendi super bonis vinculatis imp-
 petrata nomine possessoris sine ejus mandato, inu-
 tilis est, c. 13. n. 21. ibid.

Declara ut n. 22. & 23. ibid.

Facultas regia ad contrahendum super bonis
 majoratus operatur tantum ex tempore da-
 tæ, non ex tempore contractus, cap. 13.
 n. 24. ibid.

Facultas regia à creditore impetrata etiam in
 vim pacti præcedentis decoctionem debito-
 ris, dicitur impetrata sine debitoris consen-
 su, c. 13. n. 36. p. 97.

Facultatem habens à jure, vel ab homine, dis-
 ponendi de re aliqua, si illam hypothecæ
 verit censetur uti hac facultate, licet expressè
 non dixerit, c. 11. n. 3. p. 81.

Ferdinandus Rex.

Ferdinandi Regis decretum quo creditor hypo-
 thecariam actionem dividere coactus est ex æ-
 quitate, & eam exercere præsertim contra om-
 nes bonorum hypothecatorum possessores, c. 16.
 n. 6. & 7. p. 104.

Feudum.

Feudi jure resolutio resolvitur hypotheca super eo
 imposita, c. 8. n. 52. p. 99.

Explicatur text. in cap. 1. §. rursus, si fidelis, quib;
 mod. feud. amitt. in usib. feud. cap. 8. numer. 51.
 ibid.

Feudalia bona alienandi facultas impetrata pen-
 dente concursu an sit valida, cap. 13. num. 8.
 & 16. p. 92.

Feudatarius alienans bona feudalia salvo assensu
 regio, si bonis efferit ante assensum impe-
 tratum;

Index Rerum

tratum, an pro fit assensus post decoctionem obtentus, c. 13. n. 13. & 14. ibid.

Feudum alienare promittens sine assensu domini potest pœnitere; nec tenetur ad interesse, c. 13. n. 28. p. 94.

Feudatarius privatur omni jure, administratione, & commoditate feudi propter dilapidationem bonorum, c. 15. n. 13. p. 101.

Flumen.

Dominus fundi à Flumine occupati, dominium amittit, c. 2. n. 28. p. 18.

Impossibile est alveum alterius juris esse quam flumen, c. 2. n. 29. ibid.

Fluminis causam alveus sequitur, c. 2. n. 30. ibid.

Alveus à Flumine derelictus, eorum est qui prope ripam prædia possident, c. 2. n. 31. ibid.

Vid. *Augmentum.*

Fictio.

Fictio retrotractiva requirit utrumque extremum habile, c. 11. n. 23. p. 83.

Et c. 13. n. 25. p. 93.

Fictio retrotractiva non nocet contrahentibus quibus medio tempore jus quæsitum est, c. 13. num. 37. p. 95.

Fidejussor.

Fidejussores non fruuntur privilegio donatoris & similibus competente *ne egeant*, cap. 1. §. 1. n. 3. & 13. p. 7. & 8.

Fidejussor ex propria obligatione convenitur, c. 1. §. 1. n. 16. p. 10.

Fidejussio primi contractus non trahitur ad postea conventum, c. 2. n. 84. p. 22.

Fidejussor in quo differat à defensore cap. 1. §. 1. num. 16. p. 9.

Fidejussio operatur in portione aucta per jus accrescendi, c. 2. n. 14. p. 16.

Filius.

Filius an teneatur satisfacere creditoribus patris sui ex fructibus bonorum adventitiorum; si pater ob dilapidationem privetur usu fructu, c. 15. n. 3. & per tot. p. 100.

Filius an habeat hypothecam super fructibus bonorum suorum adventitiorum ad consequenda alimenta, c. 15. n. 10. p. 101.

Filius non videtur præferendus creditoribus patris in fructibus adventitiorum, cap. 15. n. 12. ibid.

Sed contrarium probatur n. 13. & seqq. ibid.

Filius recipit & sibi consolidat bona adventitia pleno jure, & ab omni hypotheca à patre imposita libera, ob dilapidationem à patre factam, c. 15. n. 13. 14. 15. 23. & aliis seqq. ibid. & seq.

Filius si acquirat adventitia pleno jure per renuntiationem à patre factam, an & quando teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus, c. 15. n. 24. & aliis seqq. ibid.

Quid etiam per emancipationem filii remissivè; num. 28. p. 103.

Fiscus.

Fiscus acquirit ipso jure dominium mercium ex causa Commissi confiscatarum, c. 9. num. 2. 13. & 14. 61. & 63.

Vid. *Commissum.*

Fiscus succedit in bonis confiscatis ex vindicta publica, non per repræsentationem, & transmissionem, sed per privationem & annihilationem personæ delinquentis, cap. 9. n. 20. & 21. pag. 64.

Fiscus semper præferri creditoribus in mercibus quæ in Commissum inciderunt quocumque modo, resolvitur ex pluribus fundamentis, c. 9. n. 74. & seqq. p. 69.

Fiscus occupans omnia bona delinquentis tanquam hæres vel successor universalis, tenetur satisfacere omnibus creditoribus delinquentis ex bonis confiscatis, in solidum, c. 9. n. 81. pag. 70.

Fiscus non obligatur in solidum erga creditores delinquentis, sed tantum pro rata, in confiscatione partis quotitivæ bonorum, c. 9. n. 82. ibid.

Fiscus non tenetur satisfacere creditoribus delinquentis in confiscatione rei particularis seu mercium ex causa Commissi, c. 9. n. 83. & 88. p. 70. & 71.

Fiscus tanquam hæres vel successor universalis delinquentis, renetur stare locationi, sicut tenebatur delinquens, c. 9. n. 87. p. 71.

Fiscus efficitur dominus pleno jure, & sine onere, mercium confiscatarum ex causa Commissi, c. 9. n. 103. p. 74.

Fiscus creditor ratione sui interesse potest opponere & deducere exceptiones omittas à debitore litigante cum Tertio, cap. 1. num. 14. vers. & quod. p. 4.

G

Gabella.

Gabella super tritico imposita, debetur ex farina, c. 4. n. 49. p. 39.

Gabella quæ debetur ex oleo, debetur pro oleo ex quo conficitur tertia species, puta pro sapone, c. 4. n. 41. ibid.

Gabella quæ pro serico debetur, etiam pro serico contexto debetur, c. 4. n. 52. ibid.

Gabellam non potest Princeps augere in damnum conductoris, c. 1. n. 23. ad fin. p. 5.

Genus.

Genus habetur pro specie, quando non potest verificari nisi in una specie, c. 2. nu. 92. & 93. pag. 23. & 24.

H

Hæreditas.

Hæreditate adita, bona defuncti & heredita consolidantur ut unicum fiat patrimonium adeuntis, c. 4. n. 36. p. 37.

Si Hæreditas dividatur inter hæredem scriptum & legitimum, ex titulo transactionis per Quotas, uterque convenitur à creditoribus hæreditariis: secus, si dimissis quibusdam rebus specialibus uni, relinquatur hæreditas alteri, tunc enim solus successor universalis conveniendus est, c. 9. n. 85. & 86. p. 70.

Vid. *Fiscus.*

Si transactio super Hæreditate facta sit inter hæredem institutum & legitimum, possunt creditores hæreditarii & legatarii illam impugnare & probare validitatem testamenti quatenus ipsorum interest, c. 1. n. 30. p. 6.

Hypotheca.

Hypotheca competens ex causa lucrativa & onero-

& Verborum.

- onerosa, an fruuantur regula, Qui prior est tempore, est potior iure, cap. 1. §. 1. num. 19. pag. 9.
- Hypotheca generalis non solum comprehendit bona acquisita, verum etiam noviter incorporata in patrimonio debitoris, cap. 2. num. 5. p. 15.
- Hypotheca iuris extenditur ad augmentum ipsius iuris, c. 2. n. 7. ibid.
- Hypotheca est sicuti iuris nec admittit extensionem quando facultas hypothecandi est sicuti iuris, n. 8. ibid.
- Hypotheca contracta super fundo qui per alluvionem postea crevit, ad augmentum extenditur, c. 2. n. 15. p. 16.
- Hypotheca tacita dotalis an trahatur ad augmentum postea superveniens, n. 16. ibid.
- Hypotheca expressa pro vino, oleo, tritico, promissa, extenditur ad valoris augmentum, si postea augetur, c. 2. n. 21. p. 17.
- Hypotheca protegitur ad meliorationes in re hypothecata factas, numer. 22. & 50. ibid. & pag. 19.
- Hypotheca precedens non extenditur ad augmentum proveniens ex aggregatione bonorum facta per tertium extraneum, cap. 2. numer. 25. p. 17.
- Et c. 78. & 79. p. 22.
- Hypotheca contracta super re principali extenditur ad augmentum naturale per alluvionem & ex natura rei proveniens, cap. 2. num. 26. p. 17.
- Et per consolidationem ususfructus cum proprietate, c. 15. 26. & 36. ibid. & p. 18.
- Vid. *Consolidatio*.
- Hypotheca contracta a possessore beneficii super fructibus ipsius extenditur ad augmentum quod ratione pensionis extinctæ advenit eidem c. 2. n. 48. p. 19.
- Hypotheca precedens simpliciter contracta comprehendit augmentum proveniens ex facto hominis inseparabiliter ab ipsa re, cap. 2. num. 50. ibid.
- Veluti si aedificia vel melioramenta facta fuerint in re hypothecata, n. 50. ibid.
- Hypothecæ repetitio an subintelligatur facta in secundo contractu, c. 2. n. 57. p. 20.
- Et n. 63. cum seqq. p. 21.
- Hypotheca data pro augmento dotis, nova est, c. 2. n. 59. p. 20.
- Hypotheca adjecta augmento dotis diversa est ab illa quæ doti principali adjecta erat, cap. 2. n. 60. ibid.
- Hypotheca augmenti dotis oritur ex nunc a tempore contractus augmenti, cap. 2. num. 61. ibid.
- Hypothecæ renovatio non operatur a tempore prioris conductionis, sed secundi, c. 2. n. 63. cum aliis seqq. p. 21.
- Vid. *Augmentum*.
- Hypothecæ rei unitum non est semper hypothecatum, quod declaratur, c. 2. nu. 69. cum aliis seqq. ibid.
- Hypotheca ex facultate Regiæ constituta super una re majoratus, non extenditur ad aliam quantumvis connexam, c. 2. n. 77. p. 22.
- Hypotheca contracta super re principali qua ratione censetur reenovata in augmento proveniente ab ipsius contrahentibus, cap. 2. n. 78. ibid.
- Salgado Labyrinth. Credit. Tom. III.*
- Hypothecæ repetitio solum adest inter ipsos principales contrahentes in tacita reductione, c. 2. n. 81. ibid.
- Hypotheca precedens non operatur respectu Tertii qui rem suam pro securitate contractus hypothecavit, c. 2. n. 82. ibid.
- Hypotheca contracta in augmento dotis non operatur in præjudicium contrahentis cum marito inter dotem principalem & ejus augmentum, c. 2. n. 84. ibid.
- Hypotheca specialis non extenditur ad bona futura, c. 2. n. 91. p. 23.
- Hypotheca specialis est quæ limitatur ad certum genus bonorum, c. 2. n. 92. ibid.
- Hypotheca restricta ad certum genus bonorum non comprehendit futura & noviter acquisita, c. 1. n. 93. p. 24.
- Hypotheca bonorum majoratus ex facultate Regiæ non efficit ipsum majoratum, cap. 2. num. 95. 96. & 97. ibid.
- Hypotheca contracta super fructibus beneficii, non extenditur ad fructus beneficii uniti, c. 2. n. 101. p. 25.
- Hypotheca contracta super bonis dotalibus non extenditur ad augmentum dotis postea datum ab uxore, vel ab alio ejus nomine, cap. 2. num. 102. ibid.
- Hypotheca facultas bona majoratus an extendatur ad bona jam aggregata tempore concessionis, nulla de illis facta relatione ad Principem, c. 2. num. 103. & seqq. ibid.
- Hypotheca non subsistente in principali, illa summanet accessorium, c. 2. n. 114. p. 26.
- Hypotheca imposita super iure ex natura sua resolutivo, extinguitur ipso extincto, cap. 4. numer. 2. p. 34.
- Hypotheca durat super materia confusa quæ facta sit alia species, dummodo sit reducibilis ad priorem materiam, c. 4. num. 10. & 11. p. 35.
- Hypotheca super usufructu constituta non extinguitur per acquisitionem proprietatis factam a debitore usufructuario, cap. 4. numer. 16. & 60. ibid. & p. 39.
- Hypotheca Tertii remanet illeſa, nec extinguitur per confusionem actionum inter eundem & debitorem c. 4. n. 21. 22. & 23. p. 35. & 36.
- Vid. *Tertium*.
- Hypothecari non potest jus usufructus, sed solum commoditas fructuum, c. 4. n. 24. p. 36.
- Vid. *Usufructus*.
- Hypotheca confirmatur & validior fit, si qui rem alienam hypothecavit tanquam suam postea ejus dominium acquirat, cap. 2. numer. 26. ibid.
- Hypotheca confirmatur si debitor habens possessionem rei hypothecæ postea acquirat proprietatem, c. 4. n. 27. ibid.
- Hypotheca augetur per augmentum & meliorationem pignoris, c. 4. n. 28. ibid.
- Aliud est extinguere hypothecam super usufructu contractam, per extinctionem usufructus seu consolidationem respectu Tertii, aliud respectu debitoris obligati, c. 4. n. 29. & 30. ibid.
- Ut Hypotheca extinguatur per materiæ obligatæ mutationem, debet materia ita transire in materiam, ut prima materia esse desinat, & incipiat nova species fieri, c. 3. num. 34. p. 37.

Index Rerum

- Hypotheca durat in re consolidata**, quoties est reducibilis ad priorē formam. *ibid.*
- Hypotheca** super usufructu formalis potest dominus ipse constituere separatim à proprietate sibi reservata optimo jure, sive hypothecae non obnoxia, c. 4. n. 39. *ibid.*
- Hypothecam non extinguit mutatio rei in ejus qualitatibus tantum**, c. 4. n. 40. p. 38.
- Hypotheca remanet**, etiam forma rei mutata, quando non forma, sed substantia ipsa fuit obligata, c. 4. n. 41. & 42. *ibid.*
- Hypotheca durat quando species est solum confusa cum eadem specie materiae quia res dicitur adhuc extare**, c. 4. n. 47. *ibid.*
- Hypotheca super frumento imposita non extinguitur**, quamvis reductum sit ad farinam, c. 4. n. 48. p. 35.
- Hypotheca perseverat si debitor hypothecans usufructum vel aliud jus quod habebat in aliqua re, rem ipsam postea pleno jure acquirit**, c. 4. n. 53. cum aliis seqq. *ibid.*
- Hypotheca super commoditate usufructus contracta extinguitur**, si usufructus consolidatur cum proprietate non in persona debitoris, sed apud Tertium, c. 4. n. 60. 61. 62. & 63. *ibid.*
- Hypotheca extinguitur mutata re quoad substantiam, secus alias**, c. 4. n. 64. & seqq. p. 40.
- Hypotheca usufructus finitur per mortem debitoris fructuarii**, c. 5. n. 3. & 19. p. 41. & 42.
- Sive proprietatem adquisiverit, sive non**, n. 4. *ibid.* & n. 29. & seqq. p. 43.
- Hypotheca super usufructu constituta non extendit ad proprietatem cum qua consolidatur**, c. 5. n. 9. p. 41.
- Hypothecans rem, solum videtur eam hypothecare pro jure quod in ea habet**, c. 5. n. 10. *ibid.*
- Hypotheca usufructus nihil insit in proprietatem**, c. 5. n. 13. *ibid.*
- Hypotheca super emphyteusi constituta tantum durat**, donec revertatur ad dominium directum, c. 5. n. 20. p. 42.
- Hypotheca super emphyteusi prorogatur**, si prorogentur generationes quibus concessa est emphyteusis, c. 5. n. 21. *ibid.*
- Hypotheca constituta in locatione ad certum tempus, extenditur ad reconductionem**, c. 5. n. 22. *ibid.*
- Hypotheca à principio limitate concepta ex voluntate utriusque contrahentis, manet in suo primordiali statu, proprietate per debitorem acquisita**, c. 5. n. 30. p. 43.
- Hypotheca constituta super pensione durat etiam post acquisitionem titulum beneficii à pensionario**, c. 7. n. 7. p. 51.
- Hypotheca constituta non domino rei, super qua constituitur est invalida**, c. 7. n. 9. *ibid.*
- Hypotheca à principio nulla revalidatur, si debitor nanciscatur dominium rei quo antea carebat**, c. 7. n. 10. *ibid.*
- Hypotheca imposita super pensione Ecclesiastica ab initio invalida, non convalescit per acquisitionem supervenientem t. t. beneficii**, c. 7. n. 11. & seqq. usque ad fin. *ibid.*
- Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita tantum durat quantum ipsa pensio**, c. 8. n. 2. & alii seqq.
- Hypotheca super pensione extinguitur, extincta pensione, sicut extinguitur extincto usufructu**, c. 8. n. 6. *ibid.*
- Quod limitatur**, c. 8. n. 59.
- Hypotheca super usufructu temporali, feudo, vel emphyteusi, non dicitur extingui, si tantum jus illud extinctum ad eadem, c. 8. n. 6.
p. 54.**
- Declaratur**, n. 54. p. 59.
- Hypotheca imposita super j. r. b. Regalibus, extinguitur per venditionem totam, quae creditur alia nova jura in favorem emptoris**, c. 8. n. 10. p. 54.
- Vide infr. num. 54. p. 59.**
- Hypotheca non transit cum jure personali simpliciter cesso**, c. 8. n. 33. p. 57.
- Hypotheca sustinetur, si res hypothecata non mutetur in substantia, licet mutetur in qualitate**, c. 8. n. 33. *ibid.*
- Hypotheca durat, si jus temporale super quo constituta est, ita prorogetur & perseveret in substantia ut non dicatur jus novum & diversum**, c. 8. n. 34. *ibid.*
- Hypotheca super pensione imposita sustinetur adversus eum ad quem pensio transfertur ex voluntate transferentis**, c. 8. n. 40. p. 58.
- Secus si ex necessitate procedente & inherente**, n. 44. *ibid.*
- Hypotheca non extinguitur per alienationem voluntariam rei obligatae**, c. 8. n. 49. *ibid.*
- Hypotheca perit, si pereat res hypothecata in sua substantia**, c. 8. n. 53. p. 59.
- Hypotheca super pensione Ecclesiastica imposita non extinguitur per translationem ipsius pensionis ex gratia Apostolica**, c. 8. n. 58. 59. & 60. p. 59.
- Vid. Pensio.**
- Hypotheca super feudo imposita resolvitur, ipso feudi jure revoluta**, c. 8. n. 52. *ibid.*
- Hypotheca intermediae resolvitur in praedictum creditorum quando quis contrahit uncessione jure luendi à Regia Curia ex pacto speciali inter emptorem & venditorem**, c. 8. n. 11. p. 55.
- Hypothecatae rei dominium transit cum suo onere in Tertium**, cap. 9. num. 76. & 25. p. 64. & 69.
- Hypotheca super fructibus beneficii imposita perit, si debitor privetur beneficio**, c. 9. n. 96. p. 73.
- Hypotheca super usufructu bonorum adventitiorum filii spectante ad patrem extinguitur, si pater ob dilapidationem privetur jure suo, *ibid.***
- Hypotheca creditorum donarii perit, si ob ejus ingratitudinem revocetur donatio**, *ibid.*
- Hypotheca extinguitur, si domus, vel navis, super qua fuit imposita perierit, licet ex eisdem tignis reficiatur**, c. 9. n. 98. *ibid.*
- Hypotheca, & rei hypothecatae amissio variis modis contingere potest**, c. 9. n. 99. & seqq. *ibid.*
- Hypothecatus servus potest damnari ad mortem ex delicto commissio, non attento jure domini nec creditorum**, c. 9. n. 100. p. 74.
- Hypotheca creditorum non attenditur, si ob publicam vindictam domus debitoris delinquentis destruitur**, c. 9. n. 8. p. 62.
- Hypotheca constitui non potest in re aliena**, c. 9. n. 24. p. 63.
- Hypotheca resolvitur si res hypothecata alienetur ex causa necessaria procedente**, c. 9. n. 28. *ibid.*

& Verborum.

Etiamsi talis necessitas procedat ex facto voluntario debitoris, n. 29. ibid.

Hypothecæ creditorem resolvuntur, resoluta jure debitoris in mercibus quæ inciderunt in Commissum, c. 9. n. 16. 77. 94. 97. & 102. p. 69. & seqq.

An Hypotheca super bonis Majoratus ex facultate Regia imposita dissolvatur, extincto vinculo per extinctionem familiæ disputatur ad partes, c. 10. n. 4. & 10. p. 77.

Hypotheca extinguitur, mutata formâ rei hypothecaræ, c. 10. n. 5. ibid.

Hypotheca legitimè constituta super bonis majoratus non extinguitur, extincto majoratu, sed onus hypothecæ perseverat, c. 10. n. 11. p. 78.

Hypothecæ forma seu clausula apponi solita in rescripto regio pro bonis majoratus obligandis, c. 10. n. 13. ibid.

Hypotheca non dissolvitur quandiu remanet salva rei hypothecaræ substantia, cap. 10. num. 15. ibid.

Hypotheca bonorum majoratus ex facultate regia, non est generalis sed specialis, ideo non extinguitur per libertatem majoratus supervenientem, c. 10. n. 21. p. 79.

Vid. *Qualitas. Res.*

Hypotheca super usufructu formali imposita non extinguitur si transeat in causam per acquisitionem proprietatis, c. 10. n. 30. p. 80.

Vid. *Bona. Usufructus.*

Hypotheca non extinguitur, nec bona obligata sunt libera respectu omnium creditorum, licet uni eorum satisfactum sit, cap. 10. num. 28. ibid.

Vid. *Clausula.*

Hypotheca rei alienæ regulariter non valet, c. 11. n. 9. p. 82.

Hypotheca rei alienæ sustinetur, quando debitor illam obligans aliqui juris in ea habebat ex quo postea rei dominium acquisit, cap. 11. num. 10. ibid.

Hypotheca ab ultimo consanguineo majoratus possessore bonis imposita sustinetur, c. 11. n. 3. & 13. cum seqq. ibid. & p. 81.

Hypotheca ab ultimo consanguineo majoratus possessore imposita eo tempore quo familia erat extincta, potior est illa quæ ab eodem postea imponitur ex facultate regia, c. 11. n. 14. p. 82.

Hypotheca licet ab initio nulliter constituta, ex post facto convalescere potest & ratificari, c. 11. n. 19. ibid.

Quæ Hypotheca prævaleat si possessor majoratus bona hypothecavit uni creditori absque facultate regia, & postea alteri cum facultate adhuc viventibus quibusdam vocatis qui deinde prædecesserunt possessori, c. 11. n. 17. ibid.

Hypothecæ ratificatio retrotrahitur ad tempus primi contractus in præjudicium secundi creditoris, c. 11. n. 20. ibi l.

Sed vide in contrarium; n. 21. & aliis seqq. p. 83.

Hypotheca secundi creditoris contracta cum facultate regia prævalet anteriori factæ sine illa, licet postea sequatur assensus regius ad eam confirmandam, c. 11. num. 22. 26. & 28. ibid.

Quæ hypotheca prævaleat, si minor bona

sua sine decreto uni hypothecaverit, quæ postea major factus obligat alteri, & ratificat priorem hypothecam expressè vel tacitè, cap. 11. num. 25. ibid.

Hypotheca recuperatur à creditore qui consentit alienationi rei hypothecaræ, si alienatio nulliter facta sit, vel rescissa, c. 14. n. 10. p. 98.

Hypotheca nova inducitur in augmentum primæ obligationis, si transactioni, cui accessit, non stetur, cap. 14. num. 6. 7. & 22. p. 97. & 99.

Hypotheca super commoditate fructuum imposita durat, extincto usufructu per consolidationem, c. 15. n. 8. & 9. p. 100.

Hypothecam an filius habeat super fructibus bonorum suorum adventitiorum ad consequenda alimenta, cap. 15. num. 12. 13. & seqq. p. 101.

Hypotheca super usufructu imposita à debitore fructuario non extinguitur quando ipse acquirit proprietatem fundi fructilis, c. 15. n. 22. p. 102.

Hypotheca super fructibus à patre imposita resolvitur, extincto omni jure quod ipsi competeat in adventitiis filii, cap. 15. num. 23. ibid.

Declaratur, n. seqq. ibid.

Hypothecariam actionem dividere an & quomodo creditor cogi possit, cap. 16. n. 18. & 19. p. 106.

Hypothecariam actionem dividere ex æquitate creditor aliquando coactus est, decreto Ferdinandi Regis, c. 16. n. 6. p. 104.

Hypothecæ jus an possit acquiri in bonis debitoris ex rescripto Principis, cap. 16. num. 8. ibid.

Hypothecæ jus non debet concedere Princeps uni creditori chirographario in necem ceterorum, c. 16. n. 24. p. 107.

Hypotheca nova superveniens non afficit res à debitore prius alienatas, & à Tertio possessas iusto titulo, c. 16. n. 25. ibid.

Hypotheca conditionalis retrotrahitur ad tempus contractus post conditionem purificatam, etiam in præjudicium alterius hypothecæ medio tempore contractæ, c. 11. n. 20. p. 82.

I

Ignorantia.

Ignorantia affectata vim habet veræ scientiæ, c. 3. n. 53. p. 32.

Ignorantia ut excuset, debet ex omni parte esse excusabilis, c. 3. n. 56. ibid.

Certum per naturam, est certum legi, licet à partibus ignoretur, n. 55. ibid.

Et c. 11. n. 4. p. 81.

Ignorantia non nocet contrahentibus qui libertatem bonorum majoratus ignorabant tempore contractus, c. 11. n. 4. ibid.

Ignorantia non officit contractui celebrato sub conditione de futuro, quæ jam tunc temporis erat purificata, c. 11. n. 4. ibid.

Vid. *Dispositio.*

Ignorantia revocati mandati & mutatæ voluntatis validat actum post revocationem ignorantæ gestum, c. 12. n. 10. p. 85.

Index Rerum

Ignorantia iusta excusat & liberat solventem debitori decocto, c. 12. num. 12. 16. cum aliis seqq. p. 86.

Ignorantia revocati mandati efficit ut actus tam judiciales quàm extrajudiciales sustineantur, c. 12. n. 13. & 14. *ibid.*

Vid. Mandatum.

Ignorantia præsumpta an & quando excuset, c. 12. n. 21. p. 87.

Ignorantia supina & affectata non excusat, c. 12. n. 23. *ibid.*

Ignorans probabiliter concursum & decoctionem propter ignorantiam justam excusatur si solverit debitori decocto, c. 12. n. 24. *ibid.*

Ignorantia an profit illi qui acquisivit rem alienari prohibitam, c. 12. n. 43. 44. & aliis seqq. & maxime n. 47. p. 89.

Impedimentum. Impeditus.

Impeditus legitimè non dicitur esse in mora, c. 17. n. 8. p. 108.

Impedito legitimè tempus non currit, c. 17. n. 14. pag. 109.

Etiam si impedimentum processerit ex culpa debitoris impeditus, n. 15. *ibid.*

Impedimentum excusat à mora, quando impeditus non potuit illud remove, c. 17. n. 16. *ibid.*

Vid. Debitor.

Impedimentum spontè procuratum & affectatum non prodest impedito, c. 17. n. 18. *ibid.*

Impedimentum proveniens ex culpa ad illud ordinata, non impedit moram contrahi, & interesse deberi, c. 19. n. 19. & 20. *ibid.*

Vid. Mora.

Impedimentum concursus superveniens non tollit usuras jam debitas ex mora commissa de præterito, licèt exinguat cursum illarum pro futuro, c. 17. n. 37. 38. & 44. p. 111.

Initium.

Initium, non finis, attendi debet, quando finis habet necessariam consequentiam ad principium c. 2. n. 46. pag. 19.

Vide Origo.

Initium nihil capere potest ab eò casu quod finem accipere debet, c. 4. n. 45. p. 38.

Quod ab initio non valuit, tractu temporis non convalescit, c. 11. n. 8. p. 82.

Insinuatio.

Insinuatio peti potest à creditore donatarii pro validitate donationis, c. 1. n. 37. p. 6.

Vid. Donatio.

Vid. Creditor.

Interdictio.

Interdictio administrationis bonorum facta à Jure, vel Judice, annulat contractus celebratos cum interdicto, c. 12. n. 45. p. 89.

Sive contrahens sciverit interdictionem, sive ignoraverit, n. 46. *ibid.*

Et emens scienter ab eo, cui bonorum administratio interdicta est, non acquirit dominium, n. 49. p. 90.

Interesse.

Interesse non debetur nisi probata mora solvendi, c. 3. n. 39. p. 31.

Vid. Mora.

Interesse semper debetur Fisco ob retardatam pecunie debite solutionem, cap. 3. numer. 45. *ibid.*

Interesse debetur Fisco etiam sine interpellatione, c. 3. n. 46. *ibid.*

Interesse, sive usuræ legitimæ regulariter debentur propter moram debitoris in solvendo c. 17. n. 1. p. 108.

Interesse ex mora, pendente concursus judicio cessat est stylo quorundam tribunalium, c. 17. n. 2. *ibid.*

Contraria etiam sententia proponitur, quod judicium concursus non suspendat interesse, n. 3. *ibid.*

Variis modis utraque conclusio declaratur, n. 4. cum aliis seqq. *ibid.*

Interesse legitimè ab initio stipulatum & promissum ex obligationis natura semper debetur usque ad realem solutionem, cap. 17. num. 9. p. 109.

Interesse debitum tantum ex mora debitoris seu judicis officio, tam ante quàm post formatum concursum an debeatur? disputatur ad partes, c. 17. n. 12. usque ad fin. *ibid.*

Vid. Impedimentum.

Vid. Usura.

Jus

Jus universale hypothecatum extenditur ad augmentum ipsius juris, c. 2. n. 7. p. 15.

Vid. Augmentum.

Jus habens in materia, an etiam habeat in materia, c. 4. n. 7. 8. & 9. p. 34.

Jus semel extinctum non reviviscit, c. 3. n. 13. p. 35.

Jus usufructus non potest hypothecari, nec alienari, nec cedi, sed sola commoditas fructuum, c. 4. n. 24. p. 36.

Jura loquentia de confusione, commixtione, & mutatione rei super qua quis habet jus aliquod, intelliguntur quando transformatio fit in ipsa substantia, c. 4. n. 32. p. 37.

Jurium confusio in persona debitoris, est reducibilis ad priorem formam ad effectum præservandi hypothecam super fructibus, cap. 4. num. 35. *ibid.*

Jus variabile adhærens rei perpetuæ & irrevocabili, pariter & ipsum fit perpetuum & irrevocabile, c. 5. n. 27. p. 43.

Jus temporale adhærens juri perpetuo, fit perpetuum quando utrumque durat, cap. 5. num. 32. *ibid.*

Jus in re non extinguitur per acquisitionem revocabilem ejusdem rei, c. 6. n. 35. p. 48.

Jus semel amissum non recuperatur, c. 6. n. 41. *ibid.*

Vid. Pensio.

Jus quodlibet regulariter extinguitur, resoluta rei sui naturâ resolubili, super qua constitutum est, c. 8. n. 2. & 9. p. 54.

Jus idem, & non aliud diversam transit in translationem in qualibet juris translatione, c. 8. n. 41. & 42. p. 58.

Jure feudi resolvitur hypotheca super eo imposita, c. 8. n. 52. p. 59.

Jus usufructus aliud dicitur, & aliud commoditas fructuum, c. 15. n. 7. p. 157.

Jure extincto quod patri competebar in adventitiis filii, extinguitur & resolvitur hypotheca super fructibus à patre imposita, c. 15. n. 23. p. 102.

Jus patri quaesitum in bonis filii non potest spontè remitti in præjudicium creditorum, c. 15. n. 26. p. 103.

Limita, nisi ex dispositione Juri privetur usufructu ob dilapidationem, n. 27. *ibid.*

& Verborum.

Juris eadem dispositio est, ubi reperitur eadem ratio, c. 16. n. 4. & 5. p. 104.

Jus creditoribus quaesitum à Principe non tollitur, c. 16. num. 19. 22. & seqq. p. 106. & 107.

Qui jure suo utitur nemini facit injuriam, c. 17. n. 30. cum aliis seqq. p. 110.

In Jure non attenduntur quæ in consequentiam fiunt, c. 17. n. 31. ibid.

Ex Jure alterius fundato alium experiri an & quando liceat, c. 1. n. 7. & 38. p. 3. & 6.

Vid. *Actio*.

Juris translatio non inducit novum actum, c. 8. n. 39. p. 58.

L

Legatum.

Legata emphyteusi non censetur Legatum dominium directum postea acquisitum, c. 5. n. 18. p. 42.

Legato usufructu non intelligitur legata proprietas postea acquisita, c. 5. ibid.

Lex.

Lex 2. C. de rescind. vendit. an habeat locum in venditione pignoris facta per creditorem, c. 1. §. 2. à n. 6. & seqq. p. 10.

Vid. *Beneficium leg. 2.*

Lex generaliter loquens trahitur ad terminos alterius specialiter loquentis, c. 1. §. 2. n. 14. p. 11.

Lex nova generaliter disponens recipit omnes declarationes & limitationes quas lex antiqua, ibid.

Lex 1. & lex fin. C. si venditio pign. agatur; sunt antiquiores leges 2. *Cod. de resc. vendit.* ibid.

Lex, item quaritur 13. §. qui impleto ff. locati, expenditur, c. 2. n. 17. & 64. p. 17. & 21.

Lex, repetitionem 4. Cod. de usur. exponitur, c. 2. n. 67. p. 21.

Lex ult. §. ult. ff. de liberat. leg. expenditur, c. 5. n. 18. p. 42.

Lex, unus ex sociis. §. fin. & lex, Atilicinus, ff. de servit. urban. prad. or. expenduntur & explicantur, c. 6. n. 4. & 52. p. 45. & 49.

Lex si ager 23. ff. quib. mod. usufr. amitt. explicatur, c. 6. n. 5. & 53. p. 45. & 50.

Lex, dominus fructuario 67. ff. de usufruct. & *lex, à liberti, ff. de bon. liberti.* expenduntur, c. 6. n. 34. p. 48.

Explicatur, n. 50. p. 49.

Lex, si quis ades 29. ff. de servit. urb. prad. lex, si tibi 17. ff. quib. mod. usufr. amitt. *lex, Mavius, §. duobus ff. de legat. 2.* expenduntur, c. 9. num. 42. & 43. p. 48. & 49.

Lex prohibitiva acquisitionis impedit translationem dominii in acquirentem, c. 9. n. 10. p. 63.

Lex efficacius operari & facere potest quidquid per pactum fieri licet, c. 9. n. 17. cum aliis seqq. ibid.

Lex prohibens aliquid sub certa qualitate & modo, ultra qualitatem, & modum non extenditur, c. 9. n. 49. 50. & 51. p. 66.

Lex, quinque legibus 3. ff. de bonis damnator. adducitur & exornatur remissivè, c. 9. n. 89. p. 71.

Legis coactione, vel ex necessitate proveniente ab origine aliquid fieri, paria sunt, c. 9. num. 95. p. 72.

Legis necessitate cogente non attenditur Tertii

præjudicium, veluti in mercibus quæ ob metum pestis comburuntur, cap. 9. num. 104. p. 74.

Lege compellente ad alienandum, non attenditur voluntas domini, c. 9. n. 111. & aliis seqq. p. 75.

Vid. *Alienatio. Actus.*

Lex, si pater 4. ff. de manumiss. vindict. & *lex, quaesitum 15. §. Julianus, ff. qui & à quibus declarantur & conciliantur remissivè*, c. 12. n. 27. p. 87.

Lex operatur nullitatem contractus sive contrahens sciverit prohibitionem alienandi, sive ignoraverit, c. 12. n. 51. p. 90.

Lex, Imperator, 50. ff. ad Trebell. conciliatur cum *l. Jubemus, §. in supra dictis, Cod. eod. tit.* & cum *auth. unde si parens, Cod. de inoff. testam.* c. 15. n. 29. p. 103.

Lex exemplariter loquens non restringit regulam, sed declarat, & alios casus similes non excludit, c. 16. n. 5. p. 104.

Legis eadem dispositio est in casibus quos necit rationis identitas, c. 16. n. 4. ibid.

Lege generali constitui potest de dividenda actione hypothecaria contra omnes bonorum possessores pro rata: non verò speciali rescripto in præjudicium creditorum jus quaesitum habentium, c. 16. n. 18. & 19. p. 106.

Licitatio.

Licitatio nova admittitur ob interesse creditorum etiam post bona subhastata & vendita, c. 1. §. 2. n. 4. p. 10.

M

Majoratus.

Majoratus est nomen universale, prout peculium, hæreditas, grex, &c. admittens augmentum & diminutionem, c. 2. n. 6. & 96. p. 15. & 24.

Majoratus aggregatus majoratus, manet dependens ab illo, c. 2. n. 75. p. 22.

Majoratus condendi facultas à Principe concessa non extenditur ad bona postmodum aggregata ab eodem conditore, cap. 2. numer. 85. p. 23.

Et quid de facultate alienandi seu obligandi bona majoratus, c. 2. per tot. p. 15.

Et an extendatur ad bona postea aggregata, ibid.

Vid. *Facultas.*

Majoratus bona si alienentur in casibus à jure permissis, non attenditur jus successorum, c. 9. n. 110. p. 75.

Vide *Alienatio.*

Majoratus familiae relictus extinguitur, & bona remanent libera penes ultimum possessorem, post cujus obitum familia erit extincta, c. 10. n. 1. p. 77.

In Majoratu rigorosæ agnationis an sceminae aliàs exclusæ admittantur quando nullus superest masculus, c. 10. n. 2. p. 77.

In Majoratu perpetuo an & quando filii naturales & spurii admittantur, omnibus legitimis de familia extinctis, c. 10. n. 3. ibid.

Majoratus vinculo extincto per extinctionem familiae, an extinguatur etiam hypotheca super bonis

Index Rerum

- bonis majoratus imposita ex facultate Regia, c. 10. n. 4. & seqq. ibid.
Vid. Hypotheca.
- Majoratus bona per extinctionem familiarum, non omnimodam, sed limitatam assequuntur libertatem, & ideo census, & pensiones quibus erant gravata non pereunt, c. 10. n. 29. p. 80.
Vid. Bona.
- Majoratu extincto per extinctionem familiarum, bona remanent libera apud ultimum possessorem, c. 10. n. 10. p. 78.
- Majoratus bona tanquam jam libera potest subijcere ultimus consanguineus possessor, c. 11. n. 3. & 13. p. 81. & 82.
- Etiamsi contrahentes hanc bonorum libertatem ignorarent, n. 4. p. 81.
- Majoratus possessor, tempore quo existunt consanguinei ad illum vocati, non potest ejus bona obligare absque facultate regia, c. 11. n. 6. ibid.
- Sed an reviviscat hypotheca ipsis viventibus nulliter imposita, si prædecesserint? n. 7. 9. & aliis seqq. p. 81. & 82.
Vid. Hypotheca.
- Majoratus possessor habet verum dominium bonorum, vita sua durante, c. 11. n. 11. p. 82.
- Majoratus possessor si bona hypothecaverit uni creditori absque facultate regia, & postea alteri cum facultate viventibus adhuc vocatis qui postea prædecesserunt possessori, adeo ut vinculum majoratus extinctum sit, quæ hypotheca prævaleat? c. 11. n. 17. ibid.
- Majoratus possessor post formatum concursum nihil potest agere in præjudicium creditorum nec impetrare rescriptum confirmatorium præcedentis alienationis, c. 13. n. 19. p. 93.
Vid. Facultas.
- Majoratus possessor privatur administratione bonorum propter dilapidationem, c. 15. n. 1. p. 100.
- Et tenetur illa restituere ante tempus quamvis offerat cautionem, n. 2. ibid.
- Majoratus possessor privatur non solum administratione, sed etiam omni jure & commoditate fructuum ob dilapidationem, c. 15. n. 13. p. 101.
- Majoratus successor non tenetur fratri facere ceteris creditoribus antecessoris privati ob dilapidationem bonorum, quæ libera ab omni hypotheca super fructibus imposita ad ipsum revertuntur, c. 15. n. 13. ibid.
- Mandatum.*
- Mandati revocati ignorantia non validat actum post revocationem gestum, c. 12. p. 86.
Vid. Actus.
- Mandatum morte solvitur, si tamen per ignorantiam impletum est, competit utilis actio, c. 12. n. 15. p. 86.
- Mandatum ab institore susceptum non finitur morte præficientis, c. 12. n. 28. 29. 53. & 54. p. 88. & 90.
- Mandatum ad negotia à debitore datum finitur ipso jure absque alia revocatione statim atque formavit judicium concursus inter suos creditores, c. 13. num. 7. & n. 12. vers. nec obstat, p. 92.
- Mandatum debitoris ad impetrandum assensum Regium super alienatione bonorum majoratus, expirat statim post formatum concurren-
- sum, adeo ut creditor jam eo uti non possit, c. 13. n. 20. p. 93.
- Mandatum debitoris requiritur ad impetrandam facultatem contrahendi super bonis vinculis, c. 13. n. 21. 22. & 23. ibid.
Mora.
- Mercium quæ in Commissum cadunt dominium ipso jure amittit delinquens, & in fidei transit, c. 9. n. 2. 13 & 14 p. 61. & 63.
- Mercium prohibitarum confiscatio est specialis, c. 9. n. 6. p. 61.
- In Mercibus confiscatis, resoluta jure debitoris delinquentis ex dispositione legis, reolvuntur hypothecæ creditorum, c. 9. num. 16. p. 63.
- Merces quæ incidant in Commissam non transeunt in fidei ex conventione contractuali, sed ex dispositione legis, c. 9. num. 19. ibid.
- Mercium hypothecam non extinguunt per confiscationem eorum in præjudicium creatorum defensorum, c. 9. n. 22. p. 64.
- In Mercibus, quæ in Commissum quovis modo incidunt, fidei semper præfari resolvuntur, c. 9. n. 74. p. 69.
- In Mercibus quæ ob incertum pestis conburuntur, rigore legis ita disponente, non attenditur præjudicium domini, nec creditorum jus hypothecæ habentium, c. 9. n. 74. p. 74.
Mora.
- Minor qui bona sua sine decreto hypothecavit uni creditori, & postea major factus eadem obligat alteri, licet ratam habeat pro eadem obligationem expressè vel tacite, non nocet posteriori hypothecario, c. 11. n. 17. p. 83.
Mora.
- Mora non contrahitur nisi per interpellationem, c. 3. n. 40. p. 31.
- Mora solvendi probata debetur interesse, c. 3. n. 39. ibid.
- Præsertim in debito fiscali, c. 3. n. ibid.
- Mora contrahitur re ipsa sine interpellatione in debitis fiscalibus, c. 3. n. 46 & 48 p. 31. & 32.
- Mora quæ ex persona fit, requirit vel lapsum diei vel interpellationem, c. 3. n. 47. ibid.
- Mora contrahitur re ipsa absque interpellatione quoties unus ex contrahentibus ex sua parte complevit, alio non implente, c. 3. n. 58. p. 32.
Vid. Cambium.
- Moratoria rescripta sæpe à debitoribus impetrantur validè & efficaciter etiam in dispendium creditorum, c. 16. n. 2. p. 104.
- Moratoria dilatio non conceditur à Principe debitori nisi prævia satisfactione de solvendo post terminum, c. 16. n. 12. p. 105.
- Moratoria dilatio concessa debitori à Principe securiores reddunt creditores propter satisfactionem, c. 16. n. 13. ibid.
Vid. Rescriptum.
- Propter Moram debitoris in solvendo regulariter debentur usuræ legitimæ, c. 17. n. 1. p. 108.
Vid. Debitor.
- Mora non imputatur legitimè impedito, c. 17. n. 8. ibid.
- Difficultas solvendi non excusat à Mora nec ab interesse propter moram debito, c. 17. n. 13. p. 109.
- Moram excusat impedimentum legitimum, c. 17. n. 14. 15. & 16. ibid.
- Mora

& Verborum.

Mora commissa ante impedimentum legitimum superveniens obligat morosum ad interesse, c. 17. n. 21. *ibid.*

Mora perpetuat obligationem, efficitque ut debitor speciei interitu illius non liberetur, c. 17. n. 24. p. 110.

Mora impeditur contrahi per superveniens iudicium concursus, c. 17. n. 25. *ibid.*

à Mora multa excusant debitorem in iudicio concursus, c. 17. n. 27. *ibid.*

à Mora & interesse lucri cessantis, excusatur debitor ob impotentiam solvendi, c. 17. n. 34. & 35. p. 111.

Mora excusabilis non nocet moroso, c. 17. n. 36. *ibid.*

In Mora definit esse debitor post formatum iudicium concursus, ideoque cessant usurae quae alias deberentur ex mora, c. 17. num. 41. & 42. *ibid.*

Vide *Impedimentum.*

Mora non imputatur ei qui non fecit quod factum non profecisset, c. 17. n. 28. p. 110.

In Mora non dicitur esse qui aliqua exceptione se tueri potest ne solutio ab eo exigatur, nec ideo tenetur ad interesse, c. 17. num. 29. *ibid.*

Mors.

Mors civilis æquiparatur naturali, c. 13. num. 4. p. 91.

Mors civilis non æquiparatur naturali, nisi ubi eadem militat ratio, c. 13. n. 11. p. 92.

Mors civilis falliti non adimit ei dominium nec possessionem bonorum suorum, cap. 13. num. 10. *ibid.*

N

Notarium.

Notarii omnes, ubi plures ad actum celebrandum requiruntur, debent notum facere quod omnes simul intervenerunt in actu ab ipsis rogato, c. 3. n. 22. p. 29.

Notario uno soli assumpto cum collega non creditur nisi ambo scribant, vel unus scribat & alter subscribat, c. 3. n. 23. *ibid.*

Notarii assertioni simplici de facto alieno non statuitur in præjudicium Tertii, c. 3. n. 32. p. 30.

Novatio.

Novatio inducitur ex voluntate contrahentium, c. 14. n. 2. p. 97.

Novatione nulla existente an creditor possit agere ex priori contractu nulliter novato, vel rescisso, c. 14. per tot. *ibid.*

Novatio non inducitur per posteriorem obligationem nullam & irritam, vel rescissam, c. 14. n. 9. & 16. p. 98.

Novandi animus abesse dicitur, si secundus contractus sit inutilis & nullus, c. 14. n. 20. p. 99.

Nullitas.

Nullitas actus ipso jure introducta in favorem alicujus, nihil operatur nisi parte volente, c. 6. n. 30. & 31. p. 47.

Vid. *Actus.*

Nulliter contrahitur cum his quibus bonorum administratio à jure vel iudice interdicta est, c. 12. n. 45. & seqq. p. 89.

Nullitatem contractus lex operatur sive contrahens sciverit prohibitionem alienandi, sive ignoraverit, c. 12. num. 51. p. 90.

Ex actu nullo voluntas disponentis elici potest, c. 14. n. 3. & 4. p. 97.

Nullitas contractus posterioris impedit novationem prioris, c. 14. n. 9. & 16. p. 98.

Nullitas alienationis de consensu creditoris factæ ipsi restituit hypothecam in re nulliter alienata, c. 14. n. 10. *ibid.*

Nulliter emptæ re conductæ, conductio reviviscit, c. 14. n. 14. *ibid.*

Ex contractu Nullo non elicitur voluntas contrahentium, c. 14. n. 19. & 20. p. 99.

Vid. *Novatio.*

Nulla existente renuntiatione facta obligationi principali, non extinguuntur accessoriae, c. 14. n. 17. *ibid.*

Nullitas consolidationis non extinguit usufructum, c. 14. n. 11. p. 98.

Nullitas secundæ obligationis, vel transactionis cui non statuitur, non impedit obligationes accessorias hypothecæ vel pignorum in augmentum primæ obligationis, c. 14. num. 6. 8. & 22. p. 97.

Nulliter celebratur actus, si non fuerit servata forma à statuto præscripta, c. 3. n. 36. p. 30.

O

Obligatio.

Obligatio est stricti juris, & ultra expressa non extenditur, c. 5. n. 5. p. 41.

Obligationis contractæ origo semper inspicitur, c. 5. n. 15. & aliis seqq. p. 42.

Obligatio restringitur ad jus quod obligans debitor habet in re obligata, cap. 5. n. 10. p. 41.

Obligatio ex causa Transactionis facta inducit novam hypothecam in augmentum primæ obligationis, si transactioni non stetur, c. 14. n. 6. p. 97.

Quod declaratur, n. 7. & 22. *ibid.* & p. 99.

Obligatio prior non novatur per posteriorem nullam & irritam, vel rescissam, cap. 14. n. 9. & 16. p. 98.

Vid. *Novatio. Nullitas.*

Obligationis principalis renuntiatio nulliter facta non extinguit accessorias, c. 14. n. 17. p. 99.

Officium.

Officium legitime hypothecatum renuntiari non potest à debitore in præjudicium creditorum, c. 1. n. 11. *vers.* consonat. p. 3.

Officia an multiplicari possint à Principe in præjudicium primorum emptorum, c. 1. n. 23. p. 4.

Officium obtentum à Rege ad vitam, si fuerit prorogatum vita durante, idem est officium, c. 5. n. 23. p. 42.

Officii fructibus & emolumentis hypothecatis, si postea debitor Officio privetur, resolvitur & extinguitur hypotheca, cap. 9. num. 96. p. 73.

Officio hypothecato & postea amisso pro debitore perit hypotheca cum amissione juris debitoris. *ibid.*

Origo.

Origo & causa primæva in omni dispositione attenditur, c. 2. n. 46. p. 19.

Vid. *Dispositio.*

Origo contractæ obligationis semper inspicitur, c. 5. n. 15. p. 42.

Pactum

Index Rerum

P

Pactum.

Pactum de lucranda dote extenditur ad ejus augmentum superveniens, cap. 2. num. 11. pag. 16.

Vid. *Dos.*

Pactum de continuanda pensione Ecclesiastica inter pensionarium qui perfecte & irrevocabiliter titulum beneficii acquisiverat, & novum possessorem sive successorem in eodem beneficio, nullum est de jure, c. 6. num. 44. 45. 46. p. 49.

Pactum contrahentium operatur privationem & extinctionem juris ipsorum, c. 9. n. 17. p. 63.

Pactum juratum de non alienanda dote, impedit translationem domini casu quo alienatur sive in scientem, sive in ignorantem pactam, c. 12. n. 7. p. 85.

Quod declaratur, n. 8. & 9. ibid.

Pactum cum Tertio initum de re non alienanda, impedit translationem si alienetur & sua interfit, c. 12. n. 25. p. 87.

Pars.

Idem est de parte quoad partem, quod de toto quoad totum, c. 2. n. 4. p. 15.

Pars quæ unitur per consolidationem, eodem jure censetur quo res ipsa cui accedit, c. 2. n. 40. p. 18.

Partes accedunt Toti, non una pars alteri, c. 2. n. 75. p. 22.

Pater.

Pater legitimus administrator bonorum filii, si male perdat & dissipet illa, privatur eorundem administratione, c. 15. n. 1. p. 100.

Quamvis offerat cautionem, cogitur ante tempus restituere, n. 2. ibid.

Et facta restitutione an filius teneatur satisfacere creditoribus patris ex fructibus dictorum bonorum adventitiorum, n. 3. ibid.

Pater privatus administratione bonorum adventitiorum, non propterea privatur usufructu quem in illis habebat, c. 15. num. 4. 5. & 6. ibid.

Contraria sententia, quod pater non solum administratione, sed etiam fructibus privetur propter dilapidationem, probatur d. c. 15. n. 13. 14. 15. cum aliis seq. p. 101.

Patris usufructus in bonis adventitiis filii finitur per abusum seu dilapidationem, non secus ac per mortem, cap. 15. num. 14. & 15. ibid.

Patris privato tum administratione, tum commoditate bonorum filii ob dissipationem culpabilem, extinguitur hypotheca super fructibus eorum à patre debitore imposita, c. 15. n. 18. & 19. p. 102.

Pater interdictus sola administratione bonorum filii, non privatur usufructu nisi ex causa dilapidationis, c. 15. n. 20. ibid.

Pater privatus usufructu adventitiorum filii ob dissipationem & abusum intelligitur privatus non jure tantum, sed etiam commoditate, c. 15. n. 21. ibid.

Pater potest renunciare juri usufructus in favorem filii sui, ante acquisitionem illius, etiam in fraudem creditorum suorum, c. 15. n. 24. ibid. n.

Secus si semel ipsi fuerit quæsitum, num. 25. & 26. ibid.

Pater an possit, emancipando filium, ipsi remittere usufructum adventitiorum in præjudicium creditorum? remissive, c. 15. num. 28. p. 103.

Ut Pater privetur usufructu & legitima administratione adventitiorum filii, non requiritur dolus ex proposito, sed sufficit dilapidatio re ipsa tam in omittendo, quam in committendo, c. 15. n. 30. & 31. ibid.

Si Pater ob dilapidationem privetur usufructu bonorum adventitiorum filii, creditores amittunt hypothecam super illo impositam, c. 9. n. 96. verò quibus simile. p. 73.

Pensio Ecclesiastica.

Pensio Ecclesiastica non imponitur super ipso beneficio, sed super fructibus ejus, c. 2. n. 97. p. 24.

Pensio non extinguitur, sed dormit, manente titulo beneficii apud pensionarium, ideoque reviviscit evicto beneficio, c. 6. num. 2. 3. & 5. p. 45.

Pensio finitur per mortem pensionarii, c. 6. n. 10. & 13. p. 46.

Pensionis fructus transeunt ad hæredes pensionarii, c. 6. n. 11. ibid.

Pensio transit in Monasterium, durante vita pensionarii Monachi, c. 6. n. 12. ibid.

Pensio non vacat sed extinguitur per mortem pensionarii, c. 6. n. 13. ibid.

Pensio sic denominatur, quia pendet formaliter à beneficio, c. 6. n. 14. ibid.

Pensio æquiparatur usufructui, & regulanda est per leges quæ loquuntur de usufructu, c. 6. n. 15 & 16. ibid.

Pensio est servitus beneficio imposita, qua extincta beneficium pristinae libertati restituitur, c. 6. n. 17. & 18. ibid.

Pensio extinguitur per acquisitionem perfectam & irrevocabilem tituli beneficii, c. 6. n. 21. p. 47.

Pensio non extinguitur per revocabilem beneficii acquisitionem, c. 6. n. 27 & 38. p. 7. & 48.

Pensionis extinctio est in suspensio pendente lite super titulo beneficii, c. 6. n. 32. & 33. p. 47.

Pensio est in suspensio quantum lis pendet super validitate matrimonii à pensionario contracti, c. 6. n. 36. p. 48.

Pensio non amittitur per ingressum pensionarii in beneficio, sed tantum suspenditur effectus extinctionis pendente lite super immisione, c. 6. n. 38. ibid.

Pensio dicitur extincta nec reviviscit, quando beneficium pensione gravatum perfecte pensionarius acquisivit, & postea ultro resignavit, c. 6. n. 39. ibid.

Pensio extinguitur ipso jure per legitimam & irrevocabilem ademptionem tituli beneficii à pensionario, adeo ut si illud postea dimiserit, non possit pacisci de pensione renovanda & continuanda c. 6. n. 44. 45. & 46. p. 49.

Pensionis resurrectio non pendet à sola contrahentium voluntate, sed à concessione Pontificis, c. 6. n. 46. & 47. ibid.

Pensione extincta per assequutionem tituli beneficii, si postea pensionarius illud dimiserit, & in concursu graduari non debet, c. 6. n. 48. ibid.

Quod

& Verborum.

- Quod declaratur & limitatur, n. 49. *ibid.*
- Pensionis hypotheca non extinguitur acquisito titulo beneficii, super cujus emolumentis erat imposita, c. 7. n. 4. & 7. p. 50. & 51.
- Vid. *Hypotheca.*
- Pensio ab initio nulla, vel postea resoluta, non convalidatur ex solo consensu habentis titulum beneficii, c. 7. n. 13. p. 51.
- Pensio constituta super beneficio, ad quod possessor consentiens pensioni nullum jus habebat, est nulla, ita ut verus Titularis opponere possit de invaliditate, c. 7. n. 14. *ibid.*
- Pensionem consentiens nihil agit, si tempore consensus nullum jus habebat in beneficio, adeo ut titulus superveniens non profit ad revalidandam pensionem, c. 7. n. 15. *ibid.*
- Pensionis constitutio absque gratia Pontificis est nulla & simoniaca, c. 7. n. 16. p. 52.
- Pensio nulla, vel jam extincta, non revalidatur ex solo consensu partium, cap. 7. n. 17. *ibid.*
- Pensio translata an sit nova & distincta à prima, c. 8. n. 3. & 14. p. 54. & 55.
- Pensio translata dicitur distincta ab antiqua respectu juris transferentis, non autem respectu substantiæ ipsius pensionis quæ est eadem cum prima, & cum omnibus qualitatibus suis, c. 8. n. 15. & aliis seqq. p. 55.
- Pensionis translatio de una persona in aliam, non est novum gravamen, sed quædam delegatio solutionis alteri faciendæ, c. 8. n. 27. p. 56.
- Pensione translata extinguitur jus transferentis, non tamen jus pensionis exigendæ à translata, c. 8. n. 28. & 29. *ibid.* & p. 57.
- Pensio translata est eadem numero, & non diversa ab ea quæ erat in transferente, c. 8. n. 30. p. 57.
- Pensionis translatio non inducit mutationem in substantia, sed in persona tantum, c. 8. n. 31. *ibid.*
- Si pensio translata esset nova & diversa à priore non tenerentur fidejussores ejusdem, c. 8. n. 32. *ibid.*
- Pensionis translatio non inducit novationem, & ideo remanent obligationes accessoriæ fidejussorum & hypothecarum, c. 8. n. 35. 36. & 37. *ibid.*
- Pensionis translatae identitas verificatur ex ipso actu transferendi, ratione juris quod transfertur, nec translatio non inducit novum actum, c. 8. n. 39. p. 58.
- Pensio translata transit in eum ad quem transfertur cum sua qualitate, onere, hypotheca, & causa, c. 8. n. 40. *ibid.*
- Declaratur, n. 43. & 44.
- Pensio hypothecata cedi vel remitti non potest in præjudicium creditoris, cap. 8. num. 45. *ibid.*
- Pensionis translatio est actus merè voluntarius pensionarii, c. 8. n. 46. *ibid.*
- Pensionis translatio facultatis & gratiæ Pontificis pensionario concessæ, non efficit novam creationem, sed tantum transitionem ejusdem pensionis de una in aliam personam, cap. 8. n. 58. p. 59.
- Pensione extincta per acquisitionem tituli beneficii non extinguitur hypotheca super commoditate fructuum ab ipso imposita, c. 15. n. 9. p. 100.
- Pensio, & hypotheca super pensione imposita
- extinguuntur per matrimonium à pensionario contractum, c. 9. n. 102. p. 74.
- Pensionarius.*
- Pensionarius dimittens beneficium, quod post pensionem impositam nactus fuerat, recuperat jus exigendæ pensionis à novo possessore, c. 6. n. 23. & 5. p. 45.
- Vide *Pensio.*
- Pensionarius adeptus possessionem legitimam & irrevocabilem beneficii pensione gravati, amittit pensionem, c. 6. n. 8. p. 46.
- Pensionarius assimilatur usufructuario, c. 6. n. 9. *ibid.*
- Pensionarii morte pensio extinguitur, c. 6. n. 10. & 13. *ibid.*
- Pensionarius transmittit fructus pensionis ad hæredes, c. 6. n. 11. *ibid.*
- Pensionarius per ingressum in beneficio non amittit pensionem dum lis pendet super immisione in possessionem, c. 6. n. 38. p. 48.
- Pensionarius lite pendente potest renunciare regressui, c. 6. n. 26. 27. & 28. p. 47.
- Pensionarius adeptus irrevocabiliter titulum beneficii, quamvis postea dimiserit, non potest recuperare pensionem amissam, cap. 6. n. 44. p. 49.
- Neque pacisci de illa tenenda & continuanda cum novo possessore, n. 45. *ibid.*
- Pensionarius, cujus pensio fuit extincta per acquisitionem tituli beneficii, si postea ipsam dimiserit, non dicitur creditor respectu illius pensionis extinctæ, & in concursu graduati non debet, c. 6. n. 48. *ibid.*
- Quod limitatur & declaratur, nisi acquisiverit revocabiliter tantum, n. 49. *ibid.*
- Pensionarius an amittat hypothecam super fructibus beneficii impositam statim atque titulum ipsius beneficii acquisivit, c. 7. n. 4. p. 50.
- Pensionarius amittit pensionem acquisito titulo beneficii irrevocabiliter, c. 7. n. 6. p. 51.
- Non tamen extinguitur hypotheca, *ibid.*
- Vid. *Hypotheca.*
- Pensionarius si eodem tempore reservatæ pensionis obtinuit facultatem eam transferendi, creditor qui accepit eam in hypothecam, debet acquiescere suæ hypothecæ resolutioni facta translatione, c. 8. n. 12. p. 55.
- Pensionarius habens facultatem transferendi pensionem, potest ea uti vel non uti pro suo arbitrio, c. 8. n. 47. & 50. p. 58.
- Permissum.*
- Permissum ad tempus, post tempus censetur prohibitum, c. 5. n. 8. p. 41.
- Pignus.*
- Pignoris distractio à creditore facta an possit rescindi beneficio *l. 2. C. de rescind. vend. c. 1. §. 2. n. 6. 7. & seqq. p. 10.*
- Facultas concessa creditori ad vendendum pignus, intelligitur non ut destruat debitorem, sed ut rem agat tanquam procurator, n. 16. *ibid.* p. 12.
- Major est ratio ad concedendum remedium læsionis in pignore vendito per solum creditorem, quam in vendito autoritate judicis, præsentibus creditore & debitore, num. 19. *ibid.*
- Pignoris vinculo subijcitur quidquid pignori accedit, c. 5. n. 28. p. 43.
- Pignus dicitur quidquid accrescit pignori, & cadit sub hypothecam, c. 4. n. 28. p. 36.

Index Rerum

Pignoris jus habens in materia, an illud amit-
tat in materiato, c. 4. n. 9. p. 34.

Pignora data pro contractu innovato remanent
obligata accessorie pro primo contractu, li-
cèt nullus & irritus sit secundus, c. 14. n. 8.
p. 97.

Pœna.

Pœna privationis ipso jure inducit resolutio-
nem & extinctionem juris quæsiti, c. 9. n. 15.
p. 63.

Pœna Commissi solum incurritur propter in-
troductionem mercium prohibitarum, non
verò propter negotiationem, c. 9. n. 55. 56.
& 57. p. 67.

Vide *Pragmatica.*

Pœna imposta à testatore alienanti prædium non
impedit translationem domini si alienetur,
c. 9. n. 54. ibid.

Vid. *Alienatio.*

Pœna Commissi inducit resolutionem juris de-
linquentis in mercibus, & acquisitionem ea-
rumdem fisco, c. 9. n. 75. p. 69.

Vid. *Commissum.*

Præscriptio.

Præscriptio æquiparatur alluvioni, c. 2. num. 42.
p. 18.

Res acquisita per præscriptionem à possessore
majoratus, efficitur majoratus, cap. 2. n. 43.
ibid.

Præscriptum ab hærede titulo hæreditario, hæ-
reditati acquiritur, & venit in restitutione
hæreditatis, c. 2. n. 44. ibid.

Præscriptio incepta in vita defuncti, & perfecta
per hæredem, pertinet ad hæreditatem, cap.
2. n. 45. ibid.

Acquisita per præscriptionem continentur sub
hypotheca bonorum majoratus, cap. 2. n. 47.
p. 19.

Et creditor defuncti consequi potest creditum
suum ex augmento proveniente hæreditati per
præscriptionem. ibid.

Præscribitur contra Fiscum in causa Commissi
per quinquennium, c. 3. n. 3. p. 62.

Vide *Commissum.*

Pragmatica.

Pragmaticæ Regni imponentes pœnam confisca-
tionis mercium prohibitarum referuntur &
declarantur, cap. 9. n. 44. usque ad 58. p. 66.
& seqq.

Pragmatica prohibens sub certa qualitate & mo-
do, non extenditur ultra qualitatem & mo-
dum, c. 9. n. 49. & 50. p. 66.

Pragmatica prohibens commercium certarum
rerum sub pœna, non dicitur prohibere ab-
solutè, neque annullat contractum, sed tan-
tùm pœnam reposcit, cap. 9. n. 51. 52. & 53.
ibid.

Princeps.

Princeps pluribus committens unius muneris
exercitium, de nullo separatim confidit,
sed tantùm de omnibus simul, cap. 3. n. 15.
p. 28.

Principis assertioni de facto alieno non statuitur in
præjudicium Tertii, c. 3. n. 32. p. 30.

Princeps potest auferre agrum, vel domum vas-
sallo invito ad publicam utilitatem data com-
pensatione, cap. 9. num. 105. cum aliis seqq.
p. 74.

Principis beneplaciti reservatio suspendit contra-
ctum, & interim contrahentes pœnitere
possunt, c. 13. n. 32. p. 95.

Secus post expeditionem placiti, n. 33. ibid.
Vide *Contractus.*

Princeps an possit concedere rescriptam quo
creditor posterior præferatur anterioribus,
c. 16. n. 1. p. 104.

Princeps an possit subvertere & præposterare
ordinem & gradum creditorum, cap. 16. n. 3.
ibid.

Principis rescripto jus hypothecæ acquirit potest
in bonis debitori, c. 16. n. 8. ibid.

Principis rescriptam præposterans ordinem cre-
ditorum non est admittendum, c. 16. n. 9. &
10. 14. 15. & 16. p. 105. & seqq.

Vide *Rescriptum.*

Princeps moratoriam dilationem debitori non
concedit, nisi data prius satisfactione ad sol-
vendum post terminum, cap. 16. num. 12. &
13. ibid.

Princeps potest per legem generalem constituere
de dividenda actione hypothecaria contra
unumquemque bonorum possessorem pro ræ-
ta, c. 16. n. 18. p. 106.

Non tamen per rescriptum speciale in præjudi-
cium creditorum antea jus quæsitum habent-
ium, n. 19. ibid.

Princeps non debet auferre exceptionem Tertio
competentem, c. 16. n. 21. ibid.

Princeps non tollit jus quæsitum creditoribus,
c. 16. n. 22. p. 107.

Princeps non debet concedere jus hypo-
thecæ vel prælationis uni creditori chirographario
in præjudicium cæterorum, cap. 16. num. 24.
ibid.

Princeps potest per legem generalem & publi-
cam dare jus prælationis creditori posteriori
ex justa causa, c. 16. n. 9. p. 105.

Princeps non potest subvertere contractum inter
partes firmatum de jure naturali, absque illa-
rum consensu, c. 16. n. 21. p. 106.

Princeps non potest mutare dispositiones testa-
mentarias legibus consentaneas, c. 16. n. 21.
ibid.

Privilegium.

Privilegium competens donatori, marito, & so-
cio, ne ultra quàm facere possint convenian-
tur, non prodest fidejussoribus nec hæredibus
eorum, c. 1. §. 1. n. 3. 12. & 13. p. 7. & 8.

Privilegium deducendi portionem ne egeat do-
nator est merè personale, nu. 5. & 11. ibid.
pag. 8.

Vid. *Exceptio.*

Privilegium tendens in præjudicium Tertii tan-
quam exorbitans ab omni jure Princeps con-
cedere non debet, c. 16. n. 10. p. 105.

Vide *Princeps.*

Declara ut ibid. n. 9. ibid.

Probatio.

Qui probare vult per testes quod debet probari
per instrumentum, habet præsumptionem ju-
ris contra se, c. 3. n. 29. p. 30.

Probari potest voluntas ex actu nullo, c. 14. n. 2.
pag. 97.

Vide *Nullitas.*

Prorogatio.

Prorogatio & extensio fit cum eisdem qualitati-
bus, c. 5. n. 24. p. 42.

Prorogatur hypotheca super emphyteosi consti-
tuta, si generationes prorogentur, c. 5. n. 21.
ibid.

Prorogatum à Principe officium idem remanet qua-
le erat ante prorogationem, c. 5. n. 23. ibid.

Proro-

& Verborum.

Prorogatio non admittitur de eo quod non est, c. 5. n. 32. p. 43.
 Prorogatio rei hypothecatae non durat post jus prius extinctum, c. 8. n. 8. p. 54.
Protestatio.

Protestatio tunc est necessaria quando procedendum est contra scribentem literas cambii non acceptatas, c. 3. n. 50. p. 32.

Protestatio non requiritur quando scribens literas, sciens non fuisse acceptatas nec solutas, reddidit ultra pecunias quas acceperat, cap. 3. n. 51. & 52. ibid.

Q

Qualitas.

Qualitates omnes primi contractus an & quomodo censeantur repetitae in secundo, c. 2. n. 57. & seqq.
Vide Reconductio.

Qualitatibus primi contractus subjicitur augmentum superveniens ex facto ipsorum contrahentium, c. 2. n. 68. p. 21.
Vide Augmentum.

Qualitas rei inspicitur quae erat tempore contractus obligationis, c. 5. n. 17. p. 42.

Extensio fit cum eisdem qualitatibus, c. 5. n. 24. ibid.

Augmentum est ejusdem qualitatis suo principali, c. 5. n. 25. ibid.

Qualitas Nominis determinans Verbum, limitat dispositionem juxta qualitatem & tempus Verbi, c. 9. n. 39. p. 65.

Ultra Qualitatem & modum non extenditur legis dispositio, quando aliquid sub certa qualitate & modo prohibet, c. 9. n. 49. p. 66.

Qualitas nova superveniens enti, illud transmutat in novam speciem, c. 10. n. 9. p. 77.

Qualitas superveniens enti non immutat illius substantiam, cap. 10. numer. 23. 24. & 25. pag. 79.

Qualitas superveniens rei hypothecatae, non immutat nec extinguit hypothecam, c. 10. n. 26. ibid.

Qualitas liberalis superveniens majoratui respectu vinculi, non destruit substantiam bonorum ejusdem, c. 10. n. 16. p. 78.

R

Ratihabitio.

Ratihabitio hypothecae an retrotrahatur ad tempus prioris contractus in praedictum posteriorum creditorum, cap. 11. nu. 19. & 20. pag. 82.

Ratihabitio contractus antea gesti, non nocet hypothecae medio tempore contractae, c. 11. n. 24. p. 83.

Ratihabitio contractus a minore celebrati absque decreto non nocet hypothecae contractae post adeptam aetatem legitimam, cap. 11. nu. 25. ibid.

Ratihabitio nunquam retrotrahitur in praedictum Tertii medio tempore jus acquirentis, c. 11. n. 26. & 27. ibid. 8. ibid.

Ratihabitio possessoris majoratus circa facultatem a creditoribus impetratam contrahendi super bonis vinculatis, nullius est momenti post reconductionem, c. 13. n. 21. 22. 23. cum aliis *Salgado Labyr. Credit. Tom. III.*

seqq. p. 93.

Vide Contractum.

Ratihabitio actus nulliter facti, est novum actum celebrare, c. 7. n. 17. p. 52.
Reconductio.

Reconductio tacita an sit ejusdem qualitatis cujus est expressa; & utrum censeantur eadem pacta & pignora in ea repetita, cap. 2. num. 20. pag. 17.

Reconductione tacite contracta, renovantur pacta, qualitates, conditiones, & hypothecae expressae appositae per contrahentes in primo contractu, c. 2. n. 56. & 57. p. 20.

Reconductio tacita non inducitur a jure, quando in aliquo ex contrahentibus deficit aptitudo consensus, ut in pupillo, mente capto, & similibus, c. 2. n. 58. ibid.

Reconductionem novam ac repetitionem hypothecae operatur tacita contrahentium voluntas, c. 2. n. 62. ibid.

In Reconductione novus requiritur consensus qui praesumitur, c. 2. n. 65. & 66. p. 21.

In Reconductione tacita prior hypotheca non manet in veritate, sed videtur manere, c. 2. n. 67. ibid.

Exponitur textus in *l. cum queritur, §. qui impleto, ff. locati*; c. 2. n. 64. ibid.

Et in *l. repetitionem, 4. C. de usur. n. 67.* ibid.

In Reconductione tacita solum inter ipsos principales contrahentes adest repetitio hypothecae, c. 2. n. 81. p. 22.

Regula.

Regula, *Qui prior est tempore*, an locum habeat inter creditores hypothecarios ex causa lucrativa & onerosa, c. 1. §. 1. n. 19. p. 9.

Regulam exempla non restringunt, sed declarant; & lex exemplariter loquens alios casus similes non excludit, c. 16. n. 4. & 5. p. 104.

Renuntiatio.

Renuntiatio voluntaria Officii in manibus Principis, vel Papae, non nocet creditoribus quibus tale officium fuit legitime hypothecatum, c. 1. n. 11. vers. *consonat.* p. 3.

Renuntiatio obligationis principalis nulliter facta non extinguit accessorias, cap. 14. n. 17. pag. 99.

Renuntiatio usufructus a patre facta in illius acquisitionem, praedictat creditoribus patris, c. 15. n. 24. p. 102.

Secus post acquisitum patri usufructum & acceptatum, n. 25. & 26. ibid.

Declarat ut n. 27. p. 103.

Quid si renuntiatio fiat, emancipando filium remissive, n. 25. p. 102.

Res.

Rei principalis, & augmenti, idem est iudicium, & eadem natura, c. 2. n. 2. p. 15.

Una & eadem res non debet diverso jure censi; c. 2. n. 3. ibid.

Vide Augmentum.

Res acquisita per praescriptionem a possessore Majoratus, fit majoratus, c. 2. n. 43.

Vid. Praescriptio.

Res augent servitutes acquirunt, ejuque naturam sequuntur, c. 2. n. 53. p. 19.

Res aequae principaliter unum alteri debet exprimi in facultatis impetratione illam alieandi; c. 2. n. 111. p. 25.

Rei forma mutata super qua quis habet usufructum,

Index Rerum

- factam, extinguitur usufructus, cap. 4. n. 4. pag. 34.
- Rei forma mutata, ita ut transeat in aliam diversam speciem, mutatur jus, cap. 4. num. 7. ibid.
- Quod declaratur, n. 32. 33. & 34. p. 37.
- Rei formam mutatam in qualitatibus tantum, non extinguitur hypotheca super ea contracta, c. 4. n. 40. & aliis seqq. p. 38.
- Vid. *Hypotheca*.
- Res initium capere non potest ab eo casu quo finem accipere debet, c. 4. n. 45. ibid.
- Re mutata quoad substantiam jus omne in illa extinguitur, aliis non, c. 4. n. 64. p. 40.
- Res redit ad suum priorem statum ex vi attractiva, c. 6. n. 6. p. 45.
- Res sua nemini servit, c. 6. n. 21. p. 47.
- Rei mutatio non inducitur ex mutatione personae, c. 8. n. 42. p. 58.
- de Re ad personam, & è contra, an valeat argumentum, c. 8. n. 38. ibid.
- Rei hypothecatae prorogatio: Vid. *Prorogatio*.
- Res semel legitime à vero domino hypothecata, quovis modo postea alienetur, transit in acquirentem cum suo onere, c. 9. n. 25. p. 64.
- Declaratur, ibid. n. seqq. ibid.
- Vid. *Hypotheca*.
- Res pluribus creditoribus separatim hypothecata, si uni satisfactum sit, non fit libera respectu aliorum, c. 10. n. 28. p. 80.
- Rei alienae hypotheca regulariter non valet, c. 11. n. 9. p. 82.
- Rei alienae hypotheca sustinetur quando debitor illam obligans aliquid juris in ea habebat, ex quo postea rei dominium acquirit, c. 11. n. 10. ibid.
- Si Res mea absque meo mandato subjiciatur hypothecae quam postea ratificem, ratificatio superveniens non nocet hypothecae medio tempore contractae, c. 11. n. 24. p. 83.
- de Re ad tempus valet argumentum, c. 2. n. 18. & 19. p. 17.

Rescriptum.

- Rescripta moratoria sepe à debitoribus impetrantur valide & efficaciter etiam in dispendium creditorum, c. 16. n. 2. p. 104.
- Rescripto Principis an possit creditor posterior praeferrì anterioribus, c. 16. n. 1. ibid.
- Rescripto Principis potest creditor acquirere jus hypothecae in bonis debitoris, cap. 16. n. 8. ibid.
- Rescriptum Principis praeposterans ordinem & gradum creditorum, non est admittendum, c. 16. n. 9. p. 105.
- Rescriptum Principis quod tendit in praedictum juris alicui Tertio quaesiti tanquam exorbitans ab omni jure, non debet admitti, c. 16. n. 16. p. 106.
- Rescriptum Principis praevertens ordinem hypothecarum, longè differt à rescriptis moratoriis, c. 16. n. 11. 16. & 17. p. 105. & 106.
- Rescriptum praeposterationis concessum creditori posteriori in praedictum anteriorum, omni ex parte noxium est ipsis, non solum ratione rei, sed etiam temporis ad agendum, c. 16. n. 14. & 15. p. 105.
- Vide *Principis*.
- Rescriptum ab uno ex correis in solidum obligatis impetratum à Principe, ne conveniatur pro tota quantitate, non valet, c. 16. n. 20. p. 106.

- Rescriptum tollens exceptionem Tertio competentem, concedi non debet, cap. 16. num. 21. ibid.
- Rescriptum à posteriore creditore impetratum quo anterioribus praeferratur, subreptitium est & nullum, c. 16. n. 23. p. 107.
- Rescriptum moratorium à Principe debitori concessum non suspendit cursum usurarum, c. 17. n. 10. p. 109.
- Rescriptum moratorium suspendit dumtaxat exemptionem tam fortis quam usurarum, non tamen sistit cursum ipsarum, cap. 17. num. 11. ibid.
- Rescriptum moratorium non suspendit cursum usurarum si jam inceperint currere propter moram commissam ante impetrationem, c. 17. n. 24. p. 110.
- Rescriptum moratorium minus favorabile est beneficio cessionis bonorum, cap. 17. num. 26. ibid.

Rota Romana.

- Rotae Romanae decisio in una Civitatis plebis Pensionis, 15. Jun. 1606. coram Sacro, adducitur, explicatur, & declaratur, c. 6. n. 7. 24. 38. & 51. p. 45. 47. 48. 49.
- Rota Rom. saepius decidit Pensionem Ecclesiasticam translata, non esse diversam à priore, sed eandem, c. 8. n. 14. & 26. p. 55. & 56.
- Ad quod adducitur decis. in una Carpen. pensionis, 29. Maii 1602. coram Lancelio, c. 8. n. 16. 17. 18. & 19. ibid.
- Alia decis. in una Papien. Pensionis, 11. Decemb. 1606. c. 8. n. 20. 21. & 22. p. 56.
- Alia in una Tertul. pensionis, 15. Decemb. 1610. c. 8. n. 23. ibid.
- Alia in una Feron. Pensionis, 14. Januar. 1613. c. 8. n. 24. & 25. ibid.
- Rota Rom. apud Ludovif. decis. 76. ex aliis ejusdem Rotae decisionibus & communi Doctorum sententia rejicitur, cap. 14. num. 21. & 22. pag. 99.

S

Sententia.

- S**ententia lata contra debitorem decoctum, in favorem ejus qui concursum formatum ignorabat, an valida sit? disputatur ad partes, c. 12. n. 30. 31. cum seqq. usque ad 42. p. 88.
- Sententia lata contra debitorem post hypothecam contractam non nocet creditoribus ignorantibus litem super hypotheca motam, c. 12. n. 32. ibid.
- Sententia lata contra debitorem pendente concursu valida est, si adversarius sciverit, si ignoraverit concursum, non tamen nocebit creditoribus non citatis, c. 12. n. 34. 35. & 42. ibid. & 89.
- Sententia lata contra debitorem non mandatur executioni contra tertios rerum hypothecatarum possessores, c. 12. n. 39. ibid.

Servituti

- Servitutis species, est pensio imposita beneficio Ecclesiastico, c. 6. n. 17. & 18. p. 46.
- Vide *Pensio*.
- Servitutis personalis species est usufructus, c. 6. n. 18. ibid.
- Vide *Usufructus*.
- Servitutem habens in re aliqua, eam amittit si proprietatem ejus nanciscatur, c. 6. n. 20. & 21. p. 47.

& Verborum.

Servitutes acquisite augent rem, & ejus naturam sequuntur, c.2. n.53. p.19.

Servus.

Servus delinquens hypothecatus potest damnari ad mortem non attento jure domini nec creditorum, c.9. n.100. p.74.

Servi, sicut alia debitoris bona, hypothecariæ obligationi subijci possunt, cap.10. num. 6. & 7. p.77.

Servo hypothecato manumisso, hypotheca dissolvitur etiam in præjudicium creditorum, c.10. n.8. ibid.

Servus hypothecatus per hypothecam generalem omnium bonorum debitoris, potest manumitti, & hypotheca extinguitur, secus si per specialem, c.10. n.17. p.78.

Servi etiam generaliter hypothecati manumissio non valet in præjudicium creditorum si debitor non sit solvendo, c.10. n.19. p.79.

Servo vagabundo confiscato, peric hypotheca super ipso imposita, c.9. n.97. p.73.

Solutio.

Solutio pecuniæ fiscalis facta uni ex Thesaurariis, informis est, & non liberat debitorem à sorte principali & interesse, c.3. nu.4. & 17. pag. 28.

Vide Thesaurarius.

Et solutionis ratio sumitur in libro Rationum, n.3. ibid.

Solvens Thesaurario contra formam mandati per ignorantiam, malè solvit, & sibi debet imputare, c.3. n.10.11. & 19. p.28. & 29.

Solutio aliter facta quam vero creditori, vel ab eo mandatum habenti, non liberat debitorem, c.3. n.12. p.28.

Solutio quæ fieri debet cum certis circumstantiis, & interventu quarundam personarum, si aliter facta sit, non valet, cap.3. num. 18. pag. 29.

Vide Spēcha.

Solutio pecuniæ fiscalis per apochas solemnes probanda est, c.3. n.29. p.30.

Solutione non facta die & loco assignatis, scripto literarum cambii constituitur in mora, c.3. n.49. p.32.

Vide Cambium.

Vide Mora.

Solvens personæ inhabili scienter vel ignoranter non liberatur, c.12. n.5. p.85.

Solutio facta bona fide debitori decocto an liberet solventem ignorantem judicium concursus, c.12. n.12. p.86.

Solvens per justam ignorantiam debitori decocto excusatur & liberatur, c.12. num. 16. & 20. ibid.

Secus si sciverit, vel scire debuerit, idid. n. 17. 18. 19. 20. & 21. & 22. p.87.

Vide Ignorantia.

Solutio facta debitori post formatum concursus judicium non liberat solventem, nisi solvens probabiliter ignoraverit concursum & decoctionem, c.12. n.4. ibid.

Quamvis solutio facta decocto liberet solventem ignorantem decoctionem, non tamen valet contractus cum eo celebratus, cap. 12. n.55. p.90.

Solvere an teneatur filius creditoribus patris ex fructibus adventitiorum quæ ob dilapidationem à patre factam consolidantur in favorem filii, cap. 15. num. 3. 13. & seqq. pag. 100. 101.

Vide Filius.

Quid de successore in majoratu, cap.15. nu.13. p.101.

Solvendi difficultas non excusat debitorem à mora, nec ab interesse propter moram debitori, c.17. n.13. p.109.

Vide Mora.

Solvere non licet debitori creditoribus suis pendente concursus judicio, c.17. n.28. p.97.

Solvendi impotentia excusat debitorem à mora & interesse lucri cessantis, c.17. n.34. p.111.

Maximè si impotentia præcesserit moram, n.35. ibid.

Statutum.

Statutum disponens super lucro dotis extenditur ad augmentum ejus, c.2. n.12. p.25.

Vide Dos.

Statuto requirente consensum mariti, aut interventum duorum propinquorum, ad authorizandum mulieris vel minoris contractum, non sufficit sola præsentia cum taciturnitate, c.3. n.26. & 27. p.29.

Quod fortius procedit quando agitur de præjudicio Tertii, n.28. p.30.

Et talis contractus non servatis solemnitatibus à Statuto requisitis celebratus nullus est, c.3. n.31. ibid.

Vid. Thesaurarius.

Statutum disponens aliquid ultra jus commune, illud censetur forma substantialis, qua deficiente actus corrumpitur, c.3. n.36. p.43.

Statutum prohibens extrahi frumentum, habet locum in farina, c.4. n.50. p.39.

Statutum disponens super actu sibi licito, non attendit voluntatem domini, c.9. n.111. & 112. pag. 75.

Statuto disponente super aliquo actu, non attenditur præjudicium quod in consequentiam accidere potest, c.9. n.113. ibid.

Statuto disponente quod causæ viduarum sint summariæ tales sicut, si, lite pendente matrimonium solvatur per mortem viri, c.17. n.43. p.111.

Succedere. Successio.

Succedens in locum alterius per privationem prædecessori inflictam an teneatur satisfacere creditoribus prædecessoris privati, c.9. n.21. & seqq. ubi tractatur ad partes, p.64.

Vide Fiscus.

Successorum jus non attenditur in alienationibus bonorum majoratus, juris autoritate interveniente factis, cap.9. nu.110. & aliis seqq. pag. 75.

Vid. Alienatio.

Successor in majoratu an teneatur satisfacere creditoribus primi possessoris ex fructibus ab illo hypothecatis, quando fuit privatus ob dilapidationem, c.15. n.13. p.101.

T

Tempus.

Tempore prohibito, quæ fiunt vel conferuntur in tempus prohibitum, irrita sunt & nulla, c.13. n.31. p.96.

Contrahentibus quibus medio tempore jus quaesitum est, non nocet fictio retractiva, c.13. n.37. p.95.

Tempus non currit legitimè impedito, & justum impedimentum excusat à mora, c.17. n.14. p.109.

M 3

Vide

Index Rerum

- Vide *Mora*.
 Vide *Impedimentum*.
 De tempore ad rem, & de re ad tempus, valet argumentum, c.2.n.18. & 19. p.17.
- Tertius.*
- Tertius consequitur æstimationem melioramentorum quæ fecit in re hypothecata, c.2. n.51. pag. 19.
 Tertius aggregans bona sua antiquo majoratui non potest comprehendi in contractu antecedente inter hypothecatum & tunc possessorem majoratus celebrato, c.2. n.78.79. & 80. pag. 22.
 Vide *Dispositio*.
 Vide *Hypotheca*.
 In Tertii præjudicium verba enuntiativa nihil probant, c.3. n.34. p.30.
 Vide *Affectio*.
 Vide *Verba*.
 In Tertii præjudicium non admittitur confusio, c.4. n.19. & 20. p.35.
 Vide *Confusio*.
 Tertii hypotheca illæsa non obstante confusione actionum inter creditorem & debitorem, c.4. n.21. ibid.
 Vid. *Hypotheca*.
 In præjudicium Tertii non consideratur consolidatio usufructus cum proprietate, dum Tertius ipse intermediat pro suo interesse, c.4. n.59. p.39.
 Usufructu apud Tertium consolidato extinguitur hypotheca super ejus commoditate constituta, c.4. n.64. & seqq. p.40.
 Vide *Usufructus*.
 Tertii præjudicium non attenditur, ubi concurrat necessitas & rigor legis jubentis merces comburi ob metum pestis, c.9. n.104. p.74.
 Vide *Hypotheca*.
 In Tertii præjudicium medio tempore jus acquirentis nunquam retrahitur ratihabitio, c.11. n.26. & 27. p.83.
 Si Tertii intersit ne res aliqua alienetur, pactum de non alienando cum ipso initum impedit dominii translationem, c.12. n.25. p.87.
 Tertios rerum hypothecatarum possessores non afficit sententia contra debitorem lata, c.12. n.39. p.89.
 Tertii jus lædi non debet per rescriptum à Principe impetratum, cap. 16. num. 10. & seqq. p. 105.
 Et tale rescriptum tanquam subreptitium non attenditur in præjudicium Tertii, c.16. n.21. & seq. p. 106.
- Thesaurarius.*
- Thesaurarius unus Arcæ Regiæ sine interventu aliorum non potest recipere solutiones, c.3. n.1. p.27.
 Thesaurarii Regii nihil possunt extrahere ex arca absque speciali decreto, c.3. n.2. ibid.
 Thesaurarii arcæ Regiæ non possunt etiam simul recipere solutiones absque decreto Senatus, c.3. n.5. p.28.
 Thesaurariorum arcæ Regiæ in quo munus consistat, ibid. & n.6. ibid.
 Thesaurarii arcæ Regiæ recipiunt pecunias fiscales ab exactoribus specialiter deputatis, & ab illis non exeunt, nisi sub certis solemnitatibus, c.3. n.7. ibid.
 Thesaurarius Sedis Apostolicæ recipit pecunias Cameræ solvendas, de quibus computum reddit, c.3. n.8. ibid.
- Thesaurarius solvens ignorans formam mandati, sibi imputet; sicut qui contrahit non servata lege & forma præscripta, si ind. damnum sentiat, cap. 3. num. 10. 11. & 19. ibid. & 29.
 Thesaurarius unus ex tribus deputatis non potest solus recipere solutiones etiam cum decreto Senatus, c.3. n.13. & 14. p. 28.
 Vid. *Solutio*.
 Vid. *Spœcha*.
 Thesaurarius qui sine solemnitatibus requisitis recepit solutionem à debitore fiscali, debet primum excuti; & si solvendo non sit, recurritur in subsidium contra debitorem qui solvit, c.3. n.37. p.31.
- Transactio.*
- Transactio inter hæredem institutum & successorem ab intestato facta impugnari potest à creditoribus & legatariis, quorum interest testamentum sustineri, c.1. n.30. p.6.
 Vid. *Creditor*.
 Per transactionem contrahitur nova hypotheca illi adjecta in augmentum primæ obligationis, si transactioni non stetur, c.14. n.7. p.97.
 Etiam si Transactio facta sit animo novandi præcedentem obligationem, n.7. ibid.
 Quod declaratur remissive, n. 22. p.99.
- Translatio.*
- Translatio pensionis Ecclesiasticæ virtute indulti Apostolici, an indicat novam pensionem, an verò translata sit eadem cum primâ, c.8. n.3. & 14. & passim per tot. c. p. 54. & seqq.
 Vid. *Pensio*.
 In translatione qualibet juris, idem jus, & non aliud diversum transit in translatarium, c.8. n.41. & 42. p.58.
 Translatio pensionis est actus merè voluntarius pensionarii, c.8. n.46. & 47. ibid.
 Translatio dominii non impeditur, si in prohibitione alienationis pœna fuerit imposita alienanti, c.9. n.54. p.66.
 Vide *Alienatio*.
 Translatio dominii impeditur propter prohibitionem alienationis ex pacto cum Tertio inito cujus interest rem non alienari, cap.12. c.25. p. 87.
 Translatio dominii impeditur ex pacto jurato de non alienando, c.12. n.7. p.85.
 Vide *Nullitas*.
 Translatio dominii impeditur in rebus à debitore alienatis post concursum formatum, c.12. n.26. p. 87.
 Translatio hypothecæ à priore creditore in posteriorem, per jus offerendi, non inducit novam hypothecam, sed eadem numero transit quæ erat antea, c.8. n.39. in fin. p.58.
 Translatio fit cum suo onere, qualitate, & causa, c.8. n.40. ibid.
- Transmissio.*
- Quod non est transmissibile, non est cessibile, c.1. §.1. n.6. p.8.
 Et vicissim quod est transmissibile, cessionem admittit. n. 7. ibid.
- Tutor.*
- Tutores plures licet debeant conficere librum rationum, sufficit scriptura unus & subscriptio cæterorum, c.3. n.21. p.29.
 Tutoris bonis confiscatis, & quomodo possit pupillus agere adversus fiscum, cap. 9. nu. 88. p. 71.

& Verborum.

V

Verba.

Verba Collegæ, vel alterius qui non potest disponere de actu à se gesto, nullam inducunt præsumptionem, c. 3. n. 33. p. 30.

Verba enunciativa in præjudicium Tertii nihil probant, c. 3. n. 34. ibid.

Vide *Affertio*.

Verba contractus referuntur ad tempus quo fuit celebratus, c. 5. n. 15. & 16. p. 42.

Verbum, *Bona*, adjectum genitivo, *Majoratus*, indicat omnia bona pertinentia ad majoratum, sive ex dominio, sive ex possessione, c. 2. n. 116. pag. 26.

Verbum, *Videtur*, denotat impropriam sui naturam, c. 2. n. 67. p. 21.

Vide *Venditio*, *Vendere*.

Venditione perfecta, periculum rei, sicut & incrementum, pertinet ad emptorem, c. 2. n. 32. pag. 18.

Vide *Augmentum*.

Venditor an & quando propter læsionem possit à contracta discedere, c. 1. §. 2. n. 13. p. 11.

Vide *beneficium leg. 2. C. de resc. vend.*

Vendere quis cogi potest ad ornatum urbis, c. 9. n. 109. p. 75.

Vide *Unio*.

Per unionem unius rei factam alteri, in istam omnia emolumenta alterius transeunt, c. 2. n. 107. p. 25.

Unita rei mentio facienda non est in impetratione rei principalis, c. 2. n. 106. ibid.

Declarari, nisi una res sit æquè principaliter unita alteri, n. III. ibid.

Vide *Augmentum*.

Vide *Voluntas*.

Voluntas elici potest & probari ex actu nullo, c. 14. n. 3. p. 97.

Voluntas testatoris deduci potest ex dispositione, etiam si nulla & irrita, c. 14. n. 4. ibid.

Voluntas testatoris declarari potest per dispositionem nullam; secus est in contrahentibus, c. 14. n. 19. p. 99.

Vide *Usura*.

Usuræ legitimæ debentur propter moram debitoris in solvendo, c. 17. n. 1. p. 108.

Usuræ ante concursus iudicium debitas peti non impedit superveniens concursus, cap. 17. n. 3. ibid.

Usuræ non currunt pendente iudicio concursus in præjudicium posteriorum creditorum, c. 17. n. 6. ibid.

Usuratum cursum non sistit rescriptum moratorium à principe debitori concessum, licet suspendat exactionem illarum, c. 17. n. 10. & 11. & 24. p. 109.

Usuræ debite ex officio iudicis cessant, quando bona debitoris inopis sunt in sequestro, c. 17. n. 29. p. 110.

Usuræ jam debitas non tollit impedimentum solvendi ex concursus iudicio superveniens, licet extinguat cursum illarum pro futuro, c. 17. n. 37. 38. & 44. p. III. & 112.

Usuræ currentes ante rem iudicatam suspenduntur per dilationem concessam debitori ad solvendum ex causa miserationis, c. 17. n. 39. & 40. p. III.

Usuræ ex mora non debentur post formatum

iudicium concursus, quia debitor desinit esse in mora, quæ habet tractum temporis successivum, c. 17. n. 41. & 42. ibid.

Usuris minoribus promissis, si postea per novum contractum convenerit de usuris majoribus, an prior hypotheca extendatur ad hoc augmentum majorum usurarum, cap. 2. num. 67. verb. Sed contra. p. 21.

Vide *Ufusfructus*.

Ufusfructu extincto an extinguatur hypotheca super eo constituta, c. 4. n. 1. p. 34.

Ufusfructus extinguitur consolidatione, si usufructuarius nascatur rei proprietatem, c. 4. n. 3. ibid.

Ufusfructus extinguitur mutata forma rei super qua constitutus erat, c. 4. n. 4. ibid.

Ufusfructus formalis transfunditur in causalem per acquisitionem proprietatis, c. 4. n. 5. ibid.

Et inter utrumque magna est differentia ibid.

Ufusfructus formalis translatus in causalem non potest reduci ad priorem formam, c. 4. n. 12. p. 35.

Ufusfructu consolidato cum proprietate apud Tertium, extinguatur hypotheca super eius commoditate constituta, cap. 4. num. 60. 61. & 62. pag. 39.

Ufusfructus commoditas simpliciter hypothecata non patitur mutationem per acquisitionem proprietatis, c. 4. n. 66. p. 40.

Ufusfructus hypothecatus nihil influit in proprietatem, sed fitur hypotheca per mortem fructuarii debitoris, c. 5. n. 3. 4. 9. 13. 29. & seq. p. 41. & seq.

Vide *Hypotheca*.

Jus Ufusfructus non potest hypothecari, nec cedi, sed sola commoditas fructuum, c. 4. n. 27. p. 36.

Ufusfructu consolidato, commoditas fructuum & eorum perceptio eodem modo remanet penes debitorem, quo erat ante consolidationem, c. 4. n. 25. & 26. & 29. ibid.

Vide *Hypotheca*.

Ufusfructus non transgreditur vitam fructuarii, c. 4. n. 32. p. 43.

Ufusfructus est servitus personalis, cap. 6. n. 18. pag. 46.

Ufusfructus finitur per acquisitionem proprietatis rei fructibus perfectam & absolutam, cap. 6. n. 19. 20. & 21. p. 47.

Ufusfructus reviviscit, si proprietatem emptam à fructuario, fuerit retracta à consanguineo proprietario, c. 6. n. 35. & 36. p. 48.

Ufusfructus finitur per mortem fructuarii, c. 6. n. 10. p. 46.

Ufusfructus transit in Monasterium, durante vita Monachi, c. 6. n. 12. ibid.

Ufusfructu duobus successivè relicto novus dicitur usufructus in secundo fructuario, c. 8. n. 5. & 55. p. 54. & 67.

Et an similiter pensio translata dicatur nova pensio, ibid.

Vide *Pensio*.

Ufusfructus non extinguitur per consolidationem subsequutam, rescissam vel irritam factam, c. 14. n. 11. p. 98.

Ufusfructus quoad jus discrepat ab ipsa commoditate fructuum, c. 15. n. 7. p. 100.

Ufusfructu amisso, durat hypotheca super commoditate imposita, c. 15. n. 8. ibid.

Vide *Hypotheca*.

Ufusfructus patris in bonis adventitiis filii finitur

Index Rerum

- ter per abufum feu dilapidationem, non fecus ac per mortem, c. 15. n. 14. & 15. p. 101.
- Ufufuctus an & quomodo potest remitti à patre filio in fraudem creditorum, necne, c. 15. n. 24. 25. 26. 27. & 28. p. 102. & 103.
- Vid. *Pater.*
- Ufufuctuarius.*
- Ufufuctuarius dimittens voluntariè proprietatem, non recuperat ufumfructum femel consolidatum, c. 1. n. 14. p. 35.
- Ufufuctuarius rei fuæ nemo effe potest, c. 4. n. 15. *ibid.*
- Ufufuctuarius ultro dimittens ufumfructum, non præjudicat creditoribus fuis, cap. 4. n. 17. & 18. *ibid.*
- Ufufuctuarius obligans ufumfructum, intelligitur obligare commoditatem, c. 4. n. 43. p. 38.
- Ufufuctuarius legans ufumfructum quem habet in re aliena, fi poftea proprietatem acquirat, eam non præfumitur legaffe, cap. 5. num. 18. p. 42.
- Ufufuctuarius omne jus in re fructili amittit per mortem, c. 5. n. 19. *ibid.*
- Ufufuctuarius æquiparatur pensionario beneficii, & viciffim pensionarius fructuario, c. 6. n. 9. cum multis feqq.
- Vid. *Penfio.*
- Ufufuctuarius transmittit fructus perceptos ad hæredes, c. 6. n. 11. *ibid.*
- Ufufuctuarius ob dilapidationem privatur omni jure commoditate ufufuctus, c. 15. n. 16. & 17. cum feqq. p. 101.
- Ufufuctuarius acquirens proprietatem ex testamento poftea refiffio per contra tabulas, recuperat ufumfructum, c. 6. n. 34. p. 48.
- Sed vide n. 42.

F I N I S.

*Laus Deo, Virginiq̃e Matri Deipara fine
macula concepta.*